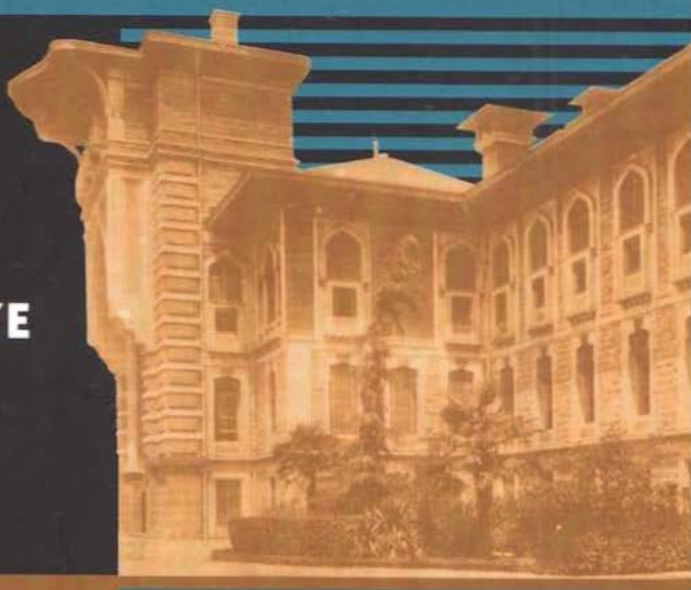
OSMANLI BORÇ YÖNETİMİ

DÜYÛN-I UMUMİYYE 1879-1891

TAKIM I - CİLT 3

MEHMET HAKAN SAĞLAM

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI

TARİH VAKFI

Sarıdemir Mah. Ragıp Gümüşpala Cad. No: 10
34134 Eminönü/İstanbul
Tel: (0212) 522 02 02 - Faks: (0212) 513 54 00
www.tarihvakfi.org.tr - tarihvakfi@tarihvakfi.org.tr

© Tarih Vakfı Yurt Yayınları

Kapak Resmi
Düyûn-ı Umumiyye Binası
(Cağaloğlu-İstanbul Lisesi)

Kitap Tasarımı
Haluk Tuncay

Baskı
Şahin Ozalit ve Büro Gereçleri Tic. Ltd. Şti.
Lati Lokum Sok. No: 9/A Mecidiyeköy-İstanbul
Tel: (0212) 211 35 93

Yayıncı Sertifika Numarası: 12102
Matbaa Sertifika Numarası: 18870

Birinci Basım: Mart, Nisan, Aralık 2007;
Ekim 2008, Ekim 2011,
Haziran 2015

ISBN 978-975-333-203-3 (Takım)
ISBN 978-975-333-204-0 (1. Cilt)
ISBN 978-975-333-205-7 (2. Cilt)
ISBN 978-975-333-206-4 (3. Cilt)
ISBN 978-975-333-207-1 (4. Cilt)

OSMANLI BORÇ YÖNETİMİ

DÜYÛN-I UMUMİYYE
1879 - 1891

TAKIM I - CİLT 3

MEHMET HAKAN SAĞLAM

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI

*Mehmet Hakan Sağlam, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim üyesi. 1967 Kilis doğumlu. İstanbul Kabataş Erkek Lisesi (1984) ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü (1988) mezunu. Yüksek lisans eğitimini "Türkiye'de Altın Ticareti" (1991), doktora eğitimini "Dünya Borsalarında Vadeli (Future Altın İşlemleri" (1993) başlıklı tezleriyle İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Para-Banka Anabilim dalında yaptı. Makro İktisat, Türkiye Ekonomisi, Altın ve Döviz Piyasaları, Sermaye Piyasaları, Vadeli ve Opsiyonlu Piyasa İşlemleri konularında lisans, yüksek lisans ve doktora dersleri veren yazarın; **Altın** (1993), **Dünden Bugüne İstanbul Üniversitesi Yayınları-Kitaplar 1933-1993** (1993), **Ödev ve Rapor Hazırlama Teknikleri** (2006), **I. Tertip Düstûr Kılavuzu (Osmanlı Devlet Mevzuatı) 1839-1908** ve **II. Tertip Düstûr Kılavuzu (Osmanlı Devlet Mevzuatı) 1908-1922** (2006) isimli kitapları ile Kapital, Altın Haber, Trend, Türkiye İktisat, İktisat, Rıhtım Caddesi, Gold News, Finans Dünyası, Turkey Economy ve Gold Report gibi finans ve ekonomi dergilerinde, sermaye piyasaları, altın ve döviz piyasaları üzerine çok sayıda makalesi yayımlandı. **"Osmanlı Devleti'nde Moratoryum (1875-1881) Rüsûm-ı Sitte'den Düyûn-ı Umumiyye'ye", "Meşrûtiyet Dönemi Osmanlı Mali İstatistikleri"** ve **"Osmanlı Arşiv Belgelerinde Yer İsimleri"** konulu üç ayrı kitap hazırlığı devam eden yazar, arşiv ve kütüphanelerdeki Osmanlıca belgelerin hızlı çevirisine imkân sağlayacak olan Osmanlıca-Türkçe Lügat ve Elektronik Çeviri Programı üzerinde çalışmaktadır.*

İÇİNDEKİLER

Açıklamalar vii

BÖLÜM 4 3

A. Damga pullarının ne şekilde satılacağı, pul satan kişilere bey'iyye ücretinin ne şekilde verileceği, pulların teslim ve kabûlü ve ne şekilde korunacağı 3

Kıymetli evrak ve damga pulu satacak kişilerin yükümlülükleri ve bu kapsamda Rüsumat Memurlarının yerine getireceği işlemlere dair talimat 13

Rüsum-ı Sitte nezaret ve merkez müdürlüklerinin Dersaadet Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye memuriyetinden ne şekilde pul ve kıymetli evrak talebinde bulunacakları, bunların hesaplarının ne şekilde gönderileceği talimatı 26

B. Damga vergisi kanunu ve buna bağlı her türlü evrâk işlemleri 54

Damga vergisi kanunu 55

Nisbi vergi tarifesi 69

Maktu' vergi tarifesi 70

Damga Vergisi kanununa göre kesilen para cezalarının ne şekilde tahsil edileceği, bu konudaki itirazların ne şekilde yapılacağı hakkında nizamname 71

BÖLÜM 5 163

A. Tütün havan ve bıçaklarının tütün reji şirketine satışı, kurşun mühür makinelerinin devri, tütün vergisi ve gecikme faizleri, defterlerin ne şekilde düzenleneceği 163

Reji Şirketi Şartnamesi 163

B. Tütün aşar işlemleri 183

Tütün aşar işlemlerine dair talimat 188

C. İpek aşarı, av vergisi, kara ve deniz av tezkereleri bedeli, tömbeki bey'iyye vergisi, menafi' ve maârif hisseleri işlemleri 197

Üzerinde değişiklik yapılan aşar nizamnamesi 197

İpek böceklerinin beslenmesi ve böcek hastalıkları 229

Balıkhane Nizamnamesi 249

Dizin 291

Kaynakça 299

AÇIKLAMALAR

Bu kitap toplam beş takımdan oluşacak Düyûn-ı Umûmiyye serisinin birinci takımıdır. Birinci Takım 22 Temmuz 1879-12 Mart 1891 tarihleri arasındaki yazışmaları içermekte olup dört ciltten oluşmaktadır.

Yazışmaların miladi tarihlendirilmesinde rumi tarihler esas alınmıştır. Tarih çevrimleri sırasında Türk Tarih Kurumu'nun Elektronik Tarih Çevirme Kılavuzu kullanılmıştır.

Her yazışmanın üzerine kısa özeti verilmiştir.

"Osmanlı Borç Yönetimi" isimli kitap serisinin birinci takımında;

a) Düyûn-ı Umûmiyye memûrlarının görevleri ve ne şekilde hareket edecekleri,
b) İdare'ye tahsis edilen gelirlerden tuz, içki, damga vergisi, tütün, ipek aşarı, av tezkereleri, deniz ve kara avcılığı tezkereleri ile tömbeki bey'iyye vergisi işlemlerinin ne şekilde yürütüleceği,
c) Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nin kurulduğu 1879 tarihine kadar Rüsûmat Emâneti tarafından, Düyûn-ı Umumiyye İdaresinin kurulduğu 1881 tarihinden 22 Şubat 1306 (6 Mart 1891) tarihine kadar ise Rüsûm-ı Sitte ve Düyûn-ı Umûmiyye İdaresi tarafından nezaret ve müdürlüklere gönderilen kanun, tüzük, talimat, şartname, kararname, açıklama ve sözleşmeler ile yazışmalardan halen yürürlükte olanlar,
d) Sözkonusu kanun, tüzük ve talimatların gerek tamamen gerekse kısmen değişen madde, bend ve fıkralarının eski ve yeni halleri yer almaktadır.

I. Takım 1. Cilt; 2, 3 ve 4. ciltlerde yer alan yazışmaların bir nevi fihrist ve özeti niteliğindedir.

Belgelerin orjinal metinlerinin yeraldığı 2. Ciltte Düyûn-ı Umumiyye memurları, tuz ve içki konuları; 3. Ciltte Damga Vergisi, tütün ve ipek konuları; 4. Ciltte tezkere işlemleri, kaçaklar, hasılat akçesi işlemleri, yazışmalar, tablo ve listeler, Emekli Sandığı işlemleri, muhafaza memurları ve zimmet konuları yer almaktadır.

Kelimelerin yazılışı sırasında Şemsettin Sami'nin **Kamûs-ı Türkî** ve Ferit Devellioğlu'nun **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat'ı** esas alınmıştır.

DÜYÛN-I UMÛMİYYE

KANUNLAR, TÜZÜKLER, TALİMATLAR
VE GENEL YAZIŞMALAR

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

A. Damga pullarının ne şekilde satılacağı, pul satan kişilere bey'iyye ücretinin ne şekilde verileceği, pulların teslim ve kabulü ve ne şekilde korunacağı.

255 **Damga vergisi işlemlerinin Rüsûmât memurları tarafından yürütüleceği, kıymetli belgelerin ne şekilde alınıp satılacağı, verilecek komisyon miktarları, kıymetli evrak ve pulları değerinin üstünde satacaklara verilecek para cezaları**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mukaddemesinde gösterilen Damga Rüsûmu Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu ile feshedildiği 4. ve 8. fıkralarında Rüsûmât me'mûrları bulunan mahallerde % 5 ve rüsûmât me'mûrları bulunmayanlarda % 7,5 kuruş ücret-i bey'iyye terk olunması muharrer ise de merkez-i vilâyet olan mahallerde me'mûrlar ve bayiler % 5 ve merkez-i vilâyetin gayri mahallerinde me'mûrlara % 5 ve bayilere % 7 kuruş ücret-i bey'iyye verilmesi tevârih-i muhtelifede Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine bildirildiği ve 10. fıkrasında pul icmâlâtının sûret-i tanzîmi tarif olunmuş ise de damga pulu icmâlâtının mersûl numûnesi vechile tanzîm kılınması (751) numaralı ve fi 19 Teşrinsâni sene 1299 (1 Aralık 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirildiği ve 14. fıkrasında fiyat-ı mukarrere-i mevzû'sından ziyâdeye evrâk-ı sahîha satanlardan beher defada birer yüzlük Osmanlı altını cezâ-yi nakdî alınacağı gösterilmiş ise de bu maddenin hükmü fi-i mukarrer mîrîsinden ziyâde pul satanlardan üç yüzlük Osmanlı altını ve tekerrürü halinde iki misli cezâ-yi nakdî alınacağı hakkında Resm-i Damga Kanûnu'na fi 14 Recep sene 1303 ve fi 7 Nisan sene 1302 (19 Nisan 1886) tarihinde zeyl olunan fıkra-yı nizâmiye ile fesh edildiği ve 15. fıkrasında nezâretlere evrâk-ı sahîhanın hîn-i irsâlinde hazır bulunmak üzere Dersaâdet'de birer vekil bulundurulması hakkında muharrer olan maddenin hükmü dahi (268) numaralı ve 22 Temmuz sene 1292 (3 Ağustos 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile fesh edildiği ma'lûm olmak üzere işbu şerh verilmiştir.

Gelecek 1290 sene-i maliyesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1874) mevki-i icrâ'ya konulacak olan Damga Rüsûmu muâmelâtının rüsûmât me'mûrları ma'rifetiyle idâre ettirilmesi mukteza-yı irâde-i seniyyeden olmasına mebnî hükûmetlerde mevcûd olan evrâk-ı sahîhanın tarih-i mezkûrdan itibaren me'mûrîn-i rüsûmiyyeye icrâ'-yı devr ile mumelât-ı sairenin îfâsı hakkında Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bil-cümle vilâyata bi't-

tastîr li-ecli'l-irsal makam-ı emânete tesyîr buyurulmuş olan muharrerât-ı aliyyeden bir kıt'ası vilâyete îtası ve evrâk-ı sahîha nizâmnâmesi yerine kaim olmak üzere müceddeden tab' ettirilmiş olan Damga Rüsûmu Nizâmnâmesi'nden dahi zîr-i Nezâret-i vâlâlarında bulunan rüsûmât müdîriyyet ve me'mûriyyetlerinin adedine nisbetle 20 kıt'a nüshası leffen ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin dahi mezkûr müdîriyyet ve me'mûriyyetlere li-ecli'l-irsal nüsah-ı kâffiyesiyle maân tesyîr ve nizâmnâme-i mersûl mütâlaasından anlaşılacağı vechile bunun ahkâmı mezkûr Mart ibtidasından itibaren cereyâna başlayacak ise de nizâmnâme-i mezkûre merbût tarifede gösterilen derecata göre müceddeden pul ve evrâk-ı sahîha tab'ıyla her tarafa kifâyet-i mikdârı şeyin isrâ' ve şerait-i münderece-i sairenin îfâsı biraz vakte muhtaç olup bunların marttan evvel yetiştirilmesi mümkün olamayacağından ba'de makam-ı emânetten vuku' bulacak iş'âra göre nizâmnâme-i cedîd-i mezkûr ahkâmı mevki-i icrâ'ya konulmak ve o vakte değin evrâk-ı sahîha nizâmnâme-i atîki hükmüne tevfîk muâmele ile el-yevm hükûmetlerde mevcûd olan evrâk-ı sahîha mezkûr marttan itibaren me'mûrîn-i rüsûmiyye ma'rifetleriyle fürûht olunmak üzere bunların emr-i devr ve idâresinin suver-i icrâ'iyesi dahi ber-vech-i atî ta'lîmât yolunda tafsîl ve tezâkir olunur.

1) Rüsûmat Nâzırları nezd-i hükûmette mevcûd olan evrâk-ı sahîhanın hıfzı için evvel emirde nezâret dâiresi dahilinde ve bulunamaz ise nezâretin en yakınında tehlike-i ihtirak ve istirâktan masûn münâsib birer mahall-i tehiyye ve tedârik edecekler,

2) Düstûr'da münderic ve hükûmetlerde dahi nüshaları bulunacağı tabii olan evrâk-ı sahîha nizâmnâmesiyle buna zeyl olunan ta'lîmât mütâlaasından anlaşılacağı vechile vülât-ı i'zâm hazerâtıyla deftardarlara zimmet kaydıyla Hazine-i Celîle'den irsâl olunmuş olan evrâk-ı sahîhaya cânib-i viâyetten doğrudan doğruya mutasarrıf ve kaymakam ve kaza müdîrlerine gönderilip ma'rifetleriyle fürûht olunmak üzere kendilerine zimmet kaydedilmiş veya satacakları evrâk hâsılatından ücret-i bey'iyye verilmek üzere kefâlet-i kaviyyeye rabt ile emin ve mu'temed adamlara teslim kılınmış veyahut peşin akçe ile taliplerine fürûht edilmiş veyahut şu üç sûretle sarf olunmak üzere nezd-i vilâyette aynen mevcûd ve mahfûz bulunmuş olacağından Rüsûmat Nâzırları birinci derecede nezd-i vilâyette aynen mahfûz olan evrâktan sağlam ve kabil-i sarf ve fürûht olanlarını ve vusûl-i tahrîrât-ı haliside kendileri ve Hükûmet me'mûrları müvacehesinde cins cins ve birer birer ta'dâd ettirerek biri

nezâretlerde ve diğeri nezd-i vilâyette kalmak ve 5. maddede muharrer dört nüsha umûm devr defterinin tanzîmine kadar muvakkat olmak üzere iki nüsha olarak tanzîm edecekleri devr defterine sınıf ve derecât ve pahaları başka başka sebt-i tahrîr ve mezkûr nüshaların zîri vali-yi vilâyet ve defterdar ve Rüsûmat nâzırı ve muhasebe başkatibi ve ta'yînî 11. maddede muharrer me'mûr-ı mahsûsu taraflarından müştereken temhîr ve zeyilleri dahi Mecâlis-i İdâre'den bâ mazbata tasdîk olunduktan sonra evrâk-ı mezkûreyi aynen kabz ve tesellüm ile evvelce tedârik olunacak mahalle bi'l-nakl orada hıfz eyleyecekleri ve fare bozmaktan ve çürüyüp fersûde olmaktan naşi kabil-i sarf ve fürûht olmayanlarının dahi berikilere karıştırılmayarak başkaca tefrik ve ta'dâd ile onlar içinde ayrıca dört nüsha devr defteri bi't-terkim temhîr ve tasdîk ve bu nev'î evrâk dahi bi't-tesellüm fakat nezâretlerde tevkif olunmayarak ayrıca torbâlâra vaz'an bu tafara tesyîr olunacak ve mezkûr dört nüsha defter diğer sağlam olanlar için yapılacak iki nüsha misillû muvakkat olmayacağından bunlardan biri vilâyette ve biri nezârette tevkif ile diğer iki nüshadan biri Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne gönderilmek ve biri emânette kalmak üzere evrâk-ı mezkûrenin gönderildiğine dair olan tahrîrâta leffen bu tarafa irsâl kılınacaktır.

3) İşbu devr muâmelesinden evvel Hükûmet-i mahalliye taraflarından peşin akçe ile fürûht olunmuş ve ücret-i be'iyye verilmek üzere 1289 senesi Şubat'ı nihâyetine kadar bâ-kefâlet emin ve mu'temed adamlara teslim kılınmış olan evrâk-ı sahîhanın hesâbâtı doğrudan doğruya Hazine-i Celîle'ye takdim olunmak üzere yine hükûmetlere ait olduğundan buna bizim taraftan müdahele olunmayıp fakat böyle ücret-i be'iyye verilmek üzere teslim olunmuş olan evrâkın marttan sonra satılacaklarının hâsılatı Rüsûmat İdâreleri'ne ait olacağından bu evrâk kimlere teslim olunmuş ve vusûl-i tahrîrâtımıza kadar satılmaksızın yedlerinde ne mikdâr evrâk kalmış ise hükûmet-i mahalliye cânibinden resmen ta'yîn olunacak me'mûr-ı mahsûsu muvacehesinde bi't-ta'dâd biri o kimse yedinde ve ikisi vilâyet ve nezârette kalmak üzere üç nüsha olarak defteri tanzîm ve temhîr ve zeyilleri bâ-mazbata tasdîk olunduktan sonra nâzırlar bu evrâkı dahi aynen mahall-i mahsûsuna nakl ve hıfz ve ammâ o kimseler bu evrâkın esmânını buraca peşin İdâreye vererek kema fi's-sabık marifetleriyle fürûhtunu kabûl ederler ise çünkü böyle dükkânda evrâk-ı sahîha satacak olanlar Rüsûmat Nezâret ve müdîriyyet ve me'mûriyyetleri olan mahallerde ise % 5 ve me'mûrîn-i rüsûmiyyeden hâli olan yerlerde ise % 7,5 kuruş ücret-i bey'iyye terk

olunacağından ona göre evrâk-ı mezkûrenin esmânından îcâb eden ücret-i bey'iyyesi bi'l-mahsub küsûru metalik ve fiyât-ı mîrîye üzere sikke-i halise olarak bi'l-ahz evrâkı kendilerine terk eyleyeceklcr.

4) Vilâyetler tarafından doğrudan doğruya mutasarrıf ve kaymakam ve müdîrlere zimmet kaydıyla irsâl olunan evrâk-ı sahîha dahi rüsûmat müdîr ve me'mûrları bulunan livâ' ve kaza ve karyelerde ise işbu müdîr ve me'mûrlar tarafından birinci maddede gösterildiği vechile evrâk-ı sahîha hıfzına lâzım olan mahall evvel be evvel tedârik olunmakla beraber balada tafsîl olunan teslim ve tesellüm muâmelâtının aynı mutasarrıf ve kaymakam ve müdîrler ile Rüsûmat müdîr ve me'mûrları beyninde dahi icrâ' ettirilip ancak oralarda tanzîm ve temhîr olunacak olan devr defterlerinin birer nüshası her kaç mahalde bulunması iktizâ' eder ise o vechile müteaddid nüsha olarak tanzîm olunacak Rüsûmat müdîr ve me'mûrları bulunmayan yerlerdeki evrâk-ı sahîha dahi oralara en yakın olan mahaller Rüsûmat müdîr ve me'mûrları ma'rifetleriyle tâbi oldukları Rüsûmat Nâzırları'nın re'yi tahtında olmak üzere o misillû yerlerde evrâk-ı sahîha satmayı taahhüd ve bunun için muteber kefil dahi irâe eder emniyetli adam bulunmadığı hâlde ber-vech-i bala % 7,5 kuruş bey'iyye terkiyle evrâkın esmânı peşinen alınarak kendisine bâ-defter teslim ettirilecek ve bu sûret kâbil olamayan mahallerde evrâk-ı sahîhanın yoluyla sattırılması ne esbâba mütevâfik ise Rüsûmat Nâzırları tarafından bi't-tahkik ilâve-i mütâlaâtla beraber serian emânete bildirilecek.

5) Liva ve kaza ve karyelerde devr muâmelâtının tamamıyla arkası alınarak defterleri vilâyet ve nezâretlere geldiğinde her bir vilâyet dahilinde bulunan bil-cümle mevâki'de devr ve teslim kılınan evrâk-ı sahîhanın mikdâr ve envâı ve pahalarını başka başka gösterir ikisi Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle makam-ı emânete gönderilmek ve diğer ikisi dahi vilâyetle Rüsûmat nezâretinde kalmak üzere bir numara vaz'ıyla gönderilen numûneye tatbîken müttehid-ül-ma'al ve dört nüsha olarak bir umum devr defteri tanzîm olunarak işbu nüshaların cümlesi dahi vülât-ı i'zâm hazârctıyla defterdarlar ve Rüsûmat Nâzırları ile muhasebe baş kâtipleri ve ta'yîni 11. maddede muharrer me'mûr-ı mahsûsu taraflarından temhîr ve zeylleri Mecâlis-i İdâre'den bâ-mazbata tasdîk kılınacak.

6) evrâk-ı sahîha nakit hükmünde olduğundan bunların hîn-i devr ve tadâdında bir gûne yanlışlık vukua getirilmekle bilâhere dûçâr-ı

tazmînât olmamak için cins ve aded ve pahalarına Rüsûmat nâzır ve müdîr ve me'mûrları cânibinden gereği gibi dikkat ve i'tinâ' kılınacak.

7) Zikr olunan devir muâmelâtının icrâ'sıyla beraber bir yandan dahi her bir nezâret dahilinde bulunan bil-cümle şehir ve kasaba ve karyelerde ihtiyacât-ı mahalliyeye göre her cins ve sınıftan kifâyet mikdârı evrâk-ı sahîha bulundurulmasını ve teferruât-ı sairesini düşünüp îcâbatı icrâ' eylemek Rüsûmat Nâzırları'nın vezaifinden olmasıyla bunun için beher müdîriyyette lâ-akall altı aylık sarfiyâta kâfî olmak üzere iktizâ' eden mikdâr evrâkı müdîrler ile müdîriyyetin sandık eminlerine zimmet kaydıyla irsâl ve müdîrler dahi dâireleri dahilinde bulunan Rüsûmat me'mûrluklarının ihtiyacatına göre lâzım olan evrâkı me'mûruna zimmet kaydıyla isbâl edecekler.

8) Kendilerine zimmet kaydıyla müdîriyyetler tarafından irsâl olunan evrâk-ı sahîhayı gerek külli ve gerek cüzî olsun peşin akçe ile bi'z-zât satmaya rüsûmat me'mûrları me'zûn olduğundan bir ayda ne mikdâr evrâk satarlar ise efrattan evrâk-ı sahîha satanlar misillû % 5 kuruş ücret-i bey'iyyesi kendilerine i'tâ' olunacak rüsûmat nâzır ve müdîrleri dahi şehr ve kasaba ve karyelerde vâki dükkânlarda evrâk-ı sahîha satmak üzere kendilerine mürâcaât eden ve böyle mürâcaât edenler olmadığı hâlde idârelerce intihâb edilen emniyetli adamları fiyat-ı mukarrere-i mevzû'sından ziyâdeye sattıkları hâlde zîrde muharrer cezâ-yi nakdîyi îfâ edeceklerine dair bâ-senet kefâlete rabt ile talep edecekleri cins ve sınıftan istedikleri mikdâr evrâk-ı sahîhayı 3. maddede gösterildiği üzere % 5 veya 7,5 kuruş ücret-i bey'iyyesini bi'l-mahsub küsûrunu peşinen ahz ile bunlara bi-l-i'tâ vasıtalarıyla fürûht ettirip kendileri bizzat evrâk-ı sahîha satamayacaklar ve nezâret ve müdîriyyete mürâcaâtla esmânını peşin olarak verip evrâk-ı sahîha almış olanlar bunu rüsûmat me'mûru bulunan bir mahalde dükkân açıp fiyat-ı mukarrere-i mevzû'sıyla satmak isterlerse bizzat evrâk-ı sahîha satmaya me'zûn olan rüsûmat me'mûrları dahi bunlara müdâhale edemeyecek ve bir de nâzırlar her mevkide lüzûmu kadar evrâk-ı sahîha bulundurulması için bunun vaktiyle emânetten celb ve tedârikine i'tinâ' ve dikkat ve işin me'mûr-i mes'ulü bulundukları cihetle muâmelât-ı sairesinin hüsn-i tesviye ve îfâsına nezâret edecekler.

9) Evrâk-ı sahîha hâsılatının vâridat-ı rüsûmiyye irsâlâtına tatbîken gönderilmesi lâzım geleceğinden Rüsûmat hasılâtı şimdiye kadar her taraftan ne yolda ve ne vasıta ile gönderilir ise bu dahi öylece hazine

bend ettirilerek ve hasılât-ı rüsûmiyye irsâlât pusulasına bununda mikdâr ve ecnası gösterilerek Rüsûmat hasılâtıyla birlikte bilâ-tevkif beher hafta gönderilecek.

10) Her bir Rüsûmat me'mûru iki numara vaz'ıyla gönderilen numûneye tevfîkân idârelerde kayd için birer esas defteri tutup bunlara kendilerine hükûmetten devr olunmuş ve mah-ı hâlde müdîriyyeti tarafından vürûd etmiş ne mikdâr evrâk-ı sahîha var ise bunlar ile mah-ı hâl zarfından fürûht olunan ve mah-ı âtiye devri lâzım gelip mevcûd olan evrâkın ecnâsıyla esmânını sebt ü tahrîr ve fürûht olunan evrâk esmânından kendilerine ait olan ücret-i bey'iyye ile nakliye ve masârif-i saireyi bi't-tenzil baki kalanın hangi tarihlerde müdîriyyete irsâl olunduğu tezyir ile ay nihâyetinde ona tatbîken şehrî iki nüsha icmâl tanzîm ve temhîr ile müdîriyyete irsâl ve müdîrler dahi kezâlik üç numara vaz'ıyla gönderilen numûneye tevfîkân müdîriyyetlerde tutacakları esas defterlerine müdîriyyet mevkiinde devren mevcûd bulunan ve nezâret tarafından vürûd eden ve zimmet kaydıyla me'mûriyyetlere gönderilen evrâkın ecnasıyla esmânını ve fürûht olunan evrâk-ı sahîha esmânından bâyilere verilen ücret-i bey'iyye ve masârif-i nakliye bâde't-tenzil küsûr mebâliğin mikdârıyla nezâret tarafına tevarih-i irsâlâtını tahrîr ve ay nihâyetinde me'mûriyyetlerden gelecek nüshaların îfâ-yı tedkikatından sonra Rüsûmat icmâlâtı misillû onların dahi hulâsa-i mündericâtını alarak mezkûr esas defterine tatbîken iki nüsha icmâl-i şehrî tanzîm ile me'mûriyyetlerden gelen ikişer nüsha ile beraber cânib-i nezârete isbâl edecekler ve Rüsûmat Nâzırları dahi kezâlık dört numaralı mersûl numûneye tevfîkân tutacakları esas defterine nezârette devren mevcûd olan evrâk ile mah-ı hâlde emânetten vürûd eden ve zimmet kaydıyla müdîriyyetlere gönderilen evrâkın ecnâsıyla esmânını fürûht olunan evrâkın esmân-ı hâsılasından ücret-i bey'iyye ile masârif-i nakliye bi't-tenzil küsûr mebâliğin mikdârıyla emânet cânibine tevârih-i irsâlâtını tahrîr ve ay nihâyetinde müdîriyyetlerden gelecek nüshaların îfâ-yı tedkikatından sonra Rüsûmat icmâlâtı misillû onların dahi hulâsa-i mündericâtını alarak mezkûr esas defterine tatbîken bir nüsha umum icmâl-i şehrî tanzîm ve temhîr ile me'mûriyyet ve müdîriyyetlerden gelen nüshaların birer kıt'asıyla beraber emânete gönderecekler ve bu me'mûriyyet ve müdîriyyet nüshalarından birer kıt'asını dahi nezâretlerde tevkif eyleyecekler ve maa-mülhakat her bir nezârette bir ayda ne mikdâr evrâk-ı sahîha hâsılatı vuku' bulmuş ise Rüsûmat

icmâlinin vâridâthanesine ve masârif-i vakıa-i şehrîyesini dahi yine icmâl-i mezkûrun masraf hanesine birer kalem olarak ithal edecekler.

11) Evrâk-ı sahîhanın kabz ve hıfzıyla lâzım gelen mahallere bi't-ta'dâd irsâli muâmelesi sandık eminlerinin vazifesi iktizâsından ise de Rüsûmat Nezâretlerinde evrâk-ı sahîhanın kesret ve işinin cesâmeti cihetle müdîriyyet sandık eminleri gibi onlar bu işi hakkıyla tesviyeye muktedir olamayacaklarından nezâret sandık eminleri yalnız evrâk-ı sahîha hasılât-ı nakdîyesinin kabz ve kaydıyla meşgul olmak evrâk-ı sahîhanın kabz ve hıfzıyla bi't-ta'dâd mahall-i mukteziyeye irsâlinin me'mûr-ı mes'ulü olup Rüsûmat Nâzırları'nın taht-ı emr ve nezâretlerinde bulunmak üzere sandık emini muavini namıyla ve kefâlet-i kaviyyeye bi'r-rabt münâsib mikdâr maâşla yalnız Rüsûmat Nezâretlerinde Türkçe okur-yazar birer nefer me'mûr ta'yîn kılınacaktır.

12) evrâk-ı sahîha şimdiye kadar vaki olduğu üzere metâlik veyahut fiyat-ı mîrîyye üzere sikke-i hâlise ile satılacak.

13) Rüsûmat nâzır ve müdîr ve me'mûrlarının infisâli vukuunda rüsûmatca muhasebeleri görülüp üçer nüsha defteri tanzîm olunduğu sırada işbu evrâk-ı sahîha hesâbâtı dahi mükemmelen rü'yetle defâtir-i mezkûreye makbûzat ve medfu'atıyla mevcûdu olup ihlâfına devredilen evrâkın ecnâs ve kemmiyâtı muhâsebât-ı rüsûmiyyede câri olan kaideye tatbîken ve izahen gösterilecek.

14) evrâk-ı sahîha'yı fiyat-ı mukarrere-i mevzû'sından ziyâdeye satmak memnû' olduğundan buna evrâk-ı sahîhayı ücret-i bey'iyye ile idâreden satın almış olanlar tarafından cüret olunur ise Cezâ Kanûnname-i Hümâyûnu'nun 263. maddesinin cezâ-yi nakdî fıkrasına tatbîken beher defa da kendilerinden birer yüzlük mecidiye altını cezâ-yi nakdî alınacak eğer bu işe rüsûmat me'mûrları tarafından cüret edilir ise zikr olunan cezâ-yi nakdînin ahzından başka kendileri me'mûriyyetlerinden tard edilecek.

15) Buradan evrâk-ı sahîha doğrudan doğruya Rüsûmat Nâzırları'na zimmet kaydıyla gönderilip hesâbâtı kendilerinden. aranılacağı gibi bunlar nakit hükmünde olup bil'âhire mevridinde noksan çıktığına dair bir ifâde ve itizâr vaki olur ise kabûl olunmayacağından Rüsûmat Nâzırları bunun için şimdiden Dersaâdet'de birer vekil intihâb ve ta'yîniyle evrâk-ı sahîha İdâresi'ne bildirilmek üzere isim ve şöhret ve mahall-i ikametini emânete iş'âr ve bunların her nevi hatalarından terettüb edecek mes'uliyet tamamıyla müvekkillerine ait olmak ve

kendilerinin taht-ı intihâb ve kefâletinde bulunmak üzere İzmir ve Bursa ve Samsun ve Selânik ve Bağdad ve Halep ve Bosna ve Beyrut ve Tuna ve Edirne Rüsûmat Nâzırları'nın Dersaâdet'de ta'yîn edecekleri vekillere beşer yüz ve bunlardan mâ-adâ Yozgat ve Girit ve Trablusgarp ve Yemen ve Cidde ve Diyarbakır ve Yanya ve İşkodra ve Erzurum ve Konya Rüsûmat Nâzırları'nın ta'yîn edecekleri vekillere dahi üçer yüz kuruş maâş tahsîs olunduğundan işbu maâşları dahi nâzırlar mâh be-mah evrâk-ı sahîha hasılâtından bi't-tevkif icmâlâta masraf kayd ile vekilleri tarafına tesyâr edecekler ve bundan böyle nezâretlere evrâk irsâli lâzım geldikçe vekilleri muvâcehesinde bi't-ta'dâd denk yapılıp üzeri hangi nezârete gidecek ise yazılarak Evrâk-ı Sahîha İdâresi ve vekil mûmâileyhâ tarafından müştereken temhîr ve idâre ma'rifetiyle postaya teslîmen mahalline tesyîr edilecek ve makbûzunu mübeyyin o nezâretten nâzırın mührüyle memhûr ilmühaberi vürûdunda iade olunmak üzere gönderilen evrâkın cins ve sınıfı ve adet ve esmânı tasrîhiyle vekil-i mûmâileyh tarafından muvakkaten bir kıt'a senet ahz kılınacak ve nezâretlerden müdîriyyetlere ve müdîriyyetlerden me'mûriyyetlere gönderilecek evrâk-ı sahîha 7. maddede gösterildiği üzere altı ayda bir kere irsâl olunacağı cihetle müdîrlerin nezâret ve me'mûrların müdîriyyet merkezlerinde vekil ta'yîn etmesine hâcet olmayacağından yedlerindeki evrâk-ı sahîha tükenmeye yüz tuttuğunda me'mûrlar bizzat veya katipleri bi'l-vükelâ merkez müdîriyyete ve müdîrler dahi bizzat ve başkatipleri bi'l-vükelâ merkez-i nezârete azimetle altı aylık evrâkı bi't-ta'dâd senedât-ı makbûza îtasıyla ahz ve tesellüm ederek avdet eyleyecekler ve masârif-i vakıalarını dahi Harcirâh Nizâmnâmesi'nin leffiyle geçende gönderilen tahrîrât-ı umûmiyye meâline tevfîkân icmâle masraf kayd ile evrâk-ı sahîha hâsılatından ahz edecekler.

16) Buradan irsâl olunacak evrâk-ı sahîhanın nezâretlere vusûlünde kendilerine zimmet kayd olunan evrâkın vusûlüyle cins ve sınıf ve derecât ve kıymetini mübeyyin bir kıt'a ilmühaber tanzîm ve kendileriyle me'mûr-ı mahsûsu taraflarından temhîr ile vekilleri tarafından evvelce alınan muvakkat senet reddedilmek üzere emânete irsâle müsâraat edecekler.

17) Bir vilâyet dahilinde bulunan şehr ve kasaba ve karyelerden bazıları bir Rüsûmat Nezâreti'ne ve bazıları dahi diğer bir Rüsûmat Nezâreti'ne merbût oldukları hâlde o makule şehir ve kasaba ve karyelerde bulunan Rüsûmat müdîr ve me'mûrları bâlâda best ü tafsîl olunan usûle tevfîkân

ve devren ahz ve tesellüm edecekleri evrâk-ı sahîha için nüsah-ı müteaddide üzere tanzîm olunacak devir defterlerinden kaç nüshası lâzım ise o kadarını devreden hükûmete bi-l-i'tâ diğer nüshaları dahi hâvî oldukları evrâkın hesâbâtı kendilerinden aranılmak ve me'mûriyyetlerden müdîriyyetlere ve müdîriyyetlerden nezârete sırasıyla gönderilmek üzere asıl tâbi oldukları nezârete isbâl kılınıp sart ve fürûhtu muâmelesiyle teferruât-ı sairesi dahi tamamıyla bâlâda gösterilen tafsîlâta tatbîk edilecek.

18) Mürûr ve sayd ve şikâr tezkereleriyle hariciye pasaportu ve memleketeyn mürûr tezkereleri ve kontrato evrâkı ve sefîne ve esnaf tezâkiri şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle dahi hükûmetler ma'rifetiyle muâmelât-ı mukteziyesi bi'l-icrâ' bey' ve sarf kılınacağından ve 2. maddede gösterildiği üzere hükûmetlerde mevcûd olan her nevi evrâk kâffeten ve devren ahz edileceği cihetle kendilerinde hiçbir cins evrâk kalmayacağından hükûmetler bade'-d-devr zikr olunan nevilerden ne mikdâr tezâkir ve evrâk talep ederler ise nezâret ve müdîriyyet taraflarından tamamen teslim ve i'tâ' ile adet ve esmân ve envâını mübeyyin memhûr birer kıt'a makbûz senedi alınıp Hazine-i Celîle'ce îrâd ve masrafı icrâ' kılınmak üzere aynı nakit hükmünde esas defterine ve icmâle îrâd kayd ve ithal ve alınacak senetler dahi icmâl-i mezkûre rabten irsâl kılınacak ve ağnâm ve cânâverın usûl-i ta'dâdiyesi emânet tarîkiyle idâre olunan yerlerde sarfı iktizâ' eden tezâkirin meccânen îtası ve mültezime ihale olunan mahallerde dahi esmân-ı mukarreresinin mültezimlerden istîfâ'sı nizâm-ı iktizâsından olduğundan ol vechile bu ta'dâd işi emânet tarîkiyle idâre olunan mahallerde sarfı iktizâ' eden tezâkirin dahi kezâlik nezâret ve müdîriyyet taraflarından hükûmetlere îtasıyla kemmiyyetini mübeyyin ilmühaber ahz ve icmâle rabt edilecek ve iltizâm sûretiyle idâre olunan mahallerde ağnâm ve cânâverın icrâ'-yı ta'dâdında sarf olunmak üzere lâzım gelen tezâkirin esmân-ı mukarreresi nezâret ve müdîriyyet taraflarından ber-vech-i peşin mültezimlerden ahz ve icmâle îrâd kayd ile i'tâ' kılınacak ve Tuna vilâyetinde esmân mahalline râci' olan Vizebolu bâ-ilmühaber nezâret ve müdîriyyet taraflarından hükûmetlere i'tâ' ile ilmühaber-i mezkûr kezâlik icmâle rabt olunacak ve fukarâ' ve Sırplara mahsûs olan mürûr tezâkiri dahi kemafi's-sâbık meccânen i'tâ' olunmak üzere yalnız mikdâr ve adedini mutazammın alınacak ilmühaber mücîbince kezâlik hükûmetlere verilip ilmühaber-i mezkûr icmâle rabten irsâl kılınacak ve işbu evrâk-ı sahîha rüsûmu muâmelâtının bir nizâm-ı cedîd altına alınmakla beraber

idâresinin Rüsûmat Me'mûrları'na ihalesinden maksad emr-i idâresinde husûl-i inzibat ile vâridâtının tekessür ve tezâyidi kaziyesine mebnî olduğundan Rüsûmat Nâzırları şu işin muhavverr-i matlubda ve nizâmı dâiresinde hüsn-i cereyânına dikkat ve sebkat edecek tecrübelere göre bu bâbda bazı ta'dîlat ve ıslahât icrâ'sına lüzûm görünür ise vaktiyle bu tarafa iş'âra müsâraat edeceklerdir. İşte buraları bi'l-etraf ma'lûm olarak her tarafta ona göre iktizâlarının îfâsı zımnında keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirilmiş olmakla taraf-ı vâlâlarından dahi o vechile îcâbının icrâ'sına himmet buyurulması, fi 22 Muharrem sene 1291 ve fi 27 Şubat sene 1289. (1 Nisan 1872)

256 İstanbul'da ve diğer şehirlerde kıymetli evrak ve pul satmak isteyenlerin tezkere alması, ruhsatsız çalışanlardan veya gerçek değerinden daha yüksek fiyata kıymetli evrak ve pul satanlardan alınacak vergi cezaları, kıymetli evrak ve pul bayilerinin dükkanlarına asacakları levhalar.

İşbu tahrirât-ı umûmiyyede muharrer olan mevâdd hakkında verilmesi lâzım gelen şerhler zîrde münderic bulunan ta'limâtın madde-i mahsûsları bâlâlarına tahrir olunmuştur.

Dersaâdet ve taşralarda evrâk-ı sahîha ve pul fürûht etmek isteyenler evvel emirde cânib-i idâreden ruhsat tezkeresi alıp kimsenin tezkeresiz evrâk ve pul satmamasının takyid-i inzibat zımnında usûl ittihâzı îcâb-ı maslahattan olmasıyla o bâbda Meclis-i Rüsûmat'da iki fasıl ve 12 maddeyi şâmil bir kıt'a ta'lîmât kaleme alınmış ve ruhsatsız bey' edenlerle fi-i mukarrerinden ziyâdeye satanlar hakkında bir ceza ta'yîn ve tahdidi dahi cânib-i Bâb-ı-âlî'ye arz ve iş'âr olunmuş idi. Bu kere fi 19 Cemâziyelevvel sene 1292 ve fi 11 Haziran sene 1291 (23 Haziran 1875) tarihiyle cevaben şeref tevârüd eden tezkere-i sâmiyede Resm-i Damga nizâmnâmesine tezyil olunmak üzere Şura-yı Devlet'den kaleme alınıp encümen-i mahsûs-ı meşverette tasvîb olunan fıkra-yı cezaiyyenin icrâ'-yı ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i isâbet'âde-i hazret-i mülûkâne şerefşunuh ve sudûr buyurularak bir nüsha-i musaddakasının başkaca irsâli birer nüsha-i musaddakalarının dahi leffiyle bil-cümle vilâyâta ve müstakilen idâre edilmekte olan mutasarrıflıklara tastîr olunan evâmirname-i samiyenin mahallerine gönderilmek üzere isbâl kılındığı irade ve iş'âr buyurulmuş ve mezkûr zeyl müfâdı Dersaâdet'de ve taşralarda bilâ-ruhsat evrâk-ı sahîha fürûht edenlerle ruhsatlı olup da fi-i mukarrer-i mîrîsinden ziyâdeye satmaya cüret eyleyenlerden üçer adet yüzlük Osmanlı altını ve tekerrürü halinde iki

misli cezâ-yi nakdî tahsîl kılınacaktır ibâresini muhtevî bulunmuş olmasıyla sâlif-ül-beyân ta'lîmâtın 7. maddesine ayniyle derc olunduğundan ta'lîmât-ı mezkûre mündericâtının hemen mevki-i icrâ'ya vaz'ı zımnında nüsah-ı kafiyesinin ve evâmirname-i sami-i mezkûrun dahi bi't-tefrik her vilâyete ait olanlar ale-l-usûl li ecli'l-îta Rüsûmat Nezâretleri'ne irsâliyle bundan böyle kimsenin hilâf-ı nizâm ve ta'lîmât, evrâk bey' ve fürûht edememeleri esbâb ve vesailinin istihsâl ve istikmâli ve mezkûr ta'lîmâtın birinci maddesinin fıkra-yı ahîresinde muharrer olan levhalardan dahi ne mikdârına lüzûm olduğunun li-ecli'l-irsal bu tarafa iş'ârı husûsunun ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve evâmirname-i sami-i mezkûrun bir kıt'ası vilâyete li-ecli'l-îta leffen ve ta'lîmât-ı mezkûre ile işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhibbi nüsah-ı matbû'asından lüzûmu kadarı irsâl kılınmış olmakla îcâbının icrâ'sıyla ta'lîmât-ı mezkûre ahkâmının tamamı-yı îfâsıyla inzibat-ı matlubenin husûlüne ve mezkûr levhalardan dahi ne mikdârına lüzûm göründüğünün serian inbası husûsuna himmet buyurmaları, fi 29 Cemâziyelâhir sene 1292 ve fi 20 Temmuz sene 1291. (1 Ağustos 1875)

TALİMAT

Kıymetli evrak ve damga pulu satacak kişilerin yükümlülükleri ve bu kapsamda Rüsumat memurlarının yerine getireceği işlemlere dair talimat.

Efrâd-ı ahalîden evrak-ı sahîha ve damga pulu satacak olanların o bâbda olan mecbûriyetleriyle Rüsumat memurları'nın icrâ' edecekleri muâmelâta dair ta'lîmâttır.

Evrâk-ı sahîha ve pul bey' edecek olanlar hakkındadır.

Madde 1

İşbu birinci maddede evrâk-ı sahîha satılacağı muharrer ise de evrâk-ı sahîhanın tedâvülden kaldırılacağı cihetle yedlerinde bulunan evrâk-ı sahîhayı pul ile mübâdele etmelerinin ahaliye ilân edilmesi (291) numaralı ve fi 25 Temmuz sene 1305 (6 Ağustos 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş olduğundan gerek bu bendde ve gerek sair bendlerde evrâk-ı sahîha kelimelerinin hükmü yoktur.

Gerek ticaret-i saire için açılmış bulunan dükkân ve mağazalarda ücret-i bey'iyye ile evrâk-ı sahîha ve pul satacak olan ve gerek bi-l-hâssa bunları satmak üzere dükkân ve mağaza açmaya talip

bulunanlar Dersaâdet'de evrâk-ı sahîha İdâresi'ne ve taşralarda Rüsûmat nezâret ve müdîriyyetlerine bi'l-müracaa birer kıt'a ruhsat tezkeresi almaya ve dükkân ve mağazalarının üzerine varaka-i sahîha ve pul satılır ibâresi ile bir levha ta'lîk etmeye mecbûrdurlar.

Madde 2

İhtiyâcât-ı mevkiyeye göre iktizâ' eden cinsinden lüzûmu kadar evrâk ve pulun varaka-i sahîha dükkânlarında mevcûd bulunması lâzım gelir ise de hiçbir bâyi evrâk-ı sahîha ve pulun bil-cümle ecnâsından almaya ve dükkânında bulundurmaya mecbûr değildir.

Pul bayilerinin diğer bayilerden ve İdârenin gayriden pul alamayacakları (264) numaralı ve fi 31 Mart sene 1303 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile dahi bildirilmiştir.

Madde 3

İşbu 3. maddede ücret-i bey'iyye taşralarda % 7 kuruş olacaktır diye muharrer ise de merkez-i vilâyet olan mahallerde me'mûrlar ve bayilere % 5 ve merkez-i vilâyetten gayri mahallerde me'mûrlara % 5 ve bayilere % 7 kuruş ücret-i bey'iyye verilmesi tevârîh-i muhtelifede Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirilmiş olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Bayiler beher defada 100 kuruşluktan ekall olmamak üzere istedikleri mikdâr evrâk ve pulu Dersaâdet'de evrâk-ı sahîha İdâresi'ne ve taşralarda Rüsûmat Nezâret ve müdîriyyet ve me'mûriyyetlerine mürâcaâtla esmânından ücret-i bey'iyyesini bi't-tenzil küsûrunu peşinen vererek alacaklar ve İdârenin ma'lûmâtı olmaksızın yedd-i âherden külli ve cüz'i evrâk ve pul alamayacaktır. Zikr olunan ücret-i bey'iyye Dersaâdet'de ve Dersaâdet mülhakat nezâretine merbût mahallerde % 5 ve taşralarda % 7 kuruş olacaktır.

Madde 4

Bayilerin ellerinde bulunan evrâk-ı sahîha ve pul idâre me'mûrları tarafından her ne zaman yoklanılmak istenilir ise derhal irâe etmeye mecbûr olacaklardır.

Evrâk-ı sahîha ve pul satacak olanlar hakkında rüsûmat memurlarının icrâ' edeceği muâmelâta dairdir.

Madde 5

Her bir Rüsûmat İdâresi dahilinde en ziyâde memerr olan ve muâmelât ahz ve i'tâ' icrâ' olunmakta bulunan mevâki' nereleri ise oralarda birer evrâk-ı sahîha dükkânı bulundurularak bu yüzden herkese irâe-i teshîlât edilmesi mültezim olmakla rüsûmat nâzır ve müdîr ve me'mûrları evvel emirde dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde hâlen ve mevkien evrâk-ı sahîha dükkânı bulundurmaya elverişli mahalleri ta'yîn ve tahdid ile keyfiyyet tüccâr ve esnafa ilân olunarak şerait-i mezkûre ile mevâki'-i muayenenin birisinde evrâk-ı sahîha ve pul satmak isteyen olduğu hâlde Tebea-i Devlet-i Âliyye'den olup olmadığı bi't-tahkik tebeadan olduğu sûrette dükkân veya mağazanın semt ve sokak ve numarasıyla derûnunda evrâk-ı sahîha ve pul bey' edecek olan şahsın isim ve şöhreti şâmil olmak üzere meccânen bir kıt'a ruhsat tezkeresi verilecektir.

Madde 6

Ta'yîn olunan mevâki'den birisinde evrâk-ı sahîha ve pul satmaya iki veya daha ziyâde talep zuhûr eder ise bunlardan en ziyâde evrâk-ı sahîha almayı ve dükkânında sairlerinden ziyâde bulundurmayı hangisi taahhüt eder ve o bâbda senet verir ise ona ruhsat verilir ve bir mevkide ruhsat tezkeresini hâiz olan bayi 2. maddede muharrer şerâitin îfâsında kusur etmedikçe veyahut iktizâ-yı maslahata göre cânib-i emânetten bi-l-istîzân ruhsat-ı mahsûsa istihsâl olunmadıkça diğerine ruhsat îtası câiz olamayacağı misillû ruhsat tezkeresi almış olanlardan başkasına ücret-i bey'iyye tenzîliyle evrâk-ı sahîha ve pul satılmayacaktır.

Madde 7

İşbu 7. maddede bilâ-ruhsat evrâk-ı sahîha fürûht edenler ile ruhsatlı olup da fi-i mukarrer-i mîrisinden ziyâde satmaya cüret eyleyenlerden üçer adet yüzlük Osmanlı altını ve tekerrürü halinde iki misli cezâ-yi nakdî tahsîl kılınması Resm-i Damga nizâmnâmesine fi 16 Cemâziyelevvel sene 1292 ve fi 8 Haziran sene 1291 (20 Haziran 1875) tarihinde zeyl olunan fıkra-yı nizâmiyye ahkâmından olduğu

gösterilmiş ise de Resm-i Damga Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu ile fesh edildiği cihetle zikr olunan fıkra-yı nizâmiyenin hükmü kalmamasından dolayı bu madde hakkında Resm-i Damga Kanûnu'na fi 14 Recep sene 1303 ve fi 7 Nisan sene 1302 (19 Nisan 1886) tarihinde bir fıkra-yı nizâmiyye zeyl olunmuştur.

Dersaâdet ve taşralarda bilâ-ruhsat evrâk-ı sahîha fürûht edenler ile ruhsatlı olup da fi-i mukarrer-i mîrîsinden ziyâde satmaya cüret eyleyenlerden Resm-i Damga nizâmnâmesine bâ-irâde-i seniyye zeyl olunan fi 1 Cemâziyelevvel sene 1292 ve fi 8 Haziran sene 1291 (20 Haziran 1875) tarihli fıkra-yı nizâmiyye mücîbince üçer adet yüzlük Osmanlı altını ve tekerrürü halinde iki misli cezâ-yi nakdî tahsîl kılınacak ve alınan akçenin nısfı usûl-i umûmiyyesi vechile muhbirine bi-l-i'tâ nısf-ı diğeri icmâle îrâd kayd ve imlâ' olunacaktır.

Madde 8

İşbu 8. maddede bayilerin sattıkları pulda sahte veya müsta'mel zuhûr eder ise haklarında Resm-i Damga Nizâmnâmesi'nin 29.maddesi mücîbince mücâzât olunacaktır diye muharrer ise de mezkûr Resm-i Damga Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu ile feshedildiği cihetle sahte damga ve pul yapanlar ve sürmeye say' edenler ve bilerek müsta'mel pul kullananlar haklarında kanûn-ı mezkûrun 31. maddesi mücîbince mücâzât olunacağı ma'lûm olmak için işbu şerh tahrîr olunmuştur.

Bayilerin sattıkları evrâk ve pulda sahte veya müsta'mel zuhûr eder ise haklarında Resm-i Damga Nizâmnâmesi'nin 29. maddesi mücîbince mücâzât olunacaktır.

Madde 9

Cezâ-yi nakdînin sûret-i tahsîli ile o bâbda vuku' bulacak itirazatın merci'-i fasl ve rü'yeti bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun nihâyetinde muharrer 12 bendi hâvî nizâmnâmede gösterilmiş olduğundan işbu 9. maddenin bu ta'limâtta hükmü kalmamıştır.

İşbu cezâ-yi nakdînin istîfâ'sı maddesinden dolayı tekevvün edecek münâzaat ve deavi' tuz ve tütün cezâ-yi nakdîleri hakkında

bâ-irâde-i seniyye câri olan kaideye tevfikân Dersaâdet'de Rüsûmat meclisinde ve taşralarda cânib-i Rüsûmat'dan müddeî sıfatında bir me'mûr hazır olduğu hâlde Mecâlis-i İdâre'de rü'yet ve tesviye olunacaktır.

Madde 10

İşbu ta'lîmât ahkâmı hilâfında hareket eden bayiler hakkında muayyen olan cezalardan başka îcâbına göre tenbîhât icrâ'sına veyahut bayilikten ihracına İdârenin hakkı olacaktır.

Madde 11

Bu ta'lîmât mücîbince ruhsat tezkeresiyle dükkân küşâdı Rüsûmat İdâresi bulunan ve Rüsûmat İdâresi olmayıp da idâre cânibinden ruhsat tezkeresiyle varaka-i sahîha dükkânı açılmış olan mevâki'a mahsûs ve münhasır olacaktır.

İşbu ta'lîmâtın her tarafta neşr ve ilânı tarihinden itibaren iki mâh mehl ta'yîn kılınmış olduğundan ruhsatsız olarak yedlerinde bey' için evrâk-ı sahîha bulunanlar Dersaâdet'de evrâk-ı sahîha İdâresi'ne ve taşralarda Rüsûmat nezâret ve müdîriyyet ve me'mûriyyetlerine mehl-i mezbûr içinde mürâcaâtla dükkân ve mağazasının semt ve sokak ve numarasını ve yedlerinde bulunan evrâk-ı sahîhanın cins ve mikdârını bâ-pusula beyân ederek dükkân ve mağazası 6. maddede beyân olunduğu vechile İdârenin ta'yîn eylediği mevâki'den birinde ise şerait-i nizâmiyye ile ruhsat tezkeresi alacaklardır. Dükkân ve mağazaları mevâki'-i muayyenenin gayride ise yedlerindeki evrâkı Dersaâdet'de Evrâk-ı Sahîha İdâresi ve taşralarda Rüsûmat müdîriyyet ve me'mûriyyetleri ma'rifet ve nezâretleriyle teslim kılınmak ve esmânından ücret-i bey'iyyesi ba'de't-tenzil üst tarafı taraflarından te'diye olunmak üzere diğer dükkân açacak olanlara mal edilecektir ve bu mehlin iktizâsından sonra her kimin dükkân ve mağazasında ruhsat tezkeresi olmayarak evrâk-ı sahîha ve pul bulunur ise haklarında 8. madde hükmüne tevfikân muâmele olunacaktır, fi 29 Cemâziyelâhir sene 1292 ve fi 20 Temmuz sene 1291. (1 Ağustos 1875)

257 Posta ve telgraf ücretlerine karşılık düzenlenecek makbuz senetlerine 10 paralık pul yapıştırılması, bu pulların posta ve telgraf memurları tarafından satılabileceği, pul satanlara verilecek komisyonlar.

Telgraf ve Posta İdâreleri'nden devair-i resmiyye namına alınıp verilecek makbûz senedâtı müstesna olmak üzere Posta ve Telgraf ücûrâtı ve saire için

efrâd-ı yedlerine verilecek makbûz senedâtına rüsûm-ı maktua tarifesi mücîbince onar paralık pul yapıştırılması ve teferrüâtı (338) numaralı ve fi 1 Teşrînisânî sene 1299 (13 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde mufassalan bildirilmişti. İşbu onar paralık pulların husûl-i teshîlât için posta ve telgraf me'mûrları ma'rifetiyle sattırılarak sair evrâk-ı sahîha bayileri hakkında carî olduğu vechile me'mûrîn-i mûmâileyhümden Derseadette bulunanlara % 5 ve taşralarda bulunanlara % 7 kuruş ücret-i bey'iyye terk olunması Telgraf ve Posta Nezâret-i aliyyesiyle bi'l-muhabere karârlaştırılarak me'mûrîn-i mûmâileyhümün bulundukları mahallerin idâd ve esâmîsini mübeyyin celb olunan defterde muharrer olup nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan me'mûrların bir kıt'a pusulası bi'l-ihraç leffen tesyâr kılınmış olduğundan pusula-i mezkûrde muharrer başmüdîrler tarafından gerek kendilerinin sarfına mahsûs olmak ve gerek ma'rifetleriyle merâkiz-i mülhaka me'mûrlarına gönderilmek üzere yalnız onar paralık pullardan ne mikdâr şey talep olunur ise esmânı bi'l-hesâb bundan emsâli bayiler hakkında olduğu gibi % 5 ve yedi kuruş bey'iyyesi bi't-tenzil küsûr esmânı peşinen alındıktan sonra pulların kendilerine teslim ettirilmesi, fi 26 Rebiülevvel sene 1301 ve fi 13 Kânûnusânî sene 1299. (25 Ocak 1884)

258 Kıymetli evrak ve senetlere yapıştırılacak özel işaretli yeni pulların %5 bey'iyye ücreti karşılığında bayiler ve istekli olan memurlar tarafından satılabileceği.

Müceddeden Resm-i Damga'ya teba'iyyeti (300) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1304 (23 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle izah ve beyân olunan evrâk ve senedâta yapıştırılacak olan iş'ârat mahsûsalı yeni pulların % 5 ücret-i bey'iyye ile bayilere ve me'mûrînden talibi zuhûrunda tercihan onlara sattırılacağı mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasında gösterilmiş ise de maksad ücret-i bey'iyyenin ta'dîli olmayıp şimdiye kadar nerelerde ücret-i bey'iyye % 5'den verilir ise oralarda kemâ-kân % 5 ve nerelerde % 7'den i'tâ' olunuyor ise oralarda dahi % 7 kuruş olarak terk edilmek lâzım geleceğinden burası bilinip ona göre mezkûr işaretli pulları satacak olanlar gerek me'mûrînden ve gerek bayilerden olsunlar cümlesine ücret-i bey'iyyenin vech-i meşrûh üzere ber sâbık terkiyle bir gûne yanlışlık vukua getirilmemek üzere keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı bi't-tensib sair nezâret ve merkez müdîrlerine bildirildiği gibi işbu tahrîrâtın nüsah-ı matbû'asından 30 kıt'ası dahi açıktan postaya teslîmen taraf-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olmakla bunların seri'an mülhakata bi't-teblîğ her tarafta ona göre iktizâsının icrâ' ettirilmesi, fi 18 Muharrem sene 1306 ve fi 12 Eylül sene 1304. (24 Eylül 1888)

259 **Ticari gemiler ile kayıklardan alınacak çeşitli vergiler karşılığında düzenlenecek tezkerelere bedeli ilgililerinden alınmak kaydıyla pul yapıştırılması, liman reislerinin ellerinde yeter derecede pul bulundurması.**

Sefâin-i ticâriye ile kayıklardan alınacak rüsûm-ı mütenevvia mukabilinde verilecek tezkerelere esmânı mükellefinden alınmak üzere pul vaz'ı ta'mîmen taşra liman rüesasına iş'âr kılınmış ise de bazı Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde pul bulunmadığı gibi taşra limanları mülhakatında pul tedârikince müşkilâta tesâdüf edileceği cihetle bil-cümle liman rüesası nezdinde lüzûm-ı mikdâr pul bulundurulması zımnında iktizâ-yı hâlin îfâsı liman riyâset-i behiyyesinin inhâsına atfen bahriye Nezâret-i Celîlesi'nden varid olan tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmuş olduğundan seri'an zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Mülhakat İdâreleri'ne teblîgat-ı lâzime îfâsıyla bil-cümle liman idârelerinde dahi pul bulundurulması vesailinin istikmâli, fi 23 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 15 Teşrînisânî sene 1304. (27 Kasım 1888)

260 **Bazı Rüsumat idarelerinde satılan kıymetli evrak ve pulların satış bedelinden çeşitli isimler altında bir takım gider kesintileri yapıldığı, Rüsumat idarelerine %7'lik bey'iyye ücreti dışında hiçbir ödeme yapılmayacağı.**

Evrâk-ı sahîhanın vürûd eden hâsılat icmâllerinde bazı Rüsûmat me'mûriyyetleri tarafından dolap ve sandık bahası ve yazıhane ve kağıt esmânı gibi birtakım masârif gösterilmekte olup halbuki Rüsûmat me'mûriyyetleri evrâk-ı sahîhanın külli ve cüzî olarak bey'ine me'zûn olduklarından bu me'mûriyyetlere sair bayiler misillû % 7 kuruş ücret-i bey'iyye terk ve i'tâ' olunmakta olduğu hâlde bundan başka bir de öyle masârifin kabûlü câiz olamayacağından men'iyle ind-el-iktizâ o makule masârifin bayiler misillû Rüsûmat me'mûriyyetlerine ait bey'iyyeden tesviye ettirilmesi ve fakat bunun bidâyetinden men'i cihetine gidilse ibtida-yı teşkîl mülâbesesiyle aradan altı mâh müddet-i mürûr eylemiş olmasına mebnî geçmişten sarf-ı nazarla işbu Eylül ibtidasından itibaren icmâlâtta mezkûr me'mûriyyetlere ait olan ücret-i bey'iyye ile bunlara gönderilecek evrâkın sûret-i vuku' Rüsûmat nâzır ve müdîrleri taraflarından tasdîk olunacak ücret-i naklîyesinden mâ-adâ bir akçe masraf gösterilmemesi ve icmâlâtın müdîriyyet ve nezâret merkezlerine vürûdunda güzelce tedkik olunup işbu iki kalemden başka masraf dahil olduğu görülür ise bi't-tenzil taraflarından tahsîl ve istîfâ' ile bu cânibe gönderilmesi husûsu Damga İdâresi'nden olunan ifâde ve ihtâr üzerine usûl

ittihâz olunarak bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr kılınmış ve nezâret-i behiyyeleri mülhakatının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhibbinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen irsâl olunmuş olmakla iktizâ' eden mûciblerle mülhakatınıza bi'l-isrâ bâdema her tarafta mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' buyurmaları, fi 22 Şaban sene 1291 ve fi 21 Eylül sene 1290. (3 Ekim 1874)

261 Her türlü resmi iş ve işlemlerde kullanılacak özel işaretli damga pullarının kullanımına ne zaman başlanılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede yeni pulların fi 15 Eylül sene 1304 (27 Eylül 1888) tarihinden itibaren isti'mâline başlanılması gösterilmiş ise de mezkûr pulların vusûl bulunduğu mahallerde tarih-i mezkûrdan vâsıl olmayan yerlerde vusûlünden itibaren kullanılması (262) numaralı ve fi 10 Eylül sene 1304 (22 Eylül 1888) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye ile bildirilmiştir.

Resm-i Damga Kanûnu'na zeyl olmak üzere kaleme alınıp mer'iyyet-i ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şeref-müteallik buyurulan mevâdd-ı nizâmiyye sûretinin leffiyle mücîbince pasaport ve mürûr ve sayd-ı berri ve bahri tezâkiri ve bil-cümle Devâir-i Resmiyye ile Mal Sandıkları'ndan ve emvâl-i mîrîye mültezimleri taraflarından i'tâ' olunan makbûz ve ibrâ senetleri ve ferâğ ve intikal zabtnâmelerine yapıştırılmak üzere iş'ârat-ı mahsûsayı hâvî tab' ile Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye Me'mûriyyetinden başkaca irsâl edilen pulların hangi tarihinden itibaren isti'mâline başlanılacağının bâdema bildirileceği (300) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1304 (23 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisînin hatmesinde gösterilmişti. Mezkûr pulların Dersaâdet'çe fi 1 Eylül sene 1304 (13 Eylül 1888) ve taşralarca dahi fi 15 Eylül sene 1304 (27 Eylül 1888) tarihlerinden itibaren isti'mâli karârlaştırılmış ve keyfiyyet bâ-ilanname-i mahsûs bu kere Dersaâdet'çe gazetelerle neşr ve ilân edildiği gibi oraca da neşrolunmak üzere mezkûr i'lânnâmelerden 100 nüshası dahi açıktan postaya teslîmen taraf-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olmakla vusûlünde zikr olunan i'lânnâmelerin hemen vilâyât gazeteleriyle la'-ekall 15 defa derc olunmak üzere neşrettirilmesi ve lüzûmu mikdârının dahi îcâb eden mahaller hükûmetlerine tevdi ve îtasıyla onlar ma'rifetleriyle de îcâb eden me'mûrlara i'tâ' ve herkese tefhîm ve ilân ettirilmek üzere mülhakat me'mûrlarına da irsâl kılınması ve sâlif-ül-beyân tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasında izah olunduğu vechile işbu pulları isti'mâl edecek olan her sınıf me'mûrînden bey' için talib-i zuhûrunda bunlar sair bayilere tercih edilerek onlar ma'rifetiyle sattırılması lâzım geleceğinden o vechile mezkûr tarihten itibaren îfâ-yı muâmeleye begayet dikkat ve i'tinâ'

buyurulması, fi 6 Muharrem sene 1306 ve fi 31 Ağustos sene 1304. (12 Eylül 1888)

262 **Yeni pulların kullanımına 15 Eylül'den itibaren başlanılacağı.**

Telgraf

Yeni pulların (261) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1304 (12 Eylül 1888) tarihli tahrîrâtımız mücibince şimdiye kadar vusûl bulduğu mahallerde 15 Eylül'den vasıl olmayan yerlerde vusûlünden itibaren isti'mâline başlanılıp hükûmetlere de tebliğ-i keyfiyyet olunması, fi 16 Muharrem sene 1306 ve fi 10 Eylül sene 1304. (22 Eylül 1888)

263 Rüsûmat İdâreleri'nden bayilere satılan kıymetli evrâk, pul ve bandrollerin teslimi ve bedelinin alınması sırasında bazı olumsuzluklar yaşandığı, bayilere verilen her türlü kıymetli evrâk ve bu evrâklar karşılığında alınacak para işlemlerin ne şekilde yürütüleceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bayilerin pul almak için idârelere verecekleri gösterilen pusulalar yerine istid'â' kılıklı numûnesi mersûl cetvellerden tanzîm olunması ve idârelerde birer tomar ittihâz edilerek pullar bayilere teslim olunduktan sonra mezkûr cetvellerin bu tomarlara rabten hıfzedilmesi (357) numaralı ve fi 25 Mart sene 1305 (6 Nisan 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 5. fıkrasıyla bildirilmiş olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Rüsûmat İdâreleri'nden bayilerine fürûht olunmakta bulunan evrâk-ı sahîha ile bandrollerin sûret-i teslimiyle esmânının sandık eminleri taraflarından kabz ve teslimi sırasında bazı mertebe uygunsuzluk zuhûr etmekte olduğu bazı Rüsûmat Nezâretleri'nden vuku' bulan iş'ârdan anlaşılmakla men'i vuku' zımnında zîrde gösterildiği vechile tedâbîr-i lâzime ittihâzı tensîb kılınmıştır. Şöyle ki; evrâk-ı sahîha veyahut bandrol mübâyaa edecek olan bir bayi veya fabrikacı evvel emirde alacağı evrâk-ı sahîhanın veyahut bandrolün cins ve mikdârını Merkez-i Nezârette ise nezaretin muhasebe başkatibi ile evrâk-ı sahîha ve bandrol me'mûruna ve müdîriyyetler ile me'mûriyyetlerde ise bunların müdîr ve me'mûrlarıyla katiplerine ifâde edip bunlar dahi o müşterinin ifâdesine göre talep olunan evrâk-ı sahîhanın veya bandrolün cins ve mikdârıyla esmân-ı mecmuasını mübeyyin olmak üzere mersûl numûnesine tevfîkân bir pusulasını tanzîm ve zîrini taraflarından imza ve tahtîm ederek nezâret veya müdîriyyet ile me'mûriyyet sandık eminlerine i'tâ' edilmesi ve

sandık eminleri taraflarından dahi o pusulanın hâvî olduğu akçenin müşterileri yedlerinden kâmilen alındıktan ve sûret-i kabzını müş'ir imza ve temhîr ile yine mutilerine iade olunduktan sonra îtası lâzım gelen evrâk-ı sahîha veya bandrolün tamamen müşterilerine teslim ve îfâsıyla o pusulaların evrâk-ı sahîha ve bandrol hıfzına me'mûr olanlar nezdinde hıfz ve tevkif kılınması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lüzûmu cânib-i muhasebeden ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği sırada zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin bil-cümle Rüsûmat müdîrlükleriyle me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhibbi ile pusula numûnesinin nüsah-ı matbû'asının 20 kıt'ası leffen firistâde kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâsıyla mücîbince muktezasının icrâ' ettirilmesi husûsuna himmet buyurmaları, fi 19 Şaban sene 1295 ve fi 6 Ağustos sene 1294. (18 Ağustos 1878)

264 **Pul ve kıymetli evrak bayilerinin sayısı, büyük şehirlerde bulunan bayilerden bazılarının kendilerine gerekli olan pulları civarda bulunan küçük kasaba bayilerinden temin ettiği, bayilerin İdarenin haricinde hiçbir yerden kıymetli evrak ve pul alıp satamayacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede pul bayilerinin ne mikdârdan ibâret olduğu bilinmek için defter talebine dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 24 Rebiülahir sene 1304 (20 Ocak 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu ve bayilere verilecek ücret-i bey'iyye hakkında muharrer fikraya atfolunan fi 8 Recep sene 1304 (2 Nisan 1887) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyenin hükmü merkez-i vilâyet olan mahallerde me'mûrlar ve bayilere % 5 ve merkez-i vilâyetin gayri mahallerde me'mûrlara % 5 ve bayilere % 7 kuruş ücret-i bey'iyye verilmesi hakkında tevârih-i muhtelifede Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine yazılan tahrîrâtlarla feshedildiği cihetle mezkûr fi 24 Rebiülahir sene 1304 (20 Ocak 1887) ve fi 8 Recep sene 1304 (2 Nisan 1887) tarihli tahrîrât ve telgrafnâme-i umûmiyyeler bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Bayilerin İdârenin ma'lûmâtı olmaksızın yedd-i âherden külli ve cüzî pul alamayacakları (256) numaralı ve fi 20 Temmuz sene 1291 (1 Ağustos 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin zîrinde muharrer olan ta'lîmâtın 3. maddesinde dahi gösterilmiştir.

Pul ve evrâk-ı sahîha fürûhtuyla me'luf olarak taahhüdâtını hüsn-i îfâ etmiş ve kıdemleriyle evrâk-ı sahîhaca muâmelât-ı câriyelerinin intizamından dolayı evrâk fürûhtu hakkında muhâfazaya kesb-i liyâkat eylemiş olan bayilerle

bunlardan fazla bayi olup olmadığı ve teferruâtı fi 24 Rebiülahir sene 1304 (20 Ocak 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i hâlisi ile istifsâr olunmuştu. Bundan maksad-ı asli çünki bayilerin teksîr-i idadı hem kendilerince ve hem de lâyıkiyle taht-ı muhâfaza ve inzibâtta tutulamıyacağından nâşî idârece muzîr olacağı cihetle bunların bulundukları şehir ve kasabaların derece-i ehemmiyet ve cesâmetine göre ta'yîn ve tahdidiyle bir kat daha taht-ı intizâma vaz'ı mütealasından ibâret olup böyle tahdid-i mikdâr olunduğu sûrette meselâ 100 kuruşluk pul satan bir bayinin 200-300 kuruşluk ve belki daha ziyâde pul fürûhtuyla temettu' artacağına nazaran ücret-i bey'iyyenin de % 5'den tesviyesince bir gûne mahzûr olamayacağına binâen nefs-i Haleb'de satılacak evrâk-ı sahîha ve pul ücret-i bey'iyyesinin % 5'den tesviyesi fi 8 Recep sene 1304 (2 Nisan 1887) tarihli telgrafnâme-i muhliside izbâr olunmuş olmakla şimdilik oradaki bayiler ücretinin % 5'den îtasıyla beraber bunların sızıldı vukua getirilmeksizin tahdid mikdârına i'tinâ' ve himmetle ücret-i mezkûrenin hangi tarihten itibaren o vechile tesviyesine bed olunduğunun bu tarafa iş'âr olunması ve bir de büyücek şehirlerde bulunan bayilerden bazılarının kendilerine lüzûmu olan pulları civarda bulunan küçük kasabalar bayilerinden tedârik etmekte oldukları haber alınıp bu ise bayilerin İdârenin gayriden evrâk alamamaları hakkındaki hükm-i nizâmı muhal ve inzibatada mugâyir bulunduğundan mevcûd bayilerin vakitli vakitsiz muayenesiyle öyle idâreden alınandan fazla evrâk bulunduğu hâlde kendilerinin bi'l-istintâk tebeyyün edecek hâlin bildirilmesi ve bu gibi hâlât vuku'una da meydan verilmemesi, fi 18 Recep sene 1304 ve fi 31 Mart Sene 1303. (12 Nisan 1887)

265 **Bir dükkân veya mağaza için alınmış olan bey'iyye tezkeresinin başka dükkân ve mağazalarda geçerli olamayacağı, yıl içinde dükkanını değiştirmek isteyen bir pul bayisinin İdareye mürâcaât ederek adres değişikliği yaptırabileceği, bir tezkerede ancak bir defa adres değişikliği yapılabileceği, bazı tütüncülerin ellerinde bulunan bey'iyye tezkerelerini dükkânlarındaki mallarla beraber başkalarına devrettiği, işletmesini devretmek isteyen kişilerin tezkerelerini idarelere iade ederek iptal ettirmesi gerektiği.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tütün bey'iyye tezkerelerine dair muharrer olan fıkraya atfen gösterilen fi 6 Rebiülevvel sene 1293 (1 Nisan 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin dûyun-ı umûmiyye idâresine aidiyeti bulunmadığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir. İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bayiliği terk ile dükkânını ahere devreyleyecek olanların yerlerine kaim olacakların iktizâ' eden

resmini vermeyip diğer tezkere almaları muharrer ise de pul bayilerine verilecek ruhsat tezkerelerinin meccânen i'tâ' kılınacağı (256) numaralı ve fi 20 Temmuz sene 1291 (1 Ağustos 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde münderic bulunan ta'limâtın 5. maddesinde gösterilmiş olduğundan mücibince pul bayiliği ruhsat tezkerelerinden resim alınmak iktizâ' etmez.

Bazı mahallerde bey'iyye tezkeresiyle duhân satanlar dükkânlarında taraflarından başka adam oturttuklarından dolayı dükkânları kapattırılarak cezâ-yi nakdî istenildiği mukaddemâ ifâde ve şikâyet olunması üzerine makam-ı emânet-i muhlisîden meb'ûs fi 6 Rebiülevvel sene 1293 (1 Nisan 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede Duhân Nizâmnâmesi'nin 71. maddesinde sene ibtidasında bir dükkân veya mağaza için alınmış olan bey'iyye tezkeresi başka dükkân ve mağaza için muteber olamayıp eğer sahibi sene içinde dükkân veya mağazasını tebdîl etmek ister ise İdâreye mürâcaâtla tezkerede muharrer mahallin terk olunduğunu bâde'l-isbat ittihâz edeceği mahallin semt ve numarasını tezkereye ilâveten tashîh ettirdikten sonra o tezkerenin sahibinin ismi tebeddül etmemek şartıyla bakıyye-i müddet hitâmına kadar ikinci mahal için muteber tutulacağı ve bir tezkerenin bu vech ile bir defadan ziyâde tebdîlen isti'mâl olunamıyacağı münderic olup şu hâle göre sene ibtidasında bir dükkân için bey'iyye tezkeresi alındığı takdîrde o dükkânda gerek tezkerede ismi muharrer olan kimse ve gerek bunun tarafından başka bir adamı otursun tezkere o dükkân için tanılarak bir şey denilmemesi ve fakat bu dükkân değiştirilecek olur ise sonraki dükkân yine o tezkerede ismi muharrer olan kimse tarafından açılmış olması lâzım geleceği bildirilmişti. Bazı tütüncüler bu müsaadeden istîfâ'de ile ellerinde bulunan bey'iyye tezkerelerini dükkânlarındaki mallarıyla beraber aherine satıp idâreden soruldukça kendi adamları olduğunu beyân etmekte ve halbuki ekser mahallerde bey'iyye tezkeresiyle duhân satanlar nizâmî vechile idâreden ruhsat tezkeresi istihsâliyle evrâk-ı sahîha ve pul dahi satmakta oldukları cihetle böyle alım ve satım vuku' buldukça İdârenin beheme-hâl haberdar olarak hükm-i nizâm ile hukuk-ı hazineyi ihlâl edecek muâmelât ve sû-i isti'mâlâtın önünün alınması için bu bâbda bir kaide-i inzibâtiye vaz'ı emr-i ehemm görünmesine mebnî îcâbı cemiyet-i rüsûmiyyede lede't-teemmül duhân ve evrâk-ı sahîha bayiliğini terk ile dükkânını ahere devreyleyecek olanların evvel-be evvel İdâreye ihbâr-ı keyfiyyetle yedlerinde bulunup hükmü kalmayan tezkereleri bırakmaya ve yerlerine kaim olacakların dahi iktizâ' eden resmini verip diğer tezkere almaya mecbûriyet-i nizâmiyeleri bulunmasına nazaran bâdema herhangi tütüncü ve evrâk-ı sahîha dükkânında tarafından başka bir adamını oturtmak istediği hâlde evvel emirde kendi namına olan bey'iyye veyahut evrâk-ı sahîha ruhsat

tezkeresi İdâreye bi'l-ibrâz oturtacağı adamını dahi irâe ile nâmını tezkerelere ve idâredeki kaydına işaret ve temhîr ettirmeye mecbûr tutulması ve böyle işaret ve temhîr ettirilmeksizin aher namına tezkere ile tütün ve evrâk-ı sahîha satılır iken tutulduğu hâlde dükkândaki kimse velev sahîhan tezkere sahibinin adamı dahi olsa tanınmayıp gerek tezkerelerin ve gerek dükkândaki malın o adama satılmış addiyle rüsûm-ı îcâbiyyenin bâdelistihsâl nizâmen iktizâ' eden muâmele-i cezaiyyenin dahi ikisi hakkında müştereken icrâ' kılınması ve ileride bir gûne sızıldı ve şikâyete mahal kalmamak üzere burasının bil-cümle bayilere şimdiden teblîğiyle beraber bundan böyle tezkereler verildikce keyfiyyetin zahırlarında tahrîren dahi gösterilmesi husûsunun usûl ittihâzının ta'mîmen iş'ârı cemiyet-i mezkûreden ifâde olunmuş ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde vaki me'mûriyyet ve müdîriyyetlerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtın nüsah-ı matbû'asından 30 kıt'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâl olunarak mücîbince icrâ'-yı îcâbına himmet buyurmaları, fi 22 Muharrem sene 1296 ve fi 3 Kânûnusânî sene 1294. (15 Ocak 1879)

266 Pul ve kıymetli belgelerin ne şekilde talep edileceği, teslim alınacağı ve gönderileceği hakkındaki talimatın gönderildiği.

Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerinin Dersaâdet Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye Me'mûriyyetinden talep edecekleri pul ve evrâk-ı sahîhanın sûret-i talep ve celbi ve evrâk-ı mezkûre hesâbâtının sûret-i irsâli hakkında kaleme alınan ta'lîmâtın bil-cümle Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderildiği misillû bir nüshası dahi leffen ve tertîb ve tab' ettirilen iki nev'î koçan ve iki nev'î cetvel ve bir ilmühaber ki cem'an beş nevinden koçanlı olan mezkûr iki nevinin birer kıt'ası ve cetvellerin numûneleriyle maan kırkar varakı postaya tevdien taraf-ı behiyyelerine gönderilmiştir. Mezkûr çifte varaklı koçanlardan birisi lüzûmu olan evrâkın talebine ve diğeri gönderilen evrâkın vusûl ve kabzının beyânına ve diğer iki nev'î cetvellerden biri nezâret veya merkez müdîriyyetlerinden mah-be-mah Mülhakat İdâreleri'ne gönderilen pul ve evrâk-ı sahîha-i mütenevvianın mikdârının terkimine ve diğer biri nezâret ve merkez müdîriyyetleri ambarlarının bir aylık makbûzat ve medfûâtının tahrîr ve tezbîrine mahsûs olmasıyla pul ve evrâk-ı sahîha-i mütenevvianın mezkûr ta'lîmâtta tarif ve beyân olunduğu vechile cereyân-ı muâmelâtına ve mezkûr cetvellerin ait olduğu ayın gayesinden nihâyet sekiz gün sonra beheme-hâl bu tarafa gönderilmesine fevk-al-hadd i'tinâ' ve himmet buyurulması, fi 12 Muharrem sene 1300 ve fi 11 Teşrînisânî sene 1298. (23 Kasım 1882)

TALİMAT

Rüsum-ı Sitte nezaret ve merkez müdürlüklerinin Dersaadet Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye memuriyetinden ne şekilde pul ve kıymetli evrak talebinde bulunacakları, bunların hesaplarının ne şekilde gönderileceği talimatı.

Rüsûm-ı Sitte nezaretleriyle merkez müdüriyetlerinin Dersaâdet Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye memuriyyetinden talep edecekleri pul ve evrak-ı sahîhanın sûret-i talep ve celbi ve hesabât-ı mahsusalarının irsâli hakkında ta'lîmâttır.

Bil-cümle Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetleri pul ve evrâk-ı sahîha talep ettiklerinde minbâ'ad doğrudan doğruya Galata'da Mehmet Ali Paşa hanında vaki Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye Me'mûriyyetine mürâcaât edeceklerdir.

Nezâretler ile merkez müdîrleri talep edeceği pul ve evrâk-ı sahîha-i mütenevvianın mikdârını (1) iş'âretli çifte varaklı koçan-ı mahsûsuna derc edip bunlardan her ikisinin üzerine evrâk-ı matlubenin mikdârı başka başka derc ve koçanından kat' ile birini me'mûriyyet-i mezkûreye ve diğerini Dersaâdet'de vaki Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye vâridât-ı muhassasa İdâre-i Merkeziyesi'ne gönderecek ve bunlar için başkaca tahrîrât testîrine hâcet olmayıp keyfiyyet irsâli nezâretlerin ve merkez müdîriyyetlerinin evrâk kaleminee bâdelkayd kayd numarasıyla tarihi evrâk-ı mezkûre zahrına terkim edilmeye iktifâ' kılınacaktır. Me'mûriyyet-i mezkûrenin nezâret ve merkez müdîriyyetlerinin talebi üzerine her defa irsâlâtı vukuunda evrâkın nevi ve mikdârını mübeyyin bir kıt'a cetvel ile maan bir kıt'a ilmühaber göndereceği gibi evrâk-ı mezkûrenin mevzu olduğu sandıkta dahi yine nevi ve mikdârını mübeyyin başkaca bir pusula bulunduracaktır.

Nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderilen evrâk derhal muayene ile mevcûd görünecek olan pul ve evrâk-ı sahîhanın cins ve mikdâr ve esmânı irsâlâtın makbûzunu mübeyyin (2) işaretli çifte varaklı ilmühaber deferi varakalarına derc ve terkim ile koçanından bi'l-kat' bilâ-ifata-i vakt biri zikr olunan Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye Me'mûriyyetine ve diğeri İdâre-i Merkeziye'ye

gönderilecek ve mezkûr ilmühaberin tahrîrât-ı mahsûsa ile irsâline lüzûm olmayıp keyfiyyet irsâli nezâretlerin ve merkez müdîriyyetlerinin evrâk kalemince bâde'l-kayd kayd numarasıyla tarihli ilmühaber-i mezkûrun zahrına gösterilmekle iktifâ' olunacaktır.

Nezâret veyahut merkez müdîriyyetlerinden mâh be-mah mülhakat müdîriyyetlere gönderilecek olan pul ve evrâk-ı sahîhanın her defa vuku' bulacak irsâlâtının cins ve mikdârı (3) işaretli numûneye tevfîkân cetvel-i mahsûsuna derc ve imlâ' ile mezkûr bey'iyye me'mûrluğuna irsâl kılınacak ve bunun için başkaca tahrîrât yazılmayıp keyfiyyet irsâli nezâretlerin ve merkez müdîriyyetlerinin evrâk kalemince bâde'l-kayd kayd numarasıyla tarihi cetvel-i mezkûr zahrına derc edilmekle iktifâ' olunacaktır.

Nezâret veyahut merkez müdîriyyetlerinde mevcûd olan pul ve evrâk-ı sahîhanın bir aylık makbûzat ve medfûâtını (4) işaretli numûne vechile cetvel-i mahsûsuna derc olunacaktır. Cetvel-i mezkûrun sûret-i tanzîmi zîrde tarif olunur. Şöyle ki; Mah-ı sâbık nihâyetinde mevcûd olup mah-ı âtiye devr olunacak pul ve evrâk-ı sahîhanın cins ve mikdârı birinci satıra ve cetvel-i mezkûrun ait olduğu mâh zarfında mezkûr bey'iyye me'mûriyyetinden ahz olunacak pul ve evrâk-ı mütenevvianın cins ve mikdârı ikinci satıra ve işbu birinci ve ikinci satırların hâvî olduğu mikdârların yekûnu üçüncü satıra ve madde-i sâbıkada beyân olunan cetvele tevfîkân müdîriyyetlere gönderilecek pul ve evrâk-ı mütenevvianın mikdârı dahi terkim olunarak 4. satıra ve mah-ı âtiye devr olunmak üzere medfûâtı makbûzatından bi't-tenzil her mâh nihâyetinde nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde bâkî kalan pul ve evrâk-ı sahîha-i mütenevvianın cins ve mikdârı dahi 5. satıra derc ve terkim olunarak madde-i sabıkada zikr olunan (3) işaretli numûne vechile tanzîm olunacak cetvel ile beraber ait olduğu ayın nihâyetinden itibaren sekiz gün zarfında zikr olunan Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye Me'mûriyyetine irsâl kılınacaktır.

Beher varakı câmi' bulunacak olan çifte varaklı iki nevi koçan ile zikri sebkat eden cetveller daima İdâre-i Merkeziye cânibinden tanzîm ve irsâl kılınacağından bunların sarfından lâ-akall bir mâh mukaddem diğerlerini talep eylemek üzere nezâretlerle merkez

müdîriyyetleri idâre-i müşarünileyhâya mürâcaât edeceklerdir.

267 Sarfiyat miktarları hesaplanarak idarelerde yeter derecede pul bulundurulması, bazı idarelerde pul bulunamadığı gerekçesiyle genel merkeze ve hükümete şikayet dolu telgraflar çekildiği.

Müceddeden Resm-i Damga Kanûnu'na tâbi tutulan ve cinsiyle enva'ı (300) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1304 (23 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile melfûfu olan mevâdd-ı nizâmiyyede gösterilen evrâka yapıştırılmak üzere Dersaâdet Evrâk-ı Sahîha Bey'iyye Me'mûriyyetinden mahallerinin derece-i lüzûmu ve ehemmiyetine göre tertîb ve bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine sevk ve tesrî'p kılınmış olan üzerleri işaretli yeni pulların bazı nezâretlerden mülhakata tevzî' ve irsâlinde mahallerinin işbu pullara olan lüzûm ve ihtiyacı derecesi lâyıkıyla hesap ve muvazene olunmamakta olmasından nâşî lüzûmundan noksan pul alan Mülhakat İdâreleri'nden bi't-tab' talep vukuunda nezâretlerde dahi zaten nisbetsiz sûrette bâkî kalan pullar kifâyet etmeyerek İdâre-i Merkeziye'ye telgraflar keşidesiyle beyhûde yere her iki taraf telâşa düşürülmekte ve maamafih o makule pulsuz kalan mahaller hükûmetleri cânibinden dahi o misillû nezâretler hakkında makamat-ı âliyyeye telgrafnâmeler çekilerek şikâyetler edilmekte olup bu ise zikr olunan nezâretlerden pulların mülhakata emr-i tertîb ve tevziinde ihtiyâcat-ı mahalliyenin lâyıkıyla muvazene ve hesap edilmeksizin li-ale't-ta'yîn gönderilmesinden neş'et eylediği bi't-tedkik anlaşılmış olduğundan ve bazı nezâretlerle Mülhakat İdâreleri'nce eski pullardan bir takımının fersûdeleştirilerek bil'âhire bunların el-yevm devam eden iade-i muâmelâtı dahi emvâl-i meşrûhanın netice-i tabi'si olup zikr olunan yeni pullardan fazla gönderilen mahallerce de bil'âhire o yolda muâmele olunacağı tabii olduğundan işte âtiyyen bu misillû hâlât ile bâlâda beyân olunduğu vechile bâdema bu bâbda mürâcaât ve şikayât vuku'una meydan verilmemek üzere bil-cümle nâzır ve merkez müdîrlerinin celb-i intibâhı mukteza-yı şime-i maslahat görüldüğüne mebnî hemen mülhakat idâreleriyle bi'l-muhabere mezkûr pullardan şimdilik lüzûmundan fazla gönderildiği tebeyyün eden mahallerden celbiyle noksan verildiği tahakkuk edecek mahallere gönderilmesi ve bâdema İdâre-i Merkeziye'den dahi celbine lûzum görüldüğünden mâa mülhakat nezâretin hangi nevi pullardan ne mikdârına lüzûm-ı sahîh tahakkuk eyler ise o mikdârın talep ve celbiyle işbu

muvâzenenin hiçbir vakit nazar-ı dikkat ve ehemmiyetten dûr tutulmaması ve mezkûr yeni pulların nezâretlerden mülhakata vuku' bulan sevkiyâtı ile mülhakatça vaki olan sarfiyâtı derecâtı bâde tevârid edecek icmâlât-ı şehrîye üzerine muhasebe-i merkeziyece hakkıyla bi'l-muvâzene şayet beyân olunduğu vechile bir nisbetsizlik görülecek olur ise bundan dolayı nâzır ve müdîrlerin şedîden muâheze olunmaları kat'iyyen mukarrer olduğundan ona göre tesviye-i îcâbına fevka'l-gaye i'tinâ' buyurulması, fi 10 Safer sene 1306 ve fi 4 Teşrinievvel sene 1304. (16 Ekim 1888)

268 Taşralara gönderilecek damga pullarının ne şekilde sayılacağı, paketleneceği ve sevk edileceği, bu paketlerin varış noktalarında ne şekilde kimlerin gözetiminde açılacağı, eksik, yırtık veya şüpheli paketler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede taşralara gönderilecek pulların süret-i irsâli beyân ve tarif kılınmış ise de pulların taşralara ne yolda irsâl kılınacağı (266) numaralı ve fi 11 Teşrînisânî sene 1298 (23 Kasım 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan talimâtta başkaca gösterilmiştir.

Bu taraftan taşralara gönderilmekte olan evrâk-ı sahîha ve pulların ahz ve kabzı zımnında her Rüsûmat nâzırının Dersaâdet'de bir vekili var ise de bu vekiller evrâkı ahz ederler iken ta'dâdına dikkat etmeyip me'mûrların ta'dâdına emniyet etmekte ve ara sıra öteye beriye fazla ve noksan evrâk ve pul irsâl kılınmakta olmasıyla bu vechile fazla ve noksan ta'dâd ve irsâl olunmasından dolayı olan mes'uliyet ta'dâd me'mûrlarının mezkûr vekillere atf ve tahmîllerine mahal kalmayıp ona göre dikkatleri tezyid edilmek ve hem de işbu vekillere beyhûde maâş verilmemek üzere bunların istihdâmından sarf-ı nazarla zikr olunan evrâk ve pulların Damga İdâresiyle bi'l-muhabere âtîde gösterilen usûl-i vechile gönderilmesine karâr verilmiştir. Şöyle ki; senedât evrâkının 20 paralığından on kuruşa kadar olan nevinin 100 adedi bir deste ve on destesi bir paket ve 15 kuruştan 100 kuruşa kadar olan nevilerinin 100 adedinin bir deste ve 150 kuruştan 2.500 kuruşa kadar olan nevilerinden tabii külliyetli sarf olunamayıp her taraftan az istenileceği ve şu hâlde başka başka deste edilemeyeceği cihetle bu neviden talep olunacak evrâkın yekdiğeriyle birleştirerek başkaca bir paket yaptırılacağı misillû edâne ve ilâm evrâkının on kuruşa kadar olan enva'ının 100 adedi bir deste ve 500 adedi yani beş destesi bir paket ve bunların 15 kuruştan 100 kuruşa kadar olan cinslerinin beher 100 adedinin bir deste ve 150'den 2.500 kuruşa kadar olan enva'ının dahi senedât evrâkının bu nevi hakkında icrâ' olunacağı ânif-üz-zikr olunan kaide-i vechile

bu neviden istenilecekler yekdiğeriyle birleştirilerek başkaca bir paket yaptırılacağı misillû ilâm ve edâne maktualarının dahi 100 adedi bir deste ve 500 adedi bir paket ve kefâlet vesair evrâk-ı maktûanın ve mürûr tezkeresi ve pasaport ve emsâli tezâkir-i mütenevvianın 100 adedi bir deste ve on destesi bir paket ve gazete pullarının 55.000 adedini hâvî olan 500 tabakası bir paket ve varaka pulunun 10 ve 20 paralığı ile bir kuruşluğunun yirmi beşer bin adedini hâvî olan 1.000 tabakası bir paket ve 2 kuruştan 10 kuruşa kadar iki bin beşer yüz adedini hâvî olan 500 tabakası bir deste ve 10 kuruştan yukarı cinsinden bi't-tab' az sarf olunduğu cihetle bunlardan istenilecek mikdârın dahi bir deste yapılıp ve her paketin alt ve üstüne birer mukavva vaz'ıyla üzeri dört taraftan sicim ile bağlandıktan sonra mezkûr sicimin uçları bir yere gelen mahalline o paketi ta'dâd me'mûrlarından herhangisi satmış ise onun namına mahkûk kurşun mühür darp olunup öylece tesyîr ve bunların mevzu olduğu beher dengin üzerine kurşun mühür darp ve temhîr olunacağından mahallerine vusûlünde nâzır ve muhasebe başkatibiyle evrâk-ı sahîha me'mûru denkleri Meclis-i İdâre'ye götürerek orada kurşun mühürleri bi'l-muayene bunlarda bir gûne bozukluk olup olmadığı anlaşıldıktan sonra birer birer kûşâd ve derûnlarında bulunan paketlerin ve bunların hâvî olduğu destelerin adedi o bâbda gönderilecek müfredât defteriyle tatbîk olunduktan sonra mezkûr mühür ve bağlar açılmaksızın paketler kenarlârından sayılıp tamam zuhûr eder ise bâ senet-i makbûz evrâk-ı sahîha me'mûrîne bi't-teslim alınacak senedin hıfzıyla evrâk ve pulların tamamen vâsıl olduğunun bu tarafa inbâ ve şayet mezkûr paketlerin birisinde noksan evrâk zuhûr eder ise o paketin bağ ve mührü bozulmaksızın hâliyle buraya iadesiyle bu vechile noksan olduğuna dair hükûmetten mazbata alınarak bâ-tahrîrât isrâ' olunması ve eğer fazla zuhûr eder ise işbu fazla kabûl ile fakat hangi cinsten kaç adet fazla çıktığına dair kezâlik bir kıt'a mazbata alınarak gönderilmesi ve bundan böyle evrâk ve pul celbine lüzûm göründükçe yukarıda beyân olunduğu ve bâlâ-yı tahrîrâtta gösterildiği vechile her nevi kağıt ve tezâkir ve pulların kaç adedi bir paket itibar olunmuş ise o hesap üzere istenilip bundan noksan talep olunmaması ve fakat mekâdir-i mezbûreden ziyâdesine lüzûm görünür ise o hâlde iki katı olmak üzere meselâ beheri ikişer paralık puldan lâ-akall talep olunacak olan 55.000 adetten ziyâdeye lüzûm göründüğü sûrette 110.000 adet istenilmesi husûsunun ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde kılınmış o vechile îfâ-yı muktezasıyla sâlif-ül-beyân vekiller maâşlarının bi'l-kat' kendilerine ruhsat verilmesi evrâk-ı sahîha İdâresi'ne ve icrâ'-yı muâmele-i kalemiyesi husûsu dahi muhasebeye bildirilmiş olmakla ber-vech-i meşrûh îfâ-yı muâmeleye

i'tinâ' ve himmet buyurulması, fi 13 Recep sene 1293 ve fi 22 Temmuz sene 1292. (3 Ağustos 1876)

269 Taşralara gönderilen kıymetli evrak ve pul paketlerinin varış noktalarında kimlere ne şekilde teslim ve zimmet edileceği.

Taşralara gönderilmekte olan evrâk-ı sahîha ve pulların vusûllerini mübeyyin müfredât pusulalarının nâzır ve muhasebe başkâtibiyle evrâk-ı sahîha me'mûru tarafından müştereken temhîr ve irsâli usûl ittihâz bulunuğu hâlde muahharen (268) numaralı ve fi 22 Temmuz sene 1292 (3 Ağustos 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i hâliside gösterildiği vechile zikr olunan evrâk-ı sahîha ve pulların nezârete vusûlünde me'mûrîne bi't-teslim o bâbda me'mûr-ı mûmâileyh tarafından alınacak senedin hıfzıyla vusûllerinin nezâretten ba-tahrîrât bu tarafa iş'ârıyla iktifâ' olunmuş ve bu da gerek işbu evrâk ve pullara ve gerek vâridât-ı rüsûmiyye aksam-ı külliyesini şâmile olan duhân bandrolleriyle her nevi tezâkir-i matbû'aya teferrug eden muâmelâtça nezd-i emânet-i muhliside bizzat nüzzarın mes'ul tutulmasından münbeis bulunmuş ise de işbu evrâk-ı sahîha ve pullarla tezâkir-i mütenevvia-i sairenin derkâr olan ehemmiyeti cihetle bu bâbda evrâk-ı sahîha müdîriyyetinin iş'ârı üzerine Meclis-i Rüsûmat'da cereyân eden müzakerat neticesinden mezkûr evrâk-ı sahîha ve pullarla tezâkir-i mütenevvianın ber-minvâl-i muharrer nuzzâra zimmet kayd olunmasından dolayı muâmelât-ı umûmiyyesinden bizzat nâzırlar mes'ul olduğu gibi umûr-ı hesâbiyyeleri dahi nezâret başkâtiplerinin vezaif-i asliyye ve müterettibelerinden bulunması cihetle mes'uliyet-i mezkûrede muhasebe başkâtiplerinin dahi iştiraku umûr-ı tabiiyyeden bulunmasına nazaran bâdema gerek sâlif-üz-zikr evrâk-ı sahîha ve pullarla tezâkir-i mütenevvianın ve gerek yine vâridât-ı rüsûmiyyenin vesait-i istîfâ'iyesi olarak ehemmiyette onlara muadil hükmünde bulunan bandrollerle tezâkir-i sairenin ale-l-usûl nezâretlere irsâlinde mezkûr tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince muayene ve ta'dâdı bâde'l-icrâ' buradan gönderilecek pusulaya tevfîkân cins ve mikdârı ber-vech-i müfredât gösterilerek vusûlünü hâvî senedinin bi't-tanzîm nâzırlarla muhasebe başkâtipleri tarafından müştereken tahtîm ile bâ-tahrîrât-ı mahsûsa bu tarafa beis ve tesyîr kılınması sûretinin usûl ittihâzı bi't-tensîb mücîbince îfâ-yı muktezası husûsunun ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair nezâretlere bildirilmiş olmakla nezâret-i behiyyelerince dahi o vechile îfâ-yı muktezasına himmet buyurmaları, fi 21 Cemâziyelâhir sene 1294 ve fi 20 Haziran sene 1293. (2 Temmuz 1877)

270 Rüsûmat Nezaretleri'ne gönderilen kıymetli belgelerin nazırların olmaması durumunda muhasebe başkâtiplerince teslim alınması, kıymetli belgelerin tüm işlemlerinden nazırların sorumlu olduğu, paketlerin tam veya eksik çıkması durumunda genel merkezin yazı ile bilgilendirilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede nezâretlere evrâk-ı sahîhanın hîn-i irsâlinde hazır bulunmak üzere Dersaâdet'de birer vekil bulundurulması (255) numaralı ve fi 27 Şubat sene 1289 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirildiği gösterilmiş ise de bu maddesinin hükmü (268) numaralı ve fi 22 Temmuz sene 1292 (3 Ağustos 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile fesh edilmiştir.

Rüsûmat Nezâretleri'nden vuku' bulan talep üzerine irsâl olunan evrâk-ı sahîhanın nezâret merkezlerine vürûdu şayet nüzzarın mülhakatı devirde bulundukları veyahut hasbe'l-icab bir tarafa azimetleriyle muhasebe başkâtiplerinin vekâleti zamanına tesâdüf edecek olur ise çünkü evrâk-ı sahîhanın kâffe-i muâmelâtından nuzzârın mes'ul tutulacağı ve evrâkın hîn-i irsâlinde hazır bulunmak üzere bu tarafta ayrıca birer vekil bulunduracakları (255) numaralı ve fi 27 Şubat sene 1289 (11 Mart 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş olmasıyla bu hâlde evrâk-ı mezkûre denklerinin küşâdıyla muâmelât-ı mukteziyesinin icrâ'sına şayet muhasebe başkâtipleri tarafından cesaret olunamayıp nüzzarın avdetlerine taalluk ile tehirat vukua getirilmesi melhûz olduğuna ve nâzırların merkez-i nezâretten infikâklarında muhasebe başkâtipleri cüzî ve külli umûr ve husûsât-ı rüsûmiyyede kaideten vekil-i mes'ul ve müstakil tanındıkları cihetle bu bâbda dahi işi tehirden vikayeten icrâ'-yı muâmeleye me'zûniyetleri tabii olduğuna mebnî bu misillû evrâk-ı denklerinin vusûlünde heyet-i nezâret hazır olduğu hâlde muhasebe başkâtipleri taraflarından fekk ve küşad olunarak bi't-ta'dâd evrâk-ı sahîha me'mûrlarına teslim ile adetleri tamam zuhûr edildiği veyahut noksan çıktığı hâlde zuhûr edecek noksanı tahrîrât-ı mebhûsa ile vaz' ve ittihâz olunan usûl-i kaideye tatbîken nâzırlara ait olacağından lâzım gelen makbûz senedinin tamamına bi't-tanzîm bu tarafa gönderilmesi ve nâzırlardan infisâl edeceklerin haleflerinin vusûlüne kadar muhasebe başkâtiplerinin vekâlet etmesi lâzım geldiği sûrette işbu vekâlet zamanında dahi vürûd edecek evrâk denklerinin ber-minvâl-i muharrer icrâ'-yı muâmelât-ı mukteziyesiyle kezâlik makbûz senetlerinin tanzîm ve irsâl olunması ve nâzırlar ile muhasebe başkâtipleri ve nâzırlar ile muhasebe başkâtipleri taraflarından müştereken temhîr ve tasdîk ile bu tarafa gönderilmekte olan makbûz senetlerinin husûsiyet-i me'mûriyyetleri cihetle bundan böyle evrâk-ı sahîha me'mûrlarına dahi müştereken temhîr

ettirilmesi Damga İdâresi'nden olunan ifâde ve ihtâr ve Meclis-i Rüsûmat'dan verilen karâr üzerine usûl ittihâz olunarak keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirilmiş olmakla ba'de-zîn oraca dahi ber-minvâl-i muharrer muâmele-i icrâ'sı lâzım geleceği, fi 7 Şaban sene 1291 ve fi 6 Ağustos sene 1290.

271 **Genel merkezden Rüsumat Nezaretlerine gönderilen pullardan bazılarının yırtık çıkması durumunda bunların iade edilmesi, iade edilen pulların kopuk parçalarının birbirine uyumlu olup olmadığının ve kullanılıp kullanılmadığının kontrol edilmesi, aradan zaman geçtikten sonra yırtık olarak geldiği söylenen pulların teslim alınmaması, kazayla yırtılan pulların beyaz bir kağıt üzerine parçalarıyla beraber yapıştırılıp yıl sonunda genel merkeze gönderilmesi, yırtık ve kopuk parçaların yapıştırılmaması durumunda pul bedelinin sorumlulardan tazmin edileceği.**

Emânet-i hâlisiden gönderilen pulların derûnlarında yırtılmış olanların Rüsûmat Nezâretleri'nden iade olunup buraca hîn-i muayene ve ta'dâdlarında bazılarının parçaları yekdiğerine uygun olup isti'mâl olunmamış pullardan olduğu anlaşılmakta ise de ekserinin parçaları biribirine uymayıp hakikaten isti'mâl olunmazdan evvel mi yırtıldıklarına yoksa isti'mâl olunmuş pullardan mı olduklarına hüküm vermek mümkün olmadığı evrâk-ı sahîha müdîriyyetiyle bi'l-mühabere anlaşılmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle emânet-i hâlisi tarafından taşralara gönderilen pullar sağlam olarak irsâl olunduğu hâlde bunlardan yırtık zuhûru mahallerince hîn-i ta'dâdında adem-i dikkatten neş'et edeceği derkâr ve bu ise hasar-ı mîriyi mücîb olmasıyla tecvîz olunamayacağı bedîdâr olduğundan bâdema bu taraftan irsâl olunan pulların hîn-i kabz ve tesliminde nezâretlerce dikkat olunarak eğerki bunların içinde buradan yırtık gönderilmiş olanları zuhûr eder ise bilâtehir hemen iade ve isrâ'sıyla keyfiyyetin iş'âr olunması ve aradan vakit geçtikten sonra buradan böyle gönderildiği iddia olunacak olur ise kabûl olunmayıp zuhûr edecek yırtıkların esmânı tazmînen istihsâl olunacağından burası şimdiden bilinip ona göre hareket edilmesi ve işbu pulların gerek ta'dâdından ve gerek sarfında dikkatle yırtılmalarına sebebiyet verilmemesi ve şayet bazıları her nasılsa yırtılacak olur ise bunların parçaları zayi edilmeyerek sırasıyla dizilip her idârede peyderpey bir tabaka beyaz kağıt üzerine yapıştırılarak sene ahirinde o tabakaların bi'l-celb Merkez-i Nezârette tutulan tabaka ile beraber bu tarafa tesyâr ve bunların yırtılması hakkında olan esbâb-ı mûcibe ne olduğunun

izahen iş'âr olunması ve bir de böyle yırtılmış olan pulların parçaları güzelce hıfz olunmayıp da zayi edilerek sâlif-üz-zikr tutulacak tabakâya tamamıyla yapıştırılmaz ise bunların esmânı dahi tazmînen ahz ve istîfâ' olunacağı mukarrer olunmakla bu bâbda dahi ziyâdesiyle i'tinâ' ve dikkat kılınması husûsunun ta'mîmen izbârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak keyfiyyet sair nezâretlere iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı hâlisinin nüsah-ı matbû'asının 40 adedi leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezbûr idârelere irsâliyle mücîbince iktizâsının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 3 Ramazan sene 1293 ve fi 9 Eylül sene 1292. (21 Eylül 1876)

272 **Rüsumat idarelerinden gelen kıymetli evrak ve pulların zaman zaman eksik veya fazla çıktığı, gerek sevk gerekse teslim aşamasında bu belgelerin sayımına bir komisyon eşliğinde dikkat edilmesi, iptal ve iade edilecek kıymetli belgelerin üzerine iptal edildiğini gösteren *"battal"* kaşelerinin vurulması, yırtık ve kopuk pulların kağıt tabakalara sırasıyla yapıştırılıp cins ve kıymetleri bu kağıtların üzerine yazılarak ve düzenlenecek kapsamlı rapor eşliğinde genel merkeze gönderilmesi.**

Rüsûmat İdâreleri'nden vürûd etmekte olan fersûde evrâk-ı sahîha ve pullar bazen fazla ve noksan zuhûr etmekte ve burada mahallerince dikkatsizlik ve mübâlâtsızlık vuku'ı sebebiyet vermekte olmasından dolayı bunlara teferrug eden muâmelâtın bir kaide-i salime tahtında cereyânı esbâbının istikmâline lüzûm görünerek iktizâsı Meclis-i Rüsûmat'da lede't-tecemmül ba'de-zîn bu makule iade olunacak fersûde evrâk ve pulların gönderileceği vakitte idârelerde ta'dâdlarına heyetce kemâliyle dikkat ve i'tinâ' olunmakla beraber evrâk-ı sahîhanın beheri üzerine battâl keşide edilerek ve pulların dahi şekilleri tamamıyla görülecek sûrette tabaka-i kâğıtlara sırasıyla yapıştırılıp cins ve kıymetleri işbu kâğıtlar üzerine tahrîr olunarak o bâbda tanzîm kılınacak müfredât pusulasıyla beraber tesyâr kılınması usûl ittihâzı ile keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı hâlisinin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen feristade kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr müdîrlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' ettirilmesi husûsuna himmet buyurmaları, fi 16 Rebiülahir sene 1294 ve fi 18 Nisan sene 1293. (30 Nisan 1877)

273 **Genel merkeze iade edilen pul ve kıymetli evrak paketlerinin üzerine sözkonusu paketlerin hangi Rüsumat İdaresi'nce iade edildiğinin yazılmamasından dolayı paketlerin birbirine karıştığı.**

İdâre-i Merkeziye'ye iade olunup îcâbının icrâ'sı zımnında Damga Müdîriyyeti'ne gönderilen pul ve evrâkın mevzu olduğu denklerin üzerlerine hangi İdârenin olduğu terkim olunmamasından dolayı birkaçı bir yere gelince tefriki kabil olamamakta olduğundan bâdema mezkûr denklerin üzerlerine konulan yaftaların bir tarafına bunu iade eden İdârenin yalnız isminin celbi ve okunaklı bir hat ile işaret ve tahrîr olunması husûsu müdîriyyet-i mûmâileyhâdan gösterilen lüzûm üzerine sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirilmiş olduğundan nezâret-i behiyyelerincede o vechile muktezasının îfâ ve o bâbda îcâb eden Mülhakat İdâreleri'ne dahi teblîgat-ı lâzime icrâ' buyurulması, fi 7 Cemâziyelevvel sene 1306 ve fi 28 Kânunuevvel sene 1304. (9 Ocak 1889)

274 **Bazı Rüsumat idarelerinde pulların saklanmasına ve korunmasına özen gösterilmediği, bazı idarelerde pulların sağlam sandık ve dolaplara konulmamasından dolayı fareler tarafından yenildiği, kişilerin hatasından dolayı bu tür kayıpların yaşanması durumunda doğacak zararların sorumlularından tazmin edileceği.**

Bazı Rüsûmat İdâreleri'nde pulların hüsn-i muhâfazasına dikkat edilmediğinden nâşî fare dokunmak gibi telefât vuku' bulmakta olduğu işaret-i vakıadan anlaşılıp bu ise câiz olamayacağından zikr olunan pulların bu misillû tehlikeden muhâfazası zımnında bunların kırık ve deliği olmayan muhkem sandık veyahut dolaplara vaz' ile hıfz olunması ve işbu sandık ve dolaplar dahi sıkça sıkça yoklanılarak bir mahalde fare girebilecek sûretle delik peyda olmuş ise derhal tamir ile muzırretın vaktiyle men' edilmesi ve eğer adem-i takayyüd sebebiyle yine bu misillû telefât vukua getirilecek olur ise esmârının mezkûr pullar muhâfazasına me'mûr olanlardan tazmînen istîfâ'sı mukarrer olduğundan burası dahi şimdiden bilinip ona göre hareket kılınması husûsunun ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan Rüsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'ası leffen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücîbince icrâ'-yı muâmeleye himmet

buyurmaları, fi 29 Şevvâl sene 1293 ve fi 4 Teşrînisânî sene 1292. (16 Kasım 1876)

275 **Bandrol, kıymetli evrak ve pulların bir çok yerde ahşap binalarda saklandığı, yangın ve diğer tehlikelerden etkilenmeyecek kargir ve sağlam binalar kiralanarak bu belgelerin oralarda saklanması gerektiği, İstanbul'da bu iş için bazı cami ve bedestenlerin kullanıldığı.**

Ekser mahallerde bandrol ve evrâk-ı sahîha ve pulların idâre-i mevkileriyle sair ahşap binalar derûnlarında bulundurulduğu istihbâr olunmuş ve bu ise hüdânegerde bir harîk vukuunda zayiat ve hasaratı intac edeceği derkâr olup Dersaâdet'de bu gibi muhâfazası mühim olan evrâk ve eşya-yı icarat-ı cüz'iyye ile bedestan ve bazı cevami-i şerife derûnlarında hıfz edilmekte bulunmuş olduğundan Rüsûm-ı Sitte nezâret ve müdîriyyetlerinde böyle eşya vaz' ve hıfzına mahsûs kargir ve tehlikeden salim mahaller bulunduğu hâlde mezkûr pulların sandıklarda ve üzerleri lâzım gelenler tarafından mühürlü olarak oralara nakil ve vaz' olunarak ve böyle mahsûs mahalleri olmayan yerlerde dahi bizzaruri harîk ve tehlikeden salim kargir ve münâsib yerler isticarıyla buralara konularak emr-i muhâfazalarına lâyıkıyla i'tinâ' ve netâyicinden bu tarafa dahi bilâtaraf ma'lûmât i'tâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelmiş ve işbu tahrîrâtımızın dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûm-ı Sitte müdîriyyetlerinin adedine nisbetle 20 kıt'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta ona göre iktizâsı îfâ ettirilerek neticelerinin bu cânibe ebnasına himmet buyurmaları, fi 3 Rebiülahir sene 1299 ve fi 9 Şubat sene 1297. (21 Şubat 1882)

276 **Bandrol, kıymetli evrak ve pullara ilişkin her türlü sayım ve kayıtların Rüsumat Nezaretlerince düzenli olarak yapılıp iki ayda bir genel merkeze gönderilmesi, günlük satışları yapmak için görevlendirilmiş memurlara en fazla bir aylık sarfiyat miktarı kadar mal zimmetlenmesi, kıymetli evrak saklanan yerlerin nazır, muhasebe başkatibi ve kontrol memuru tarafından müştereken mühürlenmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede pulların mahfûz olan mahaller kapılarının müfettişler tarafından dahi mühürlenmesi hakkında muharrer olan fikranın hükmü (277) numaralı ve fi 17 Ağustos sene 1297 (29 Ağustos 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedilmiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede damga pulları için her iki ayda bir defterin tanzîm ile

İdâre-i Merkeziye'ye irsâl kılınması gösterilmiş ise de mezkûr pullar için beher mâh birer defterinin bi't-tanzîm doğruca Pul Bey'iyye Me'mûriyyeti'ne gönderilmesi (266) numaralı ve fi 11 Teşrînisânî sene 1298 (23 Kasım 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde münderic ta'limâtın 4. fıkrası ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Vezaif-i mevkûle-i behiyyelerinin başlıcalarından biri dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan bandrol ve evrâk-ı sahîha ve pulun emr-i muayene ve inzibatı maddesi olduğundan vusûl-i tahrîrâtımızda mevcûd evrâk-ı sahîha ve bandrol ve pulların muayene ve ta'dâd ile bir kıt'a defterinin tanzîm ve tesyâr kılınması ve işbu muayene maddesinin lâ-akall her iki ayda bir kere icrâ'sıyla defterinin bu tarafa irsâlinin usûl ittihâz olunması ve bir de mübâyaat-ı yevmiye ile meşgul olan evrâk-ı sahîha ve pul ve bandrol me'mûrları yedlerinde ekseriya külliyatlı evrâk ve pul ve bandrol bulundurulmakta ve en küçük satışlar için bandrol ve evrâk mahzenleri açık tutulmakta olup bu ise emr-i muayenenin icrâ'sını tasîp ile sû-i isti'mâlatı teshîl edeceği cihetle şu mahzûrun def'i zımnında külli-yevm evrâk-ı sahîha ve pul ve bandrol satmakla meşgul olan me'mûr-ı mahsûslar yedlerinde öyle külliyatlı evrâk ve bandrol bulundurulmayıp nihâyet bir aylık sarfiyâta kifâyet edecek mikdârın me'mûrîn-i mûmâileyhümâ zimmet kaydıyla teslim ve evrâk-ı sahîha ve pul ve bandrol mahzenleri kapısının zatınızla kontrol me'mûru ve muhasebe başkâtibi taraflarından müştereken tahtîm edilmesi ve her ayın hitâmında me'mûrlara teslim edilen evrâk-ı sahîha ve pul ve bandrolün hesâbâtı bi'r-ru'ye ertesi ayın sarfiyâtı için lâzım olan mikdârın ashâbı mühr-i müctemian hazır oldukları hâlde mahzenler açılarak bi't-ta'dâd me'mûrlarına teslimiyle kapılarının vech-i meşrûh üzere müştereken mühürlenmesi bâlâda her iki ayda bir icrâ'sı gösterilen emr-i muayeneyi bi't-teshil sû-i isti'mâlatı dahi def'e kifâyet edeceği cihetle bu bâbda bâdema ona göre îfâ-yı muâmele kılınması ve müdîriyyet ve me'mûriyyetlerde dahi muâmelât-ı meşrûha ayniyle îfâ olunup şu kadar ki oralardaki evrâk-ı sahîha ve pul ve bandrol mahzenlerinin müdîr ve me'mûr ve başkâtip ve sandık eminleri taraflarından müştereken mühürletilmesi ve ilk muayenenin nezâret-i behiyyelerince hitâmında defterinin bilâ-tehir bu tarafa irsâliyle beraber müdîriyyet ve me'mûriyyetlerden dahi vürûd ettikçe pey-der-pey gönderilmesi ve bir de bir senelik sarfiyâta kifâyet edecek mikdârdan ziyâde evrâk-ı sahîha ve pul ve bandrol mevcûd tutulmak muvaffık kaide olmadığından bunlardan bir senelik sarfiyâta kifâyet edecek mikdârdan ziyâdesinin bâ-tahrîrât İdâre-i Merkeziye'ye iade ve tesyâr kılınması lâzım gelerek keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 50 kıt'a

nüsah-ı matbû'ası dahi leffen taraf-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücîbince îcâbının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 2 Ramazan sene 1298 ve fi 16 Temmuz sene 1297. (28 Temmuz 1881)

277 Nezaretlerde ve merkez müdüriyetlerinde kıymetli, pul ve bandrol saklanan yerlerin kontrol memurlarınca mühürlenmesine gerek olmadığı, kontrol memurlarının sadece sayım yapılan mahzenlerde tutulan defterin altını imzalayacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye ile pulların mahfûz olan mahaller kapılarının müfettişler tarafından dahi mühürlenmesi hakkında (276) numaralı ve fi 16 Temmuz sene 1297 (28 Temmuz 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer fıkranın hükmü feshedilmiştir.

Nezâretlerle merkez müdîriyyetlerinde mevcûd evrâk-ı sahîha ve pul ve bandrollerin muayene ve ta'dâdıyla teferruat-ı sairesini mübeyyin olan (276) numaralı ve fi 16 Temmuz sene 1297 (28 Temmuz 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde icrâ' kılınacak muayene ve ta'dâdtan sonra bi't-tanzîm bu tarafa irsâli beyân olunan defâtirin zeyline *"kuyûdâta mutabık olduğunu mübeyyin işbu mahalle şerh ve temhîr kılındı"* ibâresinin terkim ve ilâvesiyle zâtınız ve kontrol me'mûru ve muhasebe başkâtibi taraflarından mühr-i zatî ile bi't-tahtîm bu tarafa gönderilmesi ve bir de mukaddem ki tahrîrât-ı umûmiyyemizde taht-ı mühüre alınması beyân olunan mağazaların kontrol me'mûrlarına dahi mühürlettirilmesi gösterilmiş ise de mûmâileyhüm kontrol me'mûrlarının bu bâbda olan vazifelerin sâlif-üz-zikr evrâk mahzeninin icrâ'-yı muayene ve ta'dâdında tanzîm olunacak defterin zeylini kendileri dahi bulunduğunu musaddak olarak temhîr eylemekten ibâret olup öyle evrâk mevzu bulunan mahzeni temhîr etmeleri îcâb etmeyeceğinden zikr olunan kontrol me'mûrlarına yalnız bâlâda muharrer muayene defâtiri zeylinin mühürlettirilip mahzenlerin yalnız nâzır ve başkâtip câniblerinden ve bir de evrâk-ı sahîha ve pul ve bandrol me'mûrları tarafından temhîr ettirilmesiyle iktifâ' kılınması lüzûmu ta'mîmen iş'âr kılınmış olduğundan nezâret-i vâlâlarınca dahi ona göre iktizâsının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 4 Şevvâl sene 1298 ve fi 17 Ağustos sene 1297. (29 Ağustos 1881)

278 Nezaretlerden kıymetli belgelerin teslim alınması için müdüriyetlerce güvenilir kişilerin görevlendirilmesi, müdür ve memurların merkezlere gelip boştan yere harcirâh masrafı

yaratmaması.

Evrâk-ı sahîha ahzı için müdîriyyetlerden nezâretler ve me'mûriyyetlerden müdîrleriyetler merkezlerine azimet eden me'mûrîn-i rüsûmiyyenin eyab ve zehâblarında i'tâ' olunmakta bulunan harcirâhın kesreti olmak ve bu ise masârifât-ı zâide vukuunu müntic bulunmak hasebiyle evrâk-ı sahîha irsâli maddesinin bir karâr altına vaz'-ı lâzımeden bulunduğu beyânıyla îcâbının icrâ'sı evrâk-ı sahîha müdîriyyetinden iş'âr ve ifâde kılınmış olmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle vakıa masraf-ı mezkûrun kesret vuku'-ı cihetiyle bu bâbda bir tedbir-i münâsib ittihâz olunarak hazinenin beyhûde masrafdan vikayesi lâzımeden bulunduğundan ve bu da Rüsûmat müdîrlerinin nezâret ve me'mûrlarının müdîriyyet merkezlerinde emin ve mu'temed adamları olduğu hâlde isteyecekleri evrâk-ı sahîhanın ahz ve teslimini onlara havâle ederek o vasıtalarla irsâl olunmasıyla hasıl olacağından bil-cümle müdîr ve me'mûrlara o vechile tebliğ-i keyfiyyet olunarak bâdema talep eyleyecekleri evrâk-ı sahîhanın nezâret ve müdîriyyet ve merkezlerinde irâe ve itimat edecekleri adamlara bi't-teslim onlar ma'rifetleriyle irsâl olunarak müdîr ve me'mûrların merkezlere gelmelerine hâcet bırakılmayıp hazinenin beyhûde harcirâh îtasından kurtarılması esbâbının istikmâliyle netice-i keyfiyyetin bu cânibe bildirilmesi meclis-i mezkûrdan ifâde kılınmış ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr olunduğu misillû işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhibbinin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan müdîrlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle 20 kıt'ası leffen taraf-ı vâlâlarına gönderilmiş ve bu bâbda muhasebeye de ma'lûmât verilmiş olmakla bunların birer mu'cible zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara tesyâr ve vesâyâ-yı lâzime iş'âr olunarak mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkatle beraber neticesinin bu cânibe iş'ârı husûsuna himmet buyurulması, fi gurre-i Recep sene 1293 ve fi 10 Temmuz sene 1292. (22 Temmuz 1876)

279 Pul ve kıymetli evrakın ne şekilde talep edileceği, idarelerin ihtiyacı için belgelerin altışar aylık dönemler halinde istenmesi, harcirâh masrafının azaltılması amacıyla kıymetli evrak paketlerinin güvenilir kişilere teslim edilerek gönderilmesi.

İşbu tahrirât-ı umûmiyyede pul ve evrâk-ı sahîhanın ne sûretle talep ve celb olunacağı hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 14 Cemâziyelevvel sene 1297 (24 Nisan 1880) tarihli tahrirât-ı umûmiyyenin hükmü (266) numaralı ve fi 11 Teşrinisânî sene 1298 (23 Kasım 1882) tarihli tahrirât-ı umûmiyye zîrinde

münderic ta'lîmât ile feshedilmiş olduğundan mezkûr fi 14 Cemâziyelevvel sene 1297 (24 Nisan 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Pul ve evrâk-ı sahîhanın ne sûretle talep ve celb olunacağına dair itâre kılınan fi 14 Cemâziyelevvel sene 1297 *(24 Nisan 1880)* tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin nihâyetinde mülhakat sarfiyâtı için lüzûm görünen evrâkın altı aydan altı aya veya seneden seneye müdîrlerin merkez nezârete ve me'mûrların müdîriyyet merkezlerine celbiyle huzurlarında bi't-ta'dâd senet ahzıyla i'tâ' olunması lüzûmu gösterilmiş ise de bu sûretle müdîrlerin merkez nezârete ve me'mûrların merkez müdîriyyete azimet ve mahallerine avdetleri kendilerine birçok harcirâh îtasını ve masârif-i zâide ikâ'ını dâî' olup bu ise kaide-i mültezime-i tasarrufa menâfi' bulunduğundan buna mahal kalmamak üzere Rüsûmat Nezâretleri'nce cari olan usûle tevfîkân bâdema müdîr ve me'mûrların merkezlere celbinden sarf-ı nazarla talep eyleyecekleri evrâk-ı sahîhanın nezâret ve müdîriyyet merkezlerinde irâe edecekleri mutemed adamlara teslîmen irsâl olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı cânib-i muhasebeden ifâde vesair nezâretlere gönderildiği misillû dâire-i nezâretinizde vaki Rüsûm-ı Sitte müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı mahsûsanın 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen feristade kılınmakla bunların zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara bâ-mû'cib isrâ'sıyla minvâl-i muharrer üzere cereyân-ı muâmeleye i'tinâ' buyurulması, fi 13 Cemâziyelâhir sene 1297 ve fi 10 Mayıs sene 1296. (22 Mayıs 1880)

280 İdarelerin elinde yeter derecede tütün, sigara ve enfiye bandrolü bulunup bulunmadığının doğru hesaplanması, yenisi gelinceye kadar evrak sıkıntısı yaşanmaması, kıymetli evrak talep edilirken altı aylık ihtiyaç durumuna hazırlanan listelerin genel merkeze gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede duhân ve çigar ve çigaret ve enfiye bandrolleriyle bunlara müteallik tezâkirin sûret-i celbi hakkında muharrer fikraya atfen gösterilen fi 22 Rebiülevvel sene 1291 (9 Mayıs 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye Reji'ye ait bulunduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Duhân ve çigar ve çigaret ve enfiye bandrolleriyle bunlara müteallik tezâkirin tezâkir-i saire hakkında müttehiz olan usûle tevfîkân altı ay müddette İdâreye kâfî olacak mikdârının bi't-tahmin iş'âr olunması husûsu makam-ı emânetten fi 22 Rebiülevvel sene 1291 (9 Mayıs 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile her tarafa bildirilmiş ve mücîbince îcâb-ı icrâ' olunmakta bulunmuş ise de

varaka-i sahîha nizâmnâmesi hükmünün dahi tamamı-ı icrâ'sıyla adi kâğıt üzerine senet ve saire yazılmasına meydan verilmemek üzere idârelerde evrâk-ı nisbîyye ve maktûanın her bir nevinden altı aylık sarf mikdârı pul ve evrâk-ı sahîha mevcûd bulundurulmasının dahi usûl ittihâzı lâzım gelmekle bunlardan mülhakat ve nezâretlerce vuku' bulan sarfiyâtına nisbetle altı aylık İdâreye kâfî mikdârının bi't-tahmin hemen iş'ârı ve idârelerin Dersaâdet beyninde olan mesafelerindeki kiminin kurbiyyeti ve kimsenin bâdiyeti olduğundan ve bu makule istenilecek bandrol ve tezâkir veya evrâk-ı sahîhanın zaman-ı talebi şayet bazı cinsinin burada mevcûdu bulunmadığına tesâdüf etmek veya kifâyet etmeyerek tekrar tab' ile gönderilinceye kadar aradan vakit mürûruyla irsâli biraz tehir etmek melhûz olduğundan nâşî bunlar için olunacak tahminler her nevi bandrol ve tezâkir veya evrâk-ı sahîhanın hitâmıyla beraber icrâ' olunmayıp her me'mûr bulunduğu mevkide vakte göre sürümünü ve mülhakatın nezâretlerle ve nezâretlerin Dersaâdet'le olan bâdiyet-i mesafesini ve şayet istediği cins evrâkın buraca mevani-i mesrude sebebiyle celbinde tehir vuku' bulacak olur ise idâre mahallindeki mevcûdunun yenisi gelinceye kadar kifâyet edip etmeyeceğini güzelce hesap ve tahmin ile ona göre altı aylıklarının toptan istenilmesi lâzım geleceği gibi aksi hareketle evrâkın hitâmıyla beraber istenildiği ve o sırada mevcûd kalmadığı anlaşıldığı hâlde me'mûrları hakkında mes'uliyet-i şedide icrâ'sı katiyyen mukarrer olduğu cihetle buralarının şimdiden bilinmesi zımnında ta'mîmen her tarafa teblîgat ve vesâyâ-yı mukteziye icrâ'sı lüzûmu cânib-i muhasebeden ifâde olunarak mücîbince keyfiyyet bu kere sair nezâretlere iş'ad ve usûl-i müttehize vechile zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîriyyet ve me'mûriyyetleriyle memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı hâlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası dahi leffen savb-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olmasıyla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ' ve tefhîmât ve vesâyâ-yı mukteziye icrâ'sıyla beraber mezkûr idârelerden beyân olunacak mikdâra nazaran altı ay müddetle sarfa kâfî olmak için lüzûm görünecek evrâk-ı sahîhanın hemen gönderilmek üzere cins ve mikdârını mübeyyin bir kıt'a pusulasının tanzîm ve irsâline ve bandrol ve tezâkir-i saire tahminlerinin dahi ba'de-zîn usûl-i meşrûha dâiresinde icrâ'sıyla hilâf-ı iş'âr hâlât vukua gelememesi esbâbının istikmâline himmet ve hangi idâre vaktiyle bunları istemediğinden nâşî dâiresi dahilinde adi kâğıt isti'mâline sebebiyet vermiş bulunur ise me'mûrdan nâzıra kadar bâdileri müteselsilen taht-ı mes'uliyete alınacağından ona göre bu bâbda begayet i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 21 Zilhicce sene 1292 ve fi 6 Kânunusani sene 1291. (18 Ocak 1876)

281 Nezaretlerin elinde üç aylık ihtiyaçlarını karşılayacak kıymetli evrak kalıncaya değin yeni kıymetli evrak talep edilmemesi.

Nezâretinizde mevcûd bulunan pul ve evrâk-ı sahîha-i mütenevviadan üç aylık sarfa kâfî kalıncaya kadar buradan pul ve evrâk-ı sahîha-i mütenevvia istenilmeyip mevcûdları üç aylık sarfa kifâyet edecek râddeye tenzîl ettiğinde o vakit hemen bir üç aylık daha buradan talep ve celb edilmesi müstasvip görünmüş olduğundan bâdema evrâk-ı sahîha ve pul talep ve celbi hakkında minvâl-i muharrer vechile îfâ-yı muktezasına himmet buyurulması, fi 15 Zilkade sene 1298 ve fi 26 Eylül sene 1297. (8 Ekim 1881)

282 Bazı Düyûn-ı Umumiyye idareleri'nin ellerinde çok az kıymetli evrak ve pul stoğu kaldığında talepte bulunduğu, yolların kapalı olması, genel merkezde pul kalmaması, posta olmaması gibi nedenlerle taleplerin karşılanamadığı, pul sıkışıklığından dolayı yapılan yazışmalar sırasında boştan yere posta ve telgraf ücretleri ödendiği, bu nedenle idare memurlarının her türlü ihtimali göz önünde bulundurarak pul ve kıymetli evrak taleplerini önceden yapması, aksi durumunda her türlü haberleşme masrafının sorumlularından tahsil edileceği.

Bazı Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nden pullarla İdâremize ait tezâkir-i mütenevvia-i mevcûdiyenin hitâmına az bir zaman kalarak istenilip halbuki talep olunan tezâkir ve pullardan bi't-tesâdüf burada mevcûdu bulunmayıp veya mevcûdu kifâyet etmeyen cinslerinin tab' ve tehiyyesine veyahut bazı mahaller için her vakit posta olmamasından ve şitâ münâsebetiyle yollar kapalı bulunmasından nâşî mevcûdu olsa bile derhal irsâli mümkün olamamasından dolayı talep olunan tezâkir ve pulların vusûlüne değin mahallerindeki mevcûdu bi't-tabi' tükenerek telgraflarla te'kîd ve istical-i keyfiyyet olunmakta ve buradan da pulların derdest irsâl bulunduğuna veyahut yola çıkarıldığına dair îcâbına göre tahrîrâtlarla veya telgraflarla cevaplar verilmekte olup bu ise iki başlı Posta ve Telgraf ücretleri îtasından dolayı muzırreti mücîb olduktan başka belki mevcûdu kalmayan mahallerde tezkere verilememesi veya pulsuz evrâk sarf ve isti'mâli gibi yolsuzlukları dahi intac edeceği cihetle bu hâlin devamı gayr-ı câiz göründüğünden bâdema bu misillû mugayir-i marazı ahvalin vukuna mahal kalmamak üzere zikr olunan pul ve tezâkirin mevcûdu daima yoklanılarak sarfiyâtın derece-i devamına nazaran ne kadar müddet

kifâyet edeceği ve bunların talep ve celbi ne kadar vakte muhtaç olduğu nazarı hesâba alınarak ve her türlü ihti'mâlât derpîş olunarak mevcûdun altı aylık sarfa kâfî mikdâra iblâğı için ne mikdâr tezâkir ve pul celbine lüzûm görünür ise münâsib ve müsait bir müddet evvel ale-l-usûl tertîb ve talep olunması ve aksi takdîrinde bâdîleri mes'ul tutulmakla beraber posta ve telgraf ücretlerinin dahi kendilerine tazmîn ettirileceğinin bilinmesi lâzım geleceği ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin ona göre taraf-ı behiyyelerinden yazılacak birer mu'cible Mülhakat İdâreleri'ne dahi gönderilmek üzere îcâbı mikdârı başkaca posta ile irsâl kılındığı, fi 13 Cemâziyelâhir sene 1307 ve fi 22 Kânunusani sene 1305. (3 Şubat 1890)

283 **Pulların birbirine yapışmasından ve bozulmasından dolayı idarelerde altı aylık ihtiyaçtan fazla pul bulundurulmaması, gereğinden fazla talep edilen pullardan dolayı yapılacak telgraf ve posta ücretlerinin nazır, merkez müdürü ve muhasebe başkâtiplerinden tazmîn edileceği.**

İdârelerde altı ayda sarf olunacak mikdârdan ziyâde pul bulundurulmaması usûl-i müttehizesine yine bazı nezâret ve merkez müdîriyyetlerince adem-i riâyetle idârelerde birçok pullar terâküm etmekte ve bil'âhire bunlar fersûdeleşerek veya dura dura cezb-i rutubetle birbirine yapışarak binâenaleyh birtakım masraf ihtiyârıyla celb ve ihrâkına lüzûm görülmektedir.

Gerçi bir müddetten beri o misillû nezâret ve merkez müdîriyyetlerinden gelmekte olan talep bordrolarında lüzûm gösterilen pullar bi't-tedkik fazla göründüğünde sebebi mahallinden sual olunarak cevaben tasdîk olunmakta bulunan fazlalar gönderilmeyip hakikatte lâzım olan mikdâr-ı pul irsâl edilmekte ve artık altı aylık lüzûmundan fazla pul celb ve idhârına meydan verilmemesi çalışılmakta ise de bu sûret dahi herhalde birtakım tedkikat ve muhâberâtı ve bazen de irsâlatça tehiratı müstelzim olmakta bulunduğundan bâdema ne buna ve ne de ahval-i mebsûtanın vukuuna mahal kalmamak üzere celbine lüzûm görünen pulların her cinsinden altı aylık sarfa kâfî mikdârı sabıkadaki sarfiyâta kıyasen tahmin ve takrîb olunarak ona göre talep bordrosunun tanzîm ve irsâl kılınması ve şayet bazen sabıkından ziyâde pul sürülür de emsâlinden fazlası lüzûm görülür ise buraca tereddüte ve buna mebnî muhâberâta mahal kalmamak üzere esbâbının bordrolarda tasrîh edilmesi ve muâmele-i meşrûhanın yalnız merkezlerde değil Mülhakat İdâreleri'nde dahi hüsn-i cereyânına nâzır ve merkez müdîrleriyle muhasebe başkâtipleri tarafından müştereken ve mütemâdiyen dikkat edilmesi lâzıme-i hâl ü maslahattan olup eğerki bundan sonra da ber-vech-i muharrer fazla pul

talep olunur ise telgraf veya posta ile edilecek muhâberâttan dolayı tesviye kılınacak ücretlerin nâzırlar ve merkez müdîrleriyle muhasebe başkâtiplerinden tazmînen istihsâli mukarrer bulunduğundan işte buraları bilinerek ona göre ber-vech-i meşrûh îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' olunmak üzere keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine yazıldığı gibi işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin îcâb-ı mikdârı da posta ile taraf-ı behiyyelerine gönderildiği, fi 14 Zilhicce sene 1307 ve fi 19 Temmuz sene 1306. (31 Temmuz 1890)

284 Bandrol ve kıymetli belgelerin altı aylık talepler doğrultusunca istenmesi, stoklarda bandrol ve kıymetli evrak kalmamasından dolayı sıkıntı yaşanması durumunda sorumlular hakkında işlem yapılacağı.

Bandrol ve tezâkir ve evrâk-ı sahîhanın mülhakat ve nezâretlerce vuku' bulan sarfiyâtına nisbetle altı aylık İdâreye kâfî mikdârının bi't-tahmin talep olunması ve olunacak tahminler dahi her nevi bandrol ve tezâkir veya evrâk-ı sahîhanın hitâmıyla beraber icrâ' olunmayıp her me'mûr bulunduğu mevkide vakte göre sürümünü mülhakatın nezâretlerle ve nezâretlerin Dersaâdet'le olan bâdiyet-i mesafesini ve şayet istediği cins evrâkın buraca bazı mevani sebebiyle celbinde tehir ve vuku' bulacak olur ise idâre mahallinde ki mevcûdunun yenisi gelinceye kadar kifâyet edip etmeyeceğini güzelce hesap ve tahmin ile ona göre altı aylıklarının toptan istenilmesi ve aksi hareketle evrâkın hitâmıyla beraber istenildiği ve o sırada mevcûd kalmadığı anlaşıldığı veyahut hangi idâre vaktiyle bunları istemediğinden nâşî dâiresi dahilinde adi kâğıt isti'mâline sebebiyet vermiş bulunduğu hâlde me'mûrdan nâzıra kadar bâdîleri müteselsilen taht-ı mes'uliyete alınacağından ona göre bu bâbda begayet i'tinâ' ve dikkat olunması husûsu (280) numaralı ve fi 6 Kânunusani sene 1291 meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisi ile her tarafa bildirilmiş ve idârelerce mücîbince hareket olunacağı derkâr bulunmuş ise de şayet öyle bir idâre bunları vaktiyle istemekte gaflet edip de mevcûd bulunan bandrol veyahut tezâkir veya evrâk-ı sahîhadan bazısının hitâmında haber verecek olur ise bunun yerine adi kâğıt isti'mâli kat'â câiz olamayacağından o hâlde lüzûmu olan evrâk buradan celb ile mahalline gönderilinceye kadar o İdâreye muktezi olan mikdâr-ı evrâkın civarında bulunan diğer idâreden alınıp i'tâ' ettirilmesi ve bu vechile iktizâ' eden evrâkı vaktiyle talepte gaflet etmiş olan me'mûr ile baş kâtibin şedîden taht-ı mes'uliyete alınması zımnında derhal taht-ı istintâka alınarak istintâknamelerinin cânib-i emânete gönderilmesi husûsunun lüzûmu bu kere muhasebe ihtârı üzerine bi't-tensîb keyfiyyet sair nezâretlere iş'âr ve

usûl-i müttehize vechile zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîriyyet ve me'mûriyyetleriyle memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı hâlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ' ve tefhîmât ve vesâyâ-yı mukteziye icrâ'sıyla hilâf-ı iş'âr hâlât vukua gelememesi esbâbının istikmâline ale-d-devâm himmet buyurmaları, fi 4 Cemâziyelevvel sene 1293 ve fi 15 Mayıs sene 1292. (27 Mayıs 1876)

285 Eski damga pullarının yerine yeni dizayn edilmiş damga pullarının basılacağı, idarelerde mevcut pulların tüketilerek elden çıkartılması, biten pullar yerine yeni pullardan gönderileceği, bu konuda gazetelere ilan verildiği.

Resm-i Damga Kanûnu'nun 6. maddesinin fıkra-yı âhiresi mücîbince tertibi lâzım gelen pulların elvân-ı cedîde üzere tab'ına bu kere irâde-i seniyye-i hazret-i padişahi şerefsadır olmakla mantuk-ı münîfine tevfîkân îcâbı icrâ' ve mezkûr yeni pullar peyderpey tab' ile tehiyye ve ihzâr kılınmıştır. El-yevm eyâdî-i tedâvülde bulunan damga pullarının yerine işbu yeni pulların her yerde defaten mevki-i isti'mâle vaz'ı halinde derkâr olan intizam ve mazbûtiyet eğerki kâffe-i izahtan vareste ise de el-yevm tedâvülde olan mezkûr pulların bir hayli mevcûdu olduktan başka bunların tab'ıyla taşraya irsâlinde dahi birçok masraf ihtiyâr olunmuşken mevcûd-ı mezkûr sarf ile o bâbda edilen masraf telafi edilmeksizin mezkûr pulların kâmilen eyâdî-i tedâvülden refi câiz olmayıp binâenaleyh bunlar refte refte sarf ile elden çıkarıldıkça yerlerine işbu yeni pulların sarf ve fürûhtına başlanılması münâsib göründüğüne mebnî işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin vusûlünden itibaren gerek merkez nezâret-i behiyyelerinde ve gerek Mülhakat İdâreleri'nde bulunan pulların hangi cinsinin mevcûdu hitâm bulup da pul celbine lüzûm görünür ise yerine o mikdâr yeni pul gönderilmek üzere bir pusulası yapılıp bu tarafa irsâl ile mücîbince buradan gönderilecek yeni pulların o hitâm bulan cinsler yerinde sarf ve isti'mâline başlanılması ve bir de başkaca mersûl ilân varakasında muharrer olduğu vechile atiyen eski pulların katiyyen tedâvülden refi zamanında her cinsten lüzûm-ı mikdâr pul bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde mevcûd bulundurulabilmek üzere maa mülhakat nezâret-i behiyyelerinin altı aylık sarfiyâtı için ne kadar pula lüzûm görülür ise bunun dahi şimdiden başkaca bir pusulasının bi't-tanzîm gönderilmesi husûslarının ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek îcâb-ı icrâ' ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'asıyla o bâbda Dersaâdet gazetelerine derc ve neşrettirilen mezkûr ilânnamenin ve bu ilânnamenin fıkra-yı ahiresinde gösterilen levhanın

mülhakat ile bayilerin adedine nisbetle îcâb-ı mikdârı açıktan postaya teslîmen savb-ı behiyyelerine isrâ' kılınmış olduğundan vusûlünde bunların sür'at-i mümküne ile mülhakat-ı mezkûreye tesyârıyla beraber vilâyet gazetesiyle dahi cümleye ilân ve işaa-i keyfiyyet ettirilmesi, fi 27 Recep sene 1307 ve fi 7 Mart Sene 1306. (19 Mart 1890)

İLÂNNAME

El-yevm mütedavil olan damga pullarının yerine elvân-ı cedîde üzere pullar tab'ıyla eyâdî-i tedâvüle ihracı mukteza-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhiden olmasıyla o bâbda ber-vech-i âtî tarifat ve izahata ibtidar olunur. Şöyle ki; işbu yeni pullar biri maktu ve diğeri nisbî olarak iki kısım üzerine müretteb olup kısm-ı maktûanın 10 ve 20 paralıklarıyla 1 ve 3 kuruşluklar darçini ve 2 ve 10 kuruşlukları dahi koyu yeşil ve kısm-ı nisbîsinin 10 ve 20 paralıklarıyla 1 kuruşluğu siyah ve 2 ve 3 ve 4 ve 5 ve 7,5 ve 10 kuruşlukları dahi koyu turuncu ve 12,5 ve15 ve 17,5 ve 20 ve 22,5 ve 25 ve 27,5 ve 30 ve 32,5 ve 35 ve 37,5 ve 40 ve 42,5 ve 45 ve 47,5 ve 50 kuruşlukları mavi ve 55 ve 60 ve 65 ve 70 ve 75 ve 80 ve 85 ve 90 ve 95 ve ł00 kuruşlukları lâl ve 150 ve 200 ve 250 ve 300 ve 350 ve 400 ve 450 ve 500 kuruşlukları dahi mor renklidir. Kısm-ı maktu pulları yalnız Türkçe ibâre ve rakamlı olacağı gibi resm-i nisbî pulları da kanûnun ta'yîn eylediği derecat üzerine yani Resm-i Damga Kanûnu'nun 6. ve 17. maddeleri ahkâmı mücîbince hem Türkçe ve hem de Fransızca ibâre ve rakamlı olmak üzere i'mâl olunmuştur. Bu bâbda rehber-i tatbîk olmak üzere işbu yeni pulların her birinden birer numûnesi seviyen kırmızı renkli olduğu hâlde birer kâğıt üzerine bastırılarak gerek Dersaâdet'de ve gerek taşralarda bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleriyle bayi dükkânlarına levha kılıklı taalluk edilecektir. Zikr olunan yeni pullar mevki-i tedâvüle çıkarılmakla beraber şimdiye kadar müsta'mel olan eski pullar dahi kemâ-kân tedâvülde devam edecek ve âtiyen işbu eski pulların ne vakit bütün bütün eyâdî-i tedâvülden kaldırılacağı ba'de mahsûsan ilân olunacaktır. Buraları şimdiden cümlenin ma'lûmu olmak üzere ilân olunur.

286 Nezaret ve merkez müdüriyetleri dahilinde bulunan pul bayilerinin isim ve şöhretleriyle sair bilgilerini içeren listelerin genel merkeze gönderilmesi, yeni bayilik verilmesi sırasında bölge yoğunluğunun dikkate alınması, pul bayilerine asılacak tâbelaların toplu olarak istenilmesi.

Taşralarda evrâk-ı sahîha ve pul satmak üzere istid'â'-yı ruhsat eden bayilerin esâmîsiyle açacakları dükkânların semt ve numaraları ve teferruat-ı sairesi hakkında ve ba'de görünen lüzûm üzerine bu dükkânlardan bazılarının vuku' seddinde bazı nezâret ve merkez müdîriyyetlerinden Nezâret-i Umûmiyye'ye ma'lûmât i'tâ' edilerek bazı mahallerden verilmekte olup bu ise kuyûd-ı muhasebeyi ihlâl eylediğinden bâdema bu muâmele dahi her tarafta muttariden cereyân eylemek üzere evvel emirde her nezâret veya merkez müdîriyyeti dahilinde kâin mahallerde 1302 senesi Mart'ı ibtidasında (13 Mart 1886) ne kadar bayi mevcûd ve müstahdem ise bunların ve bulundukları kaza ve nevahinin esâmîsini mübeyyin bir defterinin bi't-tanzîm muhasebeye kayd düşürülmek üzere buraya gönderilmesi ve ondan sonra dahi nerelerde kaç bayiye ruhsat verilir ve bade'r-ruhsat görünen lüzûm üzerine dükkânları sedd ettirilir ise esbâb ve keyfiyyat vukuatını mübeyyin her altı ayda birer kıt'a müvezzi' ve meşrûh defterinin bu tarafa irsâliyle iktifâ' olunup fakat ruhsat verilecek bayilerin nizâm ve usûlü dâiresinde yani bulunacağı mahallin kalabalıklığı ile pulun sürümü nisbetinde ta'yînine dikkat kılınması ve bir de bey'-i evrâk için istid'â'-yı ruhsat edeceklere verilmek üzere buradan şimdiki gibi ayrı ayrı levhalar istenilerek beyhûde birtakım posta ücretleri verilmekten ise lüzûm görüldükçe mülhakata gönderilmek üzere buradan her defada lâ-akall 12 adet levha birden talep ve celb edilmesi sûreti daha münâsib ve posta ücretinden istîfâ'deyi mücîb olacağından bu bâbda dahi bâdema o vechile hareket edilmesi husûsunun ta'mîmen iş'ârı bi't-tensîb keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği gibi nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 40 kıt'ası dahi başkaca postaya teslîmen taraf-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olduğundan bunlardan bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle bundan böyle bu tarafta mücîbince îfâ-yı muâmele olunması, fi 25 Rebiülahir sene 1303 ve fi 18 Kânunusani sene 1301. (30 Ocak 1886)

287 Osmanlı tabiiyetinde bulunan ticaret gemilerinde tayfa defteri ve sancak berâtı bulunması, gemicilere tayfa belgesi verilmesi ve bu belgelerin Liman memurları tarafından

onaylanması.

Devlet-i Âliyye tüccâr sefaininde istihdâm olunan kaptanların sefînelerinde bulundurmaya kanûnen borçlu oldukları tayfa defterinin bulunmasına mebnî o misillû evrâka mürâcaâtı iktizâ' eden davada müşkilata tesâdüf olunmakta olmasıyla Ticaret-i Bahriye Kanûnnamesi'nin 41. maddesi ahkâmı mücîbince ve tanzîm ve tersim kılındığı vechile kaptanlara birer kıt'a tayfa defteri ve bir de sancak berâtı verilmesi ve gemiciler miyânında ekseriyetle asker firarisi ve daha sair ceraim ashâbı bulunmaktan nâşî bunlar yüzünden her-bâr uygunsuzluklar vukua gelmekte olmasıyla işbu uygunsuzluklara da mahal kalmamak ve ticaret-i bahriyece lâzım olan emniyet-i tâmme hasıl edilmek üzere tâife yedlerine de birer tâife risalesi îtasıyla işbu risalelere mellâhînin silsile-i hidamat ve ahval ve hareketi peyderpey kayd edilerek zîrlerinin Liman Me'mûrları taraflarından tasdîk kılınması usûlünün ittihâzına ve bu hâlde zabtiye nezâret-i behiyyesi tarafından tayfalara verilegelmekte olan mürûr tezkerelerine lüzûm kalmayacağından icrâ'-yı îcâbına dair taraf-ı vâlâ-yı kaptaniden ve işbu tezkere şimdiye kadar gemicilere mahsûs olmak üzere müstakilen evrâk-ı sahîha matbaasından tab' ettirilerek nezâret-i müşârünileyha ma'rifetiyle tevzî' ettirilmekte ve esmânı cümle-i vâridât-ı rüsûmiyyeden olarak Rüsûmat İdâresi'ne alınmakta olmasıyla bunların yine varaka-i sahîha matbaasında tab' olunarak hâsılatının emâret veznesine terk ve teslimi iktizâ' edeceğine ve bununla beraber mürûr tezkeresi îtası idâre-i zabıtada bulunan mürûr kalemine ait vazifeden olup gemi tayfalarına verilegelen tezâkirin limandan îtası sû-i tesiri mücîb olacağı beyânıyla bunların kemâ-kân mürûr kalemince sarf ve îtası ifâdesine mütedair Rüsûmat emanet-i Celîlesiyle nezâret-i müşârünileyhadan varid olan tezkereler üzerine Şura-yı Devlet'den kaleme alınan mazbatada iş'âr-ı vâlâ-yı kaptaniye göre müşkilât ve mahâzîr-i vakıa bertaraf edilerek Devlet-i Âliyye sefain-i tüccâriyesinin bir hüsn-i hâl ve sûrette rabtı zımnında ve Ticaret-i Bahriye Kanûnnamesi ahkâmına muvâfık sûrette tayfa defteriyle sancak berâtı tertîb ve isti'mâli esasen becâ ve münâsib ve menâfi' ve muhsinâtı mücîb göründüğü misillû mezkûr defter ve berât ve risale görülerek Avrupa sefain-i tüccâriyyesinde isti'mâl olanlara tevfikân tertîb ve tanzîm edilmiş ve ahkâm ve mündericâtı dahi muvâfık-ı hâl ü maslahat bulunmuş olduğundan ve tayfalara i'tâ' olunacak tezâkire gelince idare-i rüsûmiyye ve bahriye vâridâtının merci' aslisi Hazine-i Celîle-i Maliye bulunmasına göre şu meselede cay-i dikkat husûl-i menfaat ve mazbûtiyet olup iş'ârat ve tecârib-i vakaya nazaran tezâkir-i merkûmenin bab-ı zabtiye cânibinden i'tâ' ve emr-i teftişinin münhasıran o

vasıta ile icrâ'sında mürûr tezkerelerinden matlub aslı olan emr-i inzibat berfevk-i meram hasıl olamamasıyla gemiciler tezkeresinin liman idâresine havâlesi daha münâsib ü selamet ve mazbûtiyeti mücîb olacağından ba'de-zîn Devlet-i Âliyye tüccâr sefîneleri kaptanlarına o vechile birer tayfa defteri ve birer sancak berâtı îtası ve gemicilere tayfa risalesi verilerek işbu risalelere mellâhînin silsile-i hidamat ve ahval ve hareketi peyderpey kayd ile zîrlerinin Liman Me'mûrları taraflarından tasdîk kılınması ve yolculuk sûretiyle bir tarafa azimet edenler müstesna olmak üzere mücerred gemicilere îtası lâzım gelen mürür tezkerelerenin liman dâiresinden verilmesi usûlünün ittihâzı ile vâridâtı doğrudan doğruya liman idâresinden ahz ve kabz olunarak mikdâr-ı muhammen-i senevîsinin işbu 1296 senesi ibtidasından itibaren bahriye tahsîsatına mahsuben tersane muvazenesine ithali tensîb edilmiş olduğu batezkere-i samiye emir ve iş'âr buyurulmuş ve şu hâlde Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nden verilmekte olan gemicilere mahsûs tezkerelere lüzûm kalmayıp keyfiyyet ta'mîmen her tarafa bildirildiği gibi zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle işbu tahrîrâtın 80 kıt'a nüsah-ı matbû'ası dahi taraf-ı behiyyelerine gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle zikr olunan tezkerelerden nerelerde ne mikdâr mevcûd var ise ba'de îcâbı bildirilmek üzere tanzîm olunacak müfredât defterinin leffiyle keyfiyyetin bu tarafa iş'ârı, fi 26 Recep sene 1298 ve fi 11 Haziran sene 1297. (23 Haziran 1881)

288 Valiliklerce talep edilen mürür (geçiş) ve pasaport belgelerinin bazı Düyûn-ı Umumiyye idarelerince verilmemesinin devletin gelir kaybına yol açtığı, bu konuda gerekli tedbirlerin alınması.

Mürûr ve pasaport evrâkının hükûmetlerden talep vukunda bazı idârelerden verilmemekte olduğu ve bu ise teşvîş-i maslahat ile beraber vâridât-ı devletin zayini mudi göründüğü cihetle Şura-yı Devletçe ahiren verilecek karâr mücîbince îcâbı icrâ' olunmak üzere evrâk ve tezâkir-i merkûmenin şimdilik Aydın ve Trabzon vilâyetlerinde icrâ' olunduğu misillû vilâyet-i sairece dahi mahalli me'mûrlarına îtası Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden varid olan fi 29 Şevvâl sene 1300 ve fi 20 Ağustos sene 1299 (1 Eylül 1883) tarihli tezkere-i âliyyede emir ve iş'âr buyurulmuş olduğundan zikr olunan Aydın ve Trabzon'da icrâ' ettirildiği misillû karâr-ı mezkûrun istihsâl ve tebliğine kadar evrâk ve tezakir-i mezkûreden talep vukunda lüzûm-ı mikdârının hükûmetlere zimmet kaydıyla bâ-senet i'tâ' olunarak bu bâbda tehirat vukua getirilmemesi sair lâzım gelenlere iş'âr kılınmış olmakla nezâret-i behiyyelerince dahi ona

göre iktizasının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 5 Zilkade sene 1300 ve fi 25 Ağustos sene 1299. (6 Eylül 1883)

289 **Yeni basılan iki paralık pulların kullanımına başlanıldığı, eldeki eski pulların gazete ve ilânnâmelerde kullanılarak tüketilmesi, Mülhakat idarelerinin altı aylık kullanıma yetecek derecede yeni pul talep etmesi.**

Gazete ve ilânnamelere mahsûs olan iki nevi iki paralık pulların yerine kaim olmak üzere bu kere yeniden tertîb ve tab' ettilen iki paralık pulların tedricen sarfına başlanılmış ve binâenaleyh gerek eldeki âtîk iki paralık gazete ve ilânnâme ve gerek eski nisbî maktua pullarının isti'mâl için birer mühlet ta'yîniyle hitâmında kâmilen eyâdî-i tedâvülden refi zımnında irâde-i seniyye istihsâline teşebbüs olunduğu gibi maa mülhakat nezâret-i behiyyelerinin altı aylık sarfiyâtına nisbetle lüzûmu olan pulun işbu cedîd pullardan irsâl ve ikmâli için şimdiden pul bey'iyye me'mûriyyetine teblîgat icrâ' olunmuş olduğundan keyfiyyet ma'lûm-ı vâlâları olarak mezkûr yeni pulların vusûlünde zikr olunan Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle oralarca da işbu yeni pulların her cinsinden mevcûd bulundurulması ve maa heza işbu eski nisbî ve maktua pullarıyla gazete pullarının ne zaman büsbütün ortadan kaldırılacağı başkaca bildirileceği cihetle o zamana kadar hem eski ve hem de yeni pulların sarf ve isti'mâli mücâz olduğunun bilinmesi lâzım gelerek keyfiyyet ta'mîmen bildirildiğinden nezâret-i behiyyelerince de ona göre îcâbının icrâ' buyurulması, fi 17 Cemâziyelâhir sene 1308 ve fi 16 Kânunusani sene 1306. (28 Ocak 1891)

290 **Aşağıdaki belirtilen tezkere ve şehadetnameler hükümsüz kaldığından bu işlemlerde kullanılan belgelerin imha edilmek üzere bir liste halinde genel merkeze gönderilmesi.**

	Kuruş	Para
Tuna'ya giden seyyahinin mürûr tezkereleri tasdîki	3	-
Hırvatlara verilen şehâdetnâme	3	-
Tuz Tezkereleri	-	20
Cânâver Tezkereleri	-	20
Romanya Mürûr tezkereleri	10	-
Davarın kaydına mahsûs koçan	-	-
Davar için izinnâme	-	-
Sırplılara verilen izinnâme	-	-

Bâlâ-yı tahrîrâtımızda cins ve envai muharrer semenli ve semensiz tezâkir ve şehâdetnâmelerin hükmü mefsuh olup bâdema kullanılamayacakları cihette Merkez-i Nezâret ve Mülhakat İdâreleri'nde bu nevilerden ne mikdâr mevcûd evrâk var ise ahiren vuku' bulacak iş'âr mücîbince mahvedilmek için mikdârını mübeyyin serian bir kıt'a defterinin tanzîm ve irsâliyle bunların bulunduğu idârelerde güzelce hıfz ettirilmesi husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelmiş ve keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı mahsûsanın zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki idârelerin adedine nisbetle 20 nüshası leffen firistâde kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâl olunarak mücîbince iktizâsının icrâ'sına müsâraat olunması, fi 7 Cemâziyelevvel sene 1297 ve fi 5 Nisan sene 1296. (17 Nisan 1880)

291 Tedavülden kaldırılan kıymetli belgelerin pul ile değiştirilebileceği, ancak kıymetli belgelerin İdare tarafından çıkartılan evraklar olduğuna dikkat edilmesi, yasal değişim süresinin bitiminden sonra kıymetli evrak üzerine yazılan senet ve sair işlemlerin pulsuz gibi kabul edilerek para cezası kesilmesi, toplanan kıymetli belgelerin nazır ve müdürler gözetiminde yakılarak imha edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede pul ile mübadele olunacak evrâk-ı sahîhanın bilâ ihrâk imha olunması gösterilmiş ise de evrâk-ı mezkûrenin ihrâk olunmayıp Nezâret-i Umûmiyye'den bi-l-istizân alınacak cevaba göre hareket olunması (293) numaralı ve fi 16 Teşrînisânî sene 1305 (28 Kasım 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiştir.

Resm-i Damga Kanûnu'nun 37. maddesi mücîbince evrâk-ı sahîhanın katiyyen eyâdî-i tedâvülden kaldırılması mukarrer olup o bâbda yazılan ilân ile işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı kâfîyeleri başkaca postaya teslîmen sûyi behiyyelerine tesyâr kılınmış ve bu bâbda mezkûr varaka-i ilâniye tarihinden itibaren Dersaâdet için iki ve taşralar için dahi sancak merkezlerinde ilânın tarih-i neşr ve işa'asından itibaren üç ay mühlet ta'yîn ve tahsîs edilmiş olduğundan vusûlünde nüsah-ı mezkûrenin mülhakatına irsâliyle beraber vilâyet gazeteleriyle de ilân ve işa'a-i keyfiyyetle her kimin yedinde varaka-i sahîha bulunup da bunları usûl ve nizâmı dâiresinde mübâyaa etmiş olduğunu müddet-i mezkûre zarfında isbât ettiği hâlde yedinde bulunan evrâk-ı sahîhanın mikdârına göre pullar ile mübâdele olunması ve fakat mübâdele olunacak evrâk-ı mezkûrenin her hâlde vaktiyle idâremiz taraflarından sarf edilmiş olmasına begayet dikkat ve i'tinâ' ile bu mühletin tarih-i inkızâ'sından sonra varaka-i sahîha üzerine yazılmış senet ve saire görülür ise pulsuz addiyle

kanûn-ı mezkûre tevfîkân cezâ-yi nakdî ahz edilmesi ve mühlet-i mezkûre hitâmında şu sûretle kabûl ve mübâdele edilmiş olan evrâk-ı sahîhanın nezâret veya merkez müdîriyyetlerine celb ve cem' edilip hükûmetten istenilecek bir me'mûr ve idâremiz tarafından dahi nâzır veya merkez müdîrleriyle müfettişler hazır oldukları hâlde bi'l-ihrak imha ile o bâbda bâlâsı müfredâtlı tanzîm edilecek mazbataların tesâdüf edecek mâh icmâllerine rabten isrâ' ve evrâk-ı sahîha-i mezkûrenin işbu icmâlde zimmetten icrâ'-yı tenzîlatıyla beraber bunların bedellerine mübâdeleten ne kadar pul verilmiş ise müfredâtının icmâli mülâhazâtında gösterilmesi, fi 9 Zilhicce sene 1306 ve fi 25 Temmuz sene 1305. (6 Ağustos 1889)

İLANNAME

Resm-i Damga Kanûnu'nun 37. maddesi ahkâmı mücîbince evrâk-ı sahîhanın katiyyen eyâdî-i tedâvülden kaldırılması zımnında işbu ilân tarihinden itibaren Dersaâdet için iki ve taşralar için dahi sancak merkezlerinde ilânın tarih-i neşr ve işa'asından itibaren üç ay mühlet ta'yîn ve tahsîs edilmiş olduğundan her kimin yedinde ve varaka-i sahîha var ise bunları usûl ve nizâmı dâiresinde mübaya etmiş olduğunu müddet-i mezkûre zarfında isbât ettiği hâlde yedinde bulunan evrâk-ı sahîhanın mikdârına göre pullar ile mübâdele olunacağı ve şu hâlde ba'de-zîn varaka-i sahîha üzerine senet ve saire yazılmayacağı cihetle şayet Dersaâdet ile taşralar için ber-vech-i bâlâ ta'yîn olunan mühletin tarih-i inkızâ'sından sonra varaka-i sahîha üzerine yazılmış senet ve saire görülür ise pulsuz addiyle kanûn-ı mezkûr hükmüne tevfîkân iktizâ' eden cezâ-yi nakdînin istîfâ' kılınacağı cümlenin ma'lûmu olmak üzere Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniyye idâresi tarafından ilân-ı keyfiyyet olunur, fi 9 Zilhicce sene 1306 ve fi 25 Temmuz sene 1305. (6 Ağustos 1889)

292 **Tedavülden kaldırılmış olan kıymetli belgeleri elinde bulunduran kişilerin bu belgeleri pulla değiştirebileceği, ancak bu durumda olan kişilerin bu belgeleri daha önceden Düyûn-ı Umumiyye idarelerinden aldıklarını destekleyecek bir belge sunmaları, halkın elinde bulunan az miktardaki kıymetli belgelerin pul ile değiştirilmesi, ancak elinde çok**

miktarda evrak bulunan kişilerin bu talebinin reddedilmesi.

Evrâk-ı sahîhanın katiyyen mevki-i tedâvülden kaldırılması hakkında verilen karârdan bahisle o bâbda bazı tarifatı hâvî yazılan (291) numaralı ve fi 25 Temmuz sene 1305 (6 Ağustos 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhliside her kimin yedinde varaka-i sahîha bulunup da bunları usûl ve nizâmı dâiresinde mübâyaa etmiş olduğunu ta'yîn kılınan müddet zarfında isbât ettiği hâlde yedinde bulunan evrâk-ı sahîhanın mikdârına göre pullar ile mübâdele olunması diye muharrer olan fıkra bayilere ma'tûf olduğu gibi bunlara verilecek pullar mukabiline mübâdeleten alınacak varaka-i sahîhanın herhalde vaktiyle idârelerimizden alınmış olduğu tarafeynce bir evrâk-ı müsebbete ile tebeyyün ettirildikten sonra mezkûr pulların verileceği ve efrad yedinde bulunacak evrâk-ı sahîha pek mahdud bir mikdâr olacağı cihetle bunların bir bayiden alınmış olduğu anlaşıldıktan sonra pullarla mübâdelesi tabii ve fakat bayi derecesinde yani eşhâs yedinde külliyetlice bulunacak varaka-i sahîhanın mübâdele edilemeyeceği bedîhî olduğunu îmâ' olduğu misillû tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûrede mübâdele olunacak evrâk-ı sahîha bedellerine ne kadar pul verilmiş ise müfredâtının icmâli mülâhazâtında tasrîh edilmesi hakkında münderic olan fıkranın mebnîül aleyhi dahi emri mübâdeleyi ber-vech-i tarif icrâ' etmeyen me'mûrlarımıza teblîğiyle haklarında mücazat-ı lâzime icrâ' olunmak esas ve fikri olduğunun tefsiren teblîği lâzım gelerek îcâbı îfâ olunmuş olduğundan ma' mülhakat nezâret-i behiyyelerince dahi mücîbince icrâ'-yı muktezasına dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 20 Zilhicce sene 1306 ve fi 5 Ağustos sene 1305. (17 Ağustos 1889)

293 Belirlenen zaman içerisinde ellerindeki kıymetli belgeleri pul ile değiştirmek isteyen kişilerin bu belgeleri daha önceden nereden aldıklarının araştırılması, sözkonusu belgelerin İdareden alındığının ve sahte ve kullanılmış olmadığının tespit edilmesi durumunda pul ile değiştirilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye ile pul ile mübâdele olunacak evrâk-ı sahîhanın bilâ ihrâk imha olunması hakkında (291) numaralı ve fi 25 Temmuz sene 1305 (6 Ağustos 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer olan fıkranın hükmü feshedilmiştir.

Evrâk-ı sahîhanın mevki-i tedâvülden kaldırılması karâr-ı vaki iktizâsından olmasına mebnî bayiler yedinde bulunacak evrâkın vaktiyle idâreden alındığı ve efrad yedinde bulunan evrâk-ı cüz'înin dahi bayilerden alınmış evrâktan olduğu sabit olduğu hâlde ta'yîn kılınan müddet zarfında evrâk-ı mezkûrenin

pullarla mübâdelesi ve teferruatı (291) numaralı ve fi 25 Temmuz sene 1305 ve (292) numaralı ve fi 5 Ağustos sene 1305 (17 Ağustos 1889) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye ile ber-tafsil bildirilmişti. Müddet-i muayenesi zarfında tebdîl kılınacak olan evrâkın icrâ'-yı mübâdelesi evrâk-ı mezkûreden bayiler yedinde bulunanların ber-vech-i muharrer idâreden ve efrad yedinde bulunacakların dahi bir bayiden alınmış olduğunun idârelerimizce tedkikine ve idâre meclislerinin inzimâm-ı ma'lûmâtıyla bi't-tahkik sübûtuna mütevâfık olmakla müddet-i muayene-i mezkûre zarfında tebdîl ettirilmek için mürâcaât edecek bayiler yedinde bulunacak evrâkın vaktiyle idâreden alındığı ve efrad yedinde bulunanların dahi bayilerden alınmış evrâktan olduğu idârelerimiz ve Meclis-i İdâre ma'rifetiyle bi't-tahkik tebeyyün ettirildikten ve müsta'mel ve sahte olmadıkları bi-hakkın anlaşıldıktan sonra ahz olunacak mazbatasının irsâliyle buradan bi-l-istîzân alınacak cevap üzerine îcâb-ı hâlin icrâ' buyurulması, fi 5 Rebiülahir sene 1307 ve fi 16 Teşrînisânî sene 1305. (28 Kasım 1889)

294 **Yeni uygulamaya konulan Damga Kanûnu Nizamnamesi'nin idarelere gönderildiği, bu kitapçıkların idarelerce bayilere 30 paradan, bayilerden halka ise 40 paradan satılacağı.**

Bu kere ba-irâde-i seniyye mevki-i icrâ'ya vaz' olunan Resm-i Damga Kanûnnamesi'nden 50 kıt'ası postaya tevdien savb-ı behiyyelerine gönderilmiş ve bunlar zat-ı vâlâlarına zimmet kayd olunmuş olduğundan bunlardan beş kıt'asının nezâret-i behiyyelerinde olan me'mûrînden lâzım gelenlere îtasıyla küsûr 80 kıt'asının beherinin otuzar para fiyatıyla bayilere verilip bayiler tarafından dahi kırkar paraya ahaliye sattırılması ve bayilere verilenlerin esmânı icmâle îrâd kayd kılınması, fi 10 Rebiülevvel sene 1300 ve fi 8 Kânunusani sene 1298. (20 Ocak 1883)

B. Damga Vergisi Kanunu ve buna bağlı her türlü evrak işlemleri.

295 **Yeniden düzenlenen Damga Vergisi Kanûnu'nun idarelere gönderildiği.**

Vakit gazetesinin fi 7-8 Şubat sene 1298 (19-20 Şubat 1883) tarihli nüshalarında münderic tashîhli Resm-i Damga Kanûnu'ndan 30 kıt'ası bir paket olduğu hâlde postaya teslîmen taraf-ı behiyyelerine irsâl kılındığı, fi 4 Cemâziyelevvel sene 1300 ve fi 1 Mart sene 1299. (13 Mart 1883)

RESM-İ DAMGA KANÛNU

Mevâdd-ı Umumiyye Beyânındadır.

Madde 1

Bil-cümle ikraz ve istikraz muâmelâtına ve şirket vesair mukavelat ve ta'ahhüdata dair tanzîm olunan her nevi senetler ve poliçe ve emre yahut hâmiline muhavvel bonolar ve makbûz ve ibra senetleri ve emânet senetleri yani sertifika ve depo ve şirket ve saire hisse senetleri ve tahvîlleri ve çek ve tüccârca alınıp verilen vesair efrad beyninde yapılan kâffe-i senedât ve Mal Sandıkları'na ve aklam-ı vesair mal ve Hükûmet me'mûrlarına verilen taahhüt ve makbûz senetleri ve mesâlih-i zatiyye için makamat-ı resmiyyeye yazılan tezkere ve takrîr ve arzuhaller ve Mahâkim-i Şer'iyyeden i'tâ' olunan her nevi huccac ve ilamat ve kassam defterleri vesair senedât-ı şeriyye ve izinnâme ve mürasileler ve kaydiye ve saire ilmühaberleri ve maâş ve esham ve vezaif-i saire makbûz senetleri ve hukuk ve ticaret mahkemeleriyle mecâlis-i saireden hükmü hâvî verilen mezabıt ve ilamat ve devair-i hükûmetten efrada i'tâ' olunan evrâk ve senedât ve kayd sûretleri ve hükûmetle efrad beyninde mukaveleyi hâvî teati olunan senedât ve her nevi ilânnâme ve mürûriyye ilmühaberleri ve bil-cümle hamûle senetleri ve sigorta poliçe ve senedâtı ve-l-hâsıl mahâkim ve mecâlis-i Devlet-i Âliyye'de li-ecl-il-ihticâc ibrâz olunabilecek kâffe-i senedât ile gazeteler Damga Resmi'ne tâbi olacaktır.

Madde 2

İşbu 2. maddede devair ve hazainden ve mal sandıklarından efrada verilecek evrâkın damga resminden muaf tutulması hakkında olan fikranın hükmü her nevi rüsûm ve tekâlîf ve verginin ahz ve kabzını mübeyyin devair-i resmiyye ile Mal Sandıkları'ndan ve emvâl-i emîriye mültezimleri taraflarından i'tâ' olunmakta bulunan makbûz ve ibra senetleri ve ale-l-umûm mükellefinin berâtlarına müteallik her nevi ibra senedâtı mükellefin taraflarından tesviye olunmak üzere 100 kuruşa kadar meblâğı hâvî olanlar 10 paralık ve 100 kuruştan ziyâde bir meblâğı şâmil bulunanları dahi 20 paralık pul resmine tâbi olacakları hakkında işbu kanûna fi 17 Zilkade sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihinde zeyl olunan

mevâdd-ı nizâmiyyenin 2. maddesiyle ta'dîl edilmiştir.

Devair ve hazâinden ve Mal Sandıkları'ndan birbirine ve efrada verilen ilmühaber ve sergi ve sûret vesâir senetler ve muhtâcîn ve fukarâ'ya ve mekteplere ve ibadet mahallerine tesisât-ı hayriyeye mahsûs olmak üzere verilen iane ilmühaberleri ve bir şahsın fakir halini mübeyyin i'tâ' olunan ilmühaberler ve kabahat ve cünha ve cinayet mazbata ve ilâmları ve ulûma münhasır olan matbû'at-ı mevkûte ve me'mûrînin istîfâ'nameleriyle istihsâl-i me'zûniyeti hâvî istid'â'lar müstesna olarak damga resminden muaf tutulacaklardır.

Madde 3

İşbu 3. maddede resm-i maktu Rüsûm-ı Maktua Tarifesi'nde envâı beyân olunan evrâka mahsûstur diye muharrer ise de gerek işbu kanûna fi 17 Zilkade sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihinde zeyl olunan mevâdd-ı nizâmiyyede ta'dâd edilen ve gerek Resm-i Damga Kanûnu'nun mevki-i icrâ'ya konulduğu tarihten sonra resm-i maktua tâbi tutularak pul yapıştırılması bildirilen evrâk dahi resm-i maktua tâbidir.

İşbu 3. madde "100 kuruştan 1.000 kuruşa kadar olan senetten 20 para ve 1.000 kuruştan iki bine kadar olanlardan bir kuruş ve 2.000 kuruştan 10.000 kuruşa kadar olanlardan beher 2.000 kuruş ve küsûru için birer ve 10.000 kuruştan 100.000 kuruşa kadar olandan beher 5.000 kuruş ve küsûru için ikişer buçuk ve 100.000 kuruştan yukarı olan meblâğdan her ne mikdâr olur ise olsun beher 10.000 kuruş ve küsûru için beşer kuruş istîfâ' olunacaktır" diye muharrer ise de 101 kuruştan 1000 kuruşa kadar olan senetten 20 para ve (1.001) kuruştan iki bine kadar olanlardan bir kuruş ve (2.001) kuruştan 10.000 kuruşa kadar olanlardan beher 2.000 kuruş ve küsûru için birer ve (10.001) kuruştan 100.000 kuruşa kadar olanlardan beher 5.000 kuruş ve küsûru için ikişer buçuk ve (100.001) kuruştan yukarı olan mebâliğden her ne mikdâr olur ise olsun beher 10.000 kuruş ve küsûru için beşer kuruş istîfâ' olunacağı işbu kanûna merbût rüsûm-ı nisbîyye târifesinde gösterilmiş olduğundan mezkûr tarifeye ittiba olunmak iktizâ' eder.

Damga resmî iki kısımdır. Biri resm-i maktu olup işbu nizâmnâmeye merbût rüsûm-ı maktua târifesinde envâı beyân

olunan evrâka mahsûstur. İkinci nisbî olarak evrâk ve senedâtın hâvî olduğu mebâliğin mikdârına nisbetle vaz' olunup ber-vech-i zir tâyin olunmuştur. Şöyle ki;

Yüz kuruştan 1000 kuruşa kadar olan senetten 20 para alınıp, 1.000 kuruştan iki bine kadar olanlardan bir kuruş ve 2.000 kuruştan 10.000 kuruşa kadar olanlardan beher 2.000 kuruş ve küsûru için birer ve 10.000 kuruştan 100.000 kuruşa kadar olandan beher 5.000 kuruş ve küsûru için ikişer buçuk, (100.000) kuruştan yukarı olan mebâliğden her ne mikdâr olur ise olsun beher 10.000 kuruş ve küsûru için beşer kuruş istîfâ' olunacaktır. Her nevi tahvîlât ve emre muharrer senedât ve havâle-i nakdiyye senetleri ve poliçeler ve tüccâr vesâire beyninde alınıp satılan senedât ve edâne senetleriyle kassâm defterleri ve-l-hâsıl rüsûm-ı maktua târifesinde gösterilen evrâkın gayri olarak muayyen kıymet ve meblâğ üzerine yapılmış olan bil-cümle senedât resm-i nisbîyye tâbidir. Birinci ve ikinci ve üçüncü ve daha ziyâde nüsha üzerine yapılan poliçeler ile sâir senedât-ı ticâriyenin yalnız tedâvül eden nüshaları Resm-i Damga'ya tâbi olup ancak diğer nüshalarından birinin damga resmini vermiş olması tedâvülde bulunan nüshânın damgalanmasına sebeb add olunamayacaktır.

Madde 4

Bir senette beyân olunan bir muâmeleye müteferri meblâğ-ı müteaddide derc olunduğu hâlde asıl senedin tanzîmini mûdi olan meblâğa nisbetle Damga Resmi'ne tâbi olacaktır.

Madde 5

Bir senette münderic olan muâmele birkaç ciheti şâmil olduğu takdîrde o senedin tanzîminden eğer maksad o cihetlerin yalnız biri ise Resm-i Damga o cihetine itibaren alınacak ve eğer maksad o cihetlerin kâffesi veyahut birkaçını şâmil ise en ziyâde resm îfâsını müstelzim olan cihetine itibar olunarak sened-i mezkûr bu kaideye tevfîkân Resm-i Damga'ya tâbi olacaktır.

Madde 6

Memâlik-i Ecnebîyye üzerine çekilen poliçeler binde yarım hesâbıyla resm verilmek üzere 3. maddede tâyin olunan derecâta

tevfîkân Resm-i Damga'ya tâbi olacaktır. İngiliz altını 25 frank ve Osmanlı altını 23 frank hesap edileceği gibi, meskûkât-ı sâire dahi poliçenin keşidesi günündeki piyasaya göre hesap edilecektir. Bu nevi poliçelere mahsûs olmak üzere Türkçe ve frengî rakamlar ile murakkam pullar tab' ettirilecektir.

Madde 7

Bir memleket-i ecnebîyyeden diğeri üzerine keşide olunup Memâlik-i Şâhâne'de yalnız tedâvül edecek olan poliçelerden 3. maddede muayyen olan derecat üzere binde yalnız bir rubı resm alınacaktır.

Madde 8

Bil-cümle sigorta poliçelerinden alınacak damga resmi sigorta olunan mebâliğden alınmayıp 100 kuruşta 20 para olmak üzere sigorta için verilen ücret üzerinden istîfâ' olunacaktır.

Madde 9

Resm-i damganın îfâ ve istîfâ'sı iki vechiledir. Birincisi resm-i mevzuu verilerek kağıdın damgalanmasıyladır. İkincisi kağıdın üzerine damga pulu yapıştırılmakladır.

Damgalanması lâzım gelen evraka dairdir.

Madde 10

İşbu 10. madde Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra ta'dîlen kaleme alınıp fi 7 Zilkade sene 1304 ve fi 16 Temmuz sene 1303 (28 Temmuz 1887) tarihinde mer'iyyet-i ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şeref-müteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunmuştur.

Hisseli olarak bâ-ferman-ı âlî teşkîl olunmuş ve olunacak her nevi şirketlerin gerek muvakkat ve gerek katî' hisse senedâtı ile tahvîlâtının istîfâ' olunmuş re's-ül-mâli üzerine bir defalık olarak % 1 hesâbıyla Resm-i Damga alınarak damga ettirilecektir. Dersaâdet Borsası'nda tedâvül edecek ecnebî şirket ve istikraz tahvîlâtının kezâlik istîfâ' olunmuş re's-ül-mâli üzerine % 1 hesâbıyla Resm-i Damga alınarak damga ettirilecektir. Ancak bâ-ferman-ı âlî damga resminden muaf tutulmuş ve tutulacak olan şirketler müddet-i devamları tarafında kemâ-kân damga

resminden muaflardır.

Madde 11

Şirket hisselerinin resmi verilmiş olan senedât-ı muvakkatası mukabilinde çıkan senedât-ı kat'iyyeye meccânen damga vaz' olunacaktır.

Resm-i maktu'a dairdir.

Madde 12

İşbu 12. madde Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra eski maddesi yerine tashîhen kaleme alınıp fi 27 Recep sene 1302 (12 Mayıs 1885) tarihinde mer'iyyet-i ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi şeref-sünûh buyurularak mevki-i icrâ'ya konulduğu (296) numaralı ve fi 20 Teşrînisânî sene 1301 (2 Aralık 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır.

Beynennas teati olunan ibrâ ve makbûz senetleri ve tahrîren tanzîm edilen ve huzur-ı mahkemede şifâhen tescîl olunan vekâletnâmeler ve çekler ve ihbârnâmeler ve hamûle senedâtı ve navl mukaveleleri ve nakliye senedâtı ve emânet ve kefâlet senetleri ve tüccâr ve efrad beyninde akdolunan mukavelât ve mevâdd-ı ticâriye ve hukukiyeye müteallik her nevi şirket ve mukavelenâmeleri ve arzuhaller ve kambiyo ve eshâm iştirâsına ve fürûhtuna dair bordro denilen cetveller ve nota tabir olunan pusulalar ve hesap pusulaları ve hesâb-ı cârî gazeteler ve eşhâs tarafından yapılan i'lânnâmeler ve-l-hâsıl işbu kanûna merbût tarifede gösterilen evrâkın kâffesi tarife-i mezkûre mücîbince resm-i maktua tâbi olacaktır.

Madde 13

Makbûz senetleri için resm-i damganın îfâsı akçeyi ahz edene ait olacak ve devâir-i hükûmetle teati olunan evrâk için lâzım gelen damga resmi efrat tarafından i'tâ' olunacaktır. Damgalanmış olmayarak işbu kanûnda ta'dâd olunan bil-cümle senedât fasl-ı mahsûsunda muayyen olan cezâ-yi nakdîye tâbi olacaktır.

Pullara dairdir.

Madde 14

Damga pulu gerek resm-i nisbîye ve gerek resm-i maktua tâbi olan evrâk için isti'mâl olunabilir.

Madde 15

Memâlik-i ecnebîyyede ve Memâlik-i Devlet-i Âliyye eyâlâtından işbu kanûn hükmünce resm-i damga usûlü câri olmayan mahallerde tanzîm olunan veyahut tedâvüle çıkarılan her nevi evrâk ve senedât ve tahvîlât işbu kanûnun icrâ' olunduğu bir mahalle vürûdunda 19. madde mücîbince damgalanması mecbûri olup damgalanmadığı hâlde damgasız ve pulsuz senedât misillû muâmele olunacaktır.

Madde 16

Üzerinde Rumeli-i Şarkî'nin pulu bulunan evrâk, sâir vilâyât-ı Şâhânede pul resminden muaftır. Ancak evrâk-ı mezkûrenin dahil-i vilâyette tanzîm edilmiş olması meşrûttur. Üzerinde umum Vilâyât-ı Şâhâne'ye mahsûs pul bulunan evrâk dahi Rumeli-i Şarkî'de pul resminden muaftır.

Madde 17

Damga pulları tarifesinde gösterildiği vechile derecât-ı mütefâvite ve eşgâl-i mahsûsada olarak i'mâl olunacaktır ve bir senedin hâvî olduğu meblâğın cesameti iktizâsınca mürettep olan pulların münferiden isti'mâli uyamadığı takdîrde lüzûmu kadar müteaddit pul ilâvesiyle ikmâl olunacaktır.

Madde 18

İşbu 18. madde Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra eski maddesi yerine ta'dîlen kaleme alınıp fi 12 Eylül sene 1303 (24 Eylül 1887) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bil-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'ya konulduğu (297) numaralı ve fi 24 Teşrînisânî sene 1303 (6 Aralık 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

Pullar senedâtın hîn-i temhîr veyahut imzasında yapıştırılmak lâzım gelir ve bir pul iki defa isti'mâl olunmamak ve bir senedin pulu hîn-i temhîr veyahut imzasında yapıştırılmış olduğu ma'lûm olmak için mühür veyahut imza veyahut tarihinin bir kısmı pulların yazılarını külliyyen bozmayacak surette üzerine tesâdüf

ettirilecektir. Pullar müteaddit olduğu surette dahi kezâlik her bir pulun bir miktar mahalline tarih veyahut mühür veyahut imza yürütülerek ibtâl edilecektir. Minvâl-i meşrûh üzere tarih veyahut mühür veyahut imzanın bir kısmı üzerine yürütülerek ibtâl olunmayan senet nizâmen damgasız itibar olunur.

Madde 19

Tüccâr vesâire beyninde alınıp satılan bil-cümle senedâttan Memâlik-i Devlet-i Âliyye'de te'diye olunmak üzere tanzîm olunan evrâk-ı ibtida kimin yedine geçer ise kabûl veya ciro veyahut bedeli te'diye olunmaksızın ve-l-hâsıl hiçbir muâmele cereyân etmeksizin üzerlerine pul yapıştırmaya ve yapıştırdığı pulların üzerine 18. madde mücîbince mühür veya imza yürütülerek ibtâline mecbûr olacaktır.

Madde 20

Memâlik-i Devlet-i Âliyye'nin dahilinde veya memâlik-i ecnebîyede te'diye olunmak üzere Memâlik-i Devlet-i Âliyye'den bir poliçe vesair bu misülli evrâk-ı ticâriyenin keşide olunduğu vakit ve mahalde üzerine 18. maddede beyân olunan minvâl üzere pul yapıştırılacaktır.

Madde 21

100 kuruşluktan aşağı muâmeleler için beheri onar paralık pullar isti'mâl olunacaktır.

Mücâzât hakkındadır.

Madde 22

Hiçbir kimsenin veyahut bir şirket veya banka ile Devâir-i Resmiyye'nin damgalanmamış ve pul vaz' olunmamış olan poliçe ve çek ve makbûz senedi ve tüccâr ve efrat beyninde mütedavil olan sâir senedâtı keşide veya kabûl ve ciro ve te'diye ve kendi veya âheri hesâbına tahsîl etmesi memnû'dur. Bundan mâ-adâ işbu kanûn ahkâmına tevfîkân damgalanmamış ve pul yapıştırılmamış olan senedât ve saire mahâkim ve mecâlis ve devâir ve mevâki'-i resmiyyeye her ne vechile olur ise olsun ibrâz olunduğunda gerek me'mûrînden olsun ve gerek efrad-ı nastan bulunsun damga resmi îfâ olunduktan başka resm-i nisbîyye tâbi

ise re'sü'l-mâl olarak hâvî olduğu mebâliğin % 3'ü mikdâr ve resm-i maktıa tâbi neviden ise yarım Osmanlı altınından üç Osmanlı altınına kadar cezâ-yi nakdî alınır ancak evrâk ve senedât-ı mezkûrenin müteallik olduğu davanın rü'yetini devam olunmakla beraber cezâ-yi nakdînin istihsâline başkaca hüküm edilir. Mahâkimce rü'yet olunan davaya ait senedâttan alınacak cezâ-yi nakdî mahâkime ait olup damga resmi dahi başkaca bi'l-istîfâ' pul olarak senede yapıştırılacak ve cezâ-yi nakdînin mikdârı yapıştırılan pulların üzerine işaret ve tarih vaz' olunarak zîrî o mahâkime veya meclisin veyahut mevki ve dâirenin mühürleriyle temhîr kılınmak lâzım gelecektir. Şu kadar ki; idâre tarafından derdest olunan veyahut iddia ile mahâkime huzurunda meydana çıkarılan hilâf-ı kanûn harekâtın cezâ-yi nakdîleri bu hükümden müstesna olmak üzere İdâreye aittir.

İşbu fikra-yı kanûniye Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 14 Cemâziyelevvel sene 1307 ve fi 25 Kânunuevvel sene 1305 (26 Aralık 1889) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi şerefmüteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (301) numaralı ve fi 26 Şubat sene 1305 (10 Mart 1890) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

Resm-i Damga Kanûnu'nun 22. maddesine zeyl olunan fıkra-yı kanûniye :

Fi 17 Zilkade sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihinde Resm-i Damga Kanûnu'na zeyl edilen fıkarât-ı kanûniye hükmünce Damga Resmi'ne tâbi olan devair-i resmiyye makbûz ve ibrâ senedâtı ve pasaport ve mürûr ve Sayd-ı Berri ve bahri tezkereleriyle emlâk zâbıtnamelerini iktizâ' eden pulu yapıştırmaksızın i'tâ' eden veya pulu yapıştırıp da işbu kanûn ahkâmına tevfîkân ibtâl etmeyen veyahut hadd-i nizâmisinden dûn pul yapıştıran me'mûrlar Resm-i Damga Kanûnu'nun 22. maddesi mücîbince lâzım gelen cezâ-yi nakdîyi i'tâ' edeceklerdir.

Madde 23

Madde-i sâbıkada ta'yîn olunan cezâ-yi nakdînin îfâsı evvelen senedi imza eden sâniyen poliçeyi keşide ve kabûl edenlerle ciro

edenlerin her birine aittir. Cezâ-yi nakdînin te'diyesine nizâmen mecbûr olan eşhâsın her biri diğerleri tarafından îfâsı lâzım gelecek resm ve cezâ-yi nakdîlerin mecmuunun te'diyesinden başka ve yekdiğerine mütekefilen mes'uldür. Damga Resmi ve cezâ-yi nakdî ibtida senedi hâmil olan şahıs tarafından ber-vech-i peşin îfâ olunup onun dahi bâde resm ve cezanın ait olduğu eşhâsın her birinden kefâlet-i müteselsile kaidesi vechile istirdâdını dava eylemeye salahiyeti olacaktır. İşbu resm cezâ-yi nakdînin istirdâdı hakkında vuku' bulacak dava cezâ-yi nakdîyi hükmetmiş olan mahkeme huzurunda ikâme olunacaktır.

İşbu fıkra-yı kanûniye Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 26 Zilhicce sene 1305 ve fi 22 Ağustos sene 1304 (3 Eylül 1888) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefsunuh buyurularak mevki-i icrâ'yâ vaz' olunduğu (302) numaralı ve fi 5 Teşrinievvel sene 1304 (17 Ekim 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

Resm-i Damga Kanûnu'nun 23. maddesine zeyl olunan fıkra-yı kanûniye:

Emânet ve taahhütlü mekâtib ve telgraf makbûz senedâtına yapıştırılıp işbu kanûn ahkâmına tevfikân ibtâl olunmayan pullar için ahzı lâzım gelen cezâ-yi nakdî, pulu ber-mûcib-i kanûn ibtâl etmeyen posta veya telgraf me'mûrlarının maaşından bi't-tevkif Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne gönderilecek ve bu sûretle istîfâ' olunacak cezâ-yi nakdî kaçak ihbâriyyelerine dair olan ta'limât ahkâmına tevfikân taksim edilecektir.

Madde 24

İşbu 24. madde Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra eski maddesi yerine ta'dilen kaleme alınıp fi 7 Zilkade sene 1304 ve fi 16 Temmuz sene 1303 (28 Temmuz 1887) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunmuştur.

İdâre tarafından ta'yîn olunacak cezâ-yi nakdînin îtasına muhâlefet olunduğu hâlde idâre-i mahâkime mürâcaât edecek ve ber-vech-i bâlâ resm ve cezâ-yi nakdî vermesi lâzım gelen kimse onu te'diyeden imtinâ' eder ise hâmil olduğu senedi terk etse bile

resm ve cezâ-yi nakdî mahkeme ma'rifetiyle tahsîl olunacaktır. Müddei-i âleyh tebea-i ecnebîyeden olduğu hâlde aleyhine ikâme olunacak davayı mensûb olduğu devlet tebeasının hukuka mütecallik davalarının rü'yet olunduğu mahkemede görülür.

Madde 25

Mahâkim ve mecâlis reis ve azalarından vesair Hükûmet me'mûrlarından her kim olur ise olsun işbu kanûn mûcibince alınması lâzım gelen resm ve cezâ-yi nakdîyi talep ve istîfâ' emrinde vazifesini îfâ etmez ise nizâmen alınması lâzım gelen cezâ-yi nakdînin üç misli kendisinden istîfâ' olunacaktır.

Madde 26

Mesâlih-i zatiye için makamat-ı resmiyyeye re'sen yazılan tezkere ve takrîr ve arzuhaller pulsuz kağıt üzerine yazılmış olduğu sûrette me'mûrîn tarafından kabûl olunmayıp ret ve iade olunacaktır. Ve eğer kabûl edip de bir mahalle havâle olunur ve üzerine diğer muâmele icrâ' kılınır ise havâle eden ve muâmeleyi icrâ' eyleyen me'mûrların her birinden yarımşar Osmanlı altını cezâ-yi nakdî alınacaktır.

Madde 27

İşbu kanûnun neşrinden üç ay sonra damga resmi vermeyerek hisse senedâtı ve tahvîli neşreden şirketlerden damgasız olarak neşr ettikleri senet ve tahvîllerin resminden mâ-adâ o senet ve tahvîller resm-i nisbîye tâbi ise hâvî olduğu meblâğın % 3'ü mikdârı ve resm-i maktua tâbi olan neviden ise derûnunda muharrer olan husûsun cesâmet ve ehemmiyetine göre yarım Osmanlı altınından üç Osmanlı altınına kadar cezâ-yi nakdî alınacaktır.

Madde 28

Damgalanmamış veya pulları yapıştırılmamış olan poliçe ve mütedavil olan evrâk-ı ticâriye ve saire ticaret kanûnname-i hümâyûnunun 76. ve 78. maddelerinde münderic olan kefâlet-i müteselsile meziyetini kesb edemez. Şöyle ki: onu ciro edenler kefâletten kurtulup o poliçe mürsel-i ileyhe tarafından kabûl olunmadığı sûrette hâmili onun bedelini yalnız onu keşide edenden talep ve dava edebilir ve kabûl olunduğu takdîrde hâmili

onun bedelini yalnız keşide eden ile kabûl eyleyenden talep ve dava eyleyebilir. Ve sûret-i saniyede onu keşide eden kimse bedelini kabûl eden kimseye göndermiş olduğunu isbât eder ise o dahi bu sûretle def-i dava etmiş olup bu takdîrce hâmili onun bedelini yalnız kabûl edenden dava' edebilir.

Madde 29

İşbu kanûn mücîbince damga usûlü cari olan yerde damgalanmamış ve pul yapıştırılmamış kağıt üzerine yazılan ve alınıp satılmaya kabiliyeti olan poliçe ve havâle senedi ile tüccâr beyninde mütedavil olan sâir evrâkın vadeleri hulûl etmeksizin ve ilk defa olarak ciro olunmazdan evvel üzerine pul yapıştırılmak câiz olacak ve fakat bu sûrette nizâmen yapıştırılması lâzım gelen pulun üç kat değerinde olan pul vaz' olacaktır.

Madde 30

Derece-i nizâmiyyesinden dûn olarak damgalanmış veyahut derece-i nizâmiyyesinden eksik pul yapıştırılmış olan senedâtın noksanı ne mikdâr ise ikmâl ettirildikten sonra cezâ-yi nakdîsi yalnız noksanı üzerine alınacaktır.

Madde 31

İşbu 31. Madde Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra eski maddesi yerine ta'dilen kaleme alınıp fi 5 Rebiülahir sene 1303 ve fi 30 Kânunuevvel sene 1301 (11 Ocak 1886) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfetpenâhi şerefmüteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (298) numaralı ve fi 4 Mart sene 1302 (16 Mart 1886) tarihli tahrirât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

Sahte damga ve pul yapanlar ve bilerek satanlar ve sürmeye sa'y edenler hakkında Ceza Kanûnnamc-i Hümâyûnu'nun 149. maddesinin fıkra-yı evvelisi hükmünce 10 seneden ziyâde olmamak üzere muvakkat kürek veya kalebentlik cezası icrâ' olunur. Ve bilerek müsta'mel pul kullananlar madde-i mezkûrenin fıkra-yı ahiresi hükmünce üç sene hapis olunur.

Madde 32

Resm-i Damga İdâre-i Mahsûsası Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nin taht-ı nezâretinde olup damga ile pulların Dersaâdet'de ve

taşralarda nerede bulunacağı İdâre-i Mahsûsası tarafından gazeteler vasıtasıyla ilân olunacak ve bu usûlün henüz icrâ' olunmadığı mahallerde tanzîm olunan evrâk ve senedât hakkında 15. madde mücîbinde muâmele olunacaktır.

Madde 33

İşbu 33. Madde Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'yâ vaz' olunduktan sonra eski maddesi yerine ta'dîlen kaleme alınıp fi 7 Zilkade sene 1304 ve fi 16 Temmuz sene 1303 (28 Temmuz 1887) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân idâre-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şeref müteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunmuştur.

Resm-i Damga Muâmelâtı İdâre-i Mahsûsası'na muhavvel olup işbu kanûnun hükmüne mugayir vuku' bulan ahvâlin kavânîn ve nizâmât-ı câriye dâiresinde tahkikiyle Mahâkim-i Nizâmiyye huzurunda müdafasına müddeî-i umûmîler me'mûrdur. İşbu Damga Kanûnu'nun icrâ'-yı ahkâmı için devair-i belediye ve polis tarafından İdâreye muâvenet olunacaktır. Şu kadar ki; bu kanûn ahkâmına muğâyir ahvalden dolayı mesâkine duhûlü câiz olmadığı gibi damgasız evrâkı hâmildir zannıyla kimsenin üzeri taharrî ve bulunacak evrâk zabt olunamaz.

Madde 34

İşbu kanûnun icrâ'sına Mâliye Nezâreti me'mûrdur.

Madde 35

İşbu kânun ilânı gününden itibaren fi 11 Şevvâl sene 1290 ve fi 30 Teşrinisâni sene 1289 (12 Aralık 1873) tarihli Resm-i Damga Nizâmnâmesi'nin makamına kaim olacaktır.

Mevâdd-ı Muvakkata

Madde 36

İşbu 36. madde Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra eski maddesi yerine ta'dîlen kaleme alınıp fi 7 Zilkade sene 1304 ve fi 16 Temmuz sene 1303 (28 Temmuz 1887) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân idâre-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'ya konulmuştur.

Nizâmen lâzım gelen resmi îfâ olunmamış olan evrâk ve senedât idâre-i mahsûsuna ibrâz olunarak damgalattırılmak üzere

ashâbına işbu kanûnun tarih-i i'lânından itibaren üç mâh mehl i'tâ' olunmuştur. Ve bu misillû evrâk ve senedât idâre-i merkûmeye götürüldükte üzerlerine yalnız âdî resmine muadil pul yapıştırılarak tarih-i ibrâzı vaz' olunacak ve idâre mührüyle temhîr kılınacaktır. Ancak evvelce muhâkeme olunup da cezâ-yi nakdî hüküm olunan evrâk ve senedât bu karârdan müstesnadır.

İşbu zeyl Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ' ya konulduktan sonra eski maddeleri yerine ta'dîlen kaleme alınıp fi 7 Zilkade sene 1304 ve fi 16 Temmuz sene 1303 (28 Temmuz 1887) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefsunûh buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunan 10. ve 24. ve 33. ve 36. maddelerle mevki-i icrâ'ya konulmuştur.

Zeyl

İşbu maddede muayyen mehl tebea-i ecnebîye hakkında 10. ve 24. ve 33. maddelerin tarih-i ta'dîlinden itibaren cari olacaktır.

Madde 37

İşbu kanûnun tarih-i neşrinden itibaren bir sene hitâmına kadar mevcûd olan evrâk-ı sahîhanın isti'mâli câizdir. Fakat bunlardan kıymet-i senedâtın mikdâr-ı meblâğıyyesine muvâfık olmayanların noksanı kıymet-i mahsûsasını dolduracak adet ve nisbette evrâk alınıp senedin zîrine yapıştırılacak ve işbu senet şu kadar adet varaka-ı sahîha ilâvesiyle yazıldı diye asıl senede şerh verilerek imza ve temhîr edilecektir ve ilâve olunan senedât damgalarının zîrine dahi "*filan maddeye dair filan tarihli senede merbûttur*" ibâresi yazılıp senedi temhîr veya imza edenler tarafından zîr-i imza veyahut temhîr edilecektir, fi 6 Safer sene 1300 ve fi 5 Kânunuevvel sene 1298. (17 Aralık 1882)

Zeyl

Varaka-i Sahîha Nizâmnâmesi'nin tesisinden mukaddem varaka-i adiyeye yazılmış olup da şimdi mahâkime ibrâz olunan senedât-ı emr-i âli istihsâline hâcet olmaksızın aynı varaka-i sahîhaya muharrer senedât gibi ma'mûl ve muteber tutulacaktır. Ancak o misillû senedâtın hâvî olduğu meblâğa göre işbu nizâmnâmece lâzım gelen resm-i nisbî hâmili tarafından te'diye olunmak meşrûttur.

İşbu Damga Kanûnu Hariciye Nezâret-i Celîlesi makam-ı alisinden

fi 13 Kânunuevvel sene 1298 (25 Aralık 1882) tarihli umum ile Dersaâdet'de kâin düvel-i ecnebîye süferâsına tebliğ kılınmıştır.

İşbu fikra-yı nizâmiyye Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra kaleme alınıp fi 14 Recep sene 1303 ve fi 7 Nisan sene 1302 (19 Nisan 1886) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'ya konulduğu (299) numaralı ve fi 21 Mayıs sene 1302 (2 Haziran 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

Resm-i Damga Kanûnu'na zeyl olunan fikra-yı nizâmiye :

Bilâ-ruhsat Resm-i Damga pulu fürûht edenler ile ruhsatlı olup da bunları fi-i mukarrer-i mîrisinden ziyâdeye satanlardan üç yüzlük Osmanlı altını ve tekrarı halinde iki misli cezâ-yi nakdî alınır.

İşbu mevâdd-ı nizâmiyye Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 17 Zilkade sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi şerefsunuh buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (300) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1304 (23 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır.

Resm-i Damga Kanûnu'na zeyl olunan mevâdd-ı nizâmiyye :

Madde 1

Bil-cümle emlâk ve akarın ferâğ ve intikal muâmelâtına dair tanzîm edilen zabtnâmeler binde 20 para resm-i nisbîye ve ait oldukları İdâreler tarafından i'tâ' kılınmakta olan pasaportlar ve sayd-ı berri ve bahri tezâkiri maktûan ve ciro ve mürûr tezkereleri kezâlik maktûan birer kuruşluk pul resmine tâbidir.

Madde 2

Her nevi rüsûm ve tekâlîf ve vergisinin ahz ve kabzını mübeyyin devair-i resmiyye ile Mal Sandıkları'ndan ve emvâl-i mîrîye mültezimleri taraflarından i'tâ' olunmakta bulunan makbûz ve ibra senetleri ve ale-l-umûm mükellefînin berâtlarına müteallik her nevi ibrâ senedâtı el-yevm ma'mûl-i bih olan Damga Kanûnu'nun 2. maddesi ahkâmını ta'dîlen mükellefîn taraflarından tesviye olunmak üzere 100 kuruşa kadar meblâğı hâvî olanlar 10 paralık ve 100 kuruştan ziyâde bir meblâğı şâmil

bulunanları dahi 20 paralık pul resmine tâbi olacaklardır.

Madde 3

Bâlâda zikr ve beyân olunan evrâk ve senedâta yapıştırılacak pul üzerine her birinin nevine göre emlâk ve akarın ferâğ ve intikâlini mübeyyin senedât zabtnâmelerine mahsûstur ve Devâir-i Resmiyye makbûzatına mahsûstur ve mürûr ve pasaport ve şikar ve sayd-ı mahiye mahsûstur ibâreleri yazılacaktır.

Rüsûm-ı Nisbiyye Tarifesidir.

İşleme Konu Miktar	Kuruş	Para
1-100 Kuruş arası	-	10
101-1.000 Kuruş arası	-	20
1.001-2.000 Kuruş arası	1	-
2.001-4.000 Kuruş arası	2	-
4.001-6.000 Kuruş arası	3	-
6.001-8.000 Kuruş arası	4	-
8.001-10.000 Kuruş arası	5	-
10.001-15.000 Kuruş arası	7	20
15.001-20.000 Kuruş arası	10	-
20.001-25.000 Kuruş arası	12	20
25.001-30.000 Kuruş arası	15	-
30.001-35.000 Kuruş arası	17	20
35.001-40.000 Kuruş arası	20	-
40.001-45.000 Kuruş arası	22	20
45.001-50.000 Kuruş arası	25	-
50.001-55.000 Kuruş arası	27	20
55.001-60.000 Kuruş arası	30	-
60.001-65.000 Kuruş arası	32	20
65.001-70.000 Kuruş arası	35	-
70.001-75.000 Kuruş arası	37	20
75.001-80.000 Kuruş arası	40	-
80.001-85.000 Kuruş arası	42	20
85.001-90.000 Kuruş arası	45	-
90.001-95.000 Kuruş arası	42	20
95.001-100.000 Kuruş arası	50	-
100.001-110.000 Kuruş arası	55	-
Bundan sonraki beher 10.000 kuruş ve küsûru için beşer kuruş istîfâ' olunacaktır.		

Rüsûm-ı Maktua Tarifesi

İşbu Rüsûm-ı Maktua Tarifesi Resm-i Damga Kanûnu mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra eski tarife yerine kaim olmak üzere tanzîm olunduğu (296) numaralı ve fi 20 Teşrinisâni sene 1301 (2 Aralık 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

İşleme Konu Evrâk Cinsi	Kuruş	Para
Mahâkim-i mecâlisten bir muayyen meblâğı hâvî olmayarak i'tâ' olunan ilam ve hüküm mazbatalarıyla idâre meclislerinden Derâliye'ye ve sâir mahallere hitaben ashâb-ı mesâlih yedlerine verilen mazbataların her nevi.	10	-
Tahrîren tanzîm edilen ve huzur-ı mahkemede şifâhen tescîl olunan vekâletnâmeler.	10	-
Kayıt sûreti.	3	-
İhbârnâme ve hamûle senedi ve navl mukavelesi ve nakliye senedi.	-	10
Beyn-el-nas teati olunan ibra ve makbûz senetleri	-	20
Posta ve Telgraf makbûz senedi	-	10
Emânet senetleri.	3	-
Kefâlet senetlerinin ve ticaret mukavelenamelerinin ve kompromoların ve tüccâr ve efrad beyninde akt olan mukavelât ile mevâdd-ı ticâriye ve hukukiyeye müteallik şirket mukavelenâmelerinin her bir nüshası.	10	-
Rikab-ı hümâyûn-ı Şâhâneye takdim olunan arzuhal.	2	-
Adi arzuhal.	1	-
Kaydiye ve mürûriyye vesâire ilmühaberi ve icar ve isticar mukavele varakaları.	1	-
İzinnâme.	10	-
Mürâsele.	-	20
Gazete ve efrat beyninde yapılan i'lânnâmeler.	-	2
Çek.	-	20
Kambiyo veyahut esham iştirasına ve fürûhtuna dair bordrolar ve nota tabir olunan pusula ve hesap pusulaları ve hesâb-ı cari.	-	20
Mesâlih-i zatiyeye dair resmen yazılacak tezkere ve takrîr.	3	-
Her nevi protestoların her bir nüshası.	2	-
Demiryolu ilmühaberi.	-	20

NİZAMNAME

Damga Vergisi kanununa göre kesilen para cezalarının ne şekilde tahsil edileceği, bu konudaki itirazların ne şekilde yapılacağı hakkında nizamname.

Resm-i Damga Nizâmnâmesi ahkâmınca alınması lâzım gelen cezâ-yi nakdînin sûret-i tahsili ile o bâbda vuku bulacak itirazatın merci'i fasıl ve rü'yeti hakkında nizâmnâmedir.

Madde 1

Resm-i Damga Nizâmnâmesi ahkâmınca bir senedin ibrâzı üzerine bir muhâkeme ve meclis veya bir Hükûmet me'mûru tarafından cezâ-yi nakdî alınmak lâzım gelip de bunun te'diyesi için bir haftayı tecâvüz etmemek şartıyla verilen mehil zarfında hâmil-i senet cezâ-yi nakdînin îtasından imtinâ' eder ise mahkeme yahut meclis veya me'mûr tarafından o bâbda verilen karâr cezâ-yi nakdîyi istilzâm eden madde-i nizâmiyyeyi mutazammın olduğu hâlde müzekkere şekline konularak îlamat-ı hukukiyyenin icrâ'sı hakkında mer'i olan kanûnun ahkâmına tevfîkân muâmele olunmak üzere mahalli icrâ' me'mûruna irsâl olunacak ve o vasıta ile tahsîl olunacak cezâ-yi nakdî yine müzekkereyi i'tâ' eden tarafa teslim olunacaktır.

Madde 2

Bir davanın derece-i evveli veya istinâf mahâkiminden birinde rü'yeti esnasında ibrâz olunacak senetten cezâ-yi nakdînin alınmasına dair verilecek karârlar ile işbu nizâmnâmenin 4. maddesi mücîbince sudûr edecek karârlar kabil-i itiraz aliyyül-ü'l-hükm veya istinâf ve iade-i muhâkeme değildir. Ahkâm-ı nizâmiyye tatbîkâtının adem-i isâbetine veya sâir esbâb-ı makbûle-i nizâmiyyeye mebnî itiraz edenler ancak o karârları temyiz edebileceklerdir.

Madde 3

Cezâ-yi nakdînin îtası hakkında olan karâr mahâkim-i nizâmiyyenin gayri bir heyet veya bir Meclis-i İdâre veyahut

me'mûr tarafından verilmiş ise buna kani olmayanlar birinci madde mücîbince tanzîmi lâzım gelen müzekkerenin icrâ' me'mûru tarafından kendilerine teblîğ tarihinden itibaren sekiz gün zarfında esbâb-ı mûcibesiyle beraber itirazlarını mutazammın mahalli bidâyet mahkemesinin hukuk dâiresine bir kıt'a istid'ânâme verebilirler.

Madde 4

Madde-i sâbıka mücîbince verilecek istid'ânâme cezâ-yı müstelzim olan senet ve evrâkla muhâkeme tarafından üç gün zarfında nezdinde bulunan müddeî-i umûmiyye teblîğ olunarak onun tarafından verilecek mütalanamenin vürûdu tarihinden itibaren kezâlik üç gün zarfında ve mahkemece lüzûm göründüğü hâlde tarafeyn celb edilerek zikr olunan senet ve evrâk mahkemenin müzakere odasında bi't-tedkik kabil-i temyiz olmak üzere verilecek karâr bilâ-tehir müddeî-i umûmi tarafından istid'â-nâmeyi takdim eden taraf ile müzekkere-i mezkûreyi i'tâ' eden tarafa teblîğ olunacaktır. Fakat müddeî-i umûmî bulunmayan kazalarda bâlâda beyân olunan mütalanâme reis-i mahkemenin karârıyla azâdan ta'yîn olunacak zat tarafından tanzîm olunacak ve verilecek karârın muâmele-i teblîğıyyesi dahi reis-i mahkeme tarafından îfâ olunacaktır.

Madde 5

2. ve 4. maddeler ahkâmınca verilecek karârlar hakkında olunacak temyiz davasının müddeti ancak karârın tarih-i teblîğinden itibaren sekiz günden ibârettir. Temyiz istid'â-nâmesi esbâb-ı mûcibe-i lâzımeyi hâvî olmak şartıyla karârı veren mahkemenin reisine i'tâ' olunarak usûlü vechile defter-i mahsûsuna kayd edilecektir.

Madde 6

Hüküm olunan cezâ-yi nakdînin madde-i sâbıkada beyân olunan müddet zarfında mahkeme veya hükûmet-i mahalliyenin veznesine tevdi olunmadıkça temyiz-i dava câiz değildir. Fakat verilecek cezâ-yi nakdî 1.000 kuruştan ziyâde olur ise ileride mahkeme-i temyiz karârının lü-hukkundan sonra bilâ-itiraz te'diye olunacağına dair muteber kefil gösterildiği hâlde kabûl

olunacaktır.

Madde 7

5. ve 6. maddelerin ta'yîn edildiği şerâid haricinde verilecek istid'ânâme tarafeynin celbine hâcet kalmaksızın resen mahkeme tarafından red ve karâr-ı sâbık her ne ise icrâ' olunur şâyân-ı kabûl görünen temyiz istid'â-nâmeleri dahi cezâ-yi nakdîyi müstelzim senet ve evrâk veyahut bunların sûret-i musaddakalarıyla maan mahkeme nezdinde bulunan müddeî-i umûmiler tarafından istid'â-nâmelerin kaydı tarihinden nihâyet beş gün zarfında doğrudan doğruya mahkeme-i temyiz baş müddeî-i umûmilik me'mûriyyetine irsâl olunacaktır.

Madde 8

Cezâ-yi nakdî dâvâları baş müddeî-i umûmilik me'mûriyyetinin mütalanamesi teblîğinden sonra mahkeme-i temyizin hukuk dâiresinde mevâdd-ı müsta'celeden add ile mesâlih-i sâireye takdim olunarak tarafeyn celb olunmaksızın yalnız evrâk üzerine beş gün zarfında rü'yet olunup verilecek karâr-ı kat'iyyenin mezkûresi bilâ-tehir baş müddeî-i umûmiliğe i'tâ' olunacaktır.

Madde 9

Mahkeme-i temyizden verilecek karâr îcâb edenlere teblîğ olunmak üzere baş müddeî-i umûmilik me'mûriyyetinden mahalli müddeî-i umûmiliğine ve kazalara müteallik ise bidâyet mahkemesi reisine irsâl olunacaktır.

Madde 10

Resm-i Damga Nizâmnâmesi hükmünce cezâ-yi nakdî alınmak lâzım gelen evrâk mahâkim ve mecâlis veya sâir devâir-i resmiyyeye ibrâz olunduğunda bunların irâesini müstelzim olan maslahat veya davanın derhal tesviyesine mübâşeret olunmakla beraber cezâ-yi nakdînin istihsâline başkaca hükmedilir ve cezâ-yi nakdîyi vermesi lâzım gelen kimse hâmil olduğu senedi terk etse bile yine cezâ-yi nakdî tahsîl edilir.

Madde 11

İşbu nizâmnâme ahkâmınca cezâ-yi nakdî îtasına dair verilecek bil-cümle karârlar için 7. madde mücîbince yapılacak

müzekkerelerden harc-ı ilâm alınamayacağı gibi resm-i teblîğ dahi alınmayacaktır.

Madde 12

Adliye Nezâreti işbu nizâmnâmenin icrâ'sına me'mûrdur

296 Bazı mahkeme ve dairelerde kullanılan yazışmaların üzerine kefalet ve vekalet konularını içeren şerhler yazıldığı, bu tür evraklara onar kuruşluk damga pulu yapıştırılması ve sözkonusu pulların gerektiği şekilde iptal edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Damga Kanûnu'nun 12. maddesi ile Rüsûm-ı Maktua Tarifesi bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nda muharrer olduğu ma'lûm olmak için işbu mahalle şerh verilmiştir.

Bazı mahâkim ve devairde muâmele cereyân eden evrâk üzerine kefâlet ve vekâleti hâvî şerhler yazıldığı veyahut huzur-ı mahkemede şifâhen tescîl-i vekâlet olunduğu hâlde bunların zîrine dahi onar kuruşluk pul yapıştırılarak nizâmı vechile ibtâl edilmesi hakkında müteallik buyurulan irâde-i seniyye keyfiyyeti ile o bâbda Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'nın sûret-i hareketi (331) numaralı ve fi 17 Eylül sene 1301 (29 Eylül 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Resm-i Damga Kanûnu'nun Şûrâ-yı Devlet'çe bi't-tashih mer'iyyet ahkâmına irâde-i seniyye müteallik buyurulan 12. maddesi ile ona tevfîkân yeniden tanzîm olunan Rüsûm-ı Maktua Tarifesi'nin bir nüshası bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkere-i âliye irsâl buyurulmuş ve nüsha-i mezkûreden ind-el-hâce mürâcaât olunmak üzere idârelerimizde dahi birer kıt'asının mevcûd olması lâzımeden olarak binâenaleyh nüsah-ı mezkûre ile işbu tahrîrâtımızın sûret-i matbû'asından 40 kıt'ası açıktan postaya bi't-tevdi irsâl kılınmış olduğundan bunları bâ-mu'cib ayrı ayrı mülhakatınıza irsâliyle nüsah-ı mezkûrenin her idârede Damga Kanûnu'na bir-rabt ind-el-hâce mürâcaâtla tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûremizle icrâ' edilen vesâyâ dairesinde muâmele ve hareket edilmesi husûsunun tavsiye ve tefhîmi, fi 25 Safer sene 1303 ve fi 20 Teşrînisânî sene 1301. (2 Aralık 1885)

297 Resmi belge, evrak ve yazışmalara yapıştırılacak damga pullarının yönetmeliklerde belirtildiği şekilde iptal edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede kâffe-i senedât ve evrâk-ı sâireye yapıştırılacak pulların üzerlerine Damga Kanûnu'nun 18. maddesinde gösterildiği vechile hem tarihin ve hem de imza veya mühürün bir kısmı yürütülerek ibtâli hakkında muharrer olan maddeye atfen gösterilen fi 18 Şevvâl sene 1303 (20 Temmuz 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmediği ve sûreti leffen gönderildiği gösterilen madde-i kanûniye bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun 18. maddesi olduğu ma'lûm olmak için işbu şerh tahrîr olunmuştur.

Resm-i Damga'ya tâbi bulunan kâffe-i senedât ve evrâk-ı saireye yapıştırılacak pulların üzerlerine Damga Kanûnu'nun 18. maddesinde gösterildiği vechile hem tarihin ve hem de imza veya mührün birer kısmı yürütülerek ibtâli iktizâ' eder iken ekser mahallerde işbu ibtâl muâmelesi hakkındaki madde-i mezkûre hükmüne tamamıyla riâyet edilmemiş olmasından nâşî ahkâm-ı kanûniye her tarafta siyyânen ve harfiyyen icrâ' edilerek hükm-i kanûnun sû-yi tefsirinden dolayı ashâbının cezâ-yi nakdî îtasıyla mutazarrır olmalarına mahal kalmamak için o bâbda Şûrâ-yı Devlet'çe verilen karâr üzerine sâlif-üz-zikr 18. maddede muharrer olan ibtâl muâmelesini muaref kaleme alınan îlannâme buraca gazetelerle neşir ettirildiği gibi bundan lüzûmu mikdârı dahi fi 18 Şevvâl sene 1303 (20 Temmuz 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle gönderilmişti. Mezkûr 18. madde-i kanûniyenin bu kere görünen lüzûm üzerine şûra-yı müşârünileyhaca bi't-tâdil yeniden kaleme alınıp mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişah şerefsânih olmuş olan ve Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği vasıtasıyla nezâret-i halisiye tebliğ buyurulan fi 12 Eylül sene 1303 (24 Eylül 1887) tarihli sûreti leffen gönderilmiştir. İşte madde-i kanûniye hükmünce bâdema evrâk ve senedâta yapıştırılacak pulların üzerlerine mühür veya imza veya tarihin bir kısmının yürütülmesiyle ibtâli kâfî olacağına mebnî ona göre îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' ile bir yanlışlık vukua getirilmemek üzere sûret-i hâl ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhibbi ile sûret-i mezkûreden zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nin adedine nisbetle ellişer kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla vusûlünde bunların zikr olunan idârelere isrâsıyla her tarafta ahkâm-ı müntericesine tevfîkân muâmele-i lâzime îfâ ve hukuk-ı idârenin zayiinden vikayesine dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 20 Rebiülevvel sene 1305 ve fi 24 Teşrînisânî sene 1303. (6 Aralık 1887)

298 **Damga pullarının bir defa kullanılması esas iken bazı yerlerde damga pullarının mükerreren kullanılıp kullanılmadığı hususuna dikkat edilmediği, sahte damga**

pulu yapan, kullanan ve piyasaya sürenler hakkında yasal işlem yapılacağı, kullanılmış olan pulun tekrardan kullanılması durumunda eskiden yasal bir hüküm yok iken bundan sonra bu kişiler hakkında üç yıl hapis cezası verileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen madde-i kanûniye bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun 31. maddesi olduğu ma'lûm olmak için işbu şerh tahrîr olunmuştur.

Senedât ve evrâk üzerine yapıştırılmakta olan damga pullarının mükerreren isti'mâline bazı mahallerde inhimâk edildiği ve gerçi Resm-i Damga Kanûnu'nun 31. maddesinde sahte damga ve pul yapanlar ve bilerek satanlar ve sürmeye sa'y edenler hakkında Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu'nun 149. maddesi hükmüne tevfikân mücâzât edileceği muharrer ise de müsta'mel pulları tekrar isti'mâle cüret eyleyenlere karşı kanûnname-i mezkûrda bir muâmele-i cezaiyye tâyin ve tasrîh buyurulmamış olduğu cihetle bunlar hakkında dahi bir ceza ta'yîn ve tahdidi lüzûmu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne bildirilmişti. Bu kere Şûra-yı Devlet'den ta'dîlen kaleme alınıp mer'iyyet ahkâmına Meclis-i Hass-ı Vükelâ karârıyla bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi müteallik buyurulan ve ba-buyuruldu-yı âlî hazine-i celîleye tebliğ kılınan madde-i kanûniyeden bir nüshası Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği cânibinden tebliğ buyurulmuş ve lede'l-mütâlaa bilerek müsta'mel pul kullananlar için üç sene hapis cezası ta'yîn ve tahdit buyurulduğu anlaşılmış ve madde-i musahhaha-i kanûniyenin ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin tab' ettirilen nüshalarından zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle kırkar kıt'ası ayrıca postaya teslîmen irsâl sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla madde-i musahhaha-i mezkûrenin tarih-i neşrinden sonra müsta'mel pul kullananlar tutulduğu hâlde hemen hükûmete mürâcaâtla mücibince icrâ'-yı muâmele-i cezaiyyeye her tarafta fevkalâde dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 10 Cemaziyelahire sene 1303 ve fi 4 Mart sene 1302. (16 Mart 1886)

299 **Ruhsatsız olarak damga pulu satan veya ruhsatı olduğu halde damga pullarını gerçek değerinden daha yüksek fiyata satanlardan üç Osmanlı altını ceza alınacağı, suçun tekrarı halinde altı Osmanlı altını ceza verileceği.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fikra-yı nizâmiyye bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun nihâyetinde muharrer olduğu ma'lûm olmak için işbu mahalle şerh verilmiştir.

Bilâ-ruhsat evrâk-ı sahîha satanlarla fi-i mukarrer-i mîrisinden ziyâdeye pul fürûht edenler için Resm-i Damga Kanûnu'na zeyl kılınmak üzere Şûrâ-yı Devlet Tanzimât dâiresinden kaleme alınarak mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefsâdır olup divan-ı hümâyûn kalemince muâmele-i kaydiyesi icrâ' ile nüsha-i musaddakası bâ-tezkere-i sâmiye cânib-i hazineye gönderilen fıkra-yı nizâmiyyeden her tarafa irsâl olunduğu misillû bir nüshası da İdâremize irsâl kılındığı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mevrûd fi 14 Mayıs sene 1302 (26 Mayıs 1886) tarihli tezkerede iş'âr buyurulmuş ve mezkûr fıkra-yı nizâmiyye lede'l-mütâlaa bilâ-ruhsat Resm-i Damga pulu fürûht edenlerle ruhsatlı olup da bunları fi-i mukarrer-i mîrisinden ziyâdeye satanlardan üç yüzlük osmanlı altını ve tekerrürü halinde iki misli cezâ-yi nakdî alınacağı muharrer olduğu anlaşılarak mezkûr fıkra-yı nizâmiyye ile işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin tab' ettirilen nüshalarından zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle kırkar kıt'ası ayrıca postaya teslîmen irsâl sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların vusûlünde bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne isrâsıyla fıkra-yı mezkûrenin her tarafta neşrettirilmesi ve bunun tarih-i neşrinden sonra bilâ-ruhsat evrâk-ı sahîha satanlarla fi-i mukarrer-i mîrisinden ziyâdeye pul fürûht edenler tutulduğu hâlde hemen hükûmete mürâcaâtıyla mücîbince icrâ'-yı muâmele-i cezaiyyeye fevkâlade dikkat ve i'tinâ' kılınması, fi 29 Şaban sene 1303 ve fi 21 Mayıs sene 1302. (2 Haziran 1886)

300 Damga vergisine tabi evrak ve senetler hakkında yeni düzenleme yapıldığı, pasaport, geçiş, avcılık ve tapu işlemleri için ayrı ayrı pul kullanılacağı, bunların hesaplarının ayrı ayrı tutulacağı, bu pulları satan bayilere %5 komisyon verileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen nizâmnâme bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun nihâyetinde muharrer olduğu ma'lûm olmak için işbu mahalle şerh verilmiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer müşterek pul hesâbâtının icmâlâta ne yolda derc ve terkim edileceği (752) numaralı ve fi 8 Teşrinievvel sene 1304 (20 Ekim 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile tarif kılınmıştır.

Bâb-ı-âlî cânib-i samisiyle idâremiz beyninde hasıl olan ittifaka mebnî tahassul edecek vâridâttan nısfı Hazine-i Celîle hesâbına tefrik olunmak şartıyla

müceddeden Resm-i Damga'ya tabiiyeti tensîb kılınan evrâk ve senedât hakkında Resm-i Damga Kanûnnamesi'ne zeyl olmak üzere kaleme alınıp meclis-i âlî-i vükelâ karârıyla bi-l-istîzân mer'iyyet ahkâmına irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi müteallik ve şerefsudûr buyurulan üç bendi hâvî nizâmnâmenin ve işbu tahrîrâtın mülhakatımızın adedine nisbetle yirmişer nüshası postaya teslîmen irsâl kılınmış ve mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' olunacağı derkâr bulunmuş ise de bazı vesâyâ dahi ber-vech-i zîr tebliğ olunur. Şöyle ki;

1) İşbu evrâk ve senedâta yapıştırılacak pullar el-yevm isti'mâl olunmakta bulunan pullardan olacak ise de vâridâtın bâlâda beyân olunduğu vechile Hazine-i Celîle ile idâremiz beyninde tensif edileceği ecilten mücerred vâridât-ı mezkûrenin mikdârı ayrıca ta'yîn etmek üzere evrâk ve senedât-ı mezkûre için mikdâr-ı kâfî pullar bi't-tefrik üzerlerine devair-i resmiyye makbûzatına mahsûs mürûr tezâkirine mahsûs pasaport ve sayda mahsûs ferâğ ve intikal zabtnâmelerine mahsûs ibâreli damgalar tab' olunarak mezkûr evrâk ve senedâtın nevine göre bu pullar isti'mâl olunacak ve bunlarda sâir pullar misillû ve fakat ayrıca bordro ile kemâ-fi-s-sâbık Dersaâdet evrâk-ı sahîha bey'iyye idâresinden irsâl kılınacaktır.

2) Bu vâridât sâir vâridât ile hesâbâta zinhâr karıştırılmayıp bunun için ayrıca makbûzat ve sarfiyât kaydı tutulacağı ve icmâli de sâir varak-ı sahîha icmâl numûnesine tevfîkân ayrıca tanzîm olunacağı gibi ücret-i bey'iyye ve buna mahsûs vuku' bulacak masârifin dahi icmâl-i mahsûsuna ithaliyle hasılât-ı sâfiyesi başkaca irsâliye ile gönderilecektir.

3) İşbu pullar dahi % 5 ücret-i bey'iyye ile bayilere sattırılacak ve fakat bunların kesret üzere sarfiyâtı devâir-i resmiyyede vuku' bulacağı cihetle ashâb-ı hâcete sühûlet olmak için tamâmiyle bayiler ta'lîmâtına tâbi olmak ve alacağı pulların % 5 ücret-i bey'iyyesi bâde't-tenzil esmânı peşinen tesviye etmek ve İdârenin lüzûm göreceği mikdârdan ziyâde olmamak şartıyla me'mûrînden talep zuhûrunda işbu me'mûrînden olan talep efrattan bulunan bayilere tercih olunacaktır. İşte mezkûr nizâmnâmenin birinci maddesinde dahi gösterildiği vechile pasaport ve Sayd-ı Berri ve bahri tezâkiri ve bil-cümle arazi ve emlâk ve akârın ferâğ ve intikal zabtnâmeleri ile 2. maddede musarrah olduğu üzere rüsûm ve tekâlîf ve verginin ahz ve kabzını mübeyyin Devâir-i Resmiyye ile Mal Sandıkları'ndan ve emvâl-i mîriye mültezimleri taraflarından i'tâ' olunan makbûz ve ibrâ senetleri ve ale-l-umûm mükellefînin berâtlarına

müteallik her nevi ibrâ senedâtı Resm-i Damga'ya tâbi olup bu makbûzlar adedinde meselâ Damga Kanûnu'nun 2. maddesinin fıkra-yı evvelisinde istisna tarîkiyle münderic bulunan devâir ve hazainden ve mâl sandıklarından efrada verilen ilmühaber ve sergi ve sûret ve sâir senedât ile emlâk ve temettu' ve bedel-i askeri vesâir mürettebât-ı mîriye ve a'şâr ve ağnâm vergileri tediyâtını mübeyyin verilen makbûz ilmühaberleri ve gümrüklerden i'tâ' olunan kâffe edâ ve makbûz tezâkir ve ilmühaberleri ve kezâlik idârelerimizden tuz ve müskirât ve harir ve balık ve saire için verilen edâ tezâkir ve ilmühaberleri ve devâir-i belediyeden esnaf ve saireye verilen makbûz tezkere ve ilmühaber ve senetleri ve-l-hâsıl beraate delâleten kâffe devair-i resmiyye ve Mal Sandıkları'ndan efrada i'tâ' olunan her nevi ilmühaber ve tezâkir ve senedât dahil bulunduğu ecilten me'mûrlarımızın bu makule evrâkın pulsuz teati olunamamasına ve olunduğu hâlde Resm-i Damga Kanûnu'nun ceza faslına ve zeylinde gösterilen usûle tevfîkân pulsuz teati olunan senedât hâmilleriyle bunları kabûl ve üzerlerine icrâ'-yı muâmele eden me'mûrlardan mücâzât-ı nakdiyye istihsâline fevkalâde i'tinâ' ve mahazâ öteden beri beyne'l-efrad teati olunan makbûz ilmühaber ve senedâtı ve kezâlik bu defa resm-i damgaya tâbi olan pasaport ve mürur ve Sayd-ı Berri ve bahri tezâkiri için mahallâttan verilecek ilmühaber ve şehâdetnâmeler ve-l-hâsıl öteden beri vâridâtı doğrudan doğruya İdâremize ait olan evrâka işbu iş'ârat mahsûslı pullardan yapıştırılmamasına ve şayet yapıştırılacak olur ise o makule evrâk pulsuz itibar edileceğinden böyle evrâk elde edildiği hâlde bâlâda beyân olunduğu vechile muâmele-i cezaiyye icrâ'sına dahi begayet dikkat olunarak bir gûne yanlışlık vukua getirilmemesi ve bâlâda ber-tafsil zikr ve ta'dâd olunan Devâir-i Resmiyye makbûzatına yapıştırılacak pullar resminin 2. maddede gösterildiği vechile mükellefîn taraflarından tesviye olunacağının bilinmesi lâzım geleceği ve bir de işbu işaret mahsûslı pullar tab' olunmakta bulunduğundan lüzûmu mikdârı istihzâr olunmasıyla beraber mülhakata başkaca tahrîrâtla irsâl kılınacağından mezkûr pulların hangi tarihten itibaren isti'mâline bed olunacağının dahi mezkûr tahrîrâtta bildirileceği, fi 15 Zilhicce sene 1305 ve fi 11 Ağustos sene 1304. (23 Ağustos 1888)

301 Üzerine pul yapıştırılmamış, gerektiği şekilde iptal edilmemiş ve yeter derecede pul yapıştırılmamış belgeleri kabul eden ve işleme koyan memurlardan yasada belirlenen para cezalarının

talep ve tahsil edileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede leffen gönderildiği gösterilen fıkra-yı kanûniye bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun 22. maddesi zîrinde muharrer olduğu ma'lûm olmak üzere işbu mahalle şerh verilmiştir.

Sûreti leffen gönderilen fıkra-yı kanûniye mütâlaasından ma'lûm olacağı vechile müşterek pul yapıştırılmamış veya yapıştırılıp da kanûn dâiresinde ibtâl edilmemiş veyahut hadd-i nizâmisinden noksan pul ilsâk edilmiş tezâkir ve senedât-ı vesâireden dolayı 22. madde-i kanûniye hükmünce ahzı iktizâ' eden cezâ-yi nakdîlerin bâdema me'mûrlardan alınması lâzım gelerek keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla vusûlünde bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdârcleri'nc bi'l-irsal me'mûrîn-i hükûmet-i mahalliyeye dahi teflîm ve ilân-ı keyfiyyetle bâdema her tarafta hüsn-i tenfiz ve icrâ'-yı ahkâm-ı kanûniyeye mütemâdiyen dikkat ettirilmesi esbâbının istikmâli, fi 18 Recep sene 1307 ve fi 26 Şubat sene 1305. (10 Mart 1890)

302 **Paket, taahhütlü mektup ve telgraf makbuzlarına yapıştırılması gereken damga pullarının iptal edilmemesinden dolayı alınması gereken para cezalarının posta ve telgraf memurlarının maaşından kesilerek Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne gönderileceği, bu konuları ihbar eden kişilere usül ve esaslar dahilinde ihbariye ücretlerinin ödeneceği.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fıkra-yı kanûniye bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun 23. maddesi zîrinde muharrer olduğu ma'lûm olmak için işbu mahalle şerh verilmiştir.

Emânet ve taahhütlü mekâtib ve telgraf makbûz senedâtına yapıştırılıp Resm-i Damga Kanûnu ahkâmına tevfîkân ibtâl olunmayan pullar için ahzı lâzım gelen cezâ-yi nakdî pulu ber-mu'cib-i nizâm ibtâl etmeyen Posta ve Telgraf me'mûrları maâşından bi't-tevkif Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne gönderileceğine ve bu sûretle istîfâ' olunacak cezâ-yi nakdîlerin kaçak ihbâriyyeleri hakkındaki ta'lîmât ahkâmına tevfîkân taksim edileceğine dair kanûn-ı mezbûrun 23. maddesine zeyl olmak üzere kaleme alınıp mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefmüteallik buyurulmuş olan ve bir sûreti komiserlikten bâ-tezkire İdâre-i Merkeziye'ye tebliğ kılınan fıkra-yı kanûniye ile işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Mülhakat İdârcleri'nin adedine nisbetle nüsah-ı

matbû'asından yirmişer kıt'ası postaya teslîmen sû-yi vâlâlarına tesyâr kılınmış olduğundan bunların vusûlünde zikr olunan idârelere isrâsıyla her tarafta zeyl-i mezkûr mücîbince taharrî ve istifa-yı hukuk-ı idâreye begayet dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 11 Safer sene 1306 ve fi 5 Teşrinievvel sene 1304. (17 Ekim 1888)

303 Resmi dairelere verilen evraklara gereken miktarda pul yapıştırmadan veren, yeter miktarda pul yapıştırmasına rağmen iptal etmeyen ve gereğinden az pul yapıştıran memurların kendilerine kesilen para cezalarını defaten ödememeleri durumunda bu paranın maaşlarından kesileceği.

Devâir-i Resmiyye'nin Damga Resmi'ne tâbi olan makbûz senedâtı ile evrâk-ı sâireye iktizâ' eden pulu yapıştırmaksızın i'tâ' eden veya pulu yapıştırıp da hükm-i kanûna tevfîkân ibtâl etmeyen veyahut hadd-i nizâmisinden dûn pul yapıştıran me'mûrların Resm-i Damga Kanûnu'nun 22. maddesine zeyl olmak üzere kaleme alınıp mer'iyyet ahkâmına irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefmüteallik buyurularak (301) numaralı ve fi 26 Şubat sene 1305 (10 Mart 1890) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile sûreti teblîğ olunmuş olan fıkra-yı kanûniye mücîbince i'tâ' etmeleri lâzım gelen cezâ-yi nakdîyi defaten vermedikleri hâlde maâşlarından tevkif olunması hakkında Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden tanzîm olunan mazbata üzerine Meclis-i Hâss-ı Vükelâ'ca verilen karâr-ı âliyi mübelliğ olarak Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan tezkere-i aliyyenin sûret-i zîre dercen yazılan işbu tahrîrât-ı halisinin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'a-i matbû'ası postaya bi't-teslim tesyâr-ı sû-yi vâlâları kılınmış olmakla ve mütâlaasından ma'lûm olacağı vechile mezkûr tezkere-i aliyyenin mutazammın bulunduğu karâr-ı ali senedât ve evrâk-ı mezkûreye yapıştırılacak pullarla bunların ibtâlince yanlışlık ve noksan muâmele eden me'mûrînden fıkra-yı mezbure-i kanûniye hükmünce ahzı iktizâ' eden cezâ-yi nakdînin me'mûrîn-i mûmâileyhümün maâşlarından kat ve tevkif edilmesi lüzûmunu müeyyed ve hükm-i kanûni müttehim bulunmakla her tarafta ona göre îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 10 Rebiülahır sene 1308 ve fi 11 Teşrînisânî sene 1306. (23 Kasım 1890)

Tezkere-i Âliye Sûreti

Devair-i resmiyyenin Damga Resmi'ne tâbi olan makbûz senedâtı ile evrâk-ı sâireye iktizâ' eden pulu yapıştırmaksızın i'tâ' eden veya pulu yapıştırıp da hükm-i kanûna tevfîkân ibtâl etmeyen

veyahut hadd-i nizâmisinden dûn pul yapıştıran me'mûrların lâzım gelen cezâ-yi nakdîyi i'tâ' edeceklerine ve işbu cezâ-yi nakdînin me'mûr-ı mes'ulün maâşından tevkif olunacağına ve teferruatına dair damga kanûnunun 22. maddesine tezyil olunmak üzere kaleme alınan fıkarât-ı kanûniye lâyıhasının hîn-i tedkikinde tay edilmiş olan fıkra-yı ahirenin lüzûm-ı ibkası Düyûn-ı Umûmiyye komiserliğinden ve vuku' bulan iş'âr üzerine bi-l-istîzân Şûra-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden kaleme alınan mazbata meclis-i mahsûs-ı vükelâda le'de-l-mütâlaa hükm-i kanûna tevfîk hareket etmeyen me'mûrdan alınacak cezâ-yi nakdîyi nakden vermediği hâlde maâşından kat ve tevkifi tâbi olmasına nazaran bunun kanûnda tasrîhine lüzûm görülemediği cihetle fıkra-yı mezkûre tayy edilmiş ve idâre-i seniyye dahi o merkezde şerefsudûr buyurulmuş olduğundan fıkra-yı mezkûrenin tekrar dercine hâcet yok ise de Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği'nin iş'ârı vechile kanûnen lâzım gelen cezâ-yi nakdîyi vermeyen me'mûrların maâşından tevkif olunacağının me'mûrunca bilinmek için ta'mîmen iş'ârı münâsib olacağının tezekkür kılındığı beyân-ı alisiyle icrâ'-yı îcâbı şerefvârid olan fi 6 Eylül sene 1306 (18 Eylül 1890) tarihli tezkere-i sâmiyede emir ve iş'âr buyurulmuş ve meclis-i mâliye karârı ve muhasebe-i umûmiyye-i mâliye ifâdesiyle bi'l-umum devâir-i merkeziye ile vilâyât ve elviye-i müstakileye icrâ'-yı tebligât kılınmış olmakla ber-mu'cib-i karâr-ı âli muktezâ-yı hâlin icrâ' buyurulması bâbında, fi 18 Rebiülevvel sene 1308 ve fi 20 Teşrinievvel sene 1306. (1 Kasım 1890)

304 Pul yapıştırılmaksızın resmi makamlara sunulan her türlü tezkere ve dilekçeyi kabul eden, bir başka makama havale eden ve konuyla ilgili olarak işlem yapan memurların her birinden yarım Osmanlı altını para cezası alınması, eksik pul derecesine göre kesilecek para cezası miktarları.

Resm-i Damga Kanûnu'nun 26. maddesinde mesâlih-i zatiye için pulsuz kağıt üzerine makâmât-ı resmiyyeye re'sen yazılan tezkere ve takrîr ve arzuhalleri kabûl ile bir mahalle havâle eden ve muâmele icrâ' eyleyen me'mûrların her birinden yarımşar osmanlı altını cezâ-yi nakdînin alınması muharrer ve

me'mûrînin terceme-i hâl varakaları ile rabtedecekleri sûretler mesâlih-i zatiyeden ve binâenaleyh madde-i mezkûrede beyân kılınan evrâk envâından olmakla bunlara üçer kuruşluk pul vaz' etmeleri mukarrer olduğundan mikdâr-ı muayyeninden noksan pul yapıştırılmış olan evrâk sûretlerini kabûl ile bir mahalle havâle eden ve icrâ'-yı muâmele eyleyen me'mûrînden dahi ikmâl-i noksan ettirildikten sonra bi'l-nisbe cezâ-yi nakdînin yani bütün bütün pulsuz olur ise yarım altın cezâ-yi nakdînin alınacağına nazaran bunun nisbetinden meselâ nısf derecesinde noksan olur ise 25 kuruş alınması ve görülen lüzûm üzerine bir varakaya ihraç edilen suver-i adîde bir kayd hükmünde olunacağından ve cümlesi birden tasdîk olunacağından umum için yalnız üç kuruşluk pul vaz'ı ile iktifâ' olunması cânib-i hazineden sebk eden arz ve iş'âr üzerine Şûrâ-yı Devlet karârıyla şerefvârid olan fi 28 Mayıs sene 1302 (9 Haziran 1886) tarihli buyruldu-yı alide emir ve iş'âr buyurulmuş ve mücîbince îfâ-yı muâmele olunması bil-cümle vilâyât ve devâire bildirilmiş olduğu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mevrûd fi 14 Temmuz sene 1302 (26 Temmuz 1886) tarihli tezkerede iş'âr buyurulmakla idârelerimizce ona göre muâmele olunmak üzere keyfiyyet ta'mîmen izbâr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların birer mu'cible nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla her tarafta mücîbince îfâ-yı muâmele kılınması, fi 14 Zilkade sene 1303 ve fi 2 Ağustos sene 1302. (14 Ağustos 1886)

305 Her çeşit evrak ve senete yeni pullardan yapıştırılacağı, öğrenci, derviş, fukarâ' ve yardıma muhtaç kişilere ücretsiz olarak verilen geçiş tezkerelerine bile bir kuruşluk damga pulu yapıştırılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan cetvelde sefaine i'tâ' olunan mürûr tezâkirine kırkar ve talebe ve dervişân ve fukarâ' ve muhtâcîne verilen mürûr tezkerelerine kırkar paralık pul yapıştırılması muharrer ise de sefain tezkerelerine onar ve yirmişer paralık pul yapıştırılması ve talebe ve dervişan ve fukarâ' ve muhtâcîn tezâkirine pul yapıştırılmaması (372) numaralı ve fi 11 Temmuz sene 1305 (23 Temmuz 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Ahiren Resm-i Damga Kanûnu'na zeyl edilen mevâdd-ı nizâmiyye sûretinin leffiyle olunacak muâmele (300) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1304 (23 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Müteakiben icrâ' ettirilen tahkikat ve tedkikat-ı mahsûsa neticesinde mevâdd-ı müzeyyele-i

mezkûre mücîbince Resm-i Damga'ya tâbi tutulması lâzım gelen ve Dersaâdet devâir-i resmiyyesince müsta'mel bulunan evrâk ve senedâtın enva'i ve ecnasını mübeyyin tanzîm edilmiş olan cetvel ile işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından 50 kıt'ası mevâdd-ı müzeyyele-i mezkûre ahkâmının hüsn-i cereyân ve tatbîki zımnında açıktan postaya teslîmen takarrür edecek neticenin bâde bildirileceği tâbii bulunmuştur. Maa-hazâ cetvel-i mezkûr haricinde kalarak hükm-i kanûna temas eder daha bazı muâmelât evrâkına tesâdüf edilebilinmesi melhûz olmakla zîr-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde ber-vech-i muharrer bu makule evrâka tesâdüf edilecek olur ise tamimi zımnında hemen keyfiyyetin bu cânibe inhâ ve'l-hâsıl mevâdd-ı müzeyyele mücîbince bir dâire-i resmiyye tarafından mükellefîn-i ahâliye i'tâ' olunan her nevi evrâk ve senedâtın yeni pullara tabiiyeti bedîhi ve sâlif-üz-zikr mevâdd-ı müzeyyele ahkâmının tamamı-i icrâ'sı nezd-i hükûmet-i seniyyede begayet matlub ve mültezim olduğu, cetvel-i mezkûrda gösterildiği üzere aslı semene tâbi olmayarak talebe ve dervişan ve fukarâ' ve muhtâcîne meccânen verilen mürûr tezkerelerine bile ale-s-seviyye birer kuruşluk yeni pullardan yapıştırılması hakkındaki karâr-ı âli ile de ma'lûm olacağı emr-i celî bulunduğundan mezkûr cetvel ile işbu tahrîrâtın lüzûmu mikdârının seri'an Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle her tarafta ona göre tekeyyüdât-ı kâmile îfâsına ve bâ-husûs (363) numaralı ve fi 14 Teşrinisâni sene 1304 (26 Kasım 1888) ve (365) numaralı ve fi 28 Kânunuevvel sene 1304 (9 Ocak 1889) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemizde bildirildiği vechile hulûlü takarrüb eden işbu 1305 senesinde ahâliye tevzî' olunacak olan bir hayli vâridât göstereceği melhûz-ı kâvi bulunan vergi ve bedel-i askeri vesair mürettebât-ı mîriye tezkerelerinin pulsuz tevzî' edilmemesi esbâb ve vesailinin istihsâl ve istikmâline mezid-i dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 27 Cemâziyelâhir sene 1306 ve fi 16 Şubat sene 1304. (28 Şubat 1889)

Resmi Dairelerde Yapılacak İşlemlerde Damga Vergisi Oranları.

	En Düşük (Para)	En Yüksek (Para)
Hariciye		
Gerek Memâlik-i Devlet-i Âliyye'de bi't-tanzîm li-ecl-il-ihticâc memâlik-i ecnebîyede ibrâz olunacak ve gerek memâlik-i ecnebîyede tanzîm olunup Memâlik-i Devlet-i Âliyye'de li-ecl-il-ihticâc irâe edilecek her nevi evrâkın hâvî olduğu mühürlerle tercümanlarının tasdîki için alınan harcların makbûz	10	20

senedâtı		
Askeriyye		
Bedel-i nakdîye mukabil verilen makbûz senedâtı ve şayet ayrıca makbûz verilmez ise bedel-i nakdî tezkereleri.	-	20
Liman		
Sefaine i'tâ' olunan mürûr tezkereleri	-	40
Liman ve Şamandıra ve Süferâ rüsûmuyla sefainin tasarruf ilâmı harçları ve sefâin ve kayıkların inşaat-ı ruhsatiyesi gibi rüsûm ve tekâlîfin makbûz senedâtı.	10	20
Osmanlı sancağını hâmil sefaînin ferâğ ve intikal mazbataları binde yarım.	Binde 1/2	
Kayıkçı ve mavnacı tezkereleriyle Liman Nizâmnâmesi'ne mugâyir hareket edenlerin i'tâ' edecekleri cezâ-yi nakdîlerin makbûz senedâtı.	10	20
Orman ve Maden		
Orman mahsûlâtının iskelelere nakli için i'tâ' olunan ilmühaberlere hasbî tezkerelere kıyasen.		20
Mezkûr ilmühaberin ahzıyla iskelelerden i'tâ' olunan imrâriye ve orman mahsûlünün % 10'unun tahsîl olunduğunu mübeyyin öşr tezkereleri rüsûmat-ı mâdeniyenin ahzını mübeyyin makbûzlar	10	20
Orman maden nizâmnâmelerine mugâyir harekette bulunanlardan alınacak cezâ-yi nakdîlerin makbûz senedâtı.	10	20
Bâb-ı Vâlâ-yı Meşihât		
Harc ve rüsûmun ahz ve kabzını mübeyyin verilecek makbûz senedâtı.	10	20
Şehremâneti		
Esnaf tezâkiri ve beş kuruştan yukarı olan kantar ve çeki ve kile ve tenzifiye rüsûmuyla evzân ve ekyalın ayar resmi ve ebniye ve inşaat ve tamirat ve bunların keşifleri ve fuhuşhanelerin sıhhiye me'mûrları tarafından muayenesi ve kotra ve zebhiye ve her nevi oyun ruhsatiye rüsûmu ve hayvan ahz ve îtasından ve mücevherâttan alınan rüsûm-ı ihtisâbiye ve su nezâretinde vuku' bulan mâ-i leziz ferâğ ve intikali için alınan harçlar ve saire makbûz senedâtı ile mugâyir-i nizâm harekette bulunanlardan alınacak cezâ-yi nakdînin makbûz senetleri.	10	20

Gazhane		
Rüsûmun ahz ve istîfâ'sı için i'tâ' olunan makbûz senedâtı.	10	20
Hizmetkârân İdaresi		
İdâre-i mezkûre tarafından i'tâ' olunan tezkereler.	10	20
Vergi İdaresi		
Vergi ile emlâkın ta'dîl-i kıymeti için istînâfen vuku' bulan keşif harcına mukabil i'tâ' olunan makbûz senetleri	10	20
Tıbbiye İdaresi		
Her nevi harç ve rüsûm ve nizâmât-ı tıbbiyeye mugâyir harekette bulunanlardan alınacak cezâ-yi nakdîler makbûz senetleri.	10	20
Zabtiye		
Mürûr tezâkiri	1 Kuruş	
Pasaport	3 Kuruş	
Sayd-ı şikâr tezâkiri	3 Kuruş	
Zabıtaca alınacak cezâ-yi nakdîlerin makbûz senedâtı	10	20
Talebe ve dervişan ve fukâra ve muhtâcîne meccânen verilen mürûr tezkereleri	1 Kuruş	
Nüfus İdaresi		
Tahrîr-i nüfus nizâmnâmesi mücîbince ahz ve tahsîl olunan rüsûm ile cezâ-yi nakdîlerin makbûz senedâtı.	10	20
Defter-i Hakanî		
Adiyen ve katiyyen ve tavsi'en ve istilâlen ve ifrâzen ve vefaen vuku' bulacak ferâğ ve intikal zabtnâmeleri.	Binde 1/2	
Hazine-i hassa emlâkının efrada ferâğ ve intikalinde tanzîm olunacak zabtnâmelere.	Binde 1/2	
Ferâğ ve intikal ve husûs harcları olarak gerek kat'iyyen ve gerek vedîaten alınan mebâliğin makbûz senedâtı.	10	20
İcâreteynli vakıflardan mütevelliler vasıtasıyla alınan icâre-i muaccele makbûz senetleri.	10	20
Dahiliye		
Me'mûrîn muhâkemesi için Şûrâ-yı Devlet ve	10	20

Mecâlis-i İdâre'den alınan masârif-i muhâkemenin makbûz senetleri.		
Tekaüd Sandıkları		
Vakit ve zamanıyla verilmeyip de muahharen hakk-ı tekaüdü temin için te'diye edilen Tekâüd Sandığı aidatına mukabil me'mûrîne verilen makbûzlar.	10	20
Adliye		
Mahâkim-i hukukiye ve cezaiyye ile mukavelât muharrirleri ve icrâ' me'mûriyyeti ve şuabât-ı mahsûsa-i sâire tarafından alınan harçlara mukabil i'tâ' olunacak makbûz senetlerine veya makbûza mukabil yapıştırılacak adliye pulları zîrine ve hüküm olunan her nevi cezâ-yi nakdîlerin makbûz senedâtına.	10	20
İdâre-i Mahsûsa		
Cezâ-yi nakdîlerin ahz ve tahsîlini mübeyyin i'tâ' olunan makbûz senedâtı.	10	20
Rüsûmat		
Her nevi hasbî gümrük tezkereleri.		20
Meblâğı şâmil her nevi tezâkir.	10	20
Depozito ve resm-i gümrük ve araziye resmi ve cezâ-yi nakdîlere mukabil verilecek makbûz senedâtı.	10	20
Hazine-i Hassa		
Hazine-i Hassa hesâbına ahz olunan a'şârın ahz ve kabzını mübeyyin i'tâ' olunan makbûz senedâtı.	10	20
Galata Borsası		
Rüsûmun ahz ve kabzını mübeyyin i'tâ' olunan makbûzlar.	10	20
Ticaret Odası		
Mezkûr Odaca icrâ' olunan kayd ve tasdîk ve muâmelât-ı sâire için alınan harç ve rüsûmun makbûz senedâtı.	10	20
Sarraflar Kethüdâlığı		
Sarraf esnafından alınan rüsûm-ı senevîyyenin alındığını mübeyyin verilecek makbûz senetleri.	10	20
Evkâf		
Emlâk-ı mevkûfeden alınan icâre-i vahidenin makbûz senedâtı.	10	20
Mahkeme-i teftiş cânibinden istihsâl kılınan harç ve rüsûmun makbûz senedâtı.	10	20

Maliye		
Vergi ve ağnâm ve a'şâr tezkereleri.	10	20
Bil-cümle hasbî tezâkir.		20
Meskûkat-ı Şâhâne İdaresi		
Külçe veya sikkelerin tevziinde i'tâ' olunan makbûz senedâtı.	10	20
Fenerler İdaresi		
Her nevi rüsûm ve cezâ-yi nakdîlerin makbûz senedâtı.	10	20
Haliç Dersaâdet Vapurları İdaresi		
İdâre-i mezkûre muâmelâtına mutazarri olarak efrada verilecek makbûz senetleri.	10	20

306 **Senet ve evraklara yapıştırılan damga pullarının başka bir evrakta tekrardan kullanılmaması amacıyla gerektiği şekilde iptal edilmesi, daha önceden kullanılan pulları tekrardan kullananlar hakkında yasal işlem yapılması.**

Senedât ve evrâk üzerine yapıştırılmakta olan damga pulları muahharen diğer evrâkta dahi sui-isti'mâl olunmamak üzere bunların gerek yapıştırılması ve gerek ibtâli hükm-i nizâma muvâfık olup olmadığına lâyıkıyla dikkat edilmesi ve mükerrer pul isti'mâl edildiği tahakkuk edenler haklarında hükm-i kanûnun îfâ kılınması zımnında bil-cümle devâir ve mahâkime tebligât icrâ'sı lüzûmu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne tebliğ ve iş'âr olunarak fi 29 Zilhicce sene 1300 ve fi 19 Teşrinievvel sene 1299 (31 Ekim 1883) tarihiyle alınan tezkere-i cevâbiyede mücîbince bil-cümle devair ve vilâyâta icrâ'-yı teblîgat olunduğu iş'âr buyurulmuş ve bu muâmeleye hasbe'l-vazife bizim İdâreler me'mûrları taraflarından daha ziyâde dikkat ve i'tinâ' olunması lâzıme-i hâl ve maslahattan olarak herhangi me'mûrumuzun şu muâmeleye adem-i dikkat ve i'tinâsı tebeyyün ederse hakkında nizâmen mukarrer olan muâmelenin icrâ'sından başka vazifesince dahi mes'ul tutulacağı mukarrer bulunmuş olduğundan buraları ma'lûm olarak ona göre bu işte dahi bi-l-hâssa i'tinâ' ve dikkatle îfâ-yı tamamı-i vazife olunması husûsu Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılınmış olmakla bunların mezkûr idârelere bil-irsal her tarafta mücîbince hareket ve dikkat olunması, fi 10 Muharrem sene 1301 ve fi 29 Teşrinievvel sene 1299. (10 Kasım 1883)

307 Taşralarda bulunan şer'iyye, nizamiye ve icrâ' mahkemeleri ile bunların şubelerinde damga kanununa riayet edilip edilmediğinin kontrol edilmesi, tamamen pulsuz veya gereğinden az pul yapıştırılmış ve gerektiği şekilde iptal edilmemiş evrak görüldüğünde idarelere bilgi verilmesi.

Taşra Mahâkim-i Şer'iyye ve nizâmiyye ve icrâ'iyesi ile onların şuabatında ve mahalleri devair-i hükûmetinde Resm-i Damga Kanûnu ahkâmının tamami-i icrâ'sına riâyet ve dikkat edilip edilmediğinin esna-yı devir ve teftişlerinde bi't-tedkik Resm-i Damga'ya tâbi evrâk ve senedât miyânında hilâf-ı kanûn hiç pul yapıştırılmamış veya pulları nisbet-i nizâmiyyesinden dûn vaz' edilmiş veyahut nizâmın tarif ettiği vechile ibtâl kılınmamış olanları görüldüğü hâlde hemen İdâremize ma'lûmât îtasıyla icâb-ı kanûniyesinin icrâ'sı zımnında taşrada bulunan bil-cümle adliye ve Mâliye Müfettişleri'ne teblîgat îfâsı o bâbda vuku' bulan iş'ârımız üzerine Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne divân-ı muhasebât riyâset-i aliyyesine bildirildiği Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan fi 7 Teşrinievvel sene 1301 (19 Ekim 1885) tarihli tezkerede iş'âr buyurulmuş ve kanûn-ı mezkûr ahkâmının mahâkim ve şuabâtıyla mahalleri devâir-i hükûmetinde tamami-i icrâ'sına riâyet ve dikkat edilip edilmediğini tedkik ve taharrîye ve îcâbı halinde Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na mu'âvenete zikr olunan adliye ve Mâliye Müfettişleri'nin me'mûr oldukları bilinerek Resm-i Damga Kanûnu'nun ahkâmının hüsn-i muhâfazasına i'tinâ' olunması lâzım geleceği ta'mîmen iş'âr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 80 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan her tarafta mücibince dikkat-i mütemadiye icrâ'sında bulunulması, fi 19 Muharrem sene 1303 ve fi 17 Teşrinievvel sene 1301. (29 Ekim 1885)

308 Damga Vergisi Kanûnu'nun bazı maddelerinde değişiklik yapıldığı, tapu ferâğ ve intikal işlemlerinde binde yarım oranında yeni pullardan kullanılacağı.

Yeniden Resm-i Damga'ya tâbi tutulan evrâk hakkında Resm-i Damga Kanûnu'na tezyil edilen mevâdd-ı nizâmiyyede münderic zabtnâmelerin taşralarca ferâğ ve intikal muâmelât-ı resmiyyesinin icrâ'sını müteakib ashâb-ı emlâk ve araziye verilen muvakkat ilmühaberlerin olduğu Bitlis vilâyeti defterdarlığından vuku' bulan sual üzerine bi'l-muhabere Defter-i Hakânî Nezâret-i Celîlesi'nden cevaben bildirilmekle keyfiyyet vilâyet-i müşârünileyha ile bu bâbda bir gûne tereddüte mahal kalmamak üzere vilâyet-i sâire ve

elviye-i müstakileye ta'mîmen tebliğ buyurulmuş olduğu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden varit olan fi 10 Kânûnusânî sene 1304 (22 Ocak 1889) tarihli tezkerede iş'âr buyurulmuş ve şu hale nazaran mevâdd-ı müzeyyele-i mezkûre mücîbince ferâğ ve intikal muâmelesinde o bâbdaki tahrîrât-ı umûmiyyemizde gösterildiği vechile binde yarım itibarıyla sarfı iktizâ' eden yeni pulların Dersaâdet'de zabtnâmelere ve taşralarda dahi ashâbı yedinde verilegelen muvakkat ilmühaberlere ilsâkı lâzım geleceği anlaşılarak sûret-i muâmele idârelerimizce de ma'lûm olmak ve bir yanlışlığa ve iştibâha mahal kalmamak üzere işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin nüsah-ı matbû'asından Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyir-i sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların vusûlünde mezkûr idârelere isrâsıyla mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 4 Recep sene 1306 ve fi 22 Şubat sene 1304. (6 Mart 1889)

309 Kara avcılığı tezkereleri ile pasaportlara özel işaretli üç kuruşluk pul yapıştırılması gerekirken bazı yerlerde 10 paralık pul yapıştırıldığı, yasalara aykırı olan bu tür uygulamalara son verilmesi, aksi halde sorumlular hakkında işlem yapılacağı.

İdârelerimizden verilen sayd-ı mahi ruhsat tezâkirine (300) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1304 (23 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin birinci fıkrasında gösterilen pasaport ve sayda mahsûs işaretli üçer kuruşluk müşterek pullardan yapıştırılması lâzım gelir iken bazı yerlerde devair-i resmiyye makbûzatına mahsûs onar paralık pullardan yapıştırılmakta olduğu elde edilen birkaç kıt'a tezkereden anlaşılarak îcâbı icrâ' kılınmış ve bu hâl nizâmât ve evâmir-i mevcûdenin nazar-ı dikkatte tutulmamasından münbeis olacağı cihetle bâdileri hakkında müstelzim mes'uliyet-i şedide olacağı derkâr bulunmuş olmasıyla bâdema usûl-i müttehize dâiresinde îfâ-yı muâmeleye dikkatle aksi hâl vukuunda bâdilerinin şedîden mes'ul tutulacağı bilinip ona göre hareket olunması zımnında keyfiyyetin ta'mîmen ihtârına lüzûm görünerek işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 30 kıt'a nüsah-ı matbû'ası açıktan postaya teslîmen gönderilmekle bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla her tarafta nizâmât ve evâmir-i mevcûde mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkat olunması, fi 19 Rebiülahır sene 1307 ve fi 30 Teşrinisâni sene 1305. (12 Aralık 1889)

310 1 Mart 1291'den itibaren Osmanlı topraklarında işbu nizâmnâme hükmünce düzenlenen her çeşit evrak ve senete

pul yapıştırılmadıkça veya damgalanmadıkça işlem görmeyeceği, kabul edilmeyeceği ve işleme konulmayacağı, talep konusu işin niteliğine göre evraklara ne kadarlık pul yapıştırılacağı.

1291 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1875) mevki-i icrâ'ya konulmuş olan Damga Resmi Nizâmnâmesi'nin birinci maddesinin son fıkrasında bil-cümle hamûle senetleriyle mahâkim ve mecâlis-i Devlet-i Âliyyede li-ecl-il-ihticâc ibrâz olunabilecek kâffe-i senedâtın Damga Resmi'ne tâbi olacağı ve 13. maddesinde memâlik-i ecnebîyede ve Memâlik-i Devlet-i Âliyye eyâlatından işbu nizâmnâme hükmünce resm-i damga usûlü câri olmayan mahallerde tanzîm olunan veyahut tedâvüle çıkarılan her nevi evrâk ve senedat ve tahvîlât işbu nizamnamenin icrâ' olunduğu bir mahalle vürûdunda damgalanmadıkça veyahut üzerine pul yapıştırılmadıkça tedâvül edemiyeceği ve hiçbir muâmelesi icrâ' olunamayacağı ve mezkûr nizâmnâmeye merbût tarifede hamûle senedâtının 10 para ve kayd sûretlerinin üç kuruştan resm îfâ edeceği muharrer ve mestûr olduğuna ve nizâmnâme-i mezkûr ahkâmı 1291 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1875) mer'iyy-ül-icrâ bulunduğuna nazaran bu bâbda yani ale-l-umûm hamûle senedâtı ile manifestolar hakkında olunacak muâmelece bir gûne yanlışlık vukua getirilmemek üzere ber-vech-i âtî izahat-ı lâzime îtasına ibtidar olunmuştur. Şöyle ki;

1) Hamûlesinden maksad bir denk veya eşyanın sefîneye tahmîl ve teslim olunduğunu mübeyyin olup elsine-i ecnebîyede konşimento veyahut poliçe dikariko veya sâir isimle mâruf olan senetlerle kezâlik bir eşyanın bir mahalden diğer mahalle nakli için demir yolları idâreleriyle her nevi araba ve makaracı ve emânetçi vesair nakıllara teslim olunduğunu müş'ir bunlar tarafından verilen bilet ve senetler olduğu cihetle işbu senetler ister bir eşyanın Memâlik-i Mahrûsanın bir mahallinden diğer mahalline veyahut Memâlik-i Mahrûsa'nın bir tarafında memâlik-i ecnebîyeye nakli için verilmiş olsun ve ister Memâlik-i Mahrusa'ya nakil olunmak üzere memâlik-i ecnebîyenin veyahut Memâlik-i Devlet-i Âliyye eyaletinden işbu nizâmnâme hükmünce resm-i damga usûlü câri olmayan mahallerde tanzîm olunmuş bulunsun bunların cümlesine 10 paralık pul yapıştırılıp nizâmnâmenin 15. maddesi mücîbince ibtâl olunacaktır. Şu kadar ki; memâlik-i ecnebîyede veyahut eyâlet-i mümtazede yapılmış olan bu misillû senedât mezkûr nizâmname mücîbince yapıştırılması iktizâ' eden pulu hâmil olmaksızın gelmesi tâbii

olduğundan bunların bu tarafa vürûdunda sâhib veya hâmilleri ma'rifetiyle üzerine kezâlik 10 paralık pul yapıştırılıp mühür veya imzalarının bir kısmı yürütülerek ibtâl olunmadıkça hiçbir muâmelesi icrâ' olunmayacaktır.

2) Gümrüklerde teslim etmiş oldukları denk ve eşyanın ashâbına îtası için sefîne kumpanya ve kaptanları ile sair nakıllar tarafından ekser mahallerde gümrüklere verilmekte bulunan ve konşimento ve bilet makamına kaim olan ordinolara dahi 10 paralık pul yapıştırılıp Damga Nizâmnâmesi'nin 15. maddesi mücîbince ibtâl edilecektir.

3) Bir sefîne ve katar veya sair vesâit-i nakliyenin hamûlesini mübeyyin olan manifesto ve liste ve nâm-ı âherle mâruf defterler ve sûretlerinin beher nüshasına ashâbı yani bunları tanzîm eden acente vesair nakıllar tarafından üç kuruşluk pul yapıştırılıp zikr olunan 5. madde mücîbince ibtâl ve eğerki bunlar memâlik-i ecnebîyede veyahut eyâlet-i mümtâzede tanzîm olunmuş ise bu tarafa vürûdunda birinci fıkrada gösterildiği vechile sâhib veya hâmilleri ma'rifetiyle üzerine resm-i nizâmisine muadil üç kuruşluk pul yapıştırılıp usûlü üzere kezâlik ibtâl olunmadıkça hiçbir muâmelesi icrâ' olunmayacaktır.

4) Manifesto veya listesi bir gümrüğe verilen hamûle ceste ceste mavnalarla gümrüğe çıkarılmak için beher mavnada bulunan denklerin adet ve mahiyetini mübeyyin sefîne kaptanları tarafından mezkûr manifesto ve listelere mahsuben verilen pusulalara dahi usûlü üzere 10 paralık pul yapıştırılmış olacaktır.

5) Zikr olunan konşimento ve bilet ve manifesto vesair senedât müteaddid nüsha üzerine tanzîm olunduğu takdîrde dahi isti'mâl olunacak nüshalar makbûl olmak için beheri üzerine usûlü vechile pul yapıştırılması îcâb edecektir.

6) Her nevi hamûle senedâtı ile ordinolar için resm-i damganın îfâsı yukarıda beyân olunduğu üzere pul yapıştırmakla olur ise de işbu senedât Dersaâdet'de kable'l-imza Damga İdâresi'ne ibrâz olunduğunda resm-i maktu 10 paralık bir adet soğuk damga darbettirmekle dahi olunabilecektir.

7) Gerek vapur acenteleri ve gerek demiryolu idâreleri ve sair nakiller tarafından Rüsûmat İdâreleri ile sair mevki-i resmiyyeye tahrîren vuku' bulacak tebligâtın kırkar paralık arzuhâl ve istek edenlerin üç kuruşluk tezkere ve takrîrlik kağıt üzerine yazılması veyahut işbu teblîgatı hâvî

olan evrâka o kıymet ve nisbette usûlü üzere pul yapıştırılması lâzım gelecektir.

8) Damga Nizâmnâmesi ahkâmına tevfîkân pul yapıştırılmamış olarak gümrüklere ibrâz olunacak manifesto ve konşimento ve ordino ve senedât-ı saire-i mezkûre resm-i maktua tâbi olan neviden bulundukları cihetle sahibine resm-i nizâmisine muadil pul vaz' ettirildiğinden başka yarım Osmanlı altınından üç Osmanlı altınına kadar cezâ-yi nakdînin alınması nizâmnâme-i mezkûrun 19. maddesinde muharrer ise de işbu cezâ-yi nakdînin mikdârının ta'yîn ve istîfâ'sında beyhûde mübâhasât ve münâkaşaya ve tehir-i maslahata mahal bırakılmamak için bil-cümle Rüsûmat İdâreleri'nde iki para Damga Resmi'ne tâbi olan evrâkın beher nüshasından yarım Osmanlı altını ve resm-i damgası 10 para olanından sikke-i hâlise olarak 75 kuruş ve 20 para olanından bir altın ve bir kuruş olanından bir buçuk altın ve üç kuruş olanından iki altın ve-l-hâsıl 10 kuruş Resm-i Damga îfâsı lâzım gelen evrâktan üç altın cezâ-yi nakdînin talep ve ahz olunarak evrâk-ı sahîha icmâline îrâd kayd ve imlâ'sı usûl ittihâz kılınacaktır.[1]

9) İşbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisi mücibince ahzı lâzım gelen damga resmleriyle muâmele-i cezaiyyenin icrâ'sı zımnında Karadeniz ve Akdeniz sevâhili için şehr-i Nisan'ın ibtidasına ve Afrika sevâhili için şehr-i mezkûrun on beşine ve Bahr-i ahmer ve Basra Körfezi sevâhili için şehr-i Mayıs'ın ibtidasına kadar mehl ta'yîn olunup 1291 senesi Mart'ı ibtidasından (13 Mart 1875) zikr olunan mehiller inkızâ'sına değin irade bulunan eyyâmda sevâhil-i mezkûrede bulunan acenteler tarafından tanzîm olunan sâlif-üz-zikr konşimento ve manifesto ve liste ve ordinoların sâhib ve hâmillerine yalnız resm-i nizâmisine muadil pul yapıştırılarak idâre mührüyle bi't-temhîr ibtâl olunması ve imhâl-i mezkûrenin inkizâsından sonra yapılmış ve imzalanmış olan evrâk-ı muharrere nizâmı vechile pul yapıştırılmamış olarak ibrâz olunduğu hâlde cezâ-yi nakdîsi dahi istîfâ' olunmadıkça bir gûne muâmele icrâ' olunmaması lâzım gelecektir.

İşbu tafsîlâttan ve evvel ve âher icrâ' kılınan vesâyâ ve ihtârâttan müsteban olacağı ve fi 20 Zilhicce sene 1289 (18 Şubat 1873) tarihli tahrîrât-ı

[1] İşbu 8. fikrada maktu pullardan alınacak cezâ-yi nakdî hakkında gösterilen derecenin hükmü (376) numaralı ve fi 9 Mart sene 1302 (21 Mart 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedilmiştir.

umûmiyyemizle bildirildiği üzere nizâmnâme-i mezkûrun tamami-i icrâ'-yı ahkâmı büyük ve küçük bil-cümle me'mûrîn-i rüsûmiyyenin vezâifinden ve aksi takdîrde mes'uliyet-i şedide tahtında kalınacağı vâzıhadan olmasıyla hilâf-ı nizâm ve iş'âr muâmele vukua gelememesi esbâbının istihsâline i'tinâ' ve dikkat ve her tarafta lüzûm-ı mikdâr evrâk-ı mütenevvia ve pullar bulundurularak resimsiz evrâk-ı âdiye isti'mâline ve bir gûne sızıldı ve şikâyete meydan verilmemesi vesâilinin istikmâline nasb-ı nefs-i ihtimâm ve gayret olunması husûsunun ta'mîmen tebliği lüzûmu Damga İdâresi'nden olunan ihtâr üzerine bi'l-havâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde kılınmış ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne beyân ve iş'âr ve mülhakatınızın adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhibbinin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası dahi leffen taraf-ı vâlâlarına tesyâr olunmuş olmakla birer mu'cible mülhakatınıza bi'l-isrâ vech-i meşrûh üzere icrâ'-yı muâmeleye himmet ve i'tinâ' buyurmaları, fi 17 Safer sene 1292 ve fi 13 Mart sene 1291. (25 Mart 1875)

311 **Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezi'ne gönderilmek üzere vapurlara teslim edilen vergi hasılat bedelleri karşılığında düzenlenen taşıma belgelerine onar paralık pul yapıştırılıp iptal edilmesi, pul yapıştırılmamasından dolayı acentelerin ve İdare memurlarının para cezalarına maruz kaldığı, bu konuya gerekli hassasiyetin gösterilmesi.**

Vapurlara teslîmen gönderilmekte olan hâsılat akçeleri için acentelerden alınıp gönderilen hamûle senetlerine Resm-i Damga Kanûnu mücîbince onar paralık birer pul yapıştırılıp nizâmı dâiresinde ibtâl edilmesi muktezî iken bazen işbu pul hiç yapıştırılmamakta ve bazen dahi yapıştırılıp ibtâl olunmamakta ve şu mübâlâtsızlık ise îcâbına göre acenteleri ve me'mûrlarımızı cezâ-yi nakdî îtasıyla zarardide eylemekte olduğundan işbu hamûle senetlerine nizâmı vechile pul yapıştırılarak yapıştırılan pulu imza veya tarih ile ibtâl edilmesine i'tinâ' ve dikkat edilmesinin bir kere daha ta'mîmen ihtârı münâsib görülüp sair Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine teblîğ-i keyfiyyet olunduğu misillû dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki hasılâtını doğruca İdâre-i Merkeziye'ye gönderir sahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen irsâl-i sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla işbu pul maddesine dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 17 Ramazan sene 1301 ve fi 28 Haziran sene 1300. (10 Temmuz 1884)

312 **Damga Vergisi Kanûnu'na göre ücretsiz olan her çeşit**

kefalet senedinin 10 kuruş değerindeki kıymetli evrağa yazılması, herhangi bir suçtan dolayı gözaltına alınan ve yargılaması devam eden şahıslardan şahsi kefalet dolayısıyla 10 kuruş ve aynı şekilde hapishaneden çıkan şahıslardan da 10 kuruş tutarında kıymetli evrak bedeli alınması gerektiği, ancak bu bedeli ödeyemediği için tahliye edilmeyen kişilerin hapishane bakım masrafları daha fazla tuttuğundan bu kişilerce bir kefil gösterildiği taktirde kefaletnâmelerinin bir kuruşluk varakaya yazılabileceği.

Damga Resmi Nizâmnâmesi mücîbince bilâ-semen olan her nevi kefâlet senetlerinin 10 kuruşluk varaka-i maktuaya yazılması lâzımeden ise de müstagnî-i izah ve beyân olduğu üzere vakitli vakitsiz töhmet-i cezaiyye ile hükûmetçe celb olunan birtakım eşhâsın kabahati derecesi ta'yîn etmeden derhal habs ve tevkifi yoluna gidilemeyeceğine mebnî müddet-i muhâkemesi zarfında kefâlet-i nefsiyeye rabtı zaruri olup ancak bu misillû eşhâstan ekserinin bi-kudret olması cihetle kendilerinden aranılan 10 kuruş varaka bedelini i'tâ' edemeyerek dûçâr-ı müşkilât olmakta oldukları gibi mahbesten çıkmaları lâzım gelen bazı mahbusîn dahi kezâlik kefâlet-i nefsiyeye rabt olunmak iktizâ' edeceğinden bunlardan bi-kudret olanlar dahi mezkûr varaka bedelini vermemekte olduklarından tesviyesi için icbarları tarafına gidilip de mahbusta bırakılmak lâzım gelse adem-i iktidârlarından nâşî kendilerine emsâli misillû o mikdâr ve daha ziyâde ta'yinat sarf edilmekte olduğundan ve bu sûret aranılan fevaide karşı hasarı müstelzim bulunduğundan ve alc'l-husûs talebe-i ulûmdan ve efkar-ı fukarâ'dan diyar-ı âhere âmed şod edenlerin ahvâline merhamet-i mahsûsa olmak üzere meccânen sarı renkte birer mürûr tezkeresi verdirildiği hâlde bunların nizâmen îtaya mecbûr oldukları kefâlet senetlerinin onar kuruşluk varakaya yazdırılması muvâfik-ı maslahat olamayacağından bu gibi eşhâsın verecekleri kefâlet senetleri hakkında sûret-i sâlimede bir usûl ittihâzı teshîl mesâlih-i câriyeyi mücîb görünmüş olduğundan icrâ'-yı îcâbı bazı mahalden ihtâr ve iş'âr olunması üzerine iktizâsı le'de't-teemmül bilâ-semen olan her nevi kefâlet senetlerinin 10 kuruşluk varaka-i sahîhaya ve meblâğ-ı muayyen üzerine tanzîm olunanların hâvî olduğu mebâliğin târifedeki derecesine göre varaka-i nisbîyeye tahrîr ettirilmesi lâzımeden olup bu bâbdaki ahkâm-ı nizâmiyyeye tamamıyla i'tinâ' kılınmak üzere yalnız kefâlet-i nefsiye yani bir cünha ve kabahatten dolayı hükûmete celb olunan bir şahsın muhâkemesi hitâm buluncaya kadar bir tarafa firar etmeyip Hükûmet tarafından istenildikçe getirileceğine ve şayet

getirilemez ve mahkûm olur ise kendi nefsini onun yerine ikâme edeceğine dair diğer bir şahsın kefâletnâmesinin kaydiye ve mürûriyye ve saire ilmühaberlerine mahsûs olan bir kuruşluk varakaya yazdırılması ve fakat bu misillû kefâlet-i nefsiyyeyi şâmil olan bir senet derûnunda sair gunâ mukâvele veyahut taahhüt dahi münderic olur ise bunun artık bir kuruşluk kağıda yazılması câiz olmayıp bâlâda gösterildiği üzere îcâbına göre 10 kuruşluk maktuaya veyahut varaka-i nisbîyeye ve talebe-i ulûmdan alınacak kefâlet senedi bahsine gelince işbu kefâlet senedi denilen bir şahsın talebe-i ulûmdan olduğunu mübeyyin müderrisi tarafından verilen şehâdetnâmeden ibâret ise bunların dahi sâlif-üz-zikr bir kuruşluk ilmühaber varakasına yazılması usûl ittihâz olunduğu hâlde tas'ibât ve müşkilât-ı vâkıa ber taraf olduktan başka hiçbir nâm ve sebeple evrâk-ı âdiye üzerine kefâletnâme isti'mâl olunamaması gibi inzibât-ı muâmeleyi istilzâm edeceği anlaşıldığı cihetle icrâ'-yı îcâbı cânib-i Bâb-ı-âlî'den istîzân alınarak bu kere fi 13 Cemâziyelevvel sene 1292 ve fi 5 Haziran sene 1291 (17 Haziran 1875) tarihiyle murakkaman şereftevârid eden tezkere-i sâmiye-i cenâb-ı sadâret penâhide o sûretle îfâ-yı muktezası bi't-tensîb sûret-i hâl devâir-i lâzime ile ta'mîmen vilâyâta ve elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına irade ve teblîğ buyurulduğu emr ve iş'âr buyurulmuş olduğundan keyfiyyetin Rüsûmat İdâreleri'ne dahi ta'mîmen teblîği lüzûmu lede'l-havâle Damga İdâresi'nden ifâde ve inbâ ve o vechile îcâbı bi'l-icrâ' işbu tahrîrât-ı muhibbi nüsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası dahi leffen nezâret-i behiyyelerine irsâl ve isrâ' kılınmış olmakla ale-l-usûl mülhakatınıza irsâliyle ba'de-zîn her tarafta mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 23 Recep sene 1292 ve fi 13 Ağustos sene 1291. (25 Ağustos 1875)

313 Medrese talebeleri ile ufak suçlardan dolayı aranılan şahıslardan alınacak kefaletnâmelere birer kuruşluk, şahsi kefaletler ile teminat mektuplarına 10 kuruşluk, orduya katılacak kişilerden talep edilen kefaletnâmelere ise bir kuruşluk pul yapıştırılması.

Talebe-i ulûm ile cünhâ ve saireden dolayı hükûmetten talep edilen eşhâstan alınacak kefâletnâmelere birer kuruşluk pul yapıştırılması (312) numaralı ve fi 13 Ağustos sene 1291 (25 Ağustos 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer bulunmuş ve ahiren taraf-ı senâ-verîden yazılan (314) numaralı ve fi 15 Teşrînisânî sene 1300 (27 Kasım 1884) ve (316) numaralı ve fi 3 Kânûnusânî sene 1300 (15 Ocak 1885) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye ile cünhâ ve kabahattan dolayı cânib-i hükûmetten istenilen eşhâstan alınacak kefâlet-i nefsiyye ile kefâlet-i nakdîye varakalarına ve asâkir-i zabtiyeye dehâlet

edeceklerden talep edilen kefâletnâmeye onar kuruşluk pul yapıştırılması bildirilmiş olup ancak o bâbda cereyân eden müzâkereyi mutazammın Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden kaleme alınıp bir sûreti Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden sû-yi halisiye tebliğ kılınan mazbatada silk-i zabtiyeye dehâlet edecekler ile cünhâ ve saireden dolayı hükûmetten talep edilen eşhâstan ve talebe-i ulûmdan alınacak kefâletnâmelerin bazı esbâba mebnî tea'mül-i kâdimi vechile birer kuruşluk varakaya yazılması taht-ı karâra alındığı muharrer olup karâr-ı vaki-i mezkûre Meclis-i İdârece dahi muvaffakat edilmesiyle keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 nüshası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan vusûlünde bâ-mu'cib mülhakat-ı mezkûreye irsâliyle ba'de-zîn ber-vech-i karâr mebhûs o makule evrâka kırkar paralık pul yapıştırılmasına mütemâdiyen dikkat edilmesi, fi 3 Recep sene 1308 ve fi 31 Kânûnusânî sene 1306. (12 Şubat 1891)

314 Şer'iyye, nizâmiyye ve ceza mahkemeleri ile şubelerince düzenlenen ve tebliğ edilen celb, davet ve ihzâr varakalarına 20 paralık pul yapıştırılması gerektiği halde çoğuna yapıştırılmadığı, ceza mahkemeleri ile polis merkezlerinden alınan kefaletnâme evraklarına 10 kuruşluk pul yapıştırılması gerektiği halde bu konuyla ilgili bir düzenleme bulunmadığı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Mahâkim-i Cezaiyye ile şuabâtından tanzîm ve tebliğ olunacak celb ve davet ve ihzâr varakalarına yirmişer paralık pul yapıştırılması hakkında muharrer olan fıkranın hükmü Mahâkim-i Cezaiyye ile şuabâtı olan devair-i istintâkiyeden tanzîm olunacak celb ve davet ve ihzâr varakalarına pul yapıştırılmamasına dair (315) numaralı ve fi 27 Mart sene 1301 (8 Nisan 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer bulunan fıkra ile feshedildiği ve Mahâkim-i Cezaiyye ile Polis Meclisleri'nden alınan kefâlet-i nakdiye ve nefsiye varakalarına onar kuruşluk pul yapıştırılacağı gösterilmiş ise de cünha ve saireden dolayı hükûmetten celb olunacak eşhâstan alınacak kefâletnâmelere kırkar paralık pul yapıştırılması (313) numaralı ve fi 31 Kânûnusânî sene 1306 (12 Şubat 1891) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu bilinmek için işbu şerh verilmiştir.

Mahâkim-i Şer'iyye ve nizâmiyye ve cezaiyye ile onların şuabâtından tanzim ve teblîğ olunan celb ve davet ve ihzâr varakalarına 20 paralık pul yapıştırılmak iktizâ' eder iken ekserisine pul yapıştırılmadığı gibi mahâkim-i cezaiyye ile Polis Meclisleri'nden alınan kefâlet-i nakdîye ve nefsiye varakalarına dahi Resm-i Damga Kanûnu'nun Rüsûm-ı Maktua Tarifesi mücîbince onar

kuruşluk pul yapıştırılmak lâzım gelir iken mahâkim ve mecâlis-i mezkûrece de buralarına atf-ı nazar olunmadığı Nezâret-i Umûmiyye'ce bi'l-istihbâr Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne mürâcaâtla alınan cevabda işbu mugayir-i kanûn cereyân eden hâlâtın men'iyle muhâfaza-i ahkâm-ı kanûniyeye riâyet ve dikkat edilmesi zımnında îcâb edenlere tebligât-ı mukteziye icrâ' olunduğu iş'âr buyurulmuş ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen bildirildiği gibi zîr-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen bildirildiği gibi zîr-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle her tarafta ona göre müteyakkuzâne davranılarak pulsuz veya pulu nâkıs evrâk görüldüğü hâlde Resm-i Damga Kanûnu ahkâmınca lâzım gelen cezâ-yi nakdîlerin tahsîliyle hukuk-ı idâremizin muhâfazasına i'tinâ' ve dikkat ve tahsîli mümkün olamıyan cezâ-yi nakdîler hakkında da ind-el-hâce bu tarafa mürâcaât edilmesi, fi 8 Safer sene 1302 ve fi 10 Teşrînisânî sene 1300. (22 Kasım 1884)

315 Ceza mahkemeleri ve istintâk mahkemelerince düzenlenecek davet ve ihzâr varakalarına pul yapıştırılmasına gerek olmadığı, ceza daireleri ile polis meclislerinden alınacak kefalet senetlerine onar kuruşluk pul yapıştırılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede devair-i cezaiyye ile Polis Meclisleri'nden alınan kefâlet-i nakdiye ve nefsiye senetlerine onar kuruşluk pul vaz'ı iktizâ' edeceği gösterilmiş ise de cünha vesaireden dolayı hükûmetten celb olunacak eşhâstan alınacak kefâletnâmelere kırkar paralık pul yapıştırılması (313) numaralı ve fi 31 Kânûnusânî sene 1306 (12 Şubat 1891) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu bilinmek için işbu mahalle şerh verildi.

Mahâkim-i Şer'iyye ve nizâmiyye ve cezaiyye ile onların şuabâtından tanzîm ve tebliğ olunan celb ve davet ve ihzâr varakalarına yirmişer paralık ve Mahâkim-i Cezaiyye ile Polis Meclisleri'nden alınan kefâlet-i nefsiye ve nakdiye varakalarına onar kuruşluk pul yapıştırılması (314) numaralı ve fi 15 Teşrînisânî sene 1300 (27 Kasım 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Bu kere Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden vuku' bulan tebliğ ve iş'âra nazaran yirmişer paralık pul yapıştırılması lâzım gelen davet ve ihzâr varakaları Mahâkim-i Nizâmiyye'nin hukuk ve ticaret kısımlarından tanzîm ve tebliğ olunacak evrâk-ı ihzâriye ve davetiye olup Mahâkim-i Cezaiyye ve devâir-i istintâkiyenin esas vazifesi hukuk-ı umûmiyye davalarının tetkik ve rü'yeti

olduğundan mücerred hukuk-ı umûmiyyenin muhafazası zımnında ceza mahkemeleriyle onların şuabâtından olan devâir-i istintâkiyeden tastîr olunacak davet ve ihzâr varakalarına pul yapıştırılmak îcâb etmeyip fakat devâir-i cezaiyye ile Polis Meclisleri'nden alınan kefâlet-i nakdiyye ve nefsiye senetlerine onar kuruşluk pul vaz'ı iktizâ' edeceği anlaşılmış ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen bildirildiği gibi zîr-i nezâret-i vâlâları dahilinde kâin Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 50 kıt'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle ber-vech-i meşrûh muâmele ve hareket olunması, fi 22 Cemâziyelâhir sene 1302 ve fi 27 Mart sene 1301. (8 Nisan 1885)

316 Silah altında iken vefat eden ordu mensûblarının veraset ilamları ile şer'iyye ilamlarına pul yapıştırılmasına gerek olmadığı, ancak askeriyyeye katılacak olanlardan alınacak kefalet senetlerine on kuruşluk pul yapıştırılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede asâkir-i zabtiye silkine dehâlet edeceklerden alınacak kefâlet senedâtına onar kuruşluk pul yapıştırılması gösterilmiş ise de silk-i zabtiyeye dehâlet edeceklerden alınacak kefâletnâmelere kırkar paralık pul yapıştırılması (313) numaralı ve fi 31 Kânûnusânî sene 1306 (12 Şubat 1891) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu ma'lûm olmak üzere işbu şerh verilmiştir.

(330) numaralı ve fi 10 Eylül sene 1300 (22 Eylül 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle te'kîden teblîğ olunan irâde-i aliyye hükmünce gerek meblâğ-ı muayyen ve gerek gayr-i muayyen için teati olunacak bil-cümle kefâlet ve vekâlet senedâtının onar kuruşluk varaka-i sahîhaya yazılması lâzım gelir iken silah altında vefât eden efrâd-ı askeriyye veresesinin sübût-i verâsetlerini hâvî i'tâ' olunacak ilâmât-ı şer'iyyeye pul yapıştırıldığı misillû asâkir-i zabtiye neferâtı silkine dehâlet edecek kesândan alınmakta olan kefâlet senedâtına dahi Zabtiye Nezâret-i Aliyyesinden verilen emir mücîbince yalnız kırkar paralık pul yapıştırılmakta olduğu Bursa Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti'nden iş'âr olunup eğerki efrâd-ı askeriyye veresesinin sübût-i verâsetleri hakkındaki ilâmât-ı şer'iyyeye pul yapıştırılmak îcâb etmez ise de asâkir-i zabtiye neferâtı silkine dehâlet edecek kesândan alınacak kefâlet senedâtına ber-mu'cib-i irâde-i âliye onar kuruşluk pul yapıştırılması zımnında Zabtiye Nezâret-i Aliyyesine teblîgat icrâ'sı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne bi'l-iş'âr bu kere alınan tezkere-i cevabiyede nezâret-i müşârünileyhaya o vechile teblîğ-i keyfiyyet edildiği izbâr buyurulmuş ve sûret-i hâl cevaben zikr olunan Bursa Nezâreti ile sair yerlerce dahi o vechile muâmele olunmak üzere bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret

ve merkez müdîriyyetlerine teblîğ edilmiş olduğundan işbu tahrîrâtımızın başkaca postaya teslîmen irsâl kılınan 20 kıt'a nüshasından icâbı kadarının mezkûr idârelere israsıyla her tarafta ona göre mütebassır-âne davranılarak mezkûr kefâlet senedâtına hadd-i nizâmisinden dûn pul yapıştırılmamasına dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 28 Rebiülevvel sene 1302 ve fi 3 Kânûnusânî sene 1300. (22 Eylül 1885)

317 **Fenerler İdaresi tarafından toplanan vergilerden dolayı gemi kaptanlarına verilen makbuzlara pul yapıştırılmadığı, Fenerler İdaresi ile yapılan görüşmeler neticesinde Fenerler İdaresi memurlarının maaş ve kefalet senetlerine pul yapıştırılacağı, damgasız dilekçe kabul edilmeyeceği, damga vergisi konusunda resmi dairelerde uygulanan tüm işlemlerin Fenerler İdaresi'nce de uygulanması yönünde uzlaşma sağlandığı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede fener idârelerinden sefain kaptanlarına verilecek makbûz senedâtına pul yapıştırılmayacağı muharrer ise de devair-i resmiyeden mükellefine verilecek makbûz senedatına pul yapıştırılması bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun fi 17 Zilkâde sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihli zeylinin 2. maddesi ahkâmından olduğu ma'lûm olmak için işbu mahalle şerh verilmiştir.

Fenerler İdâresi tarafından istihsâl olunan rüsûmun mikdârını mübeyyin sefain kaptanlarına verilen makbûz senetlerine pul yapıştırılmamakta olduğundan bahisle icrâ'-yı iktizâsı bazı mahallerden iş'âr olunmasına mebnî fenerler idâresi direktörü davet ve celb olunarak keyfiyyet müzakere ve o bâbda bahriye Nezâret-i Celîlesiyle muhabere olunduğunda sevâhil-i Devlet-i Âliyyede bulunan Fenerler idâresi 20 sene müddet-i imtiyâziye ile Mösyö Kolasa muhavvel olup fakat bunun Devlet-i Âliyye namına îfâ-yı muâmele eylemesi ve nezâret-i müşârünileyhaya dahi irtibatı bulunması cihetle sair imtiyâzlı kumpanyalara hiçbir vakitte kıyas kabûl edemeyeceğinden ve mukarrer olan fener resminin istîfâ'sını mübeyyin idâre-i merkûme tarafından sefâin kaptanlarına verilmekte olan makbûz senedâtının bâlâsı tuğra-yı gara-yı cenâb-ı padişâhi ile muvaşşah olarak bu hâlde idâre-i mezkûrenin devair-i resmiyyeden madud bulunduğundan ahkâm-ı nizâmiyyece devâir-i Devlet-i Âliyye'de cari olan muâmeleye tevfîk hareket etmek yani fener me'mûrlarının maâş ve kefâlet senetlerini ve senedât-ı saireyi nizâmın ta'yîn eylediği evrâka yazdırmak ve damgasız istid'ânâme ve evrâk-ı saire kabûl eylememek ve-l-hâsıl devair-i resmiyyede damga husûsâtınca icrâ' olunan muâmelenin aynını icrâ'

etmek üzere sâlif-ül-beyân makbûz senetlerinin damga resminden müstesna tutulması lüzûmu anlaşılmış olduğundan keyfiyyetin ta'mîmen Rüsûmat Nezâretleri'ne tahrîr ve izbârı ba'de-zîn o sûretle muâmele-i icrâ'sı zımnında bil-cümle fenerler me'mûrlarına tebligât-ı lâzime îfâsı için sahib-i imtiyâz mûmâileyhâ evâmir-i mukteziyenin îtası lüzûmunun dahi cevaben nezâret-i müşârünileyhaya iş'ârı lede'l-havâle Damga İdâresi'nden ifâde kılınmış o vechile îcâbı bi'l-icrâ' işbu tahrîrât-ı umûmiyye nüshalarından 50 kıt'ası dahi leffen irsâl ve isrâ' olunmuş olmakla ale-l-usûl mülhakatınıza irsâliyle her tarafta îcâbının îfâsına himmet buyurulması, fi 29 Recep sene 1292 ve fi 19 Ağustos sene 1291. (31 Ağustos 1875)

318 Osmanlı topraklarında ikamet eden yabancı ülke konsolosları ile bu devletlerin vatandaşlarınca resmi dairelere hitaben yapılan tüm yazışmaların üç kuruşluk kıymetli evrak üzerine yazılması, yabancıların bu konuda herhangi bir istisnaya sahip olamayacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede düvel-i ecnebiye konsolosları tarafından Hükûmet ve idârelere i'tâ' olunacak takrîr ve beyânnamelerin Damga Resmi'ne tâbi tutulması hakkında muharrer olan maddeye atfen gösterilen fi 4 Cemâziyelevvel sene 1292 (8 Haziran 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü feshedildiği cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Memâlik-i Mahrûsa-i hazret-i mülukânede mukim düvel-i mütehabbe konsoloslarıyla devlet-i metbuaları tebeasından bazılarının umûr-ı zatiye-i ticâriyelerine müteallik istid'â'larını evrâk-ı âdiye üzerine tahrîr ve i'tâ' etmekte olup halbuki Resm-i Damga Nizâmnâmesi ahkâmınca tebea-i ecnebîye hakkında bir gûne istisna olmadığı gibi konsolosların Resm-i Damga'dan muafiyetlerine dair uhud-ı mevcûdede dahi sarâhat görülemediğinden bunların mesâlih-i zatiyelerine müteallik Hükûmet ve idârelere yazacakları istid'â'ları üç kuruşluk tezkere ve takrîrlik varakaya tahrîr eylemeleri veyahut isti'mâl edecekleri âdi kağıda o kıymette pul yapıştırmaları ve efrâd-ı ahâli ile vaki olacak muâmele-i zatiyelerince dahi mezkûr nizâmnâme ahkâmına tevfîk hareket etmeleri lâzım geleceği o bâbda Vilâyât-ı Celîle'ye istihsâl kılınan evâmirname-i sâminin leffiyle emânet-i muhibbiden fi 4 Cemâziyelevvel sene 1292 (8 Haziran 1875) tarihli tahrîrât ile ta'mîmen iş'âr kılınmıştı.

Konsoloslar mesâlih-i zatiyelerine dair Hükûmet ve idârelere verecekleri tekâririn ve gümrüklere vürûd eden eşya-yı zatiyelerinin hâiz oldukları muafiyet mücibince bilâ-resm imrâr için tanzîm ettikleri beyânnamelerin

damgalı kağıt üzerine tahrîri tekâlîfinden dolayı sızıltı eylemekte oldukları gibi işbu teblîgat ve beyânnameler ekseriya konsolosların hem şahsına ve hem de sıfat-ı me'mûrelerine teferrug eylediğinden teblîgat-ı vakıanın işbu iki cihetten hangisine tâbi olacağı bahsinde idârelerle beynlerinde birtakım müşkilât taht etmekte olduğu Rüsûmat Nezâretleri ile cereyân eden muhabereden anlaşılmaktan nâşî evrâk-ı sahîha müdîriyyetinin ifâdesine mebnî emânet-i hâlisiden vuku' bulan arz ve iş'âr üzerine fi 2 Zilhicce sene 1292 (30 Aralık 1875) tarihi ile murakkaman şerefvârid olan bir kıt'a tezkere-i samiyede ba'dezîn bu makule münâkaşaya mahal kalmamak ve ahali ile vuku' bulacak muâmele-i zatiyelerince kemafi's-sâbık Resm-i Damga'ya tâbiiyet hükmü bâkî kalmak üzere konsoloslar cânibinden Hükûmet ve idârelere i'tâ' olunan takrîr ve beyânnameler ale-l-umûm Resm-i Damga'dan istisna olunup fakat bunlara hukuk-ı şahsiye ve mesâlih-i saireden dolayı mecâlis ve muhâkeme vesair mevâki'-i resmiyyeye ibrâz kılınabilmek için devlet-i metbuaları tebeası tarafından verilen istid'ânâme ve evrâk-ı saireye merbût veya melfûf olduğu hâlde bunların gerek aynı ve gerek sûreti gönderilmiş olsun ale-l-usûl Damga Resmi'ne tâbi tutularak hükm-i nizâmın halelden muhâfazası Şura-yı Devlet'de tensîb olunmuş ve o bâbda ta'mîmen tastîr ettirilen evâmirname-i sami takımıyla isrâ' kılınmış olduğu beyân-ı alisiyle iktizâsının îfâsı emir ve iş'âr buyurulmuş ve evâmirname-i sami-i mezkûr bi'l-vürûd meâlleri sûret-i iş'âr-ı aliyi müeyyed olduğu anlaşılarak bunlar ile işbu tahrîrât-ı muhlisinin sûret-i matbû'asından lüzûmu mikdârı sair Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla ind-el-hâce mürâcaât olunmak üzere zikr olunan emirnâme-i sâmi ale-l-usûl nezâret-i behiyyelerinde olan defter-i mahsûsuna bâde'l-kayd mahalline i'tâ' ve nüsah-ı mezkûrenin dahi bâ-mu'cib zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara israsıyla mucibince icrâ'-yı muameleye i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 23 Zilhicce sene 1292 ve fi 8 Kânûnusânî sene 1291. (20 Ocak 1876)

319 Haciz ve protestoların hangi kağıda yazılacağı konusunda açıklık bulunmadığı, haciz ve protestoların gerek asıllarının ve gerekse nüshalarının her birinin kırkar paralık arzuhal evraklarına yazdırılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede protestoların gerek asıllarının ve gerek sûretlerinin kırkar paralık arzuhâl kağıdına yazılması gösterilmiş ise de protestoların her bir nüshasına ikişer kuruşluk pul yapıştırılacağı bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun rüsûm-ı maktua tarifesinde gösterilmiş olduğu

ma'lûm olmak üzere işbu şerh tahrir olunmuştur.

Sikvestro ve protestoların resm-i nisbîye mi veya maktua mı tâbi olduğuna dair Damga Nizâmnâmesi ile evrâk-ı sahîha hakkında mersûl muharrerât-ı umûmiyyede bir gûne sarâhat olmadığından ve bunlar müteaddid varakalar üzerine yazıldığı cihetle aslından maadası olan nüshaların nasıl varakaya yazılması îcâb edeceğinde tereddüt hasıl olduğundan bu bâbda ne vechile muâmele olunmak lâzım geleceği bazı Rüsûmat Nezâretleri'nden istifsâr olunmuş olmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle vakia nizâmnâme-i mezkûrda işbu sikvestro ve protestoların nasıl kağıda yazılacağına dair sarâhat olmayıp fakat tahkikat-ı vakıaya göre Dersaâdet'de Adliye Nezâret-i Celîlesi'nce sikvestro ve protestolar beyân-ı hali mutazammın hükûmetlere verilen arzuhal kabilinden add olunarak bunların arzuhal varakasına yazdırılmakta bulunduğu anlaşıldığından taşralarda dahi o vechile muâmele edilmesi lâzım geleceğine binâen bâdema mezkûr sikvestro ve protestoların gerek asıllarını ve gerek nüshalarının her biri kırkar paralık arzuhal varakalarına yazdırılması husûsunun ta'mîmen iş'âr lüzûmu meclis-i mezbûrdan ifâde olunarak keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 50 kıt'ası leffen ba's ve tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle muktezasınca îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' olunması, fi 29 Safer sene 1293 ve fi 13 Mart sene 1292. (25 Mart 1876)

320 İskenderiye'deki karantina uygulamasından dolayı tüccarlarca getirilen tütün ve diğer eşyalar için Karantina idarelerinden verilen şehadetnamelere pul yapıştırılmadığı, Karantina idareleri ile adliye mahkemeleri ve resmi dairelerden verilecek şehadetname belgelerinin ücreti ilgililerinden alınmak kaydıyla üçer kuruşluk kıymetli evraka yazılması.

İskenderiye'de ittihâz olunan karantina usûlünden dolayı tüccârın nâkıl etmekte oldukları tütün ile eşya-yı sairenin vusûlünü musaddak Karantina İdâreleri'nden verilen şehâdetnâmelere pul yapıştırılmamakta olduğu gibi Mahâkim-i Adliye ve devâir-i saireden verilmekte olan şehâdetnâmeler dahi ashâbı tarafından verilen arzuhaller zîrine ve âdi varakalar üzerine yazılmakta olduğu ve bunlar devâirden verilen kayd sûreti demek olup işbu kayd sûretlerinin ise üçer kuruşluk evrâka yazılması nizâmnâme ahkâmından bulunduğu ihtâr edilmekte ise de nizâmnâmede şehâdetnâme tabiri

olmamasından dolayı bunların bi't-tab' istid'â-nâmelere ve âdi varakalara yazılacağı cevabı alınmakta olduğu beyânıyla îfâ-yı muktezası Beyrut Rüsûm-ı Sitte Nezâreti'nden iş'âr olunması üzerine keyfiyyet Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne izbâr olunarak bu kere cevaben alınan fi 6 Zilkade sene 1299 ve fi 7 Eylül sene 1298 (19 Eylül 1882) tarihli tezkere-i aliyyede Karantina İdâreleri ile Mahâkim-i Adliye ve devair-i resmiyyeden li'eclül-ihticâc verilecek şehâdetnâmelerin esmânı ashâbından alınmak üzere nizâmı mücîbince üçer kuruşluk evrâka tahrîr ve terkim edilmesi zımnında Şurâ-yı Mâliye karârıyla devâir ve vilâyâta ta'mîmen tebligât-ı muktezîye icrâ' kılındığı ve karâr-ı mezkûre tevfîk muâmele olunması husûsunun dahi lâzım gelenlere emir ve tebliği Sıhhıyye Nezâret-i Celîlesi'ne bildirildiği iş'âr buyurulmuş ve keyfiyyet Beyrut Rüsûm-ı Sitte Nezâreti'ne teblîğ kılınmış olduğundan sair taraflarca dahi keyfiyyet ma'lûm olarak ona göre iktizâsının îfâsı zımnında işbu tahriratımızın nezaret-i behiyyeleri dahilinde vaki idârelerin adedine nisbetle 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen firistâde kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle mücîbince icrâ'-yı îcâbına himmet buyurmaları, fi 25 Zilkade sene 1299 ve fi 25 Eylül sene 1298. (7 Ekim 1882)

321 Âşâr idarelerinden çıkartılan memurlara verilen iyi hizmet belgeleri ve zimmetleri olmadığına dair şehadetname belgelerine pul yapıştırılmadığı, bu evraklara kayıt örneği niteliğinde olduğundan üçer kuruşluk pul yapıştırılması gerektiği.

Âşâr İdâreleri'nden infisâl eden me'mûrîn yedlerine verilen hüsn-i hizmet ve beraat-ı zimmet şehâdetnâmelerine pul yapıştırılmamakta bulunduğu ve bu nevi şehâdetnâmeler kayd sûreti demek olduğu cihetle bunlara Resm-i Damga Kanûnu ahkâmına tevfîkân emsâli misillû üçer kuruşluk pul yapıştırılması zımnında îcâb edenlere teblîgat-ı mukteziye îfâsı hakkında İdâre-i Merkeziye'den vuku' bulan arz ve iş'âr üzerine me'mûrîn-i öşrüyyeden vuku-ı infisâline mebnî rü'yet olunan müddet, idâreleri muhasebesinde bir gûne zimmet ve ilişiği tebeyyün etmeyenlerin ve hüsn-i hizmeti görülenlerin yedlerine Mecâlis-i İdâre'ce verilecek teberrîye-i zimmet ve hüsn-i hizmet mazbatalarına esmânı ashâbından alınarak üçer kuruşluk pul yapıştırılarak hükm-i kanûnun muhâfazası lâzımeden olarak keyfiyyet bi'l-umum Vilâyât-ı Celîle ile elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına ve Şehremânet-i Celîlesi'ne bildirildiği aşâr ve ağnâm emânet-i behiyyesinden ifâde kılındığı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bu kere bâ tezkere iş'âr buyurulmuş olduğundan

bâdema idâremiz tarafından me'mûrîn-i rüsûmiyyeye öyle şehâdetnâme verildiği sûrette üçer kuruşluk pul yapıştırılarak esmânının ashâbından alınması ve devâir-i resmiyyeden verilecek olan şehâdetnâmelerde pul olup olmadığına dikkat olunarak pulsuz şehâdetnâme ele geçirildiği hâlde muâmele-i nizâmiyyenin icrâ'sı lâzım gelerek keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne isrâ'sıyla ber minvâl-i muharrer icrâ'-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 8 Şaban sene 1301 ve fi 21 Mayıs sene 1300. (2 Haziran 1884)

322 Belediyeler tarafından verilen bina haritalarının suretlerine üçer kuruşluk pul yapıştırılması, gemilerin fırtına dolayısıyla limanlara sığınması durumunda Liman idareleri tarafından kaptanlara verilen provâdi fırtına varakalarına onar kuruşluk pul yapıştırılması, pul yapıştırılmamış olarak ele geçirilen belgelerin sorumluları hakkında yasal işlem yapılması.

Resm-i Damga Kanûnu'nun birinci maddesinde kayd sûretlerinin ve mahâkim ve mecâlis-i Devlet-i Âliyye'de li ecli'l-ihticâc ibrâz olunabilecek kâffe-i senedâtın Resm-i Damga'ya tâbi olacağı muharrer bulunmasına ve Devâir-i Belediye ve saireden verilen ebniye harîtaları sûretlerinin dahi mahâkim ve mecâlisde ihticâca sâlih evrâk-ı mutabereden mâdud olmasına nazaran o misillû harîta sûretlerine üçer kuruşluk pul yapıştırılmak lâzım geleceği vaki olan iş'ârımız üzerine Şûrâ-yı Devlet'de bi't-tensîb keyfiyyet Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne bildirildiği beyân-ı alisiyle hazinece de îcâbının icrâ'sı şerefvârid olan fi 13 Kânunuevvel sene 1300 (25 Aralık 1884) tarihli buyruldu-yı alide emir ve izbâr ve mücîbince muâmele olunması bil-cümle vilâyet ile elviye-i müstakileye ve Şehremânet-i Celîlesi'ne tebliğ ve iş'âr buyurulmuş olduğu gibi sefâinin icrâ'-yı seferde fırtınaya tesâdüflerinde bunu musaddak olarak Liman İdâreleri'nden kaptanları yedlerine li'ecli'l-ihticâc verilen provâdi fırtına varakalarına onar kuruşluk pul yapıştırılmasının dahi bil-cümle liman idârelerine tebliği o bâbda vuku' bulan diğer iş'ârımız mücîbince bahriye Nezâret-i Celîlesi'ne bildirilmiş olduğu beyânıyla idâremizcede o vechile îfâ-yı muktezası Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden şerefvârid olan fi gurre-i Rebiülahir sene 1302 ve fi 6 Kânûnusânî sene 1300 (14 Ocak 1885) ve fi 2 Rebiülahir sene 1302 ve fi 7 Kânûnusânî sene 1300 (19 Ocak 1885) tarihli iki kıt'a tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmuş olmakla keyfiyyet idârelerimizce dahi ma'lûm olarak her tarafta ona göre muâmele kılınması ve şayet evrâk-ı mezkûre pul yapıştırılmamış olarak ele geçirildiği sûrette kanûn-ı mezkûrun

22. maddesi mücîbince cezâ-yi nakdînin istihsâli ve cezâ-yi nakdî-i mezbûrun îtasında imtinâ vaki olduğu takdîrde dahi kanûn-ı mezkûrun zeylinde muharrer nizâmnâmenin birinci maddesi mücîbince itiraz edilmesi husûsları bu kere bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası dahi açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmakla vusûlünde bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla her yerde ona göre icrâ'-yı îcâbı esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 17 Rebiülahır sene 1302 ve fi 22 Kânûnusânî sene 1300. (3 Şubat 1885)

323 Görevden ayrılan memurlara verilen iyi hizmet belgeleri ile zimmetleri olmadığına dair şehadetname belgelerine ve muhasebe defterlerinin nüshalarına pul yapıştırılmadığı, bu belge ve defterlerin asılları ile kazalardan livâlara, livâlardan vilâyetlere hitaben düzenlenip gönderilen belgeler devlet daireleri arasında yapılan yazışmalar niteliğinde olduğundan damga vergisine tabi olmadığı, ancak bu belgelerin memurlar tarafından talep edilen ikinci nüshalarına üçer kuruşluk pul yapıştırılması gerektiği.

Şimdiye kadar infisâl eden me'mûrînin yedlerine verilen hüsn-i hizmet ve beraat-i zimmet mazbatalarına ve devr-i muhasebe defterlerinin nüshalarına pul yapıştırılmamakta olup halbuki bunlar kayd sûreti olarak li'ecli'l-ihticâc devâire ibrâz oluna geldiğinden bu bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesi ile cereyân eden muhabere üzerine alınan cevab da me'mûrîn-i münfasılaya verilen hüsn-i hizmet ve beraat-i zimmet mazbatalarıyla devr-i muhasebe defterlerinin asılları ya devair-i merkeziyeye veyahut kazadan livâya ve livâdan vilâyete hitaben tanzim ve irsâl olunacağına nazaran bunlar devair-i hükûmet beyninde teati kılınan evrâk-ı resmiyyeden madud olmasıyla damga resminden müstesna olup yalnız bunların me'mûrîn cânibinden talep ve ahz edilen nüsha-ı saniyelerine kayd sûreti itibarıyla üçer kuruşluk pul yapıştırılması lâzım geleceği Şûra-yı Devlet karârıyla müteallik buyuralan irâde-i aliyye iktizâsından olup fakat doğrudan doğruya verilecek arzuhallere kırkar paralık pul yapıştırılmakta olması cihetle yedlerinde bulunup bir sûreti ona rabtedilecek evrâka başkaca pul vaz'ı îcâb etmeyeceği bi'l-havâle encümen-i idâre-i maliye tarafından beyân ve keyfiyyet devair-i resmiyye ve saire ile vilâyat ve elviye-i müstakileye dahi ta'mîmen izbâr kılındığı iş'âr buyurulmuş olduğundan bâdema me'mûrînin infisâllerinde ale-l-usûl tanzîm olunmakta

olan mezâbıt veya devr-i muhasebe defterlerinden me'mûrîn-i mûmâileyhüm yedlerine verilen birer nüshasına üç kuruşluk pul yapıştırılıp diğer nüshalarının Resm-i Damga Kanûnu'nun 2. maddesi mücîbince damga rüsûmundan müstesna tutulması ve me'mûrîn-i mûmâileyhimin yedlerinde pullu olarak bulunan mârü'z-zikr mazbata veya devr-i muhasebe defterlerinin lüzûmunda ve bir idâre-i resmiyyeye mürâcaâtları vukuunda sûreti ihraç ile doğrudan doğruya verilecek arzuhallere rabtedildiği hâlde onlara pul yapıştırılmaması husûsu tamimen iş'ar ve dahil-i nezaret-i behiyyelerinde kâin Düyûn-ı umûmiyye idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla devair-i Hükûmet tarafından mücîbince muâmele olunmasına dikkatle hilâf-ı harekette bulunanlardan Resm-i Damga Kanûnu'nun 25. maddesine tevfîkân îcâb eden cezâ-yi nakdînin ihtihsâliyle keyfiyyetin bu tarafa izbârı lâzım geleceği ve bu bâbda müfettiş-i umûmilere ve muhasebeye de ma'lûmât verildiği, fi 11 Cemâziyelâhir sene 1302 ve fi 16 Mart sene 1301. (28 Mart 1885)

324 Memurların iyi hizmet belgeleri ile zimmetleri olmadığına dair şehadetname belgelerine ve muhasebe defterlerinin sahipleri elinde kalacak birer nüshasına üçer kuruşluk pul yapıştırılacağı, bu uygulamanın sadece devlet memurlarını değil Rüsûmat ve Düyûn-ı Umumiyye memurları ile diğer tüm memurları da kapsadığı.

İnfisâli vuku' bulan me'mûrînin yedlerine verilecek hüsn-i hizmet ve berâat-i zimmet mazbatalarıyla devr-i muhasebe defterleri sûretlerine üçer kuruşluk pul yapıştırılması ve teferruatı hakkında yazılan (323) numaralı ve fi 16 Mart sene 1301 (28 Mart 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin hatimesinde devair-i Hükûmet tarafından mücîbince muâmele olunmasına dikkatle tâbirine göre bu muâmelenin yalnız Hükûmet me'mûrlarına mı yoksa rüsûmat ve Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na da mı şümûlü olmak lâzım geleceğinde ve bir de terceme-i hâl evrâkına rabtedilmekte olan şehâdetnâme ve mazbata sûretlerine pul yapıştırılıp yapıştırılmayacağında bazı mahallerde tereddüt olunduğu iş'ârat-ı vakıadan anlaşılmasıyla bu bâbda ber-vech-i âtî izâh-ı keyfiyyet olunur. Şöyle ki; zikr olunan hüsn-i hizmet ve berâat-i zimmet mazbatalarıyla devr-i muhasebe defterlerinin yalnız ashâbı yedlerinde kalan birer nüshasına üçer kuruşluk pul yapıştırılacak ve bu da Hükûmet me'mûrlarına mahsûs bir muâmele olmayıp Rüsûmat ve Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları ile sair bil-cümle me'mûrîne şâmil olacaktır. terceme-i hâl evrâkına

rabtedilecek şehâdetnâme ve mazbata ve muhasebe defâtiri sûretlerine gelince bunlara da kayd sûreti itibarıyla başkaca üçer kuruşluk pul yapıştırılacaktır. Keyfiyyet ma'lûm olmak ve bir gûne yanlışlık vukua getirilmemek üzere sûret-i hâl ta'mîmen iş'âr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 50 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla ve bu bâbda müfettiş-i umûmilerle muhasebeye de ma'lûmât verilmekle mücîbince îcâbının icrâ'sı, fi 11 Recep sene 1302 ve fi 14 Nisan sene 1301. (26 Nisan 1885)

325 memurların terceme-i hâl varakalarının gerek aslına gerekse eki niteliğinde olan şehadetname sûretlerine üçer kuruşluk pul yapıştırılması, Nezaret ve müdüriyetlere pulsuz olarak gelen terceme-i hâl evraklarına pul yapıştırılarak iptal edilmesi ve pul bedelinin sahibinden alınması.

Me'mûrînin terceme-i hâl varakalarının gerek aslına ve gerek merbûtatından bulunan şehâdetnâme ve teberrîye-i zimmet mazbataları sûretlerine üçer kuruşluk pul yapıştırılması karâr-ı mahsûs iktizâsından olduğu gibi bu kere Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nce kaleme alınıp bir sûreti fi 25 Kânûnusânî sene 1302 (6 Şubat 1887) tarihli buyruldu-yı âli vekâletpenâhi ile teblîğ buyurulan mazbatada dahi şimdiye kadar pulsuz olarak kabûl ve tescîl edilmiş ve derdest tescîl bulunmuş olan evrâkın ashâbına iadesiyle pul yapıştırılmak lâzım gelmeyip bâdema karâr-ı vaki dâiresinde îfâ-yı muâmele olunmak iktizâ' edeceği beyân buyurulduğu ve keyfiyyet devair-i saire ile vilâyâta teblîğ edildiği Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden Düyûn-ı Umûmiyye komiserliğine vürûd edip oradan dahi idâre-i muhlisiye teblîğ kılınan tezkere-i aliyede iş'âr buyurulmuş olmakla İdârelerimizce dahi ona göre muâmele olunmak yani şimdiye kadar buraya gönderilmiş olanların iadesine mahal olmayıp fakat bâdema irsâl kılınacaklarla bunlara rabtedilecek sûretlere (324) numaralı ve fi 14 Nisan sene 1301 (26 Nisan 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede dahi gösterildiği vechile pul yapıştırılmak ve şayet Merkez-i Nezâret ve müdîriyyetlere pulsuz olarak vürûd etmiş terceme-i hâl evrâkı bulunduğu hâlde bunlara merkezlerce iktizâ' eden pullar yapıştırılıp ibtâl ile esmânı bâde ashâbından ahz ve celb edilmek üzere keyfiyyet ta'mîmen izbâr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların birer mu'cible nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla her hâlde mücîbince îfâ-yı muâmele kılınması, fi 23 Cemâziyelâhir sene 1304 ve fi 7 Mart sene 1303. (19 Mart 1887)

326 **Doktorlar tarafından düzenlenen ve mahkemeler ile resmi dairelere sunulacak sağlık raporlarına ilmühaber gibi kabul edilerek 40 paralık pul yapıştırılması, bu konuda yasada tam bir netlik olmadığından hareketle pul yapıştırılmaması cihetine gidilmemesi, belediye doktorları tarafından memurlara verilecek raporlara pul yapıştırılmaması, bunun dışında doktorlar tarafından fukarâ' ve muhtâçlar hariç olmak üzere diğer tüm memurlara verilecek raporlara üçer kuruşluk pul yapıştırılması.**

Etıbbâ tarafından me'mûrîn ve saireye verilip mahâkim ve devâir-i resmiyyeye ibrâz olunacak olan raporların Damga Resmi'ne tâbi olup olmadığı bazı Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerinden mukaddemâ istifsâr olunması üzerine bunlardan bazılarına zikr olunan raporlara ilmühaber makamında tutularak kırkar paralık pul yapıştırılması ve bazılarına da bu bâbda sarâhat-ı kanûniye olmamak mülâbesesiyle bunlara pul yapıştırılmasından sarf-ı nazar edilmesi lâzım geleceği cevapları verilmiş ise de bu muâmelenin her yerde muttariden cereyânı lâzım geleceğine nazaran bâdema sıfat-ı resmiyyeyi hâiz olması sebebiyle beledi tabipleri tarafından me'mûrîn-i saireye verilecek raporlar evrâk-ı resmiyyeden add ile pul yapıştırılmaktan müstesna tutulup fakat bunlardan mâ-adâ sair bil-cümle etıbbâ taraflarından fukarâ' ve muhtâcin müstesna olmak üzere me'mûrîn ve saireye i'tâ' olunacak raporlar şehâdetnâme demek olduğu cihetle bunlara üçer kuruşluk pul yapıştırılması münâsib görünerek keyfiyyet bu kere ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücibince îfâ-yı muâmele olunması, fi 8 Muharrem sene 1302 ve fi 16 Teşrinievvel sene 1300. (28 Ekim 1884)

327 **Düyûn-ı Umumiyye memurlarının İdareye verdikleri kefalet belgelerinin altına kefillerin sahip oldukları gayrimenkullere ait kayıtların tapu dairelerince şerh düşülmesi ve bunlara üçer kuruşluk damga pulu yapıştırılması.**

Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları tarafından irâe olunmakta olan küfelânın taht-ı tasarrufunda emlâk olup olmadığı anlaşılmak üzere o bâbda i'tâ' olunan kefâletnâme zuhûrlarına tahrîr-i emlâk idârelerinden yazılan kayd sûretlerine bazı taraflarda ber-mu'cib-i kanûn pul ilsâk olunmakta ise de bazı mahallerde

işbu muâmele-i nizâmiyyeye adem-i riâyette bulunulmasına ve bir nizâmın her yerde muttariden cereyân-ı ahkâmı lâzımeden bulunmasına binâen keyfiyyet îcâb-ı vechile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne bi'l-iş'âr bu kere cevaben alınan tezkere-i aliyyede salifü'z-zikir kefâlet senetleri zuhûrlarına emlâk kalemlerinden çıkarılan kayd sûretlerine nizâmı vechile üçer kuruşluk pul yapıştırılması lüzûmu meclis-i mâliye karârı ve Düyûn-ı Umûmiyye-i mâliye ifâdesi üzerine bil-cümle vilâyât ve elviye-i müstakile vali ve mutasarrıflarıyla me'mûrîn-i maliyyesine tebliğ edildiği iş'âr buyurulduğu gibi ind-el-îcâb öteye beriye telgraf keşide ettirenlerden bazıları tarafından vuku' bulan talep üzerine telgrafhânelerce çekilen telgrafnâmelerin birer sûreti bi'l-ihraç tasdîk ile ashâbı yedlerine verilmekte ise de bunlar kayd sûreti olup kanûnen üç kuruşluk pula tabiiyeti lâzımeden iken yapıştırılmadığından bâdema ind-el-hâcc ashâbı tarafından istenilecek bu makule telgrafnâme sûretlerine üçer kuruşluk pul ilsâkının ve yine pul telsik edilmemiş sûret verenler olur ise terettüb eden cezâ-yi nakdînin Resm-i Damga Kanûnu'nun 23. maddesine bâ-irâde-i seniyye zeyl edilen fıkra-yı nizâmiyyeye tatbîken ve maâşlarından tevfîkân istihsâli zımnında îcâbının icrâ'sı hakkında nezâret-i müşarünileyhâya vuku' bulan mürâcaât-ı muhlisi üzerine dahi bu bâbda Posta ve Telgraf Nezâret-i Aliyyesi'nden bil-cümle Telgraf ve Posta müdîrlüklerine ta'mîmen tebligât-ı mukteziye icrâ' ettirildiği tahkikat-ı vakıadan anlaşılmış olduğundan ve işbu tahrîrât-ı halisinin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyîr-i sû-yi vâlâları kılındığından bunların vusûlünde zikr olunan idârelere isâliyle bâdema her tarafta mücîbince tamamı-i icrâ'-yı ahkâm-ı kanûniye esbâbının istikmâline dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 10 Rebiülevvel sene 1307 ve fi 23 Teşrinievvel sene 1305. (4 Kasım 1889)

328 Tüccar ve sair kişiler tarafından Düyûn-ı Umumiyye sandığına teslim edilen paraların istenilen yerde ödenmesi için verilen havale mektuplarına pul yapıştırılması gerektiği.

Tüccâr ve sairenin İdâre-i Merkeziye sandığına teslim eyledikleri mebâliğin istedikleri mahalde te'diye olunması için verilmekte olan havâle mektupları bizim idârelere hitaben testir olunmakta olmasına binâen Resm-i Damga kanûn-ı cedîdinin 2. maddesi hükmünce bunlara hîn-i tahrîrinde burada pul yapıştırılmak câiz olamayacağı cihetle bâdema mezkûr havâle mektupları buradan pulsuz olarak i'tâ' kılınacağından müştemil bulunduğu mebâliğin muhavvel olduğu idâreden te'diye kılındığında kabzını müş'ir zahr-ı mektuba yazılacak şerhin zîrine semeni akçenin ahzı cânibinden verilmek üzere ve i'tâ'

kılınan mebâliğin mikdârı nisbetinde pul yapıştırılarak ahz-ı merkûma imza veya temhîr ettirilmesi husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek keyfiyyet sair Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirilmiş ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 50 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâsıyla mücîbince muâmeleye dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 14 Cemâziyelâhir sene 1300 ve fi 9 Nisan sene 1298. (21 Nisan 1882)

329 Kefâlet senetlerinin damga vergisine tabi olduğu, miktarı yazılı olmayan kefalet ve vekaletnamelere onar kuruşluk pul yapıştırılacağı.

Resm-i Damga Kanûnu'nun 12. maddesinde kefâlet senetlerinin resm-i maktua tâbi olduğu muharrer ise de bir meblâğ-ı muayyeni hâvî olmayan kefâlet ve vekâlet senetlerinin 10 kuruşluk varaka-i maktuaya tahrîri veyahut o nisbette pul vaz' ve ibtâli lâzım geleceği hakkında mâliye nezâretinden vuku' bulan iş'âra nazaran meblâğ-ı muayyeni hâvî olan kefâlet senetlerinin resm-i nisbîyeye tâbi olacağı anlaşıldığından ve kanûn-ı mezkûrda buna ve vekâlet senedine dair sarâhat olmadığından bahisle istizâh-ı muâmeleyi mutazammın İdâre-i Merkeziye'den Şûrâ-yı Devlet'e yazılan tezkere üzerine vaki Resm-i Damga nizâmnâme-i âtîkinde meblâğ-ı muayyeni hâvî kefâlet senetlerinin onar kuruşluk varaka-i maktuaya tahrîri muharrer ise de Resm-i Damga Kanûnu'nda ale-l-umûm kefâletnâmelerin onar kuruşluk varakaya tahrîri münderic olduğu cihetle meblâğ-ı muayyeni hâvî olan kefâletnâme varakalarının resm-i nisbîyeye tabi tutulmaları câiz olamayacağından gerek meblâğ-ı muayyen ve gerek gayr-i muayyen için verilecek kefâlet senetlerinin kanûn-ı cedîdin Rüsûm-ı Maktua Tarifesi mücîbince onar kuruşluk varakaya tahrîr ettirilmesi ve vekaletnamelerden dahi onar kuruş istîfâ'sı lâzım geleceğinin Tanzimat Dâiresi'nden bâ-mazbata ifâde kılınmış olduğu beyân-ı âlisiyle îcâbının icrâ'sı bâ-tezkere-i sâmiye izbâr buyurulduğu beyânıyla o vechile îfâ-yı muktezası Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden iş'âr buyurulmuş olduğundan o vechile kefâlet senetleriyle ve vekaletnamelerin onar kuruşluk varakaya yazılması veyahut onar kuruşluk pul vaz' ettirilmesi lâzım gelerek keyfiyyet bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine bildirilmiş ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 20 nüshası ayrıca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan mücîbince îcâbının icrâ' buyurulması, fi 15 Cemâziyelâhir sene 1300 ve fi 11 Nisan sene 1299. (23 Nisan 1883)

330 **Gerek miktarlı gerekse miktarsız tüm kefalet ve vekalet senetlerine onar kuruşluk pul yapıştırılması, kefalet ve vekalet senetlerinin bazı orman idarelerince usule aykırı olarak adi kağıt üzerine yazıldığı, a'şâr memurlarına ve devlet memurlarına kefil olan kişilerin tek bir senetle beş on kişiye kefil olduğu halde bu senetlere tek bir pul yapıştırıldığı, bu durumun Damga Vergisi Kanûnu'na aykırı olduğu.**

Gerek meblâğ-ı muayyen ve gerek gayr-i muayyen için teati olunacak bilcümle kefâlet ve vekâlet senedâtının onar kuruşluk varaka-i sahîhaya yazılması hakkında müteallik buyurulup Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden İdâremize teblîğ buyurulan irâde-i âliye mukaddemâ (329) numaralı ve fi 11 Nisan sene 1299 (23 Nisan 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Bazı nezâretlerden vuku' bulan iş'ârata nazaran zikr olunan kefâlet ve vekalet senedâtının taşra orman idârelerince âdî varakalar üzerine yazılmakta olduğu anlaşılarak Ticaret Nezâret-i Celîlesi'ne mürâcaâtla o bâbdaki irâde-i aliyye ahkâmına tevfîk muâmele edilmesi hakkında orman müfettiş ve maden müdîrlüklerine iş'âr-ı keyfiyyet ettirilmiş olduğu gibi devâir-i sairece dahi irâde-i meşrûha dâiresinde hareket olunması zımnında bi'l-müracaa vilâyât ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden istihsâl olunan muharrerât-ı aliyyeden nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan Vilâyât-ı Celîle'ye hitaben olan iki kıt'ası leffen irsâl kılınmış olduğundan bunların vilâyet-i müşârunileyhümaya bi-l-i'tâ her tarafta mücîbince îcâbının icrâ'sı esbâbının istikmâl ettirilmesi ve bir de bazı mahallerde a'şâr Me'mûrlarıyla sair mülkiye me'mûriyyetlerinde bulunanların ekseriya hîn-i tâyinlerinde her birinden başka başka kefâlet senetleri alınmayıp meselâ bir kefil beş on kişiye birden kefâlet edecek olduğu hâlde derûnuna isimlerinin derciyle fakat bir senet alındığı tahkik olunup bu ise mugâyir-i nizâm olarak vâridâta dokunacağı derkâr olmasına mebnî bu bâbda dahi idârelerimiz me'mûrları ona göre dikkatli ve intibahlı davranarak o gibi mugayir-i nizâm bir şey gördükleri hâlde hükm-i nizâma tevfîk ettirip bu tarafa da ma'lûmât verilmek üzere tarafınıza yazmalarının lâzım gelenlere tenbih buyurulması, fi gurre-i Zilhicce sene 1301 ve fi 10 Eylül sene 1300. (22 Nisan 1884)

331 **Mahkeme ve dairelerde işlem yapılan evraklar üzerine yazılacak kefalet ve vekâlet şerhlerine onar kuruşluk pul yapıştırılarak iptal edilmesi ve bu durumun ilgili İdare**

memurlarınca kontrol edilmesi.

Kefâlet senetleriyle vekâletnâmelerin onar kuruşluk evrâk-ı sahîha üzerine yazılması veyahut bunların yazılacağı evrâka onar kuruşluk pul yapıştırılması hakkında mukaddemâ müteallik buyurulan irâde-i âliye (329) numaralı ve fi 11 Nisan sene 1299 (23 Nisan 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle tebliğ ve iş'âr olunmuştu. Bazı mahâkim ve devairde muâmele-i cereyân eden evrâk üzerine kefâlet ve vekâleti hâvî şerh yazıldığı veyahut huzur-ı muhâkemede şifâhen tescîl-i vekâlet olunduğu hâlde bunların zîrine dahi onar kuruşluk pul yapıştırılarak nizâmı vechile ibtâl edilmesi husûsunda bu kere irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefsudûr buyurularak o bâbda bil-cümle me'mûrîn-i adliyeye teblîgat icrâ' kılındığı Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden fi 20 Temmuz sene 1301 ve fi 24 Ağustos sene 1301 (5 Eylül 1885) tarihiyle alınan iki kıt'a tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmakla kefâlet ve vekâletnâmeler hakkında kemâkân zikr olunan tahrîrât-ı umûmiyyemizle teblîğ olunan irâde-i âliye dâiresinde muâmelede devam olunmakla beraber dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin bil-cümle devâir ve muhâkemede muâmeleli evrâk üzerine yazılacak kefâlet ve vekâlet şerhleriyle huzur-ı muhâkemede şifâhen tescîl olunan vekâlet şüruhu zîrine dahi işbu irâde-i seniyye hükmünce onar kuruşluk pul yapıştırılıp yapıştırılmadığına idâremiz me'mûrları tarafından kemâl-i derece dikkatle mugâyir-i irâde-i seniyye bir hâl vukuunda mukteza-yı kanûnun îfâsı zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla bu bâbda ona göre me'mûrlarımızın nazar-ı dikkatlerinin celb edilmesi esbâbının istikmâl buyurulması, fi 20 Zilhicce sene 1302 ve fi 17 Eylül sene 1301. (29 Eylül 1885)

332 Borç senetlerine kefiller tarafından yazılan kefalet şerhleri için 10 kuruşluk pul yapıştırılması gerektiği halde bir çok yerde buna dikkat edilmediği, kefiller tarafından şerh düşülmüş senetlere hem senet bedelinden dolayı nisbî pul hem de kefilden dolayı maktu pul yapıştırılıp imza ve tarih atılarak iptal edilmesi gerektiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bil-cümle düyûn senedâtına küfelâ tarafından verilecek şerhler zîrine başkaca onar kuruşluk pul yapıştırılması muharrer ise de 20.000 kuruşa kadar olan deyn senedâtına nisbet-i nizâmiyyeye tatbîken her kaç kuruşluk nisbî pul yapıştırılır ise zîrine yazılan kefâlet şerhlerine dahi o mikdâr kuruşluk ve

20.000 kuruştan yukarı olan deyn senedâtına kezâ nisbet-i nizâmiyyeye tevfikân nisbî pul yapıştırıldıktan mâ-adâ zîrine yazılan kefâlet şerhleri için başkaca onar kuruşluk pul yapıştırılması (334) numaralı ve fi 1 Ağustos sene 1304 (13 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede pullar hem tarih ve hem de imza veya mührün bir kısmı ile ibtâl edilmesi gösterilmiş ise de pullar mühür veyahut imza veyahut tarihin bir kısmı ile ibtâl edilmesi Resm-i Damga Kanûnu'nun 18. maddesi ahkâmındandır.

Ekser mahallerde tanzîm ve teâti olunan düyûn senedâtının zuhûr veya hâmişine küfelâ taraflarından yazılan şerhlere kanûnen onar kuruşluk rüsûm-ı maktua pulu yapıştırılmak lâzım gelir iken yapıştırılmayıp asıl senet de olan nisbî pulun kâfî addedildiği ve bu da Resm-i Damga Kanûnu'nun 5. maddesinde bir senette maksad bir kaç ciheti şâmil olduğu takdîrde en ziyâde resm îfâsını müstelzim olan cihetine itibar olunacağı hakkındaki fıkraya istinad edilmesinden neş'et eylediği haber alınmış olup halbuki bu istinat yanlış bir zehâb olup çünki zikr olunan 5. madde-i kanûniyede münderic bulunan senetler metnen birkaç ciheti şâmil olan senedât olarak yoksa zuhûr ve hâmişine küfelâ taraflarından kefâleti hâvî ayrıca şerh yazılan deyn senetleri hem rüsûm-ı nisbîyeye ve hem de maktuaya tâbi ayrı ayrı ve iki senet hükmünde bulunduğu cihetle enva'i senetlere ibtida medyûn tarafından nisbet-i nizâmiyyesine göre rüsûm-ı nisbîye pulu yapıştırılarak hem tarih ve hem de imza veya mührün birer kısmı ile ibtâl edildikten sonra bunlara küfelâ taraflarından terkim edilecek şerhler zîrine dahi başkaca kefâletnâmeye mahsûs olan onar kuruşluk birer rüsûm-ı maktua pulu ilsâk ve kezâlik vech-i meşrûh üzere ibtâl olunması lâzım geleceğinden burası ma'lûm olarak muâmelât-ı cariyede bir yanlışlık var ise bi'l-ıslâh bunun her yerde ahkâm-ı kanûniye dâiresinde hüsn-i cereyânı esbâbının istikmâl olunması ve bir de a'şârın bâ-irâde-i seniyyetü'z-zaman idâresi mukarrer olmak hasebiyle bu yolda taahhütlü senedât teatisi bu sene kesir-ül-vuku' olacağı gibi muâmelâtın şu târif olunan yolda cereyân etmesine yâni a'şârı iltizâm edecek olanların verecekleri senedâtta ber-mu'cib-i kanûn rüsûm-ı nisbîyeye ve buna müteahhidlerin yazacakları kefâlet ve taahhüt şüruhu zîrine dahi başkaca onar kuruşluk rüsûm-ı maktua pulları yapıştırılmasına her tarafça kemâliyle i'tinâ' olunduğu hâlde Resm-i Damga vâridâtının bundan dolayı tezâyüdü tabii bulunduğuna mebnî burası dahi sûret-i mahsûsada nazar-ı dikkate alınarak ona göre muâmele-i vakıanın ber-vech-i meşrûh hükm-i kanûna muvâfık sûrette cereyânına i'tinâ' ile şayet taahhüd ve kefâlet şüruhu zîrine başkaca onar kuruşluk maktua pulu

yapıştırılmamış senedât ele geçer ise kanûnen lâzım gelen cezâ-yi nakdîsinin zeyl-i kanûnda münderic nizâm-ı mahsûs mücîbince istihsâline müsâraat kılınması husûsunun ta'mîmen iş'âr ve ihtârı bi't-tensîb keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından 50 kıt'ası dahi başkaca postaya teslîmen tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isâliyle her tarafta mücîbince iktizâsının icrâ'sına himmet ve dikkat edilmesi, fi 27 Şevvâl sene 1303 ve fi 17 Temmuz sene 1302. (29 Temmuz 1886)

333 **Tüm borç senetlerine kefiller tarafından yazılacak kefalet şerhleri için onar kuruşluk pul yapıştırılması gerektiği halde bedeli 20.000 kuruşa kadar olan borç senetleri için nisbî olarak kaç paralık pul yapıştırılıyorsa kefiller içinde o kadarlık pul yapıştırılması, senet tutarının 20.000 kuruşu geçmesi durumunda ise nisbî olarak yapıştırılan pula ilave olarak kefiller için sadece 10 kuruşluk pul yapıştırılacağı, pul yapıştırmayan veya eksik pul yapıştıranlar hakkında yasal işlem yapılacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bil-cümle düyûn senedâtına küfelâ taraflarından verilecek şerhler zîrine başkaca onar kuruşluk pul yapıştırılması muharrer ise de 20.000 kuruşa kadar olan deyn senedâtına nisbet-i nizâmiyyeye tatbîken her kaç kuruşluk nisbî pul yapıştırılır ise zîrine yazılan kefâlet şerhlerine dahi o mikdâr kuruşluk ve 20.000 kuruştan yukarı olan deyn senedâtına kezâ nisbet-i nizâmiyyeye tevfîkân nisbî pul yapıştırıldıktan mâ-adâ zîrine yazılan kefâlet şerhleri için başkaca onar kuruşluk pul yapıştırılması (334) numaralı ve fi 1 Ağustos sene 1304 (13 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Düyûn vesair senedâtının zuhûr veya hâmişine küfelâ taraflarından yazılan şerhlerle a'şâr iltizâm edecek olanların verecekleri senedâta ber-mu'cib-i kanûn rüsûm-ı nisbîye ve buna müteahhidlerin yazacakları kefâlet ve taahhüt şürûhu zîrine dahi başkaca onar kuruşluk rüsûm-ı maktua pulları yapıştırılmasına her tarafça kemâliyle i'tinâ' ile şayet taahhüt ve kefâlet şürûhu zîrine böyle onar kuruşluk maktua pulu yapıştırılmamış senedât ele geçirilir ise kanûnen lâzım gelen cezâ-yi nakdînin zeyl-i kanûnda münderic nizâm-ı mahsûs mücîbince istihsâline müsara'at kılınması (332) numaralı ve fi 17 Temmuz sene 1302 (29 Temmuz 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisi ile iş'âr olunmuştu. Bu bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne vuku' bulan iş'âr-ı halisi üzerine varit olan fi 22 Kânunuevvel sene 1302 (3 Ocak 1887) tarihli tezkere-i âliyede

Resm-i Damga Kanûnu'nun Rüsûm-ı Maktua Tarifesi'nde alc-l-ıtlak kefâletnâmelere 10 kuruşluk pul vaz' olunacağı muharrer olmasına ve kefâletnâmelerin res'en tanzîm edilmesiyle deyn senedinin hâmişine yazılması beyninde hükmen hiçbir fark olmamasına nazaran o misillû senedâtın resm-i nisbîsi her kaç kuruş ise ona göre pullar vaz' ve ibtâl edildikten sonra hâmişindeki kefâletnâme zeyline dahi resen tanzîm olunan kefâletnâmeler gibi 10 kuruşluk pul yapıştırılmak tabii olmakla gerek adi deyn senetlerince ve gerek iltizâm muâmelâtınca bu sûretle muâmele icrâ'sı Şûrâ-yı Devlet'çe tezekkür ve tensîb ve keyfiyyet Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne dahi teblîğ kılındığı beyân-ı âlisiyle Hazine'ce de îfâ-yı muktezası şerefvârid olan fi 9 Teşrînisânî sene 1302 (21 Kasım 1886) tarihli buyruldu-yı samiyede irade ve izbâr buyurulmuş ve mantuk-ı münîfine tevfîk hareket olunması bil-cümle vilâyât ve elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına ve kâffe-i devâire teblîğ kılınmış olduğundan bahisle idârelerimizce ona göre îcâbının icrâ'sı iş'âr buyurulmuş ve Resm-i Damga Kanûnu ahkâmının tamamı-ı icrâ'sı pul vâridâtının fevkalâde tezâyidini mücîb olacağı karin-i bedahet ve Dersaâdet'çe hilâf-ı kanûn-ı harekete mütecâsir olanlar haklarında muâmele-i nizâmiyye icrâ'sından kat'â geri durulmadığı peyder pey istihsâl olunan cezâ-yi nakdîlerin mikdârıyla müsbet iken taşra Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetleri taraflarından kanûn-ı mezkûr ahkâmının icrâ'sına dikkat ve i'tinâ' edilmemekte olduğu şimdiye kadar bu yolda âsâr-ı fiiliye gösterilmemesiyle bedîhi ve halbuki onlar tarafından dahi buraca olunan takayyüdât gibi dikkat ve i'tinâ' edilmiş olsa muntazir olan vâridâtın husûlü tabii bulunmasına nazaran bâdema taşralarca dahi bu bâbda takayyüdât-ı daima icrâ'sıyla buradaki gibi asâr-ı fiiliye ibrâzına ve vâridâtın ziya'dan vikâyesi esbâbının istikmâline her tarafça i'tinâ' ve dikkat olunması husûsunun ta'mîmen ve te'kîden ihtârı bi't-tensîb keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından 50 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyir-i sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isâliyle her tarafça mücîbince iktizâsının icrâ'sına himmet ve dikkat edilmesi, fi 5 Cemâziyelevvel sene 1304 ve fi 18 Kânûnusânî sene 1302. (30 Ocak 1887)

334 20.000 kuruşa kadar olan borç senetleri için nisbî olarak kaç paralık pul yapıştırılıyorsa kefiller içinde o kadarlık pul yapıştırılması, senet tutarının 20.000 kuruşu geçmesi durumunda nisbî olarak yapıştırılan pula ilave olarak kefiller

için sadece 10 kuruşluk pul yapıştırılması gerektiğinin yinelendiği.

Düyûn ve saire senedâtının zuhûr veya hâmişine küfelâ taraflarından yazılan şerhlere resen tanzîm olunan kefâletnâmeler gibi onar kuruşluk pul yapıştırılmak lâzım geleceği (333) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1302 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhliside iş'âr kılınmıştı. Her nevi kefâleti hâvî ayrıca tanzîm olunacak senedât kemâ-kân 10 kuruşluk pula tâbi olmak şartıyla 20.000 kuruşa kadar olan deyn senedâtına kefâleti mutazammın yazılan hâmiş ve zuhûriyelere asıl deynin kemmiyyet ve mikdârı itibarıyla medyûn tarafından Resm-i Damga Kanûnu'na tevfîkân asıl senede yapıştırılacak pul kıymetinde yani deyn senedine nisbet-i nizâmiyeye tatbîken her kaç kuruşluk pul yapıştırılmış ise zîrine yazılan kefâlet şerhlerine dahi yine o kadar kuruşluk ve 20.000 kuruştan yukarı bulunan deyn senedâtına kezâlik kıymet-i nisbîye üzerinden pul yapıştırıldıktan sonra bunlara kefâleti hâvî tahrîr olunacak zahriyye ve hâmişlere dahi kemâ-kân onar kuruşluk pul vaz'ı o bâbda cereyân eden muhabere üzerine bu kere bâ-irâde-i aliyye takarrür ederek keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından dahil-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle 30 kıt'ası açıktan postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafça ona göre tekidât icrâ' ettirilmesi, fi 5 Zilhicce sene 1305 ve fi 1 Ağustos sene 1304. (13 Ağustos 1888)

335 **Aşar ihalesini kazanan kişilerce düzenlenen aşar senetlerine borç tutarı üzerinden nisbî pul yapıştırılması ve bu senetlere yazılan kefalet şerhleri için de ayrıca 10 kuruşluk maktu pul yapıştırılıp usulünce iptal edilmesi.**

Sûreti leffen gönderilen tezkere-i âliyede bast ve beyân buyurulan senedât-ı a'şâr nizâmnâme-i cedîdine merbût numûne vechile metinleri hem taahhüt ve hem de kefâlet cihetlerini hâvî olup zahr ve hâmişine başkaca şerh yazılmayan senetlerden ibâret olmakla yalnız bu kabilden olanlara Resm-i Damga Kanûnu'nun 5. maddesi ile işbu karâr-ı âliye tevfîkân pul yapıştırılacağı ve fakat zahr veya hâmişine küfelâ taraflarından başkaca şerhler yazılan senetlerin (332) numaralı ve fi 17 Temmuz sene 1302 (29 Temmuz 1886) ve (333) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1302 (30 Ocak 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyelerde gösterildiği vechile metinlerine kemâ-kân rüsûm-ı nisbîye ve zahr ve hâmişine yazılacak kefâlet şerhlerine dahi başkaca onar kuruşluk

rüsûm-ı maktua pulları ilsâk ve ibtâl kılınacağı bilinip zinhâr bir gûne yanlışlık vukua getirilmemek üzere keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 50 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta vech-i meşrûh üzere hareket edilmesine begayet dikkat ve i'tinâ' ettirilmesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 4 Safer sene 1305 ve fi 10 Teşrinievvel sene 1303. (22 Ekim 1887)

Tezkere-i Âlîye Sûreti

Resm-i Damga Kanûnu'nun 5. maddesi hükmünce bir senette münderic olan muâmele bir kaç cihete şâmil olduğu hâlde en ziyâde resm ahzı lâzım gelen cihete itibar olunması hakkında Şûrâ-yı Devlet'çe verilip tebliğ buyurulan karâr üzerine kefâlet-i müteselsile ile ahalisine ihale olunan kurâ a'şârı için a'şâr nizâmnâme-i cedîdine merbût numûneye tevfikân alınacak senedâtta kefâlet maddesi şerh ve hâmiş sûretiyle başkaca muharrer olmayıp metn-i senet hem taahhüt ve hem kefâlet cihetlerini hâvî olduğundan işbu senetlere taahhüt ve kefâlet maddelerinin her biri için başka başka pul yapıştırılmak veya hükm-i nizâma tevfikân müntericâtından en ziyâde resm istîfâ'sını müstelzim olan cihete mi itibar kılınmak iktizâ' edeceğine dair sebk eden arz ve istizâne cevaben şurâ-yı mezkûr Tanzimat Dâiresi'nden bi't-tanzîm mücîbince îfâ-yı muktezası zımnında sûreti fi 11 Ağustos sene 1303 (23 Ağustos 1887) tarihli buyuruldu-yı âli ile cânib-i hazineye irsâl buyurulan mazbatada bir senette münderic olan muâmele bir kaç cihete şâmil olduğu takdîrde en ziyâde resm istîfâ'sı müstelzim olan cihete itibar olunacağı sâlif-üz-zikr Resm-i Damga Kanûnu'nun 5. maddesinde sûret-i mutlakada muharrer bulunmasına nazaran kurâ ahalisine kefâlet-i müteselsile ile tefviz olunan a'şâr için alınacak senedâta münderic taahhüt ve kefâletten ziyâde resm ahzını mûcib cihete itibar olunarak ona göre pul vaz' ve ibtâl olunması lâzım geleceği gösterilmiş ve işbu karâr hükmünce kefâlet-i müteselsileyi hâvî alınacak senedâtın 20.000 kuruşa kadarına 10 kuruşluk ve ondan yukarısına muhtevî olduğu meblâğ nisbetinde pul yapıştırılarak kefâlet için başkaca pul vaz'ı

îcâb etmeyeceği derkâr bulunmuş olduğundan o vechile icrâ'-yı îcâbı husûsu a'şâr ve Rüsûmat İdâre-i Umûmiyyesi'nin teblîğiyle bi'l-umum vilâyât ve elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına yazılmış olmasıyla idâre-i behiyyelerince o vechile îfâ-yı muktezası bâbında, fi 17 Mart sene 1303.(29 Mart 1887)

336 Kira sözleşmelerine kiralanan gayrimenkule ait kira bedellerinin zamanında ödeneceğine ilişkin olarak kefil tarafından yazılan şerhlere 10 kuruşluk pul yapıştırılıp usulünce iptal edilmesi.

İcar ve isticâr mukavelenâmeleri zîrlerine müstecirin bedel-i icârı vakt-i muayyeninde te'diyesi taahhüdüyle küfelâ tarafından şerhler yazıldığı hâlde işbu şerhlere bazen yalnız kırkar paralık pul yapıştırılıp bazen hiç de yapıştırılmamakta olduğu bi't-tahkik anlaşılarak olunan mürâcaât üzerine şüruh-ı mezkûre zîrine dahi (333) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1302 (30 Ocak 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle teblîğ olunan irâde-i aliyye mücîbince onar kuruşluk pul yapıştırılıp kanûn dâiresinde ibtâl edilmek lâzım geleceği ve keyfiyyetin îcâb eden devâire teblîğ kılındığı bu kere Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği vasıtasıyla Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan tezkere-i cevâbiyede izbâr buyurulmuş ve keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine teblîğ ve iş'âr kılınmış olduğundan maa mülhakat nezâret-i behiyyelerince dahi bu gibi mugâyir-i nizâm hâlât müşâhade olunduğu sûrette ona göre îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' ve dikkat edilmesi, fi 19 Zilhicce sene 1304 ve fi 26 Ağustos sene 1303. (7 Eylül 1887)

337 Borç senetleri ile diğer senetlere kefiller tarafından yazılan şerhlerden dolayı onar kuruşluk pul yapıştırılması gerekirken özellikle belediye ihaleleri sonrasında düzenlenen senetlere pul yapıştırılmadığı, bu durumun Damga Vergisi Kanûnu'na aykırı olduğu.

Ekser mahallerde tanzîm ve teâti olunan düyûn ve saire senedâtının zuhûr veya hâmişine küfelâ taraflarından ayrıca şerhler yazıldığı hâlde asıl senetlere yapıştırılacak nisbî puldan başka mezkûr şerhler zîrine dahi onar kuruşluk rüsûm-ı maktua pulu yapıştırılmak lâzım geleceği (332) numaralı ve fi 17 Temmuz sene 1302 (29 Temmuz 1886) ve (333) numaralı ve fi 18

Kânûnusânî sene 1302 (30 Ocak 1887) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile bildirilmiş olduğu hâlde bazı mahallerde belediyeye ait rüsûm-ı mütenevvianın ihalesinde o bâbda tanzîm olunan senedât hâmişindeki kefâletler zeyline başkaca onar kuruşluk pul yapıştırılmadığı anlaşılmış ve bu ise hükm-i kanûna mugâyir olduğu gibi bu sûret idârelerimiz me'mûrlarının dahi o bâbda adem-i takyid ve ihtimâmlarını müeyyed olarak gayr-i câiz ve bunun devâmı halinde bil'âhire kendilerinin mes'uliyetlerini intac edeceği emr-i bâriz bulunmuş olduğundan bu bâbda ona göre muktezasına davranılarak gerek merkezde ve gerek mülhakatta vaki belediye ve devair-i sairede o misillû yolsuzluk vuku' hissolunduğu hâlde derhal mâ-fevklerine mürâcaâtla kanûn ve nizâm dâiresinde muâmele-i lâzımenin icrâ'sı esbâbının bi'l-istikmâl zayiata meydan verilmemesi lâzım geleceği ve işbu tahrîrâtımızın mülhakatınıza li'ecli'l-irsal 50 kıt'a nüsah-ı matbû'ası dahi postaya teslîmen başkaca isbâl kılındığı, fi 17 Rebiülahır sene 1305 ve fi 21 Kânunuevvel sene 1303. (2 Ocak 1888)

338 **Posta ve Telgraf idarelerince resmi daireler adına düzenlenecek makbuz senetleri ile posta ve telgraf ücretleri karşılığında düzenlenecek olan makbuz senetlerine onar paralık pul yapıştırılması ve gerektiği şekilde iptal edilmesi, Düyûn-ı Umumiyye idareleri, resmi daireler ve mahkemelerce bu duruma dikkat edilmesi, pulsuz veya eksik pullu evrak yakalanması durumunda yarım Osmanlı altınından üç Osmanlı altınına kadar para cezası alınması, bu parayı talep ve tahsil etmeyen mahkeme reis ve başkanları ile diğer tüm devlet memurlarının sorumlu tutulacağı ve kanunen alınması gereken para cezasının üç mislinin bu kişilerden tahsil edileceği, bu konuda ihbarcılara yasal mevzuat çerçevesinde ihbariye ödemesi yapılacağı.**

Telgraf ve Posta İdâreleri'nden Devâir-i Resmiyye nâmına alınıp verilecek makbûz senedâtı müstesna olmak üzere efrada verilecek makbûz senedâtı hakkında Resm-i Damga Kanûnu ahkâmının mer'i tutulması husûsuna idâremizden ve Posta ve Telgraf Nezâret-i Âliyesinden vuku' bulan tebligât üzerine Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dâiresi karârıyla irâde-i âliye müteallik buyurularak keyfiyyet Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden bil-cümle devâir ile vilâyât ve elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına bildirildiği beyân-ı âlisiyle o vechile iktizâsının icrâ'sı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden şerefvârid olan fi 3 Muharrem sene 1301 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1299 (3 Kasım 1883) tarihli

tezkere-i âliyede iş'âr buyurulmuş olduğundan ber mantuk-ı irâde-i aliyye Posta ve Telgraf İdârelerinden Devâir-i Resmiyye namına alınıp verilecek makbûz senedâtı müstesna olmak üzere bâdema mezkûr idârelerden gerek posta ve gerek telgraf ücûrât-ı ve saire için efrâd yedlerine verilecek makbûz senedâtına Rüsûm-ı Maktua Tarifesi mücîbince onar paralık pul yapıştırılmak ve yapıştırılacak pullar dahi tekraren kullanılması kabil olamayacak sûrette hükm-i kanûna tevfîkân ibtâl kılınmak lâzım geleceği cihetle idârelerimizce ve bi'l-ihtâr devair-i Hükûmet ve muhâkemece buna ale-d-devâm dikkatle şayet bütün bütün pulsuz veya pulu derece-i nizâmiyyesinden nâkıs makbûz senedâtı ele geçecek olur ise çünki resm-i maktua tâbi olan bu misillû senedât için yarım osmanlı altınından üç osmanlı altınına kadar cezâ-yi nakdînin alınacağı kanûn-ı mezkûrun 22. ve mahâkim ve mecâlis reis ve azâlarından vesair Hükûmet me'mûrlarından her kim olur ise olsun alınması lâzım gelen resm ve cezâ-yi nakdîyi talep ve istîfâ' emrinde vazifesini îfâ etmez ise nizâmen alınması lâzım gelen cezâ-yi nakdînin üç misli kendisinden alınacağı 25. maddelerinde münderic olmasına mebnî o makule pulsuz veyahut pulu kıymetinden nâkıs senedâtın poliçe olan noksanları ikmâl ettirildikten başka beheri için hâmiline ait yarım ve bunun üç misli olarak Telgraf ve Posta me'mûrlarına ait bir buçuk ki cem'an iki adet Osmanlı altınının bâde kendileri 23. madde-i kanûnuna mücîbince ait olduğu taraftan dava etmek üzere hâmillerinden peşin olarak bilâ-ahz nısfının muhbirlerine îtasıyla nısf-ı diğerinin îrâd kayd olunması zımnında keyfiyyet Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın nezâret-i vâlâları dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta mücîbince iktizâsının îfâsı, fi 13 Muharrem sene 1301 ve fi 1 Teşrînisânî sene 1299. (13 Kasım 1883)

339 Posta ve Telgraf idarelerince düzenlenen makbuzlara on paralık puş yapıştırılması gerektiği halde İşkodra Telgraf İdaresi'nde buna aykırı hareket edildiği, bu durumun düzeltilmesi amacıyla Selanik Posta İdaresi'ne yazı yazılması.

Posta ve Telgraf makbûz senetlerine onar paralık pul vaz'ı Resm-i Damga Kanûnu'nun Rüsûm-ı Maktua Tarifesi'nde muharrer ve musarrah iken İşkodra telgraf idâresinden i'tâ' olunmakta olan bu misillû senedâta pul yapıştırılmamakta olduğu İdâremizce istihbâr kılınmış olmakla böyle yolsuz ve mugâyir-i nizâm olan muâmelenin men'i tekrarı zımnında lâzım gelenlere tenbîhât ve vesâyâ icrâ'sı hakkında Posta ve Telgraf Nezâret-i Âliyesine yazılan

tezkeremize bu kere zeylen alınan cevabda senedât-ı merkûmeye onar paralık pul yapıştırılması ve pulsuz olduğu veya pulu derece-i nizâmiyyesinden dûn olarak yapıştırıldığı hâlde Resm-i Damga Kanûnu ahkâmına tevfikân cezâ-yi nakdî alınması lâzım geleceğinin fi 3 Kânûnusânî sene 1299 (15 Ocak 1884) tarihinde bil-cümle baş müdîrânâ bildirildiği kayden anlaşıldığı ve rivâyet-i mezkûrenin bi't-tedkik seri'an iş'ârıyla öyle yolsuz ve mugâyir-i nizâm muâmelenin men'i tekerrürü esbâbının bi'l-ihtihsal iş'âr-ı sâbık ahkâmına ale-d-devâm i'tinâ' ettirilmesi lüzûmunun Selânik vilâyeti Telgraf ve Posta baş müdîriyyetine bildirildiği iş'âr buyurulmuş olduğundan bâdema posta ve telgrafhânelerden verilecek makbûz senetlerine pul yapıştırılmadığı veyahut yapıştırılmış olan pulun derece-i nizâmiyyesinden dûn olduğu görüldüğü takdîrde hemen nizâma muhâlif olan senedin leffiyle keyfiyyetin tarafımıza izbâr olunması zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla ber-mu'cib-i iş'âr îcâbının icrâ' olunması, fi selh-i Cemâziyelevvel sene 1302 ve fi 5 Mart sene 1301. (17 Mart 1885)

340 **Posta idarelerince şahıslara verilen emânet, taahhütlü mektup ve telgraf makbuz senetlerine yeni pullardan yapıştırılması, ancak eski pullar bitinceye kadar sözkonusu evraklarda eski ve yeni pulların bir arada kullanılabileceği.**

Posta ve Telgraf İdârelerinden devair-i resmiyye namına alınıp verilecek makbûz senedâtı müstesna olmak üzere efrada verilecek makbûz senetlerine onar paralık pul yapıştırılması hakkındaki karâr keyfiyyeti (338) numaralı ve fi 1 Teşrînisânî sene 1299 ve mezkûr idârelerden idâremiz nâmına alınıp verilecek makbûz senedâtına pul yapıştırılmaması dahi (341) numaralı ve fi 16 Teşrînisânî sene 1299 (28 Kasım 1886) ve (342) numaralı ve fi 16 Nisan sene 1302 (28 Nisan 1886) tarihli üç kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Bu aralık efrâd yedine verilen emânet ve taahhütlü mekâtib ve telgraf makbûz senedâtına vâridât-ı Hazine-i Celîle ile müşterek yeni pullardan yapıştırılmakta olduğu ve bazı mahallerde idâremiz nâmına verilen bu makule makbûzlara da kah eski ve kah yeni pullardan yapıştırıldığı görülmekte ve mahalleri iş'âratından anlaşılmakta bulunmuş olduğundan idâremiz namına alınıp verilecek makbûz senetlerine evvelce vuku' bulan teblîgat mücîbince pul yapıştırılmamakla beraber efrâd yedlerine verilecek emânet ve taahhütlü mekâtib ve telgraf makbûz senedâtına dahi Resm-i Damga Kanûnu'nun Rüsûm-ı Maktua Tarifesi mücîbince kemafis-sabık eski pullardan

yapıştırılmasının bil-cümle posta ve telgraf idârelerine tebliği Posta ve Telgraf Nezâret-i Âliyesine yazılarak fi 19 Teşrinisâni sene 1304 (1 Aralık 1888) tarihiyle zeylen alınan cevab da mücîbince bil-cümle Telgraf ve Posta baş müdîriyyetlerine bâ-telgraf tebligât-ı lâzime icrâ' kılındığı bildirilmiş olduğundan keyfiyyet ma'lûm olarak eski pul vâridâtınca bir gûne zayiata mahal bırakılmamak ve efrâd yedlerine verilecek makbûz senedâtına yine yeni pullardan yapıştırıldığı hâlde bunlar derdest ile (300) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1304 (23 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin fıkra-yı rabiasında izah edildiği vechile pulsuz addedilerek muâmele-i cezaiyye icrâ'sına i'tinâ' ve dikkat olunmak üzere muhasebe ifâdesiyle sûret-i hâl ta'mîmen iş'âr ve dâire-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası ayrıca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla her tarafta ona göre hareket olunması, fi Selh-i Rebiülevvel sene 1306 ve fi 22 Teşrînisânî sene 1304. (4 Aralık 1888)

341 **Posta ve Telgraf idareleri ile Düyûn-ı Umumiyye idareleri arasında yapılacak her türlü yazışmanın puldan muaf olduğu.**

Telgraf ve Posta İdâreleri'nden Devâir-i Resmiyye nâmına alınıp verilecek makbûz senedâtı müstesna olmak üzere efrada verilecek makbûz senetlerine onar paralık pul yapıştırılması hakkındaki karâr-ı âli keyfiyyeti (338) numaralı ve fi 1 Teşrinisâni sene 1299 (13 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde bildirilmişti. İdâremizin dahi devâir-i resmiyyeden olduğu cihetle zikr olunan Posta ve Telgraf İdârelerinden idâremiz nâmına alınıp verilecek makbûz senedâtının dahi müstesna tutulması îcâb edeceğinin lâzım gelenlere tenbîhi Telgraf ve Posta Nezâret-i âliyesine bi'l-izbâr bu kere cevaben varit olan fi 21 Muharrem sene 1301 ve fi 10 Teşrînisânî sene 1299 (22 Kasım 1883) tarihli tezkerede o vechile idâremiz namına alınıp verilecek makbûz senedâtına pul yapıştırılmaması lüzûmunun ta'mîmen iş'âr kılındığı bildirilmiş olduğundan İdâremizce dahi burası ma'lûm olarak ona göre hareket edilmesi zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve nezâret-i vâlâları dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası ayrıca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla ba'de-zîn her tarafta ona göre îfâ-yı muâmele kılınması, fi 28 Muharrem sene 1301 ve fi 16 Teşrînisânî sene 1299. (28 Kasım 1883)

342 **Posta ve Telgraf idareleri ile Düyûn-ı Umumiyye idareleri**

arasında yapılacak her türlü yazışmanın puldan muaf olduğu daha önceden bildirilmiş olduğu halde bazı posta idarelerince pul yapıştırılmasına devam edildiği, bu durumun düzeltilmesi amacıyla Posta ve Telgraf Nezaretine yazı yazıldığı.

Posta ve Telgraf İdârelerinden idâremiz nâmına alınıp verilecek makbûz senedâtına pul yapıştırılmaması keyfiyyeti (341) numaralı ve fi 16 Teşrînisânî sene 1299 (28 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde bildirilmişti. Bu makule senetlere bazı postahanelerce pul vaz'ında devam olunduğu iş'ârat-ı vâkıadan anlaşılmasıyla keyfiyyet Posta ve Telgraf Nezâret-i Aliyyesi'ne yazılarak bu kere zeylen alınan cevab da işbu makbûz senedâtına pul yapıştırılmasından sarf-ı nazar edilmesi zımnında bu kere dahi bil-cümle Posta ve Telgraf baş müdîrlüklerine te'kîden tebligât-ı lâzime icrâ' buyurulduğu bildirilmiş olduğundan keyfiyyet ma'lûm olmak üzere ta'mîmen iş'âr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla ba'de-zîn her tarafta ona göre îfâ-yı muâmele olunması, fi 24 Recep sene 1303 ve fi 16 Nisan sene 1302. (28 Nisan 1886)

343 Düyûn-ı Umumiyye idarelerince yakalanan pulsuz belgelerin sahipleri hakkında icrâ' dairelerine verilecek müzekkereler için kaydiye harcı ödenmeyeceği.

Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nce tutulan pulsuz evrâktan dolayı hükm-i nizâmın icrâ'sına dair mahalli icrâ' dâiresine verilen müzekkereler için kaydiye harcı aranılmakta olduğundan bahisle idârelerimizden i'tâ' olunacak bu misillû müzekkere ve takrîrler için kaydiye harcı verilmek îcâb edip etmeyeceği bazı taraftan istifsâr olunması üzerine keyfiyyet lüzûmu vechile Düyûn-ı Umûmiyye komiserliğine bi'l-iş'âr alınan tezkere-i cevâbiyede Resm-i Damga cezâ-yi nakdîlerinin sûret-i tahsîli hakkında olan nizâmnâmenin 11. maddesinde cezâ-yi nakdî îtasına dair yapılacak müzekkerelerden harç ve resm-i tebliğ alınmayacağı muharrer olup kaydiye harclarına dair sarâhat yok ise de harc tarifesinin birinci maddesinde Mahâkim-i Nizâmiyye'ye doğrudan doğruya verilecek her bir arzuhal ve vekâletnâme ve lâyıha ve beyânnâme ve ilmühaber ve ihbârnâme ve ale-l-umûm usûl-i muhâkeme iktizâsınca ahd-i tarafeynden gerek mübâdî ve gerek esna-yı muhâkemede i'tâ' olunacak her bir varakanın kaydiyesi için cânib-i muhâkemeden beş kuruş alınır diye muharrer

olmasına göre kayda tabi olan evrâk mübadi ve esna-yı muhâkemede ashâb-ı deavi tarafından verilecek evrâk-ı deaviden ibâret olarak devair-i resmiyyeden mâdud olan Düyûn-ı Umûmiyye me'mûrîni ile sair me'mûrîn-i İdârenin cezâ-yi nakdînin sûret-i tahsîliyesini mutazammın olarak verecekleri müzekkerelerin ise şahıslarına müteallik bulunmaması hasebiyle bu kabilden olmamasına mebnî bâdema bu makule müzekkerelerden kaydiye alınmaması lüzûmunun ta'mîmen vilâyet müddeî-i umûmîlerine teblîğ olunduğu bi'l-mühabere Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden bildirildiği Maliye Nezâret-i Celîlesi'nden cevaben mevrûd tezkerede iş'âr buyurulduğu izbâr olunmuş ve şu hâlde Resm-i Damga cezâ-yi nakdîlerinin tahsîli için idârelerimizden icrâ' dâirelerine i'tâ' olunacak müzekkere ve takrîrler için kaydiye harcı verilmek iktizâ' etmeyeceği derkâr olmakla keyfiyyetin ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne isrâsıyla her tarafta ona göre iktizâ-yı hâlin icrâ'sına himmet buyurulması, fi 9 Rebiülevvel sene 1308 ve fi 11 Teşrinievvel sene 1306. (23 Ekim 1890)

344 Devletin şahıslardan olan alacağını tahsil etmek amacıyla düzenlenecek mahkeme mazbatalarının damga vergisine tabi olduğu.

Devletin eşhâs zimmetinde olan alacağına dair sadr olacak hükm mazbatalarından pul resmi istîfâ'sı îcâb edip etmeyeceği istizânına dair Posta ve Telgraf Nezâret-i âlisinden meb'ûs tezkere ile me'mûrîn muhakemâtında müddeî şahsi ve saireye teblîğ ve îtası iktizâ' eden evrâka vaz' edilecek pul masârifinin ne taraftan tesviyesi lâzım geleceği Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nce bi-l-müzâkere o bâbda kaleme alınan mazbatada damga kanûn-ı cedîdinin birinci maddesinde mecâlis ve muhâkemeden hükmü hâvî verilen mezâbıt ve ilâmâtın Damga Resmi'ne tâbi olacağı muharrer olup bu hükümden devair-i resmiyyenin istisnasını mücîb bir kayd olmamasına ve müstesniyatı musarrah olmayan kavânîn ve nizâmât ahkâmı umûmi olacağına nazaran o misillû hükm mazbatalarına dahi pul yapıştırılmak tabii görülmüş olduğundan gerek bu bâbda ve gerek me'mûrîn muhakemâtında müddeî şahsi ve saireye teblîğ ve îtası iktizâ' eden evrâka vaz' olunacak pul masârifinin emr-i tesviyesinde devair-i resmiyyenin efrâd gibi hükm-i kanûna tevfîk hareket etmesi lâzım geleceğinin ta'mîmen devâir-i vilâyâta teblîği gösterilmesiyle bil-cümle devâire iş'âr-ı keyfiyyet olunduğu gibi vilâyâta teblîğ-i karâr olunmasıda Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne bildirilmiş olduğu beyân-ı âlisiyle Hazine-i Celîle'ce de ber-mu'cib-i karâr iktizâsının îfâsı bâ-tezkere-i sâmiye emr ve irade

buyurulmuş ve mantuk-ı münîfine tevfîk hareket olunması îcâb eden sair yerlere iş'âr edilmiş olduğu beyânıyla îfâ-yı muktezası Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan fi 15 Şaban sene 1301 ve fi 28 Mayıs sene 1300 (9 Haziran 1884) tarihli tezkere-i aliyyede emr ve iş'âr buyurulmuş ve o vechile îfâ-yı muktezası zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' ve dikkat ve şayet öyle pulsuz hükm mazbataları ve evrâk görülür ise haklarında Resm-i Damga Kanûnu ahkâmına tevfîk muâmele ile lâzım gelen cezâ-yi nakdînin istihsâline müsâraat eylemeleri hakkında yazılacak mûciblere vesâyâ-yı icâbiye derc edilmesi, fi 24 Şaban sene 1301 ve fi 6 Haziran sene 1300. (18 Haziran 1884)

345 **Meclis ve mahkemelerce düzenlenen her türlü evrak, yazışma ve tebligat belgelerine pul yapıştırılması noktasında resmi dairelerin hiçbir ayrıcalığının olmadığı, vilâyet, sancak ve kazâ idare meclisleri tarafından verilen mazbatalara onar kuruşluk pul yapıştırılması gerektiği halde pul yapıştırılmadığının tespit edildiği.**

Mecâlis ve mahâkimden hükmü hâvî tanzîm ve i'tâ' olunacak ilâmât ve mezâbıt ile me'mûrîn muhakemâtında müddeî şahsi ve saireye teblîğ ve îtası iktizâ' eden evrâka vaz' olunacak pul mesârifinin emr-i tesviyesinde devair-i resmiyyenin efrâd gibi hükm-i kanûna tevfîk hareket etmesi lâzım geleceği o bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden şerefvârid olan tezkere-i âliye üzerine (344) numaralı ve fi 6 Haziran sene 1300 (18 Haziran 1300) tarihinde ta'mîmen bildirilmişti. Vilâyât ve sancak ve kazâ idâre meclisleri tarafından verilen mazbatalar resm-i maktua tâbi olup bunlara onar kuruşluk pul vaz'ı Resm-i Damga Kanûnu'nda ve Rüsûm-ı Maktua Tarifesi'nde müvezzi'an ve sarâhaten muharrer iken bazı sancak ve kaza idâre meclisleri tarafından kanûnun bu hükmüne riâyet olunmayarak o misillû mazbatalara hiç pul yapıştırılmamakta bulunduğu İdâremizce istihbâr kılınmış olduğundan hükm-i kanûna tevfîk muâmele olunmasına dikkat ve i'tinâ' kılınması zımnında vilayât ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara hitaben nezâret-i müşârunileyhâ vasıtasıyla Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden tastîr ettirilen muharrerât-ı âliyeden nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan iki Vilâyât-ı Celîle'ye olan iki kıt'ası leffen irsâl kılınmış olduğundan mezkûr vilâyetlere bi'l i'tâ' her tarafta mücîbince îcâbının icrâ'sı esbâbının istikmâl ettirilmesi, fi 12

Recep sene 1302 ve fi 15 Nisan sene 1301. (27 Nisan 1885)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Damga kanûn-ı cedîdi mücîbince mecâlis ve mahâkimden hükmü hâvî verilen mezâbıt ve ilamata ve gerek me'mûrîn muhakematında müddeî şahsi vesaireyi teblîğ ve îtası iktizâ' eden evrâka onar kuruşluk pul yapıştırılması iktizâ' edeceği ve pul masârifinin sûret-i tesviyesi ve teferruatı Şûrâ-yı Devlet karârıyla fi 4 Şaban sene 1301 (30 Mayıs 1884) tarihinde ve umum sırasında iş'âr kılınmıştı. Bazı sancak ve kazâ idâre meclisleri cânibinden kanûnun bu hükmüne riâyet olunmayarak o misillû mazbatalara hiç pul yapıştırılmamakta bulunulduğu Düyûn-ı Umûmiyye İdâresince istihbâr olunduğundan bahisle bâdema mugayir-i kanûn bir gûne hâl ve hareket vukua getirilmemesi husûsunun ta'mîmen teblîği Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bu kere bâ-tezkere beyân ve ifâde kılınmış ve o vechle teblîgat-ı umûmiyye îfâ edilmiş olmakla oracada ber-mu'cib-i iş'âr iktizâ-yı hâlin îfâsıyla hükm-i kanûnun muhâfazası husûsuna himmet buyurulması bâbında, fi 29 Cemâziyelâhir sene 1302 ve fi 3 Nisan sene 1301. (15 Nisan 1885)

346 Devlet memurlarının ailelerine maaş tahsisi için düzenlenen tutanaklara damga pulu yapıştırılması gerekirken bazı yerlerde buna aykırı hareket edildiği, memuriyetleri döneminde aylık maaşı 500 kuruşu geçmeyen kişilerin maaş belgelerine damga pulu yapıştırılmayacağı, aylık maaşı 500 kuruşu geçenlere pul yapıştırılması gerektiği.

Me'mûrîn-i mülkiyenin kendileriyle ailelerine maâş tahsîsi hakkında vilâyat idâre meclislerinden verilen mezâbıtın Resm-i Damga'dan istisna edildiği haber alınıp bu ise Resm-i Damga Kanûnu ahkâmını tagyîr demek olduğuna ve Rüsûm-ı Sitteye ait kavânîn ve nizâmât-ı mevcûdenin tagyîr veya tecdîdi idâre-i acizi ile müzakereye muhtaç olacağı mukâvele-i münakide îcâbından bulunduğuna binâen hakikat-i keyfiyyet komiserlik vasıtasıyla îcâb eden makamdan istifsâr olunmuş idi. Bu kere cereyân eden müzakere üzerine yalnız me'mûrîn-i mûmâ-ileyhümdan müddet-i me'mûriyyetlerinde maâş-ı şehrîyesi 500 kuruşu tecâvüz etmemiş olanların kendileriyle ailelerine tahsîs olunacak maâş için verilecek mazbataların istisnasıyla müddet-i me'mûriyyetlerinde 500

kuruştan ziyâde maâş almış olanların tekaüd muâmelâtına ait mazbatalara Resm-i Damga Kanûnu'na tevfikân pul yapıştırılması Şûrâ-yı Devlet'çe taht-ı karâra alınıp bâ-tezkere-i samiye vuku' bulan teblîgat üzerine Tekâüd Sandığı Nezâret-i Celîlesi'nce bâdema bidâyet-i me'mûriyyetinden istid'â'-yı tekaüdüne veya vefâtına kadar müddet-i me'mûriyyetinde şehrî 500 kuruştan ziyâde maâş almamış olanlar için verilecek mazbataların bi'l-istisna küsûr me'mûrînin icrâ'-yı tekaüdü veya ailelerine maâş tahsîsi için verilecek mazbatalara pul yapıştırılması vilâyete iş'âr olunduğu gibi İdâremize dahi teblîğ kılınmış ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine de bildirilmiş olduğundan, nezâret-i behiyyelerince de ona göre muktezasının îfâsıyla 500 kuruştan ziyâde maâş almış olanlar için pulsuz mazbata görüldüğü hâlde ber-mûcib-i nizâm îcâbının icrâ' buyurulması, fi 25 Muharrem sene 1305 ve fi 1 Teşrinievvel sene 1303. (13 Ekim 1887)

347 Tayin, değişim veya soruşturma amacıyla bir yerden bir yere giden memurların alacakları harcirâh miktarı ile nereye gideceklerini gösteren tezkerelere 10 kuruşluk pul yapıştırılacağı.

Ta'yîn ve becâyiş sûretinde veyahut tahkikat-ı saire zımnında bir mahalden diğer mahalle giden her sınıf me'mûrînin alacakları harcirâh için azimet ve avdet eyledikleri mevâki'n mesafelerini mübeyyin yedlerine mecâlis-i idâreden i'tâ' olunmakta olan mazbatalara Resm-i Damga Kanûnu'nun rüsûm-ı maktûa tarifesi ahkâmına tevfikân onar kuruşluk pul yapıştırılması hakkında Drac nezâretinden vuku' bulan teblîğe binâen Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne sebk eden iş'ârımız üzerine bu kere dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nden bil-cümle vilâyet ile elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına tastîr buyurulmuş olan tahrîrât-ı umûmiyyenin bir sûreti leffen gönderilmiş ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin dahi nüsah-ı matbû'asından zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin mülhakatın adedine nisbetle 50 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyîr kılınmış olduğundan bunların vusûlünde bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta o vechle îfâ-yı muâmele ile muhâfaza-i hukuk-ı idâre esbâbını istikmâle dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 23 Recep sene 1303 ve fi 15 Nisan sene 1302. (27 Nisan 1886)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Ta'yîn ve becâyiş sûretinde veyahut icrâ'-yı tahkikat ve saire zımnında bir mahalden diğer mahalle giden her sınıf me'mûrînin alacakları harcirâh için azimet ve avdet eyledikleri mevâki'n

mesafelerini mübeyyin yedlerine mecâlis-i idâreden i'tâ' olunmakta olan mazbatalara Resm-i Damga Kanûnu'nun Rüsûm-ı Maktua Tarifesi ahkâmına tevfikân ashâbı tarafından onar kuruşluk pul yapıştırılması lâzım geldiği hâlde vilâyet-i Şâhânece o makule mezâbıtın pulsuz olarak îtası yolunda ve kanûn hilâfında vuku' bildirilen muâmelâtın devamı câiz olamayacağından hükm-i kanûna tevfik hareket olunması için bil-cümle vilâyet ile elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına ve devair-i lâzımeye teblîgat icrâ'sı Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa idâresinden vaki olan teblîgat üzerine Maliye Nezâret-i Celîlesi'nden iş'âr olunmuş ve bu gibi ahval-i nizâmiyyenin icrâ'sında müsâmaha gösterilmesi izâa-i vâridât-ı devleti istilzâm edeceği cihetle mâddeten ve maslahaten gayr-i câiz olarak o bâbda teblîgat-ı umûmiyye icrâ' edilmiş olmakla oraca da ber vech-i meşrûh îfâ-yı muâmele-i nizâmiyyeye himmet buyurulması, fi 6 Recep sene 1303 ve fi 30 Mart sene 1302. (11 Nisan 1886)

348 Yeniden düzenlenen Damga Kanûnu gereğince tüm senet ve kıymetli evraklara belli bir oran dahilinde, bekâr ve dul kadınlara verilen izinnamelere ise maktu olarak 10 kuruşluk pul yapıştırılacağı.

İşbu takrîrât-ı umûmiyyede bil-cümle izinnâmelere onar kuruşluk pul yapıştırılacağı muharrer ise de hükkâmı mevzuf olmayan mahallerde verilecek izinnâmelere kırkar paralık pul yapıştırılması (349) numaralı ve fi 31 Mart sene 1303 (12 Nisan 1887) tarihli takrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Bu kere bâ-irâde-i seniyye mevki-i icrâ'ya konulan Resm-i Damga Kanûnu mücîbince bâdema kâffe-i senedât ve sairenin yazılacağı evrâk üzerine nisbet-i nizâmiyyesine tevfikân damga pulu yapıştırılacağı gibi bakir ve seyyip izinnâmelerine dahi Rüsûm-ı Maktua Tarifesi'nde gösterildiği vechile onar kuruşluk damga pulu yapıştırılmak lâzım geleceğinden bâdema verilecek izinnâmelere idârelerden ber-mûcib-i nizâm onar kuruşluk pul mübâyaasıyla yapıştırılmasının Dersaâdet ve taşrada lâzım gelenlere tebliğiyle keyfiyyetin tarafımıza iş'âr-ı makam-ı ali-i meşihat-penahiye bâ-tezkere-i mahsûsa bildirilmişti. Bu kere cevaben gelen fi 20 Rebiülevvel sene 1300 ve fi 18 Kanûnusani sene 1298 (30 Ocak 1883) tarihli tezkerede bu bâbda ta'mîmen

hükkâm-ı şer'a icrâ'-yı teblîgat olunduğu iş'âr buyurulmuş olduğundan ona göre îfâ-yı muâmeleye dikkat buyurulması, fi 18 Rebiülahir sene 1300 ve fi 14 Şubat sene 1298. (26 Şubat 1883)

349 Evlilik izni için verilen izinnamelere 10 kuruşluk, hakim bulunmayan yerlerde düzenlenecek nikâh izin belgelerine 40 paralık, hakim bulunan yerlerde ise 10 kuruşluk pul yapıştırılacağı.

Niyabetleri gayr-i muvazzaf olan kazaların esâmîsi;

Aydın Vilâyeti Dahilinde Seferihisar Çeşme Kazası

Sivas Vilâyeti Dahilinde Maden-i Sim kazası

Sivas vilayeti dahilinde Hafik Kazası

Diyarbakır Vilâyeti Dahilinde Dirik Kazası

Konya Vilâyeti Dahilinde Arapsun Kazası

Konya Vilâyeti Dahilinde Bulgar Madeni Kazası

Suriye Vilâyeti Dahilinde Verea Kazası

Suriye Vilâyeti Dahilinde Vadi-ül-acem Kazası

Suriye Vilâyeti Dahilinde Roma namı diğer Cebel-i Kalamon Kazası

Suriye Vilâyeti Dahilinde Basrü'l-Hariri Kazası

Ankara Vilâyeti Dahilinde Yabanabad Kazası

Ankara Vilâyeti Dahilinde Çıkabad Kazası

Ankara Vilâyeti Dahilinde Mecidiye nam-ı diğer Çiçekdağı Kazası

Resm-i Damga Kanûnu ahkâmına tevfîkân münakehat için verilecek izinnâmelere onar kuruşluk pul yapıştırılmakta olduğu derkâr ise de hükkâmı henüz devletçe tavzif buyurulmamış olan mahallerde akd ve nikaha dair verilen izinnâmelere mukabil ashâbından onar kuruş alınarak o misillû varakalara fakat kırkar paralık pul vaz' ile dokuzar kuruşunun hükkâm-ı mûmâileyhümâ verilmesi hakkında olunan teklif üzerine keyfiyyet muhabere tahtında olduğundan ve maamafih hükkâmı tavzif buyurulmayan mahallerin esâmîsi bâlâda gösterildiğinden bu bâbda yani hükkâmı muvazzaf olmayan mahaller hakkında verilecek karâr teblîğ olununcaya kadar mezkûr mahaller hükkâmı cânibinden i'tâ' olunacak izinnâmelere yapıştırılacak kırkar paralık pullar için bir şeyi denilemeyip ancak hükkâmı muvazzaf bulunan sair bil-cümle mahallerde kema-fi-s-sabık izinnâmelere kanûn-ı mezkûr ahkâmına

tevfîkân onar kuruşluk pul yapıştırılmasına ale-d-devâm dikkat ve Nezâret-i kamile ve mühakkanın icrâ'sıyla hilâf-ı kanûn bir gûne hâl ve muâmele görüldüğü anda kanûnu dâiresinde men' ve müsebbiblerini cezr ile bu tarafa da iş'âr-ı keyfiyyet olunması zımnında mülhakata dahi tebliğat-ı mukteziye îfâsı husûsuna himmet buyurulması, fi 18 Recep sene 1304 ve fi 31 Mart sene 1303. (12 Nisan 1887)

350 **Bekâr ve dul izinnamelerine 10 kuruşluk pul yapıştırılması, 1 kuruşluk eski izinnamelere başvuru anında 9 kuruşluk pul yapıştırılması, idarelerde bulunan 1 ve 10 kuruşluk izinnamelerin tedavülden kaldırıldığı, hakimler tarafından adi kağıtlar üzerine yazılan ve 10 kuruşluk pul yapıştırılan belgelerin kullanılabileceği, bu şekilde yazılacak izinnâmelere 10 kuruşluktan eksik pul yapıştırılmamasına dikkat edilmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede mevcûd bulunan birer kuruşluk âtîk izinnâmelerden talep vuku'unda üzerlerine dokuzar kuruşluk pul yapıştırılarak i'tâ' kılınması hakkında muharrer olan maddeye atfen gösterilen fi 15 Recep sene 1300 (22 Mayıs 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Gerek bakir ve gerek seyyip izinnâmeleri Resm-i Damga Kanûnu mücîbince ale-s-seviyye onar kuruşluk resm-i maktûa tabi olmak hasebiyle mevcûd bulunan birer kuruşluk âtîk izinnâmelerden talep vukuunda üzerlerine dokuzar kuruşluk pul yapıştırılarak idârede bi'l-ibtâl ashâbından onar kuruş alınıp bu pullu izinnâmelerin i'tâ' kılınması fi 15 Recep sene 1300 (22 Mayıs 1883) ve hükkâmı muvazzaf olmayan mahallerin esâmîsi bâlâya derc ile oralarda i'tâ' olunacak izinnâmeler için ashâbından alınacak onar kuruşun dokuzar kuruşu hükkâma kalmak üzere bunların yalnız âtîk kırkar paralık evrâka yazılmasına şimdilik bir şey denilmeyip fakat hükkâmı muvazzaf bulunan sair bil-cümle mahallerde izinnâmelerin kemâ-kân birer kuruşluk âtîk evrâka idârece dokuzar kuruşluk pul yapıştırılarak verilmesi dahi (349) numaralı ve fi 31 Mart sene 1303 (12 Nisan 1887) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Tedkikat-ı âhire ile verilen ma'lûmâttan anlaşıldığına nazaran el-yevm idârelerimizde mevcûd olan izinnâme evrâk-ı âtîkası yalnız kırkar paralıklardan ibâret olmayıp bir aralık onar kuruşluğunun dahi tab've irsâl kılındığı gibi üzerlerinde de bir kısmının dokuzar ve bir kısmının dörder kuruşunun hükkâma ait harc-ı izinnâme olduğu matbû' ve muharrer bulunduğu tebeyyün etmesine mebnî bu bâbda karışıklıklar vuku' tabii göründüğünden ve zaten her nevi muamelede pul isti'mâli iktizâ-yı

ahkâm-ı kanûn olmakla beraber evrâk-ı merkûmenin isti'mâlinden sakıt olarak yerinde pul kullanılacağı mukaddemâ makam-ı ali-i meşihat-penâhi ile dahiliye ve maliye Nezâret-i Celîlelerinden hükûmetlere emir ve teblîğ buyurulduğu dahi mahallerinden vuku' bulan iş'arattan anlaşıldığından şu hâlde işbu izinnâme evrâkından her idârede gerek birer ve gerek onar kuruşluk olarak ne kadar mevcûd şey var ise cümlesi şimdiden tedâvülden kaldırılıp her tarafta hükkâmın yazacakları izinnâmelerin evrâk-ı saire misillû adi kağıtlara tahrîriyle üzerlerine onar kuruşluk birer damga pulu yapıştırılarak kanûn dâiresinde mühür ve tarih ile ibtâl edilmesi sûreti bi't-tensîb keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın nezâret-i behiyyeleri mülhakatına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla işbu tahrîrâtın her mahalle vusûlü tarihinden itibaren evrâk-ı merkûme tedâvülden kaldırılarak bunlardan her bir idârede ne mikdâr şey mevcûd ise ta'dâd ve hıfz ile îcâbı bâde bildirilmek üzere idâre bâ-idâre bir kıt'a müfredât pusulası tanzîm ve tesyâr olunması ve bâdema matbû' evrâk kullanılmayıp izinnâmeler âdi kağıtlara yazılarak üzerlerine onar kuruşluk pul ilsâk ve ibtâl olunacağının bil-cümle hükkâma teblîğiyle beraber zinhâr hükkâmı muvazzaf olan mahallerde bu vechile yazılacak izinnâmelere onar kuruşluktan noksan pul yapıştırılmamasına dikkat ve i'tinâ' ve bu mikdârdan nâkıs pullu izinnâme ele geçirilir ise hükm-i nizâmın icrâ' ettirilmesi lâzım geleceği ve münakehat-ı gayr-i müslime için damga resminin sûret-i istîfâ'sı dahi diğer tahrîrât-ı umûmiyye ile başkaca bildirildiği fi 27 Muharrem sene 1305 ve fi 3 Teşrinievvel sene 1303. (15 Ekim 1887)

351 Gayrimüslimlerin nikâhlanması durumunda kendi cemâatlerince verilmekte olan izinnamelere onar kuruşluk pul yapıştırılacağı, bu konuyla ilgili olarak patrikhane, hahambaşılık ve protestan reislerine tebligat gönderildiği, kanuna aykırı hareket edilmesi durumunda sorumluların para cezasına maruz kalacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede milel-i gayr-i müslime efrâdının münakehatında cemâat-i ruhaniyyeleri tarafından i'tâ' olunmakta olan izinnâmelere onar kuruşluk pul yapıştırılması muharrer ise de mezkûr pulların izinnâmelere yapıştırılmayıp münakehat için Nüfus İdâreleri'nden eimme ve muhtârana verilen kırmızı renkli ilmühaberlere yapıştırılacağı (352) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1303 (3 Kasım 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiştir.

Milel-i gayr-i müslime efradının münakehatında cemâat-i ruhaniyeleri tarafından i'tâ' olunmakta olan izinnâmelere Resm-i Damga Kanûnu

mücîbince onar kuruşluk pul yapıştırılması iktizâ' ettiğinden keyfiyyet Mâliye Nezâret-i Celîlesi vasıtasıyla Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne lede't-tebliğ münakehat-ı mezkûre için i'tâ' olunan izinnâmelerin Resm-i Damga Kanûnu'na tevfîkân onar kuruşluk varaka üzerine yazdırılması lüzûmu hakkında zîr-i idâre-i ruhaniyelerinde bulunanlara vesâyâ-yı mukteziye îfâ olunmak üzere patrikhaneler ile hahambaşıya ve protestan reis ve ruhaniyesine tebliğat-ı lâzime icrâ' olunduğu izbâr buyurulmuş olmakla bâdema o vechle îcâbının icrâ'sıyla mezkûr izinnâmelerin onar kuruşluk varakaya yazdırılması ve hilâf-ı kanûn olarak pulsuz izinnâme i'tâ' eyleyen olur ise kanûn-ı mezkûr mücîbince cezâ-yı nakdisi ahz ve muâmele-i kanûniyesinin icrâ'sına dikkat ve i'tinâ' kılınması keyfiyyeti ta'mîmen iş'âr ve nezâret-i behiyyeleri dâhilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 20 kıt'ası başkaca postaya tevdîan tesyâr kılınmış olunduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta ona göre harekete dikkat ve i'tinâ' kılınması, fi 9 Ramazan sene 1302 ve fi 10 Haziran sene 1301. (22 Haziran 1885)

352 Çeşitli cemâatlere mensûb kişilerin nikah izinnamelerine müslümanlarda olduğu gibi 10 kuruşluk pul yapıştırılacağı, müslümanlara ait belgeler mahkemelere sunulabildiği halde cemâatlere ait belgelerin kilise evrakı niteliğinde olmasından dolayı mahkemelere sunulamayacağı.

Cemâat-i muhtelife rüesâ-yı ruhaniyesi taraflarından âdi kağıt üzerine tahrîr olunan münakehat izinnâmelerinin ahali-i müslime münakehat izinnâmeleri misillû onar kuruşluk Resm-i Damga'ya tabiiyeti kanûn iktizâsından ise de münakehat-ı islam izinnâmeleri lede'l-hace mehakime ibrâz olunur evrâktan olduğu hâlde hıristiyan münakehatı kilisece sarfı ruhani ahkâmı tahtında icrâ' olunmasına ve o bâbda tutulan zabtnâmeler kilise evrâkından olarak mehakimde dolaşır takımdan bulunmamasına nazaran nüfus-ı gayr-i müslime münakehatından resm-i mezkûrun izinnâme mukabili alınmayıp Nüfus İdâreleri'nden verilen ilmühaberlere onar kuruşluk pul vaz'ıyla istîfâ'sı hakkında taraf-ı halisiden vaki olan ihtâr ve iş'âr üzerine Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden bâ-mazbata tebliğ olunan karâr dahiliye nezâret-i celîlesinden fi 22 Nisan sene 1303 (4 Mayıs 1887) tarihinde bir ve mezkûr ilmühaberlerin ne makule evrâk olduğu bazı taraftan istifsâr olunması üzerine işbu ilmühaberin münakehat için nüfus me'mûrları tarafından eimme ve muhtârana verilen ve münakehat vukuunda bunlar tarafından hane-i mahsûsları doldurulup Nüfus İdâreleri'ne iade edilen kırmızı renkli matbû'

ilmühaberler olduğu beyânıyla işbu ilmühaberler doldurulduğu sırada üzerlerine ashâb-ı taraflarından onar kuruşluk pul vaz' ettirilerek ibtâli lâzım geleceği dahi sicill-i nüfus idâre-i umûmiyyesi ifâdesiyle yine nezâret-i müşarünileyhâdan fi 5 Eylül sene 1303 (17 Eylül 1887) tarihinde bir ki cem'an iki takım muharrerât-ı âliye ile bil-cümle vilâyete teblîğ buyurulduğu bu kere muharrerât-ı aliyye-i mezkûrenin Nezâret-i halisiye teblîğ buyurulan iki kıt'a sûret-i mütâlaasıyla o bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden Düyûn-ı Umûmiyye komiserliğine ve oradan dahi bâ-tezkere taraf-ı muhlisiye irsâl buyurulan fi 26 Eylül sene 1303 (8 Ekim 1887) tarihli tezkere-i âliye müfâdından anlaşılmış ve keyfiyyet taraf-ı muhlisiden dahi bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta ona göre îfâ-yı muâmeleye dikkat olunarak şayet münâkehat-ı gayr-i müslime için nüfus idâreleriyle rüesâ-yı ruhaniyye beyninde teâti olunacak kırmızı renkli ilmühaberler üzerlerine ber-mu'cib-i karâr-ı âli onar kuruşluk pul yapıştırılmadığı görülür ise der destiyle bâdîleri hakkında hükm-i kanûnun îfâsı esbâbının istikmâline kemâliyle i'tinâ' ve himmet buyurulması, fi 16 Safer sene 1305 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1303. (3 Kasım 1887)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Cemâat-i muhtelife ruhaniyesi tarafından âdi kağıt üzerine tahrîr olunan münakehat izinnâmelerinin ahali-i müslime münakehat izinnâmeleri misillû Resm-i Damga'ya tabiiyeti kanûn iktizâsından olup bu da münakehat-ı islam evrâkının lede'l-hacc mahâkime ibrâz olunur evrâkdan olmasından neş'et etmiş ise de Hıristiyan münâkehatı kilisece sarfı ruhan-i ahkâm tahtında icrâ' olunmasına o bâbda tutulan zabtnâmeler evrâkından olarak mahâkimede dolaşır evrâktan bulunmamasına nazaran nüfus-ı gayr-i müslime münâkehatında resm-i mezkûrun izinnâme mukabili alınmayıp nüfus idâresinden verilen ilmühaberlere 10 kuruşluk pul vaz'ıyla istîfâ'sı Şûrâ-yı Devlet Tanzimat daresinden be-mazbata teblîğ olunan karâr iktizâsından olarak o bâbda îcâb edenlere teblîgat-ı umûmiyye îfâ kılınmış olmakla oraca dahi karâr-ı mezkûr dâiresinde îfâ-yı muktezasına himem-i aliyye-i daveraneleri derkâr buyurulmak bâbında, fi 11 Şaban sene 1304 ve fi 22 Nisan sene 1303. (4 Mayıs 1887)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Cemâat-ı muhtelife rüesa-yı ruhaniyesi tarafından âdi kağıt üzerine tahrîr olunan münâkehat ilmühaberlerine Resm-i Damga Kanûnu'na tabiiyetle 10 kuruşluk pul yapıştırılması hakkında Şûrâ-yı Devlet'çe verilen karâr 22 Nisan sene 1303 (4 Mayıs 1887) tarihinde ve umum sırasında savb-ı ali-i asafanelerine de bâ tahrîrât iş'âr kılınmıştı. Mezkûr ilmühaberlerin ne makule evrâk olduğu bazı taraftan istifsâr olunmasına ve işbu ilmühaberler münâkehat için nüfus me'mûrları tarafından eimme ve muhtârana verilen ve münâkehat vukuunda bunlar tarafından hane-i mahsûsları doldurulup Nüfus İdâreleri'ne iade edilen kırmızı renkli matbû' ilmühaberler olmasına binâen nüfus me'mûrları tarafından verilip bilâ-imla iade olunacak münâkehat ilmühaberlerine karâr-ı meşrûh dâiresinde ashâbı tarafından 10 kuruşluk pul vaz' ettirilerek ibtâli lâzım geleceği lede'l-sual sicill-i nüfus idâre-i umûmiyyesi müdîriyyetinden ba-müzakere ifâde olunarak keyfiyyet be-tekrar ta'mîmen tavsiye ve iş'âr kılınmış olmakla oracada ber-vech-i meşrûh îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' buyurulması, fi selh-i Zilhicce sene 1304 ve fi 5 Eylül sene 1303. (17 Eylül 1887)

353 Gayrimüslimlerin evliliği sırasında nüfus memurları tarafından muhtarlara verilen ve nikah işleminin tamamlanmasını takiben özel bölümleri cemâat liderleri tarafından doldurulan belgelerin tekrardan nüfus idarelerine iade edileceği ve bu ilmühaberlere 10 kuruşluk pul yapıştırılacağı, pul yapıştırmayanlar hakkında kanuni işlem yapılacağı.

Münâkehat-ı gayr-i müslime için nüfus me'mûrları tarafından muhtârana verilip münâkehat vukuunda rüesâ-yı ruhaniye ma'rifetleriyle îcâbı icrâ' ve hane-i mahsûsları imlâ' olunduktan sonra mezkûr Nüfus İdâreleri'ne iade ve isrâ' olunan ilmühaberlere onar kuruşluk pul yapıştırılacağından şayet bunlara pul yapıştırılmadığı görülür ise derdestiyle bâdileri hakkında hükm-i kanûnun îfâsı lüzûmu (352) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1303 (3 Kasım 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Bu bâbda Rum Patrikhanesi'nden gösterilen bazı mertebe tereddüt üzerine rüesa-yı ruhaniyeden bir takımları

cânibinden dahi şu husûsda ika-i müşkilât edilmekte iken zikr olunan patrikhanece dahi o bâbda tereddüt külliyyen zail olarak bu kere bil-umum rüesâ-yı ruhaniyeye yazılan tahrîrâtta mezkûr ilmühaberlere esmânı ashâbından alınarak onar kuruşluk birer pul telsıkıyla en yakın Nüfus İdâreleri'ne irsâli lâzım geleceği ve hilâfında hareket edenlerin mes'ul tutulacağı iş'âr edilerek keyfiyyet gazetelerde neşr olunmuş olduğuna ve me'mûrîn-i ruhaniyenin bundan dolayı mes'uliyetleri patrikhanece dahi bu vechile karârlaştırılmasına nazaran artık müşkilât vuku'una mahal kalmadığına binâen bâdema her nikah vukuunda mezkûr ilmühaberlerin muntazaman ve pullu olarak i'tâ' olunmasına idârelerimiz me'mûrları taraflarından dahi begayet dikkat olunması ve birde (364) numaralı ve fi 22 Temmuz sene 1305 (3 Ağustos 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile izah edildiği üzere Resm-i Damga Kanûnu'na ahiren zeyl edilen mevâdd-ı nizâmiyye mücîbince pulsuz vergi tezâkiri tevzî' edilememesine dahi i'tinâ' kılınması husûslarının ta'mîmen tebliği bi't-tensîb bu sûret sair nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı muhlisi nüsah-ı matbû'asından 30 kıt'ası dahi açıktan postaya teslîmen taraf-ı behiyyelerine tesyâr edilmiş olmakla bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle her tarafta ona göre harekete sa'y ve ikdam olunması, fi 7 Cemâziyelevvel sene 1307 ve fi 18 Kanûnuevvel 1305.

354 **Bulgar tabiiyetiine bağlı olan kişilerin evlenmeleri durumunda diğer cemâat evliliklerinde olduğu gibi nüfus idarelerince verilen ilmühaberlerin Bulgar cemâat liderlerince doldurulup 10 kuruşluk pul yapıştırıldıktan sonra nüfus idarelerine teslim edilmesi.**

Münâkehat-ı gayr-i müslime için nüfus me'mûrları tarafından muhtârana verilip münâkehat vukuunda rüesâ-yı ruhaniye ma'rifetleriyle îcâbı icrâ' ve hane-i mahsûsları imlâ' olunduktan sonra mezkûr Nüfus İdâreleri'ne iade ve isrâ' olunan ilmühaberlere esmânı ashâbından alınarak onar kuruşluk birer pul telsık ile en yakın Nüfus İdâreleri'ne irsâli lâzım geleceği ve hilâfında hareket edenlerin mes'ul tutulacağı Rum patrikhanesi tarafından bi-l-umum rüesa-yı ruhaniyeye iş'âr edilmiş olduğundan ona göre îcâbının icrâ'sı (353) numaralı ve fi 18 Kânunuevvel sene 1305 (30 Aralık 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile bildirilmişti. Dersaâdet Bulgar ekserahlığı cânibinden dahi tevabiatına bu bâbda tenbîhât icrâ' ettirilmesi zımnında keyfiyyet Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne bi'l-iş'âr bu kere zeylen alınan cevab da mezkûr ekserahlığa tebligat-ı mukteziye icrâ' olunduğu izbâr buyurulmuş olduğundan keyfiyyet bilinip ona göre bâdema her nikah vukuunda mezkûr ilmühaberlerin

muntazaman ve pullu olarak i'tâ' olunmasına idâremiz me'mûrları tarafından begayet dikkat ve i'tinâ' olunmak üzere sûret-i hâl ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 50 kıt'a nüshâ-i matbû'ası dahi açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle her tarafta ona göre harekete dikkat olunması, fi 4 Ramazan sene 1307 ve fi 11 Nisan sene 1306. (23 Nisan 1890)

355 İçki ölçümlemesi sırasında kullanılan defterlerde her bir içki üreticisinin ne kadar rakı ve şarap üreteceğinin belli olduğu, bu kayıtların bir nevi ilmühaber gibi değerlendirilmesi ve her bir içki üreticisinin isminin altına 40 paralık pul yapıştırılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müskirât istimâre defterlerinde beher âmilin ismi zîrire onar kuruşluk pul yapıştırılması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 27 Ramazan sene 1301 (21 Temmuz 1884) ve mezkûr tahrîrât-ı umûmiyye hükmünün terkine dair muharrer olan fikraya atf olunan fi 23 Zilkade sene 1301 (23 Nisan 1890) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Müskirât istimâre defterleri resm-i maktua tabi tutularak beher âmilin ismi zirine onar kuruşluk pul yapıştırılması hakkında müteallik buyurulan irâde-i aliyye keyfiyyeti fi 28 Ramazan sene 1301 (22 Temmuz 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmiş ise de bundan dolayı bazı mahallerde müşkilât vuku'u mülâhazadan baîd olmadığına mebnî sene-i atiyede îcâbına bakılmak üzere muâmele-i mezkûrenin bu senelik terki fi 23 Zilkade sene 1301 (14 Eylül 1884) tarihli tahrîrâtımızla bildirilmişti. Bu bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle lede'l-muhabere mezkûr istimâre defterlerinde beher âmil için açılan hane o âmilin i'mâl-i gerdesi olan hamr ve arakın mikdârını mübeyyin tarafından verilmiş bir nevi ilmühaber addedilerek kablel imza ismi zirine Rüsûm-ı Maktua Tarifesi mücîbince her nevi ilmühabere mahsûs olan kırk paralık birer pul yapıştırılması husûsuna Şûrâ-yı Devlet'çe karâr verilerek o sûretle irâde-i aliyye müteallik buyurulduğu nezâret-i müşârünileyhadan bu kere cevaben şeref mevrûd tezkere-i aliyyede iş'âr ve irade buyurulmuş olmakla o bâbda idârelerimizce icrâ'sı iktizâ' eden muâmelât ber-vech-i zîr beyân olunur. Şöyle ki;

1) İşbu 1301 sene-i maliyesinde yaş üzümden i'mâl ve takdîr olunup istimâresi icrâ' kılınmış olan hamr ve araktan beher âmilin mikdâr-ı mamulâtı istimâre defterlerinde her bir âmilin ismi hizasına başka başka

gösterileceği cihetle zikr olunan istimâre defterinde sırasıyla esâmîsi münderic bulunan âmillerin münferiden her birinin ismi zîrine birer tane olmak ve esmânı ashâbından alınmak üzere kırkar paralık birer pul yapıştırılıp Resm-i Damga Kanûnu hükmünce pulların üzerleri ashâbının mühür veya imzalarıyla ibtâl ettirilecektir.

2) Fabrikalarda her nevi eczadan olur ise olsun i'mâl olunacak arakın dahi Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi hükmünce eczası tartıldığı ve eğer ecza-yı mezkûra yalnız ispirtodan ibâret ise fabrikaya ithal olunduğu sırada idârece her sene tecdîden tutulacak kayd defterinde ki fabrikacının ismi tahtına dahi kezâlik esmânı kendisinden bi'l-ahz 40 paralık bir pul ilsâkıyla ya mühür veya imza ile ibtâl edilecektir.

3) Fabrikalarda olmayıp da bazı mahallerde olduğu vechile hane ve mağaza ve saire yerde kazan ve inbiklerle çekilen rakıların idârelerde tutulan kuyûdunda dahi ikinci fıkrada gösterildiği üzere ashâbından her birinin ismi zirine esmânı kendilerinden ahz ile kezâlik kırkar paralık birer pul yapıştırılarak ibtâl kılınacaktır.

4) İşbu pul muâmelesine bu seneden itibaren başlanılacağı gibi hükm-i irâde-i aliyyeye mugayir olarak gerek istimâre defterlerinde ve gerek tutulacak kuyûd-ı idârede âmili ismi zîrine vech-i meşrûh üzere pul yapıştırılmamış ve ibtâl edilmemiş cüz'î ve külli bir müskirât kaydı görülür ise bunu tecvîz eden me'mûrlar haklarında Resm-i Damga Kanûnu mücîbince muâmele-i cezaiyye icrâ' olunacaktır. İşte buraları bilinip her tarafta ona göre hareket olunmak üzere keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın nüsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası dahi başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların birer mu'cible Mülhakat İdârcleri'ne bi'l-irsal o vechile îcâbının icrâ'sı esbâbının istikmâlinc himmet buyurmaları, fi 26 Zilhicce sene 1302 ve fi 23 Eylül sene 1301. (5 Ekim 1885)

356 **Fabrika, ev, mağaza ve diğer yerlerde kazan ve inbiklerle üretilen rakılarla ilgili olarak tutulan kayıt defterlerinde her bir içki üreticisinin isminin altına 40 paralık pul yapıştırılarak iptal edilmesi gerektiği halde bazı yerlerde bu kurala uyulmadığı, bu kurala riayet etmeyen memurlar hakkında kanunen işlem yapılacağı ve para cezasının kendilerinden tazmin edileceği.**

Müskirât istimâre defterleriyle fabrika ve hane ve mağaza ve saire yerlerde kazan ve inbiklerle çekilen rakılara mahsûs olarak idârelerde tutulan kayd defterlerinde muharrer âmillerden her birinin ismi zîrine esmânı kendi taraflarından tesviye olunmak üzere kırkar paralık birer pul yapıştırılarak ibtâl edilmesi (355) numaralı ve fi 23 Eylül sene 1301 (5 Ekim 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile ittihâz edilmiş olan usûl iktizâsında bulunduğu hâlde bazı mahallerde bu usûle riâyet olunmadığı bu kere bi't-tedkik anlaşılmış ve bu ise hem tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûrenin müstenidün ileyhi olan irâde-i aliyye hükmüne menâfi' ve hem de hukuk-ı Hazine'ce zayiat vukuunu müeddî bulunduğu cihetle gayr-i câiz bulunmuş olduğundan bâdema defâtir-i mezkûreye hilâf-ı iş'ârına böyle pul yapıştırılmadığı görülür ise kanûnen lâzım gelen cezâ-yi nakdînin bu hâl her hangi me'mûr tarafından vukua getirilmiş ise ondan tazmînen tahsîliyle beraber o me'mûr hakkında başkaca muâmele-i şedide dahi mukarrer olduğundan bu sûret katiyyen bilinip ona göre hareket olunmak üzere keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası dahi başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle o vechile îcâbının icrâ' ve bâdema hilâf-ı iş'âr hâlât ve vâridâtça zayiat vukua getirilmemesine dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 28 Zilhicce sene 1305 ve fi 24 Ağustos sene 1304. (5 Eylül 1888)

357 **Reji idareleri tarafından hükümete yazılacak her türlü dilekçe ve yazışmaya damga pulu yapıştırılmayacağı, odun, kömür, ot ve saman yüklü olarak iskelelere gelen gemilerden alınan duhûliyye vergisi karşılığında düzenlenen makbuzlara on paralık pul yapıştırılacağı, her türlü senede yapıştırılacak olan pulların sahibi tarafından imzalanıp mühürlenmesi ve gerektiği şekilde iptal edilmesi, hayvanların satılması sırasında vergisi ödendiğine dair hayvan sahibine verilen ihtisab tezkerelerine o iş için belirlenmiş pulların yapıştırılması, idarelerden kıymetli evrak bayilerine bey'iyye ücreti adı altında verilmekte olan komisyonun ödenmesi sırasında satılan pulların cins ve miktarını gösteren bir liste alındığı ve bu listeye bazı yerlerde 20 bazı yerlerde 40 paralık pul yapıştırıldığı, bu karışıklığın giderilmesi açısından Düyûn-ı Umumiyye idarelerince düzenlenen yazışma formatlarının kullanılması ve sözkonusu evraklara 40 paralık pul yapıştırılması, mahkemelerde sözlü olarak tescil edilen**

vekaletnamelere on kuruşluk pul yapıştırılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Reji İdâreleri'nden hükûmete verilecek tekarîr vesaireye pul yapıştırılmasına dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Zilkade sene 1304 (1 Ağustos 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle mecmuaya derc edilmemiştir.

Reji İdâreleri'nin cihet-i adliyeye müteallik evrâkıyla rüsûm-ı Duhûliyye ve ihtisap tezâkirine ve evrâk-ı sahîha bayilerinin verecekleri istid'â'lar ile muhâkemede şifâhen tescîl olunan vekaletnamelere lâzım gelen pulların sûret-i ilsâkıyla senedâtın ashâbı tarafından ne vechile ibtâl edileceği ber-vech-i zîr tezbîr olunur. Şöyle ki;

1) Reji İdâreleri'nden hükûmete verilecek tekârir ve saireye Resm-i Damga Kanûnu mücîbince pul yapıştırılmak lâzım geleceği ve teferruatı fi 11 Zilkade sene 1304 (1 Ağustos 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş ise de Reji'nin müşterekü'l-menfaa olmasına göre hükûmet-i mülkiye ile olan muhâberâtına dair evrâkın damga resminden muaf tutulması ve cihet-i adliyeye müteallik evrâka hükm-i kanûna tevfîkân pul yapıştırılması Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nce verilen karâr ile bu bâbda şerefvârid olan fi 28 Eylül sene 1303 (10 Ekim 1887) tarihli buyruldu-yı ali-i cenâb-ı vekâlet-penahinin sûret-i mahreclerinin leffiyle Düyûn-ı Umûmiyye komiserliğinden Meclis-i İdâre'ye meb'ûs tezkerede izbâr buyurulduğundan idârelerimizce de mücîbince muktezasının îfâ olunması.

2) Hatab ve kömür ve saman ve kiyâh ve saire mahmul olarak iskelelere vürûd eden sefâin ve mavna ve çektirmelerden alınmakta olan 400 ve 200 para ve ondan ziyâde bulunan rüsûm-ı Duhûliyyenin ahz ve istîfâ'sını mübeyyin verilen makbûzlara mevâdd-ı müzeyyele mücîbince onar paralık yeni pullardan yapıştırılmasına karâr verilerek keyfiyyet Şehremaneti Celîlesi'ne tebliğ kılındığı Mâliye Nezâret-i Celîlesi ile bi'l-muhabere zeylen alınan cevâb-ı âliyede muharrer bulunduğundan bu bâbda da o vechile îcâbının icrâ' kılınması yani bunlardan beş kuruştan aşağı alınacak resm için verilecek makbûzlara pul yapıştırılmayacağının bilinmesi.

3) Resm-i Damga Kanûnu'nun 18. maddesi hükmünce bil-cümle senedâta vaz' olunacak pulların ashâb-ı senedât tarafından mühür veya imza veya tarih ile ibtâl olunması lâzımeden olup emr-i ibtâli şeklen tarif-i kanûna

muvâfık olmayan senedât pulsuz itibar olunarak iktizâ' eden muâmele-i nizâmiyyenin icrâ'sı Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi karârı üzerine taalluk eden irâde-i âliye iktizâsından olmakla bâdema divan-ı muhasebâtçada hîn-i rü'yet-i muhasebede evrâk-ı müsbite olarak ibrâz olunacak senedâtta bulunan pulların sûret-i ibtâli hükm-i kanûna tamamıyla muvâfık olmadığı yani ashâb-ı senedât tarafından ibtâl olunmayıp da muahharen senedi ahz edenlerin mühr-i resmisi veya muhasebe ve sandık me'mûrlarının mühr-i zatileriyle ibtâl edildiği görüldüğü hâlde o makule senedât bâ-mu'cib-i kanûn pulsuz add olunarak ibrâz edenler haklarında muâmele-i nizâmiyye icrâ'sı talep olunacağından bahisle hükm-i irâde-i aliyyenin tekraren ve ta'mîmen teblîği divan-ı mezkûr riyâsetinden bâ-tezkere iş'âr ve meclis-i maliyeden dahi ifâde ve tezkâr olunması üzerine keyfiyyet devâir-i merkeziyeye ve bil-cümle vilâyât defterdarlıklarıyla elviye-i müstakile muhasebeciliklerine tebliğ kılındığı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bi'l-vürûd Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği cânibinden Nezâret-i halisiye irsâl olunan tezkere-i aliyyede gösterilmiş olduğundan bu cihet hakkında da ona göre îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' edilmesi.

4) Hayvanatın hîn-i fürûhtında rüsûmu alındığına dair ashâbına verilen ihtisab tezâkirine Resm-i Damga Kanûnu'nun mevâdd-ı müzeyyelesi ahkâmına tevfîkân devair-i resmiyye makbûzatına mahsûs pullardan yapıştırılmakta olduğunun inde'l-tahkik anlaşıldığı bazı nezâretlerden vuku' bulan istifsâr üzerine bi'l-sual evrâk-ı sahîha bey'iyye idâresinden vürûd eden tezkere-i cevâbiyede izbâr kılındığından ba'de-zîn oralarca dahi tezâkir-i mezkûreye mevâdd-ı müzeyyile-i mezbûreye tevfîkân makbûz pullarından yapıştırılmasına dikkat olunması.

5) İdârelerden evrâk-ı sahîha bayilerine nisbet-i ma'lûma râddesinde ücret-i bey'iyye terkiyle fürûht ve i'tâ' olunan pulların neviyle adet ve mikdâr-ı esmânını mübeyyin olmak üzere yedlerinden ekser mahallerde 20 ve 40 paralık veyahut nisbî vechile pul yapıştırılı birer ilmühaber veya senet alınmakta ve bazı mahallerde de başka sûretle muâmele olunmakta olduğu muhâberât-ı hariciyeden anlaşıldığından şu muâmele-i gayr-i muttaridenin ref'i ve pul fürûhtunun her tarafça bir siyâkta icrâ'sı için (263) numaralı ve fi 6 Ağustos sene 1294 (18 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mündericâtının kemâ-kân icrâ'sıyla fakat her defa pul istenildikçe idâreden birer pusula tanzîminden ise bu kere cânib-i

muhasebeden tanzîm edilip irsâl olunan istid'â' kılıklı ve hane-i mahsûslu cetvel numûnesinin bayi bulunan mahallerde vaki Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nden bir defaya mahsûs olmak üzere birer kıt'ası tanzîm olunarak kendilerine verilmesi ve bayiler tarafından da pul ahzına lüzûm görüldüğü vakit tanzîmi gayet kolay ve kendilerinin yapabilecekleri sûrette tertîb edilmiş bulunan mezkûr numûnenin aynı bir cetvel tanzîm edilerek hasılâtı müşterek veyahut sarf-ı İdâremize ait pullardan ne mikdâr ve kaç kuruşluk pul ahz edeceğini hane-i mahsûslarına terkim ve imlâ' ve zîrine de 40 paralık eski pullardan ilsâk ile mahalli Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne i'tâ' ve bunun mukabiline dahi cânib-i idâreden muhtevî olduğu pul teslim ve îfâ olunduktan sonra o misillû cetvellerin rabt ve hıfzı için sûret-i mahsûsada bir tomar ittihâz edilerek cedâvil-i mezkûrenin o tomara rabten idârede hıfzedilmesi.

6) Mahâkimde şifâhen tescîl olunan vekâletnâmelere onar kuruşluk pul yapıştırılacağı Resm-i Damga Kanûnu'nun Rüsûm-ı Maktua Tarifesi'nde muharrer olduğu hâlde Dersaâdet'çe bazı Mahâkim-i Şer'iyye'de buna riâyet olunmadığı ale't-tevâli icrâ' kılınmakta olan tahkikat sırasında tebeyyün ederek o bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne vaki olan mürâcaât üzerine mezkûr vekâletnâmelere ber-mûcib-i tarife onar kuruşluk pul yapıştırılması zımnında taraf-ı âli-i meşihat-penahiden mahâkim-i mevcûdeye tebliğ-i keyfiyyet ettirildiği nezâret-i müşârünileyhadan meb'ûs tezkere-i aliyyede izbâr buyurulmuş olduğundan mücîbince gerek Mahâkim-i Nizâmiyye ve gerek Mahâkim-i Şer'iyye'de şifâhen tescîl olunan vekâletnâmelere de onar kuruşluk pul yapıştırılmasına oralarca da i'tinâ' ile pul vâridâtının ziyâ'dan vakayası zımnında sur-ı meşrûhanın ta'mîmen iş'âr lâzım gelerek îcâbı icrâ' ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye ile 5. fıkrada muharrer numûnenin lüzûmu kadarı açıktan postaya teslîmen sû-yi behiyyelerine isrâ' kılınmış olduğundan vusûlünde bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle muâmelât-ı mebsutânın her yerde hüsn-i îfâsına gayret olunması, fi 5 Şaban sene 1306 ve fi 25 Mart sene 1305. (6 Nisan 1889)

358 Reji İdaresi ile şahıslar arasında damga vergisine tabi olan işlemler ve vergi miktarları.

Şartnâme-i mahsus mücibince bu kere tanzim ve neşrolunan Duhân Nizâmnâmesi'ne tevfikân Reji İdaresi ile efrâd beyninde teâti olunan evraktan Resm-i Damga'ya tâbi bulunanların enva'i ile bunlara yapıştırılması lâzım gelen pulların ecnâs ve kıyem ve mekâdiri.

	Damga Kanunu mücebince resmi maktuası/nisbîyyesi		Nizamname-i mezkurda muharrer	
	Para	Kuruş	Madde	Numûne
Ziraat ruhsatnamesi istihsâl etmek için istida		1	5	1
Zirâ'a olunacak arazinin tebdîli hakkında istida		1	7	3
Tevsi'-i arazi hakkında istida		1	8	4
Tevkîl-i eşhâs hakkında istida		1	9	5
İşbu tevkîl muâmelesinin kabûlüyle Reji tarafından fariğe verilmiş olan peşinât.		1	9	5
Bedeli dahi deruhde olunup şera'it-i mün'akideye tevfikân peşin verilen meblâğ üzerine te'diye olunacağı hakkında bevânname.		Binde 1/2		
Nakil olunan tütüne mahsûs ambar defteri		1	20	8
Ambara mevzu' duhân hakkında intikal beyânnamesi	20		24	11
Ambara mevzu' duhân hakkında mübâyaa beyânnamesi	20		24	12
Ambara mevzu' duhân hakkında sahibinin makbûz ilmühaberi	20		27	15
Tütüncü ruhsatnamesi istihsâl etmek için istida		1	32	18
Tütüncü dükkânı mevkiinin tebdîli hakkında istida		1	35	19
Ecnebî tütünü satmak için ruhsatnâme istihsâlı zımnında istida.		1	39	20

Diyâr-ı ecnebîyeye nakl ve ihraç edilecek tütünlere müteallik ve Damga Resmi'ne tâbi olan evrak.

	Damga Kanunu mücebince	
	Resm-i Maktu'	**Resm-i Nisbi**
Şahâdetnâme getirmek taahhüdünü hâvî alınacak senet		Binde 1/2
Mezkûr senet zîrinde muharrer kefâletnâme	10	
Nakliye tezkeresinin iadesi için beyânname		Binde 1/2
Zikr olunan beyânnâme zîrinde muharrer kefâletnâme	10	
Memâlik-i ecnebîyeye nakil ve ihraç olunan duhânın mevridine vusûlünü mübeyyin şehâdetnâme.	3	

Şartnâme-i mahsûs mücîbince bu kere tanzîm kılınan Duhân Nizâmnâmesi'ne tevfîkân Reji İdâresi ile tüccâr ve zürrâ' ve efrâd-ı saire beyninde teâti olunan evrâkın Resm-i Damga'ya tâbi olanlarıyla olmayanları bazı taraflarca bilinemeyerek hasıl olan tereddüte binâen evrâk-ı mezkûrenin envâi ile bunlardan hangileri Resm-i Damga'ya tâbi olup hangilerine ne mikdârda maktu ve hangilerine nisbî pullar yapıştırılacağı Reji İdâre-i Merkeziyesiyle bi-l-müzâkere verilen karâr üzerine bâlâda derc ve terkim ve zîrine dahi diyâr-ı ecnebîyeye nakil ve ihraç edilecek tütünlere müteallik ve Damga Resmi'ne tâbi olan evrâkın enva'ıyla bunlar için îfâsı lâzım gelen pul esmânı mekâdiri ilâve ve tezyil kılınmış ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisiden zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle 50 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen gönderilmiş olduğundan bunların vusûlünde bâ-mu'cib zikr olunan idârelere israsıyla bâdema her tarafta mücîbince muâmele îfâsıyla istîfâ'-yı Resm-i Damga'ya mezid-i dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 11 Cemâziyelevvel sene 1304 ve fi 24 Kânûnusânî sene 1302. (5 Şubat 1887)

359 Tütün öşrüne karşılık düzenlenen aşar makbuzlarına vergi miktarının 100 kuruşa kadar olması durumunda 10 paralık, daha fazla olması durumunda 20 paralık pul yapıştırılması, Reji idarelerince düzenlenecek aylık raporların Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezi'ne gönderilmesi.

Tütün Öşrü makbûz ilmühaberlerine yapıştırılması lâzım gelen 10 veya 20 paralık pulların sûret-i sarfı hakkında Reji İdâre-i Merkeziyesiyle cereyân eden

muhabere üzerine ba'de-zîn Reji namına mübâyaa edilecek tütünlerin öşrü istîfâ' olunacağı sırada beher zürrâdan alınacak öşür 100 kuruşa kadar ise 10 ve daha ziyâde ise 20 paralık pul esmânı dahi verecekleri tütün esmânından bi't-tevkif bu bâbda öşür için talimâtı mücibince idârelerimize her ay başında i'tâ' edegeldikleri cetvellere birer hane-i mahsûs açılarak oraya ithalen idârelerimize verilmesi ve idârelerimizce de mezkûr cetvel mücibince her zürra' namına başka başka birer makbûz ilmühaberi tanzîm ve bunlara nisbetine göre 10 veya 20 paralık birer pul yapıştırılarak ashâbına verilmek üzere mezkûr Reji İdâreleri'ne i'tâ' kılınması taht-ı karâra alınarak keyfiyyet mezkûr Reji İdâre-i Merkeziyesi'nden îcâb eden Reji Me'mûrları'na bildirildiği gibi taraf-ı muhibbiden dahi Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine yazılmış olduğundan maa mülhakat nezâret-i behiyyelerince de ber-vech-i karâr hüsn-i tesviye-i icâb-ı hale himmet buyurmaları, fi 9 Rebiülahir sene 1308 ve fi 10 Teşrinisâni sene 1306. (22 Kasım 1890)

360 Tüccarlar tarafından Reji idareleri kanalıyla yurtdışına gönderilecek tütünler için düzenlenecek beyannamelere onar kuruşluk pul yapıştırılacağı.

Şartnâme-i mahsûs mücibince tanzîm kılınan Duhân Nizâmnâmesi'ne tevfîkân Reji İdâresi ile tüccâr ve zürrâ' ve efrâd-ı saire beyninde teâti olunan evrâkın nevilerinin derciyle hangilerine ne mikdârda maktu ve nisbî pul yapıştırılmak lâzım geleceği (358) numaralı ve fi 24 Kânûnusânî sene 1302 (5 Şubat 1887) tarihli tahrîrât ile ta'mîmen iş'âr kılınmıştı. Bu kere tüccârın Reji İdâreleri ma'rifetiyle diyar-ı ecnebîyeye sevk eyleyecekleri tütünler için mezkûr Reji İdâreleri'ne verdikleri beyânnamelere dahi onar kuruşluk pul yapıştırmaları husûsuna Reji İdâre-i Merkeziyesiyle bi'l-muvâffaka karâr verilerek sûret-i hâl idâre-i mezkûre tarafından lâzım gelen mahaller Reji Me'mûrları'na tebliğ edilmiş olduğundan bu bâbda nezâret-i vâlâlarınca da dikkat-i mütemadiye icrâ' ve istîfa-yı Resm-i Damga'ya mezid-i himmet ve i'tinâ' ile beraber zîr-i idâre-i behiyyelerinde kâin mahrec Mülhakat İdâreleri'ne de tebliğat ve vesâyâ-yı lâzime îfâ buyurulması, fi 12 Muharrem sene 1306 ve fi 6 Eylül sene 1304. (18 Eylül 1888)

361 Aşar mültezim tezkerelerine farklı yerlerde farklı miktarlarda pul yapıştırıldığı, mültezimler tarafından aşar vergisinin alındığını gösteren tüm tezkerelere pul yapıştırılacağı, miktarı 100 kuruşa kadar olan tezkerelere on paralık, daha fazla miktardaki tezkerelere ise 20 paralık pul yapıştırılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede a'şâr Mültezimleri tarafından verilecek ihbârnâmelere onar paralık pul yapıştırılmasına dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 21 Zilkâde sene 1304 (11 Ağustos 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmu'aya derc edilmemiştir.

Mültezimler tarafından tezkere îtası gümrüklerden imrâr ettirilecek eşyanın öşrü alındığını ihbâr maksadına müstenid olduğuna ve Rüsûm-ı Maktua Tarifesi mücîbince bu makule ihbârnâmelere onar paralık pul yapıştırılacağına mebnî a'şâr Mültezimleri'nin o vechile gümrüklerden imrâr ettirilecek eşyâ-yı ma'lûme için verecekleri ihbârnâmelerin Resm-i Damga'ya tâbi tutulması fi 21 Zilkade sene 1304 (11 Ağustos 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile iş'âr kılınmış idiyse de muahharen devâir-i resmiyyeden verilen kâffe-i tezâkire işaret-i mahsûsalı pullardan yapıştırılması karârlaştırılmasından dolayı mültezim tezkerelerine bazı mahallerde tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûreye ve bazı mahallerde de tezâkir-i saireye kıyâsen pul yapıştırılarak bu yüzden bir takım muhâberât ve müşkilât zuhûr etmekte olduğu anlaşılmasına ve halbuki a'şâr ve rüsûmat-ı saire mültezimleri taht-el-intizamlarında bulunan öşür ve resmi Hazine-i Celîle nâmına cibâyet etmekte ve bunların verdikleri tezkereler dahi tezâkir-i saire misillû her tarafta kabûl edilmekte bulunmasına mebnî zikr olunan mültezimler taraflarından öşür veya resmin alındığını mübeyyin verilecek bil-cümle tezâkirden (362) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1304 (13 Ekim 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde izah edildiği vechile 100 kuruşa kadar meblâğ muayyeni şâmil olanlarına onar ve ondan ziyâde meblâğı mutazammın bulunanlara yirmişer ve hasbî olarak verilecek nakliye tezâkirine de ale-l-umûm yirmişer paralık yeni pullardan yapıştırılması lâzımeden görünmesine mebnî def-i tereddütle her yerde bâdema ona göre îfâ-yı muâmele olunmasının ta'mîmen tebliği bi't-tensîb keyfiyyet Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği vechile işbu tahrîrât-ı muhlisî nüsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası dahi açıktan postaya teslîmen taraf-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle mücîbince iktizâsının icrâ'sına himmet buyurulması, fi 15 Muharrem sene 1307 ve fi 30 Ağustos sene 1305. (11 Eylül 1889)

362 **Gümrüklerce, ödenen vergilere karşılık düzenlenen makbuz ve eda tezkereleri ile ücrete tabi olmayan tezkere ve depozito olarak verilen emanet senetlerine değerlerinin 100 kuruşa kadar olması durumunda on paralık, daha fazla olması durumunda ise 20 paralık pul yapıştırılacağı.**

Geçende bâ-îrâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi Resm-i Damga Kanûnu'na tezyil olunmuş olan mevâdd-ı nizâmiyyenin nüsah-ı matbû'alarından lüzûmu mikdârının irsâliyle mücibince yeniden Resm-i Damga'ya tâbi tutulan evrâk ve senedât hakkında olunacak muâmele keyfiyatı evvel ve ahir yazılan muharrerât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Mevâdd-ı nizâmiyye-i mezkûre hükmüne tevfîkân gümrüklerde rüsûm mukabili verilen makbûz senedâtı ve edâ' tezkereleriyle hasbî tezâkire ve bir defada vezn ve tekyil ve mesaha olunamayan eşya-yı sakile için ibtida-yı muâmelede alınan depozito mukabilinde i'tâ' olunacak muvakkat senetlere pul ilsâkı iktizâ' edip etmeyeceği rüsûmat emânet-i aliyyesince kestirilemeyerek istifsâr-ı keyfiyyeti hâvî mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılmış olan tezkere ile buna meclis-i mâliye karârıyla nezâret-i müşârünileyhadan zeylen testir buyurulmuş olan cevâbın bir sûreti bu kere komiserlik vasıtasıyla İdâre-i Merkeziye'ye tebliğ buyurulmasıyla mütâlaa olunduğunda hulâsa-i karâr gümrüklerde rüsûm mukabili verilen makbûz senedâtı ile edâ' tezkerelerine ve depozito mukabilinde verilecek muvakkat senetlere nisbetlerine göre yani 100 kuruşa kadar meblâğı hâvî olanlara on ve ondan ziyâde meblâğı mutazammın bulunanlara 20 paralık ve hasbî tezkereler meblâğ-ı muayyeni şâmil olmadıklarına mebnî onlara da ale-s-seviyye yirmişer paralık yeni pullardan yapıştırılması münâsib olacağı merkezinde görünmüş ve zaten idârelerimizden verile gelen hasbî nakliye tezâkirine ne mikdârda pul ilsâk edileceği dahi bazı mahallerden istifsâr olunmakta bulunmuş olduğundan rüsûmatla cari olacak muâmele-i mukarrere-i meşrûha ma'lûm olmak ve idârelerimizden verilen bi'l-umum hasbî tezâkirede bâdema buna tevfîkân ale-s-seviyye yirmişer paralık pul yapıştırılmasına her tarafta dikkat ve i'tinâ' kılınmak üzere keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin nüsah-ı matbû'asından Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle 30 kıt'ası açıktan postaya teslîmen sû-yi vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mülhakat-ı mezkûreye sür'at-ı tesyîr ve tebliğiyle idârelerimizce dahi ona göre îfâ-yı muâmeleye dikkat ettirilmesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 7 Safer sene 1306 ve fi 1 Teşrinievvel sene 1304. (13 Ekim 1888)

363 Vergi mükellefi olan kişilerin ellerindeki vergi tezkerelerine muhtar ve kabzımallar tarafından her para alındığında şerh yazılıp pul yapıştırılmasının kişileri mağdur edeceği, bu nedenle vergi tezkerelerine her sene başında ve ilk düzenlendiği aşamada vergi miktarına göre 10 veya 20 paralık pul yapıştırılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede vergi tezkerelerine yapıştırılacak pulların ahaliye hîn-i tevzî' ve îtasında yapıştırılması muharrer ise de mezkûr tezkerelerin vergi me'mûrları tarafından muhtar ve kabzımallara hîn-i tevziinde me'mûrîn-i mûmâileyhüm tarafından pulları yapıştırılarak muhtar ve kabzımallara ibtâl ettirilmesi (364) numaralı ve fi 22 Temmuz sene 1303 (4 Ekim 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Muhtar ve kabzımalların mükellefîn-i ahâliden münferiden ve mukassatan akçe aldıkça ellerindeki vergi tezkerelerine yazacakları şerhler dahi geçende bâ-irâde-i seniyye Resm-i Damga Kanûnu'nun tezyil edilen mevâdd-ı nizâmiyye mücîbince pul resmine tâbi ise de mezkûr şerhlere her akçe alındıkça pul vaz'ı bazı mahzûru daî olduğu cihetle bâdema efrâd-ı ahali yedlerine verilecek olan ve bir senede îtasıyla mükellef oldukları vergiyi mukassatan te'diye eylediklerinde üzerlerine muhtar ve kabzımallara şerh yazdırılmakta bulunan tezâkir-i mezkûrenin beher sene ahali-i merkûmeye hîn-i tevzî' ve îtasında bunlardaki verginin ahz olunduğunu mübeyyin olan ibâre-i matbû'anın zeyline tam verginin mikdârına göre ve bir defaya mahsûs olmak üzere onar veya yirmişer paralık pul yapıştırılarak muhtar ve kabzımalların mühürleriyle ibtâl ve salif-üz-zikir 10 veya 20 paralık pullar her hâlde verginin birinci taksiti alınır iken tezkerelere yapıştırılmış bulunmak lâ-bedd olup gerek yoklama esnasında ve gerek sair teftişât ve tedkikatta bu sûretle pul yapıştırılmamış tezkereler zuhûr ederse kanûnen lâzım gelen cezâ-yi nakdînin işbu pulsuz tezkereler üzerine muâmele-i icrâ' ve vergi tahsîl ve istîfâ' eden muhtar ve kabzımallardan istihsâl olunması mukarrer olarak ileride diyecekleri kalmamak için burasının muhtar ve kabzımallara bi'l-etraf tefhîmiyle pul vâridâtınca bir gûne noksan ve zayiat vuku' bulmaması emrinde te'kîdât-ı kâmile icrâ'sı ve fakat muhtar ve kabzımallar hükûmet-i seniyyenin bir nevi vasıta-yı tahsîliyesi olmak hasebiyle tekâlîf-i emîriyeden tahsîlât-ı vakıalarını Mal Sandıkları'na teslim ettikçe bunların yedlerinde bulunacak top vergi tezkerelerinin pul resminden istisnası husûsunu fi 5 Teşrinisâni sene 1304 (17 Kasım 1888) tarihiyle Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bil-cümle vilâyet ile elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına ta'mîmen iş'âr buyurulmuş ve keyfiyyet taraf-ı muhlisiden dahi bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine izbâr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 30 kıt'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan me'mûrlarımız taraflarından da ona göre te'kîdât-ı kamile icrâ' olunmak üzere bunların usûlü vechile bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâsıyla her tarafta o vechile muâmele îfâsına i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 22 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 14 Teşrînisânî sene 1304. (26

Kasım 1888)

Hâmiş

Metn-i tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile tezâkir-i mezkûrenin beher sene ahâliye hîn-i tevzii ve îtasında pulların yapıştırılacağı derkâr olup ancak işbu 1304 senesine mahsûs tezâkirin şimdiye kadar tevzî' olunarak ahali yedinde bulunmuş olacağından ve bunların pulsuz kalması ise câiz olamayacağından ber-mu'cib-i nizâm mezkûr tezkerelere dahi pul ilsâkı vesâitinin sür'at-i mümküne ile bilâ-istikmâl pulsuz tezkere kalmamasına begayet i'tinâ' olunması, fi 22 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 14 Teşrînisânî sene 1304. (26 Kasım 1888)

364 **Damga vergisine tabi vergi tezkerelerinin her sene halka dağıtılması sırasında muhtar ve kabzımallarca 10 ve 20 paralık pul yapıştırılması ve yapıştırılan pulların tezkerelerin teslimi sırasında muhtar ve kabzımalların kendi mühürleriyle iptal edilmesi.**

Mevâdd-ı müzeyle-i ahire mücîbince Resm-i Damga'ya tâbi tutulan vergi tezkerelerinin beher sene ahâliye hîn-i tevzi'inde verginin mikdârına göre tezkerelere 10 ve 20 paralık pul telsık olunması lâzım geleceği Mâliye Nezâret-i Celîlesi ile bi'l-muhabere karârlaştırılarak keyfiyyet (363) numaralı ve fi 14 Teşrînisânî sene 1304 (26 Kasım 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile iş'âr kılındığı gibi zikr olunan vergi tezkerelerinin tevzî' olunduktan sonra ahali tarafından pullanılması ve ilk taksitin te'diyesinde pulların yapıştırılmış bulunması ve aksi halinde cezâ-yi nakdînin alınması dahi ahiren nezâret-i müşârünileyhadan bildirilip halbuki bazı nezâret ve merkez müdîriyyetleriyle bi'l-muhabere alınan ecvibe üzerine le'd-et-teemmül hem hukuk-ı hazine tamamıyla vikaye edilmiş olmak ve hem de bilâ-ahire ahâlinin cezâ-yi nakdî îtasına mecbûr olmalarına mahal kalmamak üzere her sene kurâ ve mahallâta tevzî' olunacak vergi tezkerelerine nisbetlerine göre ilsâkı lâzım gelen pullar muhtar ve kabzımallar tarafından bi'l-mübâyaa vergi me'mûrlarına i'tâ' ile onlar ma'rifetleriyle yapıştırılıp muhtar ve kabzımalların mühürleriyle ba'de'l-ibtâl yedlerine îtasından eslem-i çâre olmayacağı anlaşılmasıyla keyfiyyet nezâret-i müşarünileyhâya cevaben iş'âr kılınmıştı. Bu kere alınan fi 14 Temmuz sene 1305 (26 Temmuz 1889) tarihli tezkere-i aliyyede mezkûr pullar ber-vech-i muharrer esmânını bâde ahâliden almak üzere muhtar ve kabzımallara mübâyaa ettirilip tezkereler kendilerine tevdi olunur iken yapıştırılarak mühürleriyle ibtâl olunması meclis-i mâliyede bi't-tensîb o

vechile bâ-telgraf tamim-i keyfiyyet edildiği izbâr buyurulmuş ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından 30 kıt'ası dahi postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların ale-l-usûl Mülhakat İdâreleri'ne isrâsıyla bâdema tezâkir-i mezkûreye her tarafta o vechile pullar yapıştırılarak vâridâtın hüsn-i muhâfazasına ve eğerki ber-vech-i muharrer pulların esmânı muhtar ve kabzımallardan alınarak vergi me'mûrları taraflarından yapıştırılacağına nazaran artık pulsuz tezkere kalmaması tabii ise de şayet yine pulsuz tezkere ele geçirilir ise kanûnen lâzım gelen cezâ-yi nakdînin istîfâ'sına begayet dikkat ve i'tinâ' ve eğer vergi me'mûrları tarafından vergi tezkeresi tevzî' olunmayacak olur ise hemen bu tarafa ma'lûmât i'tâ' buyurulması ve birde beher sene ahâliye tevzî' olunacak vergi tezâkiri lâ-akall dört milyon adedi mütecâviz olacağı cihetle bunlara yapıştırılacak pullar hasılâtının ehemmiyeti derkâr olduğuna göre bunun hüsn-i cibâyetine fevkalâde dikkat etmek lâzımeden olduğundan bu bâbda büyük ve küçük bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları ve gerek müfettişler tarafından bulundukları veya azimet edecekleri mahallerde daima intibah üzere hareket eden ve ara sıra ahâliye yedlerinde vergi tezkereleri olup olmadığını sual ile şayet ellerinde pulsuz tezkere var ise bunları bilâ-ihtiraz me'mûrlarımıza i'tâ' eylemeleri ve çünkü bu makule haber vererek ibrâz eyleyecekleri pulsuz tezkerelerden dolayı ahali tecrim edilmediğinden başka pulsuz tezkereyi i'tâ' eyleyen me'mûrdan alınacak cezâ-yi nakdînin nısfı bile ihbâriyye olarak kendilerine verileceğinden burasını bilip ona göre bu cihetten istifâde eylemeleri husûsâtının lisan-ı münâsibiyle ahâliye tefhîm ve telkînine himmet ve dikkat olunarak ve-l-hâsıl pulsuz tezkere verilememesi esbâbının ezher-i cihet istihsâl ve böyle pulsuz tezkerelere tesâdüf edildikçe peyderpey bu tarafa da ma'lûmât i'tâ' edilmesi, fi 7 Zilhicce sene 1306 ve fi 22 Temmuz sene 1305. (3 Ağustos 1889)

365 Bedelli askerlik belgelerine ve yerli veya yabancı olmalarına bakılmaksızın hayvan besleyen kişilerin ağnâm belgelerine bir defaya mahsus olmak üzere 10 veya 20 paralık pul yapıştırılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede vergi tezkerelerine yapıştırılacak pulların ahâliye hîn-i tevzî' ve îtasında yapıştırılması (363) numaralı 14 Teşrînisânî sene 1304 (26 Kasım 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye iktizâsından olduğu gösterilmiş ise de mezkûr tezkerelerin vergi me'mûrları tarafından muhtar ve kabzımallara hîn-i tevziinde me'mûrîn-i mûmâileyhüm tarafından pulları yapıştırılarak muhtar ve kabzımallara ibtâl ettirilmesi (364) numaralı ve fi 22 Temmuz sene 1305 (3 Ağustos 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Beher sene efrâd-ı mükellefine verilen vergi tezkerelerinin ahâliye hîn-i tevzii ve îtasında bir defaya mahsûs olmak üzere bunlara hâvî oldukları mikdâra göre onar veya yirmişer paralık pul vaz'ı bi'l-muhâbere verilen karâr iktizâsından idi ki (363) numaralı ve fi 14 Teşrinisâni sene 1304 (26 Kasım 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhliside bildirilmişti. Buna tatbîken bedel-i askeri tezkereleriyle gerek geçici ve yabancı olsun ve gerek ahâliden şunun bunun beslediği bir kaç resten ibâret bulunsun kâffe-i ağnâm için verilen koçanlara dahi bir defaya mahsûs olmak üzere onar veya yirmişer paralık pul yapıştırılması husûsu Mâliye Nezâret-i Celîlesi ile bi'l-muhabere karârlaştırılarak sûret-i karâr nezâret-i müşârunileyhâdan fi 10 Kânunuevvel sene 1304 (22 Aralık 1888) tarihiyle îcâb edenlere tebliğ ve izbâr buyurulmuş ve sûret-i hâl taraf-ı halisiden dahi bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin zîr-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası açıktan postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere israsıyla sâlif-üz-zikr tezkere ve koçanlara pul vaz'ı zımnında her tarafça te'kîdât-ı kâmile icrâ' ettirilmesi, fi 7 Cemâziyelevvel sene 1306 ve fi 28 Kânunuevvel sene 1304. (9 Ocak 1889)

366 **Harmandan tartılarak kaldırılan ve ziraatçı tarafından mültezimlerin ambar ve mağazalarına teslim edilen tarım ürünleri için verilen ilmühaberler ile devlete ait geliri götürü olarak üzerine alıp toplayan mültezimlerce düzenlenen her türlü makbuz ve ibrâ senetlerinin değeri 100 kuruşa kadar olanlarına 10 paralık, değeri 100 kuruştan fazla olanlarına ise 20 paralık pul yapıştırılması.**

Harmandan bi'l-vezn kaldırılıp zürrâ' tarafından mültezim ambar ve mağazalarına teslim olunan hınta ve hububat-ı saire için verilen ilmühaberlerle emvâl-i emîriye mültezimleri taraflarından i'tâ' olunmakta olan makbûz ve ibrâ senetlerinin nisbetine göre 10 ve 20 paralık pula tâbi olacağı Resm-i Damga kanûnuna tenzîl edilen mevâdd-ı nizâmiyyenin 2. maddesinin bir fıkrasında muharrer ise de mülteziminin ta'şîr esnasında zürrâya verdikleri pusulalara da pul yapıştırılıp yapıştırılmayacağında tereddüt olunduğundan bahisle o bâbda bazı Düyûn-ı Umûmiyye nezâretlerinden vaki olan istifsâr üzerine keyfiyyet Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bi'l-istiş'âr fi 5 Kânûnusânî sene 1306 (17 Ocak 1891) tarihiyle zeylen alınan cevab da zikr olunan pusulaların bir tarafında zürrâ' tarafından teslimatın mikdârı tasrîh ile vuku' ve mükellefin o mikdârdan berâiti tasdîk olunduğu bi't-tedkik anlaşılmasına ve

mezkûr 2. madde-i müzeyyele hükmüne nazaran mezkûr pusulaların dahi pula tâbiiyeti lüzûmu hukuk müşavirliğince de tasdîk ve beyân kılınmasına mebnî şu hâlde bunlardan 100 kuruşa kadar mebâliği hâvî olanlarına on ve ondan yukarı mebâliği şâmil bulunanlarına 20 paralık pul vaz' ve ilsâk ettirilmesi zımnında îcâb edenlere teblîğ-i madde edildiği beyân ve izbâr buyurulmuş ve sûret-i hâl bi'l-umum Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine yazıldığı gibi işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'ası da başkaca postaya teslîmen sû-yi behiyyelerine tesyâr kılınmış olmakla vusûlünde Mülhakat İdârcleri'ne tebliğiyle her tarafça mezkûr pusulalara dahi nisbetine göre pul yapıştırılması vesailinin istikmâline mütemâdiyen i'tinâ' buyurulması, fi 23 Cemâziyelâhir sene 1308 ve fi 22 Kânûnusânî sene 1306. (3 Şubat 1891)

367 Menâfi' ve Maârif Hissesi olarak toplanacak yardımlara ait makbuz senetlerinin postayla gönderildiği, bu makbuzlara resmi dairelerde kullanılan damga pullarından yapıştırılması.

Menâfi' ve Maârif hisse-i ianelerinin sûret-i kabzını müş'ir olup ashâbına verilmek üzere koçanlı olarak tertîb ve tab' ettirilen makbûz ilmühaberliklerinden iki cilti açıktan postaya teslîmen gönderilmiş ve bunlara nisbetine göre Devâir-i Resmiyye makbûzatına mahsûs pullardan yapıştırılması iktizâ' edeceği tabii bulunmuş olduğundan bunlardan lüzûmu görünen Mülhakat İdâreleri'ne isrâsıyla ber-vech-i muharrer alınacak mezkûr hisselere mukabil ashâbına i'tâ' olunması, fi 16 Cemâziyelevvel sene 1307 ve fi 27 Kânunuevvel sene 1305. (8 Ocak 1890)

368 Hayvan hırsızlığının önlenmesi amacıyla satılacak hayvanlar için düzenlenecek tezkerelerde hayvanın şeklinin ve özelliklerinin belirtileceği, bu tezkerelere 10 paralık pul yapıştırılacağı.

Hayvan sirkatinin men'i için Düstûr'un 1. cildinin 742. sahifesinde münderic i'lânnâmenin birinci maddesinde gösterilen tezkereler satılacak hayvanâtın eşkâlini ve sûret-i bey'ini muhbir bir şey olarak ihbârnâmeden ma'dûd olacağına nazaran bunlara Resm-i Damga Kanûnu'nun Rüsûm-ı Maktua Tarifesi vechile 10 paralık pul yapıştırılması lâzım geleceği o bâbda cereyân eden muhabere üzerine bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden cevaben izbâr buyurulmuş olduğundan mücîbince icrâ'-yı muâmele olunmak üzere keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve dahil-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 30 kıt'a nüsah-ı matbû'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere

isrâsıyla mezkûr tezkerelere her tarafta o vechile onar paralık pul yapıştırılmasına dikkat ve i'tinâ' buyurulması husûsuna himmet buyurmaları, fi 12 Safer sene 1307 ve fi 25 Eylül sene 1305. (30 Ekim 1887)

369 Gazetelerce abonelerine verilen abone senetlerine 20 paralık pul yapıştırılacağı.

Gazete idârehanelerinden müşterilere verilmekte olan abone senedâtına beyn-en-nâs teâti olunan makbûz senedâtı misillû Resm-i Damga Kanûnu'nun Rüsûm-ı Maktua Tarifesi mücîbince yirmişer paralık pul yapıştırılması hakkında le'de'l-müracaa Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden Bâb-ı-âlî'ye vuku' bulan iş'âr üzerine o bâbda Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden gazeteler ashâb-ı imtiyâzına teblîgat ve tenbîhât-ı âliye icrâ' buyurulduğu gibi keyfiyyet gazetelerle de ilân olunmuş ve eyâlât-ı Şâhâne de tab' ve neşrolunmakta olan bil-cümle gazetelerin abone senedâtına dahi idârehanelerinden o vechile yirmişer paralık pul yapıştırılması lâzımeden olarak keyfiyyet her tarafça ma'lûm olmak ve bâdema her nevi gazete abone senetlerinden pulsuz de ele geçirilir ise muâmele-i cezaiyye-i kanûniye icrâ' kılınmak üzere yazılan işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin zîr-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 30 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyîr kılınmakla bunların vusûlünde zikr olunan idârelere bi'l-isrâ mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 27 Şaban sene 1305 ve fi 27 Nisan sene 1304. (9 Mayıs 1888)

370 Şer'iyye mahkemelerince düzenlenen şer'iyye senetlerine yapıştırılacak pulların usulünce iptal edilmesi.

Mahâkim-i şer'iyyeden tanzîm ve i'tâ' olunan senedât-ı şer'iyyeye vaz' olunmakta olan pulların şimdiye kadar mühür veya imza ve bazen yalnız asıl senedin ibâresinin üzerine tahrîriyle ibtâl edilerek maksad-ı kanûnu istihsâl edilmekte olduğundan senedât-ı mezkûreye yapıştırılacak pulların bâdema dahi o vechile ibtâli hakkında Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden verilen karârı hâvî Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden varit olan tezkere işbu umum zîrine derc edilmiş ve bu karâr Meclis-i İdâre tarafından dahi Nezâret-i Umûmiyye'ye tebliğ olunmuş olmakla o bâbda yazılan işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan vusûlünde zikr olunan idârelere isrâsıyla mücîbince muâmeleye i'tinâ' olunması, fi gurre-i Safer sene 1304 ve fi 18 Teşrinievvel sene 1302. (30 Ekim 1886)

Tezkere-i Âliye Sûreti

Mahâkim-i Şer'iyye'den tanzîm ve i'tâ' olunan senedât-ı şer'iyyenin tarihleri metninin hatmelerinde ibâre ile yazılmak ötedenberi Mahâkim-i Şer'iyyece müttehiz olan usûl iktizâsından olup şimdiye kadar bu gibi senedâta vaz' olunan pullar mühür veya imza ile ve bazen yalnız asıl senedin ibâresinin üzerine tahrîriyle ibtâl edilerek maksad-ı kanûnu istihsâl edilmekte olduğundan senedât-ı mezkûreye yapıştırılacak pulların bâdema dahi o vechile ibtâli münâsip olacağı Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden vuku' bulan iş'âr üzerine Şûrâ-yı Devleti Tanzimat Dâiresi'nce karârlaştırılarak keyfiyyet taraf-ı sami-i hazret-i meşihatpenâhi ile nezâret-i müşârünileyhaya iş'âr buyurulduğu beyân-ı alisiyle Hazine'ce dahi îfâ-yı muktezası şerefvârid olan fi 2 Eylül sene 1302 (14 Eylül 1886) tarihli buyruldu-yı alide emir ve izbâr buyurulmuş olduğunun savb-ı vâlâlarına izbârı vâridât idâre-i umûmiyyesinden ifâde kılınmış olmakla o bâbda, fi 28 Zilhicce sene 1303 ve fi 15 Eylül sene 1302. (27 Eylül 1886)

371 **Damga vergisine tabi olan evraka pul yapıştırılması ve bu pulların usulünce iptal edilmesi sırasında yeter miktarda pul yapıştırılıp yapıştırılmadığının kontrol edilmesi, pulların iptal edilmesi sırasında köşelerdeki para kısımlarının okunmasını engelleyecek şekilde tümüyle kapatılmaması, iptal işlemlerinin pulun sadece bir köşesine gelecek şekilde yapılmasına dikkat edilmesi.**

Resm-i Damga'ya tâbi bulunan evrâka yapıştırılacak pulların güzelce ibtâli lâzımeden olup fakat bu pulların nisbet-i nizâmiyyesinde yapıştırılmış olup olmadığı bilinmek üzere hîn-i ibtâlinde köşeleriyle derûnundaki para hanelerinden birisinin olsun yazısı bozulmamasına dikkat edilmek lâzım gelir iken ekseriya tezkerelere yapıştırılmakta olan iş'âret-i mahsûsalı yeni pulların idârelerce ibtâlinde köşeleriyle derûnundaki rakam ve yazıları külliyyen bozularak zaten renkleri yekdiğerine benzemesine mebnî 10 veya 20 paralık nevilerin hangisinden olduğu esna-yı tatbîkinde bilinememekte olduğundan bâdema işbu tezkerelere yapıştırılacak pulların pâre hanelerini külliyyen bozmayacak sûrette üzerlerine yalnız mühür veya tarihin birer kısmı isâbet ettirilmek sûretiyle ibtâline dikkat olunması zımnında lâzım gelenlere tenbîhât

ve vesâyâ-yı mukteziye icrâ' kılınması îcâb edeceği ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhibbinin Mülhakat İdâreleri'ne gönderilmek üzere 30 kıt'ası postaya teslîmen gönderildiği, fi gurre-i Ramazan sene 1306 ve fi 19 Nisan sene 1305. (1 Mayıs 1889)

372 Fakir ve muhtaçlara verilen mürûr tezkereleri ücrete tabi olmadığından pul yapıştırılmaması, gemilere verilen geçiş tezkereleri karşılığında düzenlenen sefer vergisi makbuz senedine 10 veya 20 paralık makbuz pullarından yapıştırılması, her çeşit tapu ferâğ ve intikal evraklarına binde yarım oranında damga pulu yapıştırılacağı.

Aslı semene tâbi olmayarak talebe ve dervişân ve fukarâ' ve muhtâcîne verilen mürûr tezkereleriyle sefaine i'tâ' olunan mürûr tezâkirine birer kuruşluk ve adiyen ve katiyyen ve tavsien ve isti'lâlen ve ifrâzen ve vefaen vuku' bulacak ferâğ ve intikal zabtnâmelerine de binde yarım hesâbıyla pul yapıştırılması Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden vuku' bulan iş'âr üzerine (305) numaralı ve fi 16 Şubat sene 1304 (28 Şubat 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile mersûl cetvelde gösterilmişti.

Bu kere bazı devair-i âliye cereyân eden muhabere neticesinde zikr olunan fukâra ve muhtâcîne verilen mürûr tezkereleri semene tâbi olmadığı cihetle bunlara pul yapıştırılmamasına ve sefaine verilen mürûr tezkereleri dahi şahsa mahsûs olmayıp sefain-i mezkûreden alınan sefer rüsûmunun makbûz senedi demek olduğu cihetle bunlara 10 veya 20 paralık makbûz pullarından ilsâkına karâr verilmiş olduğundan cetvel-i mezkûrun ona göre tashîh ettirilmesi ve ferâğ ve intikal zabtnâmelerine gelince mevâdd-ı müzeyyele-i kanûniye mücîbince zikr olunan zabtnâmelere pul telsıki lâzımeden olduğu hâlde bazı mahallerce bu muâmele zabtnâmeler ve bazı yerlerde de Meclis-i İdâre mazbataları veya muvakkat ilmühaberler veya defter-i mahsûs isti'mâliyle bunlar üzerine cereyân ettirilmekte olduğu anlaşılmakta olup halbuki ister âdiyen ister ise katiyyen olsun ahkâm-ı kanûniye beheme-hâl her nevi ferâğ ve intikal muâmelâtının binde yarım hesâbıyla Damga Resmi'ne tabiiyetini amir olduğundan gerek zabtnâme ve gerek sair türlü evrâk üzerine hiçbir mahalde pulsuz muâmele yürütülmemesinin pîş-i nazar-ı itinâda bulundurulması husûsunun ta'mîmen iş'ârı bi't-tensîb îcâbı icrâ' ve mülhakatınızın adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 30 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen isrâ' kılınmış olmakla vusûlünde bâ-mu'cib mülhakat-ı mezkûreye tesyârıyla mücîbince îfâ-yı mukteza-yı hâle himmet buyurulması, fi 25 Zilkade sene 1306 ve fi 11 Temmuz sene 1305. (23 Temmuz 1889)

373 **Osmanlı devleti vatandaşı olan tüccarlar tarafından yazılan ve alınıp satılma yeteneği olan poliçe, havale senedi ve tüccârlar arasında tedavül edebilecek her türlü evraka pul yapıştırılması ve damgalanarak iptal edilmesi, aksi durumda hiçbir evrakın kabul edilmemesi, bu tür belgelerin pulsuz ve damgasız olarak yakalanması durumunda ise sahipleri hakkında yasal işlem yapılması.**

Resm-i Damga kanûnnamesi ahkâmını muhâfaza etmek ve vâridâtımızın zayiinden vikâyesine hizmet eylemek maksadıyla damga usûlü câri olan yerlerde Devlet-i Âliyye-i osmâniye tabiiyetinde bulunan tüccâr taraflarından damgalanmamış ve pul yapıştırılmamış kağıt üzerine yazılan ve alınıp satılmaya kabiliyeti olan poliçe ve havâle senedi ve tüccâr beyninde mütedavil olan sair evrâk verilecek olur ise pul yapıştırılmaksızın hiçbir şey kabûl etmeyeceği gibi taşralarda dahi verilecek olduğu takdîrde kabûl edilmemesinin şuabâtına bildirildiği Dersaâdet bank-ı osmani direktörlüğünden haber verildiğinden bu hâlde tarafınızdan dahi lâzım gelenlere iş'âr-ı keyfiyyetle müteyakkuzâne ve mutabassırâne davranılarak öyle pul yapıştırılmaksızın evrâk ve poliçe ve saire tedâvül ettirilmemesi ve şâyed ele geçirilir ise hakkında mezkûr kanûnnamenin ceza faslında gösterildiği vechile muâmele olunması lâzım geleceği ve ecnebî tüccârı hakkında olunacak muâmele başkaca sefaretlerle derdest muhâbere olunduğundan bu bâbda dahi îcâbının bâde bildirileceği, fi 19 Muharrem sene 1302 ve fi 27 Teşrinievvel sene 1300. (8 Kasım 1884)

374 **Osmanlı topraklarında basılan ve dağıtılan gazete ve her çeşit ilanın damga vergisine tabi olduğu, gazete ve ilanların her nüshasına ikişer paralık özel pul yapıştırılacağı, pulların gazetenin ilk sayfasına yapıştırılacağı ve kullanılmış olan pulun bir daha kullanılamayacağı, pulsuz gazete ve ilânnâme basılması ve dağıtılması durumunda gereken para cezasının sorumlularından talep ve tahsil edileceği. .**

Memâlik-i Mahrûsa'da tab' ve ihraç olunan gazeteler ve her nevi i'lânnâmelerin Resm-i Damga'ya tâbi olduğu Damga Nizâmnâmesi'nin 1. maddesinde mestûr ve işbu gazete ve i'lânnâmelerin beher nüshasına ikişer para kıymetinde ve bunlara mahsûs bir şekilde pul yapıştırılarak gerek gazete ve gerek i'lânnâmelere yapıştırılacak pullar hurufun tab'ından evvel varakanın ilk sahifesinin yukarı tarafına yapıştırılmak lâzım geleceği ve beher pul iki defa

isti'mâl olunmamış ve gazete ve i'lânnâmenin tab'ından evvel yapıştırılmamış olduğu ma'lûm olmak için tab' olunacak hurufun bir mikdârı pulların yazılarını külliyyen bozmayacak sûrette üzerlerine tesâdüf ettirilmek îcâb edeceği ve minvâl-i meşrûh üzere pulları ibtâl olunmayan gazete ve i'lânnâmelere nizâmen damgasız nâzarıyla bakılıp Damga Nizâmnâmesi'nin 19. maddesi mücîbince cezâ-yi nakdî alınacağı dahi 21 Muharrem 1292 (27 Şubat 1875) ve 26 Safer sene 1292 (3 Nisan 1875) tarihiyle Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderilmiş olan iki kıt'a ilân-ı resmiyyede muharrer ve mezkûr olduğu hâlde bazıları tarafından yine pulsuz gazete ve i'lânnâme tab' ve neşrolunmakta olduğu görülüp eğerki bunlar derdest ile nizâmen lâzım gelen cezâ-yi nakdîleri alınmakta ise de işbu cezâ-yi nakdîlerden nısfının muhbirlerine îtası me'mûrîn ve sairenin tahkikat ve taharrîyât-ı lâzımeye bi-hakkın i'tinâ' ve dikkat etmeleri gibi teşvikâtı mücîb olacağına ve Damga Nizâmnâmesi'nin muhâfaza-i cereyân-ı ahkâmı ise o makule hilâf-ı nizâm neşrolunan evrâkın ashâbı hakkında muâmele-i zecriye gösterilmesine mütevâfık olduğuna binâen alınacak ceza-yı nakdîlerden nısfının muhbirlerine îtası Damga İdâresi'nden olunan ifâde ve ihtâr ve Meclis-i Rüsûmat'dan verilen karâr üzerine istihsâl edilen irâde-i aliyye iktizâsından bulunmuş ve keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve mülhakatınızın adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhibbi nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası dahi leffen tesyâr kılınmış olmakla ale-l-usûl mülhakatınıza isrâsıyla keyfiyyet herkese beyân ve teflhîm ettirilerek ba'de-zîn hilâf-ı nizâm gazete ve i'lânnâme tab' ve neşrine meydan verilmemesi ve şâyed aksi hareket edenler olur ise bunlardan ve gerek nizâmen alınması lâzım gelen resm ve cezâ-yi nakdîyi talep ve istifâ' emrinde vazifesini îfâ etmeyen ve adi evrâk kabûl eden ve havâle eyleyen me'mûrlardan nizâmnâme-i mezkûrun 22. ve 23. maddeleri mücîbince tahsîli iktizâ' eden cezâ-yi nakdînin ale-l-usûl ahz ve istihsâliyle nısfının keyfiyyeti bi't-tasrîh evrâk-ı sahîha icmâline îrâd kaydı ve nısf-ı diğerinin bâ-senet muhbirlerine îtası husûsuna himmet buyurmaları, fi 12 Cemâziyelâhir sene 1292 ve fi 3 Temmuz sene 1291. (15 Temmuz 1875)

375 Damga vergisine tabi her türlü evrak, tezkere ve senetler ile resmi daireler, mal sandıkları ve mültezimler tarafından verilen her türlü makbuz ve ibra senedine 10 ve 20 paralık pul yapıştırılması, damga vergisinden dolayı alınacak para cezalarının yarısının ihbarcılara verilip geri kalanının Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'nin kıymetli evrak hesabına gelir kaydedilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede pulu noksan yapıştırılmış tezâkir ve evrâkın cezâ-yi nakdîleri hâmillerinden aranılması gösterilmiş ise de pulu noksan yapıştırılmış tezâkir ve evrâkın cezâ-yi nakdîleri me'mûrlar tarafından i'tâ' edileceği bu mecmuada münderic bulunan Resm-i Damga Kanûnu'nun 22. maddesinin zeyli ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Müceddeden Resm-i Damga'ya tâbi tutulan evrâk ve tezâkir ve senedât ve saire hakkında olup (300) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1304 (23 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle mersûl zeyl-i nizâmnâmenin 2. maddesinde Devâir-i Resmiyye ile mâl sandıklarından ve emvâl-i emîriye mültezimleri taraflarından verilecek bil-cümle makbûz ve ibrâ senedâtına yapıştırılacağı ta'yîn ve tasrîh kılınmış olan 10 ve 20 paralık pullar rüsûm-ı maktuadan olduğu cihetle mezkûr senedâtla bu kabilden olarak müceddeden ve maktûan pul resmine tâbi olması lâzım gelen gümrük eda ve İdâremize ait ma'lûmü'l-enva' eşya tezâkirinden vesair evrâktan noksan pul yapıştırılmış olduğu hâlde derdest olunanların hâmillerinden ber-mu'cib-i kanûn rüsûm-ı maktua cezâ-yi nakdîsi tahsîl ve istîfâ' kılınması ve müceddeden Damga Resmi'ne tâbi tutulan kâffe-i evrâktan dolayı tahsîl olunacak cezâ-yi nakdîlerin iş'âr-ı ahire değin devâir-i saire muâmelesine tatbîken ve şu kadar ki; kemâkân nısfı muhbirlerine verilerek nısf-ı diğerlerinin tamamen ve münhasıran İdâremize mahsûs evrâk-ı sahîha icmâllerine îrâd kaydedilip bunların yeni pullar vâridâtı hakkında ayrıca tanzîm olunacağı mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyenin ikinci fıkrasında gösterilen icmâl-i mahsûsa ithal olunmaması lâzım geleceğinden bu bâbda muâmelece bir gûne yanlışlık vuku'una mahal kalmamak üzere keyfiyyetin sarâhaten ve ta'mîmen tefhîm ve iş'ârı bi't-tensîb mücîbince îcâbı icrâ' ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin matbû' nüshalarından 30 kıt'ası başkaca postaya tevdien tarafı behiyyelerine ba's ve isrâ' kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mülhakatınıza da teblîğ ve irsâliyle her tarafça ber minvâl-i muharrer muâmele icrâ'sına mezid-i dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 21 Safer sene 1306 ve fi 15 Teşrinievvel sene 1304. (27 Ekim 1888)

376 Pulsuz veya eksik pullu olarak mahkemelere ve resmi dairelere sunulan senetlerin nisbî vergiye tabi olması durumunda senet bedelinin yüzde üçü kadar, maktu vergiye tabi olması durumunda ise yarım Osmanlı altınından üç Osmanlı altınına kadar para cezası alınması.

Pulsuz ve pulları kanûn mücîbince ibtâl edilmemiş olan senedât ve evrâktan ahzı Resm-i Damga Kanûnu'nda ta'yîn edilmiş olan cezâ-yi nakdînin senedât ve evrâka vaz'ı iktizâ' eden pulların ehemmiyetiyle münâsib olmadığından o

bâbda bazı mülâhazâtı hâvî Meclis-i İdâre'den tanzîm olunan mazbata üzerine sebk eden iş'âra cevaben Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bu kere alınan tezkerede Resm-i Damga Kanûnu'nun 22. maddesi hükmünce pul yapıştırılmamış olduğu hâlde mahâkim ve mecâlise vesair devâir-i resmiyyeye ibrâz olunacak senedâttan resm-i nisbîye tâbi olanları için ahzı îcâb eden cezâ-yi nakdî o senedin hâvî olduğu mebâliğin % 3'ü mikdârına müsâvî olacak ise de resm-i maktua tâbi olanları için yarım Osmanlı altınından üç Osmanlı altınına kadar derece-i mütefâvatada ahzı iktizâ' eden cezâ-yi nakdînin ta'yîn mikdârı bu makule senedât ve saireden cezâ-yi nakdî ahzı karârını veren mahâkim ve mecâlis vesair me'mûrîne ait bulunduğu ve ihtilâf olur ise Resm-i Damga Kanûnu'nun nihâyetinde muharrer cezâ-yi nakdîlerin sûret-i tahsîli hakkında olan nizâmnâmenin mevâdd-ı mahsûsası mücîbince hâl ve tesviyesi lâzım geleceği ve bazı mahallerde resm-i maktu cezasının mücerred senedât hâmillerinin istihsâl-i muvaffakatı mütâlaasıyla en hafif derecede ta'yîn kılınmakta olduğu istihbâr olunduğundan ve ahkâm-ı kanûniyenin muhâfazasıyla hukuk-ı devletin adem-i iza'ası bil-cümle me'mûrînin vezâif-i esâsiyesinden bulunduğundan işbu cezâ-yi nakdîlerin pulsuz senedât mündericâtının ehemmiyetiyle mütenâsib takdîriyle hükm-i kanûnun muhâfaza-i ahkâmı esbâbının istikmâli zımnında bil-cümle devair ve vilâyâta da icrâ'-yı tebligât edildiği bildirildiği Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği cânibinden bâ-tezkere iş'âr buyurulmuş ve idârelerimizce de resm-i maktua tâbi senedât ve evrâk cezâ-yi nakdîleri hakkında izah buyurulan usûl dâiresinde hareket tabii olup işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan vusûlünde zikr olunan idârelere israsıyla mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' olunması, fi 15 Cemâziyelâhir sene 1303 ve fi 9 Mart sene 1302. (21 Mart 1886)

377 **Maraş sancağı Elbistan kazasında ruhsatlı pul bayiliği yapan Mevlûd isimli şahsın elinde esasen bir kuruşluk olan ancak on kuruşluğa dönüştürülmüş sahte pul yakalandığı, Bağdad'da musevi cemâatinden olan İshak Yakut ile Basra'da Gazzere bin Moşi'de de bu pullardan yakalandığı, bu kişilerin kanuna teslim edilmesi için Bağdâd Düyûn-ı Umumiyye Nezareti'ne yazı yazıldığı, sahte pul ele geçirilmesi durumunda derhal hükümete müracaat edilmesi.**

Maraş sancağı dahilinde kâin Elbistan kazasında ruhsatlı pul bayii bulunan Mevlûd nam şahsın yedinde aslı birer kuruşluk olduğu hâlde onar kuruşluğa

tahvîl edilmiş sahte pullar derdest olunması ve le'd-el-tahkik bunun faili kendisi olduğu tahakkuk etmesi üzerine bununla diğer pul bayii olup dükkânında bu pullardan bulunan bağdes-sarik berây-ı mücazat mahkemeye teslim kılındıkları misillû bu bâbda Halep ve civarı nezâretlere de teblîgat îfâ olunmuştu. Ahiren Bağdad'da millet-i Museviyeden İshak Yakut ve Basra'da Gazzere bin Moşi yedlerinde dahi bu pullardan bulunmasıyla bunlarında pençe-i kanûna teslim olunmaları lüzûmu Bağdâd Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti'nc yazılmış ve işbu muharref pullardan celb edilen bir kaç pul görüldüğünde bir kuruşluk pulun bâlâsında olan Ay ve Yıldız şeklinin içindeki bir rakamının önüne ufak bir sıfir konmuş olduğu gibi min ilâ hanelerindeki 1.000 ve 2.000 rakamları dahi kırmızı mürekkeb ile bi't-tashih 15.000 ve 20.000'e iblâğ ve pulun derûnundaki bir rakamının önüne bir sıfır ilâvesiyle 10 ve bahası bir kuruştur yarısı dahi 10 kuruştur diye tahrîf olunduğu ve işbu tahrîfatın ise güzelce dikkat edildiği hâlde meydana çıkarılması asan olduğu anlaşılmasıyla ve bunlardan mâ-adâ iki ve üç ve beş kuruşluklarla sair nevi pullarında bu sûretle tahrîf edilmesi varit-i hatır olmasıyla bi'l-umum Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nce de intizam-ı dikkat ve i'tinâ' olunmak ihtârına lüzûm göründüğünden ve maa heza bu makule sahtekarlığa bâdema mahal kalmamak üzere mezkûr 10 kuruşluk pulların tebdîli dahi derdest olup yenilerinin tab' ve ihzârında her tarafa gönderileceğinden şimdiki hâlde maa mülhakat nezâret-i vâlâlarınca da maslahatın derkâr olan ehemmiyeti piş-i nazar-ı dikkat ve basirete alınmakla beraber gayet müteyakkız-âne bulunularak ve her nevi pullar için daima tecsisâttan geri durulmayarak öyle sahte pul ve sencdâtta geçirilecek olur ise derakap hükûmete bi'l-müracaa mütecâsirlerinin te'dîbleri zımnında vesâit-i kanûniyeye teşebbüsle keyfiyyetin acilen taraf-ı senâ-verîye dahi iş'âr ve inba'sına ve işbu tahrîrâtımızın vusûlünde hemen mülhakatada vesâyâ-yı lâzime icrâ'sına himmet buyurulması, fi 28 Safer sene 1306 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1304. (3 Kasım 1888)

378 **Damga pullarında sahtecilik suçu işleyen Mevlûd isimli kişiye Elbistan'da yakalanan pullardan dolayı 2.409 kuruş para cezası ve beş sene kürek cezası verildiği, Haleb Ceza İstînâf Mahkemesince verilen bu kararın herkes tarafından duyulması için gazetelere ilan verilmesi.**

Maraş sancağı dahilinde kâin Elbistan kazasında pul bayii Mevlûd nam şahsın yedinde aslı birer kuruşluk olduğu hâlde onar kuruşluğa tahvîl ve tahrîf edilmiş pullar derdest olunması ve le'de'l-tahkik bunun faili kendisi olduğu tahakkuk etmesi üzerine bununla diğer pul bayii olup yedinde bu pullardan

bulunan bağdes-sarik ve ahîren dahi Bağdad'da millet-i museviyeden İshak Yakut ve Basra'da Gazzere bin Moşi nâm kimselerin yedlerinde bu pullardan bulunmasıyla onların berây-ı mücâzât mahkemeye ve pençe-i kanûna teslim olunmaları Halep merkez müdîriyyetiyle Bağdad Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti'ne yazıldığı beyânıyla oralarca da maslahatın derkâr olan ehemmiyeti piş-i nazar-ı dikkat ve basirete alınmakla beraber her nevi pullar için daima tecessüsâttan geri durulmayarak öyle sahte pul ve senedât ele geçirilecek olur ise derakap hükûmete bi'l-müracaa mütecâsirlerinin te'dîbleri esbâbının istikmâli lüzûmu ve teferruatı (377) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1304 (3 Kasım 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile bildirilmişti. Bu bâbda mezkûr Halep Düyûn-ı Umûmiyye Merkez Müdîriyyetine cereyân eden muhabere üzerine bu kere alınan şukka-i cevâbiye ve melfûfu olan ilâm sûreti meâline nazaran sahtekar-ı merkûm Mevlûd'ün tasli'i gerdesi olup elde ve Elbistan devâir-i hükûmetinde mevcûd pullardan dolayı 2.409 kuruş cezâ-yi nakdînin kendisinden tahsîliyle beraber Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu'nun 149. maddesi hükmüne tevfîkân ve tarih-i tevkifinden itibaren ba'de't-teşhir beş sene kürek cezasıyla mahkûmiyetine Haleb istînâf-ı ceza mahkemesince hüküm ve karâr verilerek îcâbı icrâ' olunduğu anlaşılmış olduğundan keyfiyyet oralarca da cümlenin ma'lûmu olmak üzere gazeteler vasıtasıyla ve hükûmet-i mahalliye ma'rifetiyle ilân ettirilerek idârelerimizce dahi ona göre icrâ'-yı tecessüsât ve taharrîyyâta bir kat daha takviyet verilip sahte pul ele geçirilir ise bâdi ve mütecâsirleri haklarında muâmele-i kanûniye icrâ'sına teşebbüsle derhal buraya da ma'lûmât verilmesi lâzım geleceği ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mülhakata li'ecli'l-irsal 30 nüshası açıktan postaya bi't-tevdi gönderildiği, fi 16 Recep sene 1306 ve fi 6 Mart sene 1305. (18 Mart 1889)

379 Yabancı ülkelerde görev yapan Osmanlı elçileri tarafından düzenlenen her çeşit evraka damga pulu yapıştırılacağı, pulsuz belgelerin geçerli sayılmayacağı.

Memâlik-i ecnebîyede bulunan saltanat-ı seniyye şehbenderleri tarafından tanzîm ve i'tâ' edilecek olan her nevi evrâk için alınacak resmin mikdârını mübeyyin 1298 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1882) pul yapıştırılması nizâm-ı mevzuu iktizâsından olduğundan ba'de-zîn şehbenderler cânibinden verilmiş pulsuz evrâk görüldüğü hâlde keen lemyekûn hükmünde tutulmasıyla beraber hangi şehbenderler tarafından verilmiş olduğunun iş'ârı Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden bildirildiği beyânıyla mücîbince hareket olunması Rüsûmat Emânet-i Celîlesinden fi 26 Rebiülahir sene 1299 ve fi 4 Mart sene 1298 (16 Mart 1882) tarihli tezkere ile iş'âr buyurulmuş ve

idârelerimizce mücîbince hareket olunmak üzere keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek işbu tahrîrâtımızın dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûm-ı Sitte müdîriyyetlerinin adedine nisbetle 20 kıt'ası leffen firistâde kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla her tarafta mücîbince iktizâsının bilâ-ifa böyle pulsuz evrâk gönderildiği takdîrde Nezâret-i Celîle-i müşârunileyhâya li'ecli'l-isbâl bu cânibe isrâ'sına himmet buyurmaları, fi 4 Cemâziyelevvel sene 1299 ve fi 11 Mart sene 1298. (23 Mart 1882)

BEŞİNCİ BÖLÜM

A. Tütün havan ve bıçaklarının tütün reji şirketine satışı, kurşun mühür makinelerinin devri, tütün vergisi ve gecikme faizleri, defterlerin ne şekilde düzenleneceği.

380 **Reji İdaresi'ne ait şartnamenin gönderildiği.**

Reji İdâresi şartnâmesi nüshalarından birer kıt'ası ma'lûmât olmak ve hîn-i iktizâda mürâcaât olunmak üzere leffen taraf-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve duhân muâmelâtına idâre-i mezkûre tarafından mübâşeret edileceği zaman idârelerimizce lâzım gelecek muâmelenin dahi muahharen umum sırasında bildirileceği derkâr bulunmuş olduğu, fi 27 Rebiülevvel sene 1301 ve fi 14 Kânûnusânî sene 1299. (26 Ocak 1884)

ŞARTNAME

Reji Şirketi Şartnamesi

Memâlik-i Şâhâne Duhânları Müşterekü'l-Menfea Reji İdaresi'nin Şartnâmesidir.

Madde 1

Viyana'da kâin Karadit Eneştalet nâm şirketle müşârikleri ve Berlin'de mukim banker Mösyö Bâlâyhiroder ile müşârikleri ve bank-ı Osmani ile müşârikleri işbu şartnâme ile ta'yîn olunan şerâit tahtında olarak duhân inhisârını işletmek ve "Memâlik-i Şâhâne duhânlarının müşterekü'l-menfea Reji İdâresi" namıyla tesmiye olunmak üzere âtiyyü'l-beyân müddet zarfında bir anonim şirket teşkîline işbu şartnâme mücibince me'zûndurlar.

Sâlif-üz-zikr anonim şirketin nizâmât-ı esasiye-i teşkîliyesi Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi tarafından kabûl edilmiş olmakla nizâmât-ı mezkûre bâlâda muharrerü'l-esâmî şirketlere i'tâ' buyurulacak imtiyâz ferman-ı âlisinin tesliminden nihâyet bir mâh sonra li'ecli't-tasdik Bâb-ı-âlî'ye takdim olunacak ve cânib-i Bâb-ı-âlîden tasdîk buyurulmadıkça mer'i ve muteber olamayacaktır.

Şirket-i merkûme nizâmât-ı esasiyesinin tasdîkinden itibaren

nihâyet altı mâh mürûrunda teşekkül etmek lâzım gelecek ve kezâlik tasdîk-i mezkûrdan nihâyet dokuz mâh sonra dahi Dersaâdet'de ve duhânın hasıl olduğu ve sarf ve istihlâk olunduğu bil-cümle mevâki'i sairede muâmelâta bed ve mübâşeretle taahhüdâtını îfâya mecbûr bulunacaktır.

Madde 2

Şirket-i merkûmenin ikametgahı Dersaâdet'de olacak ve icrâ'-yı muâmelâtta kavânîn-i Osmâniyeye ve umûr-ı adliyede dahi mahâkim-i saltanat-ı seniyyeye tabi bulunacaktır.

Madde 3

Şirketin Meclis-i İdâresi Dersaâdet'de ittihâz-ı mukarrer edecek ve on azadan mürekkeb olacaktır. Şirket-i merkûme lüzûmu takdîrde Memâlik-i Mahrûsa'nın herhangi tarafında olur ise olsun Reji usûlü icrâ' ve şirket-i mezkûrece Rüsûmat ahz ve istîfâ' olunacak olan bil-cümle mevâki'de ve memâlik-i ecnebîyede dahi şubeler ve acenteler tesisine me'zûn olacak ve tütün kaçağının men'i için iktizâ' eden me'mûrları kendisi ta'yîn edecektir. Bu me'mûrların kıyâfeti yine o sınıfta bulunan devlet me'mûrları kıyafetine mutabık olmak üzere maliye nezâretince ta'yîn olunacaktır. Hükûmet-i seniyye dahi kaçağın men'i için şirket-i merkûmeye her türlü muâveneti îfâ eder kaçakçılar kanûnen mevzu olan mücâzâtı göreceklerdir.

Madde 4

Şirket îcâb eden sermayesini tahvîlât neşriyle tedârik eylemek salahiyetini hâiz bulunacaktır. İşletme sermayesi 100.000.000 frank yani 4.000.000 İngiliz lirası veyahut 4.400.000 Osmanlı lirası olacaktır. Hisse senedâtının sûret-i neşriyle her birinin bedeline mahsuben mütalebe olunacak teslimatın mikdâr ve kemmiyyeti şirketin nizâmât-ı esâsiyesinde tasrîh ve ta'yîn kılınacaktır. Teslimat-ı mezbûre evvel emirde 2.200.000 Osmanlı lirasını tecâvüz edemeyecek ve saltanat-ı seniyye ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'nin muvafakatları istihsâl olunmadıkça tezyidi câiz olamayacaktır.

Madde 5

Şirket-i merkûme duhân i'mâl ve hıfzı zımnında inşa edeceği

ebniye için emlâk vergisi ve kendisine ait vâridât için dahi temettu' resmiyle patent resmi îtasından muaf olacağı gibi çıkaracağı hisse senedâtı ile gerek hükûmet-i seniyye ve gerek efrad-ı ahâli ile teâti edeceği senedât damga resminden muaf olacak ise de şirket ile akd-i mukavele eden efrâd-ı ahali damga resminden vareste olmayacaklardır. Şirketin ruhsatnamesini hâmil olan dükkâncılar sattıkları tütünden istihsâl eyledikleri vâridât için resm-i temettu' îtasından vareste olacaklardır. Tütün vaz' ve i'mâl olunmak üzere şirketin isticâr edeceği mağazalarla dükkânlar ve kezâlik şirketin istihdâm eyleyeceği me'mûrîn ve âmele kâffe-i Rüsûmat ve tekâlîf-i mevcûdeye tâbi bulunacaklardır.

Madde 6

Birinci maddede gösterilen imtiyâz sâhibleri nizâmât-ı esâsiyenin yevm-i tasdîkinde Devlet-i Âliyye ve Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi hesâbına olarak Dersaâdet'de Bank-ı Osmani idâresine nakden veyahut Borsa fiyatı üzere tahvîlât-ı Osmâniye olarak 100.000 Osmanlı liralık teminat akçesi teslim eylemeyi taahhüt ederler. Ânif-ül-beyân imtiyâz sâhibleri birinci maddede muharrer altı mâh müddet zarfında şirketin teşkîline muvaffak olamadıkları hâlde mezkûr teminat akçesinin 50.000 lirası Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne ve diğer 50.000 lirası dahi hükûmet-i seniyyeye ait olmak üzere kâmilen zabt ve müsâdere edilecektir. kezâlik birinci maddede ta'yîn olunan dokuz mâh müddet zarfında şirket muâmelâta bed ve mübâşeret edemediği sûrette mârü'l-beyân teminat akçesi o vechile zabt ve müsâdere kılındıktan başka bu hâlde imtiyâz dahi sakıt olacaktır. Bil-akis şirket müddet-i muayene-i merkûme zarfında işe başladığı anda mezkûr teminat akçesi ashâb-ı imtiyâzın emrine hazır bulundurulacaktır. Şirket işbu şartnâmede muharrer şeraiti kâmilen icrâ' etmediği ve vâki olan kusurun fesh-i imtiyâzı mûcib ahvâlden olduğu mesele-i evveliyesi hükûmet-i seniyye ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi beyninde bi'l-ittifak karârlaştırıldığı sûrette bu karâra istinaden ve şâyed bu bâbda hükûmet-i seniyye ile meclis-i mezkûr beyninde ihtilâf vaki olur ise hakime mürâcaât olunup kusur-ı vakıanın fesh-i imtiyâzı îcâb eden ahvalden olduğu tasdîk kılındığı hâlde ona ibtinaen kusur-ı vâki' mahâkim-i nizâmiyede isbât olunduktan sonra imtiyâzın

îlan-ı infisahı mecbûri olacak ve şirket dahi tazmînât makamında 100.000 adet Osmanlı lirası îfâ eylemeye mecbûr bulunacak ve bu meblâğ hükûmet-i seniyye ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâre meclisi beyninde münasafaten taksim edilecektir. Meblâğ-ı mezbûrun temin-i îfâsı için şirketin emvâl-i menkule ve gayr-i menkulesi zabtolunarak bunlardan meblâğ-ı mezbûrun husûlüne kafi mikdârı bi'l-müzâyede fürûht olunacak ve esmân-ı hâsılası ber-vech-i muharrer taksim kılınacaktır.

Madde 7

Şirket fi 28 Muharrem sene 1299 (20 Aralık 1881) tarihli nizâmnâme mücîbince tesis kılınmış olan Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne ve nizâmnâme-i mezkûrede gösterilen düyûn kâmilen tesviye pezîr olduğu hâlde dahi hükûmet-i seniyyeye senevî 750.000 Osmanlı lirasından ibâret bir bedel-i maktu verecek ve bu meblâğ hiçbir hâsılat olmadığı hâlde bile vacibü'l-edâ olacaktır. Şirket bedel-i maktu-ı mezkûru işe başladığı tarihten itibaren altın olarak mütesâviyenn dört taksitle üç aydan üç aya yani fi 1 ve 13 Mart ve fi 1 ve 13 Haziran ve fi 1 ve 13 Eylül ve fi 1 ve 13 Kânunuevvel tarihlerinde te'diye edecektir. Hâsılat-ı gayr-i safiye-i senevîyeden sâlif-üz-zikr bedel-i maktu senevî tenzîl olunduktan ve mübâyaa olunan ecza-yı asliye esmânıyla hissedârân tarafından şirket sandığına bir fiil îfâ edilmiş olan hisse beledâtından müteşekkil sermaye üzerine ber-vech-i âtî işleyecek faiz ve kezâlik zîrde gösterildiği üzere Reji İdâresi müesseselerine tahsîs olunan komisyon dahil olarak îcâb eden masârif-i idâre ve i'maliye dahi çıktıktan sonra temettu'at-ı bakiye zîrde muharrer kavaide tevfikân hükûmet-i seniyye ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi ve şirket beyninde taksim olunacaktır.

Temettuat-ı mezkûrenin mikdârı her ne olur ise olsun 500.000 Osmanlı lirasına kadar olan kısmının daima % 35'i Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne ve % 30'u hükûmet-i seniyyeye ve % 35'i dahi şirkete ait olmak üzere taksimat icrâ' edilecektir.

Temettuat 500.000 lirayı mütecâviz olur ise 1.000.000 Osmanlı lirasına kadar olan fazlasının % 34'ü Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne ve %39'u hükûmet-i seniyyeye ve %27'si dahi şirkete ait olacaktır.

1.000.000'dan 1.500.000 liraya kadar olan fazla temettu'nun % 30'u Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne ve % 52'si hükûmet-i seniyyeye ve % 18'i dahi şirkete ait olmak üzere taksim olunacaktır.

1.500.000 liradan 2.000.000 liraya kadar olan fazla temettu'nun % 20'si Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne ve % 70'i hükûmet-i seniyyeye ve % 10'u dahi şirkete tevzî' edilecektir.

2.000.000 lira-yı Osmâniyeden yukarı her ne mikdâr fazla temettu'at husûle gelecek olur ise bu fazlanın % 15'i Düyûn-ı Umûmiyye meclisine %75'i hükûmet-i seniyyeye ve % 10'u dahi şirkete ait olacaktır. Fi 28 Muharrem sene 1299 (20 Aralık 1881) tarihli nizâmnâme ile ta'yîn olunan Düyûn-ı Umûmiyye tesviye-pezîr olduktan sonra Meclis-i İdârenin hissesi Hükümet-i seniyeye intikal edecektir. Hissedaran şirket tarafından şirket sandığına teslim olunan hisse bedelâtından mürekkeb sermayenin mikdârı 2.200.000 Osmanlı lirasını tecâvüz etmedikçe sermaye-i mezkûr üzerine senevî % 8 hesâbıyla faizi işletilecek ve sermayenin mikdârı meblâğ-ı mezbûru tecâvüz eylediği hâlde sermaye-i mezkûrun mecmuu üzerine hesap olunmak üzere senevî fakat % 7'den faizi yürütülecektir. Şâyed bir senenin hâsılatı ber-vech-i muharrer hissedaran tarafından te'diye ve tedârik edilmiş olan sermayenin faizini ödemeye kifâyet etmeyecek olur ise noksanı sene-i âtiye temettu'atından bi'l-ifrâz ikmâl edilecektir. Sâlif-üz-zikr bedel-i maktu-ı senevî ile eczâ'-yı asliye esmânı dahi dahil olarak masârif-i idâre ve i'maliye ve hissedaran-ı şirket tarafından şirkete teslim kılınmış olan sermayenin faizi çıktıktan sonra temettu'at-ı bâkiye 2.000.000 Osmanlı lirasında bâliğ oluncaya değin ashâb-ı imtiyâza müesseselik hakkı olmak üzere % 5 ve 2.000.000'dan 3.000.000 Osmanlı lirasına kadar zuhûr edecek fazlasından % 3 ve 3.000.000'dan yukarısı için dahi % 2 hesâbıyla komisyon tahsîs kılınmıştır.

Şâyed hükûmet-i seniyye ileride bir sebeb-i mücbirden dolayı Memâlik-i Şâhâne'nin bir kıt'asında işbu şartnâme ahkâmına tevfîkân inhisâr-ı duhân muâmelâtına devam edemeyecek olur ise şirket anifü'l-beyân kıt'ada işbu şartnâme ahkâmının mevki-i icrâ'ya vaz'ından evvel güzerân etmiş olan beş sene zarfında

saltanat-ı seniyyenin istihsâl etmiş olduğu inhisâr-ı duhân vâridâtının hadd-i vasatisine nisbetle bâlâda muharrer bedel-i maktu-i senevînin tenzîlini mütalebe edebilecektir. İşbu şartnâme mücîbince şirketin gerek hükûmet-i seniyye ve gerek Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne karşı vaki olan taahhüdâtının îfâ ve ikmâline şirketin emvâl-i menkule ve gayr-i menkulesi bi'r-rüchaniye zâmin bulunur.

Madde 8

Hükûmet-i seniyye işbu şartnâmenin muntazaman cereyân-ı ahkâmını teftiş etmek için bir komiser ta'yîn buyuracak ve bu komiser Dersaâdet'de şirketin İdâre Meclisi'ne alet-tarıkü'l-istişare beyân-ı rey etmek üzere meclis-i mezkûrun her ictimâ'ına davet edilecektir.

Komiser-i mûmâileyhümün maâşı İdârenin masârifat-ı umûmiyyesine mahsuben şirket tarafından te'diye olunacak ve bunun kemmiyyeti nizâmât-ı esâsiye-i şirketin Bâb-ı-âlî'ce tasdîk buyurulduğu sırada hükûmet-i seniyye ile şirket beyninde bi'l-ittifak ta'yîn kılınacaktır.

Hükûmet-i seniyye ile şirket müyanesinde cereyân edecek muhâberât kâmilen komiser-i mûmâileyhümün vasıtasıyla vuku' bulacaktır.

Burdan başka hükûmet-i seniyye hâiz olduğu hakk-ı teftişi maâşları kendi tarafından verilmek üzere bir veya birkaç müfettişe ihale buyurabileceğinden bu müfettişler dahi mûmâileyhâ komiser gibi şirketin muâmelâtına kesb-i itlağ ve imtiyâz işletilmesine müteallik olan defâtir ve evrâk-ı sairesini ve mağazalarını muayene etmek ve şirket me'mûrlarından biri hazır olduğu hâlde sandıklarını tedkik ve şirketin if'al ve hareketini dahi tahkik ve inhâ' eylemek salahiyetini hâiz bulunacaklar ise de umûr-ı idâreye hôd-be-hôd müdâhale edemeyeceklerdir. Fi 28 Muharrem sene 1299 (20 Aralık 1881) tarihli nizâmnâmede gösterilen düyûn kâmilen tesviye-pezîr oluncaya değin Düyûn-ı Umûmiyye İdâre meclisi hükûmet-i seniyyenin hâiz olduğu hukuk-ı teftişiyeyi ayniyle hâiz bulunacak ve komiser nasbındaki hakkını hayr-ı fiile getirdiği hâlde bu komiserin maâşı hükûmet-i seniyye komiseri maâşının aynı olacaktır.

Madde 9

İşbu imtiyâz 30 sene müddet için i'tâ' olunmuştur. Müddet-i merkûmenin inkızâ'sından bir sene evvelce alâkadar olan taraflar beyninde ittifak hasıl olur ise imtiyâz-ı mezkûrun bir o kadar müddet için daha tecdîdi câiz olacaktır.

Herhalde Reji'nin devamını veyahut duhân inhisârının âher sûretle işletilmesini teklif edecek diğer bir şirket veya talep zuhûr edecek olur ise şirket-i hazıranın şerait-i mütesâviyen ile hakk-ı rüchanı olacaktır.

Her ne sebebe mebnî olur ise olsun duhân inhisârının Reji usûlü üzere işletilmesinden feragat edildiği hâlde inhisâr-ı mezkûr idâresi Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne avdet edecek ve meclis-i mezkûr dahi inhisâr-ı mezbûru 28 Muharrem sene 1299 (20 Aralık 1881) tarihli nizâmnâmeye tevfîkân işletmek lâzım gelecektir.

Madde 10

İşbu imtiyâzın müddeti münkaziye olduğunda şirket nizâmât-ı esasiyesinde ta'yîn olunacak usûle tevfîkân muâmelâtını kat ve tesviyeye mübâşeret edecektir ve o hâlde hükûmet-i seniyye Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisiyle bi'l-ittifak yine müşterekü'l-menfea Reji usûlü üzere duhân inhisârının işletilmesi imtiyâzını diğer bir şirkete i'tâ' edecek olur ise şimdiki şirkete ait olup bu işte kullanılmış olan ve şirket-i cedîde muâmelâtınca dahi kabil-i isti'mâl bulunan emvâl-i gayri menkule ile zemin ve duvara merbût vapur makinelerini ve kezâlik şimdiki şirket yedinde mevcûd olan tütünleri gerek tarafeyn rızasıyla ve gerek şimdiki şirketle yeni şirket taraflarından intihâb olunacak birer ve lede'l-hace tarafeynden nasb edilecek bir üçüncü muhammen vasıtasıyla takdîr ve ta'yîn kılınacak fiyat üzere mübâyaa eylemeye şirket-i cedîde hükûmetce mecbûr edilecektir.

Tütünün bahası müstesna olmak üzere ânif-üz-zikr muhammenler ma'rifetiyle eşya-yı mezkûreye takdîr olunan fiyattan % 10 tenzîl kılınacaktır.

Devlet-i Âliyye Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'nin inzimâm-ı muvaffakatıyla duhân inhisârını Reji usûlü üzere doğrudan doğruya işletecek olur ise şimdiki şirketin emvâl-i gayr-i

menkulesiyle makine ve tütünlerini yine kaide-i meşrûhaya tevfikân mübâyaa eylemekte muhtar olunacak ve esmânının tekasit-i te'diyesi dahi hükûmet-i seniyye ile şirket beyninde bi'l-ittifak karârlaştırılacaktır ve şâyed eşya-yı mebhûsa hükûmetçe mübâyaa edilmeyecek olur ise şirket bunları dilediği gibi tasarruf edecek ise de tütünleri beheme-hâl ihracat için fürûht eylemeye mecbûr bulunacaktır. İşbu muâmelât müştereküʼl-menfea Reji usûlünün hükûmetçe ibka edilmediği veyahut mîriye mahsûs Reji usûlü üzere duhânın inhisârı işletilmediği takdîrde dahi ayniyle icrâ' edilecektir.

Madde 11

Şirket elhalet-i hazihi Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de husûle gelen ve Rumeli-i Şarki'den başka bandrol usûlünün cari olduğu bil-cümle mevâki'de sarfiyât-ı dahiliyeye mahsûs olan tütünleri mübâyaa ve i'mâl ve fürûht etmek hakkını münhasıran hâiz olacak ve Cebel-i Lübnan ve Girit müstesna olmak üzere diğer mahallerde el-yevm devletçe alınmakta olan resimleri şirket-i merkûme tahsîl edecektir. memâlik-i ecnebîyeden gelen sigaralar ile ağız tütünü ve enfiyeden el-hâletü hâzihi hükûmetçe alınmakta bulunan rüsûm ile Bey'iyye Resmi'ni kezâlik şirket-i merkûme tahsîl edeceği gibi 13. maddede gösterilen mevâki'ye ihraç ve nakl edilen tütünlerden bugünkü günde hükûmetçe ahz edilmekte bulunan rüsûmu dahi ahz ve istihsâl eyleyecektir.

Memâlik-i Şâhâne'de husûle gelen tömbeki dahi Reji'ye dahil olup fakat ecnebîyeden gelen tömbekiden alınmakta olan Rüsûmat maa resm-i Bey'iyye kel-evvel devlete ait olacaktır.

Kıyılmış tütünden mamül sigaretler ile duhân yapraklarından mamül sigaralar ve ağız tütünü ve enfiyenin i'mâli dahi aynı içmeye mahsûs tütün gibi şirkete i'tâ' buyurulan inhisâr dahilindedir.

Şirket tüccâr-ı saire gibi duhân ihraç edebilecek ve bu ihracattan hasıl olan temettu'at dahi 7. madde ahkâmınca taksimi lâzım gelen temettu'ata dahil olacaktır.

Dahil-i Memâlik-i Şâhâne'de husûle gelen tütünlerden Devlet-i Âliyye öşründen mâ-adâ hiçbir resm almayacaktır.

Madde 12

Memâlik-i ecnebîyeden Memâlik-i Mahrûse'ye tütün ve sigara ve ağız tütünü ve enfiye ve tömbeki ithali hakkında olup el-yevm cari olan ticaret ahitnameleriyle nizâmât ve kavânîn-i saire ahkâmı müddet-i imtiyâziyenin inkızâ'sına değin kemâ-kân meriyyü'l-icrâ' olacak ve fakat hükûmet-i seniyye ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâre meclisi ve şirket beyninde ittifak hasıl olur ise ahkâm-ı mezkûrece bazı ta'dîlat icrâ'sı câiz olabilecektir.

Madde 13

Ticaret muahedatının tütün ihracatına müteallik olan ahkâmı kemâ-fi-s-sâbık meriyyü'l-icrâ' kalacağı gibi buna dair olan nizâmâtın icrâ'-yı ahkâmına şirket mecbûr olacaktır.

Hükûmet-i seniyye el-yevm Mısır ve Sisam ve Tunus ve Rumeli-i Şarkî ve Girit'e nakil olunan duhândan alınmakta bulunan rüsûm-ı ihraciyeyi tenzîl veya ilga' etmek hâsılatını muhâfaza buyurur Devlet-i Âliyye şu salahiyeti isti'mâl edecek olur ise ânif-üz-zikr tenzîl veya ilga-yı rüsûmdan neş'et edecek noksan hâsılatı şirkete îfâ ve ikmâl edecektir. Zikr olunan noksan hâsılatın ta'yîn-i mikdârı zımnında rüsûm-ı mebhûsenin tenzîl veya ilgasından o güzerân eden üç sene zarfında mevâki'-i mezbûreye irsâl kılınmış olan tütünlerin ba-hesap mutavassıt mikdâr-ı senevîsi her kaç kıyyeye bâliğ olur ise bu mikdâr esas ittihâz olunarak bunun üzerine ta'dîl-i rüsûmdan dolayı şirketin noksan olarak alacağı meblâğ ta'yîn edilecektir. Bu sûretle bi't-ta'yîn hâsılat miyânına ithal kılınacak olan mikdâr beher sene Reji temettu'atında Devlet-i Âliyye'ye ait olan hisseden bi'l-ifrâz şirkete terk olunacak ve hisse-i mezbûre buna kifâyet etmediği takdîrde üst tarafının ikmâli için Hazine-i Celîle şirket-i merkûmeye beher sene Rüsûmat Emâneti üzerine olarak emânet-i müşârünileyhaca kabûl olunmuş kambiyolar i'tâ' edecek ve bu kambiyolarına o sene içinde mukassaten tesviye edilmek üzere tanzîm kılınmış olacaktır.

Kezalik Devlet-i Âliyye İran ve Romanya ve Karadağ ve Sırbistan'a sevk olunan tütünlerden el-hâletü hâzihi alınmakta bulunan ihracat rüsûmunu tenzîl veya ilga' eylediği hâlde ba-ayine bâlâda gösterildiği vechile muâmele edilecektir.

Salifen beyân olunan her iki takdîrde dahi noksan hâsılatın ta'yîn-i mikdârına medâr olacak hesâbât ait olduğu dâirenin defâtir-i resmiyyesine mürâcaâtla hükûmet-i seniyye ve Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi ile şirket beyninde karârlaştırılacaktır. Şirketin inkızâ'-yı müddet-i imtiyâziyesinde veyahut feshi vukuunda duhân inhisârı idâresi Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne avdet edeceğinden Devlet-i Âliyye o hâlde dahi mevâki'-i mezkûreye Reji teşkîlinden evvel nakil ve ihraç olunan duhândan alınmakta olup tenzîl veya ilga' edilmiş bulunacak ihracat resminin kaide-i meşrûhaya tevfîkân ta'yîn edecek mikdârını beher sene bâlâda gösterildiği vechile tanzîm ve te'diye olunmak üzere Rüsûmat Emâneti üzerine kambiyo îtasıyla tesviye edecektir.

Ahkâm-ı salifeye tevfîkân tütün ihracı muâmelâtı serbest kalacak ve ancak ihraç olunacak duhân sair tütünler gibi Reji ambarlarından çıkarılacaktır.

Madde 14

Duhân mahsûlü yetiştirmek arzusunda bulunan kimseler evvel emirde Reji İdâresi'nin ruhsatını istihsâl edecekler ve duhân mahsûlüne hasr edecekleri arazinin mevkii ile vüsatını tarif etmeleriyle ruhsat-ı mezkûre bi'l-ihraç kendilerine i'tâ' olunacaktır.

Ruhsat istid'â'larının kabûlü zımnında me'mûr-ı mahsûs bulundurmaya Reji İdâresi mecbûr olup me'mûr bulunmayan yerlerde zürrâ' ihtiyâr meclisine mürâcaât ederek bu dahi vaki olan istid'â'yı en yakın olan Reji me'mûruna iysal ve tebliğ edecektir.

Zira'a edilecek tarlanın vüsatı yarım dönümden dûn olmadıkça şirket ruhsat-ı mezkûreyi îtadan ictinâb edemeyecektir.

Madde 15

Şirket duhân mahsûlünün terakkisini teshîl ve zirâa muâvenet için îcâb eden mebâliği bilâ-faiz yani hasbeten ikraz etmek husûsunu taahhüt eder bu ikrazat tütünlerini ihracat için âhere satmaktan zürrâ' men' edemez ise de tütünlerin müşteriye teslim ve naklinden o zürrâ' deynini şirkete te'diye etmeye mecbûr

olacaktır.

Madde 16

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin Reji usûlüne tâbi olan her cihetinde hasıl olacak tütünler Reji İdâresi'nin ambarlarına vaz' edilecektir.

İdâre-i mezkûre dahi duhân mahsûlünün muhâfazası için duhân tarlaları bulunan mevâki'de îcâb eden ambarların inşa veya tedârikine mecbûr olacaktır. Şu sûretle ki; 100.000 kıyyeye ve daha ziyade duhân husûle getiren karyelerin her birinde ekalli bir ambar bulundurulacak ve şayet birkaç karyenin birlikte husûle getirdiği duhân 100.000 kıyyeye bâliğ olacak olur ise o hâlde mezkûr karyelerin takriben vasatında bir ambar bulundurulacak ve bu ambarların kâffesi zirâın Reji'ye satmamış oldukları tütünlerce 18. maddede gösterilen ameliyatın icrâ'sına kâfî vüsatta bulunmak lâzım gelecektir.

Zürra Reji'ye teslim olunacak mahsûllerini on saatten ziyâde mesafeye nakle mecbûr olmayıp eğer Reji tarafından inşa olunan ambarlar duhânın husûle geldiği mevâki'ye on saatten ziyâde mesafede olur ise Reji İdâresi bu makule tütünleri ambarında kabûl etmiş gibi ashâb-ı mahsûle ilmühaberlerini vermek üzere on saat mesafede bir kabz me'mûru ikamesine mecbûr olacaktır.

Madde 17

Dahil-i memâlikte husûle gelen duhân Reji ambarına nakil olunmak dereceye geldiğinde zürra derhal Reji me'mûruna haber verecek ve Reji me'mûru olmayan yerlerde ihtiyâr meclisine mürâcaât edip bu dahi en yakın mesafede bulunan Reji me'mûruna ihbâr-ı keyfiyyet edecektir.

Reji İdâresi bu haberi ahz eylediğinde duhânı beraber ambara nakletmek üzere bir me'mûr-ı mahsûs i'zâm edecek veyahut zürra tütünü bizzat Reji ambarına nakledebilmek için duhânın mikdâr-ı kıyyesiyle bohçalarının adedini müş'ir bir nakliye ruhsatnamesi i'tâ' edecektir.

Reji me'mûrlarıyla anifü'l-beyân nakliye ruhsatnamesini hâmil olanlardan mâ-adâ dahil-i memâlikte hiçbir kimse duhân nakledemeyecek ve ihracata mahsûs olarak ambardan çıkan

tütünlerin nakli 13. maddede zikr olunan nizâmâta tâbi bulunacaktır.

Bir sene zarfında husûle gelen tütünlerin kâffesi sene-i atiyyenin nihâyet şehr-i Ağustos'u ibtidasında Reji ambarlarına nakil olunmuş bulunmak lâzım gelecektir. Ancak fıkra-yı sabıkada muharrer vadeyi ber-vech-i istisna birinci sene için ibtida-i Ağustos'dan sonraya ta'lîk eylemeye şirketin icrâ'-yı vazife-i mübâşeret eylediği anda salahiyeti olacak ve o hâlde keyfiyyeti umûmâ i'lân ve işa'a etmesi lâzım gelecektir.

Madde 18

Reji ambarlarına vaz' olunacak tütünlerin hüsn-i muhâfazası için masârif ve mes'uliyeti kendisine ait olmak üzere lâzım gelen her türlü takayyüdat ve ihtimâmatın icrâ'sına Reji İdâresi mecbûr bulunacaktır.

Mahsûl sâhibleri duhânın ecnas-ı muhtelifesini teşkîl için yaprakların tefriki ve tertibi gibi mutad olan muâmelâtı mezkûr idâre ambarlarında icrâ' etmekte serbest olacaklardır.

Zürra'ın tütünlerini Reji ambarlarında iki sene terke salahiyeti olacak ve bu tütünler Reji ambarına teslîminden itibaren birinci altı mahın hitâmına değin mezkûr ambarlarda meccânen hıfz edilecektir. Ondan sonra her altı mâh için bir ambar kirası ahz olunacak ve bunun kemmiyyeti ile sûret-i istîfâ'sı ileride bi't-tanzîm Bâb-ı-âlî'nin nazar-ı tasvibine arz olunacak nizâmnâme ile ta'yîn ve tahdit kılınacaktır.

Tütünlerin Reji ambarlarına vaz' ve idhârı tarihinden itibaren iki sene mürûrunda mahsûl ashâbına Reji İdâresi tarafından ihtâr-ı keyfiyyet olunarak 15 gün daha mehil verilecek ve bu müddetin inkızâ'sında dahi mahsûl-i mezkûr ashâbı tarafından Reji ambarlarından kaldırılmadığı takdîrde idâre-i mezkûre işbu mahsûlü Reji ambarının kâin olduğu mahallin İdâre Meclisi tarafından bir Hükûmet me'mûru hazîr olduğu hâlde ihracat için bi'l-müzâyede fürûht edecek ve esmân-ı hâsılasından ambar resimlerini ahz eylediğinden sonra küsûrunu ashâb-ı mahsûle teslim eyleyecektir.

Eğer müşteri bulunmaz veyahut müzâyededе verilen fiyat zirâın işine gelmez ise o hâlde takdîr-i paha zımnında biri Reji

tarafından ve diğeri dahi sahib-i mahsûl ve bunun gıyabında hükûmet-i mahalliye cânibinden müntehip iki muhammen ta'yîn olunarak ve lüzûmu takdîrinde tarafeynden bir üçüncü muhammen dahi nasbedilerek bu sûretle vaz' olunacak fiyata göre Reji İdâresi o tütünü iştirâ' etmeye ve ambar icaresini bi't-tenzil küsûr esmânı sahibine te'diyeye mecbûr olacaktır. Duhân ashâbı tarafından her altı mâh nihâyetinde verilecek olan ambar kirası kaideten Reji İdâresi'ne te'diye olunmadığı hâlde haklarında idâre-i mezkûrece aynı bu muâmele icrâ' edilebilecektir.

Madde 19

Zürra' Memâlik-i Şâhâne'de sarf olunacak duhân mahsûllerini mücerred Reji İdâresi'ne satıp âher hiçbir kimseye fürûht edemeyecekler ve ihracata mahsûs olan mahsûllerini 13. madde ahkâmına tevfîkân serbestçe satabileceklerdir.

Madde 20

Şirket kendisine lüzûmu olacak duhânın fiyatını ashâb-ı mahsûl ile uzlâşârak bi't-ta'yîn mübâyaa edecektir. Şâyed fiyatça uyuşulmadığı ve 18. maddede ta'yîn olunan müddet zarfında zürra' ihracat için müşteri bulamadığı hâlde madde-i mezkûrede gösterilen muâmele icrâ' olunacaktır. İki sene müddetin esna-yı cereyânında bile 18. maddede beyân olunduğu vechile muhammenler vasıtasıyla duhânlarının takdîr-i kıymetini talep eylemeye zirâın selahiyeti olacak ve bu hâlde tütünlerini anifü'l-beyân muhammenlerin takdîr eylediği fiyat üzere Reji'ye satmaya ve Reji dahi mezkûr tütünleri kezâlik o fiyatla iştirâ' eylemeye mecbûr bulunacaktır.

Madde 21

Sarfiyâta mahsûs olan tütünler kâffeten Reji fabrikalarından çıkacaktır. Enfiye dahi dahil olmak üzere her nevi tütünün i'mâli ehad-i nas için külliyyen memnû' olup münhasıran Reji'ye ait bulunacaktır. Reji usûlünün tesisini mutazammın bulunacak olan ferman-ı âlinin şerefsudurundan itibaren duhân i'mâli için istid'â'-yı müsaade edecek olan efrada cânib-i hükûmet-i seniyyeden ruhsat i'tâ' buyurulmayacaktır. El-yevm mevcûd olan duhân fabrikaları Reji şirketi tarafından vuku' bulacak i'lân mücîbince

şirket-i merkûmenin muâmelâta başladığı tarihten itibaren ahz ve îtadan memnû' olacak ve fabrikacılar o vakit mâlik bulundukları ve ihracata tahsîs etmemiş oldukları kıyılmış tütün ve sigaret ve yerli enfiyeyi hemen Reji'ye satmaya mecbûr olacaklardır. Şâyed duhânın fiyatı hakkında Reji ile beynlerinde ittifak hasıl olmaz ise takdîr-i paha zımnında iki taraftan birer muhammen ta'yîn olunarak ve lüzûmu halinde tarafeynden bir üçüncü muhammen dahi nasbedilerek bu sûretle vaz' olunacak fiyata göre Reji İdâresi mezkûr tütünleri iştirâ' etmeye mecbûr olacaktır ve kezâlik tarih-i mezkûrda memâlik-i ecnebîyeye ihrac olunmak üzere fabrikacılar veya sairleri yedinde kalmış bulunan bâlâda mestûrü'l-ecnas tütünlerle yerli yaprak duhânlarına gelince bunları ashâbı derhal Reji ambarlarına tevdi eylemeye mecbûr olacaklar ve orada dahi işbu tütünler hakkında 16. ve 18. maddeler ahkâmına tevfîk hareket edilecektir.

Madde 22

Enfiye dahi dahil olarak her nevi şekil tütünler bundan böyle münhasıran Reji İdâresi'nin ruhsatname-i mahsûsuyla küşad olunacak tütüncü dükkânlarında ahaliye fürûht edilecektir ve ecnebîyeden getirilen sigara ve ağız tütünü ve enfiye ve tömbekiye gelince bunların fürûhtu nizâmât-ı mevcûde dâiresinde kemâ-kân serbest kalacaktır. Bu misillû dükkânlar idâresi bi't-tercih hidemât-ı mülkiyye ve askeriyyede istihdâm olunmuş olan ve cânib-i Devlet'den tavsiye buyurulan mütekaidine ihale olunacak ve bunlar Reji tarafından bir ruhsatname-i mahsûs istihsâl etmedikçe dükkânlarının mevkiini tebdîl edemeyeceklerdir. Bir de hâmil olacakları ruhsatnâme kendi zatlarına mahsûs olduğundan âhere nakl ve ferâğ olunamayacaktır.

Madde 23

Merkûm tütüncüler yevmiye dükkânlarına ithal ve ihraç olunan duhânın mikdâr ve keyfiyyetini mübeyyin birer defterleri bulunmak lâzım geleceği gibi Reji Me'mûrları gelip talep ettikçe mezkûr defterlerin tedkikiyle dükkânlarında bulunan duhânın teftişine asla mûmânaat edemeyeceklerdir.

Madde 24

Reji İdâresi'nin ruhsatnameli dükkânlarında fürûht olunacak tütünlerin fiyatı ileride tanzîm olunacak bir tarifeye tevfîkân ta'yîn kılınacaktır. Herhalde müddet-i imtiyâziyenin ilk beş senesi zarfında duhânın en yüksek fiyatı kıyye başına 250 kuruştan yani iki buçuk Osmanlı lirasından ziyâde olamayacaktır. Diğer taraftan Reji İdâresi kıyye başına sîm mecidiye olarak 30 kuruşu tecâvüz edemeyecek derecede bir nevi tütün satmaya mecbûr bulunacaktır. Tütüncülerin fürûht edebilecekleri duhân üzerine kendilerine terk olunacak ikramiyelerinin mikdârı her bir dükkânın mevkiine göre Reji İdâresi tarafından doğrudan doğruya ta'yîn olunacaktır.

Madde 25

Zürrâ' ile tütüncülerin Reji'ye karşı olan hukuk ve vezaifi hilâfında hareket edenlerin müstahak olacakları mücâzâtı mübeyyin Reji tarafından bir nizâm-ı mahsûs lâyıhası yapılacak ve bu lâyıha Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'nden tasvîb olunmadıkça ve Bâb-ı-âlî cânib-i samiyesinden dahi tasdîk buyurulmadıkça mevki-i icrâ'ya konulmayacaktır ve o vakte kadar bu bâbda elhaletü hazihi mer'iyy-ül-icrâ olan nizâmât ahkâmı kemâ-kân cari olacaktır.

Madde 26

Şerait-i imtiyâziye iktizâsınca bâdema zirâın husûle getireceği tütünler kâmilen Reji mağazalarına teslim ve tevdi olunacağından ve devlete ait olan öşür dahi zürra' malı miyânında Reji mağazalarına girmiş bulunacağından nâşî saltanat-ı seniyye bundan böyle Duhân Öşrü'nü Reji mağazalarından arayacak yani Reji İdâresi gerek zürradan mübâyaa edeceği ve gerek ihracat için tüccâra fürûht eyleyeceği tütünler esmânından onda birini saltanat-ı seniyye hesâbına olarak bi't-tevkif Hazine-i Celîle'ye veyahut hazine-i müşârünileyha emrine teslim ve îfâ eylemeye mecbûr olacak ve bunun için komisyon namı ile veya nam-ı âherle bir akçe ve öşür tütünlerinden mağaza ve ambar icaresi mütalebe ve istîfâ' edemeyecektir. Saltanat-ı seniyye her ne vakit murat buyuracak olur ise mezkûr tütünler miyânında hakk-ı meşruu olan öşrü aynen Reji mağazalarında bi't-tefrik Reji İdâresi'ne veyahut ihracat için talep olunacak tüccâra satıp

akçesini almak ve bu öşür tütünleri hakkında her türlü kontrol icrâ' etmek ve bunun için îcâbı halinde Reji defterlerini tedkik eylemek salahiyetini muhâfaza buyurur öşr-i duhân fi 28 Muharrem sene 1299 (20 Aralık 1881) tarihli nizâmnâmenin 8. maddesi mücîbince Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniyenin te'diye-i muhassasatına karşılık ittihâz olduğu müddetçe düyûn-ı mezkûre İdâre Meclisi hükûmet-i seniyye makamına kaimen öşr-i mezbûru tahsîl edecek ve hükûmet-i seniyyenin hâiz olduğu kontrol hakkını ayniyle icrâ' eyleyecektir.

Madde 27

Hükûmet-i seniyye ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi ve Reji şirketi beyninde ittifak hasıl olmadıkça işbu şartnâmenin mevâdd-ı mündericesi tebdîl ve tagyîr olunamayacaktır.

İşbu şartnâme ahkâmından dolayı hükûmet-i seniyye ile şirket beyninde tahaddüs edebilecek ihtilâfât Mahâkim-i Nizâmiye-i Devlet-i Âliyye'de rü'yet ve fasl edilecektir.

Madde 28

Sûret-i umûmiyyede olarak şurası mukarrerdir ki; 28 Muharrem sene 1299 (20 Aralık 1881) tarihli nizâmnâme ahkâmından işbu şartnâme ile ta'dîl olunmayanlar tamamen baki ve mer'iyy-ül-icrâ bulunmuştur.

Madde 29

Şurası dahi meşrûttur ki; İşbu şartnâme mücîbince Düyûn-ı Umûmiyye İdâre Meclisi'ne i'tâ' olunan hukuk sâlif-ül-beyân 28 Muharrem sene 1299 (20 Aralık 1881) tarihli nizâmnâmede muharrer düyûnun kâmilen tesviye-pezîr olmasıyla meclis-i mezkûrun dağılması îcâb edeceği günden itibaren hükûmet-i seniyyeye avdet edecektir.

Madde-i Munzamma

Şirket Reji usûlünün tesisinden dolayı açıkta kalması lâzım gelecek olan Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi me'mûrlarını imkân müsait olduğu mertebede istihdâm etmeyi deruhte eyler.

İşbu şartnâme meclis-i hass-ı vükela-yı fihamda mütâlaa ve tedkik olunarak taraf-ı hazret-i padişâhiye arz ile lede'l-istîzân icrâ'-yı

iktizâsına irâde-i seniyye-i mülükâre müteallik ve şerefsudûr buyurulmuş olmakla iki nüsha olarak tahrîr ve Mâliye Nezâret-i Celîlesi ve Düyûn-ı Umûmiyye Meclis-i İdâresi riyâseti ile Bank-ı Osmani direktörü Mösyö Devo taraflarından imza ve temhîr olunarak teâti olunmuştur. Tahrîren fi el-yevmü'l-işrin min şehri Recebü'l-ferd sene selase mieteyn ve elf. (10 Receb 1300) (17 Mayıs 1883)

Kalem-i Divan-ı Hümâyûn — Nazır-ı Umûr-ı Maliye

Es-Seyyid Ahmed Münir

381 Reji İdaresi'nin faaliyete başlayacağı 2 Nisan 1300 tarihinden itibaren depozito veya senet verilerek veya kefil gösterilerek yabancı ülkelere ihraç edilen tütünler için şehadetname getirmeyen veya noksan getiren tüccarlardan alınacak vergi ve gecikme faizlerinin Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne ait olacağı.

Reji İdâresi'nin muâmelâta başlayacağı işbu 1300 sene-i rumiyesi Nisan'ının ikinci günü (14 Nisan 1884) idârelerimizce tütün muâmelât-ı cedîdesinden bi'l-külliye keff-i yed olunarak idâre-i mezkûre me'mûrlarına evrâk ve saire ve tütün ve âlâtı devredilmeyip o tarihe kadar tüccarın depozito veya senet vererek veyahut kefil irâe ederek diyar-ı ecnebîyeye ihraç eyledikleri tütünler için şehâdetnâme getiremeyenlerden veyahut getirip de noksan getirilenlerden aranılacak rüsûm ve güzeşte ile tüccâr-ı merkûmenin diyar-ı ecnebîyyeye çıkarmak şaibesiyle celb ve cem' edip İdârenin taht-ı nezâretinde bulunan mağazalarına vaz' eyledikleri tütünlerden tarih-i merkûma gelinceye kadar icrâ' olunan son yoklamada zuhûr eden noksan tütünlerin nizâmnâme ahkâmına tevfikân îcâb eden rüsûmuyla güzeşteleri ve zürra'a zimmet-i mukayyed olan tütünlerden müstehlik olduğu tarih-i merkûma kadar tahakkuk eden tütünler için aranılan rüsûmun kâffesi İdâremize ait olduğundan rüsûm-ı mezkûre ile güzeşteler doğrudan doğruya me'mûrlarımız tarafından tahsîl olunarak bi'l-irsaliye kâmilen İdâre-i Merkeziye sandığına ve şehrî lâzım gelen icmâllerinin sabıkı gibi tanzîm ettirilerek cânib-i muhasebeye irsâl olunması lâzım geleceğinin ve tütün a'şârı kemâ-fi-s-sâbık İdâremize muhavvel bulunduğundan bunun hakkında olunacak muâmele için ileride îcâb eden ta'lîmâtın verileceğinin ta'mîmen iş'âr iktizâ' edip keyfiyyet sair Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine tebliğ kılındığı misillû zîr-i nezâret-i

behiyyelerinde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen irsâl-i sû-yi vâlâları kılındığından bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla mücîbince îfâ-yı muâmele olunarak bu bâbda bir yanlışlık vukua gelmemesine mezid-i i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi gurre-i Cemâziyelâhir sene 1301 ve fi 17 Mart sene 1300. (29 Mart 1884)

382 Reji İdaresi'nin 2 Nisan 1300 tarihinde faaliyete başlayacağı, tüccar ve ziraatçıların elinde bulunan tütünlerin miktar ve kayıtları ile eyalet-i mümtazeye ihraç edilen tütünlere ait tezkere cilt ve kayıtlarının Reji İdaresi'ne devri.

Reji İdâresi'nin muâmelâta başlayacağı 1300 sene-i rumiyesi Nisan'ının ikinci günü (14 Nisan 1884) tüccâr ve zürra' yedlerinde bulunacak tütünlerin mikdârına malumat hasıl edilmek üzere idârelerdeki kuyûdun ve eyalet-i mümtazeye ihraç olunan tütünlere mahsûs tezâkir cüludunun Reji Me'mûrları'na devir ve i'tâ' kılınması idâre-i merkûme direktörlüğünden talep ve ifâde olunmuş ve vakıa tarih-i mezkûrdan sonra mevcûd bulunacak tütün muâmelâtı idâre-i merkûmeye ait bulunmuş olduğundan o tarihte tüccâr ve zürrâ' yedlerinde gayr-i ez sarf kayden mevcûd görünen duhânların mikdâr-ı kıyyeleriyle ashâbının esâmîsini ve sergi veyahut mürûriyye tezkerelerinin numara ve tarihlerini mübeyyin olarak kuyûd-ı merkûmeden birer defterin ihraç ettirilerek ve sâlif-üz-zikr eyâlât-ı mümtazeye mahsûs olarak Merkez-i Nezâret ile Mülhakat İdârcleri'nde mevcûd bulunan ve hiçbir varağı sarf edilmemiş olan nakliye tezâkiri ciltleri dahi varak be-varak ta'dâd olunarak bâ-senedât-ı makbûza mezkûr Reji İdâresi me'mûrlarına teslimiyle buradaki zimmetinizden tenzîl edilmek üzere senedât-ı makbûze-i mezkûrenin bir kıt'a defteriyle beraber bu cânibe tesyâr kılınması lâzım geleceği ve bu bâbda muhasebeye de şimdiden ma'lûmât verildiği, fi 11 Cemâziyelâhir sene 1301 ve fi 27 Mart sene 1300. (8 Nisan 1884)

383 İdarelerin elinde bulunan tütün havan ve bıçaklarının Reji İdaresi tarafından satın alınmaması durumunda ahşap kısımlarının yakılması, metal kısımlarının ise kullanılamayacak duruma getirildikten sonra hurdaya satılması, elde edilen gelirin İdareye gelir kaydedilmesi.

İdârelerimizde mevcûd olan duhân havan ve bıçaklarını Reji İdâresi mübâyaa etmediği hâlde mahalli hükûmetleri ve istedikleri hâlde Reji İdâresi'nin me'mûrları ma'rifetiyle havanların ağaçları ihrâk ve demirleriyle bıçaklar bir

daha haliyle isti'mâl olunamayacak sûrette kırdırılıp hurda demir itibarıyla bi'l-müzâyede fürûht ettirilerek esmânlarının keyfiyyetleri tasrîhiyle icmâle îrâd kayd ve imlâ' ve hangi icmâle ithal olunduklarını idâre ba-idare ve mikdârlarını mübeyyin olarak bir kıt'a defterinin dahi tanzîmiyle bu cânibe isrâ' kılınması lâzım geldiğinden ve işbu tahrîrâtımızın nüsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası ayrıca postaya teslîmen irsâl kılındığından bunların birer mu'cible mülhak idârelere isrâ'sıyla mücîbince muâmele olunması, fi 7 Recep sene 1301 ve fi 21 Nisan sene 1300. (3 Mayıs 1884)

384 **İdarelerde bulunan kurşun mühür makinelerinin Reji memurları'na tutanakla teslim edilmesi, teslim edilen makine ve parçalara ait listenin genel merkeze gönderilmesi.**

Bil-cümle Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nde mevcûd bulunan maa edevât kurşun mühür makinelerinin Reji Me'mûrları'na bâ-sened-i makbûz teslim ettirilip Reji İdâresi'ne mal edilmesi karârlaştırılarak keyfiyyet sair Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine dahi bildirilmiş olmakla maa mülhakat nezâret-i behiyyelerinde maa edevât ne kadar kurşun mühür makinesi var ise kâffesi bâ-senet-i makbûz mahalleri Reji Me'mûrları'na teslim ve i'tâ' ettirilerek alınacak senedât-ı makbûzanın bu makineler ile edevâtının mikdârını mübeyyin bir defteri yapılıp ona leffen İdâre-i Merkeziye'ye isrâ' ve keyfiyyetin beyân ve inhâ' olunması, fi 17 Recep sene 1301 ve fi 1 Mayıs sene 1300. (1 Mayıs 1884)

385 **Tüccâr ve fabrikatörlerin elinde bulunan ve vergisinin daha önceden ödendiği geçerli tezkere ve resmi kayıtlardan anlaşılan yaprak tütünlerin ağırlığı ile vergi ödentilerine ait listenin acilen genel merkeze gönderilmesi.**

Nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan mahallerde tüccâr ve fabrikatörler yedlerinde resm-i mürûriyyeleri evvelce verilmiş olduğu tezâkir-i makbûle ve kuyûd-ı idâre ile sabit olan yaprak tütünlerin mikdâr-ı kıyyesiyle resm-i mürûriyyeleri neden ibâret olduğunu mübeyyin olarak bir kıt'a defterin tanzîmiyle ma'lûmât olmak üzere serian bu cânibe tesyârına himmet buyurmaları, fi 28 Recep sene 1301 ve fi 12 Mayıs sene 1300. (24 Mayıs 1884)

386 **Vergisinin 2 Nisan 1300 tarihinden önce ödendiği geçerli tezkere ve resmi kayıtlardan anlaşılan ve bu tarihe kadar sarf olunmamış durumda bulunan yaprak tütünlerin hangi tüccar**

ve fabrikatörlerin elinde bulunduğunu, vergilerinin hangi idarelere ödendiğini ve nakliye tezkerelerinin cilt ve evrak numaralarını gösteren listelerin Genel Merkeze gönderilmesi.

1300 sene-i maliyesi Nisan'ının ikisinden (14 Nisan 1884) evvel resm-i mürûriyyeleri verilmiş olduğu tezâkir-i makbûle ve kuyûd-ı idâre ile sabit olan ve tarih-i mezkûra kadar sarf olunmayıp tüccâr ve fabrikatörler yedlerinde mevcûd bulunan yaprak tütünler için tanzîm ve irsâli (385) numaralı ve fi 12 Mayıs sene 1300 (24 Mayıs 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilen defterde mezkûr tütünler ashâbının esâmîsiyle tüccâr veya fabrikatör olduklarının ve resm-i mürûriyyelerini hangi İdâreye vermiş bulunduklarının ve mürûriyye veya nakliye tezâkirinin cilt ve evrâk numaralarıyla tarihlerinin ve denklerinde markaları var ise ne nam ve işaretle olduğunun idâre ba idare derc ve izah kılınması lâzım geleceğinden ona göre defter-i mezkûrun sûret-i müvezzi'a ve mükemmelede olarak sûret-i tanzîmiyle bu cânibe tesyârı husûsunda himmet buyurmaları, fi 2 Şaban sene 1301 ve fi 15 Mayıs sene 1300. (27 Mayıs 1884)

387 **Rüsumat ve Reji memurları ile hükûmetten oluşan bir komisyon tarafından tüccar ve fabrikatörlerin elinde bulunan tütün miktarlarıyla vergi miktarlarını gösteren bir liste hazırlanması, bu tütünler içerisinde Rüsûm-ı Sitte İdaresi'nin teşkîlinden önce vergisi Rüsumat idarelerince tahsil edilmiş olanlar var ise bunların diğer tütünlere karıştırılmayıp başka bir liste halinde Genel Merkeze gönderilmesi.**

Nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan mahallerde tüccâr ve fabrikatörler yedinde resm-i mürûriyyeleri evvelce verilmiş olduğu tezâkir-i makbûle ve kuyûd-ı idâre ile sabit olan yaprak tütünlerin mikdâr-ı kıyyesiyle resm-i mürûriyyeleri neden ibâret olduğunu mübeyyin bir kıt'a defterin tanzîmiyle irsâline dair (385) numaralı ve fi 12 Mayıs sene 1300 (24 Mayıs 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz ile defter-i mezkûrun sûret-i tanzîmini müfessir (386) numaralı ve fi 15 Mayıs sene 1300 (27 Mayıs 1884) tarihli diğer tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince îcâbı bi'l-icrâ' o bâbda mezkûr tütünlerin gümrük tezkereleriyle bi't-tatbik nevi ve mikdârıyla keyfiyyet-i sairesini mübeyyin tanzîm kılınan cetvel mukaddema nezâret-i behiyyeleri tarafından bâ-tahrîrât bu cânibe gönderilmesiyle tedkik ve mütâlaa olunmuş idi. Bu kere o yolda

resm-i mürûrriyesi te'diye olunmuş olan tütünleri nevi ve mikdârıyla keyfiyyet-i sairesinin mahalli idâre meclisleriyle Rüsûmat İdâreleri ve Reji İdâresi ile idârelerimizden birer me'mûrdan mürekkeb komisyonlar bi't-teşkil onlar ma'rifetiyle tedkik ile defterlerinin tanzîm ve irsâli Bâb-ı-âlîce karârlaştırılarak sûret-i karâr ta'mîmen vilâyât ve müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara iş'âr ve Rüsûmat Emânet-i Celîlesi ile Reji İdâresi'ne izbâr kılındığı gibi mücîbince icrâ'-yı îcâbı zımnında keyfiyyet İdâremize dahi teblîğ buyurulmuş olmakla işbu karâr-ı âli mücîbince iktizâsının icrâ'sıyla nezâret-i behiyyeleriyle mülhakatındaki idâremiz me'mûrlarıyla mahalli Rüsûmat ve Reji Me'mûrları ve hükûmetçe dahi azadan ta'yîn olunacak zattan mürekkeb olarak teşkîl olunacak komisyonlarda o makule tüccâr ve fabrikatörler yedlerinde mevcûd olan tütünlerin mikdârıyla her birinden alınmış olan rüsûmun kemmiyyeti ve tüccâr veya fabrikatörlerin esâmîsiyle tezkerelerinin cilt ve evrâk numaraları ve tarihleri ve keyfiyyet-i sairesi tasrîhen defterlerinin tanzîm ve isrâ'sı ve Rüsûmat me'mûru bulunmayan mahallerde yalnız idâremiz ve Reji me'mûrlarıyla hükûmetçe ta'yîn olunacak azadan mürekkeb olarak birer komisyon teşkîliyle muâmele-i mezkûrenin îfâsı ve birde işbu tütünler içinde şâyed Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nin teşkîlinden evvel mürûriyye resmi Rüsûmat İdâreleri'nce tahsîl olunmuş olanlar var ise bunlar ber-vech-i meşrûh Reji'nin teşkîlinden evvel o resm-i mürûrisi İdâremize te'diye olunmuş olan tütünlere karıştırılmayıp defâtir-i mezkûrede başkaca terkim ve imlâ'sı lâzım gelerek keyfiyyet ta'mîmen Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin dahil-i nezâret-i behiyyelerinde kâin İdâreler adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücîbince iktizâsının icrâ'sına dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 24 Ramazan sene 1302 ve fi 25 Haziran sene 1301. (7 Temmuz 1885)

B. Tütün aşar işlemleri.

388 **Osmanlı Devletinde tütün üretimi üzerinden alınmakta olan duhân vergisinin Düyûn-ı Umumiyye İdaresi tarafından toplanacağına ilişkin kararın Osmanlı borçlarının ödenmesi ile ilgili 8 Aralık sene 1297 tarihli kararnamenin 16. maddesinden kaynaklandığı, tütün öşrü konusuna bundan sonra daha fazla dikkat ve özen gösterilmesi, sözkonusu aşar gelirlerinin nerelerde ihale yoluyla nerelerde emâneten idare**

edildiğinin ve ihalelerin hangi şartlar altında ne zaman yapıldığının Genel Merkeze bildirilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Tütün Öşrü hâsılatının ayrıca irsâliye ile gönderilmesi gösterilmiş ise de Tütün Öşrü hâsılatının hâsılat-ı saire miyânında olarak bir irsâliye ile irsâl kılınması (598) numaralı ve fi 17 Kânunusani sene 1304 (29 Ocak 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin duhân vâridât-ı öşriyyesini vâridât-ı muhassasa İdâre Meclisi'nin doğrudan doğruya idâre ve istîfâ' edeceği Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniyenin sûret-i tesviyesi hakkında tanzîm olunan fi 8 Kânunuevvel sene 1297 (20 Aralık 1881) tarihli karârnâmenin 16. beyninde münderic olduğundan keyfiyyet ma'lûm-ı vâlâları olarak işbu 1298 sene-i maliyesi tütün mahsûlünün Duhân Nizâmnâmesi'ne tevfîkân tahrîrine sûret-i mahsûsada ve sabıkından daha ziyâde olarak dikkat ve i'tinâ' olunması ve vâridât-ı öşriyye-i mezkûrenin bu ana değin ne sûretle istîfâ' olunup nerelerde ihaleten ve nerelerde emâneten idâre edilmiş olduğunun ve ilzam olunan mahallerde ne şerait ile ve senenin hangi ayında ihale ve tefviz ve emâneten idâre olunan mahallerde ne zaman tahsîl kılındığının vakit fevt edilmeksizin seri'an ve acilen bu cânibe iş'âr kılınması ve vâridât-ı mezkûrenin hesâbâtı başkaca tutulup şehrî icmâlâtının o vechile başka tanzîm ve irsâl olunması ve hâsılatının dahi masârif-i mahsûsa-ı vakıası bâde't-tenzil ayrıca bâ-irsaliye isbâl kılınması lâzım geleceği sair îcâb edenlere teblîğ ve iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'ası dahi leffen tesyâr olunmakla beraber nüshasının mezkûr idârelere irsâliyle mücîbince îcâbının icrâ' ve keyfiyyetin iş'âr ve inbasına himmet buyurmaları, fi 18 Cemâziyelâhir sene 1299 ve fi 24 Nisan sene 1298. (6 Mayıs 1882)

389 **Tütün üretiminden alınmakta olan Duhân Vergisi'nin hiçbir şekilde İdarenin diğer gelirlerine karıştırılmaması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Tütün Öşrü defâtir ve icmâlâtının sûret-i tanzîm ve sairesi hakkında (763) numaralı ve fi 26 Kânunusani sene 1300 (7 Şubat 1885) ve (765) numaralı ve fi 10 Ağustos sene 1303 (22 Ağustos 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyelerle bazı ta'dîlat ve tarifat icrâ' olunmuştur.

Duhân öşrü vâridâtının hesâbâtı başka tutulup şehrî icmâlâtının o vechile başka tanzîm ve irsâl olunması ve hâsılatından masârif-i mahsûsa-i vakıası bâde't-tenzil ayrıca bâ-irsaliyle isbâl kılınması lâzım geleceği (388) numaralı ve fi 24 Nisan sene 1298 (6 Mayıs 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin fıkra-

yı ahiresinde iş'âr kılınmıştı. Vâridât-ı mezkûre için müceddeden tertîb ve tab' ettirilmiş olan altı nev-i numûneden sair Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûm-ı Sitte müdîriyyet ve me'mûriyyetlerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'asıyla mezkûr numûnenin 12 kıt'a nüshası başkaca postaya teslîmen irsâl-i sû-yi vâlâları kılınmıştır. Bu numûnelerden bir numaralısı me'mûriyyetlere ve iki numaralısı müdîriyyetlere ve üç numaralısı nezâretlere mahsûs ta'şîr defterleri numûnesi bulunduğu gibi dört numaralısı kezâlik me'mûriyyetlere ve beş numaralısı müdîriyyetlere ve altı numaralısı nezâretlere muhtes tahsîlât hulâsa icmâli numûneleri bulunmasıyla bunlardan müdîriyyetlere mahsûs bulunanları kezâlik mezkûr tahrîrâtımızın bir nüshasıyla beraber ve bâ-mu'cib mezkûr me'mûriyyetlere irsâl olunarak tütün ta'şîr ve hâsılat hulâsa icmâllerinin bu numûnelerine tevfîkân tanzîm ve maâş ve masârif-i vakıasının bu icmâllere yek kalem olarak tahrîr ettirilip müfredâtının mensûb olduğu idâre veya müdîriyyetin başkaca tanzîmi mukarrer olan maâş ve masârif-i müfredât icmâllerinde bir hane-i mahsûs açtırılarak oraya derc ve terkim ettirilmesi ve bir de öşr-i mezkûre mahsuben gönderilecek akçe duhân vâridâtına karıştırılmayarak gönderilmesi îcâb eder ise de irsâliye pusulalarında öşr-i duhâna dair hane-i mahsûs olmadığından derdest tab' ve irsâl bulunan cedîd irsâliyelerin vürûduna kadar öşürden vuku' bulacak tahsîlâtın mevcûd irsâliyelerin diğer bir resm hanesinin çizilerek öşr-i mezkûr hâsılatının terkim edilip zinhâr öşr-i mezkûrun hâsılat-ı saireye karıştırılmaması, fi 17 Safer sene 1300 ve fi 15 Kânunuevvel sene 1298. (22 Ağustos 1882)

Hâmiş

Me'mûriyyetler dahilinde olan kuradan Tütün Öşrü maktûan mültezime ihale olunmuş var ise mersûl numûnesine tevfîkân zürrâın esâmîsiyle tütün mahsûlünün ve öşrünün mikdârını mübeyyin müfredât defterinin tanzîmine lüzûm olmayacağından bu gibi idârelerde yalnız bedel-i maktu ile mültezim ve küfelâsı esâmîsi ve mikdâr-ı tekasiti terkim olunarak bir defter yapılması ve maktûan ihale ve emâneten idâre olunan mahalleri için mezkûr numûnesine tevfîkân yine bir müfredât defteri tanzîm ettirilerek zîrine maktûan ihale edilmiş mahaller bedel-i maktuuyla mültezim ve küfelâsı esâmîsi ve mikdâr-ı tekasiti ilâve ve terkim kılınması ve birde emâneten idâre kılınan mahaller miyânında tütünün fiyatı Meclis-i İdâre karârıyla takdîr olunamayıp öşrün aynen alınması mecbûriyetinde bulunan mahaller olur ise işbu aynen alınan tütünler için başka bir ayniyat müfredât icmâli tanzîm kılınarak diğerleriyle

maan mülhak bulunduğu müdîriyyete gönderilmesi ve müdîriyyetten dahi bu icmâller üzerine ve tarif kılındığı vechile tanzîm olunacak icmâlin merkez nezârete irsâl kılınması ve ber minvâl-i muharrer keyfiyyetin taraf-ı behiyyelerinden yazılacak mûciblere ilâveten derc ve terkim edilmesi, fi 17 Safer sene 1300 ve fi 15 Kânunuevvel sene 1298. (27 Aralık 1882)

390 **Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne bırakılan Tütün Öşrü'nün ne şekilde ihale edileceği, mültezimlerden alınacak kefil ve kefaletler ile kefillerin servet ve güçlerinin yerinde olup olmadığının nazır ve kontrol memurları tarafından gizli ve açık şekilde araştırılması, kefillerin mali açıdan yetersiz ve zayıf olması durumunda İdare meclisinin bilgilendirilmesi ve mültezimlerden daha sağlam kefil getirmelerinin istenmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Tütün Öşrü'nün sûret-i müzâyede ve ihalesi ve mültezimlerden alınacak kefâlet için Düstûr'da münderic olan nizâmnâme ahkâmına tevfikân muâmele olunacağı gösterilmiş ise de öşr-i mezkûrun ihale ve ilzamı halinde bu mecmuada münderic bulunan a'şâr Nizâmnâmesine mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdâresine terk edilen Tütün Öşrü'nün ihale ve ilzamı halinde sûret-i müzâyede ve ihalesi Düstûr'un 2. ciltinin 41. sahifesinde münderic olan nizâmnâme-i mahsûsunda musarrah ise de mültezimlerden alınacak kefâlet hakkında olan nizâmnâme-i mezkûrun 24. maddesi ahkâmına İdâremizce ilâvesi lâzım gelen mülâhazâtın beyânına ibtidar olunur. Şöyle ki; gösterilecek küfelânın derece-i itibar ve servet ve iktidârları mecâlis-i idâreden bâ-mazbata tasdîk edileceği gibi idârelerimizce yalnız bu tasdîk ile iktifâ' edilmeyip küfelâ-yı merkûmenin fi-l-hakika bulundukları mahallerde ma'rûf zevâttan ve ashâb-ı servet ve iktidârdan olup olmadıkları nâzır ve kontrol me'mûrları taraflarından dahi hafiyy ü celî tahkik kılınarak şâyân-ı emniyet oldukları hâlde febihâ aksi bulundukları takdîrde İdâre Meclisi'ne ihtâr ile kavî kefil alınmasına i'tinâ' kılınması, fi 2 Zilkade sene 1299 ve fi 2 Eylül sene 1298. (14 Eylül 1882)

391 **Henüz tahsil edilememiş durumda olan 1299 yılına ait tütün vergilerinin 1300 yılına ait tütün aşarı ne şekilde tahsil edilecekse o şekilde tahsil edileceği, Reji ambarlarına nakil edilen tütünlerin aşarının Reji İdaresi tarafından Düyûn-ı Umumiyye İdaresi adına tahsil edileceği, Reji idaresine ait defterlerin gereken durumlarda Düyûn-ı Umumiyye İdaresi**

tarafından incelenebileceği, tütün aşarının tahsilinde yaşanabilecek sıkıntıların hemen genel merkeze bildirilmesi, 100.000 kıyye ve daha fazla tütün üretilen yerlerde Reji İdaresi tarafından ambar temin edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 28 Şevvâl sene 1301 (21 Ağustos 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

1299 senesi duhân mahsûlünün öşründen henüz tahsîl olunmayanların Reji Şartnâmesi'nin 17. maddesi mücîbince Reji ambarlarına naklinde ne yolda istîfâ' olunacağı tafsîlatıyla 1300 senesi Duhân Öşrü'nün dahi şartnâme-i mezkûrun 26. maddesine tevfîkân alınacağı ve bu bâbda idâremiz tarafından madde-i mezkûrede muharrer hakk-ı teftişin ba'de bildirileceği fi 27 Şevvâl sene 1301 (20 Ağustos 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde gösterilmişti. Reji ambarlarına nakil olunan duhânın öşrü bâdema Reji tarafından idâremiz hesâbına istîfâ' olunması ve bu öşür tütünleri hakkında her türlü kontrol icrâ' etmek ve bunun için îcâbı halinde Reji defterlerini tedkik eylemek husûslarında idâremizin salahiyeti bulunması Reji Şartnâmesi'nin sâlif-üz-zikr 26. maddesi iktizâsından olmakla Reji İdâresi'nin ambarları bulunup Duhân Öşrü'nü idâremiz hesâbına ahz edeceği mahallerde mukim nâzır ve müdîr ve me'mûr gibi idâremiz müstahdemîni tarafından o sûretle kontrol icrâ'sı karârlaştırılmış olduğundan bu hâlde müstahdemîn-i merkûmenin mahalli Reji me'mûrundan öşrün istîfâ'sı hakkında ma'lûmât-ı lâzımeyi ahz ile öşür muâmelesine dair Reji İdâresi'nce tanzîmi iktizâ' eden defterleri her ay nihâyetinde bâde't-tedkik o mâh zarfında ahz ve kabz olunan akçe Dersaâdet Reji İdâre-i Umûmiyyesinden aranılmak üzere mikdârını mübeyyin bir kıt'a pusulasını buraya göndermeleri lâzım gelip ancak o sûrette kontrol icrâ'sı İdâremizce Reji muâmelâtına asla ve kat'â müdâhale îcâb ettirmeyeceğinden idâre-i mezkûre me'mûriyyetinden ma'lûmât talep olunarak me'mûrîn-i merkûmeye emir veyahut tenbîhât îtasından kemâl-i i'tinâ' ile mücânebet olunması ve öşrün istîfâ'sı husûsunca şâyed bazı uygunsuzluk dahi müşâhede olunur ise icrâ'-yı îcâbı zımnında keyfiyyetin derhal bu tarafa bildirilmesi ve Reji İdâresi 100.000 kıyye ve daha ziyâde duhân husûle getirilen karyelerin her birinde ambar bulundurmasına mecbûr olduğu şartnâmesinin 16. maddesinde gösterilmiş ve bu maddenin ise istîfâ'-yı öşür husûsunca İdâremize dahi taalluku derkâr bulunmuş olmakla zikr olunan ambarların filvaki mevcûd olup olmadığının ve bir de geçen 1299 senesi mahsûlünden mevcûd duhânın ambarlara vaz'ı hakkında tedabir-i mukteziyenin Reji

tarafından ittihâz edilip edilmediğinin bu tarafa iş'âr olunması lâzım geleceğinden ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin dahil-i dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan idârelerin adedine nisbetle 50 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılındığından onların bâ-mu'cib idarat-ı mezkûreye isrâ'sıyla mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' olunması, fi selh-i Zilhicce sene 1301 ve fi 8 Teşrinievvel sene 1300. (20 Ekim 1884)

392 Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne ait eski yıllara ait tütün vergilerinin ne şekilde tahsil edileceği, 1300 yılı tütün aşarının nasıl toplanacağı, Reji idarelerine ait defterlerin ne şekilde teftiş edileceği, Dersaâdet Reji İdaresi tarafından hazırlanan dokuz maddelik talimatın Düyûn-ı Umumiyye idareleri'ne gönderildiği.

İdâremize ait sinin-i sabıka duhân aşârının Reji İdâreleri'nce sûret-i tahsîliyle 1300 senesi Duhân a'şârı'nın ne yolda idâre olunacağı ve mezkûr Reji İdâreleri defâtirinin dahi nasıl teftiş edileceği (391) numaralı ve fi 8 Teşrinievvel sene 1300 (20 Ekim 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Zikr olunan Duhân a'şârı hakkında icrâ'sı mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyemizle iş'âr olunan muâmelâtı müfessir olmak üzere Dersaâdet Reji İdâre-i Umûmiyyesiyle bi'l-muhabere verilen karâr üzerine bu kere dokuz maddeyi şâmil kaleme alınan ta'lîmât ile işbu tahrîrâtımızın nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'alarından 20 kıt'ası postaya teslîmen tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların vusûlünde bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla mündericâtına göre îfâ-yı hüsn-i muâmeleye ve idâremiz hukukunun muhâfazasına i'tinâ' ve dikkat olunması lâzım geleceği ve bu bâbda mezkûr Reji İdâre-i Umûmiyyesi cânibinden mahalleri Reji acenteliklerine dahi teblîgat-ı mukteziye icrâ' edilmiş olduğu ve Reji İdâresi me'mûrlarının idârelerimize verecekleri defâtir üzerine tutulması lâzım gelen kuyûd ve evrâk-ı saire-i lâzımenin numûnelerinin dahi maa ta'rîf-nâme gönderileceği, fi 12 Rebiülevvel sene 1302 ve fi 18 Kânunuevvel sene 1300. (30 Aralık 1884)

TALİMAT
Tütün aşar işlemlerine ait talimat.

Duhân Öşrü Muâmelâtına Dair Tâlimat.

Madde 1

Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi Tütün Öşrü'nün emr-i istîfâ'sını sûret-i ciddiyede teftiş edebilmek için Duhân Nizâmnâmesi'nin 5. ve 6. maddeleri mücîbince defa-i saniyede icrâ' olunan muâmelât-ı tahrîriyyenin netâyicine vakıf olmak umûr-ı mukteziyedendir. Muâmelât-ı tahrîriye-i mezkûre senenin mikdâr-ı mahsûlünü irâe eylediği gibi istîfâ'sı lâzım gelen öşrün mikdârını dahi gösterir.

Madde 2

Tütün mahsûlü olan mahallerde tahrîr-i muâmele-i saniyesi îfâ olunduktan sonra Reji tahrîr me'mûrları tarafından mahalli Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na zürrânın isimleriyle yedd-i tasarruflarında bulunan mikdâr-ı tütünü mübeyyin Türkçe olarak bir kıt'a pusula i'tâ' olunacağı misillû gerek Reji İdâresi ambarlarına vaz' olunacak ve gerek Reji Şartnâmesi'nin 16. maddesinin fıkra-yı ahiresinde münderic ahkâma tevfîkân ashâbına ilmühaber i'tâ' edilecek tütünler için her akşam Reji acenteleri tarafından Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na başkaca birer defter verilecektir.

Madde 3

Madde-i sabıkada muharrer olduğu vechile Reji İdâreleri ambarlarına vaz' olunacak veyahut ashâbı yedlerine ilmühaber verilecek olan tütünlerin öşür ile mükellef olduğu mezkûr Reji İdâreleri tarafından i'tâ' olunacak defterleri üzerine Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları tarafından kayd ve işaret olunacaktır.

Madde 4

Tütünler ismine kayd edilmiş olan zürrâdan gayri bir şahıs tarafından Reji ambarına vaz' olunur veya ilmühaberi alınır ise bu makule tütünlerin öşrü bilâ imhal Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları tarafından talep ve istîfâ' olunacaktır. Bu öşür dahi Reji İdâresi'nin defterine bi'l-müracaa mevrid ve nevi ve mahsûlce buna muadil olan tütünler ne fiyattan satın alınmış ise o fiyat üzerinden hesap ve istîfâ' olunacak ve tütünün sahibi bu esas ve hesap üzerinden îfâ-yı öşre mecbûr olacaktır.

Madde 5

Bâlâda zikrolunduğu vechile zürrâdan gayri bir şahsın Reji ambarlarına vaz' edeceği tütüne nevi ve mevrid ve mahsûlce muadil Reji tarafından henüz duhân iştirâ' olunmamış olduğu takdîrde bu yolda ambarlara vaz' olunan tütünlerin fiyatı Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları ile ashâbı taraflarından bi'l-ittifak takdîr olunacak ve işbu fiyat üzerine öşrün istîfâ'sına teşebbüs edilecektir. takdîr-i fiyat husûsunda ittifak-ı tarafeyn hasıl olmadığı hâlde Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları zikr olunan tütünler öşrünü aynen istîfâ' edecek ve bu sûretle aynen alınacak öşr-i tütün gerek doğrudan doğruya Reji'ye ve gerek memâlik-i ecnebîyyeye irsâl olunmak için âhere fürûht olununcaya değin Reji İdâreleri ambarlarında hıfz olunacaktır.

Madde 6

Nakden veya aynen istîfâ' olunacak mikdâr Duhân Öşrü için Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları tarafından lâzım gelen ilmühaber verilecek ve öşrü îfâ eden tacir dahi tütünü hangi zürrâdan almış ise onların öşür hesâbından mahsubu icrâ' edilmek üzere isimlerini bildirecektir.

Madde 7

Zürrânın bizzat ambara vaz' edecekleri tütünler doğrudan doğruya Reji İdâresi'ne fürûht edilecek olur ise idâre-i mezkûre kendi şartnâmesinin 26. maddesi ahkâmına tevfîkân tütünler esmânından onda birini tevkif ederek bunu her ayın sonunda Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na te'diye eyleyeceği gibi tütünü fürûht eden zürranın ismini dahi bildirecek ve bu vechile istîfâ' olunacak öşür zürrâın zimmetinden tenzîl edilecektir.

Madde 8

Zürrâ tarafından ambarlara vaz' edilecek tütünler tüccâra fürûht olunduğu hâlde öşr-i nev'î ve mevrid ve mahsûlce işbu duhânlara müsavi addolunabilecek tütünler mukaddema Reji İdâresi tarafından ne fiyata alınmış ise o fiyat üzerine bi'l-hesap ta'yîn edilerek fürûht olunduğu zaman sahibi tarafından îfâ olunacak ve şâyed idâre-i mezkûre henüz bu nevi tütün iştirâ' etmemiş olduğu takdîrde bu bâbda 5. maddede gösterilen ahkâma tevfîk hareket edilecektir.

Madde 9

Öşrü te'diye olunmayan duhânların ambarlarından ihracına Reji İdâreleri tarafından asla müsaade olunmayacaktır.

Mevâdd-ı mezkûrenin mevki-i icrâ'ya vaz'ı zımnında bu bâbda bir defterin tanzîmi lâzım gelip bunda muâmelât-ı tahrîriyenin netâyici yani zürranın her birisinin yedinde mevcûd bulunacak tütün ile öşrün aynen istîfâ'sı halinde alınacak duhânın mikdârı derc olunacaktır.

393 1299 yılı tütün aşarından dolayı İdarenin kimlerden ne kadar vergi alacağı olduğunu gösterir listelerin Reji idareleri tarafından hazırlanıp Genel Merkeze gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 28 Şevvâl sene 1301 (21 Ağustos 1301) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye (391) numaralı ve fi 8 Teşrinievvel sene 1300 (20 Ekim 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile hükümsüz bırakıldığı cihetle mezkûr fi 28 Şevvâl sene 1301 (21 Ağustos 1301) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Geçen 1299 senesi Duhân a'şârı'nın sûret-i istîfâ'sı hakkında mersûl fi 28 Şevvâl sene 1301 (20 Ekim 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde muharrer muâmelâtın hüsn-i cereyânını muhâfaza etmek üzere sene-i merkûme a'şârından mütebaki mebâliğin mikdârını ve nerelerden ve kimlerden aranıldığını mübeyyin olarak alc'l-esâmî bir kıt'a defterin tanzîmiyle Reji Me'mûrları'na îtası lüzûmu Dersaâdet Reji İdâre-i Umûmiyyesinden beyân ve ifâde olunduğundan o vechile birer kıt'a defterin serian bi't-tanzîm me'mûrîn-i mûmâileyhümâ i'tâ' kılınması, fi 5 Zilkade sene 1301 ve fi 15 Ağustos sene 1300. (27 Ağustos 1884)

394 Aşar vergisi ödenmemiş durumda olan tütünlerin hiçbir şekilde hiçbir yere nakil edilmesine izin verilmemesi.

Reji İdâresi'nin işbu 1300 senesi Nisan'ının ikisinden itibaren (14 Nisan 1884) duhân muâmelâtına ibtidar eyleyeceği ve Duhân Öşrü İdâremize ait olduğundan bunun kemâ-kân me'mûrlar tarafından cibayeti lâzım geleceği bundan mukaddem ta'mîmen bildirilmişti. Öşr-i mezkûrun bâdema Reji mağazalarından alınacağı ve teferruatı Reji Şartnâmesi'nin 26. maddesinde münderic ise de idâre-i mezkûre henüz mağaza tedârik edemeyeceği cihetle

öşr-i mezkûrun temin-i istîfâ'sı zımnında idâremizle Reji Me'mûrları beyninde bir tedabir-i mukteziye ittihâzı lâzımeden bulunmuş olmakla me'mûrîn-i mûmâileyhümâ ile bi-l-müzâkere verilecek karâra göre muâmele olunarak keyfiyyetin bu cânibede bildirilmesi ve öşrü istîfâ' edilmemiş olan tütünlerin hiçbir mahalle nakil ve imrâr ettirilmemesi husûsunun me'mûrîn-i mûmâileyhümâ katiyyen tebliğ ve tefhîm kılınması, fi 12 Cemâziyelâhir sene 1301 ve fi 28 Mart sene 1300. (9 Nisan 1884)

395 **Karyelerde üretilen tütünlerin Reji memurları tarafından tespit ve sayımı yapıldıktan sonra ambarlara getirilmesi, bu tütünlerin satılması durumunda Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne ait aşarın ya tütün olarak yada nakit olarak Reji ambarlarından talep edilmesi, Reji ambarı bulunmayan yerlerde Reji memurlarınca tespit ve sayımı yapılan tütünlerin sahiplerine zimmetleneceği, ziraatçılar tarafından Reji ambarlarına nakil edilen veya ambar bulunmamasından dolayı sahibine zimmetlenen tütünlerde tütünün zaman içinde kurumasından dolayı bir miktar fire olabileceği, ancak bu firenin üreticiler açısından bir sorun yaratmayacağı çünkü kuru tütünlerin daha yüksek fiyata satıldığı.**

Karyelerde husûle gelip Reji Me'mûrları tarafından sebt ve tahrîr ile ambarlara vaz' ve ithal edilecek tütünlerden satış vuku' buldukça tahrîr defterleri mücîbince İdâremize ait öşrün ber-mu'cib-i şartnâme aynen veya bedelen Reji ambarlarından aranılacağı derkâr ise de tahrîrin icrâ'sından sonra Reji ambarlarına vaz' ve ambar bulunmayan mahallerde emr-i muhâfazası ashâbına terk olunan tütünlerden bir müddet mürûrundan sonra gerek Reji hesâbına olsun ve gerek ihracata mahsûs bulunsun mübâyaat vukuunda İdâremize ait öşür bedeli Reji İdâresi'nce tahrîr defterleri mücîbince îfâ olunmayıp mübâyaa edilen mikdâr üzerinden te'diye edilmek istenildiği ve bu sûret Düyûn-ı Umûmiyye ve Reji me'mûrlarıyla zürrâ beyinlerinde bir takım müşkilât ve vâridât-ı öşriyece dahi hayli zayiat vuku'una sebebiyet verdiği bazı nezâret ve merkez müdîriyyetlerinden bildirilmesi üzerine bu bâbda Reji İdâre-i Merkeziyesiyle hîn-i müzakerede zürrâ tarafından Reji ambarlarına nakil veya ambar bulunmamasından dolayı emr-i muhâfazası ashâbına terk olunan tütünlerin gerek Reji hesâbına olsun ve gerek ihracata mahsûs bulunsun tarih-i nakil ve terkinden mübâyaası zamanına kadar ambara veya ashâbı yedlerinde kaldığı müddetçe hakk-ı rutubeti zail olarak fire göstermekte olduğu bi't-tecrübe sabit olmasından dolayı İdâremize ait olan öşür bedelinin tahrîr

defterlerinde muharrer mikdâr üzerinden te'diyesi gerek Reji ve gerek zürrâ' hakkında gadr vukuunu mudi olacağından bu cihetle tütünlerin mübâyaasına kadar mürûr edecek müddet zarfında zuhûr edecek fire öşrünün terk-i tenzîli idâre-i mezkûrece talep olunmuş ve zürrâ' tarafından Reji ambarlarına teslim olunan tütünlerin mübâyaa zamanına kadar ambarda durduğu müddetçe fire göstereceği tabii olmasına ve bu makule tütünlerin zürrâ' ve tüccâr yedlerinde bulunduğu zaman için cinsine göre derece-i mütefâvitede zuhûr edecek firelerinin kabûlü hükm-i nizâm îcâbından bulunmasına mebnî bu bâbda idâre-i mezkûrenin haklı bulunduğu anlaşılmış olduğundan ve bu makule tütünlerin hakk-ı rutubeti zail olduktan yani îcâb eden fire-i nizâmisi tenzîl edildikten sonra fürûhtunda gerçi sûret-i idâre mutazarrır olur gibi görünür ise de hakikatte böyle olmayıp çünkü hakk-ı rutubeti zail olan ile olmayan tütünlerin gerek Reji'ye ve gerek tüccâra fürûhtunda kıymetçe farkı olacağı yani rutubeti zail olmayan bir kıyye tütün dört kuruş tutar ise rutubeti zail olmuş olan tütünün mutlaka 4,5 veya 5 kuruş tutacağı cihetle bunda idâre zarardide olmadığı gibi esbâb-ı meşrûhadan dolayı Düyûn-ı Umûmiyye ve Reji Me'mûrları beyninde şimdiye kadar tekevvün eden ihtilâf idâremizin hukuk-ı sarihesi olan Tütün Öşrü'nün tehir-i istîfâ'sından ve teşvîş-i kuyûddan başka bir şeye müntic olmadığından binâberîn mevzubahis olan tütün firelerinden dolayı tahassül eden müşkilatın defi için gerek şimdiye kadar doğrıdan doğruya zürrâ' tarafından Reji ambarlarına vaz' ve gerek ambar bulunmamasından dolayı emr-i muhâfazası zürrâ'a terk edilmiş olan bu makule münâzaun-fih tütünlerin fürûhtuna kadar güzerân eden müddet için Duhân Nizâmnâmesi'nin fire faslında muharrer cetvellerden zürrâ' yedlerinde bulunan tütünlere mahsûs olan cetvelde gösterildiği vechile cinsine göre beher 100 kıyyede kabûlü îcâb eden firelerin bi'l-hesap bundan İdâremize ait olan öşrün ashâbı zimmetlerinden tenzîl kılınması ve bundan böyle dahi bu yolda îfâ-yı muâmele olunması bi't-tasvip keyfiyyet cetvel-i mezkûr sûretinin irsâliyle sair nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'ârı ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye ile cetvel-i mezkûr nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası postaya teslîmen başkaca tesyâr olunmuş olduğundan bunların zikr olunan idârelere isrâ'sıyla mücîbince muâmele olunması, fi 16 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 8 Teşrînisânî sene 1304. (20 Kasım 1888)

Duhân Nizâmnâmesi'nin Fire Faslında Zürra'a Mahsûs Cetvelin Sûretidir.

1 Haziran - 30 Teşrînisânî arası		1 Kânunuevvel - 30 Mayıs arası		TÜTÜN ÇEŞİTLERİ
% Kıyye		% Kıyye		
En Düşük	En Yüksek	En Düşük	En Yüksek	
08	12	6	10	Yenice ve Gümülcine tütünleri
10	14	8	12	Yenice ve Gümülcine Dağ tütünleri
10	14	8	12	Drama Ova ve Çiftlik Tütünleri
12	16	10	14	Drama Dağ tütünü
10	14	8	12	Ermiye tütünü maa Tırhala
14	20	12	16	Selanik, Nevrekob ve Cuma tütünleri
8	10	6	8	Bafra tütünü
8	12	6	10	Samsun ve Sinop tütünleri
10	12	8	10	Trabzon ve Edirne tütünleri
10	14	8	12	Mihalic ve Üsküb tütünleri
8	12	6	10	Manisa ve Bergama tütünleri
-	5-12	-	5-12	Suriye tütünü
00	20	00	10	Şagur tütünü
00	00	00	00	Halep tütünü

396 **Kalitesiz olduğu için satılamadığından Reji idareleri'ne terk edilen veya kaçak olduğu için devlet tarafından el konulan tütünlerin Hükûmet, Reji ve Düyûn-ı Umumiyye memurları gözetiminde yakılarak imha edilmesi, böyle bir durumda Reji idareleri tarafından en az 15 gün önce Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne haber edilmesi, yakılacak tütünlerin miktarı, kimlere ait olduğu, hangi köylerin mahsûlü olduğunu gösteren listelerin İdareye gönderilmesi.**

Kabil-i şerb ve isti'mâl olmamasından dolayı zürrâ' tarafından Reji İdâreleri'ne terk edilen ve kaçak olarak zabt ve müsâdere ile kezâlik işe yaramayan tütünler Hükûmet ve Reji ve Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları müvacehelerinde harîk ve imha ile ashâbı zimmetlerinden tenzîli icrâ' edile gelmekte ise de bu muâmelenin sûret-i icrâ'iyesince bazen tehir vukua gelmekte ve esbâb-ı tehiriyede Reji ve Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları yek diğerine atıf ve isnad

etmekte olmalarından nâşî bâdema idâreteyn-i mezkûreteyn me'mûrları beyninde bir gûne iddiaya mahal kalmamak üzere Reji İdâre-i Merkeziyesiyle müzakereye girişilerek bu bâbda ittihâzına lüzûm görünen tedabir ber-vech-i zîr tarafeynin muvafakatıyla karârgir olmuştur. Şöyle ki; ihrâkına lüzûm görünen tütünler hakkında evvel emirde merci-i mahsûsundan resmen istîzân-ı keyfiyyet olunduktan sonra ihrâk edilecek tütünler miyânında Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne ait öşrün tefrikine sâlih tütün olup olmadığına kanaat hasıl olmak ve hîn-i ihrâkta hazır bulunmak üzere bir me'mûrun gönderilmesi için mahalli Reji İdâresi'nden lâ-akall 15 gün evvel Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne ihbâr ve ihrâk edilecek tütünlerin cins ve mikdârıyla karye be karye zürrâ' esâmîsini mübeyyin izahlı bir kıt'a defterin dahi tesyâr edilmesine ve bâde'l-ihrak mahalli hükûmetinden istihsâl edilecek üç kıt'a mazbatadan birinin İdâremize i'tâ' olunmasına ve bunun üzerine idâremizden i'zâm edilecek me'mûrun huzuru ta'yîn kılınan mahalle vürûduyla beraber ihrâk edileceği bildirilen tütünleri bi'l-muayene bunlar miyânında İdâremize ait öşür için aynen alınmaya kabil tütün olduğu takdîrde mevcûd olan mikdârdan fakat seçilmeksizin hukuk-ı idâremize ait öşrün aynen bi'l-ifrâz Reji'ye veyahut ihracat için tüccâra fürûht olunmak üzere bi'l-vezn Reji ambarına teslim edilmesine karâr verilerek keyfiyyet ve bu vechile Reji İdâre-i Merkeziyesi'nden ta'mîmen taşra Reji nezâretlerine bildirildiği gibi sûret-i hâl İdâremizce dahi bilinip ona göre îfâ-yı muâmele olunmak üzere bil-cümle taşra nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası açıktan postaya tevdien tesyâr kılınmış olmakla mücîbince îcâbının icrâ'sına himmet ve fakat ber-vech-i muharrer Reji İdâresi tarafından ihbâr vukuunda ihrâk için ta'yîn olunan mahalle sûret-i mahsûsada me'mûr i'zâmına hâcet olmayıp tütünleri muayene etmek ve hîn-i ihrâkında hazır bulunmak husûsları mahall-i mezkûrda bulunan me'mûrumuza ve orada me'mûrumuz yok ise en yakınında bulunan Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne havâle ve teblîğ edilerek bu sûretle idâre-i maslahat olunması ve eğer ne mahalli mezkûrda ve ne de yakınında bir me'mûrumuz bulunmayacak olur ve ihrâk edilecek tütünlerde cüz'îyyat kabilinden bulunur ise Reji Me'mûrları hakkında idâremizin emniyeti berkemâl olduğundan bu bâbda Reji'ye tevdi-i umûr ile bâde'l-ihrak yakılan tütünlerin mikdârını mübeyyin Reji vasıtasıyla istihsâl olunacak mazbatanın bu cânibe isrâ' olunması lâzım geleceğinden ber minvâl-i muharrer îfâ-yı mukteza-yı hale i'tinâ' ve dikkatle masârif-i zâide vukuunda ittikâ' ve mücânebet olunması, fi 14 Muharrem sene 1307 ve fi 29 Ağustos sene 1305. (10 Eylül 1889)

397 Devlete ait topraklarda yetişen tütünlerin diğer arazilerde yetişen tütünlerden ayrı tutulması, aksi durumun tütün öşrünün tahsili sırasında yanlışlıklara yol açacağı.

Emlâk-ı seniyyede husûle gelen tütünler Reji İdâresi'nce hîn-i tahrîr ve tahminde şimdiye kadar arazi-i saire mahsûlâtından tefrik olunmadığı cihetle duhân öşürlerinin istîfâ'sı emrinde yanlışlık vukua gelmekte olduğundan buralara mahal kalmamak üzere bâdema arazi-i seniyye tütün öşürlerinin Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne verilmekte olan tahrîr defterleriyle şehrî umum Duhân Öşrü defterinde tasrîh edilmesi hazine-i hassa-i Şâhâne Nezâret-i Celîlesi'nden vuku' bulan iş'âr üzerine Reji İdâre-i Merkeziyesiyle bilmühabere karârlaştırılarak keyfiyyetin ve çiftlikat-ı mezkûrede husûle gelecek tütün öşürleri bedelâtının Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'nın reylerine muhavvel tutulması husûsunun ve fi 15 Kânunuevvel sene 1303 (27 Aralık 1887) tarihli tahrîrât ile ta'mîmen Mülhakat İdâreleri'ne teblîğ olunduğu idâre-i mezkûre direktörlüğünden bâ-tezkere iş'âr olunmuş ve şu hâlde bâdema emlâk-ı seniyye tütün öşürlerine müteferri her nevi muâmelâtın Reji ile Çiftlikat-ı Hümâyûn İdâreleri beyninde tesviyesi tabii bulunmuş olduğundan idârelerimizce dahi malumât olmak ve mezkûr defterlerde çiftlikat-ı Şâhâneye ait olarak görülecek a'şâr bedelâtının mahalleri emlâk-ı seniyye idârelerine îtası zımnında Reji İdâreleri'ne beyân-ı keyfiyyet olunmak üzere sûret-i hâl bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 nüshası postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bâdema ona göre îfâ-yı muâmele ettirilmesi, fi 9 Cemâziyelevvel sene 1305 ve fi 11 Kânunusani sene 1303. (23 Ocak 1888)

398 Sayım sırasında kaçırılan ve sonradan ele geçirilen tütünlerden iki kat aşar vergisi alınması, bir katının Reji İdaresi'ne bırakılması diğer katının ise Düyûn-ı Umumiyye İdaresi hesabına aktarılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 20 Recep sene 1299 (7 Haziran 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Fi 20 Recep sene 1299 (7 Haziran 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince tahrîrden mektûm olduğu hâlde derdest ile zabt ve müsâdere olunacak tütünlerden iki kat öşür alınması mukarrer olup ancak Reji

İdâresi'nin teşkîlinden beri o vechile tahrîrden ketm olunan duhânların zabtı muâmelesi mezkûr idâreler tarafından icrâ' olunmakta olmasına binâen bu defa Dersaâdet Reji İdâre-i Merkeziyesiyle bi'l-ittifak verilen karâr mücîbince tahrîrden ketm olunduğu tebeyyün ederek Reji İdâreleri taraflarından zabt ve müsâdere olunan duhânlardan tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre hükmünce alınacak iki kat öşrün bir katı idâre-i mezkûreye terk olunmuş olduğundan bâdema bu kabilden tutulup zabt olunan tütünler öşründen yalnız bir katının Reji acenteleri tarafından idârelerimizce i'tâ' olunacağı ma'lûm olmak ve ona göre hukuk-ı idâre aranılmak üzere işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 80 kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen irsâl kılınmış olduğundan vusûlünde bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 10 Recep sene 1302 ve fi 13 Nisan sene 1301. (25 Nisan 1885)

C. İpek aşarı, av vergisi, kara ve deniz av tezkereleri bedeli, tömbeki bey'iyye vergisi, menafi' ve maârif hisseleri işlemleri.

399 Âşâr Nizâmnâmesi'nin bazı maddelerinde değişiklik yapıldığı, hazırlanan yeni aşar nizamnamesinin idarelere gönderildiği.

Âşâr Nizâmnâmesi'nin bazı cihetince lüzûmu tebeyyün eden ta'dîlata dair meclis-i maliyece kaleme alınarak Şura-yı Devletçe tedkik ve tashîh ve meclis-i âli-i vükelaca dahi tasvîb olunup mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi müteallik ve şerefsudûr buyurulmuş ve sûret-i musaddakası bâ-tezkere-i samiye-i sadâret-penâhî cenâb-ı hazineye teblîğ ve irsâl olunmuş olan nizâmnâmenin nüsah-ı matbû'asından lüzûmu mikdârı gönderildiğinden bahisle mer'iyyet-i ahkâmı hakkında iktizâsının îfâsıyla ta'dîlat ve tashîhat-ı vakıadan maksûd olan mahfûziyet-i hukuk ve menâfi'-i hazine esbâb ve vesailinin istikmâli Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden iş'âr buyurulmuş ve vâridât-ı cedîdeden Harir Öşrü a'şâr Nizâmnâmesine tevfîkân ihale edilmekte bulunmasıyla lede'l-hace mürâcaât olunmak üzere nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan müdîriyyet ve merkez me'mûriyyetlerinin adedine nisbetle 40 kıt'ası işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin o mikdâr nüsah-ı matbû'asıyla maan ve başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan mücîbince îcâbının icrâ'sına himmet buyurulması, fi 24 Zilhicce sene 1306 ve fi 9 Ağustos sene 1305. (21 Ağustos 1889)

NİZAMNAME

Üzerinde değişiklik yapılan aşar nizamnamesi.

Bu kere ta'dîlen kaleme alınıp mer'iyyet ahkâmına bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfetpenahi şerefmüteallik buyurulan a'şâr nizâmnâmesidir.

Âşârın Sûret-i İstifası Hakkındadır

Madde 1

Öşür, mahsûlat-ı araziyeden istîfâ' olunur.

Madde 2

Şehir ve kasaba ve karyelerde kâin hanelere muttasıl ve etrafı duvar veya çit veyahut alâmet-i fârika-i saire ile muhat ve hane havalisinden ma'dûd bulunan 919 yeni arşın murabbaından yani bir atîk dönümden noksan mahallerin mahsûlâtından öşr alınmaz.

Madde 3

Hatap ve kömür ale-l-ıtlak öşürden müstesna olduğu gibi sebze ıtlak olunan mahsûlattan taraveti zail olduktan sonra ekel ve isti'mâle sâlih olmayan ve salamura olamayan ve bostan ıtlak kılınmayan milhiyye ve ebegömeci ve semiz otu ve salata ve marul ve pırasa ve ıspanak gibi mahsûlat dahi öşürden müstesnadır. Ancak salamuraya sâlih olan ve müddet-i medîde hâl-i taravette devam eden bal kabağı ve helvacı kabağı ve bamya ve enginar ve soğan ve sarmısak ve havuç ve şalgam ve yer elması ve pancar ve domatesten öşür alınacaktır.

Madde 4

Arazi Kanûnnamesi'nin 127. maddesinde beyân olunduğu üzere ale-l-umûm mahsûlat ve mezruât-ı arziyye nerede harman olunur ise olunsun her hangi karye hududu dahilindeki arazide nâbit olmuş ise o karyeye aittir. Ve yaylak ve kışlak bedelât-ı öşrüyyesi ile 5. maddede beyân olunan saz öşrü hakkında dahi bu vechile muâmele olunur. Ve hiçbir karye hududu dahilinde olmayan yaylak ve kışlak ve sazlık hakkında müstakil muamelesi icrâ'

olunur. .

Madde 5

Sahibi olmayan göller içinde ve kenarlarında nabit olan sazlar ve kezâlik sahibi olmayan ormanlarda hasıl olan kereste ile sair mahsûlât mîrîye ait olup başkaca idare olunur. Sahibi uhdesinde bulunan göllerde hasıl olan sazlar ile kezâlik ashâbı uhdesinde bulunan ormanlarda hasıl olan her nevi mahsûlâttan öşür alınır.

Madde 6

Öşr-i mahsûlün vezin ve tekyiliyle aynen veyahut esna-yı tahsîlinde hasıl olacak muvafakat-ı tarafeyne göre bedelen alınır. Fakat bazı mahsûlatın sûret-i taşiri nizâmât-ı mahsûsasına tâbi olduğu gibi bazısından tahmin ve takdîr ile öşür alınmak ve bazısının öşrü dahi mutlaka bedelen istîfâ' kılınmak mütecamil olduğu cihetle bunların kavaid-i taşiriyyeleriyle hangilerinden bedelen öşür alınmak lâzım geleceği işbu nizâmnâmeye müzeyyel (1) numaralı tarifnamede gösterilmiştir.

Madde 7

Talunin üzerine ta'şîr olunacak olan mahsûlatın mikdârınca beyneltarafeyn uyuşulamadığı hâlde vaki olacak mürâcaât üzerine mahsûl meydanda iken kaza meclis idâresince erbâb-ı vukûf ve itimattan iki muhammen bi't-tahlif ta'yîn ve i'zâm olunacak ve tarafeyn bunların rey ve karârına razı olmadıkları hâlde meclis-i mezkûr âzasından mahalline iki zatın dahi i'zâmıyla icrâ' olunacak tedkikat üzerine meclis-i mezkûrca verilecek karâr kat'i olacaktır. Şu kadar ki; işbu muhammen ve azaların mahsûlün kaldırılması müteamil ve mukteza olan zaman içinde derhal gidip îfâ-yı vazife eylemeleri lâzımdır.

Madde 8

Öşrü bedelen alınmak lâzım gelen mahsûlat idrak ettikçe Meclis-i İdâre-i kazada rayic-i beldeye tevfîkân fiyat kat olunarak keyfiyyet kaymakamlıktan kurâ ihtiyâr meclislerine ve a'şârı cibayet edecek olanlara teblîğ olunur.

Madde 9

Zürrâ bir kasabanın zehair-i öşrüyesini o kasaba dahilinde ve bir

köyün zehair-i öşrüyesini o köyde vaki öşür ambarına ve köyün ambarı olmadığı hâlde o köyün hâsılat-ı öşrüyesini dahi harman mahallinden itibaren nihâyet bir saat mesafede bulunan öşür ambarına kadar meccânen nakletmek ve köy ambarlarında terâküm edecek a'şâr zehairini mahalli meclis idâresinden beher kile-i cedîd için kat edilecek fiyat ile civarda en karîb bulunan kasaba ve iskeleye götürmek ile mükelleftir şu kadar ki; zehair-i mezbûrenin her sene Kasım'dan evvel nakil edilmesi lâzım gelip şâyed zirâatları tatil olunmak için kasımdan sonraya bırakılması ahali-i kurâ tarafından talep olunur ve o yolda mültezim yedine ihtiyâr meclisi tarafından bir mazbata verilir ise o hâlde Teşrînisânî gayetine kadar nakline ahali mükellef olup Teşrînisânîden sonra işbu nakil maddesi mutlaka ahalinin rızasına men'ûttur.

Madde 10

Müş'ire haber verilmeyerek tarladan ve harman yerinden kaldırılan ve her ne sûretle olur ise olsun öşrü verilmemek üzere ketm edilen mahsûlat kaçak addolunup mîrî için iki kat öşür alınır a'şâr ihale olunmuş bulunur ise nısfı mültezime ve muhbiri var ise nısf-ı diğerinin yarısı dahi muhbire verilir, mahsûlün öşürden kaçırıldığını sahibi itiraf etmez ise mahkemeye mürâcaât olunur.

Âşârın Müzâyede ve İhalesi Hakkındadır.

Madde 11

Âşâr vâridâtı alenen bi'l-müzâyede takarrür edecek bedel-i nakdî ile bir senelik olmak üzere maktûan ihale olunur. Yalnız zeytin öşrünün iki seneliği ihale olunmak câizdir.

Madde 12

Vâridât-ı öşrüyeye iltizâm edenler ile onlara kefâlet eyleyenlerin Tebea-i Devlet-i Âliyye'den bulunmaları meşrûttur.

Madde 13

Meclis-i beledi ve ticaret ve zirâat odaları reis ve azası ile ketebesinden mâ-adâ surf-ı taraf-ı Devlet'den mensûb bi'l-umum me'mûrîn ile mecâlis ve mahâkim azasının ve ketebe-i aklam ile

hademe-i devletin gerek doğrudan doğruya ve gerek bi'l-vasıta a'şâr iltizâm etmeleri ve mültezimlere kefâlet eylemeleri memnû'dur. Bu memnû'iyyet mecâlis ve mahâkim azasıyla ketebe-i aklamın evladına da ve ekaribinden menfaat ve ticaretleri kendileriyle müşterek olanlara da şâmil olup fakat bunların hane ve idâreleri müstakil ve kendi emlâk ve servetleriyle teminat îtasına muktedir olan müteallikat a'şâr ve iltizâm ve mültezimlere kefâlet edebilirler. Memnû' olanlardan hafiyyen ve nam-ı müstear ile a'şâr aldıkları tahakkuk edenler me'mûriyyetlerinden tard olunmakla beraber hemen ihale fesh ile diğer talibine ihale veya emâneten idâre olunur ve bundan dolayı terettüb eden zarar ve ziyan ve fark kendilerine ve kefillerine tazmîn ettirilir ve hilâf-ı memnû'iyyet bunlara a'şâr iltizâmına bilerek müsaade eden me'mûrîn hakkında dahi muâmele-i kanûniye icrâ' kılınır.

Madde 14

Hububat a'şârıyla onun miyânında satılan mahsûlat-ı saire a'şârının vilâyet ve livâ' ve kaza ve nahiyece toptan müzâyede ve ihalesi külliyyen ve kat'iyyen memnû'dur. Emr-i ihale ve müzâyede mutlaka kariye kariye icrâ' olunur. Ancak işbu nizâmnâmenin 30. ve 31. maddelerinde muharrer esbâba mebnî arazisi mülasık ve mahlût olan ve müteferrikan talibi çıkmayan bazı köylerin mezkûr maddelerde beyân olunduğu sûretle birleştirilerek müzâyede ve ihalesi câiz olduğu gibi palamut ve afyon ve harir ve zeytin a'şârı ile meyan kök ve balı ve bu kabilden olarak hububattan bi't-tefrik ayrıca ve toptan satıla gelen bazı mahsûlatın kaza kaza veyahut sancak üzerine müzâyede ve ihalesi câiz olur.

Madde 15

Her sene ibtidasında vilâyet dahilinde bulunan kuranın adedine göre vilâyet merkezlerinde işbu nizâmnâmeye merbût (6) numaralı numûne mücîbince koçanlı mezat pusulaları tab' ettirilerek kazalara gönderilip ve kazalara dahi derhal köylerin esâmî ve bedelât-ı sabıkası doldurulup her kazanın başlıca mahsûlünden hangisinin zaman-ı idraki evvel hulûl eder ise onun vakt-i idrakine bir mâh kalarak a'şârın Meclis-i İdâre-i kazâda aynen müzâyedesine bed olunur.

Madde 16

Madde-i sabıkada ta'yîn olunan vakt-i müzâyedenin hulûlünden evvelce her kazanın hâvî olduğu kurâ a'şârının ihalesi için merkez livada eyyâm-ı mahsûsa ta'yîn olunarak vilâyete bi'l-iş'ar vilâyet gazetesiyle i'lân ettirileceği gibi keyfiyyet livanın sair kazalarına ve münâsebet-i mevkiine ve ticariyesi olan civar livâ' ve kaza merkezlerine dahi bildirilir ve müddet-i ihale kurâ ahalisince de vaktiyle ma'lûm olmak üzere müddet-i mezkûrenin hulûlünden bir hafta mukaddem kaza merkezlerinden her karyeye işbu nizâmnâmeye merbût (2) numaralı numûnesi mücibince matbû' ihbâr varakası gönderilerek bunların vusûlünü müş'ir kurâ ihtiyâr meclislerinden birer ilmühaber ahz ile kaza Meclis-i İdâresinde hıfz olunur.

Madde 17

Ta'yîn-i eyyâm husûsunda mahsûlü erken yetişen kazalar takdim ve geç yetişenler tehir olunur. Ve eyyâm-ı mezkûre her kaza kurasının adedine ve a'şârının mikdârına göre tahsîs kılınır. Mesela bir kaza için Mayıs'ın on dördünden yirmi beşine ve diğeri için yirmi beşinden Haziran'ın beşine ve bir diğeri içinde Haziran'ın altısından on altısına kadar müddet konulur ancak bu müddet on günden dûn ta'yîn olunamaz.

Madde 18

Âşârın müzâyede ve ihalesi mevsiminde maliye nezâretinden ind-el-îcâb vilâyet ve elviyeye me'mûrîn-i mahsûsa gönderilir valiler dahi lüzûm gördükleri livâ' ve kazalara azimetle müzâyede ve ihaleye nezâret ve dikkat eyleyeceklerdir. Ve lâzım gelen livâ' ve kazalara vilâyet defterdarıyla sair erkan-ı vilâyetten münâsibleri gönderilerek emr-i müzâyede ve ihale tedkik ve teftiş edilecektir.

Madde 19

Vakt-i ihalenin takarrübünde livâ' meclis idâresinde vâridât-ı öşrüyelerinin mikdârına göre üç dört kaza bir dâire farz olunarak ve bu dâirelerin birisine livâ' mutasarrıfı ve diğerine muhasebecisi gitmek üzere sairlerine îcâbına göre vilâyet ve livâ' meclis idâreleri azasından ve me'mûrîn-i saireden vukuf ve ehliyeti hâiz birer zat intihâb olunarak dâirelerin sûret-i tertibi ve her birinin

ihalesine kimlerin me'mûr olacağı merkez-i vilâyete bildirilir vilâyet-i elviyenin ayniyle tasdîk veyahut ta'dîl ve me'mûrîn-i müntehibeyi lüzûm görür ise bi't-tebdîl mahallinden veya merkez-i vilâyetten diğer münâsiblerini ta'yîn eder mutasarrıfların merkez me'mûriyyetlerinden tebaidlerine mani bir hâl bulunur ise onların gidecekleri dâireye vilâyetin reyiyle diğer bir zat gönderilir tertîb olunan devairin her biri nihâyet dörtten ziyâde kazayı hâvî olmayacaktır.

Madde 20

Madde-i sabıkada sûret-i tertibi beyân olunan devaire ihale için ta'yîn olunacak me'mûrlar Meclis-i İdâre-i kaza heyeti hazîr olduğu hâlde müzâyedeyi alenen icrâ' edeceklerdir. Gerek müzâyede ve ihalenin icrâ'sında ve gerek 21. ve 22. maddelerde beyân olunduğu vechile mültezim veyahut kefillerinin takdîr-i istîta'at-ı maliyeleri husûsunda me'mûrîn-i mezkûre heyet-i meclisle müştereken mes'ul-ı bi'l-mâl tutulur.

Madde 21

Her kazada evvelce ta'yîn ve i'lân olunan müddet-i ihalenin hulûlünden lâ-akall bir hafta mukaddem a'şâr almak isteyenler Meclis-i İdâre'ye mürâcaât ile iltizâm etmek istedikleri köylerin ismini tasrîh etmeksizin yalnız kaç kuruşluk a'şâr deruhte etmek istediklerini bâ-arzuhal beyân edeceklerdir. Müstedilerin uhdelerinde bulunan sekenelerinden ve zürrâ' ta'yiş ve idârelerine kafi olan zirâat arazisinden mâ-adâ emlâkın kıymet-i hakikisi yani hîn-i ihaledeki alım satım fiyatı her ne mikdâra bâliğ olur ise ona göre iki katı olarak bir itibar-ı mali takdîr olunup emlâk-ı mezkûre bir taraftan mahcûz olmadığı hâlde o mikdâra yani 50.000 kuruş kıymetli emlâk irâe edenlerin 100.000 kuruşa kadar peyi tutulmak üzere defter-i mahsûsuna kayd olunur. Ve hiç emlâkı olmayanlardan veyahut uhdesindeki emlâk kıymetine göre ta'yîn olunacak itibar-ı maliden ziyâde a'şâr almak arzu edenler bulunur ise fazlası için onlardan kaide-i mebsûta dâiresinde diğer kefil alınır gerek müstedilerin ve gerek kefillerinin uhdelerinde bulunan emlâk kafi görülmediği ve zîrde gösterilen mikdâra muvâfık nakit akçe depozito edilmediği veyahut a'şâr ve emvâl-i saireden mîriye borçlu bulundukları hâlde keyfiyyeti arzuhaller

zuhûruna işaretle Meclis-i İdâre-i kaza mührüyle mühürlenerek ashâbına iade kılınır. Emlâk-ı mezkûre için Meclis-i İdâre-i kazaca ta'yîn kılınacak kıymet-i hakikiye derecesinin noksan olduğuna itiraz etmek isteyen mültezimin ve küfelâ hulûl-i müddet-i ihaleden evvel merkez livada veyahut 22. maddede beyân olunduğu üzere ihale me'mûrunun nezdinde itiraz ile tashîh-i madde olunmasını talep edebilirler. Ve bu itiraz üzerine icrâ' olunacak tedkikatta tebeyyün edecek hale göre Meclis-i İdâre-i kazanın karârı teyit veyahut ta'dîl edilir. Uhdesinde takarrür edecek a'şâr bedeli mikdârının sülüsünü nakden depozito edenlerden diğer kefil ahzı lâzım gelmeyeceği gibi karyeleri a'şârını almak isteyen ahali yekdiğerine kefil-i bi'l-mal olmak üzere onlardan başkaca kefil alınmaz. hitâm-ı müzâyedede damga kanûnnamesine tevfikân pullu senedât alınmak üzere yalnız esnayı müzâyedede kefâlet husûsunun evrâk-ı resmiyyeden olan mezat pusulalarına bi't-terkim küfelâya tahtîmi ile iktifâ' ve vakt-i müzâyedede bulunamayacak küfelâdan yine pullu olarak senet -i muvakkat ahz ve istîfâ' kılınır ve depozito akçesi en son taksite mahsub olunur.

Madde 22

İhaleye me'mûr olanlar her kazada ihale müddetinin hulûlünden evvel veyahut esna-yı ihalede mültezimin ve küfelâ için evvelce ta'yîn olunan iti'bârât derecesini tedkik ve hafiyy ü celî tahkik ederek gerek mültezimin ve gerek küfelâya ta'yîn olunmuş olan istîtaat-ı maliye mikdârını kayim emlâkın mekadir-i hakikiyesinden ziyâde gördüğü hâlde icrâ'-yı tenzîlat ve ta'dîlat veyahut tevsik-i teminat eyleyecek ve madde-i sabıkada beyân olunduğu üzere Meclis-i İdâre-i kazaca ta'yîn olunan itibar-ı mali mikdârına veyahut istid'â'larının reddine itiraz eden mültezimin ve küfelânın itirazlarını bi'l-istima îcâbını icrâ' edecektir.

Madde 23

Madde-i sabıkada beyân olunduğu üzere evvelce kendisinin ve kefilinin mikdâr-ı itibarını taht-ı tasdîke aldırmamış olanların müddet-i ihale zarfında verecekleri peylerin Meclis-i İdâre-i kâzâ ve ihale me'mûru tarafından hemen tahkik ve takdîr olunacak mikdâr-ı itibara göre kabûlü câiz olur ise de böyle ihaleye

başlanıldığı sırada mürâcaât eden mültezimin ve küfelânın ihale me'mûru ve meclis tarafından beyân olunacak mikdâr-ı itibara kanaat etmeleri lâzım gelir.

Madde 24

Müzâyede olunan a'şâra Dersaâdet'den pey vermek veyahut vilâyetlerdeki mültezimlerden bazısına kefâlet etmek isteyenler kendilerinin veyahut göstereceklerî kefillerin uhdelerinde kıymeti iltizâm veyahut tekfil edecekleri a'şârın derecatına göre 21. maddede muharrer kavaide muvâfık emlâk ve arazi bulunduğu hâlde emlâk-ı mezkûrenin tamamıyla îfâ-yı taahhüd olununcaya değin âhere ferâğ olunamaması için kaydı bâlâsına şerh verildiği veyahut Hazine-i Celîle'nin kabûl edebileceği sûrette diğer teminat-ı maddeye yani ele alacağı a'şârın sülüsü nisbetinde nakit veya hükûmet-i seniyyenin resmen piyasada tedâvül eden ve hâmiline ait olan tahvîlâtı piyasa fiyatıyla depozito eylediği hâlde Hazine'ce pey ve kefâletleri tutulur. Ve işbu nakit en son taksitlere mahsub olunacağı gibi tahvîlât dahi îfâ-yı taahhüde kadar iade edilmez. Bunlardan gayri bir sûretle hiç kimsenin pey ve kefâleti kabûl olunmaz.

Madde 25

İhaleye me'mûr olanlar ve heyet-i meclis müvâcehesinde icrâ' olunan müzâyedede bedel-i sâbık ve esbakına ve sene-i haliyenin feyz ve bereketine nazaran hadd-i lâyıkını bulmuş olan köylere pey vermiş olanlar birer birer meclise celb ile zam veyahut keff-i yed eylemeleri teklif olunup zam edenler olur ise müzâyedeye tekrar devam olunarak peylerini kat ile zamdan istinkaf edenlere keff-i yed ve imza ettirilir ve rağabatın inkıtâ'ıyla müzâyede pusulasında keff-i yed etmemiş hiçbir kimse kalmadıktan sonra müzâyede pusulası dellale verilerek şu kadar kuruşta şimdi karâr-ı dâdî çekilecektir diye Hükûmet konağı sofa ve havalisinde nidâ ettirilir bu i'lân üzerine bir daha zamm eden bulunmaz ise pusulanın yekûnu hizasına şu kadar kuruş bedel ile kabûl eyledim diye bir ibâre yazılıp tarihi konularak talibine ve talibinin serveti kafi görülmüş olmayıp da kefili var ise ben de kefâlet eyledim diye kefile temhîr veya imza ettirildikten sonra ihale me'mûru tarafından karâr-ı dâdî terkim kılınır.

Madde 26

Bir köyün a'şârına pey vurup da muahharan gerek karâr-ı dâdîsi çekildiği zaman ve gerek esna-yı ihalede müzâyede mevkiinde bulunmayan mültezimlerin hakları sakıt olur. Bunların son peyleri hizasına bulunmadıkları tahrîr olunarak li-eclil-eşhad zîri meclis azasından birisine temhîr ettirilir ve ahali-i kurâ kendi köylerine talip olup da muahharan peyleri üzerine zam vuku' ile keff-i yed ederler ise karye muhtar ile ihtiyâr meclisi azasından mevki-i müzâyededе bulunanlara keff-i yed ettikleri tasdîk ve temhîr ettirileceği gibi müddet-i müzâyede ve ihale 16. madde mücîbince bâ-varaka-i ihbâriyye ahali-i kuraya bildirileceği cihetle müzâyede vaktinde bulunmayan ahali haklarını ıskat etmiş olacağından müzâyede pusulası kenarına gelmedikleri işaret olunarak zîri azadan biriyle beraber ihale me'mûru veya kaymakam tarafından müştereken tahtîm olunur. kezâlik madde-i mezkûrede beyân olunduğu vechile münâsebet-i mevkiyesi olan civar livâ' ve kaza merkezlerine dahi bildirileceğinden müzâyedenin yalnız merkez taliplerine hasr olunmayıp diğer mahallerde zuhûr edecek taliplerin telgrafla bildirilecek peyleri kabûl ve müzâyede pusulasına zam ve ilâve ile karşılıklı müzâyedesi icrâ' ve 33. maddenin hariçten zuhûr edecek talipler hakkındaki ahkâm-ı umûmiyyesine tevfîkân muâmele-i lâzime îfâ kılınır.

Madde 27

Bir gün içinde ne kadar karâr-ı dâdîsi çekilmiş karye var ise akşamı köylerin esâmîsi ile bedel-i müzâyedesi bir pusulaya yazılarak Hükûmet konağı kapısının dışarısına herkesin görebileceği bir mahalle yapıştırılır ve karâr-ı dâdîsi çekilmiş olan bir karye a'şârına tekrar zam için eyyâm-ı resmiyye-i tatiliyye müstesna olmak üzere karâr-ı dâdî pusulalarının ta'lîkinden itibaren ikinci günü akşamına kadar müddet olup bu müddet zarfında yani karâr-ı dâdî çekildikten 48 saat içinde % 3'den noksan olmamak üzere zamm-ı kabûl ile müzâyede tekrar açılır ve bu sûretle müzâyedesi tekrar açılan bir karye a'şârına zam edenlerin peyleri münkati olduktan sonra zamdan istinkaf eden tarafa keff-i yed ve kabûl eden tarafa kabûl ve her ikisine temhîr ve son talipten kefil alınmış ise ona dahi tasdîk ettirildikten sonra

yine dellâl vasıtasıyla nida ettirilerek tekrar karâr-ı dâdîsi tahrîr olunur. Bir karye a'şârına mezkûr iki gün zarfında bir kaç defa karâr-ı dâdî çekildikten sonra % 3 ve daha ziyâde zam ile müzâyede tekrar açıldığı hâlde ber-vech-i meşrûh muâmele edilir müzâyedenin her kaç defa olur ise olsun tekrar açılması % 3'den noksan olmamak üzere zam vuku'una men'ûttur. Ancak müzâyede bu sûretle açıldıktan sonra tekrar karâr-ı dâdî tahrîr olununcaya değin her mültezim az çok istediği mikdâr zam edebilir. İşbu % 3 zam için muayyen olan iki günün mübdei ilk karâr-ı dâdîye mahsûs olarak ta'lik olunacak varakada münderic tarih gününün akşamından mutaber olup pusulaya kaç defa karâr-ı dâdî çekilir ise çekilsin işbu mebde tahvîl olunmaz. Yani ikinci müzâyede zikr olunan iki günden ziyâde devam eyleyemez. 48 saat zarfında talip zuhûr etmese bile bu müddetin hitâmından evvel ihale icrâ' kılınmayacaktır.

Madde 28

Karârdâdesi çekilen karyelerin ikinci günü akşam üstü isimleri ile bedel-i müzâyedeleri Meclis-i İdâre-i kazâda ve cümle muvâcehesinde alenen kıraat olunduktan ve dellal vasıtasıyla nida ettirildikten sonra bu karyelerin a'şârına şâyed % 3 ve daha ziyâde zam eden bulunur ise ihaleleri ertesi güne tehir olunmamak üzere o akşam derhal müzâyedeleri icrâ' ve ikmâl olunup ve peylerin kat'ıyla müzâyedeye katiyen hitâm verilip zîri Meclis-i İdâre'den işbu bedel ile ihalesi karârgir oldu ibâresi yazılarak zat mühürleriyle tahtîm olunduktan sonra ihaleye me'mûr olanlar tarafından müzâyede pusulasına "***ihale olundu***" işareti terkim ile uhdelerinde takarrür eden mültezimlerden ve kefilleri olanların küfelâsından 41. maddede gösterildiği vechile senet ahz ile zabtnâme verilir ve sûret-i ihalesiyle şâyed bedel-i sâbıkından bir sebeb-i sahîh ve makbûle müstenid olarak noksanı var ise esbâb-ı mükenası hakkında zeyl-i kaimeye Meclis-i İdâre-i kazadan bir mazbata terkim olunur. Müzâyede pusulalarına ihale işareti tahrîr olunan köylere muahharan her ne kadar zam eden olur ise olsun kat'iyyen kabûl olunmaz.

Madde 29

İhaleye me'mûr olanlar gittiği kazanın tahsîs ve i'lân edilmiş olan

eyyâm-ı muayyenesinde müzâyedeyi icrâ' ve bedel-i lâyıkını bulan köyler a'şârını taliplerine ihale eyledikten sonra şâyed daha ihale olunmamış birkaç karye kalıp da müddet-i ihale hitâm bulmuş olur ise o köylerin bedeli hadd-i layığına iblâğ ve ihalesi husûsunun kendisinden istifsâr olunmasını veyahut bir mikdâr-ı muayyene kadar ihaleye me'zûn olduğunu kaymakam-ı kazaya tahrîren beyân ederek vakt-i ihalesi takarrüb eden diğer kazaya gidecektir ve geri kalan köyler kaymakam vasıtasıyla ihale olunamadığı sûrette ihale me'mûru dâire-i me'mûriyyeti dahilinde bulunan kazaların ihalesini ikmâl eyledikten sonra tekrar bir kaç karyesi ihale olunamayan kazalara gidip geriye kalan köylerin dahi bedel-i lâyıklarıyla ihalesi esbâbını istihsâl edecektir.

Madde 30

Bazı mahallerde bir köyün arazisi mülasıkı olan diğer bir köy arazisi ile mahlût olmaktan veyahut bir köy ahalisinin zirâatı o sene mülasıkı olan diğer köy arazisinden bulunmaktan dolayı ayrı ayrı ta'şirinde müşkilât zuhûru tahakkuk eylediği hâlde bu gibi köylerin ikisi ve nihâyet üçü birleştirilerek toptan müzâyede ve ihalesi câizdir ve bir şahsın uhdesinde başka başka takarrür eden kurâ ve kasabât-ı müteaddide a'şârı dahi ayrı ayrı ihale olunur.

Madde 31

İhale-i kat'iyyesi icrâ' kılınan karyelerden mâ-adâ 29. maddede beyân olunduğu üzere geriye kalan müteaddid karyelerin ayrı ayrı hiç talibi bulunamadığı ve kurâ ahalisi dahi talip olmadığı hâlde keyfiyyet müzâyede pusulasına işaretle zîri Meclis-i İdâre-i kazadan bâ-mazbata tasdîk edildikten ve ahali-i kuranın talip olmadığını beyân hakkında 26. maddede gösterilen muâmelât icrâ' olunduktan sonra bu makule kuranın birleştirilerek toptan müzâyede ve ihalesi câiz olur ancak bir mezat pusulasında nihâyet beşten ziyâde karye birleştirilemeyecektir. Ve bu gibi birleştirilen köylerin bidâyeten tanzîm olunmuş olan müteferrik müzâyede pusulaları ibtâl olunmayıp beşine birden yapılacak müzâyede pusulasına rabten hıfz olunacaktır.

Madde 32

14. maddede beyân olunduğu vechile kaza ve livâ' üzerine

müzâyede ve ihalesi câiz olan afyon ve palamut ve zeytin ve saire a'şârı için münâsib müddet müzâyede vaz' ile kaza ve livâ' ve vilâyette ve îcâbına göre civar mahallerde ve Hazine-i Celîle vasıtasıyla Dersaâdet'de bi'l-ilan müddet-i muayenesi zarfında müzâyedesi icrâ' ve ikmâl olunduktan ve her tarafın peyleri kesildikten sonra en son bulunan bedelin hadd-i lâyık olduğu vilâyet Meclis-i İdâresince bi't-tedkik tasdîk olunduğu hâlde vilâyetten vaki olacak iş'âr üzerine a'şârın ait olduğu livâ' veya kaza merkezinde karâr-ı dâdîsi terkim ve keyfiyyet karâr-ı dâdî çekilen mahalden tekrar civarda telgrafla muhabere mümkün olan mahallere iş'âr olunur. İşbu karâr-ı dâdînin terkimi gününden itibaren bir hafta içinde gerek karâr-ı dâdî çekilen ve gerek i'lân olunan mahallerde diğer talib zuhûr eder ise % 1'den noksan olmamak üzere edeceği zam kabûl ile müzâyede tekrar açılır bu sûretle tekrar açılacak müzâyede 27. ve 28. maddelerde muharrer kaideye tevfikân bi'l-icrâ' evvelki talibiyle muvacehe veyahut evvelki talibin bulunduğu mahal hükûmetiyle muhabere edilip ve peyler kesilip tekrar karâr-ı dâdî çekildikten ve ta'yîn olunan bir hafta müddet tamam olduktan sonra mezkûr 28. maddede muharrer kaide mücibince sûret-i katiyede ihalesi icrâ' kılınır.

Madde 33

Madde-i sabıka mücibince toptan müzâyede ve ihalesi mücaz olan a'şâr livâ' üzerine müzâyede olunur ise livâ' meclis idâresi ve kazaca müzâyede olunur ise kaza meclis idâresi mevki-i müzâyededir. a'şâr-ı mezkûreye pey vermek isteyenler peylerini vaktiyle mevki-i müzâyedeye beyân etmeleri ve başka mahalde bulundukları hâlde dahi bulundukları mahal hükûmetine kezâlik vaktiyle mürâcaâtla mevki-i müzâyedeye telgraf çektirmeleri lâzım gelip birinci müddet müzâyedenin hitâmı günü saat on bire kadar mevki-i müzâyededede beyân olunan ve oraya sair mahallerden bildirilen peylerin en yükseği son pey itibar olunup diğer talipler keff-i yed etmiş olsun olmasın ve muhabere hitâm bulsun bulmasın müzâyede kat ile karâr-ı dâdî çekilir karâr-ı dâdîsi çekildikten sonra % 1 zam ile ikinci müzâyede açılmadıkça başka pey kabûl olunmayacağı gibi ikinci müzâyedenin son günü saat on birde takarrür eden en yüksek bedel son pey itibar olunarak muhabere hitâm bulsun bulmasın ihale olunur ve gerek

mevki-i müzâyededc olup da vaktiyle daha yüksek bedel vermemiş ve gerek sair mahallerde olup da zam telgrafları ihale günü saat on birden evvel mevki-i müzâyedeye vasıl olmamış olan mültezimlerin hakkı sakıt olur. Şu kadar ki karâr-ı dâdî veyahut ihale günü esbâb-ı mücbireye mebnî telgraf muhaberesi münkati olarak o gün sabahtan akşama kadar hiçbir tarafla muhabere olunmamış bulunur ise müddet-i müzâyede bi't-tabi mümted olup zikr olunan esbâb-ı mücbirenin zail olmasından itibaren 24 saat sonra karâr-ı dâdî veyahut ihale muâmelesi icrâ' olunur.

Madde 34

Her köyün a'şârı ihale olundukça köy ve mültezimin isimleriyle tarih-i ihalesini mübeyyin pusulası Hükûmet konağına ta'lîk olunacağı gibi bu pusulanın bir sûreti Meclis-i İdâre mührüyle mahtûm olarak kaymakam-ı kaza tarafından vakit geçirmeksizin karyelere irsâl olunacaktır. Mültezimin taşire ibtidar etmemesinden ve köylülerin tarih-i ihaleyi bilmemelerinden dolayı bir köyün harmanları kaldırılamayıp da telefât vukua geldiği hâlde mes'uliyeti tarih-i ihaleye vaktiyle haber vermeyen kaymakama aittir.

Madde 35

Âşârın müzâyede ve ihalesine değin idrak eden meyve gibi müteferrik mahsûlat Meclis-i İdâre'den me'mûr ta'yîniyle ta'şîr ettirilerek hâsılat defterleri mültezime i'tâ' olunur. Bâde'l-ihale sair mahsûlatın taşiri için dahi mültezimler köylere vakit ve zamanıyla giderek veyahut adam göndererek mahsûlü tâşîr eylemeye mecbûrdurlar. Bir köy ahalisi harmanlarının hazîr olduğunu ve harman edilmesi lâzım gelmeyen sair mahsûllerinin idrak edildiğini mültezime haber verdiklerinden itibaren üç güne değin mültezim gidip veya adam gönderip mahsûlü tâşîre başlamadığı hâlde muvâfık usûl olan masârif-i taşireyi mültezime ait olmak üzere ihtiyâr meclisi tarafından mahsûl ta'şîr ve sebt-i defter edilerek ahali malının kaldırılmasına ruhsat verilir bundan dolayı mültezimin hiçbir gûne iddiası mesmu olamayacağı misillû meyve ve sebze gibi şeyleri mültezim vaktiyle ta'şîr etmeyip de mahsûl toplandıktan sonra kendisi veya adamı ta'şîre mübâşeret

eyler ise sahib-i malın ifâdesine kanaat etmeye mecbûrdur.

Madde 36

Bir kazanın hâvî olduğu karyelerin umumunun veyahut bazısının bedelât-ı öşriyesi hadd-i lâyıkını bulamamak hasebiyle ihale-i katiyyeleri icrâ' kılınamayarak o kazanın başlı mahsûlü idrak ile vakt-i hasad ve harman hulûl eylediği hâlde emâneten idâresine teşebbüs olunacak ve ta'şîre bed olunduğu tarihten beş gün mürûruna kadar bu karyelerin evvelki talebi veyahut zuhûr edecek diğer birisi bedelini defaten veyahut bi'l-müzâyede hadd-i lâyıkına iblâğ eylediği hâlde ihalesi câiz olur ise de ta'yîn olunan beş gün müddet geçtikten sonra zam vuku' bulsa dahi kabûl olunmayacaktır. Beş gün içinde talibi zuhûr edip de ihalesi icrâ' olunan karyelerin o müddette hükûmet-i mahalliye ma'rifetiyle ta'şîr ve tahrîr edilen mahsûlünün mültezim tarafından tekrar tahrîrine kıyâm olunmayıp devrolunacak defteri mücibince kabûl eyleyecektir. Bu vechile ihaleye kadar istihdâm kılınmış olan me'mûrların müddet-i hizmetleri ücreti o me'mûriyyete ta'yîn olunmak için vermiş oldukları kefâlet senedâtının pul esmâsıyla tasdîk harcları mültezimden başkaca bi'l-ahz me'mûrîn-i mûmâileyhümâ i'tâ' olunacaktır.

Madde 37

Gerek müzâyede ve gerek ihale esnasında müzâyede pusulalarına pey vaz' etmiş olanlardan biri peyinden nükûl ederek pey kırılır ise o pusulada muharrer a'şâr tekrar müzâyede olunarak evvelki verilen pey mikdârından daha aşağı bedel ile ihale olunduğu sûrette farkı peyinden nükûl eden şahıstan veyahut kefilinden tahsîl olunur. Ve şâyed başka hiç talibi bulunmaz ise emâneten idâre ve ta'şîr olunarak alınacak hâsılatın gayr-i ez masraf-ı mikdârı evvelki verilen peydan dûn olduğu hâlde farkı kezâlik evvelki pey sahibinden veyahut kefilinden tazmînen istîfâ' kılınır.

Madde 38

Bedeli 1.000 kuruşa kadar olan kurâ için maktûan 2,5 ve 1.001 kuruştan 5.000 kuruşa kadar 7,5 ve 5.001 kuruştan 10.000 kuruşa kadar 10 ve 10.001 kuruştan 25.000 kuruşa kadar 20 ve 25.001 kuruştan 50.000 kuruşa kadar 30 ve bundan ziyâde bedeli olan kurâ için 50 kuruş ve 14. maddede gösterildiği vech

ile kaza veya sancak üzerine ihalesi câiz olan mahsûlat a'şârından dahi binde bir kuruş nisbetinde dellaliye mültezimlerden ahz ile dellale verilir. Dellal müteaddid ise mahalli meclis idâresince her birinin derece-i hizmetine göre taksim olunur ve kaza veya sancak üzerine ihalesi câiz olan mahsûlat a'şârının dellaliyesi en son talebin bulunduğu mahal dellalına ait olup diğer mahallerde icrâ' olunan müzâyededen dolayı oraların dellallarına bir şey verilmez ve Dersaâdet'de talibi uhdesinde kalan o misillû a'şâr dellaliyesi mülteziminden başkaca bi'l-istihsâl hazineye îrâd kayd olunur. Mültezimlerden bundan ziyâde dellaliye ve zabtnâme harcı vesair nam ile hiçbir harç ve resm alınmaz.

İhale olunan a'şâr bedelâtının sûret-i istifâ'sıyla senedatının tanzimi beyânındadır.

Madde 39

Başlı mahsûlü erken idrak ederek müzâyede ve ihalesi vaktiyle icrâ' olunan mahaller mültezimleri deruhte edecekleri a'şâr bedelâtını Temmuz'dan bed ile Kânunuevvel ve vilâyâtın ekserinden başlı mahsûlat Haziran içinde idrak edildiği ve emr-i ihale Temmuz'da icrâ' ve itmam edildiği cihetle buralarda mültezimin Ağustos'dan bed ile Kânûnusânî ve mahsûlü geç idrak eyleyen yerler mültezimleri bedelât-ı mezkûreyi Eylül'den bed ile Şubat nihâyetine kadar tekasit-i mütesâviyen ile îfâ edeceklerdir. Her taksitin vakt-i te'diyesi mensûb olduğu şehrîn ibtidasında duhûl edip defaten veyahut ceste ceste şehr-i mezkûrun nihâyetine kadar bilâ faiz ve ondan sonra her kaç gün mürûr eder ise gaye-i taksitten itibaren ma-faiz îfâ olunur. Bir taksit mensûb olduğu şehrîn gayesine kadar te'diye olunmadığı vasıl deyn senedi mukavelat muharriri tarafından musaddak olduğu hâlde bir kıt'a haciznâme tanzîm olunarak bidâyet mahkemesi reisinin karârı üzerine mukavelat muharriri vasıtasıyla mültezim veya kefiline veyahut her ikisine başka başka derhal tebliğ ve emvâl-i menkulesi haciz ve tevkif olunarak taksit-i mezkûr tarih-i tebliğinden itibaren on gün zarfında dahi te'diye olunmaz ise reis tarafından verilecek emir üzerine mezkûr taksit ma-faiz icrâ' me'mûru ma'rifetiyle icrâ' kanûnuna tevfîkân evvel emirde nizâmen fürûhtu mücaz olan emvâl-i menkulesi ve kifâyet etmez ise kezâlik nizâmen fürûhtu mücaz olan emvâl-i gayr-ı

menkulesi satılarak ve mültezimin a'şâr malından mevcûd zâhiresi dahi toptan satılmak için beklettirilmeyip zuhûr eden taliplerine parça parça perakende sûretiyle ve pazar yerlerinde derhal fürûht olunarak tahsîl ve mültezim veya kefilinin bir gûne itirazı ve iddiası olduğu sûrette muahharan başkaca ait olduğu mahkemede ruiyyet ve tedkik edilir ve bir taksit için ihbârnâme tanzîm olunduktan sonra tamamıyla istîfâ' olunmaksızın diğer taksitin dahi gaye-i şehr itibarıyla vakt-i te'diyesi mürûr eder ise başkaca ihbârnâme tebliğine hâcet olmayıp yalnız verilecek istid'ânâme üzerine o makule zaman-ı te'diyesi mürûr eden tekasit bedelâtı dahi birlikte istîfâ' olunur. Mültezim veya kefilinin fürûhtu lâzım gelen emlâk ve akarının üç senelik ve daha az müddet hasılatı îfâ-yı deyne kafi olsa bile o makule emlağın satılmasından sarf-ı nazar olunması ve mültezim veya kefiline mevki-i icrâ'ca hiçbir suretle mehil verilmesi caiz değildir. Bedeli aynen zâhire ile ihale kılınan a'şârın tekasiti müddetlerinde şurut-ı ihale dâiresinde aynen vermeyip de bakâyası kaldığı hâlde taksit zamanının râyicine tevfîken esmânının bâlâda muharrer ahkâm-ı nizâmiyye dâiresinde maa faiz nakden veyahut aynen ahzı hükûmetin yedd-i ihtiyârındadır.

Madde 40

35. maddede beyân olunduğu üzere kable'l-ihale idrak edip Meclis-i İdâre'den me'mûr ta'yîniyle idâre ve istîfâ' edilen mahsûlât-ı müteferrika öşrü hasılâtından vuku' bulan tahsîlâttan masârif-i ta'şîriye bâde'l-ihraç küsûru bedel-i iltizâmın ilk taksitinden mahsub edilir.

Madde 41

Âşârın gerek mültezimin ve gerek ahali-i kurâ üzerlerinde takarrur etsin bedelâtının tekasiti ve hiçbir gûne matlubata takas ve mahsub edilmeyerek nakden te'diye edileceği fıkrası derciyle deyn senedi alınacaktır. Uhdesinde müteaddid kurâ a'şârı takarrür eden bir mültezimden kuranın esâmî ve başka başka mikdâr-ı bedelâtı derc ile bir senet alınmak câizdir. Mültezimin ile ahali-i kuradan alınacak senetlerin numûneleri üç ve dört numaralarıyla işbu nizâmnâmeye rabt olunmuştur.

Madde 42

Maddc-i sabıka mücîbince mültezimlerden alınacak senedât üzerine mültezimin veya küfelânın kifâyet-i kudretleri Meclis-i İdâre tarafından bâ-mazbata tasdîk kılınacak ve senedât-ı mezkûreye Resm-i Damga Kanûnu'na tevfîkân pul vaz' olunacaktır.

Madde 43

Mültezimlerle kendi karyeleri a'şârını deruhte eden ahali tarafından senedâta vaz' olunacak imzalar sâhibleri tarafından mukavelat muharrirliklerine ve mukavelat muharriri bulunmayan mahallerde bu vazifeyi icrâ' eden me'mûra tasdîk ettirilecektir.

Madde 44

Mültezimin ve küfelâdan ve kurâ ahalisinden alınacak senedât kaza meclis idâresinde hulâseten bir deftere kayd olunduktan sonra bâ-defter livâ' muhasebeciliğine gönderilip merkez livada hıfz olunacak ve kaza kaymakam ve mal müdîrleri senedât-ı mezkûrenin livâ' muhasebeciliğine vusûlünü tahrîrât-ı resmiyye ile isbât etmedikçe bu bâbda bera-yı zimme addolunmayacaktır.

Madde 45

Mültezimin ve küfelâdan yalnız sahib-i mülk olmak hasebiyle pey ve kefâletleri tutulmuş olanların üzerlerinde a'şâr takarrür ederek ihale olundukça taahhütlerini îfâya kifâyet edecek mikdâr emlâkın ve 21 maddede gösterilen sekena ile kendi zirâatına mahsûs arazinin dahi kaydı bâlâsına şerh verilerek mültezim veyahut kefil îfâ-yı deyn etmeksizin uhdesindeki emlâkı âhere ferâğ ve kasr-ı yed etmek istediği hâlde keyfiyyet arazi me'mûrları tarafından kable'l-ferâğ cânib-i hükûmete ihtâr olunacak ve Hükûmet emlâk-ı mezkûreyi mahkeme ma'rifetiyle hacz edecektir. Arazi me'mûrları keyfiyyeti vaktiyle ihbâr etmedikleri hâlde bil'âhire terettüb edecek hasarın mes'uliyeti me'mûrîn-i mûmâileyhüme ait olur. Kısmen te'diye olunur ise kısm-ı mütebâkiyesine kafi emlağın ibkasıyla mâ-adâ emlâkın âhere ferâğ ve kasr-ı yed olunmasına cânib-i hükûmetten müsaade olunacağı gibi mültezim veya kefili borçları olan tekasitten birinin vadesi hulûlüne lâ-akall bir ay kalarak mukaddema teminat olmak üzere göstermiş oldukları emlâkı âhere satmak istedikleri sûrette teminat ittihâz olunmuş olan emlâkın bedeline müsavi kıymetleri

emlâka mutasarrıf olan şahs-ı âheri kefil gösterdikleri ve o şahsın emlâkı kaydına şerh verildiği hâlde kendi uhdelerinde bulunan emlâkın satılmasına müsaade olunur ve mültezim veya kefilin bedel-i a'şâr îfâ ve ikmâl olunmazdan evvel teminat olarak gösterdiği emlâkın harîk sebebiyle ve esbâb-ı saire ile kıymetine noksan terettüb eder ise bu noksanın ikmâline mültezim veya kefil mecbûr tutulup şâyed ikmâl edemedikleri hâlde zehair-i öşrüye mal me'mûrunun istid'â'sı üzerine icrâ' me'mûru ma'rifetiyle satılıp esmânı bedelinden olan borcu mikdârı alınır.

Madde 46

Bir mültezimin iltizâmında bulunan mahalde muharebe veya isyan hudûsu gibi esbâb-ı mücbireden nâşî hâsılat-ı öşrüyenin mikdâr-ı küllisi istihsâl olunamayarak mültezim fevkalâde zarara uğradığı takdîrde işbu zararın tahakkuk edecek mikdârı bâ-irâde-i seniyye bedel-i iltizâmdan tenzîl olunur. Zararın tahakkuk ve ta'yîn mikdârı bir mahkemeden hüküm süduruyla hükm-i mezkûrun kesb-i katiyet eylemesine men'ûttur. Bu gibi mahaller a'şârının vadesi hulûl eden tekasitin tahsîli için cânib-i hükûmetten 39. maddede beyân olunduğu üzere bidâyet mahkemesi riyâsetine mürâcaât olunduğu veyahut mültezim daha evvel esbâb-ı mezkûreden dolayı bedelin terkin-i kaydı için mahkemeden hüküm talep eylediği hâlde verilecek hüküm zararın vukuunu musaddak ise kesb-i katiyet etmesine intizaren bedelin tahsîli imhal olunur. Hükm-i mezkûr muahharen fesh ve nakız olunarak mültezim haksız çıktığı ve bedel-i iltizâmın tahsîline hükmolunduğu hâlde maa faiz ve masârif-i mahkeme istîfâ' kılınır. Bidâyeten i'tâ' kılınan hüküm böyle bir sebebin vukuunu musaddak değil ise bedel-i iltizâm icrâ'-yı muvakkat sûretiyle istihsâl olunarak derece-i ahîrede hazine aleyhine hükm-i sudûr eylediği hâlde reddedilir.

Madde 47

Kâr ve zarar a'şârı iltizâm edenlere ait olup madde-i sabıkada gösterilen esbaptan mâ-adâ hiçbir sebeple zarar ve ziyan iddiası mesmu olamayacaktır.

İhale için tayin olunacak memurların ücret ve harcirâhlarıyla ihalat defterinin sûret-i tanzimine dairdir.

Madde 48

İhale me'mûriyyetiyle kazalara gönderilecek me'mûrînin azimet ve avdetlerinde kat edecekleri mesafe için harcirâhları karârnâme-i mahsûsuna tevfikân maâşları nisbetinde başkaca verilmek ve müddet-i sefer dahil olmamak ve ihale için işbu nizâmnâme hükmünce kazalarda bulunacakları günlere münhasır olmak üzere masârif-i zâidelerine mukabil mutasarrıf ve defterdarlara yevmi yüzer ve muhasebeci ile o derecede bulunan sair me'mûrlara altmışar kuruş verilecektir. İnd-el-icâb Hazine-i Celîle'den gönderilecek me'mûrlara maâş ve sıfat-ı me'mûriyyetinin derecesine göre harcirâh ve yevmiyeleri dahil olmak üzere mikdâr-ı münâsib ücret-i maktua i'tâ' kılınacaktır. İhale me'mûrları refakatlerinde katip götürdükleri hâlde bunlar için başkaca harcirâh ve yevmiye verilmeyecektir.

Madde 49

Kazaların karye karye ihalatı icrâ' ve itmam olunduktan bir mâh sonra merbût (5) numaralı numûnesine tevfikân her kaza kurasının esâmîsi huruf-ı heca tertibi üzere ale'l-müfredât derc ve terkim olunarak bir kıt'a ihale defteri tanzîm ve zîri Meclis-i İdâre'den tasdîk ile livaya gönderilir ve livadan dahi bi'l-umum sancağın kazalarını ve her kazanın karye karye müfredâtını hâvî bir defter-i umumi tanzîm ve zeyli meclisten tasdîk ile kazalar defâtirinin tanzîmi için ta'yîn olunan mezkûr bir mahın hitâmından itibaren kezâlik bir mâh zarfında vilâyete irsâl kılınır ve her kazanın müzâyede pusulaları ve koçanları ihale defteriyle maan kazâdan livaya ve livadan dahi merkez-i vilâyete gönderilir.

Madde 50

Madde-i sâbıkada muharrer defterlerle müzâyede pusulalarında muharrer beledât-ı sabıka-i kuyûda muvâfık ve müzâyede pusulalarında murakkam mebâliğ deftere mutabık olup olmadığı muhasebe-i vilâyetten tedkik olunduktan ve yekûnleri yoklanılıp sehv ve sakametten beri olduğu ve bâde'l-ihale müzâyede pusulası tebdîli gibi bir sû-i isti'mâle meydan kalmamak üzere her bir müzâyede pusulası koçanıyla bi't-tatbik arada boş kalmış pusula olmadığı anlaşıldıktan sonra her sancağın defteri muhasebede bulunan sicill-i mahsûsuna ayniyle kayd ve mecmuuna bir hulâsa

tanzîm ile elviye defteri için ta'yîn olunan bir mahın gayesinden itibaren nihâyet 15 gün zarfında livadan gelen defterlerle maan hazine-i maliyeye irsâl ve müzâyede pusulaları koçanlarıyla beraber merkez-i vilâyette hıfz kılınır.

Madde 51

Liva ve vilâyet muhasebelerinde icrâ' olunan tedkikatta müzâyede pusulalarının müfredâtı yekûnlerine nazaran fazla olduğu hâlde yekûnlere vaktiyle dikkat edilmemesinden dolayı hazineye terettüb eden zarar pusuladaki müzâyede muâmelâtını ve karâr-ı dâdî ve ihale işaretlerini tahrîr eden me'mûrlardan tazmînen istîfâ' olunur. Şâyed pusulalarda bazı mültezimine keff-i yed ettirilmemiş olur veyahut pusula adet ve numaralarında noksan zuhûr eder ise derhal tedkikat-ı lâzime bi'l-îfa tebeyyün edecek hale göre iktizâsı icrâ' ve maliye nezâretine ma'lûmât i'tâ' olunur.

Hatime

Madde 52

Bir mahalde a'şârın idâresi emânete kaldığında muâmelâtı bi'l-umum vilâyetler vâridât-ı öşrüyesinin müzâyede ve ihale ve idâresi hakkında 16 Rebiülevvel sene 1288 tarihli talimâtın fasl-ı sanisi hükmüne tevfîkân cereyân edecektir.

Madde 53

İşbu nizâmnâme âtiyyü'z-zikr nizâmât ve ta'lîmâtı fesh etmiştir.

Âşâr ve rüsûmatın sûret-i ihalesine dair 11 Rebiülahir sene 1272 tarihli nizâmnâmenin a'şâra taalluk eden mevâdd ve ahkâmı vâridât-ı öşrüyenin karye karye ihalesi hakkında zeyl-i nizâm vâridât-ı öşrüye ve rüsûmiyyenin sûret-i te'diyesine dair 2 Zilhicce sene 1274 tarihli nizâmnâmenin a'şâra taalluk eden fıkraları gayr-i ez harir ve duhân ve zeytin ez-zaman ihale olunan sair vâridât-ı öşrüye hakkında 9 Şaban sene 1277 tarihli nizâmnâme.

Yine vâridât-ı mezkûre hakkında 10 Şaban sene 1282 tarihli nizâmnâme.

Nizâmnâme-i mezkûrun 17. maddesine müzeyyel 5 Recep sene 1284 (2 Kasım 1867) tarihli fıkra-yı nizâmiyye bi'l-umum

vilâyetler vâridât-ı öşrüyesinin müzâyede ve ihale ve idâresi hakkında 16 Rebiülevvel sene 1288 (5 Haziran 1871) tarihli ta'lîmâtın 25 maddeyi hâvî olan fasl-ı evveli.

Âşâr ve ağnâm emânetiyle maiyyeti me'mûrlarının vezaifine dair 4 Safer sene 1297 (17 Ocak 1880) tarihli nizâmnâmenin ihaleye taalluk eden fıkraları.

Aşarın emâneten idâresine taalluk eden nizâmât ve evâmir müstesna olmak üzere a'şârın sûret-i istîfâ'sıyla ihalesine müteallik olan kâffe-i evâmir ve nizâmât ve saire dahi külliyyen münfesih olup gerek bunların ve gerek bâlâda ta'dâd olunan nizâmât-ı münfesihenin yerine işbu nizâmnâme kaimdir.

Madde 54

Maliye Nezâreti işbu nizâmnâmenin icrâ'sına me'mûrdur.

İrâde-i Seniyye Tarihi : fi 24 Şevvâl sene 1306 ve fi 10 Haziran sene 1305. (22 Haziran 1889)

NUMARA 1: Sûret-i Ta'şîri Nizâmnâme-i Mahsûsuna Tabi Bulunan ve Tahmin ve Takdîr İle Ta'şîri ve Öşrünün Mutlaka Bedelen Tahsîli Müteamil Olan Mahsûlat Muâmelâtına Dair Tarifnamedir.

Mahsûlün Cinsi	İcrası Lâzım Gelen Muamelât
Tütün, harir, ashâb-ı uhdelerinde bulunan ormanlardan hasıl olan kereste	Öşürleri nizâmât-ı mahsûsasına tevfîkân istîfâ' olunur.
Biçilip zimmet edilmesi mutad olan buğday ve arpa ve emsâli :	Öşürleri usûl ve teamülü dâiresinde rıza-yı tarafeyn ile zimmet olarak alınır fakat ashâbı harman ettikten sonra ölçüp vermesini ister ise o vechile istîfâ' kılınır.
Mısır	Usûl ve teamülü dâiresinde tarlalarının dönümü üzerine tahmin olunmak veyahut numûne tutulmak veya mahsûlün idrakında koçanlar tarlalarda kırılarak harman edilmek sûretiyle ta'şîr olunur.
Pamuk	Usûl ve teamülü dâiresinde kozaları toplanılıp ambara vaz' olunduktan sonra vezn olunarak veyahut mahsûl tarlada iken tahmin edilerek öşrü alınır.

Afyon ve Haşhaş	Usûl ve teamülü dâiresinde tarlalarında bi't-tahmin öşrü alınır.
Zeytin	Usûl ve teamülü dâiresinde zeytin taneleri ya ashâbı tarafından mengene ve değirmen ve fabrikalara götürüldükçe oralarda vezn olunarak veyahut ahali ambarlarında toplandığında tahmin edilerek öşrü tane olmak üzere alınır. Tuzlama zeytinler dahi mevcûd ve mahfûz bulundukları mahallerde tahmin ile ta'şîr edilir.
Bal	Usûl ve teamülü dâiresinde beher kovan için takdîr olunan fiyat mücibince öşrü bedelen istîfâ' olunur.
Üzüm	Öşrü dönüm itibarıyla veyahut âher vechile her yerde elhaletü'l-hazihi cari olan usûl ve teamül üzere bedelen istîfâ' olunur fakat bazı mahallerde üzümün kurutulduktan sonra ta'şîri mutad olduğundan o misillû kuru üzümler öşrünün rıza-yı tarafeyn ile aynen ve bedelen alınması câizdir.
Üzümden gayri meyve	Mahallerince cari olan usûle tevfikân a'şârı istîfâ' olunur müteferrik meyve eşcarının öşrü aynen veyahut rıza-yı tarafeyn ile bedelen alınır.
Nizâmnâmenin 3. maddesinde a'şârı müstesna tutulanlardan mâ-adâ her nevi sebze	Usûl ve teamülü dâiresinde tarlalarında bi't-tahmin bedelen ve uyuşulamadığı hâlde aynen öşür alınır.
Ot	Biçilen otun yığın veyahut araba ve yükleri için mahalli İdâre meclislerince kıyye itibarıyla mikdâr ta'yîn olunarak o mikdârdan bedelen ve uyuşulamadığı hâlde aynen öşür alınır. Ve mine'l-kadim kurâ ahalisinin hayvanatını rey' için tahsîs olunmuş olan ve ahali-i kuranın kendi hayvanatı rey' olunmakta bulunan meralardan mâ-adâ otu biçilmeyen bi'l-umum meralardan arazi kanûnnamesinde beyân olunduğu vechile bedel-i öşür istîfâ' kılınır.
Diğerleri	Aşar nizâmnâmesiyle işbu tarifnamede tasrîh olunmayıp öşre tabiiyeti lâzım gelen mahsûlat-ı saireden haririn teamülüne göre vezn ve tekyil veyahut tahmin ile öşür alınır.

(.....) dahilinde (.....) sancağında (.....) kazasına tabi (.....) karyesi ..... senesi a'şârı bu kere mevki-i müzâyedeye konulmuştur. (.....) günü kaza a'şârının ihalesine başlanılacağından köy ahalisinin kendi köyleri a'şârını üzerlerine almak isteyip istemediklerini bildirmek üzere mezkûr (.....) günü Meclis-i İdâre-i kazaya gelmeleri lâzımdır.

Mezkûr İhbârnâmenin Makbûz Pusulası

Karyemizin (.....) senesi a'şârının müzâyede ve ihale olunacağını mutazammın olan (.....) tarihli ihbârnâme ahz olunmuş olduğunu ve mezkûr ihbârnâmenin ahali-i kurâ müvacehesinde okunarak meâli cümleye tefhîm edileceğini mübeyyin işbu ilmühaber verildi.

NUMARA 3. Mülteziminden Alınacak Senet

Miktar-ı Tekasit

kuruş

..... vilâyeti dahilinde ..... sancağına tâbi ..... kazası mülhakatından ..... karyesinin işbu ..... senesi vâridât-ı öşriyesi bi'l-müzâyede ..... kuruşta uhdemde takarrür etmiş olduğundan bâlâda muharrer tekasiti nizâmen muayyen olan evkatta hiçbir gûne matluba mahsub ve takas edilmeksizin ve şâyed vaktinde tesviye olunmaz ise faiziyle beraber nakden mal sandığına i'tâ' edeceğimi ve işbu a'şârı deruhte etmekten dolayı a'şâr Nizâmnâmesi'nin îcâb eylediği taahhüdatı kâmilen kabûl eylemiş olduğumu mübeyyin işbu senet i'tâ' kılındı.

(Kefili Şahıs ve Ahad İse Yazılacak Şerh)

Derûn-ı Senette münderic ..... kuruşun maa faiz edasına ve taahhüdat-ı sairenin îfâsına kefâlet-i sahîha ile kefil-bi-l-mâl ve zâmin olduğumu mübeyyin işbu mahalle şerh verildi.

(Kefelânın Teaddi Halinde Yazılacak Şerh)

Derûn-ı senette münderic ..... kuruşun maa faiz edasına ve taahhüdat-ı sairenin îfâsına başka başka kefâlet-i sahîha ile kefil-i bi'l-mal ve zâmin olduğumuzu mübeyyin işbu mahalle şerh verildi.

NUMARA 4. Ahali-i Kuradan Alınacak Senet

Adet ve mikdâr-ı tekasit (3) numaralı numûnedeki vechile irâe olunacaktır.

(.....) Vilâyeti dahilinde (.....) Sancağına tâbi (.....) Kazası mülhakatından bulunan (.....) nam karyemizin işbu ..... senesi vâridât-ı öşriyesi (.....) kuruşta uhdemizde takarrür ederek karye-i mezkûre a'şârını bi'l-umum ahali-i karye namına olarak kabûl etmiş olduğumuzdan bâlâda muharrer tekasiti nizâmen muayyen olan evkatta hiçbir güne matlube takas ve mahsub edilmeksizin ve şâyed vaktinde te'diye olunmaz ise faiziyle beraber nakden mal sandığına i'tâ' edeceğimizi ve işbu a'şârı deruhte etmemizden dolayı a'şâr Nizâmnâmesi'nin îcâb eylediği taahhüdatı kâmilen kabûl eylediğimizi ve şâyed ahali-i karyeden bazıları işbu iltizâm işine girişmemek isterler ise bundan tevellüd edecek münazaat kat'en hukuk-ı hazineye dokunmamak üzere bedel-i mezkûr maa faiz taraflarımızdan te'diye edileceği ve işbu taahhüdatın ifâsında yekdiğerimize başka başka ve mütesilsilen kefil-i bi'l-mal olduğumuzu mübeyyin işbu senet i'tâ' kılındı.

NUMARA 6. Bi'l-müzâyede İhale Olunacak A'şâra Mahsûs Pusula.

Cilt numarası Nev-i a'şâr		Pusula tanzîm ve mevki-i müzâyedeye vaz' olunduğu tarih		Varak numarası İhale müddeti.
Şart-ı Umûmi Müzâyede ve ihale ve takâsitin sûret-i tahsili A'şâr Nizâmnâmesi'nde beyân olunmuş olup mezkûr nizâmnâmenin kâffe-i mündericâtı işbu müzâyede pusulasında aynen münderic hükmünde olarak bu pusulaya pay süren mültezemin ve küfelâ ve ahâli-i kurra mezkûr nizâmnâmenin îcâb eylediği taahhüdâtı kabûl etmiş olacaktır. Bedel-i müzâyede hiçbir matlube takas ve mahsub edilmeyip nakden mal sandığına teslim olunacaktır.				

Şerait-i Husûsiye-i Saire

Tekasit Müddeti	Akçenin Cinsi		
Bedel-i Sabık Kuruş	Mülâhazât		
Bedel-i müzâyede Kuruş	Esâmi-i mültezimin-i küfelâ	Nakl-i yekûn Kuruş	Esâmî-i mültezimîn ve küfelâ
İhale Olunacak a'şârâ Mahsûs Müzâyede Pusulasıdır			

Pusula numarası, Cilt numarası, Varak numarası, Nev-i a'şâr

Müzâyede Pusulasının Tarihi

Nakl-i yekûn Kuruş		Nakl-i yekûn Kuruş	

..... vilâyetine tâbi ..... sancağında ..... kazâsında kâin ..... karyesinin ..... a'şârı meclisimizde bi'l-müzâyede bâlâda gösterildiği vechile ..... kuruşta ve ..... uhdesinde takarrür ederek ve bedel-i mezkûr hadd-i lâyıkında görülerek ihale-i kat'iyyesi icrâ' kılınmıştır. ..... fi ..... sene ..... ve fi ..... sene .....

İhtâr: Müzâyede pusulalarının bedel-i sâbık hanesine bir sene evvelki bedel konulacak ise de ondan daha evvelki senenin ihale veyahut emânet bedeli daha yüksek ise işbu yüksek bedel dahi pusulada bedel-i sâbıkın hizasında tefrik olunan mülâhaza hanesine ayrıca tahrîr ve bu bedelin ertesi sene tenzîlini îcâb etmiş olan esbâb dahi şerh ve tafsîl olunacaktır.

400 Ödemesi gereken aşar taksit bedellerini zamanında ödemeyen veya hiç yapmayan mültezimlere gönderilecek ihbarname ve haciz belgelerinde yapılan değişiklikler.

Âşâr Mültezimleri'nden hulûl eden taksit bedelâtını te'diye etmeyenlere tebliğ olunacak olan ihbârnâme ve hacznameler hakkında a'şâr nizâmnâme-i cedîdinde münderic bulunan fıkranın ahiren tay ve tashîh olunmasından dolayı zikr olunan ihbârnâme ve hacznamelerin dahi ta'dîl ve tashîhine lüzûm görünmesiyle bu bâbda Adliye Nezâret-i Celîlesiyle bi'l-muhabere mezkûr hacz ve istid'ânâme müsveddeleri numûnesi nezâret-i müşârunileyhâca tedkik ve tashîh olunduktan sonra iade edilerek bunların birer kıt'asıyla o bâbda me'mûrîn-i mâliyeye ta'mîmen yazılmış olan tahrîrât-ı âliyenin bir sûreti sebk eden talep ve iş'âr-ı halisî üzerine bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkere irsâl buyurulmuş ve tahrîrât-ı âliye-i mezkûrenin sûret-i zîre dercen yazılan işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin olan ve a'şâr taalluk eden idârelerin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası ve mezkûr hacz ve istid'ânâme numûnelerinin başkaca tab' ettirilen nüshalarından dahi lüzûmu mikdârı postaya teslîmen tesyîr-i sû-yi vâlâları

kılınmış olmakla bunların vusûlünde bilâ-ifâte-i vakt îcâb eden idârelere isrâsıyla mücîbince hüsn-i idâre-i muâmelât-ı öşriyeye dikkat ve i'tinâ' buyurulması, fi 16 Safer sene 1308 ve fi 19 Eylül sene 1306. (1 Ekim 1890)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Âşâr nizâmnâme-i atîkinin 39. maddesi mücîbince mültezimlere ihale olunan a'şâr bedelâtı taksitlerinden zaman-ı te'diyesi bir buçuk mâh mürûr edip de îfâ olunmayanların tahsîli için mahalli mal me'mûrları tarafından mahâkim rüesâsı ve mukavelât muharrirleri ma'rifetiyle mültezimîn ve küfelâya ibtida ihbârnâme gönderilerek tekâsit-i mezkûre bedelâtı yine îfâ olunmadığı hâlde emvâlinin resmen hacziyle beraber dâire-i icrâ' ma'rifetiyle fürûhtu zımnında istid'ânâme i'tâ' olunacağı muharrer olarak bu bâbda lâzım gelen ihbâr ve istid'ânâme ile müteferriâtının numûne olarak tanzîm olunan müsvedâtı meclis-i mâliyece tasdîk ve Adliye Nezâret-i Celîlesiyle bi'l-muhabere encümen-i adliyece tedkik olunduktan ve bunların Resm-i Damga Kanûnu mücîbince tâbi olduğu pulların derecatıyla alınacak harç ve rüsûmun nevi ve mikdârı ta'yîn edildikten sonra müsvedât-ı mezkûre numûneleri makam-ı nezâretten ta'mîmen me'mûrîn-i mâliyeye 31 Kânunuevvel sene 1303 (12 Ocak 1888) tarihinde tesyâr olunmuştu. Bu kere mer'iyyet ahkâmına irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi müteallik ve şerefsudûr buyurulan a'şâr nizâmnâme-i cedîdinin hîn-i ta'dîlatında bir buçuk mâh müddet-i mehil îtasına lüzûm olmadığından bu fıkranın tayyiyle beraber beyhûde zaman kaybedilmemek üzere ihbârnâmenin îtası sırasında hacz-i emvâle dahi musaraat olunması taksir-i muâmelât ile tesrîh-i tahsîlâtı mücîb olacağından zaman-ı istîfâ'nın hulûlünde te'diye-i deyne daveti mutazammın ihbâr ve ihtârı hâvî olarak hacz-i emvâl için hacznâme tanzîm ve i'tâ' olunması muvâfık-ı maslahat görülmesiyle madde-i mezkûrede ber taksit mensûb olduğu şehrîn gayesinde te'diye olunmadığı hâlde bir kıt'a hacznâme tanzîm ve bidâyet mahkemesi reisinin karârı üzerine mukavelât muharriri vasıtasıyla mültezim veyahut kefiline veya her ikisine tebliğ ve emvâl-i menkulesi hacz ve tevkif olunarak taksit-i mezkûr tarih-i tebliğinden itibaren on gün zarfında dahi te'diye olunmaz ise reis tarafından verilecek emir üzerine icrâ' me'mûrı tarafından icrâ' kanûnuna tevfikân evvel

emirde nizâmen fürûhtu mücâz olan emvâl-i menkule ve kifâyet etmez ise kezâlik nizâmen satılması câiz olan emvâl-i gayr-i menkulesinin fürûht olunması ve bir taksit için ihbârnâme tanzîm olunduktan sonra tamamıyla istîfâ' olunmaksızın diğer taksitin dahi gaye-i şehr itibarıyla vakt-i te'diyesi mürûr eder ise başkaca ihbârnâme tebliğine hâcet olmayıp yalnız verilecek istid'ânâme üzerine o makule zaman te'diyesi mürûr eden tekâsit bedelâtının dahi birlikte istîfâ' kılınması fikraları münderic bulunmuş ve şu hâl zaman-ı istîfâ'sı hulûl eden taksit bedeli için mahallerince ne makule emvâl te'min-i istîfa-yı deyne medâr-ı kâfî tutulacak ise on gün zarfında te'diye-i deyn olunması lüzûmu ihtâr ile beraber o makule emvâl gerek menkul ve gerek gayr-i menkul olsun onun resmen haczi husûsunun talep edilmesi ve bir taksit bedeli istîfâ' olunmaksızın ikincisi hulûl eylediği ve birinci taksit için haczolunan emvâl ve emlâk esmânı ikinci taksiti îfâya kâfî olmayıp da mültezim veya kefilin diğer emvâl ve emlâkı taht-ı hacze alınak lâzım geldiği takdîrde o bâbda verilecek hacznamenin Mukavelât Muharrirliği vasıtasıyla mültezim veya kefiline tebliğinden sonra dâire-i icrâ'ya havâlesi lâzım geleceği cihetle evvelki numûnelerin ta'dîl ve tashîhine ihtiyaç görünerek Hazine'ce tanzîm olunan numûne müsveddeleri Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne bi'l-irsal encümen-i adliyece dahi tedkik ve tashîh ile me'mûrîn-i adliyeye tebligât-ı umûmiyye icrâ' kılındığı cereyân eden muhabereyi şâmil tezkere cevabında gösterilmiş ve zikr olunan ta'dîlat-ı nizâmiyyeden dolayı evvelce ta'yîn olunan harç ve rüsûm tağyîr etmeyip yalnız ihbârnâmeye 10 paralık pul yapıştırılmak lâzım gelir iken şimdi verilecek haciznameye 40 paralık pul vaz'ı muktezi bulunmuş olduğundan mücîbince îfâ-yı muâmele ile vakit ve istîfâ'sı hulûl ve mürûr eden tekâsit bedelâtının tesrî'-i tahsîlâtına iktâm kılınması zımnında zikr olunan numûne müsveddelerinin me'mûrîn-i mâliyeye irsâli hukuk müşâvirliğinden ifâde olunarak mülhakata li'ecli't-tebliğ işbu tahrîrât ile müsvedât-ı mezkûre numûnelerinden nüsah-ı matbû'a-i kâfiyesi leffen üserâ kılınmakla ber minvâl-i meşrûh icrâ'-yı muâmelât ile tekâsitin vakit ve zamanıyla istîfâ'sına i'tinâ' olunması.

(.....) vilâyeti dahilinde (.....) sancağına tâbi (.....) kazası mülhakatından (.....) karyesinin (.....) senesi vâridât-ı öşrüyyesi bi'l-müzâyede takarrür eden şu kadar kuruş bedel ile altı taksitte te'diye olunmak üzere aslı veya sûret-i musaddakası filan zatın taht-ı kefâletinde olarak merbût senet resm-i mücîbince filan yer ahâlisinden filan yerde mûkim filan zata ihale olunarak Kânunuevvel taksitinin bedeli olan şu kadar kuruş vade-i nizâmiyyesi hulûl ettiği hâlde te'diye olunmamış ve mültezim (veya kefil) filan yerde kâin şu hudut ile mahdud dükkânı veya filan mağazada müddehir zâhiresi veyahut hanesinde bulunan şu makule eşyâ-yı menkulesi satılması câiz olan emvâlden bulunmuş olduğundan te'diye-i deyne daveti mutazammın ihbâr ve ihtârı hâvî olmak ve emvâl-i mezkûrenin hemen haczi ile beraber işbu hacznâme sûretinin tebliği tarihinden itibaren on gün zarfında dahi taksit-i mezkûr bedeli maa faiz te'diye ve îfâ olunmadığı takdîrde a'şâr Nizâmnâmesi'nin 39. maddesi hükmüne tevfîkân emvâl-i mezkûrenin bi'l-müzâyede fürûhtuyla esmânının maa faiz ve masârif ve ücret-i vekâlet-i deyn-i mezkûre mahsuben mal sandığına (veya Düyûn-ı Umûmiyye Sandığı'na) teslim olunmak üzere iki nüsha olarak tanzîm olunan işbu haciznamenin bir nüshasının mukavelât muharrirliği vasıtasıyla mültezim veya kefil-i mûmâileyhâya tebliği ile diğerinin dâire-i icrâ'ya havâlesi talep olunur.

(REİS-İ MAHKEMENİN KARÂRI)

Taksit-i mezkûrun vakt-i te'diyesi mürûr etmiş ve deyn senedi Mukavelât Muharrirliğinden musaddak bulunmuş olduğundan işbu haciznamenin bir nüshasının mültezim (veya kefil) filana tebliği ve işbu nüshasının imza ettirilerek dâire-i icrâ'ya tevdi'i zımnında Mukavelât Muharrirliğine havâle olunur.

(Mukavelât muharririnin karar-ı mezkûru hâvî olan nüshasının zîrine yazacağı der kenar)

İşbu haciznamenin bir nüshasını mültezim (veya kefil) filan tarihinde tebliğ olunarak işbu nüshası mültezim-i merkûma imza

ettirilmiş olmakla ber-mu'cib-i karâr icrâ'-yı îcâbı zımnında işbu haciznâme dâire-i icrâ'ya tevdi olundu.

(Mebâliğleh kabûl etmezse mukavelât muharriri bu cihcti şerh ve temhîr edecektir)

Bir taksitin bedeli dâire-i icrâ'ca derdest tahsil iken diğer taksit müddeti dahi hulûl eder ve emvâl-i mahcûze esmânı işbu taksiti dahi îfâya kifâyet eyler ise mal memuru tarafından verilecek istid'â-nâme.

... vilâyeti dahilinde ... sancağına tâbi ... kazası mülhakatından ... karyesinin ... senesi vâridât-ı öşriyyesi bi'l-müzâyede takarrür eden şu kadar bedeli altı taksit ile te'diye olunmak üzere filan yer ahalisinden filan zatın taht-ı kefâletinde olarak filan zata ihale olunarak Kânunuevvel taksitinin bedeli olan şu kadar kuruşun vade-i nizâmiyyesinde te'diye olunmamasından nâşî mültezim veya kefil-i mûmâileyhüm şu makule emvâli taht-ı hacze alınarak derdest müzâyede bulunmuş ve a'şâr-ı mezkûre bedelinin Kânûnusânî taksiti dahi hulûl etmiş olduğundan işbu taksit bedelinin zikr olunan Kânunuevvel taksiti ile birlikte emvâl-i mahcûze esmânından maa faiz ve masârif mahkeme bit-taksit mal sandığına veya Düyûn-ı Umûmiyye Sandığı'na teslimi zımnında iki nüsha olarak tanzîm olunan işbu istid'â-nâmenin bir nüshasının Mukavelât Muharrirliği vasıtasıyla mültezim veya kefil-i mûmâileyhâ tebliği ile diğerinin dâire-i icrâ'ya havâlesi talep olunur.

(Emvâl-i mezkûre kafi olmadığı halde ilâve olunacak fıkra)

..... edip emvâl-i mahcûze esmânının ise iki taksit bedelini îfâya kafi olamayacağı anlaşılmış olduğundan mezkûr Kânûnusânî taksiti olan şu kadar kuruşun dahi temin-i istîfâ'sı zımnında filan yerde kâin olup satılması câiz olan şu nevi emvâlin haciz ve fürûhtuyla esmânının meblâğ-ı mezbûre mahsuben mal sandığına veya Düyûn-ı Umûmiyye Sandığı'na teslim olunmak üzere iki nüsha olarak tanzîm olunan işbu hacznamenin bir nüshasının mukavelât muharrirliği vasıtasıyla mültezim veya kefil-i mûmâileyhâ tebliğiyle diğerinin dâire-i icrâ'ya havâlesi talep olunur.

401 **Harir öşrünün ne şekilde toplanacağına dair talimatın tümüyle değiştirildiği, yeni talimatın geldiğinde buraya yazılacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye Harir Öşrü'nün sûret-i istîfâ'sı ve sairesi hakkında olan harir ta'limâtının gönderildiğine dair olacak ise de mezkûr ta'limât derdest ta'dîl bulunmuş olduğundan irâde-i seniyyesi şeref sudûr ile hîn-i neşrinde Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne gönderileceği zaman o bâbda yazılacak tahrîrât-ı umûmiyyenin işbu şerh-i zîrine rik'a yazı ile aynen derc ve alt tarafına dahi mezkûr talimâtın kezâ rik'a yazı ile ayniyle tahrîr ettirileceği ma'lûm olmak üzere işbu şerh verildi.

402 **İpek aşarının birçok yerde tahmin üzerine toplandığı, bu yöntemin sağlıklı olmadığı ve gerek üreticiler gerekse tüccarlarca aşar vergisi ödenmemiş çok miktarda mal alınıp satıldığı, iskele gümrüklerine getirilen ipeklerin Rüsûm-ı Sitte, Âşâr memurları veyâ mültezimler tarafından düzenlenmiş tezkerelerinin olup olmadığının kontrol edilmesi, kayıt dışı malların hangi bölgelerden geldiğinin tespit edilmesi ve o yörelerde görev yapan Rüsûm-ı Sitte memurları hakkında yasal işlem yapılması.**

Ekser mahallerde harir mahsûlü tahmin ile öşrü bedelen istihsâl olunmakta ise de bu tahmin usûlünün makârin-i sıhhat olamaması cihetle ashâb ve tüccârının bu serrişte ile öşrü verilmedik birçok mal imrâr eyledikleri haber verildiğinden ba'de-zîn iskele gümrüklerinden imrâr olunacak olan haririn nakıli yedinde Rüsûm-ı Sitte veya a'şâr Me'mûrları'nın veyâhut mültezimlerinin mâmûl-i bih tezkere ve ilmühaberleri olup olmadığı yoklanılarak mikdârı tezkere ve ilmühaberinden ve harîr öşrî ta'lîmâtının 16. maddesinde muharrer hakk-ı rutubetinden fazla zuhûr ettiği veyahut ilmühaber ve tezkeresi olmadığı hâlde madde-i mezkûre mücîbince ait olduğu idârece ber-mu'cib-i nizâm zabt ile muâmele-i lâzımesi icrâ' kılınmak üzere keyfiyyetin eğer harir-i mezkûr öşrü Rüsûm-ı Sitte İdâresi'ne muhavvel olan mahallerden gelmiş ise idâre-i mezbûreye ve eğer onların gayri yerlerden vürûd etmiş ise a'şâr ve ağnâm me'mûrlarına ihbâr edilmesi zımnında bil-cümle Gümrük Me'mûrları'na teblîgat icrâ'sı Rüsûmat Emânet-i Celîlesi ile vilâyât ve mutasarrıflıklara ve Şehremâneti'ne iş'âr buyurulmuş olduğu beyânıyla Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nce dahi ona göre îfâ-yı muâmele olunması Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bu kere bâ-tezkere iş'âr buyurulmuş ve nezâret-i behiyyeleriyle mülhakatınca ma'lûmât

olmak ve ona göre îfâ-yı muâmele olunmak üzere tezkere-i mezkûrenin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'ası tab' ettirilerek leffen irsâl kılınmış olmakla bunların mezkûr idârelere tebliğiyle mücîbince iktizâsının îfâsı esbâbının istikmâline himmet, fi 3 Şevvâl sene 1297 ve fi 27 Ağustos sene 1296. (8 Eylül 1880)

Tezkere-i Âliye Sûreti

Ekser mahallerde harir mahsûlü tahmin ile öşrü bedelen istihsâl olunmakta ise de bu tahmin usûlünün mâkârin-i sıhhat olamaması cihetle ashâb ve tüccarının bu serrişte ile öşrü verilmedik birçok mal imrâr eyledikleri haber verildiği Aydın Vilâyet-i Celîlesi'nden ihtâr olunmasıyla a'şâr ve ağnâm emânetine lede-l-havâle Düstûr'un 3. ciltinin 370. sahifesinde münderic Harir Öşrü ta'lîmâtının 16. maddesinde musarrah olduğu üzere harir mahsûlünün bir mahalden diğer mahalle imrârında öşrü alındığına dair nakıli yedinde ilmühaber veya öşr tezkeresi bulunup bulunmadığının yoklanılması ve böyle tezkeresi olmayan veyahut tezkeresinde muharrer mikdârdan ve madde-i mezkûrede ta'yîn kılınan hakk-ı rutubetten fazlası bulunanların zabtıyla satılarak esmânının nısfı muhbirlerine verilip nısf-ı diğeri îrâd kayd olunması lâzımeden bulunduğu hâlde tahkikat-ı vakıaya göre bu muâmele ekser mahallerde icrâ' olunmakta olduğu anlaşıldığından ba'de-zîn iskele gümrüklerinden imrâr olunacak olan haririn nakıli yedinde Rüsûm-ı Sitte veya a'şâr Me'mûrları'nın veyahut mültezimlerin ma'mûl-bih tezkere ve ilmühaberleri olup olmadığı yoklanılarak mikdârı tezkere ve ilmühaberinden veyahut madde-i mezbûrede muharrer hakk-ı rutubetten fazla zuhûr ettiği veyahut ilmühaber ve tezkeresi olmadığı hâlde ait olduğu idârece ber-mu'cib-i nizâm zabt ile muâmele-i lâzımesi icrâ' kılınmak üzere keyfiyyetin eğer harir-i mezkûr öşrü Rüsûm-ı Sitte İdâresi'ne muhavvel olan mahallerden gelmiş ise idâre-i mezbûre ve eğer onların gayri yerlerden vürûd etmiş ise a'şâr ve ağnâm me'mûrlarına ihbâr edilmesi zımnında bil-cümle Gümrük Me'mûrları'na teblîgat-ı lâzime icrâ'sı husûsunun Rüsûmat Emânet-i Âliyesi ile vilâyât-ı celîle ve müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara ve Şehremâneti'ne iş'ârı lüzûmu ifâde olunarak ber-vech-i muharrer tebligât-ı lâzime icrâ' kılınmış olmakla Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nce

dahi ona göre icrâ'-yı muâmele olunmak üzere beyân-ı keyfiyyete ibtidar kılındı, fi 18 Ramazan sene 1297 ve fi 12 Ağustos sene 1296. (24 Ağustos 1880)

403 **Bir süreden beri gerek dış ülkelerde gerekse Osmanlı topraklarında etkili olan bir hastalıktan dolayı ipek üretiminin hayli gerilediği, bu konu ile olarak Fransa'da çok ciddi çalışmalar yapıldığı, Fransa'da hazırlanan bir kitapçığın Türkçeye tercüme edildiği, Türkçe, Rumca ve Ermenice olarak basılan kitapçıkların ipekböcekçiliği ile uğraşan halka dağıtılmak üzere idarelere gönderildiği.**

Bir müddetten beri gerek memâlik-i ecnebîye ve gerek Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de husûle gelen ipek böcekleri tohumlarına ârız olan hastalıktan dolayı ipek mahsûlü hayliden hayli rahnedar olmuş ve bu hastalıkların def' ve izâlesi zımnında Avrupaca tedâbîr ve teşebbüsât-ı mukteziye icrâ'sından geri durulmayarak o bâbda risâil-i müteaddide telif ve neşredilmiş olmasına binâen bu bâbdaki neşriyattan ahalimizin dahi temin-i istifâ'desi maksadına mebnî mezkûr böceklerin beslenmesi ve bunlara arız olan hastalıkların tarifatıyla önünün alınması zımnında iktizâ' eden tedâbîr-i ihtiyatiyeye dair Fransa'da ipek böcekçiliğinde meşhur bir zat tarafından nazâriyat-ı fenniyeden ârî gayet müfid ve muhtasar olarak telif olunan Fransızca risaleden Türkçeye bi't-tercüme erbâb-ı vukufa dahi tedkik ettirilerek bazı ma'lûmât-ı müfide derc ve ilâvesiyle mücerred bir hizmet-i müftehire olmak ve bu sanatla me'lûf olan ahali-i memlekete meccânen tevzî' olunmak üzere Türkçe ve Rumca ve Ermenice hurufât ile tab' ettirilen nüshalarından leffen gönderilen pusulalarda muharrer olduğu vechile beş nüshası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların ber-vech-i muharrer ipek besleyen ahâliye meccânen tevzî' ve taksim kılınması, fi 9 Ramazan sene 1304 ve fi 20 Mayıs sene 1303. (1 Haziran 1887)

İpek böceklerinin beslenmesi ve bu böceklere arız olan hastalıkları hakkında muhtasar risaledir.

Böcek Tutmak Usûlü Hakkındadır

Böcekler ile Derûnunda Bulunan Eşya ve Edevâtın Tütsülenmesi

Tutulacak böcek tohumu evvel be evvel ve herhalde her türlü hastalıktan salim kalmış kelebekten hasıl olmasıyla beraber işbu tohumun kış mevsiminde fare ve tuz ve rûtubetten ârî soğuk ve havadar bir mahalde incecik yapılmış bir hâlde olarak muhâfaza edilmiş bulunması şarttır.

Tohum açılmak zamanı daha yaklaşmadan evvelce böcekhane olarak kullanılmış olan mahalli tütsülemek iktizâ' eder. Bunun için böcekhanenin duvar ve tavan ve döşeme ve kapı ve pencerelerini kireç suyuna ilâve edilmiş göz taşı mahlûtu ile badana etmeli. Sekiz dirhem tohum böceği alır bir böcekhane için iki yeni okka göz taşı kâfîdir. Bu göz taşı ayrıca sıcak su içinde eritilmiş olmalıdır. Böcekhanede bulunması lâzım olan kerevet ve saire gibi eşyayı dahi yine o sûretle eritilmiş göztaşı ile karışık kireç suyundan bir fırça ile güzelce ve dikkatlice yıkamalıdır. Şu tarif olunan kireç ve göz taşından başka daha kuvvetli temizleyici şeyler vardır. Meselâ beş okka sıva içinde bir okka zaç yağı mahlûtu aynı bu maksadı husûle getirebilir. Ancak işbu zaç yağı muhataralı bir cism olup kolaylıkla köylere nakli dahi müşkül olduğundan bunun kullanılmasından sarf-ı nazar olunur. Bundan başka pek ziyâde dikkat dahi lâzımdır. Zira işbu zaç yağı dokunduğu mahalli harap eder.

İpek Böceği Tohumunun Harâret ile Açılması

Hararete konulmazdan 15 gün evvel ipek böceği tohumu kış mevsimini geçirdiği soğuk mahalden çıkarılarak yavaş yavaş sıcaklığa göstermek lâzımdır. Zira tohumu yavaş yavaş sıcaklığa alıştırmayıp da birdenbire soğuktan açılmasına kafi bir sıcaklığa gösterilmesi pek tehlikelidir. Tohum açılması zamanı lâyıkıyla ta'yîn edilemez her yerin iklimine göre başka başkadır. Ekseriya İstanbul iklimine benzeyen mahallerde tohumlar Nisan ayının on beşinden yirmi beşine kadar açılır her hâlde tohumun açılması dut yaprakları goncalarının açılmasına bakar. En erken açılan tohumların daha güzel mahsûlât vermekte oldukları bi't-tecrübe görülmüştür. Çünkü erken çıkan böcekler ekseriya geç kalanların mahvına sebeb olan yaz mevsiminin şiddetli sıcakları tehlikesine uğramadan büyüyüp kemâl bulurlar.

Tohumların açılması zamanı geldiğinde bazen köylerde kadınlar bu hizmeti deruhte ederek tohumu gayet ince bezden bir kese

içine koyup bedenin sıcaklığını almak için göğüsleri üzerinde ya kuşakları arasında hıfz ederler işbu tohum keselerinin doğrudan doğruya bedene dokunmamasına ve günde birkaç defa keseyi açıp tohumu birkaç dakika karıştırarak havalandırılmasına dikkat olunmalıdır.

Bu sûretle tohum açtırılması kadim bir usûl olduğu gibi mahzûrdan dahi salim olmadığından daha âlâ diğer bir usûl vardır. Şöyle ki; ufak bir odada tohumu geniş bir kutunun içinde gayet incecik yaydıktan sonra üzeri kâmilen ufak delikler ile delinmiş bir kağıt veyahut tohumdan çıkacak ufak böceklerin geçebileceği derecede seyrek bir tülbent ile örtülür. Tohumun kabuğunu yumuşatmak ve bu sûretle böcek tohumundan kolaylıkla çıkmak için kutunun yanında su ile dolu bir kap dahi bulundurmak lâzımdır ki; işbu kaptan ağır ağır ve fakat daimi sûrette çıkan su buharı bu maksadı hasıl eder.

Bu hâlde kutunun kurbunda sıcak tuğla konularak tohumun bulunduğu mahal ısıttırılır ve tuğlanın sıcaklığı azaldıkça yerine diğer ısınmış tuğla parçaları konulur tuğla yerine çinko veya tenekeden yapılma geniş borular içinde konulmuş sıcak su dahi kullanılır. Ve bu suyun harareti azalmaya başlayınca diğer ısınmışı konulur. Bazı mahallerde sıcak su veya ısınmış tuğla yerine maden veya odun kömürü kullanıyorlar ise de bu kömürlerden henüz tohumdan çıkmış veya çıkacak ufak böcekleri öldürebilecek sûrette hamiz karbon marsık kokusu denilen boğucu ve mühellik bir gaz peydâ olması melhûz olduğundan bu kömürlerin kullanılmasından sarf-ı nazar olunması becâdır. Bundan başka bazı böcekhanelerde zeytinyağından veya petrol gazından idâre kandilleri dahi yapmak iyi değildir. Zira bu türlü kandiller yangına sebebiyet verdikleri gibi böceklerin teneffüsüne gayet muzır bir koku dahi peyda ederler. Tohumun bulunduğu mahallin derece-i hararetini gösterir ve mizananü'l-harare[2] yahut derece tabir olunur. Altı kutunun yanına güzelce asmalıdır.

[2] İşbu alet altı geniş ve yukarısı incelmiş eczalı bir şişeden ibârettir ki derununda ya civa veyahut ispirto konulmuş ve müsavi derecelere taksim olunmuştur. Bu aletin bulunduğu bir mahallin harareti azalır veya yükselir ise civa ve ispirto dahi ona göre iner veya yükselir. Bunun gösterdiği sıcaklık lüzûmundan ziyâde ise azaltmalı ve noksan ile ziyâdeleştirmelidir. Bu alet her yerde ucuz fiyatla satılmakta olduğundan ipek böceği tutanların birer tane edinmeleri tavsiye olunur.

Birinci günü tohumun nakil olunduğu mahallin sıcaklığı mezkûr âlât taksimatınca bir derece ziyâdeleştirilir. Ve bu vechile her gün hararet bir derece arttırılarak bu maksadın husûlü için lâzım olan nihâyet derecesine vasıl olunur. Bu hâlde mezkûr mizan-ül-harare aletinin santigrad taksimatı 25 ve Reemor taksimatı 20 derece göstermek iktizâ' eder. Ve işbu derece-i harâreti tohumun bütün bütün açılmasına değin bir siyâkta bulundurmalıdır.

Tohumun açılması yaklaştıkça rengi değişip böcekler zuhûr edinceye değin yavaş yavaş beyazlanır. Birinci gün çıkan böcekler pek az olup ertesi ve daha ertesi gün kesretle ve hemen kâmilen böcekler çıkarlar takımları çoğaltmamak için 4. günü çıkan böceklere ehemmiyet verilmeyip alınmamalıdır. Her günkü çıkan böcekleri birbirleriyle karıştırmamaya ve ayrı ayrı takım yapmaya ziyâdesiyle dikkat etmek lâzımdır.

Tutulan tohumun mikdârı cüz'î ise birinci ve ikinci günü çıkanlar ile bir siyâkta bulundurmak ve binâenaleyh umumunu bir takım yapmak için sonra çıkanlara bir iki defa ziyâde ve evvel çıkanlara bir iki defa noksan yiyecek vermek iktizâ' eder ki bu sûretle birinci uykuya girmezden evvel böceklerin kâffesi dahi bir büyüklükte bulunup böcek tutanın hizmeti azalmış olur.

Böceklerin birbirinden farklı beş hâl veya sinleri vardır ki; her birinde birer defa asla yiyecek yemeyip ve hareket dahi etmeyip başlarını yukarıya kaldırmış bir hâlde bulundukları için işbu beş hâl veya sinlerine uyku tabir olunmuştur. Tarifatı ve lâzım gelen ihtârâtı ber-vech-i âtî beyân olunur.

Birinci Uyku

Böceklerin tohumundan çıkacak zamanı sabah vaktidir. Tohumun örtülmüş olduğu delikli kağıdın veya tülbentin üzerine henüz ağaçtan koparılarak parçalanmamış birkaç tâne dut yaprağı konulur. Tohumdan çıkan böcekler hemen bu dut yaprağı üzerine hücum ederler. O aralık bu dut yaprakları yavaşça diğer bir kağıdın üzerine nakledilerek birinci defa olarak onların yiyeceği olan dut yaprakları kadayıf gibi ince kıyılarak böceklere yedirilmelidir. Bu hâl veya uykunun devam edildiği müddetin harareti bu tohumun açıldığı vakit ne derecede idi ise o derecede yani santigrad 100 dereceli mizanü'l-harare taksimatının 25

derecesine muadil olmalıdır.

O hâlde mümkün derecede birbirinden müsavi fasıla ile 24 saat zarfında altı defa yani günde altı defa böceklere dut yaprağı yem verilmek lâzımdır.

Böcek tutanlar indinde yek nazarda ehemmiyetsiz gibi görünen bir şey vardır ki; buna pek ziyâde dikkat edilmelidir. O da şudur ufak dut yaprağı filizlerini toplayacak adamın elleri yıkanmış olmak ve hiçbir kokusu olmamak ve dut yaprağı kıymak için kullanılacak bıçak dahi gayet temiz olmak lâzımdır. İlk günleri yapraklar üzerinde ölmüş ufak böceklerin bulunması hep şu tembihata edilen riâyetsizlikten ileri gelir.

Tohumdan çıktıktan tahminen altı gün sonra böceğin birinci uykusu vuku' bulur ki o sırada birinci defa olarak böcekler derisini değiştirir bu hâl gelmezden evvelce bu böceklerde bir uyuşukluk hali ve sonra da bütün bütün bir istirahat hali gelir böcekler uykuya girmeye başladıkları görülünce dut yaprağı az ve fakat sıkça verilmelidir. İçlerinden bazılarının derilerini değiştirdikleri görüldüğünde yarım gün kadar yaprak verilmemelidir. Zira bu sûretle geç kalan böceklere dahi uykudan uyanmaya vakit verilmiş ve bu hâlde böceklerin kâffesi bir siyâkta yani bir büyüklükte bulunmuş olur.

İkinci Uyku

Birinci uykudan çıkıp dört beş gün sonra böcekler aynı birinci uyku gibi ikinci defa olarak uykuya girerler. Bu müddet zarfında böcekhanenin sıcaklığı bir derece indirilmelidir. Yani santigrad mizanü'l-hârare 24 ile 23 derece arasında gösterilmelidir. Ondan sonra günden güne büyüyüp uzanacaklarından birbirlerine dokunmaksızın serbestçe gezmeleri için kafi mahal bırakmalıdır. Bu maksadın husûlü için böcekler üzerine kesilmemiş dut yaprağı konularak bir kerevetteki böcekleri iki veya üçe taksim ile seyrekleştirilir. Bu ameliyat ekseriya böceklerin yatakları temizlendiği zaman icrâ' olunur. Böceklerin uykuya girmelerinden bir gün evvel yataklarını veyahut üzerinde yaşadıkları kurumuş dut yaprağı parçalarıyla müzharifatını temizleyip değiştirmeye dikkat edilmelidir ki; böcekler uykuda oldukları vakit temiz yatak üzerinde bulunsunlar zira temizlenip değiştirilmeyen yataklardan böcekler sıhhatine muzır kokular

peyda olur.

Üçüncü ve Dördüncü Uyku

Üçüncü ve dördüncü uykunun her biri tahminen altışar gün sürer bu uykuların üçüncü veya dördüncü günlerinden sonra böceklerin en çok yaprak yiyecek vakti olduğundan o sırada böceklere daha seyrek ve fakat daha bol yani her 24 saatte birbirinden altışar saat fasılalı olarak günde dört defa yaprak verilir ise kafidir. Ve yaprak artık kesilmemiş olarak verilmelidir. Her bir defa verilecek dut yaprağının mikdârını ta'yîn etmek ve binâenaleyh beyhûde yere yaprak sarf etmemek için birinci defa verilen yaprak mikdârına dikkat etmeli ve o mikdâr yaprağın az veya çok geldiğine göre çoğaltmak veya azaltmak lâzım gelir. Üçüncü ve dördüncü uykuda böcekler 5. günü uykuya girip altıncı günü uykudan çıkarlar. Bu hâlde dahi böcekhanenin sıcaklığı birer derece indirilip mizan-ül-harare 23 ile 22 dereceleri arasında göstermelidir.

Beşinci Hâl Veya Uyku

Her bir uyku nihâyetinde böcekler derilerini değiştirirler. Dördüncü uykudan sonra 5. uyku vuku' bulur ki bu 5. uyku sairlerinden daha ehemmiyetli olup sekiz dokuz gün sürer ve böcek tutanların dikkat ve gayreti çoğalmalıdır. Böcekliğin sıcaklığı yalnız 21 ile 20 dereceleri arasında bulunmak ve havasını tecdîd ile nihâyet derecede temiz tutmak şarttır. Ve böceklere bol yaprak verilmeli ve'l-hâsıl böceklerin şu son halinde herbir vechile ziyâdesiyle dikkat edilmelidir ve yatakları hiç olmaz ise biri 4. uykudan çıktıklarının ertesi günü diğeri dahi askıya çıkacaklarından bir gün evvel olarak iki defa değiştirilmek şart-ı i'zâmdır.

Böceklerin Askıya Çıkmaları

Böcekler evvelki iştiha ile yaprak yemeyip başlarını yukarıya kaldırmış ve vücutları şeffâf halinde olarak gerek yaprak dalları üzerine ve gerek kerevit kenarlarına doğru yürümeye başladıkları görülünce askıyı hazîr etmeli askı için koza veyahut buna benzer kuru dallar kullanılır ise de en iyisi fundadır. Kerevitin bazı mahallerine ve kenarlarına konulduğunda böcekler hemen üzerlerine sarılıp yukarıya çıkarlar böceklere ziyâde hava vermek

için askılar pek de sıkı olmayarak funda dalları seyrekçe yerleştirilmelidir ki; bu hâlde içinde iki böcek birden bulunan kozaların nisbeti azalmış olur. İbtidasından nihâyetine kadar güzelce bakılmış olan böcekler ekseriya üç günde cümlesi askıya çıkarlar 4. gün askıya çıkamamış olanlar bulunur ise onları toplayıp ayrıca bir odada ziyâdece sıcaklık ve yaprak verilip askıya çıkmaları tasri' olunur. Bunların askısı yüksek olmayıp kerevet üzerinde ayrık kökü kurusu veyahut buna benzer ince ve gayet kuru dallar konulur. Böylece tembel böcekler kolaylıkla askıların üzerine çıkıp az müddet içinde kozalarını yaparlar.

Böceklerin en ziyâde korkulu zamanı askıya çıktıkları vakit olup böceklerin telefâtı ekseriya şu aralık vuku' bulduğu için hiçbir fedakarlık esirgemeyerek böcekhanenin havasını her daim tecdîd ile böcekhanenin sıcaklığını muntazaman bir derecede bulundurmak ve temizliğe fevkalâde dikkat etmek ve aydınlık böcekler için faideden hâli olmadığı cihetle böcekhanenin lüzûmu derecede pencereleri olmak ve fakat güneş doğrudan doğruya böcekhaneye nâzır olmamak lâzımdır.

Böcekler kâmilen askıya çıktıktan sonra havayı daima tecdîd etmekle beraber sıcaklığı aynı bir derecede bulundurulmalıdır. Ve askılar altında bulunan kurumuş dut yaprakları vesair mevâdd-ı muzîrra ile karışık bulunan yatakları kaldırılıp başka mahalle nakletmek lâzımdır. Bu vesâyânın kâffesi ziyâdesiyle ehemm ve elzemdir. Ekser böcekhanelerde böcekler askılara çıkıp kozalarını bağlamaya muvaffak olmadan funda dalları üzerinde telef olmaları veyahut askılara çıkarlar ise de ince ve cinsi edna bir koza bağlamaları bâlâda beyân olunan tembihata riâyet edilmemekten ileri gelir. Binâenaleyh ipek böceği tutan adamın say' ve gayret ve akçesinin beyhûde gitmemesi ve ümidinin boşa çıkmaması için işbu vesâyânın noktası noktasına icrâ'sında bulunmalıdır.

Askıyı Sökmek Yani Kozaları Askı Üzerinden Toplamak

Böcekler askılara çıkıp kozalarını bağladıktan sekiz on gün sonra artık kozalardan ipek çıkarılabilir. O vakit askılar dikkatle sökülüp kozaları funda dallarından ayırmalı bâde işbu kozaları birer birer elden geçirip etraflarındaki kaba telleri bertaraf etmeli kozalar ekseriya beş muhtelif hâlde bulunacaklarından funda dallarından

ayrıldıkları vakit işbu beş nevi kozaları birbirleriyle karıştırmamaya ziyâde dikkat lâzımdır.

İşbu enva'ı muhtelife ise şunlardır:

1. Şekil ve renkçe noksan ve kusuru olmayan kozalar.

2. İki böceğin birden yapmış oldukları çift kozalar. (İşbu çift kozalar ayrıca satılmak adeti var ise o vakit diğerleriyle karıştırmamalıdır.)

3. Lekelenmiş kozalar

4. Dağılmış kozalar

5. İçinde bulunan böcekleri ölmüş ve zayıf kozalar

Sonuç: Müşteriler tarafından müşkilât çıkarılmaması için böcek tutanlar kozalarını güzelce birkaç cinse ayırmalıdırlar.

İpek böceklerine ârız olan hastalıklar beyânındadır.

İpek böcekleri başlıca dört nevi hastalığa mübtelâ olur. Bunların

Birincisi: Karataban illeti

İkincisi: Baygınlık illeti

Üçüncüsü: Kireç ak böcek illeti

Dördüncüsü: Sarılık illetidir.

Bunlardan başka bazı böcekhanelerde ipek böceklerinin solgun ve şeffaf ve kısa halleri görülür ki bunlar dahi bir nevi hastalıktan ibâret olduğundan gerek bunlar ve gerek bâlâdaki dört nevi hastalıklar hakkında muhtasaran ma'lûmât verilmesi lâzım geldi.

Karataban İlleti : Karataban illeti Milâdın 1845 senesinde zuhûr ile ondan beri hükmünü icrâ' ederek ipek böceği sanatını pek büyük rahnedar etmiştir. Fransa meşhur tabiyyunundan Mösyö Pastör bu hastalığın def ve izâlesi emrinde hayli müddet tedkik ile çok uğraşmış ve kendi say' ve gayreti semenesi olarak buna muvaffak olmuştur. Bu hastalık hem müstevli yani salgındır ve hemde ırsî ve mütevalidir. Yani bir zürriyyetten diğerine intikal eder. Tabir-i âherle dişi böcek kelebek olup kozasından çıktıktan sonra tohum bırakır ise ileride o tohumdan çıkacak böceklerde

aynı o hastalık bulunur. Bu hastalığa tutulmuş böceklerin derileri üzerinde ve husûsiyle ayaklarında ve kuyruklarında âlâmet olarak siyahımtırak lekeler görülür. Bundan başka bu hastalığa tutulmuş böcek bir cismi gayet büyük gösterir pertevsüz veya hurdebîn ile muayene olunur ise derûnlarında zevaül-hayat yani hareket eder canlı birtakım küçük habbeler görülür ki; bunlar beheme-hâl bu illetin vücuduna delildir. Hurdebîn ile görülen şu hâl böcek intihâb etmek için mûmâileyh Mösyö Pastör'ün icat etmiş olduğu usûlün bir esasıdır.

Binâenaleyh bu illetin mazarratından kurtulmak için birinci tedbir açtırılacak böcek tohumu yumurtlamış olan kelebek hurdebîn ile fevkalâde dikkatle muayene olunmuş ve derûnunda mezkûr habbelerden hiçbir eser görülmemiş olmalıdır.

Haddizatında Karataban illeti mevcûd olmayan tohumu tedârik için ipek böceği tutanlar Pastör usûlüyle tohum hazırlayan meşhur tohumculara mürâcaât etmelidirler.

Mezkûr tohum tüccârları müşteri edinmek ve müşterileri memnûn etmek için her türlü fedakarlıklarda bulunup güzel ve hastalıktan ari tohum hazırlarlar. Fakat Memâlik-i Osmaniye'ye giren ecnebî böcek tohumları o kadar çoğalmıştır ki iyileriyle beraber fenaları dahi gelmekte ve böcek tutanlar ekseriya aldanmaktadırlar. Bunun için tohum alındığı vakit hangi tüccârın yapmış olduğu tohum olduğunu iyice tahkik eyledikten sonra almalıdır. Bu hâlde böceklerin karataban illetinden mahv ve telef olmayacaklarına bir dereceye kadar emin olabilirler. Bu hastalık sarı yani bulaşık dahi olduğundan ibtida-yı risalede dahi tavsiye edildiği vechile her sene böcekhane ile içindeki âlât ve edevâtını tütsülemelidir. Zira bunlar tütsülenmediği hâlde böcekhane ve sairenin ötesinde berisinde geçen seneden kalmış olan hastalık habbe veya yumurtaları yalnız bir temas ile bile tekmil böcekhane yeni mahsûl böceklerin dahi bu hastalığa tutulacaklarına asla şübhe yoktur.

Baygınlık illeti : İşbu hastalık ekseriya böceklerin 4. uykudan çıktıktan sonra zuhûr eder. Buna tutulan böcekler hemen ansızın helâk olup biraz sonra bağırsak gibi yumuşayıp kaldıklarından bazıları bu hastalığa bağırsak illeti dahi tabir ederler. 24 saat geçtikten sonra bu hâlde bulunan böceklerin rengi siyahlaşır. Ve

çürüyüp gayet fena ve keskin bir koku peydâ olur. Baygınlık hastalığının birdenbire zuhûrunun müteaddit esbâbı olup başlıcaları:

1. Böcekhanenin harareti birdenbire arttırılması ve birdenbire azalması.

2.Böcekhanenin kâfî derecede havalandırılmaması.

3. Böceklere yedirilen dut yapraklarının temiz olmaması ve bazen dahi sulu olduğu hâlde birbiri üzerine yığılıp kızışması gibi hallerden ibârettir. Bu sebepten nâşî 4. uykudan sonra böceklere yeni budanmış alçak ve rutubetli yerlerde dikilmiş dut ağaçlarının yapraklarını yedirmemeye dikkat etmek lâzımdır. Bir de yaprakları sabahleyin daha üzerinde çiy varken toplamamalıdır. En iyisi yaprak toplandıktan sonra ekser böcekhanenin altında bulunan hâlî mahalde temiz tığla döşeme üzerine sermek ve toplandıktan 24 saat sonra böceklere yedirmelidir. O hâlde yaprakların üzerindeki rutubet mahv olur böcekhaneleri havalandırmak için böcekhanenin döşeme ve tavanında birer pencere açılmalıdır. Bundan başka böcekhanede ocak var ise böcek tutulduğu zaman bacalarını daima açık bırakmalıdır. Zira böcekhanenin havasına tecdîd etmek ve derece-i hararetini muvazenede bulundurmak için bu ocaklardan daha âlâ bir vasıta bulunmaz. Bir de böceklerin bu hastalıktan kurtarılması için yukarıda beyân olunduğu vechile böcekleri kerevit üzerinde birbirleriyle asla dokundurmamalıdır. Her böcek kerevetinde serbestçe gezmek ve hareket etmek için kendisine kâfî mahal bırakmalıdır. Fena kokular dahi baygınlık iletinin zuhûruna sebeb olacağından böyle kokuların intişarını dahi menetmeli ve böceklerin yanında sigara dahi içmemelidir. Şimdi bu hastalığın zuhûru bazı harici sebeplere mebnî ise de irsîdir. Yani tohumdan tohuma intikal eder. Binâenaleyh dikkatli tohumcular tohum çıkarmak için intihâb ettikleri kozaları yapmış olan böceklerin evvel be evvel müddet-i ömrünce üzerlerinde mezkûr hastalıktan hiçbir eser görülmemiş olduğuna kendisince kanaat hasıl ettikten sonra mezkûr kozalardan çıkan kelebeklerin tohumunu almalı tohumu yalnız şöhret kazanmış emniyetli tohumculardan almaları böcek tutanlara hassaten tavsiye ve ihtâr olunur. Baygınlık hastalığı dahi karataban illeti gibi bulaşık olduğu için karataban

illetinin tarifinde tavsiye olunduğu vechile böcekhaneleri ve âlât ve edevâtını her sene tütsülemek iktizâ' eder.

Kireç Veyahut Ak Böcek İlleti : Akböcek illeti dahi gayet tehlikelidir. Bu hastalığa tutulmuş olan böcekler kızarıp şarap tortusu rengini alırlar ve ekseriya 24 saat mürûrunda mahv ve telef olurlar. O hâlde vücutları hemen kuruyup sertleşir ve kolaylıkla kırılır bir hale gelir. Ve üzerleri ona benzer beyaz bir tuz kaplar bu illet askıya çıkacak zamanda zuhûr eder ise bu böcekler ekseriya kozasını yapmaya muktedir iseler de yapışmış oldukları koza içinde böcekler kurt haline girecekleri vakit telef olurlar. Mösyö Pastör'ün kavlince böyle hastalıklı kurtlar kelebek haline girmezden evvel telef olurlar.

Bu hâlde bu hastalık diğerleri misillû ırsi değilse de yani zürriyetten zürriyete intikal etmez ise de fevkalâde bulaşıktır. O dereceki hastalığa tutulmuş böcek üzerindeki, beyaz tuzdan bir habbe diğer böceğin üzerine gider ise o dahi hemen hastalanır. Binâenaleyh bir böcekhanedeki böcekler, bu hastalığa tutulduğu hâlde en iyisi tekmil âlât ve edevâtı feda ederek o böcekhanede birkaç sene böcek tutmamaktır. En ziyâde husûs da tütsü ameliyatını icrâ' etmeli ve kükürt isti'mâl eylemelidir.

Bu hastalık bulaşık olduktan başka hakikati henüz anlaşılamamış bazı harici sebepler tahtında dahi zuhûr eder. Ezcümle bâlâda beyân olunan tedabir-i sıhhiyeye riâyetsizlikten zuhûr eylediği görülmüştür. Bu hastalığı savdırmak için dahi ilaç yoktur. Zuhûr ettiği akabinde henüz bu illete tutulmayan böcekleri yataklarını değiştirip başka bir dâireye nakledilmesinden gayri ve sıcaklığının derecesini ziyâdeleştirerek ve yiyeceği dahi artırarak bir an evvel askıya çıkartıp kozalarını bağlatmaya gayretten başka çare yoktur. Bu hastalıktan telef olmuş olan böceğin yapmış olduğu kozayı tanımak pek kolaydır. Kozaları sallandığı vakit bir takırtı sedası işitilir. Böyle kozalar diğerlerinden daha ziyâde hafiftir. Ve işbu hafifliği sebebinden bu kozalar daima ziyâde fiyatla satılır. Zira bunları artık kurutmaya mahal kalmaz fakat hasta böceğin üstündeki beyaz tuzlar kozadan ipeğe vasıl olmamış ve binâenaleyh ipeği tagyîr etmemiş bulunmalıdır.

Sarılık İlleti : Bu hastalık ekseriya böceklerin 5. uykudan çıkıp askıya çıkarken zuhûr ediyor. Bu hastalığa tutulan böceklerin

rengi sarıdır ve biraz müddet zarfında kozalarını sarmağa muvaffak olmaksızın telef olurlar ekseriya böceklere goncalardan henüz açılmış olan ufak ve gayet yumuşak veyahut pek sulu dut yaprakları yedirildiği vakit bu hastalığın baş gösterdiği görülmüştür. Bu ise baygınlık illetinin zuhûruna dahi sebeb olduğundan yukarıda tavsiye ve beyân olunduğu üzere sarılık illetinin dahi zuhûruna mani olmak için askıya çıkacakları zamana karîb böceklere budanmamış ve rutubetsiz arazide dikilmiş dut ağacı yaprakları yedirilmelidir. Binâenaleyh bu nevi dut ağaçlarını en sonraya saklamalıdır. Bu tedbirin icrâ'sıyla beraber 5. uykudaki müddet için böcekhanenin sıcaklığını daima 25 derecede bulundurmalı ve havayı dahi daima tecdîd eylemelidir. Bu vechile bu hastalığın önü bir dereceye kadar alınmış olur.

Solgun Böcekler : Bu nevi solgun böcekler kerevit üstünde yerlerinin darlığından ve yaprağın nedretinden dolayı yenmiş yaprak kırıntıları içinde kalmış olan ve her bir uykudan sonra geç kalan böceklerden ibârettir. Bunları güzelce ayırıp ayrı bir mahalde diğerlerinden ziyâde hararet ve yiyecek verip büyütmek lâzımdır. Bu sûretle bunlar sair böcekler gibi kemâl bulurlar. Şu ihtiyata riâyet olunmadığı hâlde bu solgun böcekler her defa az yaprak yiyerek ve daima geride ve geç kalarak nihâyet askıya çıkmadan telef olurlar.

Şeffaf Yahut Açık Renkli Böcekler : Bu nevi böceklerin başları kendi cisimlerine nisbeten pek ziyâde büyümüş ve şeffaf bir hâlde bulunur. Bu hastalık husûsuyla böcekhanelerde böceklere serbest hareket etmek için kerevit üstünde lüzûmu derecede yer bırakılmamış ve sıcaklığın derecesi ve dut yaprağı mikdârı az veya sulu hâlde verilmiş olmasından dolayı zuhûr eder. Binâenaleyh bu sebepler böcekhaneden def ve bertaraf edilir ise hastalık dahi defedilmiş olacağı âşikârdır.

Kısa Böcekler : Bu nevi böcekler sarılıklı böceklerdendir diye zannetmemeli işbu kısa böcekler ibtidadan nihâyetine değin güzelce büyüyüp fakat tamam askıya çıkacakları zaman koza bağlamak için funda dalları veya münâsib bir yer bulamıyorlardır ki bunlar dala çıkacak olan böceğin şeffaflığını muhâfaza etmekle beraber kısa kalırlar. Bunlara beyne'n-nâs redd-i ipek onları boğdu tabiri kullanılır. Bunlar bu hâl ile telef olurlar ve bazen

dahi koza bağlamadan kurt hâline girerler. Binâenaleyh askı için funda dallarını yukarıda tarif olunduğu vechile vaktinde hazırlayıp kerevetler üstüne dikmelidir.

Hâtime

İşbu risalede bast ve beyân olunan husûsattan anlaşıldığı üzere ipek böcekleri ömürlerinin ibtidasından nihâyetine kadar pek çok dikkate muhtaçtır. Böcek tutan kimse hatırdan hiçbir vakit çıkarmamalıdır ki kendi tarafından vuku' bulacak en ufak kusur ve dikkatsizlik tekmil bir böcekhane böceklerinin mahv ve telefine sebeb olabilir. Beyân olunan muhtelif hastalıklar için edilecek tedbirin cümlesi bir hatadan ibâret olduğunu unutmamalıdır. Hastalık zuhûr ettikten sonra def'i güç ve mümkünsüz gibidir. Binâenaleyh işbu risalede muhtasaran tarif olunan usûl ve tedbirleri sa'y ve dikkatle icrâ' etmelidir. Açılan tohumun her bir hastalıktan ari bulunması şart ise de yalnız bu da kafi değildir. Bu şartla beraber açıldığı günden askıya çıktığı güne kadar böceklere iyice bakılır ise matluba muvâfık sûrette koza alınabileceği âşikârdır.

404 Osmanlı topraklarında üretilen ipek kozalarının Bursa'ya getirilmesi durumunda alınmakta olan %8'lik gümrük vergisinin bundan sonra alınmayacağı.

Memâlik-i Şâhâne'nin ekser mahallerinde hâsıl olan ipek kozalarının Bursa'ya ithalinde % 8 gümrük resmi alınmakta olduğu işitilmesi üzerine Meclis-i İdâre tarafından vaki olan teşebbüs ve o bâbda makâmat-ı âliye beyninde cereyân eden muhabereden bahisle bu kere Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği'nden meclis-i mezkûre yazılıp taraf-ı muhlisiye tebliğ buyurulan tezkerede mensucât-ı dahiliyenin ecza-yı asliyesinden olan harir ve emsâlinin sarfiyât-ı dahiliye resminden muafiyetine müsaade-i seniyye erzan buyurulmuş ve harir ise kozalardan husûle gelmekte olmasıyla ecnebî kozalarından kemâ-kân % 8 resm-i gümrük alınmak üzere Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne mahsûlâtından olarak gerek Bursa'ya ve gerek diğer mahallere ithal olunacak kozaların gümrük resminden muafiyeti hükm-i irâde-i seniyyeye muvâfık bulunmuş olduğundan bahisle mücîbince icrâ'-yı îcâbının Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'ne tastîr olunan tezkere-i samiyede emir ve iş'âr buyurulduğu bildirilmekte hükm-i irâde-i seniyye idârelerimizce de bilinerek mücîbince îfâ-yı îcâbına

ale't-tevâli i'tinâ' ve dikkat olunmak üzere keyfiyyetin ta'mîmen iş'âra lâzım gelerek îcâbı icrâ' ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 nüshası dahi başkaca postaya teslîmen sû-yi behiyyelerine isrâ' olunmuş olmakla vusûlünde bâ-mu'cib mahallerine tesyârıyla her tarafta o vechile icrâ'-yı îcâbına himmet buyurmaları, fi 9 Zilkade sene 1307 ve fi 14 Haziran sene 1306. (26 Haziran 1890)

405 Deniz mahsûllerinden alınacak verginin ne şekilde toplanacağı hakkında düzenlenen Dersaâdet ve Tevâbi'-i Balıkhane Nizâmnâmesi'nin hazırlanıp gönderildiği.

Mahsûlât-ı bahriyeden alınacak resm-i mîrinin sûret-i istîfâ'sı ve sairesi hakkında olan Dersaâdet ve Tevâbi'-i Balıkhane Nizâmnâmesi'nden bir kıt'ası ma'lûmât olmak ve hîn-i iktizâda mürâcaât olunmak üzere leffen taraf-ı vâlâlarına irsâl kılındığı, fi 8 Safer sene 1307 ve fi 21 Eylül sene 1305. (3 Ekim 1889)

Balıkhane Nizamnamesi

Dersaâdet ve Tevâbi' Balıkhane İdaresi'ne Dair Nizâmnâmedir

Madde 1

Bil-cümle ağcı ve madrabaz ve oltacı ve karnacı esnafı beher sene Mart ibtidasında ve midye ve istiridye misillû mahsûlât-ı bahriye sergicileri dahi sergilerini hîn-i kûşâdda da balıkhane nezâretine gelip meskûkat karârnâmesi vechile zîrde muharrer harçlarını i'tâ' ile senesi nihâyetine değin sanatlarını icrâ' etmek için san'atlarına mahsûs birer ruhsat tezkeresi almaya mecbûrdur.

	Miktar-ı Harc	Adet-i Tezkere
Ağcı ve gedikli madrabaz	7	1
Oltacı ve karnacılar	10	1
Gedikli olmayan madrabazlar	150	1
Tırhoz balığı saydına mahsûs ateş kayıkları	30	1
Tırhoz balığı saydına kodtine tabir olunan sağîr kayıklar	15	1
Midye ve istiridye misillû mahsûlât-ı	30	1

bahriye satılan muvakkat sergiciler.

Madde 2

Birinci maddede zikr olunan ruhsat tezkerelerini almayarak veyahut bir sene alıp da ertesi sene tecdîd ettirmeyerek balık sayd ve fürûht edenlerden ikisi cezâ-yi nakdî ve biri tezkere harcı olmak üzere mensûb oldukları san'atlara mahsûs tezkere harcının üç misline müsâvi akçe ahzıyla kendilerine ruhsat tezkeresi i'tâ' kılınacak ve işbu üç misli tezkere' harcının iki misli îrâd kayd olunup küsûr bir misli muhbirlerine verilecektir.

Madde 3

Dersaâdet ve mülhakatında sayd olunup balıkhaneye balıkhane mülhakatından bulunan kenarlara getirilen ve bunlardan muahharen taşraya gönderilen ve taşralarda isimleri zîrdeki tarifede gösterilen mahallerden Dersaâdet'e vürûd eden balık ve mahsûlât-ı saire-i bahriyenin resm-i mîrî ve sairesi mezkûr tarifeye tevfîkân ahz ve tahsîl olunacaktır.

SAYDİYYE RESMİ

Dersaâdet ve mülhakatında sayd olunup balıkhaneye ve mülhakatında olan kenarlara getirilerek fürûht olunan ve Marmara'da kâin Bandırma ve Gelibolu ve Kapı dağı ve Maydos ve sair iskelelerle Sinop ve Samsun ve Trabzon taraflarında sayd olunup resmi verilmeyerek bilâ-tezkere veyahut meccânen tezkere ile getirilip fürûht olunan ve Varna ve Köstence ve buna mümâsil yerlerden gelip balıkhanede bi'l-müzâyede satılan balıklardan;

a) Bi'l-müzâyede esmânı Balıkhane nezâreti ma'rifetiyle tahsîl olunmak üzere tâzeci esnafına bir hafta veresiye satılan balık ve mahsûlât-ı saire esmânından; Resm-i mîrî olarak 20 kuruş, ambarcılık ve kalemiye olarak 1 kuruş 20 para, tahsildariye olarak 1 kuruş 20 para olmak üzere beher 100 kuruşluk maldan 23 kuruş vergi alınır.

b) Esmânı sâhibleri tarafından istîfâ' olunmak üzere tuzlayıcı esnafına satılan ve sayyâdın perâkende tabir olunur çuvâliyeler ile getirip bi'l-müzâyede peşin akçe ile fürûht ettikleri balık ve mahsûlât-ı saire esmânından ve beher sene mevsim-i mahsûsunda sayd olunup kurutulan çiroz balığının kıymetinden; Resm-i mîrî olarak 20 kuruş, ambarcılık ve kalemiye olarak 1 kuruş 20 para

olmak üzere beher 100 kuruşluk maldan 21 kuruş 20 para vergi alınır.

c) Tarla tabir olunan mahallerden gedikli madrabazlar veyahut ondalıkçılar ma'rifetiyle çıkarılarak getirilip fürûht olunmayarak yine onlar ma'rifetiyle kaldırılan midye ve istiridye ve tarak gibi mahsûlât-ı bahriye ile sayd olunan yunus ve köpek balıklarından çıkarılan yağlar ve dalyanlarda i'mâl olunan balık yumurtaları kıymetinden ve bilâ-tezkere veyahut meccânen tezkere ile gelen tuzlu balık esmânından; Resm-i mîrî olarak 20 kuruş olmak üzere beher 100 kuruşluk maldan 20 kuruş vergi alınır.

Bâlâda gösterildiği üzere resm-i mîrî ve tahsîldâriye ve kalemiyeler verildikten sonra taşralara irsâl kılınan;

	Masdariyye resmi
Bin adedinden Uskumru	Taze- 5 Kuruş
Bin kıyyesinden Hamsi ve İstavrit	Taze- 25 Kuruş
On çiftinden Torik	Taze- 5 Kuruş
Yüz çiftinden palamut	Taze- 10 Kuruş
Kebir kaptan saîr balık ve mahsûlât-ı bahriye	Taze- 5 Kuruş
Sagîr kaptan sair balık ve mahsûlât-ı bahriye	Taze- 2 Kuruş
Bin adedinden çiroz ve tütün balığı	Tuzlu, Tuzsuz-2 Kuruş
Beher şamandırasından her nevi balık	Tuzlu, Tuzsuz- 1 Kuruş
Beher kokasından her nevi balık	Tuzlu, Tuzsuz-1 Kuruş

Madde 4

Balıkhaneye getirilerek tazeci esnafına satılan balık ve sair mahsûlât-ı bahriye resm-i mîrî ve tahsîldâriye ve kalemiyesi ve sahib-i mal hissesi tarih-i mübâyaadan itibaren bir hafta nihâyetine değin balıkhaneye te'diye olunmak ve tuzlayıcı esnafına satılanlar resm-i mîri ve kalemiye tarih-i mübâyaadan itibaren bir hafta nihâyetine kadar balıkhaneye ve sahib-i mal hissesi beynlerinde olan mukâvele mücîbince vakt-i muayyeninde sahib-i mala te'diye ve îfâ kılınmak ve perakendeler yâni sayyâdın çuvâliyeler ile cüz'iyyü'l-miktar olarak getirdikleri balık ve saire mahsûlât-ı bahriye dahi resm-i mîri ve kalemiyesi balıkhaneye ve sahib-i mal hissesi sahib-i mala peşinen verilmek üzere bi'l-müzâyede fürûht olunur ve müzâyede olunmayarak ashâbı taraflarından kaldırılan midye ve istiridye ve tarak ile sair mahsûlât-ı bahriyeye o günün müzâyedesinde fürûht olunan emsâline tevfîkân ve o günde öyle

misal yok ise çarşı içinde tatbîken kalemiye takdîr olunarak iktizâ' eden resm-i mîrî kalemiyesi alındıktan sonra gerek Dersaâdet'den taşraya giden ve gerek tarifede gösterilen mahallerden Dersaâdet'e gelenlerin masdâriye resimleri dahi nakden peşin olarak tahsîl kılınır.

Madde 5

Madde-i sabıka mücîbince müzâyededе peyleri tutulan esnaftan her şahıs karâr-ı müzâyede vechile alacağı balıkların resm-i mîrî ve kalemiyesini ve sahib-i mal hissesini bir hafta zarfında edâ' edeceğine dair derece-i muâmelesiyle münâsib bir meblâğ üzerine senetli kefil vermeye mecbûrdur. Bunlar bi'l-müzâyede alacakları balıkların resm-i mîrî ve kalemiyesini ve sahib-i mal hissesini i'tâ' etmedikleri hâlde kefillerine mürâcaât olunur. Kefillerde edâ-yı deynde taallül eyledikleri takdîrde Tahsîl-i Emvâl Nizâmnâmesi ahkâmına tevfîkân İdârenin takrîr-i resmisi üzerine Şehremâneti tahsîlât me'mûru ma'rifetiyle gerek mekfûl-i lehin ve gerek kefilin emvâl-i menkulesi satılarak deynleri istîfâ' olunur.

Madde 6

4. maddede gösterildiği üzere resm-i mîrî ve sairesi ber-vech-i peşin istihsâl olunan veyahut bir hafta hitâmında tahsîl kılınmak üzere imhal kılınan balık vesair mahsûlât-ı bahriyenin balıkhaneden ihraç ile mahalline imrârı için onar para harçlı tezkere verilir. Ve bu tezkere verildiği gün muteber olup ertesi günü hükmü kalmayacağı misillû bir tezkere ile bir günde balıkhaneden iki defa veya daha ziyâde balık geçirilmesi dahi kat'en memnû' olup her defa için bir tezkere i'tâ' kılınır. Ve işbu tezkerelerin onar para harçları peşin alınır.

Madde 7

6. maddede muharrer imrâriye tezkeresiyle tâzeci dükkânlarına getirilecek balık ve sair mahsûlât-ı bahriyeden sokaklarda gezdirilip sattırılmak için tekneciler bir mikdâr şey i'tâ' olunacak olduğu hâlde bunu verecek tazeci elinde bulunan imrâriye tezkeresini balık pazarı me'mûruna getirip tezkere-i mezkûrede mukayyed balık ve saireden her ne mikdârını tekneciye verecek ise onun için tezkere talebine mecbûrdur. Pazar me'mûru dahi irâe edilen tezkerede muharrer maldan tekneciye verilen mikdârını ifrâz ve tezkere-i

mezkûreye işaret ederek mikdâr-ı mezkûr için onar para harçlı imrâriye tezkeresinden bir kıt'asını i'tâ' eder ve tezkere-i mezkûreye hangi cilt ve numaralı imrâriye tezkeresinden ifrâz olunduğunu tahrîr eyler böyle müfrez tezkere olmadıkça tekneciler yediyle diğer mahalle balık ve sair mahsûlât-ı bahriye getirilmek memnû'dur.

Madde 8

Mülhakat İdâreleri mevkilerine getirilerek peşin akçe ile satılan balık ve sair mahsûlât-ı bahriyenin resm-i mîri ve sairesi bâlâda murakkam tarifeye tevfîkân fi-i mîrisiyle ber-vech-i peşin istihsâl kılınır.

Madde 9

Mevâki'-i mülhakata satılacak balık ve sair mahsûlât-ı bahriyenin idâre mevkilerine vürûdunda o mevkiler mine'l-kadim müzâyede icrâ' olunan mahallerden ise usûlü vechile müzâyede ettirilerek takarrür edecek fiyattan ve müzâyede icrâ' olunmayan mevkilerden ise me'mûrlar tarafından bi'l-muayene o günün râyicine göre takdîr olunacak kıymetten bi'l-hesap reşm-i mîrî ve sairesi ahz olunduktan sonra mezkûr malın fürûhtuna veyahut âher mahalle nakline ruhsatı hâvî me'mûr tarafından onar para harçlı imrâriye tezkeresi verilir.

Madde 10

Balıkhaneye merbût mülhakatta sayd olunacak balık ve sair mahsûlât-ı bahriyeden balıkçı veyahut madrabaz esnafının oralarda satmayıp da hasbî tezkere ile Dersaâdet'e getirdikleri şeylerin resm-i mîrisi Dersaâdet râyicine nazaran her neye bâliğ olur ise balıkhane nezâreti ma'rifetiyle tahsîl kılınır.

Madde 11

Gerek Boğaziçi ve gerek Haliç-Dersaâdet ve Marmara Sahillerinde hafiyyen kaçırılır iken tutulan balık ve saire kâmilen müsâdere olunarak Dersaâdet Balıkhanesinde ve mülhakat idârelerde bi'l-müzâyede satılıp esmân-ı hâsılasının nısfı bâ senet tutan ve haber verenlere verilir. Ve nısf-ı diğeri esbâb-ı mücibesinin tasrîhiyle İdârenin hâsılat icmâline irâd kayd olunur.

Madde 12

Merkez ve mülhakat me'mûrlarının kâffesi denizden kayık ve karada dükkân peydâ ederek veyahut esnaf ile şirket akt eyleyerek balıkçılık kâr ve san'atı icrâ' etmekten katiyyen memnû'durlar.

Madde 13

İşbu 13. madde Dersaâdet Balıkhane İdâresine dair nizâmnâme mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra eski maddesi yerine kaim olmak üzere kaleme alınıp fi 6 Zilkade sene 1306 ve fi 22 Haziran sene 1305 (4 Temmuz 1889) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi şerefmüteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (406) numaralı ve fi 23 Eylül sene 1305 (5 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

Dersaâdet balıkçı esnafının isti'mâl edecekleri ağ gözleri Zabıta-i Saydiyye Nizâmnâmesi'nin 30. maddesinde muharrer kaideye tevfîkân yapılmak mukarrerdir. Hamsi balığının mevsim-i mürûru olan Kânunuevvel ve Sanî ve Şubat ve Mart aylarında balık ağlarına ta'lîk olunacak hamsi kurnalarının mevsim-i mezkûrdan başka vakitlerde isti'mâli câiz değildir. Bunun hilâfında hareket edenlerden sayd ettikleri balıklar idâre cânibinden bi'l-müsâdere denize döküldükten başka bir yüzlük Osmanlı altınından beş Osmanlı altınına kadar cezâ-yi nakdî alınır.

Madde 14

Saydı memnû' olan balıkların cinsine göre derece-i cesameti muahharen balıkhane idâresi tarafından tanzîm ve i'lân olunacak cetvel ile ta'yîn olunacaktır.

Madde 15

Zabîta-i Saydiye nizâmnâme-i umûmiyyesinin sayd-ı bahriye ait ahkâmından işbu nizâmnâmede mezkûr olmayan mevâdd Dersaâdet'de dahi câri olacaktır.

Madde 16

İşbu nizâmnâme Dersaâdet Balıkhane İdâresine dair ta'lîmât makamına kaim olacaktır.

Madde 17

Maliye Nezâreti işbu nizâmnâmenin icrâ'sına me'mûrdur.

İrade- seniyye tarihi 12 Cemâziyelâhir sene 1299 ve fi 19 Nisan sene 1298. (1 Mayıs 1882)

406 Dersaâdet Balıkhane Nizâmnâmesi'nin 13. maddesi yerine geçecek yeni düzenlemenin gönderildiği, yeni maddeye uygun hareket edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede leffen gönderildiği bildirilen madde-i nizâmiyye bu mecmuada münderic bulunan Dersaâdet Balıkhane İdâresine dair nizâmnâmenin 13. maddesidir.

Dersaâdet Balıkhane Nizâmnâmesi'nin 13. maddesi makamına kaim olmak üzere Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden kaleme alınıp mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye hazret-i hilâfet-penâhi şerefmüteallik buyurulan madde-i nizâmiyyenin sûreti leffen gönderilmiş olduğundan maa mülhakat nezâret-i vâlâlarınca da mündericâtına tevfîk-i hareket olunması zımnında dikkat ve nezâret-i mütemadiye icrâ'sına himmet buyurulması, fi 10 Safer sene 1307 ve fi 23 Eylül sene 1305. (5 Ekim 1889)

407 Kara ve deniz avcılığı ile tönbeki ve ipek aşarına ait gelir, maaş ve masraflar hakkında hazırlanan detaylı düzenlemelerin mülhakat idarelerine gönderildiği.

1304 senesi Eylül'ü ibtidasından (13 Eylül 1888) itibaren Hazine-i Celîle nâmına emr-i cibâyeti İdâremize tevdi buyurulan vâridâtın sûret-i tahsîli ve irsâli hakkındaki (412) numaralı ve fi 27 Ağustos sene 1304 (8 Eylül 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrası hatimesinde derdest tanzîm ve isrâ' bulunan müfredât icmâl numûnelerinin vürûduna kadar mersûl 1 numaralı numûne vechile mâh be mâh tahsîlât ve masârifâtı mübeyyin birer hulâsa cetvelinin tanzîm ve irsâli bildirilmişti. Bu kere vâridât-ı mezkûreden sayd-ı mahi resm-i mîrisi ve Sayd-ı Berri ve bahri tezâkiri esmânıyla tenbekü bey'iyyesi ve Harir Öşrü hasılâtı için tanzîm olunan birerden üç ve maâş ve masârifât için yapılan birki cem'an dört kıt'a müfredât icmâl numûnelerinden 20 nüshasıyla bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne gönderilmek üzere işbu tahrîrât-ı muhlisinin lüzûmu mikdârı açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış ve işbu numûneler izâhat-ı lâzımeyi hâvî olduğu cihetle bu bâbda başkaca tafsîlât îtasına mahal görülememiş olduğundan bunların tarih-i vusûlünden itibaren her tarafça o vechile mâh be mâh birer müfredât icmâli tanzîmiyle

sâlif-üz-zikr tahsîlât cetvelleriyle maan isrâ' buyurulması ve bir de sayd-ı mahi rüsûmuna dair olan icmâl numûnesinde gösterilen masdariyye resmi öteden beri müteammilen alınagelen mahallerce tahsîl olunmak îcâb edeceğinin bilinmesi, fi 28 Şevvâl sene 1306 ve fi 14 Haziran sene 1305. (26 Haziran 1889)

408 Deniz, göl ve nehirler ile karalarda yapılacak avcılık faaiyetlerinin ne şekilde yapılacağına ilişkin Zabîta-i Saydiye Nizâmnâmesi'nin gönderildiği.

Deniz ve göl ve nehirlerle karalarda sûret-i sayd ve şikâr ve sâire hakkında olan zâbîta-i saydiye nizâmnâmesinden bir kıt'ası ma'lûmât olmak ve ind-el-hâce mürâcaât olunmak üzere leffen taraf-ı vâlâlarına irsâl kılındığı, fi 8 Safer sene 1307 ve fi 21 Eylül sene 1305. (3 Ekim 1889)

ZABÎTA-İ SAYDİYYE NİZAMNÂMESİ

Madde 1

Sayd ve şikâr iki nevidir.

Nev-i evveli: Bahr ve nehir ve göl ve derelere ve nev-i sânisi berre mahsûstur.

Birinci Bölüm

Bahr, Nehir, Göl Ve Derelere Mahsûs Şikar

Madde 2

Kendileri ekel eylemek için sayyâdlık eden süfun-ı hümâyûn zâbıtân ve neferâtıyla sefain-i tüccâriye kaptan ve tâifelerinden mâ-adâ gerek ekel olunmak ve gerek sanayide isti'mâl olunmak üzere deniz ve göl ve nehir ve derelerde balık ve tuyûr ve hayvânât-ı saire sayd edenler ibtida-yı emrde bulundukları memleketin me'mûruna mürâcaâtla tezkere almaya mecbûrdur. Bilâ-ruhsat sayyâdlık edenlerin edevât-ı saydiyesiyle şikarı Hükûmet nâmına zabtolunur.

Madde 3

Sayyâda verilecek tezkere için yarım mecidiye ruhsatiye ahzolunur. Ve bu tezkereler münhasıran şahsa ve sayyâdın nâmına i'tâ' olunup hükmü bir sene-i mâliyeye mahsûstur. İki

veya daha ziyâde eşhâs yalnız bir tezkere ile sayyâdlık edemez ve bâ-tezkere sayyâdlık eden eşhâstan sayyâdlık için temettu' vergisi talep olunmaz.

Madde 4

Taze olarak ekel olunmak üzere deniz ve denizden ma'dûd olan cesîm göller dahillerinde ve bahre münsabb olan nehirlerin munsabblarında gerek dalyan ve gerek ağ ve olta vasıtalarıyla sayd olunan tuzlu su balıklarından ve midye ve istiridye ve tarak ve pînes ve sülünüs ve aşovadis ve yengeç ve istakoz ve teke gibi hayvanât-ı makaşşere-i bahriyeden hiçbir gûne masraf tenzîl olmaksızın % 20 ve yekdiğere münsabb olan nehirlerde ve munsabbları deniz olmayan sair nehir ve derelerden sayd olunan tatlı su balıklarıyla hayvanât-ı nehriyeden kezâlik masraf tenzîl olunmaksızın % 10 resm alınır. Ve bu resimler dahi saydın cümlesi doğruca balıkhanesi olan mahallerde balıkhanelere getirilerek me'mûr ve ashâbı hazır oldukları hâlde münâdi vasıtasıyla bi'l-müzâyede takarrür eden fiyatından ve müzâyede ne cins akçe üzerine icrâ' olunmuş ise o cins akçeden istîfâ' olunur.

Madde 5

Balıkhanesi ve balık pazarı olmayan şehir ve kasabalarda saydiyye resmi rızâ-yı tarafeyn olmak şartıyla râyic-i mahalliye göre bedelen ve olmadığı sûrette aynen ahz ve tahsîl kılınır.

Madde 6

Birinci maddede istisna kılınanlardan mâ-adâ ticaret kastıyla olmayarak mücerred kendileri için olta ile balık sayd edenler saydiye resmiyle mükellef olmayıp fakat birinci maddede muharrer ruhsat tezkeresini almaya mecbûrdur. Bunlardan yedinde tezkeresi olmayanlar sayda me'zûn edilmez.

Madde 7

Falyonos ve balina ve nefer-i bahri ve yunus balıkları ve mercâniye denilen mercan ve yüz sürü ve sünger ve ahtapotlar ile tuyûrdan kokarina kuşları ve zahikadan kaplumbağa ve kurbağalar ve sülükler bahre mahsûs saydiye resmine tâbidirler. Ancak bunların rüsûm-ı saydiyesi mevâdd-ı mahsûsalarında gösterilen ahval vechile talep ve ahz olunur.

Madde 8

Denizlerde tutulan her nevi balıklar ibtida hangi iskeleye çıkarılır ise bunların resm-i mîrîsi o iskelenin balıkhanesi me'mûru tarafından istîfâ' ve sayyâdı yedine tezkere i'tâ' olunarak sair mahalle naklinde de tekrar resim talep olunmaz.

Madde 9

Karadeniz ve Akdeniz ile Adalar denizinde ve bunlar dahilinde kâin körfez ve koy ve limanlarda ve karalarda kâin büyük ve küçük göllerde âlet-i nâriyye vasıtasıyla sayd olunup sanayi'de kullanılmak üzere fürûht olunan kokârine yani bahrî kuşuyla karabatak kuşundan ve bunlara mümâsil tuyûr-ı bahriyye ile balina balıklarından husûle getirilen balinalardan ve Yunus balıklarından çıkarılan yağlardan uyuşulabildiği takdîrde kıymet-i râyicinden bedelen ve uyuşulamadığı hâlde aynen % 20 saydiye resmi istîfâ' olunur.

Madde 10

Madde-i sabıkada gösterilen tuyûr-ı bahriye ile balina balıklarından alınacak saydiye resmi bunların satıldığı çarşı ve pazarlarda ve Yunus balıklarından çıkarılan yağ resmi dahi kazan kurularak kadidlerinin arıtıldığı yerlerde doğrudan doğruya sayyâdından ve sayyâdı bulunamaz ise âmilinden ahz ve istîfâ' olunur. Ve eyâdi-i aherde tedâvülüyle harice naklinde mahreci olan iskelelerde alınacak resm-i gümrükten mâ-adâ bir şey talep olunmamak için nakıli yedine meccânen tezkere verilir.

Madde 11

Trablusgarb ve Bingazi sevâhiliyle Girit ve Rodos ve İstanköy cezîrelerinde ve Bozca Adaya ve Cezair-i saireye ve Suriye vesair mahallere gelen yerli ve ecnebî süngercilerin dalgıç kayıklarından onar ve zıpkın kayıklarından dörder ve tarak kayıklarından üçer ve Suriye sevâhilinde sünger sayd eden sair kayıkların büyük ve küçüklüğüne bakılmayıp umumen beherinden üçer Osmanlı altını ahz olunup ruhsat tezkeresi verilerek sayyâd tâifesi serbest bırakılır ve bu tezkerelerin hükmü bir sene-i kâmile devâm edip ertesi sene tecdîd olunur.

Madde 12

Girit sevâhiliyle sevâhil-i sairede mercan sayd eden yerli ve ecnebî kayıklarının 12 tonilâto cesametinde bulunanlarından onar ve bundan cesim olanlarından yirmişer adet Osmanlı altını alınarak sayyâd serbest bırakılır ve bunlar için verilen tezkerelerin dahi hükmü bir sene devam edip ertesi sene tecdîd olunur. Şu kadar ki; Girit ve Kıbrıs cezîreleri hudud-ı bahriyesi dahilinde sünger ve mercan sayd etmek mezûniyetini hâvî zikr olunan cezîreler idaresinden verilecek tezâkirin hükmü cezîreteyn-i mezkûreteyne şâmil tutularak diğer sevâhil ve Cezair-i Osmâniyede mercan ve sünger sayd etmek isteyenlere mahalleri hükûmetleri cânibinden yeniden ruhsat tezkereleri verileceği misillû cezîreteyn-i mezkûreteynde sünger ve mercan saydı için dahi diğer sevâhil ve Cezair idârelerinden verilen ruhsat tezkereleri kâfî olmayıp mahalleri hükûmetlerinden başkaca tezkere alınmak lâzım gelir.

Madde 13

Gerek sünger ve gerek mercan saydına mahsûs olan saydiye tezkeresi derecât-ı muhtelifede olan sefainin kaptan ve reisleri nâmına i'tâ' olunup bu sefîneler tâifelerinden başkaca tezkere sorulmaz ve bu tezkerelerin resmî ve gayr-i resmî âhere ferâğı câiz olmaz.

Madde 14

Bahr-i ahmer dahilinde ve Basra Körfezinde vaki Memâlik-i Devlet-i Âliyye sevâhilinde çıkarılan inci ve sedeften rıza-yı tarafeyn olduğu hâlde rayiç belde üzere bedelen ve olmadığı sûrette aynen onda bir saydiyye resmi alınır.

Madde 15

Dersaâdet mülhakatından mâ-adâ sevâhil-i Memâlik-i Osmaniye'de kâin körfezler ile limanlar dahillerinde ve kimsenin tasarrufunda bulunmayan yerlerde tohum zer'iyle hayvanat-ı mukaşşere yani midye ve istiridye ve tarak gibi mahsûlât-ı bahriye yetiştirmek için tarla ittihâzı arzusunda bulunanlar, ittihâz edecekleri tarlaların mevkilerini bi't-ta'yîn bir istid'ânâme îtasıyla ruhsat-ı mahsûsa isteyeceklerdir. İşbu istid'â-nâmeler müstedîlerin bulundukları memleketin beledi meclisine oradan dahi liman

reislerine havâle olunarak bir gûne mahzûr olmadığı bâ-îlam beyân kılındıktan sonra on seneden ziyâde olmamak ve mahallerince her türlü mahzûr ve mazarrattan salim şerait tahtında bulunmak üzere ta'yîn olunacak müddet ve sûrette mezkûr tarlalarda midye ve istiridye yetiştirmek için hükûmet-i mahalliye tarafından sahib-i istid'â'ya ruhsat-ı mahsûsa verilir.

Madde 16

Ruhsat-ı mahsûsa ile ihale kılınan midye ve istiridye ve saire tarlalarında ruhsat sahibinin izni olmaksızın hariçten bir kimse o misillû hayvanat sayd edemez ve şâyed sayd eder ise sayd etmiş olduğu hayvanat zabt olunup ruhsat sahibine i'tâ' kılınır ve işbu vukuattan dolayı ruhsat sahibine cüz'î ve külli zarar terettüb eder ise mahâkim-i nizâmiye ma'rifetiyle vaki olan zarar müsebbibine tazmîn ettirilir.

Madde 17

Ruhsat-ı mahsûsa ile ihale kılınan tarlalardan hasıl ettikleri hayvanat-ı mukaşşereyi ruhsat sâhibleri balıkhaneye ve pazar mahallerine götürüp fürûht ettiklerinde kıymet-i rayicesinden yalnız % 20 resm alınıp bunlardan tezkere parası ve saire nam ile başka bir şey talep ve ahz olunamaz.

Madde 18

Göl ve nehirde husûsi olarak fennen balık yetiştirmek arzu edenler 16. maddede muharrer şeraite tevfîkân ve her hâlde on seneden ziyâde olmamak üzere ruhsat verilir ve bu sûretle ihale edilen mahallerden sayd edilen balıklardan % 10 resm alınır.

Madde 19

Kimsenin taht-ı temellük ve tasarrufunda olmayarak müstakilen hazine-i devlet idâresinde bulunan göllerde taraf-ı Devlet'den ruhsat-ı resmiye istihsâl etmedikçe hiçbir kimse sayd-ı mahî edemeyeceği misillû bunlarda tayeran eden enva-ı tuyûru dahi sayd eyleyemez ve bu göller üzerinde olan hukukunu devlet dilerse bir bedel mukabilinde mültezimlerine ihale eder ve dilerse kendi nam ve hesâbına olarak idâre ve muhâfaza eyler.

Madde 20

Madde-i sabıkada gösterildiği üzere mîri idâresinde olan göller hâsılat-ı saydiyyesinin kâffesi maktûan ihalesi zamanlarında mültezimlere ve emâneten idâresi zamanlarında mîriye ait olur ve bu makûle göllerde sayd olunan balıklar ile tuyûrdan başka bir nam ile saydiyye resmi talep ve ahz olunmaz.

Madde 21

Ashabı uhdesinde olup da sâhibleri tarafından veyahut bir gûne vakıf dahilinde bulunup da evkaf hazinesi veya mütevellileri cânibinden idâre olunan göllerde bâ-sened tasarruf olunan dalyan ve voli mahallerinde sayd etmek hakkı senedât-ı mezkûre ahkâmına ve kadîmen câri olan teâmül ve âdâtına halel gelmemek şartıyla sâhiblerine veyahut hazine-i evkafa veya mütevellilere aittir. Fakat bu makule göllerde gerek kendileri ve gerek mültezimleri ma'rifetiyle sayd olunup da fürûht olunmak üzere çarşı ve pazarlarda ve balıkhaneye getirilen balıklardan 4. madde mücîbince % 20 resm alınır.

Madde 22

Kimsenin taht-ı tasarrufunda olmayıp hazine idâresinde olan dalyanlar masârif-i vak'ası kendi taraflarından tesviye olunmak üzere bi'l-müzâyede mültezimlere ihale olunur ve bu dalyanlarda sayd olunan balıklar münhasıran mültezimin malı addolunup müddet-i iltizâmın neticesine kadar mültezimler işbu balıkları dilediği gibi isti'mâl eyler. Şu kadar ki tuzlayıp ve yumurta çıkarıp sattığı hâlde gümrük resmini îfâ eder.

Madde 23

Bir kimsenin müstakilen havuz inşasıyla derûnunda balık besler ve beslediği balıkları ticaret maksadıyla şuna buna satar ise kaide-i umûmiyyesine tevfîkân sattığı balıktan saydiyye resmi alınır.

Madde 24

Kimsenin taht-ı tasarrufunda olmayan göl ve dereler ile ashâbı uhdesinde bulunan göl ve derelerde sayd olunup çarşı ve pazarlarda fürûht kılınan sülükler ile kaplumbağa ve kurbağaların kıymet-i rayicesinden % 10 resm alınır ve işbu % 10 resm saydın kıymet-i rayicesinden bedelen alınıp fakat uyuşulamadığı takdîrde aynen istîfâ' kılınır.

Madde 25

Balıkların yumurtlaması zamanının hulûlünden ve bir ilel-i sâriyyenin zuhûrundan veyahut bir muharebe vukuundan nâşî balık saydı veya ekel ve isti'mâli Hükûmet tarafından memnû'iyyet tahtına alındığı müddette sayyâdlık edenlerden alet-i saydiyyeleri zabt olunduktan mâ-adâ rub' altından bir altına kadar cezâ-yi nakdî alınır.

Madde 26

Balık saydı memnû' olduğu müddette balık satılmak dahi memnû'dur. Müddet-i mezkûre zarfında balık satan ve gezdiren ve nâkıl eyleyenlerden bir altından beş altına kadar cezâ-yi nakdî ahz olunur. Muharebe vukuundan nâşî bir mahalle tahsîsen balık saydı men' edilecek olursa diğer mahallerde sayd olunmuş balıkların orada satılması men' edilemez.

Madde 27

Deniz ve göl ve derelerde balık saydı her mahalde müsta'mel olunan alet vasıtasıyla icrâ' olunur. Nehir ve derelerde memleketin ciyâdet-i hevâsını ihlâle bâis olan bataklıklar ihdas edecek sûrette çit ve set yapmak ve terkib-i kimyevi isti'mâliyle balıkların tohum ve yumurtalarını kesir ve itlâf etmek memnû'dur. İhdası memnû' olan çit ve setler yapanlardan yarım altından 10 altına kadar cezâ-yi nakdî alınmakla beraber mezkûr çit ve setler taraf-ı hükümetten hedm olunur ve terkib-i kimyevi isti'mâliyle sıhhat-ı umûmiyyeyi ihlâl edecek sûrette balık saydına cüret edenler Ceza Kanûnnamesi'nin 196. maddesine tevfîkân bir haftadan iki seneye kadar habs olunur ve bir altından 25 altına kadar cezâ-yi nakdî alınır ve balıklar dahi taraf-ı hükûmetten zabtolunur.

Madde 28

Deniz ve nehirler sayd-ı mahisi iki seneden nihâyet dört seneye kadar müddet ile ihale ve ilzam olunup bundan ziyâde müddet ile ihale olunmaz. Fakat göl ve dalyanların masârif-i imariyesi taraflarından tesviye kılınmak şartıyla bir seneden nihâyet on seneye kadar müddet ile ihalesi mücâzdır. Emr-i ihale mutlaka müzâyede-i aleniye icrâ'sına mütevâfiktır.

Madde 29

Boğaziçi dahi dahil olmak üzere Marmara Denizinin Bahr-i Sefid boğazı haricine kadar gerek sahillerinde ve gerek körfez ve limanları dahilinde ve açıklarda vapur ve yelkenli sandalları ile sürtme sûretinde balık saydı kat'iyyen memnû'dur ve bu memnû'iyyet boğazlar haricindeki serbest denizlerde sevâhil-i Osmâniye'nin üç mil açığına kadar cari olduğu gibi makineli kayıklar ile dahi sünger saydı memnû'dur. Hilâf-ı memnû'iyyet hareket edenlerin ilk defada sandal ve makine ve ağları zabtolunur. Mükerrerlerinin sandalları zabtolunmakla beraber kendilerinden 50 liradan 100 liraya kadar cezâ-yi nakdî alınır.

Madde 30

İşbu 30. madde Zabîta-i Saydiyye Nizâmnâmesi mevki'-i icrâ'ya konulduktan sonra eski maddesi yerine kaim olmak üzere kaleme alınıp fi 6 Zilkade 1306 ve fi 22 Haziran sene 1305 (4 Temmuz 1889) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi'l-istizân irâde-i seniyye-i hazret-i padişahî şerif müteallik buyurularak mevki'-i icrâ'ya vaz' olunduğu (409) numaralı ve fi 23 Eylül sene 1305 (5 Ekim 1889) tarihleri tahrirât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır. İşbu 30. maddede merbût olduğu gösterilen cetvel bu Zabîta-i Saydiyye Nizâmnâmesi'nin nihâyetine merbût bulunduğu ma'lûm olmak üzere işbu şerh verilmiştir.

Balıkçı esnafının ağlarını teşkîl eden aksamdan eşkâli merbût cetvelde gösterildiği vechile mikrâzlık gözünün beher zıl'ı 25 ve uskumru gözü 19 ve nâtıka ve mazgala gözleri 15 ve torba gözü 13ve kilindar 10 ve hamsi kurnası 7 milimetre olmak üzere ta'yîn olunmuştur. Bu ölçülerden dar gözlü ağ kullananlar hakkında 26. maddeye tevfîkân icrâ'-yı mücâzât olunur.

Madde 31

Dersaâdet ve mülhakatı balıkhane idâresinin muâmelâtı nizâm-ı mahsûsuna tabidir.

İkinci Bölüm

Berre Mahsûs Şikâr

Madde 32

Mîriye ait arazide ve ova ve orman koruluklar dahillerinde hayvân-ı vahşiye ve tuyûr-ı mütenevviayı şikar edenler av tezkeresi almaya mecbûrdur ve bilâ-tezkere avcılık edenlerin av tüfeği zabtolunur.

Madde 33

Av tezkereleri Dersaâdet'de Şehremâneti ve taşralarda devair-i belediye tarafından i'tâ' olunup işbu tezkerelerden Dersaâdet ve mülhakatında ve esâmîsi Mâliye Nezâret-i Celîlesi cânibinden ta'yîn olunacak büyük şehirler ile bunlara mülhak kaza dahilinde 20 kuruş mîriye ve 20 kuruş idâre-i belediyeye ait olmak üzere 40 vesair mahallerde 5 kuruşu mîriye ve 5 kuruşu dâire-yi belediyeye ait olmak üzere 10 kuruş harç alınır. Av tezkereleri maliye nezâretinin tanzîm edeceği numûneye mutabık olacak ve mîriye ait olan harçların sûret-i istîfâ'sı dahi nezâret-i müşarünileyhâ cânibinden ta'lîmât-ı mahsûsa ile ta'yîn kılınacaktır.

Madde 34

Av tezkeresi mutlaka bir seneye mahsûs olmak üzere şahsa ve avcının namına i'tâ' olunur ve iki av tezkeresinin hükmü yalnız tezkerenin verildiği livâ' hududu dâiresine şâmil olur. Ve daha ziyâde eşhâs bir tezkere ile avcılık edemez. Fakat sürgün avı gibi cemiyetle icrâ' olunan avcılıkta asıl avcılara muâvenet etmek üzere maiyyetlerinde bulunan hademe tezkere ahzına mecbûr değildir ve ba-tezkere sayyâdlık eden eşhâstan temettu' Vergisi talep olunmaz fakat sayd-ı berriyi sanat ittihâz etmiş olanlar temettu' Vergisi'ne tabidir.

Madde 35

Evvelen hukuk-ı medeniyeden iskat cezasıyla mahkum olanlara, sâniyen serseri denilen eşhâs-ı meçhuleye, salisen onsekiz yaşını ikmâl etmeyen sabilerle vesayet tahtında bulunanlara, rabian zabtiye nezâreti altına alınan her mahkûma, hâmisen silah taşıması men' olunanlara av tezkeresi i'tâ' olunmaz. Av tezkeresi isteyenlerden hükûmetçe ma'rûf olmayanlara av tezkeresi verilmek memnû' olan takımdan olmadıklarına dair kefâlet-i kaviyye alındıktan sonra i'tâ' olunur.

Madde 36

Karada şikâr-ı mevsimin küşad olunacağı ve hitâm bulacağı zaman her vilâyette mevsim-i şikârdan bir mâh mukaddem İdâre Meclisi karârıyla resmen i'lân olunacak ve zirâatçe vesair cihetle menfaati tahakkuk eden tuyûrun itlafı vilâyetçe her vakit men' edilebilecektir.

Madde 37

Bıldırcın müstesna olmak üzere ökse ve âğ ve âlet-i mütenevvia ve vesait-i saire ile küçük kuş saydı katiyen memnû'dur.

Madde 38

Şikarın memnû' olduğu zamanlar da ve alet-i nâriye ve mevâdd-ı semiyye ile leylen sayd edenlerin av tüfeğiyle beraber olan av köpeği zabtolunduktan başka kendilerinden rub' altından bir altına kadar cezâ-yi nakdî alınır fakat hayvanat-ı muzırre sayd edenler bu hükümden müstesnadır.

Madde 39

Şehir ve kasabât derûnunda ve mesirelerde ve memleket bahçelerinde sayd ve şikâr külliyyen memnû'dur.

Madde 40

Mevsim-i şikârın hitâmından sonra şikâr fürûhtu dahi memnû'dur. Memnû'iyyet zamanında vurulmuş av satan ve iştirâ' eden ve gezdiren ve nâkıl eyleyenlerden bir altından beş altına kadar cezâ-yi nakdî alınır.

Madde 41

Gerek şikârın mübah ve gerek memnû' olduğu zamanlar da avcılardan biri arslan ve kaplan ve porsuk ve kurt ve ayı ve yaban domuzu ve vilâyetçe sûret-i mahsûsada ta'yîn olunacak sair hayvanat-ı muzırreyı mahv ve telef eder ve sûret-i mahvını dahi isbet eyler ise şikâr o avcıya terk olunduktan sonra evvelce kendisinden alınmış olan tezkere harcı dahi mükâfâten tarafına reddolunur.

Madde 42

Çiftlikât ve arazi-i saire ashâbı mutasarrıf oldukları arazide sayd ve şikâr hakkını dilediği sûrette âhere icar edebilir.

Madde 43

Hane ve meskene muttasıl olarak duvar ve çit ile vesair sûretle arazi-i mütecavireden tefrik edilmiş olan arazide gerek ashâbı ve gerek bunların me'zûn edildikleri eşhâs ve ruhsat tezkeresi istihsâline hâcet olmaksızın zaman-ı memnû'iyyetten mâ-adâ her ne vakit olur ise olsun avcılık etmek salahiyetini hâizdirler.

Madde 44

Ashabının muvaffakatı istihsâl olunmaksızın âherin arazisinde avcılık edenlerden ve sülün ve keklik yumurta ve kuluçkalarını alan veyahut bozanlardan bir yirmilik mecidiyeden beş mecidiyeye kadar cezâ-yi nakdî alınır ve ikâ' edilen hasar başkaca tazmîn ettirilir. Âheri uhdesinde bulunan arazide leylen avcılık etmek veya azazi-i mezkûre hane ve meskene muttasıl olmak veyahut madde-i sabıkada beyân olunan sûretle etrafı çevrilmiş bulunmak gibi ahval-i müşeddede vukuunda 10 altına kadar cezâ-yi nakdî ahz olunabilir. Ceza Kanûnnamesi hükmünce daha ağır ceza lâzım gelir ise tamamıyla icrâ' olunur. Av köpekleri bir saydın takibine şitâb esnasında âherin arazisine geçmeleriyle mahsûlatça vukua gelebilecek zarardan köpek sahibi olan avcı mes'uldür. Ancak bu madde ceraim-i saydiyyeden ma'dûd olamaz.

Madde 45

Kendi mer'i baltalıklarında veyahut köyleri civarında vaki orman ve korular dahillerinde mücerred kefâf-ı nefsleri için hayvanat şikar eden köylülerden av tezkeresi sorulmaz. Şu kadar ki bunların sayda çıktıkları zaman şikârın memnû' bulunduğu mevsime müsadif olur ise birinci defasında men' edilip ikinci defasında 38. maddede gösterildiği vechile mücâzât olunur.

Madde 46

Madde-i sabıkada gösterilen köylülerden kefâf-ı nefsi için olmayarak mücerred ticaret kastıyla gerek köyün baltalıklarında gerek mîri orman ve korulukları dahillerinde samur ve tilki ve sincap ve sansar ve zerd ve evkastor gibi pöstekilerinden intifa olunan hayvanatı sayd edenler bunların pöstekilerini panayır veyahut çarşı ve pazar mahallerine getirip fürûht edenlerin de sair

hayvanat-ı ehliyyenin alım satımı hakkında nizâm-ı mücîbince bunların kıymet-i rayicelerinden kuruşta bir pâre resm alınır.

Mevâdd-ı umûmiyye

Madde 47

Avcılığa müteallik vuku' bulan ceraim hakkında müddeî-i umûmîler tarafından resmen ikame-i dava olunur. Fakat bir şahsın mutasarrıf olduğu arazide izni olmaksızın âheri avcılık ettiği takdîrde sahib-i arazi tarafından dava olunur. Şu kadar ki etrafı çit veya duvar veyahut sur-ı saire ile muhat ve bir meskeni hâvî bulunan ve mahsûlatı kaldırılmamış olan arazi üzerinde bilâ-ruhsat avcılık vukuundan neşetle alakadarı tarafından şikayet ve iddia olunmadıkça mahkeme hiç kimseyi celb edemez.

Madde 48

Ceraim-i saydiyede müşterek bulunanlar cezâ-yi nakdîlerde ve zarar ve ziyan tazmînâtında yekdiğerine mütekeffil gibi mahkûm olurlar.

Madde 49

İşbu beyânnamede zikr ve beyân kılınan ceraim üzerine lâhik olacak hükümlerde nahiye ve zabîta müdîrlerinin ve polis ve jandarma zabîtasının ve orman me'mûrlarının ve ashâb-ı emlâk ve arazi korucularının takrîr ve şehadetleri aksi isbât olunmadıkça ma'mul ve mutebcr tutulur.

Madde 50

Ceraim-i saydiyeden biriyle mahkûm olanlar bâde'l-hükm bir sene geçmeksizin tekrar mahkûm olurlar ise sabıkalı addedilir ve o hâlde mücâzât iki kat olarak icrâ' olunur.

Madde 51

Sayd ve şikâra müteallik kâffe-i dava cürmün tarih ve vukuundan itibaren üç mâh mürûrundan sonra mesmu' olmaz.

Madde 52

Adliye ve maliye nezâretleri işbu nizâmnâmenin icrâ'sına me'mûrdur. İrâde-i seniyye tarihi: fi 18Safer sene 1299.

Ek: Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Varidat-ı Muhassasa İdaresi Nezaret-i aliyesinden varid olan 5127 umum ve 2 sayd ve şikar numaralı ve 26 Muharrem 1319 ve fi 2 Mayıs 1317 (15 Mayıs 1901) tarihli emirname suretidir.

Zabıta-i Saydiye Nizamnamesi'nin 40. maddesinde memnu'iyyet zamanında vurulmuş av satan ve gezdirenlerden ceza alınır diye muharrer olmasına nazaran 13 sayd ve şikar numaralı ve 2 Mayıs 1317 (15 Mayıs 1901) tarihli tezkire-i behiyyelerinde mevzû-i bahs olan canlı bıldırcınlardan bir şey aranılmak îcâb etmeyeceğinden bunların hemen sahibine teslimi lâzım gelir.

409 Zabıta-i Saydiyye Nizamnamesi'nin 30. maddesi yerine geçen yeni düzenlemenin Mülhakat idarelerine gönderildiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede leffen gönderildiği bildirilen madde-i nizâmiyye bu mecmuada münderic bulunan Zabıta-ı Saydiyye Nizâmnâmesi'nin 30. maddesi'dir.

Zabıta-i Saydiyye Nizamnamesi'nin 30. maddesi makamına kaim olmak üzere Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nde ta'dîlen kaleme alınıp meclis-i mahsûsa ve vükelâca tensîb olunan ve mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişahi şerefmütealik buyurulan madde-i nizâmiyye sûreti leffen gönderilmiş olduğundan hüsn-i tatbîk ve icrâ'-yı ahkâmına ale-d-devâm dikkat ve ihtimâm olunması lüzûmu ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların usûlü vechile bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle ona göre îfâ-yı muâmeleye himmet buyurulması, fi 10 Safer sene 1307 ve fi 23 Eylül sene 1305. (5 Ekim 1889)

410 Zabıta-i Saydiyye Nizâmnâmesi'nin 9. maddesine göre deniz kuşu ve karabatak kuşundan % 20 vergi alınacağı.

Zabıta-i Saydiyye Nizâmnâmesi'nin 9. maddesinde bahr kuşuyla karabatak kuşundan ve bunlara mümâsil tuyûr-ı bahriyeden % 20 resm-i mîri alınacağı münderic olmasına mebnî bunlardan Dersaâdet'e götürülenlerin tezkereleri aranılmakta ve ibrâz edilemeyenlerden resm-i mir-i mezkûr istihsâl ile Hazine-i Celîle namına irad-ı kayd olunmakta olduğundan bahisle şu muâmele nizâma muvâfık olduğu hâlde taşralarca dahi resm-i mezkûrun ahzıyla beraber bir tarafa naklinde de tezkere îtası zımnında keyfiyyetin tamîmi Balıkhane ve Tuz

Nezâretinden tavsiye ve beyân olunmuş ve sûret-i iş'ar muvâfık-ı hükm-i nizâm bulunduğu gibi hukuk-ı hazinenin muhâfaza ve teminine mücîb görünerek o vechile icrâ'-yı îcâbı cevaben nezâret-i mûmâileyhâya tebliğ kılınmış olduğundan maa mülhakat nezâret-i vâlâları dahilinde vaki deniz ve göllerde sayd olunan ördek ile tuyûr-ı saire-i bahriyeden ber-vech-i muharrer 9. ve 10. maddeler mücîbince % 20 resm alınarak varidat-ı cedîde icmâline îrâd kayd ve imlâ' ve bunların diğer mahalle naklinde dahi ashâbına tezkere itasıyla hükm-i nizamın temin-i hüsn-i cereyânı ve sâilinin istikmâli zımnında takayyüdat-ı mütemadiye icrâ'sına i'tinâ' olunmak üzere işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından lüzûm-ı mikdârı başkaca postaya teslîmen sû-yi behiyyelerine irsâl olunmuş olduğundan bunların mülhakat-ı mezkûreye irsâliyle ona göre her tarafta mücîbince iktizâsının îfâsına himmet buyurulması, fi 25 Recep sene 1307 ve fi 5 Mart sene 1306. (17 Mart 1890)

411 Kimyevi maddeler veya gemilerle sürtme ve gırgır kullanma suretiyle balık avlamanın yasak olduğu.

Eczâ-yı nâriye ve terkibât-ı kimyevî isti'mâliyle ve vapur ve yelkenli sandallar ile sürtme sûretiyle balıkların tohum ve yumurtalarını itlaf etmek derecesinde balık saydı hakkında Zabîta-i Saydiyye Nizâmnâmesi'nin 27. ve 29. maddelerinde musarrah memnû'iyyetin takviye ve muhâfazası için sebk eden iş'âr-ı hâlisi üzerine Cezair-i Bahr-i Sefid Vilâyât-ı Celîlesi ile sevahili bulunan sair vilâyete vesâyâ ve tebliğat-ı mukteziyeyi hâvî Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden tastîr buyurulmuş olan muharrerât-ı âliyenin sûreti leffen gönderildiğinden ve işbu tahrîrât-ı halisinin sahilde bulunan Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen tesyîr kılınmış olduğundan bunların vusûlünde zikr olunan idârelere isrâ'sıyla oralarca da mevâdd-ı nizâmiyye-i mezkûre ve irâde-i aliyye-i mezbûre ahkâmına göre sûret-i muharrere vechile balık saydı hakkındaki memnû'iyyetin ale-d-devâm vikaye ve muhâfazası esbâbının istikmâline i'tinâ' olunması, fi 15 Cemaziyelâhire sene 1306 ve fi 4 Şubat sene 1304. (16 Şubat 1889)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Midilli cezîresinin cevanib-i erbaasında ve husûsiyle Kolonya ve Pire körfezlerinde birtakım sayyâd Memâlik-i Şâhâne'ye duhulü zaten memnû' olan torpido ve sürtme ile balık saydı etmekte oldukları mahalli Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti'nden ba-tahrîrât iş'âr olunup halbuki terkib-i kimyevi isti'mâliyle balıkların tohum

ve yumurtalarını itlaf etmek Zabîta-i Saydiyye Nizâmnâmesi'nin 27. ve Boğazlar haricindeki serbest denizlerde bile sevahilin üç mil açığına kadar olan mahallerde vapur ve yelkenli sandallarla sürtme sûretinde balık saydı dahi nizâmname-i mezkûrun 29. maddeleri mücîbince kat'iyyen memnû' olup hilâf-ı harekette bulunanlara cezalar ta'yîn edilmiş olduğundan hükm-i memnû'iyyetin muhâfazasıyla o misillû dinamit ve saire ile balık saydına kat'iyyen meydan verilmemesi zımnında îcâb eden mahallere tebliğat-ı lâzime îfâsı Düyûn-ı Umûmiyye müdîriyyetinden varit olan fi 15 Kânunuevvel sene 1304 (27 Aralık 1888) tarihli tezkerede beyân ve iş'âr kılınmış ve ber-mu'cib-i iş'âr îcâb-ı hâlin icrâ'sıyla memnû'iyyet-i nizâmiyyenin temami-i muhâfazası esbâbının istikmâli husûsunun Cezair-i Bahr-i Sefid Vilâyât-ı Celîlesi'ne ve sevahili bulunan vilâyet-i saireye izbârı bi'l-havâle meclis-i maliyeden ifâde olunarak îcâb-ı icrâ' olunmuş olmakla muktezasının îfâ buyurulması, fi 26 Cemâziyelevvel sene 1306 ve fi 16 Kânûnusânî sene 1304. (28 Ocak 1889)

412 **Şimdiye kadar doğrudan doğruya Hazine tarafından idare edilmekte olan İpek, Tömbeki, Deniz ve Kara Avcılığı gelirlerinin 1 Eylül 1304 tarihinden itibaren Hazine adına Düyûn-ı Umumiyye İdaresince toplanacağı. .**

Şerefmüteallik buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi mantûk-ı münîfi vechile şimdiye kadar doğrudan doğruya Hazine-i Celîle'ce idâre olunan harir öşrü ve tömbeki bey'iyesi ve Saydiye Rüsûmu ile Sayd-ı Berri ve Sayd-ı Bahri tezâkiri hâsılatının işbu 1304 senesi Eylül ibtidasından itibaren (13 Eylül 1888) hazine-i müşârunileyha nam ve hesâbına olarak ahz ve cibayetleri idâre-i muhlisiye ihale ve tevdi kılınmakla îcâb eden devir ve teslimin icrâ'sını müş'ir Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden Vilâyât-ı Celîle ile müstakil mutasarrıflıklara hitaben tastîr buyurulan muharrerât-ı aliyyeden nezâret-i vâlâlarına ait olan dört kıt'ası leffen ve mekşûfen ve işbu tahrîrât-ı muhibbi nüsah-ı matbû'asıyla beher mâh tanzîm ve irsâli lâzım gelen tahsîlât cetvelleri ve tesis-i kuyûd ve muâmelât zımnında bidâyeten tahrîr ve imlâ'sı îcâb eden defterin muhasebe-i merkeziyece tab' ettirilen numûnelerinden 8 nüshası da açıktan postaya teslîmen tesyâr olunmuş olmakla o bâbda bazı vesâyâ ve izahatın dahi ber-

vech- i zîr îtasına ibtidar olunur. Şöyle ki:

1) Ber-vech-i muharrer cibayeti İdâremize muhavvel vâridâttan biri sayd-ı berri ve bahri tezâkiri rüsûmu yani sayyâda berrî ve bahriyeye hükmü bir seneye mahsûs olmak üzere verilecek ruhsat tezâkiri harcıyla deniz ve nehir ve göl ve dereler dahilinde ve bahre munsabb olan nehirlerin munsabblarında sayd olunacak tuzlu ve tatlı su balıklarından ve midye ve istiridye ve tarak ve pines ve sülünes ve aşovadis ve yengeç ve istakoz ve teke gibi hayvanat-ı mukaşşere-i bahriyeden felyanos ve balina ve nüfer-i bahrî ve yunus balıkları ve mercan ve yüz sürü ve sünger ve ahtapotlar ve tuyûrdan kokarina kuşları ve kaplumbağa ve kurbağalar ve sülüklerden ve sanayide kullanılmak üzere fürûht olunan kokarina yani bahrî kuşuyla karabatak kuşundan vesair tuyûr-ı bahriye ile balina balıklarından husûle gelen balinalardan ve yunus balıklarından çıkarılan yağlardan ve mercan ve inci ve sedeften ve mümâsillerinden ve şikar-ı berrîden samur ve tilki ve sincap ve sansar ve zerda ve okastor gibi pöstekilerinden intifa olunan hayvanat-ı berrîden alınacak resmlerden ibâret olup bunların mikdâr ve sûret-i ihtihsalleriyle muâmelât-ı müteferriası Düstûr'un 2. zeylinin 122. sayfasında muharrer fi 18 Safer sene 1299 (9 Ocak 1882) tarihli Zabıta-i Saydiye Nizâmnâmesi'nde musarrahtır. İkincisi harir öşrü olup bunun sûret-i idâre ve istihsâli hakkında eğerki fi 1 Rebiülevvel sene 1293 (27 Mart 1876) ve fi 12 Ramazan sene 1297 (18 Ağustos 1880) ve fi 15 Cemâziyelâhir sene 1298 (15 Mayıs 1881) tarihlerinde üç kıt'a ta'lîmât neşredilmiş ise de bunların Memâlik-i Mahrusâ-i Şâhâne'nin her biri cihetinde seviyen mevki'-i icrâ'ya vaz'ı mûcib-i müşkilât olduğu tebeyyün etmesine binâen işbu harir öşrü hakkında yeniden icrâ'-yı tedkikat ile bir ta'lîmât-ı katiyye kaleme alınması mukarrer olmakla o vakte kadar mahallerince el-yevm carî olan ta'lîmât ile teamül-i kadim mücibince öşrün istîfâ'sı zaruridir. Üçüncü tömbeki bey'iyye resmi yani tömbeki bayilerine beher sene verilecek ruhsat tezkeresi rüsûmu olup bu da mukaddema idârelerimizce cereyân etmiş bir muâmele olmakla rüsûm-ı mezkûrenin de usûle ve emsâline ve hükûmetlerce el-yevm câri olan muâmelâta tatbîken istihsâlinde devam olunması muktezidir.

2) Melfûf tahrîrât-ı aliyyenin mutasarrıflığa i'tâ' ve gerek mutasarrıflıktan ve gerek taraf-ı behiyyelerinden mülhakata tebliğat-ı serî'a icrâ'sıyla beraber hükûmete bi'l-müracaa şehr-i mezkûr ibtidasından itibaren devir ve teslimin bi'l-îfa emr-i cibayete başlanılarak Eylül'den Şubat

nihâyetine kadar olan müddete ait bedelât ve hâsılattan şâyed evvelce tahsîl olunmuş akça olduğu hâlde nakden istihsâl olunması ve Eylül'den evvelki müddete ait bedelât ve hâsılattan bakayada kalmış akça var ise onların dahi tahsîline fevkalâde i'tinâ' kılınması ve hâsılat-ı mezkûreden mültezime ihale olunanlarının mültezim senedâtının idâremiz namına ciro ettirilmesi ve martta verilmiş olan tömbeki bey'iyye tezâkiriyle bir sene hükm-i cari olup kezâlik şehr-i Eylül'den evvelce i'tâ' edilen Sayd-ı Berri ve bahrı tezâkirinin mikdârı tahkik ve ta'yîn edilerek bunların hâsılatından Eylül'den itibaren İdâremize ait olması lâzım gelen mikdârının nakden teslim edilmesi ve bir de vâridât-ı mezkûreye ait olarak mevcûd olan evrâkın tamamen ve gayr-ı masrûf kâffe-i tezâkir ile kuyûdât ve senedât ve kavânîn ve nizâmât ve evâmir ve muharrerâtın devren ahz ve istihsâl kılınması lâ-büdd olduğundan o vechile îfâ-yı muâmele ile alacak mebâliğ ve tezâkir ve sairenin ecnas ve mekadiriyle nerelere ait olduğunu mübeyyin ale-l-usûl tanzîm ve rü'yet- muhasebeye me'mûr olanlar tarafından tahtîm ve mecâlis-i idârelerce tasdîk olunacak muvazzah üç kıt'a devr defterinden birer nüshasının mahalli Hükûmet ve Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde bi'l-hıfz diğer bir nüshasının da bu tarafa irsâl buyurulması lâzımedendir.

3) Bâlâda gösterildiği vechile varidat-ı mezkûre Hazine-i Celîle nam ve hesâbına cibayet olunacağı cihetle bunlar için idârelerimizce ayrıca kayd ve yevmiye defterleri tutularak varidat- saireye karıştırılmamakla beraber hâsılat-ı vakıadan irsâl edilecek mebâliğ için ayrıca tutulacak ciltlerden irsâliye pusulaları kat' ve "*Hazine-i Celîle namına idâre olunan vâridâta mahsûstur*" ibâresi vaz' olunarak irsâlat-ı vakıadan ne kadarının hangi hâsılattan olduğunun dahi tefrik ve ta'yîn edilmesi ve derdest tanzîm ve isrâ' bulunan numûnelerin vürûduna kadar bir numaralı numûne vechile mah-be-mah tahsîlât ve masârifâtı mübeyyin birer cetvelin tanzîm ve irsâl olunması matlubdur.

4) Esas ittihâz olunmak üzere iki numaralı numûne vechile sayd-ı bahrî ve berrî tezâkiri hâsılatıyla saydiyye rüsûmu ve harîr öşrü ve tömbeki bey'iyyesi rüsûmunun el-hâletü hâzihi nerelerde emâneten ve nerelerde ihaleten idâre ve istîfa olunup bunlardan emâneten idâre olunan mahallerin sinin-i sabıka ve bu sene hâsılatını ve maktûan ihale edilenlerin hangi tarihlerden itibaren ne kadar müddet ve ne mikdâr bedellerle kimlere ilzam ve kaç taksite rabt edilmiş ve her taksite ne cins akçe kaçar kuruşun te'diyesi mukarrer bulunmuş ve bedelât-ı

mezbûreden kimlerden kaç takside ne mikdâr akçe alınıp ne kadarı ne gibi esbaptan dolayı bakayada kalmış olduğunu ve tanzîm olunacak müfredât icmâllerine esas ittihâz olunmak üzere hangi mahalde ne cins mahsûlat ve hayvanat-ı bahriye ve saire bulunduğunu mübeyyin mükemmel bir defterinin seri'an bi't-tanzîm bu tarafa irsâli îcâb eder.

İşte izahat-ı mesrude dâiresinde şehr-i mezkûreden itibaren istihsâlen ve istîfâ'-yı vâridâta bed ile talep olunan defterlerin bir an evvel tesyâr ve el-yevm emâneten idâre olunan mahallerin kezâlik emâneten ve mültezim uhdesine tefviz olunanların inkızâ'-yı müddetlerine kadar ihaleten idâresi tabii olup tagyîr-i muâmele câiz olamamakla haliyle ve birinci fıkrada dahi gösterildiği vechile nizâmât-ı mevcûde ve muâmelât-ı kadimeye tevfîk ile hüsn-i idâresine ibrâz-ı gayret ve bir taraftan da bunlar hakkında tahkikat-ı amîka ve mükemmele icrâ'sına mübâderetle öteden beri mahallerince cereyân etmiş olan muâmelenin izahıyla beraber bâdema vâridât-ı mezkûreden hangilerinin ne sûretle idâreleri daha muvâfık ve münâsib tezâyüd-i hâsılatı mücîb olacağını delail-i vazıha ve mukannia serdiyle ve ilâve-i mütâlaât-ı saire ile ba-rapor hemen taraf-ı hulusuriyye izbâr ve-l-hâsıl hâsılat-ı mezbûrenin sabıkına nisbetle daha ziyâde taht-ı temin ve inzibata alınarak teksîr ve tevfîrine sarf-ı nakdîne himmet ve iktidâr buyurulması, fi 2 Muharrem sene 1306 ve fi 27 Ağustos sene 1304. (8 Eylül 1888)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Şeref müteallik buyurulan irâde-i seniyye-i cenab-ı padişah-ı mukteza-yı âlisi üzere emr-i cibayeti Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdaresi'ne tevdi olunan saydiyye rüsûmuyla Sayd-ı Berrî tezkeresi hâsılatının ve Tömbeki Bey'iyyesi ile harir öşrünün 1304 senesi Eylül'ünden itibaren (13 Eylül 1888) idâre-i mezkûreye devriyle bunlardan ihale olunmuşların mültezim senedâtının oraya ciro edilmesi ve vâridât-ı mezkûrenin Eylül'den Şubat nihâyetine kadar müddete ait bedelât ve hâsılatından evvelce tahsîl olmuş akçe olduğu hâlde idâre-i mezkûreye nakden i'ta olunacağı ki Eylül'den evvelki müddete ait bedelât ve hâsılattan bakayada kalmış akçe var ise onun dahi idâre-i mezkûreden aranılması iktizâ' edeceğinden o vechile mukteza-yı hâlin icrâ'sı lâzımeden olarak keyfiyyet aşar ve rüsûmat idâre-i umûmiyyesinin ifâdesiyle vilâyata ve müstakil muasarrıflıklara bildirilmiş ve mezkûr Vâridât-ı Muhassasa idâresine de beyân-ı keyfiyyet edilmiş olmakla vilayet-i

Celîlelerince dahi ber-vech-i muharrer îfâ-yı muktezayatı bâbında, fi 21 Zilhicce sene 1305 ve fi 17 Ağustos sene 1304. (29 Ağustos 1888)

413 Toplanması Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne bırakılan vergi gelirlerinin İdareye devri sırasında bazı vilayet defterdar ve muhasebecilerinin yavaş davrandığı, bu konuda Maliye Nezaretince defterdar ve muhasebecilere yazı gönderildiği, 1304 yılı gelirlerinin yarısının devlete yarısının İdareye ait olacağı.

Emr-i cibâyeti idârelerimize tevdî ve ihale buyurulan ve vâridât-ı cedîde-i ma'lûme devriyat ve teslimatınca bazı vilâyât ve elviye-i müstakile defterdar ve muhasebecileri tarafından ikâ' edilen tehirat ve müşkilât üzerine bi'l-müracaa vâridât-ı mezkûrenin sûret-i devri ve teslimi ve teferruatı hakkında mezkûr defterdar ve muhasebecilere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden kat'iyyü'l-müfâd olarak yazılıp birer sûreti ba-tezâkir-i aliye idâre-i halisiye teblîğ buyurulan tahrîrât-ı umûmiyye ile telgrafnâmenin sûretleri zîre derc edilmiş ve mütaalasından ma'lûm olacağı vechile vâridât-ı mevdû'a-i mezkûrenin işbu 1304 senesi hâsılatının nısfı hazineye ve nısf-ı diğeri İdâremize ait olup işbu nısftan evvelce Mal Sandıkları tarafından tahsîl olunmuş akçe olduğu hâlde vâridât-ı saire tahsîlâtından bi't-tedârik nakden ve tamamen idârelerimiz sandıklarına i'tâ' ve hazine-i müşarünileyhâya ait nısfından dahi idârelerimize geçmiş akçe bulunduğu takdîrde onlar dahi sâlif-üz-zikr Mal Sandıkları'na te'diye ve îfâ olunacağı derkâr bulunmuş olduğundan mücîbince vâridât-ı cedîde-i mezkûrenin İdâremize ait nısfından evvelce hükûmetin tahsîl etmiş olduğu akçeler tamamen Mal Sandıkları'ndan bi'l-ahz vâridât-ı mezkûreye ait yevmiye defterinin me'huzat tarafına ithal olunması ve hazineye ait nısf-ı diğerinden İdâremizce tahsîlât vuku' bulduğu hâlde bunlar dahi defter-i mezkûrun metfuat cihetine bi-l-kayd sened-i makbûz ahzıyla mal me'mûrlarına verilip o bâbda tanzîm olunacak icmâl-i mahsûsun irsâlat sütununa vâridâtın cinsi tasrîh edilerek bi'l-ithal sened-i mezkûrun nakdî makamında o icmâle rabten bu cânibe irsâl kılınması zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin mülhakat idârelerinin adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası açıktan postaya bi't-teslim tesyâr olunmakla nüsah-ı mersûlenin zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta ona göre ve evâmir-i katiyye-i mezbûre mücîbince ve on gün içinde devr ve teslim

muâmelâtının sür'at-i icrâ' ve itmamına fevkalâde ihtimâm ve netâyic-i hâsılatın dahi bu cânibe iş'âr ve erkam buyurulması, fi 8 Cemâziyelevvel sene 1306 ve fi 29 Kânunuevvel sene 1304. (10 Ocak 1889)

> Edirne, Adana, Aydın, Selânik, Suriye, Cezayir-i Bahr-i Sefid, Konya, Kastamonu, Kosova, Manastır, Ma'muretü'l-Azîz, Yanya, Erzurum, İşkodra, Bağdad, Basra, Hicaz, Halep, Hüdavendigar, Diyarbakır, Trabzon, Trablusgarb, Van, Yemen, Ankara, Bitlis, Sivas, Musûl vilâyetleri defterdarlıklarıyla Serfice, Kudüs-i Şerif, İzmit, Bingâzi, Çatalca, Biga, Zor muhasebeciliklerine ve Beyrut defterdarlığına muharrerât ve Şehremâneti muhasebeciliğine yazılan tezkire sûretidir ;
>
> Berlin'deki Deutche Bank'dan istikraz olunan mebâliğin faiz ve re's-ül-mâl-i senevîsinin karşılığı olarak cibayeti Düyûn-ı Umûmiyye vâridât-ı muhassası idâresine tevdi olunan vâridâtın 1304 senesi Eylül'ünden itibaren (13 Eylül 1888) idâre-i mezkûreye devriyle bunlardan ihale olunmuşların mültezim senedâtının oraya ciro edilmesi vâridât-ı mezkûrenin Eylül'den Şubat nihâyetine kadar müddete ait bedelât ve hâsılatından evvelce tahsîl olunmuş akçe olduğu hâlde idâre-i mezkûreye nakden i'tâ' olunacağı gibi Eylül'den evvelki müddete ait bedelât ve hâsılattan bakâyada kalmış akçe var ise onun dahi idâre-i mezkûreden aranılması iktizâ' edeceğinden o vechile îcâbının icrâ'sı 17 Ağustos sene 1304 (29 Ağusos 1888) tarihinde ba-tahrîrât cânib-i vilâyete bildirilmişti. Vâridât-ı mezkûreden Sayd-ı Berrî ve bahrî ve Tömbeki Bey'iyyesi tezâkiri peşinen alındığından bahisle Eylül'den Şubat'a kadar müddete ait mikdarının idâre-i mezkûreye devr olunup olunmayacağı (yalnız Aydın'a, 3 Teşrînisânî sene 1304 (15 Kasım 1888) tarihli varid olan tarifnamelerinde istifsâr olunmuştur) bazı mahallerden istifsâr olunmuştur. Zikr olunan tahrîrâtın mazmunu emr-i cibayeti idâre-i mezkûreye tevdi olunan vâridâtın 1304 senesi hâsılatının nısfı hazineye ve nısf-ı diğeri Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa İdâresi'ne ait olup düyûn idâresine ait olan nısf-ı hâsılattan evvelce Mal Sandıkları'nca tahsîl olunmuş akçeler olduğu hâlde bunların vâridât-ı saire tahsîlâtından bi't-tedârik nakden ve tamamen idâre-i mezkûre sandıklarına îtası lâzım geleceği gibi hazineye ait nısfından dahi idâre-i mezkûreye devr

olunmuş akçeler olduğu hâlde onların dahi idâre-i mezbûre sandıklarından Mal Sandıkları'nın arayıp tahsîl ve istîfâ' eylemesi iktizâ' edeceğinden bu bâbda bir gûne yanlışlığa meydan verilmemek üzere ber-vech-i muharrer îfâ-yı muâmele olunmasının ta'mîmen iş'ârı Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'nden ifâde olunmakla oraca dahi o vechile îfâ-yı muktezasıyla devr-i muhasebe defterinin bir an evvel tanzin ve tesyârı bâbında fi 25 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 17 Teşrînisânî sene 1304. (29 Kasım 1888)

Telgrafnâme-i Âliye Sûreti

Edirne, Adana, Aydın, Selânik, Suriye, Cezair-i Bahr-i Sefid, Konya, Kastamonu, Kosova, Manastır, Mamuretü'l-Aziz, Yanya, Erzurum, İşkodra, Bağdad, Basra, Hicaz, Halep, Hüdavendigar, Diyarbakır, Trabzon, Trablusgarp, Van, Yemen, Ankara, Bitlis, Sivas, Musûl vilâyetleri defterdarlıklarıyla serfice Kudüs-i Şerif, İzmit, Bingazi, Çatalca, Biga, Zor muhabeciliklerine Beyrut defterdarlığına telgraf ve Şehremâneti muhasebeciliğine tezkere,

Emr-i cibayeti Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa idâresine tevdi olunan ve fi 17 Ağustos sene 1304 (29 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât ile iş'âr kılınan vâridâtın henüz teslim ve tesellüm muâmelesi icrâ' olunmadığı gibi bazı mahallerce de vâridât-ı mezkûrenin nakden devrinde tereddüt edilmekte olduğu cânib-i idâreden haber veriliyor. Bu bâbda bi-d-def'ât icrâ'-yı teblîğat olunduğu hâlde şimdiye değin hala bir şey yapılmayıp işin böyle muharebeye düşürülmesi mes'uliyeti intac edecektir. İş'arat-ı sabıka ve fi 17 Teşrînisânî sene 1304 (29 Kasım 1888) tarihli tahrîrât ahkâmına tevfikân vâridât-ı mezkûre hesâbatıyla bakaya ve tahsîlâtının hemen idâre-i mezkûreye devriyle devr-i muhasebe defterlerinin on güne kadar irsâli katiyyen matlubtur, fi 11 Kânunuevvel sene 1304.(23 Aralık 1888)

414 **Düyûn-ı Umumiyye İdaresi tarafından toplanan Av Vergisi ile İpek aşarının bazı yerlerde ihale yoluyla mültezimlere verildiği, ancak mültezimlerce verilen senetlerin eksik veya sıralı senet şeklinde olmamasından dolayı idareler ile mültezimler arasında sorun yaşandığı.**

Ahiren emr-i cibayeti İdâremize tevdi buyurulan rüsûmdan Saydiye Rüsûmu ile Harir Öşrü ekser mahallerde ihaleten idâre olunmakta bulunduğu cihetle usûlen mültezimlerden alınan taahhüt senetlerinden şerait-i ihalenin noksan ve gayr-ı muttarit bir sûrette derc edilmesinden dolayı bi'l-âhere mültezimlerle idârelerimiz beyninde müşkilât zuhûru melhûz olmasına mebnî buralara meydan bırakılmamak üzere bu makule mültezimlere ihale olunacak yalnız Saydiye Rüsûmu'nun şerait-i ihalesini hâvî tertîb edilen mukavelenâmenin numûnesiyle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen gönderilmiş olduğundan bâdema rüsûm-ı mezkûrenin hîn-i ihalesinde mültezimlerden alınacak mukavelenâmelerin mezkûr numûneye tevfîkân tanzîm kılınması ve ihale olunacak harir öşrü hakkında dahi aşâr nizâmnâmesi mücîbince muâmele-i mukteziye îfâsıyla bunun içinde mülteziminden alınacak taahhüt senetlerinin nizâmnâme-i mezkûrede muharrer numûnesi vechile ahz olunması, fi 9 Şaban sene 1306 ve fi 29 Mart sene 1305. (10 Nisan 1889)

Karesi vilâyet-i aliyyesi dahilinde vaki

Manyas gölünün sayd-ı mahi ve sair rüsûmu;

Sene	*İltizâm Bedeli*
1305	*10000*
1306	*10000*
Toplam	*20000*

Sene	*Ödeme Ayları*	*Taksit Miktarları*
1305	*Mayıs*	*5000*
1305	*Eylül*	*5000*
1306	*Mayıs*	*5000*
1306	*Eylül*	*5000*
	Toplam	*20000*

Bâlâda beyân olunan mevâki'in sayd-ı mahi ve sair resmini 1305 senesi Mart'ının birinden (13 Mart 1889) 1306 senesi Şubat'ının 28. gününe (12 Mart 1891) değin şerait-i âtiye ile deruhte ve iltizâm eyledim şöyle ki:

Madde 1 : Resm-i mezkûr nizâmât-ı mevzû' ve bu bâbda ileride neşrolunacak nizâmât-ı mahsûsa mücîbince idâre olunacaktır.

Madde 2 : Bedel-i iltizâm hiçbir gûne matlubata mahsub olunmayarak tamamen

ve nakden Bandırma Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa İdâresi sandığına te'diye olunacaktır.

Madde 3 : Her seneye isâbet eden bedel-i iltizâm iki takside münkasım olup tekasit-i mezkûreden birincisi Mayıs ve ikincisi Eylül mahları nihâyetinde te'diyeye müteahhidim.

Madde 4 : Kavânîn ve nizâmât-ı carinin mugayiri bir harekette bulunur veyahut her ne sûretle olursa olsun taahhüdatımı icrâ' etmez ve husûsuyla vadesi nihâyetinde te'diyesi meşrût olan tekasidi vakit ve zamanıyla te'diye etmez isem bundan dolayı her ne gûne olur ise olsun vuku' bulacak kâr veya zarar ve ziyan tarafıma ait olacak ve bu bâbda Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye İdâresi tarafından protesto veya dava ikamesine hâcet bırakmaksızın tebeyyün edecek kâffe-i zarar ve ziyanı tamamen tarafımdan tesviye kılınacak ve bundan dolayı ilzamını fesh ile beraber o tarihte baki müddet-i iltizâmı bi'l-müzâyede ahirine ihale veyahut emâneten idâre etmeye idâre-i müşarünileyhânın hakkı bulunacaktır.

Madde 5 : İşbu taahhüdatımı icrâ' etmemek maksadına mebnî sairle akd-i şirket etmeye veyahut sair sebepler meydana koymaya hakkım olamayacağı gibi hiçbir sebeb ve mecbûriyetle taahüdümün adem-i icrâ'sına ve tekasitin tehir-i ifâsına salahiyetim olmayacaktır.

Madde 6 : Her ne sebebe mebnî olursa olsun vade-i muayyenesi hulûlünde te'diye etmediğim tekasidi faiz-i nizâmisiyle ma'an tesviyeye mecbûr olacağım gibi böyle bir hâl vukuunda Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi gerek benim ve gerek kefilimin emvâl ve emlâk-ı mevcûdesini bilâ-muhâkeme fürûht ettirerek ma'a güzeşte istîfa-yı matlubat etmeye hak ve salahiyeti olacaktır.

Madde 7 : İşbu iltizâmın idâresini hüsn-i sûretle îfâ ve muhâfazaya mecbûr olduğum gibi şâyed aksi sûrette hareket ederek bundan dolayı tahaddüs edecek hasarın kâffesi tarafıma ait olacaktır.

Bâlâda muharrer şeraide kesb-i ma'lûmât edip işbu şartnâmenin hâvî olduğu taahhüdatın icrâ'sına ve husûsuyla mültezim-i mûmâileyhün bâlâda gösterildiği vechile müteahhit bulunduğu mebâliğin te'diyesine kefil-i bi'l-mal ve zâmin bulunduğumu mübeyyin işbu mahalle imza eyledim.

415 **Balık avı vergisi ile ipek aşarının bazı yerlerde ihale yöntemiyle toplandığı, aşarın ihale yoluyla toplanmasına devam edilmesi, sözkonusu vergilerin ne kadar bedelle, kaç taksitte, ne şekilde toplanacağı ve kimlere ihale edildiğine ilişkin tutanakların ne şekilde düzenleneceği, mültezimlerden**

alınacak kefalet senetleri ile kefillerin mali güçlerinin ne şekilde araştırılacağı.

Hazine-i Celîle namına cibâyet-i İdâremize tevdi buyurulan rüsûm-ı ma'lûmadan sayd-ı mahî rüsûmuyla harir aş'ârı ekser mahallerde ihaleten idâre olunmakta olduğu cereyân eden muhabereden anlaşılmakta olup bunlar ise İdâremize sal-i hâl Eylül ibtidasından itibaren devir edildiği ve bidâyet-i muâmele bulunduğu cihetle vâridât-ı hakikiyesi tebeyyün ettirilemediğinden bunların şimdilik İdâremizce de ihale sûretiyle idâresi münâsib görülmüş ve bunlar usûl ve nizâmı mücîbince ba'de'l-müzâyede ihale edileceği der-kâr bulunmuş ise de Mülhakat İdâreleri me'mûrları içinde usûl ve nizâma tamamıyla muvâfık harekete mukadder olamayanlar da bulunmak ihtimali olmakla bir gûne yanlışlık ve yolsuzluk vukua gelmemek için bu bâbda taraf-ı vâlâlarından lâzım gelenlere izahat-ı mükemmele i'tâ' ve mâru'z-zikr resm ve öşrün müzâyedeye vaz'ıyla inkıtâ'-i regabetten sonra karâr-ı dâdîsinin keşidesi için ta'yîn olunan günde sûret-i resmiyede hükûmete mürâcaâtla Meclis-i İdâre'den bir âzâ alınıp onun huzurunda takarrür edecek bedel ile karâr-ı dâdîsinin keşidesiyle bedel-i sabıka ve lâhık mikdârları bildirilerek bi'l-istizân ihale-i katiyyesinin icrâ' ve takarrür eden bedel-i mikdârıyla ne cins akçe olarak kaç taksit ve ne vakitlerde te'diye olunmak üzere kimlere ne şerait ile ihale kılındığını ve bedel-i müzâyedenin hadd-i lâyıkından ziyâdeye talib-i âheri zuhûr etmediğini musaddak mahall-i hükûmetinden alınacak mazbatanın isrası ve bir de mültezimlerden alınacak senedât üzerine mültezimin veya küfelâsının kifâyet-i kudretleri Meclis-i İdâre tarafından bâ-mazbata tasdîk olunacak ise de yalnız bu mazbata ile kanaat hasıl edilmeyip mültezimlere ve usûlen bunlara kefâlet edeceklerin ma'rûf ve muteber olup olmadığının hafiyy ü celî tahkîk kılınmasına begâyet dikkat ve i'tinâ' kılınması lâzım geleceğinden ve müstahdemîn-i mevcûde ile veyahut vâridatın % 5'i nisbetinde masarıf ihtiyâriyla ihaleden emâneten idâresi mümkün ve menfaatli mahaller olur ise böyle olan mahallerin ber-vech-i muharrer emâneten idâresi de mücaz olabileceğinden buraları dahi bilinip ona göre îcâbının icrâ' buyurulması, fi 13 Cemâziyelâhir sene 1306 ve fi 2 Şubat sene 1304. (12 Mart 1889)

416 Aşar mültezimlerinden alınacak senetlerin nezaret ve merkez müdüriyetlerince teslim alınıp saklanacağı, kolcu ve kantarcılara ait olanlar dışında tüm kefalet senetlerinin nezaret ve merkez müdüriyetlerinde korunacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye aşar mültezimlerinden alınacak senedâtın nezâret ve

merkez müdîriyyetlerine celbiyle muhâfaza-i müştereke altında bulundurulmasına ve saireye dair olduğu gibi kolcu ve kantarcılardan mâ-adâ me'mûrîn ve saire kefâlet senedâtının nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde hıfz edilmesi maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci bâbının ikinci kısmında (80) numara ile murakkam olduğundan inde'l-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

417 Aşar mültezimlerinden bazılarının aşar ihalesi taksit bedellerini nakitleri olmadığı için tanıdıkları vasıtasıyla havale yoluyla Dersaâdet Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezi'ne ödemek istedikleri, gerek idarenin posta masrafından kurtulması gerekse para ödemesi yapan kişilere daha uygun olması açısından bu yöntemin uygulanabileceği.

Aşar mültezimlerinden bazıları tekasit bedelâtını mahallerince nukudun nedretinden nâşî Dersaâdet'de adamları cânibinden havâle sûretiyle İdâre-i Merkeziye'ye tesviye eylemelerini talep ve iltimâs eylemiş olduklarından bahisle icrâ'-yı îcâbı Yozgat aşar müfettiş muavinliğinden iş'âr olunmuş ve mültezimîn-i merkûmunun mütalebe-i vakıaları hem kendilerince sühûleti ve hem de posta ücretinden dolayı idâremizde menfaati müstevcib olacağı derkâr görünmüş olmakla atîde muharrer tedabir-i teminiye ve inzibatiyenin ittihâz ve icrâ'sıyla bunun bir usûl-i muttaride de cereyânı taht-ı karâra alınmıştır. Şöyle ki:

1) Bedelât-ı mukassatayı Dersaâdet'de te'diye etmek isteyen mültezimin Dersaâdet'de adamı her kim ise onun tarafından taksitin hâvî olduğu akçe evvel-be-evvel tamamıyla Nezâret-i Umûmiyye sandığına teslim olunarak bedeli sahibine ait olmak üzere o mikdâr akçenin ahz ve teslim olunduğuna dair Nezâret-i Umûmiyye'den bir telgrafnâme tastîr ve keşîde olunacaktır.

2) İşbu telgrafnâmenin mahalline vusûlünde bunda bildirilen akçe derâkab mültezimin senet ve hesâbından tenzîl edilip işbu telgrafnâmeyi müteakiben tafsîlat-ı lâzımeyi hâvî olarak buradan bir de havâlenâme yazılacağı gibi mültezimin uhdesinde bulunan mahallin mensûb olduğu sancaktaki Düyûn-ı Umûmiyye nezâret veya merkez müdîriyyetine bir de başkaca ma'lûmâtı şâmil tahrîrât istar kılınacağından işbu havâlenamenin hîn-i vusûlünde zikr olunan akçenin gerek mültezimin senet ve hesâbından tenzîli ve gerek icmâlce olan muâmele-i mahsubiyyesi îfâ ile beraber iktizâ' eden irsâliyesi kat' ve tesyîr

edilecektir.

3) Eğerki telgraf ile havâle îtası İdâremizce taht-ı memnû'iyyette ise de bu telgrafnâmelerin esasen keşidesi aşar tahsîlâtını sekteden vikaye ve mültezimlere bir teshîlât irâesinden ibâret olduğu gibi zaten işbu telgrafnâmeler üzerine idâremiz sandığından akçe tesviye edilmeyeceğine ve muâmele-i mahsubiyede havâlenâmenin vusûlünden sonra icrâ' kılınacağına nazaran ber-vech-i muharrer memnû'iyyet dokunur yeri olmadığından usûl-i muharrerenin o vechile hüsn-i cereyânına i'tinâ' kılınacaktır.

4) Şâyed müddet-i taksit hulûl edip de buraca akçe alındığına dair Nezâret-i Umûmiyye'den mahalline telgrafnâme varit olmaz ise bu hâlde Dersaâdet'de te'diye-i taksit etmek isteyen mültezimin adamı Nezâret-i Umûmiyye sandığınca akçe teslim etmemiş demek olacağından bu babta vakt-i taksitin tarih-i hulûlünden itibaren üç gün beklenilerek yine bir iş'âr telgrafımız vusûl bulmaz ise derhal oraca vesail-i lâzımeye bi't-teşebbüs kanûn dâiresinde mültezimden bedel-i taksit tahsîl ve istîfâ' edilecektir.

İşte şu husûsta Nezâret-i Umûmiyye'ce kaide ittihâz edilen muâmele îfâdat-ı mebsûtadan ibâret bulunmakla ve bu bâbda aşara taalluk eden diğer idârelere ve aşar müfettiş muavinlerine de tebliğ-i madde olunmak nezâret–i behiyyelerince mücîbince hüsn-i tesviye-i îcâbına himmet buyurulması, fi 6 Rebiülevvel sene 1308 ve fi 7 Teşrînisânî sene 1306. (19 Kasım 1890)

418 Hayvan derilerinden 1/40 oranında vergi alınacağı, daha önce vergi alınıp alınmadığının anlaşılması açısından derilerin tek tek damgalanması, damgalanmış tezkereli derilerden bir daha vergi alınmaması, tezkeresiz ve damgasız deriler ile tezkeresinde belirtilen miktardan daha fazla miktarda deri ele geçirilmesi durumunda iki kat vergi alınması ve kaçak derilere el konulması, ihbarcılara ihbariye ödemesi yapılması.

Hayvanat pöstekilerinden ne sûretle resm istihsâl kılınacağı bazı taraflardan istifsâr vaki olmasına mebnî bu bâbda yanlış muâmele cereyân edememek üzere ber-vech-i âtî ta'mîmen ma'lûmât îtasına ibtidar olunur. Şöyle ki:

Mezkûr pöstekilerin Zabîta-i Saydiyye Nizâmnâmesi'nin 46. maddesi mücîbince kıymet-i rayicelerinden kuruşta bir para itibarıyla istihsâl-i resm olunacağı derkâr olup fakat bunlardan evvelce resm alınıp alınmadığı bilinmek

üzere derilere ayrı ayrı damga darbı lâzımeden olduğundan bu makule getirilecek derilerden bi't-ta'dat ber-mu'cib-i nizâm îcâb eden resmin istihsâliyle beraber birer de damga vaz' olunduktan sonra derdest irsâl kılınan tezkerelerden de birer kıt'asının i'tâ' olunması ve bu vechile damgalanmış olarak ba-tezkere getirilecek pöstekilerden artık başkaca resm aranılmayıp yalnız tezkeresiz damgasız getirilecek pöstekiler ile tezkeresinden fazla olanlarından iki kat resm ahzıyla kaçak olarak derdest olunacaklarının müsâdere edilmesi ve kaçak pösteki ihbâr edenler hakkında ihbâriyye ta'lîmâtı mücîbince muâmele kılınması ve işbu pösteki rüsûmu dahi cibayet-i İdâremize yeni havâle olunmuş rüsûmdan olmakla bunlar hakkında tedabir-i salime ve katiye icrâ'sı bâdema hasıl olacak tecrübeye mütevâfik olacağından şimdilik bu sûretle hüsn-i îfâ-yı muâmeleye ve vâridâtın adem-i ziyâîna i'tinâ' ile rüsûm-ı mezkûrenin daha bir mazbût sûrette cibayeti hakkında oraca bi't-tecrübe hasıl olacak mütâlaât ve mülâhazâtın izahen ve bir de sâlif-üz-zikr pöstekilere tab'olunacak tamgaların buraca i'mâl ettirilerek irsâli muktezi olmakla bunlardan maa mülhakat nezâret-i behiyyeleri için nerelerde isti'mâl olunmak üzere ne kadarına lüzûm var ise serian bu tarafa bildirilmesi, fi 24 Şaban sene 1306 ve fi 13 Nisan sene 1305. (25 Nisan 1889)

419 Gümrüklere getirilecek hayvan derileri için idarelerde ne şekilde işlem yapılacağı, pösteki vergisinin toplanmasına Düyûn-ı Umumiyye İdaresince yeni başlanıldığından İdare ile deri sahipleri arasında uyuşmazlık yaşanması durumunda derilerin haciz altına alınıp sahiplerinden teminat alınması.

Gümrüklere vürûd edecek hayvanat pöstekileri için idârelerimize ne yolda ma'lûmât i'tâ' olunacağı ve teferruatı hakkında cereyân eden muhabere üzerine bu kere Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden taşra Rüsûmat Nezâretiyle tastîr ve tesyîr buyurulmuş olan fi 24 Temmuz sene 1305 (5 Ağustos 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye sûretiyle işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış ve mütealasından müsteban olacağı vechile Rüsûmat İdâreleri taraflarından gelecek pöstekiler için bâdema ma'lûmât verileceği derkâr bulunmuş olmakla bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne israsıyla her tarafta mücîbince îcâbının icrâ' ve işbu pösteki rüsûmunun cibayetine İdâremizce henüz başlanılmış olduğundan tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûrede gösterildiği vechile idârelerimizle eşya sahibi arasında mübâyenet vukua getirilmemesine i'tinâ' olunup şâyed öyle bir mübâyinet vukuunda dahi eşyanın taht-ı hacze alınanarak tevkifinden ise sahibinin teminata rabtıyla esbâb-ı mübâyinetin liecli't-tahkik derhal bu tarafa inbâ

buyulması, fi 27 Zilhicce sene 1306 ve fi 12 Ağustos sene 1305. (24 Temmuz 1889)

Tahrîrât-ı Umumiyye Sûreti

Hazine-i Celîle namına emr-i cibayeti Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa idâresine tevdi olunan rüsûm-ı ma'lûmadan sepilenmemiş olarak Dersaâdet emtia-i dahiliye gümrüğüne çıkarılan iki balya tavşan ve sansar pöstekilerinin muayenesiyle Düyûn-ı Umûmiyye'ye ait olan resmin ahzı için orada bulunan me'mûra müdâhale ettirilmemesinden tahaddüs eden muhabere üzerine gümrüklerin muâmelâtı ahd ve nizâm ile teessüs etmiş olmasından nâşî eşyâ-yı vâridenin resmi istihsâl olunduktan sonra hiçbir sebeb ve vesile ile tevkife hakkımız olamayacağı ve hatta afyon ile palamut ve kök boya ve meyan kökü gibi bazı mahsûlatın öşrünü temin için gümrüklerce öşür tezkeresi aranılması bâ-irâde-i aliyye usûl ittihâz olunduğu hâlde usûl-i mezkûrenin gerek tüccâr ve gerek bazı sefaretler câniblerinden celb-i şikâyet olunmasından nâşî ta'dîle mecbûriyet hasıl olduğu beyânıyla resm-i mezkûrun sûret-i âherle temin-i cibayeti Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılmış idi. Bu kere varid olan cevabnamede bu bâbda Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'nin maksadı resm-i mezkûrun istihsâli için mezkûr pöstekilerin vürûdunda gümrükte tevkif edilmeyip oraca îfâ olunan muâmelenin icrâ'sı sırasında mahsûsan bulundurulan me'mûra haber verilerek nizâma müstenid olan rüsûm-ı cüz'iyyeyi dahi muntazaman îfâ eylemekten ibâret olduğuna ve eşya-yı mezbûrenin gümrükten çıkarıldıktan sonra derdest ile îcâb eden resmin istîfâ'sı müteassır ve belki gayr-ı kabil olarak bu hâl zaten sekteye uğramış olan rüsûm-ı mezkûrenin büsbütün mahv ve heba olacağına nazaran hiç olmaz ise vâridât-ı cedîde-i muhavvelenin temin-i cibayeti emrinde idârece karîben ittihâz olunacak usûl mevki-i fiile vaz' oluncaya kadar muvakkaten resm-i mezkûrun o vechile istîfâ'sına müsaade olunması iş'âr olunmuştur. Bu sûret yani o makule eşyanın vürûdunda yalnız Düyûn-ı Umûmiyye'ye ma'lûmât îtası bir mahzûr ve muzırreti tevlit etmeyeceği ve bu muâmelenin dahi bir müddet-i muayyeneye mahsûs olduğu temin buyurulduğu cihetle münâsib olacağından ona göre iktizâsının icrâ' ve fakat şâyed Düyûn-ı Umûmiyye ile eşya sahibi arasında mübâyinet

zuhûr eder de eşyanın gümrükte tevkifi gibi bir teklif vuku' bulur ise muâmele-i tevkifiye mutlaka resmen icrâ'-yı hacze mütevâfık olduğu cihetle bi'l-i'tizar teklif-i mezkûre mûmâşaat olunması lâzım geleceğinin ta'mîmen iş'ârı cemiyet-i mezkûreden ifâde olunmuş ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine bi'n-nisbe 40 nüshası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere israsıyla iktizâsının îfâsına himmet buyurmaları, fi 8 Zilhicce sene 1306 ve fi 24 Temmuz sene 1305. (5 Ağustos 1889)

420 Kara av tezkerelerinin ne şekilde verileceği, devlete ait harçların ne şekilde toplanacağı.

Hazine-i Celîle namına cibayeti ahîren İdâremize tevdi olunan rüsûm-ı ma'lûmeden berre mahsûs şikar tezâkirinin ne sûretle i'tâ' ve işbu tezkerelerin mîriye ait olan harçlarının ne vechile istîfâ' kılınması lâzım geleceğine dair ber-vech-i âtî bazı vesâyâ ve teblîğat icrâ'sına lüzûm görülmüştür. Şöyle ki:

1) Berre mahsûs av tezkereleri şehrî ve kuravî itibarıyla iki kısma münkasım olup şehrî olan kısmından kırkar ve kuravî olan kısmından onar kuruş alınacak ve mevsim-i saydın ve sayda mesâg olan mahallerin ta'yîni husûsu beledi meclislerine havâle kılınacaktır.

2) Mezkûr av tezkerelerinden nerelerde onar ve hangi mahallerde kırkar kuruş harç alınacağını mübeyyin ve ziri mazbatalı olarak mahalleri beledi meclislerinden iki nüsha defter alınıp bunun bir nüshası evvel-be-evvel bu cânibe gönderilecek ve mahallerinde kalacak olan nüsah-ı saniyelerine göre sayyâda tezkere verilecektir.

3) Zabîta-i Saydiyye Nizâmnâmesi'nin 33. maddesi ve yukarıda beyân olunan beledi meclislerinin bâlâsı defterli mazbatası mücîbince onar ve kırkar kuruş olarak alınacak harçların nısfı Dersaâdet'de Şehremânet-i Celîlesi'ne ve vilâyât ile elviye ve kazahade devair-i belediyeye i'tâ' kılınmak lâzım geleceğinden bunun cânib-i İdâreye tarih-i devr ve tefvizi olan sene-i haliyye Eylül'ü ibtidasından beri hasıl olan tezkere harçlarının nısfı o vechile i'tâ' kılınmış ise febihâ şâyed henüz i'tâ' kılınmamış ise hemen icmâl-i mahsûsanın teslimat cihetine *"berre mahsûs şikar tezâkiri harcının nısfı olup aidiyeti cihetiyle belediyeye i'tâ' kılınan"* ibâresiyle şerh ve tesrî'h edilip metfuat kayt ve imlâ'sıyla bâ-

sened makbûz i'tâ' olunacak ve alınacak senedin o icmâle rabten bu cânibe isrâ'sı ve bundan böylesi hakkında dahi sene be sene bu vechile muâmele îfâsı iktizâ' edecektir.

4) Tezkere almak üzere mürâcaât edeceklerin tezkere îtası memnû' olan takımdan olup olmadıkları bi't-tabi Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'nca bilinemeyeceğinden bâdema av tezkeresi almak üzere Dersaâdet'de müskirât resm-i mîri ve bey'iyye idâresine ve taşralarda mahalleri Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne mürâcaât edecek kesânın verecekleri istid'â-nâmelere muâmele-i nizâmiyyesi bâde'l-îfa tezkerelerinin îtası derkenar kılınmak üzere Dersaâdet'de ise Şehremânet-i Celîlesi'ne ve taşralarda ise belediye rüesasına ve belediye rüesası bulunmayan yerlerde teamüli vechile lâzım gelen mahalle gönderilip oradan yazılacak derkenar üzerine tezkerelerin verilmesi bi't-tasvip keyfiyyet Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne arz ve iş'âr ile bu sûretle îfâ-yı muktezası oradan dahi emânet-i müşarünileyhâ ile bi'l-umum vilâyâta ve elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına tebliğ ve iş'âr buyurulmuş olduğundan maa mülhakat nezarat-i behiyyelerince dahi ber minvâl-i muharrer muâmele icrâ'sına i'tinâ' edilecektir.

5) Nizâmnâme-i mezkûrun 36. maddesi mücibince mevsim-i saydın hulûlünden bir mâh mukaddem karada mevsim-i şikarın küşad olunacağına dair yazılacak i'lânnâmelere 4. fıkrada gösterildiği vechile tezkere talipleri tarafından Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne birer kıt'a arzuhal verilmesi lüzûmu derc ve tasrîh olunacaktır.

İşte berre mahsûs şikâr tezâkiri bâlâda bast ve beyân olunan usûl ve nizâm mücîbince i'tâ' ve harçları dahi istîfâ' kılınacağına mebnî ona göre muâmele icrâ'sıyla bir gûne yanlışlık vuku'una meydan verilmemesi zımnında sûret-i hâl ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen savb-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mülkatınıza da bi'l-isra her tarafta mündericâtına tevfîkân îfâ-yı muâmeleye mezid-i dikkat ve i'tinâ' kılınması, fi 3 Recep sene 1306 ve fi 21 Şubat sene 1304. (5 Mart 1889)

421 Kara av tezkerelerinin ne şekilde toplanacağı, konsolos, konsolos yardımcısı, tercüman ve konsolos bekçilerine ücretsiz av tezkeresi verilmeyeceği, bu tezkerelerin şekil bakımından diğer şahıslara verilenlerden farklı olmayacağı.

Hazine-i Celîle nam ve hesâbına olarak emr-i cibayeti İdâremize muhavvel

vâridât-ı ma'lûme cümlesinden bulunan av tezâkirinin konsoloslarla muavin ve tercüman ve kavvas gibi maiyyeti efradına meccânen îtasına dair nizâm-ı mahsûsunda bir sarâhat olmadığı ve binâberîn bunlara ekser mahallere Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nden harçları bi'l-istîfâ' tezkereler verilmekte bulunduğu hâlde bazı mahaller hükûmetlerince zikr olunan konsoloslarla tevâbi'atının sayd ve şikar resminden istisnaları usûldendir denilerek sayd için me'zûniyeti hâvî meccânen birer varaka i'tâ' olunmakta olduğu anlaşılmasıyla keyfiyyet bi't-tezkere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne arz ve iş'âr olunarak bu kere zeylen alınan cevab da 1298 senesinden beri (13 Mart 1882) süfera ve saireye i'tâ' olunan tezâkirin bedeli tahsîl edilerek meccânen hiçbir tarafa tezkere verilmediği hakkında mukaddema Şehremânet-i Celîlesinden i'tâ' olunduğu kayden anlaşılmış olan ma'lûmâttan ve bu bâbda İdâre-i Merkeziye'den vuku' bulan mürâcaâttan bahisle Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılan tezkere üzerine ba'de-zîn bu misillû me'mûrîn ve müstahdemîn-i ecnebîyeye verilecek av tezkereleri bedelâtının tahsîli ve bu tezkerelerin şekil ve sûretce efrada verilenlerden farklı olmaması ve o vechile iktizâ-yı hâlin îcâb edenlere tavsiye ve ihtâr kılınması lâzım geleceği bab-ı ali hukuk müşavirlerinin müzekkiresine atfen nezâret-i müşarünileyhâdan bildirildiği ve zaten tezâkir-i saydiyye vâridâtı muvakkaten Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne mevdû' olmak ve bunların i'tâ' ve harçlarının istihsâl ve istîfâ'sı da bi't-tabi idâre-i mezkûre me'mûrlarına ait bulunmak hasebiyle bunlara hükûmet-i mahalliyece müdâhaleye ve me'mûrîn ve müstahdemîn-i ecnebîyeye sayd için meccânen varaka îtasına mahal olmadığı ta'mîmen vilâyât ile elviye-i müstakileye vesair îcâb eden yerlere bi't-teblîğ o babta yazılan muharrerat-ı umûmiyyenin bir nüshası dahi bera-yı ma'lûmât irsâl buyurulduğu gösterilmiş ve mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyenin zîre derci ile yazılan işbu tahrîrât-ı halisînin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası postaya teslîmen tesyir-i sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların vusûlünde ale-l-usûl mülhakat-ı mezbûreye îsal ve her tarafta mücîbince muhâfaza ve istîfâ'-yı hukuk ve sailinin istikmâl olunması, fi 26 Zilhicce sene 1307 ve fi 31 Temmuz sene 1306. (12 Ağustos 1890)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Düvel-i mütehabbenin Memâlik-i Şâhâne'de bulunan konsolosluklarıyla muavin ve tercüman ve kavvas gibi maiyeti efradına meccânen av tezkeresi îtasına dair nizâmında bir sarâhat olmadığı cihetle kendilerine ekser mahaller Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nden harçları bi'l-istîfâ' tezkere i'tâ' olunmakta olduğu

hâlde bazı mahaller hükümlerince zikr olunan konsoloslarla bunların muavin ve tercüman ve kavvaslarının sayd ve şikar resminden istisnaları usûl-i cariye îcâbından bulunduğu beyânıyla sayd için me'zûniyeti hâvî meccânen bir varaka verilmekte olduğu bazı Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri'nin iş'ârından anlaşılmış ve bu ise tezâkir-i saydiyye vâridâtının ziyâîni mücîb bulunmuş olunduğundan bahisle lâzım gelen harçlar bi'l-istîfâ' av tezkereleri Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde i'tâ' olunmak üzere buna mahalleri hükûmetlerince müdâhale olunmaması hakkında lâzım gelen muâmelenin icrâ'sı Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa İdâresi müdîriyyet-i aliyyesinden bi't-tezkere izbâr olunmuş ve 1298 senesinden beri (13 Mart 1882) süfera ve saireye tevzî' ve i'tâ' olunan tezâkirin bedeli tahsîl edilerek meccânen hiçbir tarafa tezkere verilmediği Şehremânet-i Celîlesinden mukaddema bildirilmiş olması üzerine istar olunan tezkere-i âcizi zeyline Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden terkim olunan 28 Mart sene 1306 (9 Nisan 1890) tarihli cevab da ba'de-zîn bu misillû me'mûrîn ve müstahdimîn-i ecnebîyeye verilecek av tezkereleri bedelâtının tahsîli ve bu tezkerelerin şekli ve sûretce efrada verilenlerden farklı olmaması lâzım geleceği Bâb-ı-âlî hukuk müşavirlerinin müzekkeresine atfen beyân ve o vechile iktizâsının îcâb edenlere tavsiyesi iş'âr ve ityan kılınmış olduğundan ve tezâkir-i saydiyye vâridâtı muvakkaten Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne mevdû olmak cihetiyle işbu tezâkirin i'tâ' ve harçlarının istihsâl ve istîfâ'sı bi't-tabi idâre-i mezkûre me'mûrlarına ait olmasıyla buna hükûmet-i mahalliyece müdâhale ve me'mûrîn ve müstahdimin-i ecnebîyyeye sayd için meccânen varaka îtasına mahal olmadığı derkâr olarak keyfiyyet cânib-i İdâreye tebliğ edildiğinden ona göre îfâ-yı muâmele olunmak üzere sûret-i hâlin ta'mîmen iş'ârı meclis-i maliyeden ifâde kılınarak îcâb-ı icrâ' olunmakla oraca da ber minvâl-i muharrer îfâ-yı muktezası bâbında, fi 7 Zilhicce sene 1307 ve fi 12 Temmuz sene 1306. (24 Temmuz 1890)

422 **Tezkeresiz olarak kara avcılığı yapıldığı için el konulan tüfek ve aletlerin müzayede ile satılması, elde edilen gelirin yarısının bu kişileri yakalayanlara verilip kalanının Düyûn-ı**

Umumiyye İdaresi'ne gelir kaydedilmesi, ancak ele geçirilen tüfeklerin satılmayıp ücretsiz olarak Tophane-i Amire'ye gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bilâ-tezkere berren avcılık edenlerin zabt olunacak av tüfekleriyle edevât-ı saire-i saydiyyesi bi'l-müzâyede satılarak esmânından nısfi derdest edenlere verilip nısf-ı diğerinin yarısı îrâd kaydıyla diğer yarısının belediye sandıklarına teslim olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 20 Zilhicce sene 1306 (17 Ağustos 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Bilâ-tezkere berren avcılık edenlerin zabt olunacak av tüfekleriyle edevât-ı saire-i saydiyyesi bi'l-müzâyede satılarak esmânından nısfi usûl-i cariyemize tevfikân derdest edenlere verilip nısf-ı diğerinin yarısı İdâremize îrâd kayd ile diğer yarısının tezkere harcı gibi bâ-sened belediye sandıklarına teslim olunması fi 20 Zilhicce sene 1306 (17 Ağustos 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Bu kere Maliye Nezaret-i Celîlesinden komiserliğe ve oradan dahi Meclis-i İdâre'ye mevrut tezkere ile Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nin melfûf mazbatası sûretinde bilâ-tezkere sayd ve şikar edenlerden müsâdere olunacak alet-i saydiyyenin hükûmet-i mahalliyece hıfzıyla fürûht ettirilerek esmânının idârelerimize teslimi ve bu makule tüfekler miyânında efrat tarafından zaten isti'mâl-i memnû' olup da her nerede görülse devletçe müsâderesi mukarrer bulunan harp tüfekleri dahi zuhûr eylediği hâlde bunların fürûht olunmayıp doğrudan doğruya ve bilâ-semen tophane-i amireye gönderilmesi lâzım geleceği muharrer bulunmuş ve mârr-üz-zikr tahrîrât-ı umûmiyyemizde satılacak alet-i saydiyye esmânından nısfının derdest edenlere ve nısf-ı diğerinden yarısının da belediyeye îtası iş'âr olunmuş ise de ber-vech-i muharrer Şûrâ-yı Devlet mazbatasında esmân-ı mezkûrenin tamamen idârelerimize îtası musarrah bulunmuş ve vaka'a esmân-ı mezkûre tezkere harcı kabilinden olmayıp cezâen istîfâ' olunan bir şey olduğu ve buna ait muâmelât-ı îcâbiyede idârelerimizce icrâ' oluna geldiği ecilden bâdema zabt olunacak av tüfekleriyle sair alet-i saydiyyenin bâ-sened-i makbûz hükûmete teslim ve îtasıyla bunlardan harp tüfeklerinden maadası hemen fürûht ettirilerek alınacak esmânından nısfı ale-l-usûl derdest edenlere tevzî' ve i'tâ' olunup nısf-ı diğerinin ber-mûcib-i karâr kâmilen idârelerimizce îrâd kayd olunması ve alet-i saydiyyeden maksad da av tüfekleriyle beraber bazı mahallerde isti'mâl olunan ve tüfekten ziyâde tuyûr saydına hizmet eyleyen mesela bıldırcın saydına mahsûs ağlar gibi bi'l-fiil sayda hizmet eden alet olup yoksa bazı mahallerin zehâbı vechile çanta ve av köpeği misillû şeyler

olmadığının dahi bilinmesi husûsu ta'mîmen Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr kılınmış olmakla maa mülhakat nezâret-i behiyyelerince de o vechile muâmele ve harekete ale-d-devâm dikkat buyurulması, fi 13 Rebiülahir sene 1308 ve fi 14 Teşrînisânî sene 1306. (26 Kasım 1890)

423 Kara avcılığı yaparken görülen kişilerin tezkerelerinin olup olmadığının kırserdarları ve jandarmalarca sorulması, tezkere sunamayan kişilerin gerekli yasal işlemlerin yapılması amacıyla en yakın Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne gönderilmesi.

Vâridât-ı muhavvele-i cedîde miyânında bulunan av tezâkiri hâsılatını hüsn-i cibayeti bilâ-tezkere vuku' bulacak saydın men'ine mütevâfık olduğundan vaki olan mürâcaât-ı muhlisi üzerine ba'de-zîn icrâ'-yı sayd eder iken görülecek sayyâdın tezkereleri olup olmadığı gayri kırserdarlarıyla jandarma zabitan ve neferâtı taraflarından sorılarak tezkere irâe edemeyenlerin haklarında muâmele-i nizâmiyye icrâ' olunmak üzere oraya en yakın bulunan Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne gönderilmeleri zımnında îcâb eden jandarma kumandanlıklarına evâmir-i mukteziye i'tâ' ettirilmesi husûsunun Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden ta'mîmen vilâyât ile müstakil mutasarrıflıklara iş'âr buyurulduğu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden gelen fi 2 Kânûnusânî sene 1305 (14 Ocak 1890) tarihli tezkerede bildirilmiş ve sûret-i hâl taraf-ı behiyyelerince de ma'lûm olarak ona göre icrâ'-yı îcâbıyla hâsılat-ı mezkûrenin hüsn-i cibayeti husûsuna i'tinâ' olunmak üzere keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mülhakatınızın adedine nisbetle 40 kıt'a nüshası başkaca postaya teslîmen taraf-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olduğundan bunların mülhakat-ı mezkûreye isrâ'sıyla her tarafta ber minvâl-i muharrer îfâ-yı îcâbına himmet buyurmaları, fi 28 Recep sene 1307 ve fi 8 Mart sene 1306. (20 Mart 1890)

424 Tömbeki satan kişilerden alınacak bey'iyye vergisinin şehir ve beldelerde ne şekilde ve ne derecelerde alınacağı.

Duhân bey'iyyesinin ahîren Reji İdâresi'ne intikali cihetiyle idârece yalnız tömbeki satanlardan alınacak Bey'iyye Resmi'nden ibâret olmakla işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin yalnız tömbeki satanlar hakkındaki hükmü baki olup tütün ile birlikte tömbeki satanlardan alınacağı gösterilen birinci sınıf Resm-i Bey'iyye'nin lira 100 kuruş hesâbıyla 37,5 ve 2. sınıf Resm-i Bey'iyye'nin 25 ve 3. sınıf bey'iyyenin 12,5 kuruş olacağı ma'lûm olmak üzere şerh verildi.

Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle bi'l-muhabere alınan emre mübtenî olarak verilen karâr mücibince işbu gelecek 1299 sene-i maliyesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1883) yalnız tömbeki satan dükkâncılardan Duhân Nizâmnâmesi'nin 66. maddesinde gösterildiği vechile birinci sınıf şehirlerde Osmanlı lirası 100 kuruş hesâbıyla 150 ve 2. sınıf şehirlerde 100 ve 3. sınıf beldelerde 50 kuruş Bey'iyye Resmi alınması ve tömbeki ile birlikte tütün satan dükkâncılardan birinci sınıf şehirlerde kezâlik Osmanlı lirası 100 kuruş hesâbıyla 187,5 ve 2. sınıf şehir ve kasabâtta 125 ve 3. sınıf beldelerde 62,5 kuruş Bey'iyye Resmi ahz kılınması lâzım gelerek keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 20 kıt'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla tarih-i mezburdan itibaren mücibince îfâ-yı muâmele olunması, fi 8 Rebiülevvel sene 1300 ve fi 6 Kânûnusânî sene 1298. (18 Ocak 1883)

425 **Yalnız tömbeki veya tütünle beraber tömbeki satışı yapan kişilerden alınanacak tömbeki bey'iyye vergisinin ne şekilde toplanacağı, tömbeki ile beraber tütün satan dükkâncılardan ve gezgincilerden alınacak Tömbeki vergisi Hazine'ye ait olduğundan bu vergi için ayrıca tablo düzenlenmesi, Tömbeki Bey'iyye vergisinin hiçbir şekilde Rüsûm-ı Sitte gelirlerine karıştırılmaması.**

	Birinci Sınıf Kuruş-Para	İkinci sınıf Kuruş-Para	Üçüncü sınıf Kuruş-Para
Tömbeki ile tütün satan dükkâncıdan alınan Bey'iyye Resmi	187,20	125	62,20
Mezkûr 187,5 kuruştan Duhân Bey'iyye Resmi olup İdâremize ait olduğundan kemâ-fi-s-sâbık Rüsûm-ı Sitte icmâline tahrîri lâzım gelen	150	100	50
Meblâğ-ı mezbûrdan tömbeki resm-i bey'iyyesi bulunmasıyla metn-i tahrîrâtta tarif olunduğu vechile devlete ait olup icmâl-i mahsûsuna terkim olunması iktizâ' eden	37,20	25	12,20
Tömbeki ile beraber tütün satan gezgincilerden alınan Bey'iyye Resmi	300	300	300
Mezkûr 300 kuruştan duhân için alınan Resm-i	150	150	150

Bey'iyye olup Rüsûm-ı Sitte icmâline ithali lâzım gelen			
Meblâğ-ı mezbûrdan tömbeki için alınan Resm-i Bey'iyye olup devlete ait icmâl-i mahsûsuna kaydı icâb eden	150	150	150
Yalnız tömbeki satan dükkâncıdan alınan Resm-i Bey'iyye olup devlete ait icmâle ithali lâzım gelen	150	150	150
Yalnız tömbeki fürûht eden gezginciden alınan Resm-i Bey'iyye olup kezâlik devlete ait icmâle ithali iktizâ' eden	150	150	150

Yalnız tömbeki veyahut tütün ile beraber tömbeki fürûht eden dükkâncılardan 1299 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren ne sûretle tömbeki bey'iyye resmi ahz ve istihsâl kılınacağı (424) numaralı fi 6 Kânûnusânî sene 1298 (18 Ocak 1883) ve gezgincilerden dahi ne vechile Resm-i Bey'iyye alınacağı (427) numaralı ve 5 Kânûnusânî sene 1298 (17 Ocak 1883) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemizle ta'mîmen iş'âr kılınmıştı. Gerek yalnız tömbeki gerek tömbeki ile beraber tütün satan dükkâncıdan ve gezgincilerden alınacak tömbekiye mahsûs Bey'iyye Resmi hazine-i celîleye ait bulunduğundan bunun için ayrıca bir icmâl-i mahsûs tutularak bâlâda gösterildiği üzere tömbeki için alınacak Bey'iyye Resmi'nin devlete ait olduğunun tasrîhiyle bu icmâle ve tütün için alınacak Bey'iyye Resmi'nin dahi sabıkı gibi kezâlik bâlâda gösterildiği vechile Rüsûm-ı Sitte icmâline derc ve terkim kılınması ve bu tömbeki bey'iyye resimlerinin zinhâr Rüsûm-ı Sitte'ye ait hâsılat-ı saireye karıştırılmayıp muhasebeye irsâl olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı iktizâ' ederek keyfiyyet sair Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği gibi dahil-i dâire-i behiyyelerinde vaki Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen irsâl-i sûyi vâlâları kılındığından bunların ba mücîb mezkûr idârelere isrâ'sıyla her yerde siyâk-ı vahidde olarak bu vechile cereyân-ı muâmeleye medd-i nazar i'tinâ' ve ihtimâm buyurulması, fi 11 Rebiülahir sene 1300 ve fi 7 Şubat sene 1298. (19 Şubat 1883)

Hâmiş

Geçen 1297 senesi evailinden işbu 1298 senesi Şubat'ının nihâyetine (12 Mart 1883) kadar maa mülhakat nezâret-i behiyyelerinde teamül-i kadimi üzere dükkânda veyahut gezgincilik sûretiyle yalnız tömbeki satanlardan alınan Resm-i Bey'iyye'nin başka ve tömbeki ile birlikte tütün fürûht edenlerden alınan Resm-i Bey'iyye'nin başka olarak gösterilmek üzere idâre ba idare

defterlerinin tanzîm ve irsâli lâzımeden olduğundan işbu defterin nihâyet bir maha kadar yetiştirilip tarafımıza isbâline himmet buyurulması, fi 11 Rebiülahir sene 1300 ve fi 7 Şubat sene 1298. (19 Şubat 1883)

426 Tütün satan tüm gezgincilerden ayrım yapılmaksızın 1,5 Osmanlı lirası bey'iyye vergisi alınacağı.

Duhân Nizâmnâmesi'nin 66. maddesinde tütün satan bil-cümle gezgincilerden bila-istisna birer buçuk adet yüzlük mecidiye altını Bey'iyye Resmi alınacağı muharrer olup tömbeki satan gezgincilerden dahi bu mikdâr resm ahzı tabii bulunduğuna binâen o vechile tömbeki satan gezgincilerden de tütün gezgincilerine mahsûs olan 1,5 lira Resm-i Bey'iyye'nin istîfâ'sı lüzûmu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nin iş'ârı üzerine bil-cümle Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirilmiş ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyeden 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca posta ile gönderilmiş olduğundan bunların birer mu'cible zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan müdîriyyet ve me'mûriyyetlere irsâliyle mücîbince muktezasının îfâ ettirilmesi, fi 28 Ramazan sene 1299 ve fi 31 Temmuz sene 1298. (12 Ağustos 1882)

427 Yalnız tütün veya yalnız tömbeki satan gezgincilerden 1,5 Osmanlı altını bey'iyye vergisi alınması, ancak hem tütün hem de tömbekiyi bir arada satan gezgincilerden tömbeki için 1,5 lira ve tütün için 1,5 lira olmak üzere toplam 3 Osmanlı altını bey'iyye vergisi alınması.

Duhân Nizâmnâmesi'nin 66. maddesinde tütün satan bil-cümle gezgincilerden bila-istisna birer buçuk adet yüzlük mecidiye altını Bey'iyye Resmi alınacağı muharrer olup tömbeki satan gezgincilerden dahi bu mikdâr resm ahzı tabii bulunduğuna binâen o vechile tömbeki satan gezgincilerden de tütün gezgincilerine mahsûs olan 1,5 lira Resm-i Bey'iyye'nin istîfâ'sı (426) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1298 (12 Ağustos 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle teblîğ ve iş'âr kılınmıştı. Yalnız tütün veyahut yalnız tömbeki satan gezgincilerden yine o vechile birer buçuk lira Resm-i Bey'iyye ahzında devam olunmakla beraber işbu gezginciler hem tütün ve hem de tömbeki yani ikisini birlikte satmak isteyenler olduğu hâlde tömbeki için ayrı ve tütün için dahi ayrı olarak birer buçuktan ceman üç adet lira-yı Osmani Resm-i Bey'iyye istîfâ'sı lâzım gelerek keyfiyyet bil-cümle Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirilmiş ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderildiği misillû bu bâbda muhasebeye de ma'lûmât

verilmiş olduğundan bunların birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücibince îfâ-yı muâmele olunması esbâbının istikmâline himmet buyurulması, fi 7 Rebiülevvel sene 1300 ve fi 5 Kânûnusânî sene 1298. (17 Ocak 1883)

428 Ankara vilâyetinde tömbeki satmakta olan İran vatandaşlarının bey'iyye vergisi ödememek için kendi konsolosları vasıtasıyla itirazda bulundukları, Duhân Nizâmnâmesi'nin 88. maddesine göre İran vatandaşlarından bey'iyye vergisi alınması gerektiği.

Ankara vilâyetinde tömbeki satmakta olan İran tebeasından îcâb eden Bey'iyye Resmi'nin istîfâ'sına orada bulunan İran şehbenderi tarafından muhâlefet olunduğu mahalli iş'ârından anlaşılmasıyla keyfiyyet Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne tebliğ olunmuştu. Bu kere cevaben alınan fi 12 Muharrem sene 1301 ve fi 31 Teşrinievvel sene 1299 (12 Kasım 1883) tarihli tezkere-i aliyyede İranlıların esnaflık eden tebea-ı Devlet-i Âliyye gibi rüsûm-ı esnafiyye ile mükellefiyetleri beyne'l-devleteyn katiyyen takarrür ederek taht-ı karâr-ı âliyye alınmış ve tömbekide tütün nevinden madud ve duhân nizâmnâmesi dahi esnaf için müesses bulunmuş olduğu hâlde bey'iyye ve rüsûm-ı esnafiyyenin tebea-i İraniyyeden emr-i istîfâ'sını şehbender mûmâileyhin sefaretten alacağı cevaba ta'lîk ile imrâr-ı vakt etmesi karâr-ı âli ve nizâm-ı cariye münafi ve vâridât-ı devletin ziya-ı müeddi olduğundan Duhân Nizâmnâmesi'nin 88. maddesi ahkâmının tebea-i İraniyyeden bey'iyye tezkeresi almayarak tömbeki satmakta olanlar haklarında dahi bi'l-istisna icrâ'sı labüdd görünmekle o bâbda Bâb-ı-âlî'ye yazılan tezkere zeyline testir buyurulan fi 10 Teşrinievvel sene 1299 (22 Ekim 1883) tarihli cevab-ı samide o bâbda vilâyât ile müstakil mutasarrıflıklara ve Şehremânet-i Celîlesi'ne vesâyâ-yı mukteziye îfâsı Dahiliyye Nezâret-i Celîlesi'ne tavsiye ve iş'âr buyurulduğu emir ve beyân buyurulmuş olduğundan bahisle İdâremizce dahi ona göre îcâbının icrâ'sı irade ve izbâr buyurulmuş ve o vechile iktizâsının îfâsı bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 20 kıt'ası ayrıca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların birer mu'cibiyle mülhakata bi'l-irsal her tarafta ona göre îcâb-ı hâlin icrâ'sı husûsuna himmet buyurulması, fi 19 Muharrem sene 1301 ve fi 7 Teşrînisânî sene 1299. (19 Kasım 1883)

429 Tömbeki satan ve bey'iyye vergisini ödemekten kaçınan Osmanlı ve İran vatandaşlarının ticaret yapmalarının

yasaklanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede münderic fi 4 Şaban sene 1298 (2 Temmuz 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Tömbeki satan tebea-ı Devlet-i Âliyye ve İraniyye ve saireden istihsâli iktizâ' eden Bey'iyye Resmi'ni îtada muhâlefet edenlerin icrâ'-yı san'attan men' edilmeleri hakkında şerefsadır olan irâde-i aliyye üzerine bunların o sûretle men' edilmeleri hükûmetlerin inzimâm-ı ma'rifetleriyle hasıl olacağı cihetle bu bâbda vilâyâta evâmirnâme-i sâmi istihsâl ve irsâl olunacağı fi 4 Şaban sene 1298 (2 Temmuz 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Bu kere Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden re'sen ve cevaben mevrûd tezkere-i aliyelerde zikr olunan Bey'iyye Resmi'ni îtada muhâlefet gösterenlerin ticaretten men'i zımnında Rüsûm-ı Sitte Me'mûrları'na cânib-i hükûmetten icrâ'-yı muâvenet olunması için vilâyâta ba-telgrafnâme-i sami icrâ'-yı vesâyâ buyurulduğu izbâr buyurulmuş olduğundan resm-i mebhûsun îtasında muhâlefet gösterenler olursa o vechile hükûmete bi'l-müraca'a îfâ-yı muâmele olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelmiş ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların birer mu'cible mezkûr idârelere bil-irsal her tarafta mücîbince iktizâ-yı hâlin îfâsına himmet buyurmaları, fi 22 Ramazan sene 1298 ve fi 5 Ağustos sene 1297. (17 Ağustos 1881)

430 Tütün ve tömbeki bey'iyye tezkerelerini kaybedenlere önceden ödemiş oldukları verginin dörtte biri oranında harc alınarak yeniden tezkere verilmesi, ancak gezginci ve sergicilere sabit bir ikametgâhları olmadığı ve tezkerelerini satabilecekleri ihtimalinden dolayı bey'iyye resmi tamamen tahsil edildikten sonra yeni tezkere verilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 3 Recep sene 1292 (5 Ağustos 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Tütün ve tömbeki bey'iyye tezkeremizin ziyâîndan dolayı ashâbının mürâcaâtları vukuundan âtîk Duhân Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 9. bendinde muharrer olduğu üzere müste'dîden evvelce verilmiş olan Bey'iyye Resmi'nin rub'ı mikdâr tekrar tezkere harcı bi'l-istîfâ' derece-i kayda mürâcaâtla tezkere-i zayia bedeline müceddeden tezkere i'tâ' olunması ve gezginciler ile sergicilerin

ikametgâhları muayyen olmamaktan dolayı tezkerelerini satmak ve elden ele tedâvül ettirmek gibi desîseye sülûkları ihtimaline mebnî bunlardan Resm-i Bey'iyye'nin tamamen ahz ve istîfâ' kılınması makam-ı emânet-i hâlisiyeden fi 3 Recep sene 1292 (5 Ağustos 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilip halbuki duhân nizâmnâme-i cedîdinin hatimesinde muharrer mevâdd-ı müteferrikanın üçüncü fıkrası iktizâsınca nizâmnâme-i mezbûrun mevki-i icrâ'ya vaz'ıyla beraber ondan evvelki nizâmnâmeler mefsuhu'l-hüküm kaldığı cihetle zayiden tezkere talebi vukuunda zikr olunan âtîk nizâmnâme hükmüne tevfîk muâmele edilmek câiz olmayacağından ve eğerki sâlif-üz-zikr cedîd nizâmnâmede tezkereleri zayi edenler hakkında olunacak muâmeleye dair bir gûne sarâhat yoksa da dükkâncılar için verilen bey'iyye tezkereleri gezginci ve sergici tezkereleri gibi olmayıp herhangi dükkân veya mağaza için verilmiş ise onların gayri dükkân ve mağazada isti'mâli kat'iyyen melhûz olmadığından bu kabilden olan tezkerelerin ziyâînda ashâbının talepleri üzerine kaydına mürâcaâtla zayiden meccânen diğer tezkere verilmesi ve fakat gezginci tezkereleri şahsa mahsûs olduğu cihetle bunların ziyâînda elden ele bi't-tedavül hitâm müddetine kadar kolaylıkla suisti'mâl olunacağından tezkeresini zayi eden gezginci ve sergicilere zayiden tezkere verilmeyip nizâmen muayyen olan Resm-i Bey'iyye'nin tamamen ahzıyla müceddeden bey'iyye tezkerekesi kat' ve i'tâ' edilmesi lâzım geleceğinin ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i bchiyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin matbû' 40 nüshası leffen irsâl-i sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunların ba mücîb mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücîbince îfâ-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 11 Şaban sene 1294 ve fi 8 Ağustos sene 1293. (20 Ağustos 1877)

431 Tezkeresiz tömbeki satanlardan yeni Duhân Nizâmnâmesi gereğince bey'iyye vergisinin ceza olarak ilk defasında iki kat, tekrarı halinde üç kat olarak tahsil edilmesi.

Bilâ-tezkere tömbeki satanlardan âtîk Duhân Nizâmnâmesi'nin 88. maddesi hükmünce Bey'iyye Resmi'nin on katı ve zürra'nın Reji'ye ve Reji'nin zürra'a karşı olan hukuk ve vezaifine dair olan nizâmnâmenin 50. maddesi mücîbince ilk defasında resm-i mezbûrun iki ve tekrarı halinde üç misli cezâ-yi nakdî alınması îcâb etmekte olup fakat mevâdd-ı mezkûreden hangisi hükmünün tercihen icrâ'sı îcâb edeceği bais-i tereddüt olarak bu bâbda Maliye Nezâret-i Celîlesiyle cereyân eden muhabere neticesinde komiserlik vasıtasıyla Meclis-i İdâre'ye tebliğ olunup taraf-ı muhibbiye tevdi olunan tezkere sûretinde

ruhsatnamesiz tömbeki satanlardan Bey'iyye Resmi'nin iki misli cezâ-yi nakdî alınması hükm-i nizâm îcâbından bulunmakla ona ve bunun ihbâriyyesi hakkında da ta'lîmât-ı mahsûsasına tevfîk muâmele olunması iş'âr buyurulmuş ve şu hâlde bilâ-tezkere tömbeki fürûht edenlerden mezkûr 50. madde mücîbince Bey'iyye Resmi'nin iki katı cezâ-yi nakdî ahzıyla bir katının icmâl-i mahsûsuna îrâd kayd ve imlâ'sıyla diğer bir katının cezalar hakkındaki ta'lîmât-ı mahsûsaya tevfîkân muhbirlerine îtası ve mükerrerler hakkında da kezâlik madde-i mezkûre mücîbince muâmele icrâ'sı lâzımeden bulunmuş olduğundan ve keyfiyyet diğer nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı kafiyesi açıktan postaya tevdien gönderildiğinden her yerde mücîbince îfâ-yı muâmeleye himmet buyurulması, fi 22 Cemâziyelâhir sene 1308 ve fi 21 Kanûnusani 1306. (2 Şubat 1891)

Zürra'nın Reji'ye ve Reji'nin Zürrâya Karşı Olan Hukuk ve Vezaifine Dair Nizâmnâmenin 50. maddesi sûreti;

Ruhsatnamesiz Reji tütünlerini yahut memâlik-i ecnebîyyeden getirilip fürûhtu mücâz olan sigara ve enfiye ve ağız tütünü ve tömbekileri satan veyahut koltukçuluk edenlerden hilâf-ı nizâm hareketleri sabit olduğunda ahzı lâzım gelen resm-i ruhsatiyenin iki ve tekerrürü halinde üç misli mikdâr cezâ-yi nakdî alınır.

432 Yeni yapılan devlet borçlanmalarından dolayı tahsili Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne bırakılmış olan ipek aşarının gerek emâneten ve gerek ihale yoluyla idare edilmesi ve sözkonusu verginin Menâfi' ve Maârif Hisseleriyle birlikte toplanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 24 Şevvâl sene 1306 (23 Haziran 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İstikraz-ı cedîd karşılığı olarak cibâyeti İdâremize tevdi buyurulan vâridât-ı ma'lûma miyânındaki harir öşrü gerek emâneten ve gerek ihaleten idâre olunsun öşr-i mezbûrun Menâfi' ve Maârif Hisseleriyle birlikte ahz ve istîfâ' olunarak şimdilik mevkûf sandık tutulması fi 24 Şevvâl sene 1306 (23 Haziran 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile iş'âr kılınmıştı. Memâlik-i mahrusada sarf edilen ve diyar-ı ecnebîyeye ihraç olunan tütünlerin öşrü üzerine müretteb mezkûr hisselerinde İdâremizce istihsâli iktizâ' edeceğinden ve min-el-kadîm İdâremize ait mahaller harir öşrüyle birlikte istîfâ' olunup

Mal Sandıkları'na teslim kılınmakta bulunan mezkûr hisselerin bâdema hükûmetlere îtası îcâb etmeyeceğinden ona göre îcâbının icrâ'sıyla mezkûr Harir Öşrü'nden sabıkı gibi hükûmete teslim olunmuş bulunanları var ise hemen bi'l-istirdâd gerek Hazine-i Celîle nâmına idâre olunan ve gerek İdâremize ait bulunan mahaller harir öşürleri ve umum Duhân Öşrüyle birlikte alınmış ve alınacak olan mezkûr hisselerin artık mahallerinde alıkonulmasına mahal olmayıp bunların ücret-i nakliyyesinin bi't-tevfik tesviyesiyle küsûrlarının hâsılat-ı saire şimdiye kadar hangi vasıtalarla tevdien gönderilmekte ise yine o vasıtalara teslimiyle idâremiz namına alınacak çek ve sairenin yapılacak müfredât pusulasıyla beraber ba-tahrîrât tesyâr buyurulması lâzım gelerek keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine tebliğ kılındığı misillû işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası açıktan postaya teslîmen gönderildiğinden ona göre îcâbının icrâ' buyurulması ve mezkûr hisselerin icmâle teferrug eden muâmelesi diğer tahrîrât-ı umûmiyye ile ba'de bildirileceği, fi 7 Muharrem sene 1307 ve fi 22 Ağustos sene 1305. (3 Eylül 1889)

Hâmiş

Metn-i tahrîrâtta Tütün Öşrü üzerine mürettep mezkûr hisselerinde İdâremizce istihsâli iktizâ' edeceğinin gösterilmesinden maksad tüccârın mübâyaa edip öşrü doğrudan doğruya idârelerimizden alınan tütünlerin öşrüyle beraber mezkûr hisselerinde istîfâ'sından ibâret bulunduğundan ve Reji İdâresi mübaaya edeceği tütünlerin öşrünü İdâremize verdiği gibi mezkûr hisseleri devair-i aidelerine i'tâ' edeceğinden ona göre îcâbının icrâ'sı, fi 7 Muharrem sene 1307 ve fi 22 Ağustos sene 1305. (3 Eylül 1889)

433 İpek aşar vergisi olarak % 11,5 toplanması ve bu miktardan % bir buçuğunun Menâfi' ve Maârif Hissesi olarak ayrılması.

Gerek vâridât-ı cedîde-i ma'lûma miyânında bulunan ve gerek min-el-kadîm İdâremize ait olan harir öşrüyle tüccarın mübaaya edip öşrü doğrudan doğruya idâremizden alınan tütünlerin Menâfi' ve Maârif Hisselerinin öşür ile birlikte istîfâ' ve sûret-i isrâ'sı (433) numaralı ve 22 Ağustos sene 1305 (3 Eylül 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile iş'âr kılınmıştı. Bazı mahallerde zikr olunan hisseler seb' ve rub' namıyla yani % 1 kuruş 80 santim hesâbıyla alınmaktaydı ki cereyân eden muhabereden anlaşılmış ve nizâmnâme-i mahsûsu mücîbince mezkûr hisselerle beraber öşür için % 11,50 kuruş alınıp bundan bir buçuğunun zikr olunan hisselere mahsuben ifrâz olunması lâzımeden bulunmuş olmasıyla bu bâbda bir gûne yanlışlığa meydan

kalmamak üzere keyfiyyetin ta'mîmen ihtârına lüzûm görünerek işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası açıktan postaya teslîmen irsâl kılındığından bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla mezkûr hisselerin ber-vech-i muharrer ahz ve istîfâ' olunması, fi 11 Cemâziyelâhir sene 1307 ve fi 20 Kânûnusânî sene 1305. (1 Şubat 1890)

A

Adliye Nezâret-i Celîlesi, 89, 98, 102, 103, 113, 125, 133, 136, 154, 223
Akdeniz, 93, 251
Ankara, 300, 302
Âşâr Me'mûrları, 227, 228
Âşâr Mültezimleri, 146, 222
Âşâr Nizâmnâmesi, 197
Avrupa, 48
Aydın, 49, 130, 228, 267

B

Bâbıâli, 12, 96, 153, 163, 168, 286
Bahr-i Sefid, 255, 262, 267
Bank-ı Osmani, 165
Bey'iyye Resmi, 170, 282, 283, 284, 285, 287, 288
Beyrut, 10, 104, 267
Bingazi, 251, 267
Bulgar, 130, 136

C

Ceza Kanûnname-i Hümâyunu, 65, 76, 161
Cezair, 262

D

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi, 120, 126, 153, 282
Damga Rüsûmu, 3
Dersaadet, 3, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 25, 26, 28, 29, 32, 36, 41, 44, 45, 46, 51, 52, 58, 65, 67, 78, 84, 88, 90, 92, 103, 116, 129, 136, 142, 156, 163, 164, 165, 168, 187, 188, 191, 197, 205, 208, 211, 242, 243, 244, 246, 247, 248, 252, 256, 257, 261, 273, 274, 275, 277, 278, 301
Devâir-i Belediye, 105
Devâir-i Resmiyye, 20, 61, 68, 78, 81, 120, 123, 152, 158
Devlet-i Âliyye, 15, 48, 55, 60, 61, 84, 100, 105, 156, 169, 170, 171, 178, 200, 286, 287
Düyûn-ı Umûmiyye, 3, 14, 19, 22, 26, 28, 35, 42, 44, 45, 46, 47, 52, 63, 74, 75, 76, 80, 81, 89, 97, 98, 99, 106, 107, 108, 109, 115, 116, 117, 118, 119, 124, 127, 128, 132, 134, 138, 140, 141, 142, 145, 146, 148, 150, 151, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 171, 177, 178, 183, 184, 186, 188, 189,

190, 192, 194, 196, 223, 225, 227, 241, 262, 265, 266, 267, 270, 271, 273, 275, 277, 278, 279, 281, 282, 290
Düyûn-ı Umûmiyye Genel Merkezi, 94, 144, 273
Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri, 19, 42, 45, 75, 97, 98, 99, 124, 142, 160, 188, 196, 227, 265, 278, 279, 282
Düyûn-ı Umûmiyye İdaresi, 186
Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi, IV, 63, 80, 142, 157, 178, 179, 183, 186, 188, 189, 192, 194, 195, 196, 263, 267, 269, 271, 275, 278, 279, 280, 289
Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği, 81
Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları, 74, 89, 107, 109, 150, 189, 190, 194, 196, 277
Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa İdâresi, 267, 279
Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye, 52
Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Varidat-ı Muhassasa İdaresi, 260

E

Ermenice, 229

F

Fransızca, 46, 229

G

Galata, 26, 87
Girit, 10, 170, 171, 251
Gümrük Me'mûrları, 227, 228

H

Hariciye Nezâret-i Celîlesi, 67, 161, 279
Harir Öşrü, 197, 227, 228, 248, 269, 289
Hazine-i Celîle, 4, 5, 11, 48, 77, 78, 122, 125, 146, 171, 177, 205, 208, 216, 248, 261, 263, 265, 271, 275, 277, 278, 289
Hicaz, 267

İ

İdâre-i Merkeziyye, 26, 27, 28, 35, 37, 80, 94, 104, 110, 111, 147, 179, 181, 273, 279
İskenderiye, 103
İstanbul, IV, 300

İzmir, 10

K

Karadeniz, 93, 251

L

Liman İdâreleri, 105
Liman Me'mûrları, 48
Liman Nizâmnâmesi, 85

M

Mal Sandıkları, 20, 55, 68, 78, 148, 267, 289
Mâliye Nezâret-i Celîlesi, 3, 5, 49, 74, 76, 77, 81, 83, 88, 89, 90, 97, 99, 104, 105, 106, 108, 110, 111, 112, 115, 119, 120, 126, 127, 128, 133, 134, 140, 141, 142, 148, 149, 151, 152, 153, 155, 159, 178, 197, 222, 227, 257, 262, 263, 267, 275, 278, 279, 282, 285, 286
Mecâlis-i İdâre, 5, 6, 16, 86, 104
Meclis-i Hass-ı Vükelâ, 76
Meclis-i Rüsûmat, 12, 30, 31, 33, 34, 35, 39, 94, 103, 157, 288
Mehâkim-i Nizâmiyye, 66, 98, 124, 142, 178
Mehâkim-i Şer'iyye, 97, 98, 142, 154
Memâlik-i Devlet-i Âliyye, 61, 84
Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne, 170, 173, 184, 229, 241
Memâlik-i Şâhâne, 58, 163, 166, 170, 175, 241, 262, 279
Merkez-i Nezâret, 51, 108, 180
Mısır, 171
Midilli, 262
Mukavelât Muharrirliği, 223, 225
Mülhakat İdâreleri, 19, 25, 28, 35, 43, 45, 50, 51, 76, 77, 80, 81, 83, 84, 90, 97, 108, 110, 125, 136, 137, 138, 139, 142, 145, 146, 147, 150, 152, 155, 180, 196, 228, 246, 248, 261, 262, 270, 272, 275, 278, 279, 290
Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi, 138

N

Nezâret-i Umûmiyye, 47, 51, 98, 153, 273, 274
Nüfus İdâreleri, 132, 133, 134, 135, 136

Ö

Ömer Faruk, 302

P

Polis Meclisleri, 97, 98
Posta ve Telgraf, 17, 42, 70, 80, 110, 120, 121, 122, 123, 124, 125
Posta ve Telgraf Nezâret-i Aliyyesi, 110, 124
Pul Bey'iyye Me'mûriyeti, 37

R

Reji, 40, 140, 143, 144, 145, 163, 164, 166, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 183, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 194, 196, 282, 288, 289, 290
Reji İdâreleri, 140, 145, 188, 189, 191, 194, 196, 197
Reji İdâresi, 143, 144, 145, 163, 166, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 183, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 195, 196, 197, 282, 290
Reji Me'mûrları, 145, 176, 180, 181, 182, 183, 191, 192, 195
Resm-i Damga, 3, 12, 15, 16, 18, 20, 28, 45, 46, 51, 52, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 89, 93, 94, 97, 100, 101, 102, 104, 105, 107, 110, 111, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 136, 138, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 213, 223
Resm-i Damga Kanûnu, 3, 15, 16, 20, 28, 45, 46, 51, 52, 54, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 89, 94, 97, 100, 102, 104, 105, 107, 110, 111, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 136, 138, 140, 141, 142, 147, 148, 152, 153, 158, 213, 223
Rum Patrikhanesi, 135
Rumca, 229
Rumeli-i Şarkî, 60, 171
Rüsûmat, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 21, 29, 32, 33, 34, 35, 39, 40,

41, 45, 48, 65, 87, 92, 93, 94, 96, 101, 102, 103, 107, 118, 157, 164, 170, 171, 183, 227, 228, 241, 275, 287, 288
Rüsûmat Emanet-i Celîlesi, 65, 183, 227, 241, 275, 287
Rüsûmat İdâreleri, 35, 103, 182, 183, 275
Rüsûmat İdâresi, 17
Rüsûmat Me'mûrları, 12
Rüsûmat Nâzırları, 6, 8, 9, 12
Rüsûmat Nezâretleri, 12, 13, 20, 21, 32, 33, 34, 35, 39, 40, 94, 101, 102, 103, 157, 288
Rüsûm-ı Maktua Tarifesi, 56, 70, 74, 97, 111, 116, 121, 122, 126, 128, 129, 137, 142, 146, 152, 153
Rüsûm-ı Sitte, 25, 26, 36, 40, 49, 88, 94, 104, 105, 111, 121, 162, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 227, 228, 283, 284, 285, 286, 287
Rüsûm-ı Sitte İdâreleri, 111, 284, 287
Rüsûm-ı Sitte İdâresi, 227, 228
Rüsûm-ı Sitte Nezâreti, 103, 104

S

Sandık Emini, 9
Sandık Eminleri, 7, 9, 21, 37
Sayd-ı Berri, 62, 78, 248, 263, 265
Saydiye Rüsûmu, 263, 269
Sırbistan, 171
Sisam, 171
Sivas, 130, 267

Ş

Şehremaneti, 85, 228, 267
Şûrâ-yı Devlet, 74, 75, 77, 81, 83, 86, 97, 105, 108, 116, 118, 120, 125, 127, 128, 133, 134, 137, 140, 141, 153, 154, 248, 261, 281, 301

T

Tanzimat Dâiresi, 81, 97, 108, 111, 118, 125, 133, 140, 141, 153, 154, 248, 261, 281
Tekâüd Sandığı, 87, 128
Telgraf ve Posta İdâreleri, 17, 120, 123
Ticaret Nezâret-i Celîlesi, 112
Ticaret-i Bahriye Kanûnnamesi, 48
Tömbeki Bey'iyyesi, 266, 267
Trablusgarb, 251, 267

Trabzon, 49, 194, 243, 267
Türkçe, IV, 9, 46, 57, 189, 229
Tütün Öşrü, 144, 184, 185, 290

V

Varaka-i Sahihe Nizâmnâmesi, 67
Vilâyât-ı Celîle, 101, 104, 112, 126, 263

Y

Yanya, 10, 267

Z

Zabıta-i Saydiye Nizâmnâmesi, 264

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

1) **Rehber-i Muamelât-ı İdare-i Düyûn-ı Umumiyye-i Osmaniye**, Düyûn-ı Umumiyye-i Osmaniye İdaresi, Düyûn-ı Umûmiye-i Osmaniye İdare-i Merkeziyesi Matbaası, İstanbul, 1306.
2) **I. Tertip Düstûr Kılavuzu Osmanlı Devlet Mevzûatı (1839-1908)**, Sağlam, Mehmet Hakan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Cilt 1, Birinci Baskı, Dijital Düşler, İstanbul, Ekim 2006.
3) **II. Tertip Düstûr Kılavuzu Osmanlı Devlet Mevzûatı (1839-1908)**, Sağlam, Mehmet Hakan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Cilt 2, Birinci Baskı, Dijital Düşler, İstanbul, Ekim 2006.
4) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 1**: Düstûr, Matbaa-i Amire'de basılmıştır. Sene 1289.
5) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 2**: Düstûr, Cüz-i Sani, Matbaa-i Amire'de tab' olunmuştur. Sene 1289.
6) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 3**: Düstûr, Cild-i salis.
7) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 4**: Düstûr, Cüz-i rabi', İstanbul, 1296.
8) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 5**: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 5, 14 Rebîülevvel 1301-26 Receb 1305, 1 Kanûnusani 1299 (1883)-26 Mart 1304 (1888), Başvekâlet Neşriyat Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Matbaası, 1937.
9) **Düstûr, Tertip 1, Cilt** 6: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 6, 4 Zilka'de 1304-14 Ramazan 1312, 13 Temmuz 1303 (1887)-27 Şubat 1310 (1890), Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Devlet Matbaası, 1939.
10) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 7**: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 7, 15 Şevvâl 1312-14 Zilhicce 1321, 29 Mart 1311-19 Şubat 1319, Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Devlet Matbaası, 1941.
11) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 8**: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 8, 23 Muharrem 1322-28 Mart 1320, 15 Cemâziyelâhir 1326-1 Temmuz 1324, Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Devlet Matbaası, 1943.
12) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 1**: Düstûr, Zeyl, (1), Matbaa-i Amirede Tab' olundu, İstanbul, 1298.
13) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 1**: Düstûr, Zeyl, (1), Babıali civarında Ebussuud Caddesinde 72 numaralı Mahmut Beyin matbaasında tab' olunmuştur. İstanbul 1299.

14) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 2**: Düstûr, Zeyl, (2), Babıali civarında Ebussuud Caddesinde 72 numaralı Mahmut Beyin matbaasında tab' olunmuştur, İstanbul, 1299.

15) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 3**: Düstûr, Zeyl, (numara 3), Babıali, Şûrâ-yı Devlet Düstûr Encümeni tarafından tertib olunmuştur, Dersaadet, Mahmut Bey Matbaası, 1300.

16) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 4**: Düstûr, Zeyl, (numara 4), Babıali, Şûrâ-yı Devlet Düstûr Encümeni tarafından tertib olunmuştur, Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye'de tab' olunmuştur, 1302.

17) **Mütemmim**, 15 Muharrem 1289 (16 Teşrinisani 1287)-8 Receb 1325 (4 Ağustos 1323), İstanbul, Hilal Matbaası, Zilkade 1325.

18) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 1**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 1, 24 Cemâziyelâhir 1326-27 Şevvâl 1327, 10 Temmuz 1324-29 Teşrînievvel 1325, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1329.

19) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 2**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 2, 1 Zilka'de 1327-11 Zilka'de 1328, 1 Teşrînievvel 1325-31 Teşrînievvel 1326, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1330.

20) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 3**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 3, 12 Zilka'de 1328-21 Şevvâl 1329, 1 Teşrînisânî 1326-1 Teşrînievvel 1327, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1330.

21) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 4**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 4, 21 Şevvâl 1329-3 Zilhicce 1330, 1 Teşrînievvel 1327-31 Teşrînievvel 1328, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1331.

22) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 5**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 5, 4 Zilhicce 1330-13 Zilhicce 1331, 1 Teşrînisânî 1328-31 Teşrînievvel 1329, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1332.

23) **Düstûr, Tertip 2 Cilt 6**: : Düstûr, Tertib-i sani, Cild 6, 14 Zilhicce 1331-24 Zilhicce 1332, 1 Teşrînisânî 1329-31 Teşrînievvel 1330, Babıali Sadâretuzma Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Amire, 1334.

24) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 7**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 7, 25 Zilhicce 1332-5 Muharrem 1334, 1 Teşrînisânî 1330-31 Teşrînievvel 1331,

Babıali Sadâretuzıma Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Amire, 1336.

25) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 8**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 8, 6 Muharrem 1334-16 Muharrem 1335, 1 Teşrînisânî 1331-31 Teşrînievvel 1332, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.

26) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 9**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 9, 17 Muharrem 1335-14 Muharrem 1336, 1 Teşrînisânî 1332-31 Teşrînievvel 1333, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.

27) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 10**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 10, 15 Muharrem 1336-2 Muharrem 1337, 1 Teşrînisânî 1333-9 Teşrînievvel 1334, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.

28) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 11**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 11, 3 Muharrem 1337-24 Cemâziyelâhir 1338-10 Teşrînievvel 1334-15 Mart 1336, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.

29) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 12**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 12, 25 Cemâziyelâhir 1338-14 Rebîülevvel 1341, 16 Mart 1336-4 Teşrînisânî 1338, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1927.

30) **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat** (Eski ve Yeni Harflerle), Develioğlu, Ferit, 19. Baskı (2002), Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2002.

31) **Kamûs-ı Türki**, Cilt 1-2, Şemsettin Sami, Önsöz Prof. Dr. Ömer Faruk Akün, Alfa Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, Eylül 1998.

32) **T.C. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Dâire Başkanlığı**, İstanbul.

33) **İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi**, İstanbul.

34) **Beyazıt Devlet Kütüphanesi**, İstanbul.

"İşte Tarih Vakfi, Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet Türkiye'si finans tarihine damgasını vuran Düyûn-ı Umumiyye tarihi birincil kaynağını araştırmacılara ayrıntılı bir biçimde sunuyor.
Mehmet Hakan Sağlam'ın gayretleriyle ortaya çıkan bu çalışmanın verileri göz ardı edilerek çağdaş Osmanlı finans tarihini, bu arada iktisat tarihini yazmak olanaksızdır. Osmanlı malî kurumlarının köklü dönüşümler geçirmesine, Maliye Nezareti'nin kendisine çeki düzen vermesine neden olan Düyûn-ı Umumiyye birçok maliyecinin yetişmesinde önemli rol oynamıştır.
Bu doğrultuda Osmanlı 'varidatı' dışarı dönük de olsa önemli ölçüde artmıştır. Bu bağlamda soruna eğilindiğinde, bir yandan küreselleşme sonucu Osmanlı'yı bağımlı kılan Düyûn-ı Umumiyye, öte yandan çağdaş bir finansal yapılanmaya da katkıda bulunmuştur. Osmanlı'nın küreselleşmesine eğilecek araştırmacıların belki de hareket noktası bundan böyle Tarih Vakfı'nın sunacağı ve toplam beş takımdan oluşacak Osmanlı Borç Yönetimi ve Düyûn-ı Umumiyye tarihi belgeleri olmalıdır."

Prof. Dr. Zafer Toprak
Boğaziçi Üniversitesi
Öğretim Üyesi

TARİH VAKFI

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI